ALLE DE WERKEN VAN

FLAVIUS JOSEPHUS,

Behelzende
TWINTIG BOEKEN VAN DEN JOODSCHE OUDHEDEN,
Antiquitates Judaicae

Het VERHAAL VAN ZIJN EIGEN LEVEN

DE HISTORIE VAN OORLOGEN DER JOODEN TEGEN DE ROMEINEN,

De TWEE BOEKEN TEGEN APION,

Waarbij komt
HET GEZANTSCHAP VAN PHILO AAN DEN KEIZER KALIGULA.

DE MARTELDOOD VAN DE MAKKABEEËN

Alles volgens de Overzetting van den Heere D'ANDILLY in 't Nederduits
overgebracht door

W. SEWEL.

t' AMSTERDAM
Bij JOANNES OOSTERWIJK, BOEKVERKOOPER

MDCCXXII

Met privilegie van de Ed: Gr: M: Heeren Staaten van Holland en Westfriesland

Opnieuw uitgegeven door BV Uitgeverij De Banier, Utrecht 1975

STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2015

INHOUD

Levensschets van Josefus vergenomen uit Wikipedia, blz. 3

INLEIDING, Flavius Josephus tussen Joden en christenen, door F.J.A.M. Meijer - M.A. Wes, blz. 5

DE HISTORIE VAN OORLOGEN DER JOODEN TEGEN DE ROMEINEN, IN 7 BOEKEN. blz. 37

HET VERHAAL VAN ZIJN EIGEN LEVEN, blz. 289

DE TWEE BOEKEN TEGEN APION, blz. 330

HET GEZANTSCHAP VAN PHILO AAN DEN KEIZER KALIGULA, (apart document)

DE MARTELDOOD VAN DE MAKKABEEËN

Bijlage 1 bij de marteldood van de Makkabeeën

Bijlage 2 CHRONOLOGIE, blz. 414

1ste document: De Oude Geschiedenis van de Joden;

2e document: De Joodse Oorlog.
Uit mijn leven.
Joséfus tegen Tegen Apion.
3e document Het *Gezantschap van Philo naar keizer Kaligula*

De 4 eerste boeken van het 2e document werden vertaald uit de oorspronkelijke taal en bewerkt door Dr. Rav Boaz Katzir. Er worden geen feiten uitgelaten, maar de historie wordt in enigszins verkorte vorm weergegeven.

Het *Gezantschap van Philo naar keizer Kaligula* is gekopieerd volgens de oude uitgave.

Overgenomen uit WIKIPEDIA

Titus Flavius Josephus (Jeruzalem, 37 - Rome, ±100), ook wel Josef ben Matitjahu (Hebreeuws: nee saw ,dmeoneg (יוסף בן מתתיהו Romeins-Joodse geschiedschrijver en hagiograaf van priesterlijke en koninklijke afkomst. In zijn twee belangrijkste werken *Oude geschiedenis van de Joden* (ca. 94 na Chr.) en *De Joodse oorlog* (ca. 75 na Chr.) ligt het accent op de eerste eeuw na Chr., vooral op de Joodse opstand tegen de Romeinse bezetting in de periode 66-70 na Chr. (de Eerste Joodse Oorlog) die resulteerde in de vernietiging van Jeruzalem in 70.
Josephus schreef zijn werken in het Koinè-Grieks om voor een Romeins publiek de geschiedenis van de wereld vanuit Joods perspectief uit te leggen. Deze werken geven waardevol inzicht in het Jodendom in de eerste eeuw en de achtergrond van het vroege christendom. Zelf hield Josephus zich aan de wet van Mozes en geloofde in de mogelijkheid het Jodendom en het Grieks-Romeinse denken te verenigen in wat wel *Hellenistisch Jodendom* wordt genoemd. Hoewel hierover controverse is onder historici, lijkt Josephus als één van de eersten buiten de evangelieschrijvers Jezus en zijn titel "Christus" te hebben vermeld, zie Flavius Josephus over Jezus.

Aanvankelijk deed Josephus Flavius als legerleider mee in de Joodse Opstand (66-70), waarbij Jeruzalem en de Joodse Tempel verwoest werden door de Romeinen. Hij werd in een vroeg stadium van deze opstand gevangengenomen en dankt hieraan waarschijnlijk zijn overleven. In krijgsgevangenschap voorspelde hij de Romeinse bevelhebber Vespasiánus naar aanleiding van een droom dat deze keizer zou worden. Toen dat inderdaad gebeurde, verleende Vespasiánus hem gratie.
Josephus ging na de val van Jeruzalem met Titus mee naar Rome. Daar kreeg hij een woning en een inkomen. Als vrijgelatene van de Flavische keizers mocht hij de naam Flavius aannemen.
In Rome schreef Josephus De Joodse oorlog (De Bello Judaico), een werk met als boodschap dat de ondergang van Jeruzalem en het Joodse volk de wil van God waren (de Romeinen waren Gods instrument) en dat men het verzet tegen de Romeinen maar beter kon stoppen. Hij bleef in Rome en een kleine 20 jaar later verscheen zijn *Geschiedenis van de Joden* (Antiquitates Judaicae), waarin hij de geschiedenis van zijn volk beschrijft vanaf de schepping tot aan zijn eigen tijd, voor Griekse en Romeinse lezers.
Verder schreef hij nog een autobiografie: *Uit mijn leven* (Grieks: Ιώσηπου βίος, Het Leven van Josephus) en een polemisch werk, *Tegen Apion* (Contra Apionem), waarin hij zekere aantijgingen tegen het Joodse volk weersprak en een uiteenzetting deed van de Joodse wet.

Voor veel Joodse tijdgenoten was Josephus Flavius een verrader die met de Romeinen collaboreerde, maar voor historici is zijn werk van onschatbare waarde om een gedetailleerd inzicht te kunnen krijgen in de gebeurtenissen in het oude Israël en het Midden-Oosten na de periode van het Oude Testament en rond het begin van de jaartelling. Deze periode is mede door toedoen van het moderne Zionisme uitgelicht in de Joodse geschiedenis.
Aangezien Josephus schrijft over de periode waarbinnen de gebeurtenissen van het Nieuwe Testament vallen, is het werk van Josephus van groot belang voor de studie van het vroege Christendom. Door het werk van Josephus is het mogelijk het Nieuwe Testament in de context te plaatsen van de geschiedenis en de gebruiken van de Joden in die periode.

In het werk van Josephus komen twee passages voor over Jezus van Nazareth. De eerste passage staat bekend als het Testimonium Flavianum (Antiquitates Judaicae, XVIII.63-64). De tweede passage (ibid. XX, 200) bericht over de ter doodbrenging van Jakobus (de leider van de Joods-christelijke gemeente in Jeruzalem) aangeduid als 'de broer van Jezus, die Christus genoemd wordt'.

Nederlandse vertalingen

Flavius Josephus, De Joodse Oorlog & Uit mijn leven, trad. comm. F.J.A.M. Meijer - M.A. Wes, Ambo/Baarn, 1992. ISBN 9026311524
Deze vertaling is gebaseerd op de oorspronkelijke Griekse tekst (editio maior van Niese-Destinon, Berlin 1894) en de Josephus-editie van J.Thackeray (Loeb Classical Library, London 1976). (Bron: pag. 58-60, Verantwoording en bibliografie). M.a.w. de Latijnse versie De Bello Judaico is zelf al een vertaling (Bron: pag. 17-18, III. Vertalingen)
Flavius Josephus, De Oude Geschiedenis van de Joden [Antiquitates Judaicae], trad. comm. F.J.A.M. Meijer - M.A. Wes, 3 vol., Baarn, 1997-1998.ISBN 9026314159, ISBN 9026314558, ISBN 9026314566
Flavius Josephus, Contra Apionem Tegen Apion., trad. comm. F.J.A.M. Meijer - M.A. Wes, Baarn, 1999. ISBN 9026315635

Online edities:
Al de werken van Flavius Josefus.
Digitale documenten gepubliceerd door STICHTING DE GIHONBRON, MIDDELBURG, 2015.

INLEIDING

Flavius Josephus tussen Joden en christenen

I. TIJD EN PLAATS

Er is geen enkele Joodse schrijver, en geen enkele geschiedschrijver, wiens werk zo vaak is vertaald en gedrukt en gelezen als Jozef de zoon van Matthias, beter bekend onder zijn Latijnse naam Flavius Josephus. Hij is in Jeruzalem geboren, in 37-38 n.Chr. Jeruzalem was toen de hoofdstad van Judea, dat samen met Samaria in het noorden en Idumea in het zuiden al ruim dertig jaar bestuurlijk en militair als provincie Judea onder Romeins gezag viel. Jeruzalem en Judea waren dus bezet gebied. De bewoners waren niet allemaal even blij en gelukkig met die Romeinse bezetting. Dat bleek vooral toen na jaren van verspreid verzet in de vorm van aanslagen, volksoproeren en guerrilla-activiteiten er in het jaar 66 een grote opstand uitbrak, die in 7o door de Romeinen onder aanvoering van de latere keizer Titus hardhandig werd neergeslagen. Jeruzalem werd ingenomen en verwoest, de Tempel ging in vlammen op en is nooit meer herbouwd. Josephus is de historicus van deze opstand. Uit de titel van zijn verslag - De Joodse Oorlog - blijkt al dat hij de gebeurtenissen vanuit een Romeins waarnemingspunt heeft beschreven.

Het geboortejaar van Josephus valt samen met het eerste regeringsjaar van de beruchte Romeinse keizer Gajus Caligula (37-41), de opvolger van Tiberius (14-37) en de voorganger van Claudius (41-54) en Nero (54-68). Josephus was een vrijwel exacte leeftijdgenoot van Nero (geboren op 15 december 37). Nadat Nero zich gedwongen had gezien zelfmoord te plegen, raakten diverse generaals en hun legergroepen her en der in het Romeinse rijk verwikkeld in een korte maar hevige strijd om de vacante keizerstroon. Die strijd werd gewonnen door Flavius Vespasianus, die kort tevoren door Nero was belast met het opperbevel over de Romeinse troepen die een einde moesten maken aan de Joodse Oorlog.

Vespasianus werd na tien jaar keizerschap in 79 opgevolgd door zijn zoon Titus. Titus was een of twee jaar jonger dan Josephus en is vanaf de tijd van de Joodse opstand steeds een uitermate belangrijke beschermer en, naar hij zelf schrijft, persoonlijke vriend van Josephus geweest.

Titus werd na zijn vroegtijdige dood in 81 opgevolgd door zijn jongere broer Domitianus. Domitianus werd in 96 vermoord. Hij had zich toen al in brede kring gehaat gemaakt. Zijn standbeelden werden in Rome van hun sokkels gerukt en aan gruzelementen geslagen bij het bekend worden van zijn dood. 'We vonden het heerlijk,' schrijft een tijdgenoot, 'die arrogante koppen tegen de grond te kwakken en er met hamers en bijlen op in te hakken, alsof we hem met elke klap aan het bloeden konden krijgen en hem de pijn konden doen voelen. We hadden ons zó lang moeten inhouden, en nu kende onze vreugde geen grenzen. Alleen al de aanblik van die verminkte lichamen, ledematen in stukken gehakt, was voor ons een vorm van wraak. En tenslotte werd die angstaanjagende kop in het vuur gegooid en zagen we hem smelten' (Plinius, Panegyricus 52).

Het is niet erg waarschijnlijk dat Josephus, die toen al vijfentwintig jaar in Rome woonde, daar ook zo blij mee was. Voor hem was Domitianus net als diens broer en vader veeleer een beschermer geweest, iemand bij wiens voortbestaan hij groot belang had. Hoe het Josephus na 96 is vergaan, is niet bekend. Men neemt algemeen aan dat hij een paar jaar later is overleden, in Rome.

Het geboortejaar van Josephus is één jaar na het vertrek van Pontius Pilatus als gouverneur van Judea. Het is minder dan tien jaar na de kruisdood van Jezus van Nazareth. Josephus laat zich erop voorstaan dat hij stamde uit een vooraanstaande Joodse priesterfamilie en dat hij zelf priester was. Dat betekent dat er alle reden is om aan te nemen dat Kájafas, de hogepriester die volgens de evangelisten Mattheüs en Johannes Jezus heeft overgeleverd aan Pilatus, goed bekend was in de familie van Josephus.

In het jaar 64 kwam Josephus voor het eerst in Rome. Niet als toerist maar als lid van wat men zou kunnen noemen een diplomatieke missie, die tot taak had de vrijlating te bepleiten van een aantal prominente Joden die op last van een eerdere gouverneur van Judea, een zekere Felix, waren gearresteerd en voor berechting naar Rome waren overgebracht. De zaak moet zich al een aantal jaren hebben voortgesleept, want Felix was al in 58 of 59 in Judea opgevolgd door een nieuwe gouverneur, een zekere Porcius Festus, die op zijn beurt al in 62 weer plaats had moeten maken voor zijn opvolger Gessius Florus. Josephus beweert dat hij niet weet waarom Felix die Joodse vrienden van hem had opgepakt. Het moet wel iets meer zijn geweest dan een gewone kruimeldiefstal, want anders had Felix hen niet op een gevangenentransport naar Rome hoeven zetten.
Volgens de auteur van de Handelingen der Apostelen had Felix nóg een gevangene: de apostel Paulus. In Handelingen 24 wordt Felix beschreven als een man die sympathiseert met de volgelingen en de leer van Jezus en met Paulus van gedachten wisselt over 'het geloof in Christus'. Toch houdt hij Paulus in bewaring, 'omdat hij de Joden een gunst wilde bewijzen'. Dit portret van Felix staat op gespannen voet met wat de Romeinse historicus Tacitus, die ongeveer twintig jaar jonger was dan Josephus, over hem weet te melden: Felix was een typische parvenu, een vrijgelaten slaaf die zich omhoog had weten te werken door op de juiste plaatsen te likken naar boven en te trappen naar beneden. Door zijn goede connecties met Claudius en Nero kon hij het zich permitteren zich straffeloos uit te leven in absolute willekeur, 'een tiran met de mentaliteit van een slaaf' (Tacitus, Annalen xii 54; Historiën v 9).
Het is niet uitgesloten dat Josephus tijdens zijn verblijf in Rome in 64 daar behalve de Joden ten behoeve van wie hij naar Rome was gereisd ook Paulus heeft ontmoet. Paulus was namelijk door Felix' opvolger Porcius Festus ter berechting naar Rome gestuurd. Nadere informatie ontbreekt. Eén ervaring kunnen Paulus en Josephus gemeen hebben: Josephus vertelt dat zijn schip onderweg is gezonken en dat hij als drenkeling is opgepikt; dat doet denken aan het verhaal van de schipbreuk van Paulus in Handelingen 27. Beide verhalen dienen echter met een zekere scepsis te worden bekeken. Het motief van de schipbreuk was een geliefd literair motief in antieke reisverhalen, biografieën en romans.

Rome in het jaar 64 is het Rome van Nero. Het jaar 64 is het jaar van de grote brand van Rome. De helft van de stad ging in vlammen op. Deze gebeurtenis is vooral bekend gebleven doordat Nero, in een poging een einde te maken aan de geruchten dat de brand op hoog bevel - zijn bevel - was aangestoken,_ de christenen van Rome als de schuldigen aanwees en liet martelen en terechtstellen. Een kort verslag van deze eerste christenvervolging door een Romeinse keizer is te vinden in een beroemd hoofdstuk in de Annalen van de juist genoemde historicus Tacitus. Dat verslag (Annales xv 44, vertaling J. W. Meijer) luidt als volgt:
"En zo liet Nero, om radicaal een einde te maken aan deze praatjes [nl. dat de brand op bevel was aangestoken], schuldigen aanwijzen. die hij de meest geraffineerde

folteringen liet ondergaan. Dit waren de mensen die verfoeid werden om hun wandaden en die het volk 'christenen' noemde. De benaming is ontleend aan Christus, die tijdens de regering van Tiberius door de procurator Pontius Pilatus met de doodstraf was bestraft. En ook al was dit verderfelijke bijgeloof voor het ogenblik onderdrukt, toch stak het wederom de kop op, niet alleen in Judea, de bakermat van dit kwaad, maar ook in Rome zelf, waar al wat barbaars en schandelijk is uit alle hoeken van de aarde samenstroomt en aanhang vindt.
Men begon alzo niet gevangen te nemen diegenen die van hun geloof openlijk belijdenis aflegden; vervolgens op hun aanwijzing een zeer groot aantal mensen die schuldig werden verklaard, niet zozeer aan de hun ten laste gelegde brandstichting dan wel aan haat jegens het mensdom. En men dreef ook nog de spot met deze ter dood gedoemden: zo vonden sommigen de dood door hen met wilde-beestehuiden bedekt door de honden te laten verscheuren; velen werden óf aan het kruis genageld óf moesten, voor de vuur-dood bestemd en wanneer het daglicht was afgenomen, branden bij wijze van nachtverlichting."

Gekruisigd, levend verbrand of in jachtshows aan stukken gescheurd door een stel hongerige jachthonden, alles tot vermaak van het publiek en tegelijk bedoeld als afschrikwekkend voorbeeld voor wie zich niet wilden onderwerpen aan de Romeinse despotie en dus gebrandmerkt werden als ordeverstoorders of extremisten of- zoals de twee naamlozen die samen met Jezus in Jeruzalem gekruisigd werden, door de evangelisten genoemd worden - als rovers en misdadigers: de christenen zagen zich in het jaar 64 voor het eerst op grotere schaal geconfronteerd met het manifeste sadisme van de Romeinse samenleving.
Josephus maakt nergens melding van deze gebeurtenissen van 64. Mogelijk is hij vóór de brand alweer uit Rome vertrokken. Overladen, zoals hij zelf schrijft, met gunsten en geschenken door Poppaea Sabina, de vrouw van Nero van wie de historici weten te melden dat ze haar bad bij voorkeur liet vollopen met ezelinnenmelk.
Voor de Palestijnse Joden van de generaties van Jezus van Nazareth en Jozef de zoon van Matthias uit Jeruzalem was kruisiging niet iets nieuws. Tijdens de viering van Pasen in het jaar 4 v. Chr.[1] werd Jeruzalem toneel van hevige onlusten. De koning der Joden Herodes - bijgenaamd de Grote - was kort tevoren overleden en er was een machtsvacuüm. Als we aannemen dat de mededeling van de evangelist Mattheus dat Jezus is geboren 'in de dagen van Herodes' juist is, hebben deze onlusten plaatsgevonden tijdens het leven van Jezus. Het begon met demonstraties voor lastenverlichting en vrijlating van politieke gevangenen, het eindigde met een stevige militaire interventie onder leiding van de Romeinse gouverneur van het naburige Syrië, Publius Quintilius Varus. De opstand - dat was het intussen - werd snel bedwongen. Varus liet tweeduizend Joden kruisigen. De Britse historica E. Mary Smallwood betitelt - keurig vanuit Romeins perspectief- de demonstranten als 'extremisten' en prijst Varus voor zijn 'militaire bekwaamheid en efficiëntie'.
Terzijde: nog geen vijftien jaar later, in 9 n. Chr., zou diezelfde Varus, met al zijn militaire bekwaamheid, zijn Waterloo vinden in de fameuze slag in het Teutoburgerwoud tegen de Germanen onder aanvoering van Arminius alias Herrmann. Te zijner verontschuldiging voeren geleerden van nu wel aan - keurig vanuit Romeins perspectief - dat de Germanen Varus 'verraderlijk' zouden hebben aangevallen. Zijn nederlaag vormde voor keizer Augustus (27 v.Chr.-14 n.Chr.) aanleiding af te zien van verdere pogingen om de grens van het Romeinse rijk op te schuiven van de Rijn naar de

[1] Zie gecorrigeerde Chronologie aan het einde van dit document

Elbe. De tweeduizend gekruisigden bleven alleen in de Joodse herinnering voortleven. Dankzij Flavius Josephus.

Varus was niet de eerste die massaal Joden aan het kruis nagelde. Josephus beschrijft hoe al veel eerder, in de tijd toen Palestina nog niet onder Romeinse 'protectie' stond, de Joodse koning Alexander Jannaeus een einde had gemaakt aan een opstand onder zijn eigen volk door achthonderd rebellen in Jeruzalem te kruisigen. Deze gebeurtenis moet ergens in de buurt van het jaar 88 v. Chr. gedateerd worden. De opstand tegen Jannaeus werd geleid en gedragen door de Farizeeën. Zij zijn die kruisigingen niet vergeten, zij het dat ze pas zo'n twaalf jaar later, onmiddellijk na de dood van Jannaeus, erin slaagden wraak te nemen door aan de medeverantwoordelijke medewerkers van Jannaeus de rekening te presenteren en de doodstraf te voltrekken. De naam van Jannaeus wordt in de Joodse overlevering niet dan met schande genoemd. Josephus vormt daarop geen uitzondering.
Ook na Varus zijn er nog duizenden Joden gekruisigd. Altijd door Romeinse gezagdragers, Pilatus voorop, en ook door Vespasianus' zoon, de 'clemente' Titus. Het statistisch gemiddelde ligt voor de periode van 4 v. Chr. tot 73 n. Chr. in de orde van grootte van honderd per jaar, dus twee per week. Deze constatering is gebaseerd op de aantallen gekruisigden die Josephus her en der in De Joodse Oorlog noemt. Het gaat steeds om anti-Romeinse rebellen. Romeinse gezag- dragers toonden weinig aarzeling, zodra ze zich geconfronteerd zagen met iets dat naar hun oordeel leek op rebellie. Zelfs tegen vreedzame demonstraties werd uiterst hardhandig opgetreden.
Wie het werk van Josephus leest, komt onvermijdelijk tot de conclusie dat er weinig reden is Mattheüs' voorstelling van zaken van een Pilatus die zijn handen in onschuld wast als historisch geloofwaardig te beschouwen. Hetzelfde geldt voor het verhaal van Lucas dat 'de gehele menigte' (van Joden) Jezus voor Pilatus ervan beschuldigde dat hij bezig was het volk tegen Rome op te zetten. Als hij dat gedaan heeft, dan is het wel buitengewoon onwaarschijnlijk dat dat voor 'de Joden' een reden was hem daarvoor aan Pilatus uit te leveren. De evangelist Johannes gaat nog een stap verder: bij hem zijn het de Joden zelf die - tegen de zin van Pilatus - de kruisiging voltrekken.
Als we voor onze informatie over de situatie in Palestina ten tijde van de Romeinse bezetting van dat gebied uitsluitend waren aangewezen op wat daarover in de vier evangeliën te vinden is, dan zouden we een volstrekt verkeerd, vertekend en verdraaid beeld krijgen: Jezus, een Joodse prediker, voortdurend in conflict met allerlei Joden in zijn omgeving; een Romeinse stadhouder die zich manifesteert als een sympathieke twijfelaar en Jezus vergeefs tegen zijn Joodse belagers probeert te beschermen; een anonieme Romeinse officier die samen met zijn manschappen bij het kruis als enige tot het inzicht komt dat Jezus 'waarlijk Gods zoon' was, terwijl de Joodse omstanders alleen maar spottende opmerkingen maken. Het heeft allemaal weinig te maken met geschiedenis.
Nu is er vaak genoeg op gewezen dat de verhalen van de vier evangeliën niet bedoeld zijn als geschiedverhalen en dus ook niet als getuigenis van historische waarheid of van een streven naar historische waarheid gelezen mogen worden. Het zijn *geloofsgetuigenissen,* het gaat om het kèrygma, merkt men dan op, en die opmerking is juist. Kèrygma is het Griekse woord voor *verkondiging.* Het gaat erom een bepaald geloof te verkondigen en zo te verspreiden. Het Latijnse woord voor geloof is *fides.* Geloof verspreiden heet in het Latijn *propagare fidem.* Anders gezegd: de evangeliën hebben eerder het karakter van propagandageschriften dan van beschrijvingen van een historische werkelijkheid.(?) Daarnaast vertonen ze ook allerlei kenmerken van apologetische geschriften en van wat wij nu polemiek noemen. Apologie en polemiek

liggen dicht bij elkaar. Wie een apologie schrijft, wil zich daarmee tegenover de lezer rechtvaardigen en zo als het ware zijn gunst winnen, hem tot zijn standpunt bekeren. De apologeet richt zich tot de lezer met een boodschap die in wezen altijd hetzelfde patroon vertoont: 'wij' zijn goed, 'zij' zijn fout, 'wij' zijn niet zoals 'zij', en ik wil 'jullie' daarvan overtuigen. Wie een polemiek schrijft, richt zich rechtstreeks tot zijn tegenstanders: 'wij' zijn goed, 'jullie' zijn fout. In beide gevallen is er een partij of groepering tegen wie de auteur in de aanval is.
In de evangeliën is de auteur nooit in de aanval tegen de Romeinen of tegen Romeinen. De aanvallen zijn altijd gericht op Joden of de Joden. Dat is het duidelijkst in het evangelie van Johannes (één voorbeeld: Joh. VIII 44), waarvan men algemeen aanneemt dat het het jongste is van de vier. Als datum wordt genoemd een jaartal ergens tussen 90 en too. In het evangelie van Marcus is het anti judaïsme nog betrekkelijk mild. Dit evangelie wordt over het algemeen beschouwd als het oudste van de vier. De geleerden zijn het weliswaar niet eens over de preciezere datering, maar de meesten houden het erop dat dit evangelie is geschreven rond het jaar 70, kort voor of kort na de inname van Jeruzalem en de verwoesting van de stad en haar Tempel, die - voor de Romeinen - de bekroning vormde van de oorlog van Vespasianus en Titus tegen de Joden, 66-70.
Men heeft weleens verondersteld dat het evangelie van Marcus in Rome zou zijn geschreven. Marcus is tenslotte de enige evangelist met een Latijnse naam, en er komen in het Grieks van Marcus nogal wat Latijnse leenwoorden voor. Maar deze veronderstelling is allerminst zeker, en het lijkt daarom beter hierover maar helemaal geen uitspraak te doen. Wél zeker is dat De Joodse Oorlog door Josephus in Rome is geschreven. Hij is er vermoedelijk al kort na afloop van de oorlog, in 71, mee begonnen. De laatste gedateerde gebeurtenis die hij vermeldt, is de inauguratie van het Templum Pacis - de Vredestempel, in feite het oorlogsmonument - in het jaar 75, en hij heeft volgens zijn eigen zeggen een exemplaar van het voltooide boek aangeboden aan Vespasianus, die in 79 is overleden.

II. DE VIJFDE EVANGELIST

Het behoeft geen betoog dat Josephus' eigentijdse en uitvoerige verslag van de Joodse Oorlog en zijn voorgeschiedenis van het begin af aan kon rekenen op grote belangstelling van iedereen die meer wilde weten over de voorgeschiedenis en de historische context van het vroege christendom. De evangeliën mochten dan niet bedoeld zijn als geschiedschrijving, in de praktijk werden (en worden) ze wel degelijk als geschiedschrijving beschouwd. Maar als zodanig boden ze de gelovigen die dorstten naar meer historische achtergrond en details niet meer dan een paar druppels. Het werk van Josephus was in vergelijking daarmee een. waterval. Hier was een Joodse historicus die in een boek dat een gedetailleerd overzicht gaf van de Joodse geschiedenis in het kader van de hellenistische en Romeinse geschiedenis over de periode van 170 v.Chr. tot 75 n.Chr., van alles en nog wat wist te vertellen over Herodes en Pilatus en de hogepriesters en noem maar op; een tijdgenoot van de vier evangelisten, slechts één generatie verwijderd van Petrus en. Paulus en Jezus zelf. Bovendien leek hij aan de voor christenen goede kant te staan: hij had weliswaar in de beginfase van de oorlog met de Joden meegevochten tegen de Romeinen, maar hij had zich al snel aan de kant van en in dienst van de Romeinen gesteld.
Men wist wel dat hij geen christen was (al werd dat ook weleens over het hoofd gezien: in de achttiende eeuw verdedigde William Whiston de stelling dat Josephus bisschop van Jeruzalem was geweest), maar dat maakte het alleen maar gemakkelijker om hem op te voeren als onverdachte getuige van het eigen christelijke gelijk.

De Joden hadden - niet onbegrijpelijk - meer moeite met hun geloofsgenoot: voor hen werd Josephus hét voorbeeld van iemand die 'fout in de oorlog' was, een gladde opportunist, een hielenlikker en verrader. Dat was al zo tijdens zijn leven, en die slechte reputatie is Josephus eigenlijk nooit meer helemaal kwijtgeraakt. Nog in 1935 en in 1941 is hij twee keer voor een tribunaal gedaagd op beschuldiging van collaboratie met de Romeinen. In 1935 was dat een tribunaal van Poolse Joden, in 1941 van Franse Joden. Deze laatsten maakten deel uit van de zionistische groep van de Irgoen, die zich vanaf 1944 bekendheid zou verwerven door haar terreuracties tegen het Britse militaire gezag in Palestina en onder leiding stond van de latere Israëlische premier Menahim Begin. Het spreekt vanzelf dat Josephus tijdens die twee tribunalen schuldig is bevonden en als 'verrader van de zaak van Israël' ter dood is veroordeeld.
Behalve de zionisten waren ook de katholieken niet allemaal even opgetogen over Josephus. De Franse geleerde jezuïet Jean Hardouin (1646-1729) vond Josephus 'een grote leugenaar' - striptor mendacissimus - en een auteur voor wie fatsoenlijke mensen alleen maar minachting koesteren. Nu is het over het algemeen niet erg raadzaam veel waarde te hechten aan het oordeel van de geleerde Hardouin, want die man staat er nu juist om bekend dat hij zijn leven lang met grote koppigheid een aantal onfatsoenlijk malle meningen heeft verkondigd, die hier verder beter onbesproken kunnen blijven. Dat neemt niet weg dat zijn plaatsbepaling van Josephus als 'het vijfde evangelie van de protestanten' een schot in de roos is. Dit kan nader geïllustreerd worden in het nu volgende korte overzicht van Josephus-vertalingen vanaf ca. 1500.

III. VERTALINGEN

Een boek wordt gewoonlijk pas vertaald als een opdrachtgever of een uitgever denkt dat er genoeg mensen zijn die dat boek willen lezen maar die niet in staat zijn het te lezen in de taal waarin het oorspronkelijk is geschreven en gedrukt. Met De Joodse Oorlog van Josephus is het anders gegaan: er was al een gedrukte Nederlandse vertaling lang voordat het Griekse origineel in druk voorhanden was. Die vertaling - geen volledige vertaling overigens - is verschenen in 1482 in Gouda. De eerste druk van het Griekse origineel is in 1544 in Bazel verschenen.
De vertaling van 1482 is een vertaling van een Latijnse vertaling. De eerste gedrukte Latijnse vertaling van werk van Josephus is in 1470 in Augsburg verschenen. Er was in die dagen blijkbaar een goede markt voor de Latijnse Josephus: andere edities vermelden als jaar en plaats van verschijning Straatsburg 1471-1473, Rome 1475, Parijs 1476, Verona 148o, Venetië 1481. De Nederlandse vertaling van 1482 is, samen met de Catalaanse vertaling die in datzelfde jaar in Barcelona is verschenen, de eerste vertaling in een moderne Europese volkstaal.
Deze jaartallen zijn des te opmerkelijker, als men bedenkt dat het eerste in de Nederlandse taal gedrukte boek - het Oude Testament - dateert uit 1477, niet meer dan vijfjaar voor die Josephus-vertaling, en dat het eerste grote gedrukte boek in 1455 of 1456 tot stand is gekomen. Dat was de monumentale bijbel die nu bekend staat als de Gutenberg-bijbel - overigens, opnieuw een Latijnse vertaling.
De eerste Franse Josephus-vertaling in druk is van 1492, de eerste Italiaanse van 1493, de eerste Duitse" van 1531, de eerste Tsjechische van. 1553. Engelse lezers moesten wachten tot 1602 voordat ze Josephus' 'lamentable and tragical history of the wars and utter ruin of the Jews' (aldus de titelpagina) in hun eigen taal konden lezen. Andere talen volgden op nog grotere afstand: Zweeds 1713, Deens 1757, Russisch 1779, Portugees 1783, Pools 1856, Hebreeuws 1861, Hongaars 1900, Japans 1975.
Nederland is na zijn primeur van 1482 niet stil blijven zitten. Er kwamen nieuwe vertalingen. Een simpele opsomming van de jaren van verschijning, inclusief

herdrukken, maakt duidelijk dat in de tweehonderdvijftig jaar van ca. 1550 tot ca. 1800 Josephus' Joodse Oorlog vrijwel onafgebroken in Nederlandse vertaling verkrijgbaar was: 1553 (eerste druk)-1580 (laatste druk), vertaling Nicolaus van Winghe; 1564 Claes van den Wouwere; 1593-1793 Eberhard Bomeel; 1626; 1628; 1665-1698 Lambert van Bosch; 1704-1787 *Wilhelm Sewel,* S. Haverkamp & J.F. Martinet; 1711-1720 M.A. Meerbeek; 1780.
Daarmee houdt de stroom op. In de negentiende eeuw duurt het tot 1873 voordat er opnieuw een complete vertaling verschijnt. Dat is dan de vertaling van W.A. Terwoght. De rij wordt afgesloten door J.A. Gerth van Wijk, 1891-1892. Dat is nu precies honderd jaar geleden. Nederland is links en rechts ingehaald, niet alleen door Frankrijk, Duitsland en vooral Engeland, maar ook door landen met een veel kleiner taalgebied: Hongarije 1963, Tsjecho-Slowakije 1965, Israël 1967.
Hoe populair Josephus ooit was, blijkt het best uit de lange lijst van Engelse vertalingen. Drie in de zeventiende eeuw, acht in de achttiende eeuw, negen in de negentiende eeuw. De onbetwiste nummer één onder deze twintig verschillende vertalingen is die van William Whiston, volgens de titelpagina 'sometime Professor of the Mathematics in the University of Cambridge': eerste druk 1737, daarna - inclusief bewerkingen - tweehonderdzeventien keer herdrukt, de laatste drie keer in 1957 (Philadelphia), 1960 (Grand Rapids) en 1960 (New York). De invloed van deze vertaling was enorm. Men heeft weleens opgemerkt dat in elk huis van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden altijd drie 'werken' aangetroffen konden worden en gelezen of voorgelezen werden: de bijbel, de werken van Jacob Cats, en de werken van Flavius Josephus. Maar wat is nu, geografisch, dat kleine Nederland in vergelijking met de Anglo-Amerikaanse wereld? Sinds Whiston is Josephus in die wereld naast de bijbel de meest gelezen auteur geworden.

IV. VORMGEVING EN DOEL

De populariteit van Josephus heeft niet in de eerste plaats te maken met zijn literaire kwaliteiten, hoezeer die ook sinds oudsher en tot nu toe werden en worden geprezen. Lezers van nu, die niet vertrouwd zijn met historisch proza uit de Oudheid, zullen stilistisch en compositorisch veel op De Joodse Oorlog aan te merken vinden. De stijl is vaak retorisch, niet alleen in de redevoeringen die de auteur verschillende van de hoofdpersonen van zijn boek in de mond legt, maar ook elders in zijn verhaal.
Geschiedschrijving was in de Grieks-Romeinse wereld 'in hoge mate een zaak van retoriek' - opus oratorium maxime (aldus Cicero), en Josephus heeft zich als gehelleniseerde en geromaniseerde Jood daarbij aangepast. Het kan geen kwaad dat geschiedschrijvers zich realiseren dat zij tot het genus van de schrijvers behoren en dat zij meer kans maken hun culturele functie recht te doen naarmate zij beter schrijven, maar ook hier geldt dat er grenzen zijn. Naar moderne maatstaven van geschiedschrijving is het onaanvaardbaar wanneer een historicus allerlei personen lange redevoeringen laat afsteken die nergens gedocumenteerd zijn. Wie dat wel doet, komt op het terrein van de historische roman. En wie zich, zoals Josephus, dan ook nog in zijn beschrijving van diverse gebeurtenissen evident bezondigt aan retorische overdrijving, loopt zelfs gevaar zich bij lezers van nu ongeloofwaardig, om niet te zeggen belachelijk, te maken.
Als Josephus, niet al zijn bezweringen de waarheid 'en niets dan de waarheid te schrijven, in bloedige ernst het verhaal opdist hoe een zwangere vrouw tijdens een beschieting zodanig in de buik getroffen wordt dat de baby uit de baarmoeder vliegt en honderd meter weggeslingerd wordt, of hoe het hoofd van een soldaat die naast hem staat door een stenen kogel van de romp wordt gescheiden en vijfhonderd meter

verderop neerkomt, dringt zich toch onvermijdelijk de vergelijking op met de baron von Münchhausen of niet de surrealistische fantasieën van de tekenfilm.
Dat neemt echter niet weg dat er na aftrek van dit soort uitschieters een bloedstollend en waarlijk aangrijpend verhaal overblijft en dat de auteur op tal van punten controleerbaar naar waarheid heeft gerapporteerd, zoals met name duidelijk is geworden door de sporen van verwoesting die de archeologen intussen (in Masada bijvoorbeeld) aan het licht gebracht hebben. Palestina is tussen 66 en 73 van Gaulanitis - nu bekend als de hoogvlakte van Golan - tot Gaza één groot crematorium geworden, Jeruzalem een abattoir en knekelhuis. De Tempel, eeuwenlang het hart van de Joodse godsdienst, is verwoest en mocht nooit meer opgebouwd worden, en dat is van doorslaggevende betekenis geweest voor de verdere geschiedenis van die godsdienst: van tempelcultus naar synagoge-vroomheid, van priesterschap naar rabbijnendom. Kájafas en de zijnen hebben het veld moeten ruimen voor Hillel en Jochanan ben Zakkaj en Gamaliël en al die andere schriftgeleerden. Daar is een zware prijs voor betaald. Zo is er weinig reden om te twijfelen aan Josephus' verhaal hoe Joodse vluchtelingen 's nachts uit het belegerde Jeruzalem wisten te ontsnappen en vervolgens in het duister werden opgewacht door Syriërs die hen met grote messen van keel tot kruis opensneden omdat ze dachten dat die Joden gouden munten hadden doorgeslikt als meegesmokkeld zakgeld voor onderweg.
Josephus presenteert zich nadrukkelijk als verslaggever van eigentijdse gebeurtenissen die hij zelf heeft meegemaakt. Nu is het niet zo vreemd dat iemand die een boek schrijft over een onderwerp uit de eigentijdse geschiedenis, eerst een korte uiteenzetting geeft van de voorgeschiedenis, maar Josephus gaat daarin wel érg ver en dat is dan ook een van de punten waarop men hem op compositorische tekortkomingen zou kunnen wijzen. Hij laat de voorgeschiedenis van zijn onderwerp beginnen rond 170 v.Chr., toen Palestina nog deel uitmaakte van het Syrische rijk van de Seleuciden, een dynastie van Macedonische 'koloniale heersers' die afstamden van Seleucus, een generaal van Alexander de Grote. Josephus komt pas bij zijn hoofdthema na - onder meer - een gedetailleerde en niet altijd even heldere beschrijving van de vele intriges binnen de familie van Herodes de Grote, die als beschermeling en zetbaas van Rome zich ruim dertig jaar had weten te handhaven als koning van een pseudo-zelfstandige Joodse staat en zeventig jaar voor het eigenlijke begin van de oorlog is overleden. Wij zouden het vreemd vinden als een historicus nu een boek over de Tweede Wereldoorlog ergens rond het jaar 1700 zou laten beginnen en daarbij uitvoerig zou ingaan op het gezinsleven en de familierelaties en -ruzies van koningin Victoria.
Helemaal onbegrijpelijk is Josephus' begindatum niet, want het is juist in die context van ca. 170 v.Chr. dat de Joden voor het eerst in contact kwamen met de Romeinen. Dat eerste contact was echter niet meer dan incidenteel en stelde inhoudelijk weinig voor. Josephus schenkt er dan ook weinig aandacht aan. Het zou nog honderd jaar duren voordat de Joden met de arrogantie van het Romeinse imperialisme geconfronteerd zouden worden. Maar toen was het ook wel meteen goed raak: in 63 v.Chr. zag Pompeius, de opperbevelhebber van de Romeinse strijdkrachten in het Midden-Oosten, kans na een beleg van drie maanden Jeruzalem in te nemen. Volgens Josephus zijn er bij dat beleg twaalfduizend Joden om het leven gekomen, terwijl de Romeinen vrijwel geen verliezen leden. Het zou voor de hand gelegen hebben die gebeurtenis als het begin van alle ellende aan te merken, en elders in de overgeleverde Joodse literatuur uit de tijd van Josephus, met name in de pseudepigrafische Psalmen van Salomo, is dat ook gedaan, terwijl men in het algemeen kan zeggen dat de naam Pompeius in de Joodse traditie niet bepaald in gouden letters is vastgelegd.

Het is opvallend dat Josephus uitermate mild oordeelt over het optreden van de Romeinen in 63 v. Chr. (en niet alleen in 63 v.Chr.) en zelfs over het optreden van Pompeius, hoewel toch deze machtsbeluste krijgsman het niet nodig had gevonden rekening te houden met de Joodse religieuze gevoeligheid en tot ontzetting van alles wat Joods was de eerste was die zich met geweld toegang had verschaft tot het Heilige der Heiligen in de Tempel. Josephus' milde oordeel over Pompeius staat niet op zichzelf. Het maakt deel uit van de boodschap die hij door zijn hele boek heen telkens weer en niet zelden met grote dramatische nadruk naar voren brengt: Josephus wil het Joodse deel van zijn lezers ervan doordringen dat de geschiedenis steeds heeft uitgewezen dat het geen zin heeft en zelfs een vorm van waanzin is als een klein volk de machtsverhoudingen in de wereld negeert en in zijn verlangen naar vrijheid of in zijn geloofsijver meent het te kunnen of te moeten opnemen tegen een supermogendheid. Spectaculaire acties tegen een evident sterkere tegenstander die er niet tegen opziet al zijn middelen in de strijd te werpen mogen misschien tot de verbeelding spreken, maar naar het oordeel van de historicus Josephus getuigen dergelijke acties meer van blind fanatisme dan van gezond verstand en politiek inzicht. David had het nooit tegen Goliath mogen opnemen.

V. GESCHIEDBESCHOUWING

Ter ondersteuning van zijn politieke boodschap ontwikkelt Josephus in de loop van zijn boek een wat men zou kunnen noemen theocratische geschiedbeschouwing. (Het is in dit verband wel interessant er en passant op te wijzen dat het woord theocratie - gevormd naar analogie van democratie en aristocratie - door Josephus is bedacht: vgl. zijn *Contra Apionem* II 165.) Eenvoudig gesteld komt het er in deze visie op neer dat de God van de Joden alles regelt, ook de machtsverhoudingen in de wereld en de wisselingen daarin. Dat de Romeinen op een gegeven moment in de positie van supermogendheid zijn gekomen, is dus het werk van God. Rebellie tegen Rome is daarmee rebellie tegen God. Het is natuurlijk niet leuk dat de Joden (en alle andere volkeren van de bewoonde wereld) zich moeten schikken naar het gezag van Rome, en de Romeinen gedragen zich bij de uitoefening van dat gezag ook lang niet altijd even zachtzinnig, maar een waarlijk godvruchtige Jood gelooft dat de ellende die de Romeinen de Joden aandoen, kennelijk bedoeld is als een door God aan zijn volk opgelegde beproeving en straf, waarbij God zich van Pompeius en Crassus en Caligula en noem alle Romeinen maar op bedient als de instrumenten van zijn handelen in de geschiedenis.

Deze zienswijze van Josephus vertoont grote overeenstemming met christelijk gedichtengoed dat al te vinden is in de vroegste christelijke documenten, de brieven van de apostel Paulus. Men leze de beroemde woorden van Paulus in zijn brief aan de Romeinen, waarvan men op goede gronden aanneemt dat hij is geschreven in Corinthe in het jaar 55 of 56, ongeveer tien jaar voor het uitbreken van de Joodse opstand en ongeveer twintig jaar voordat Josephus De Joodse Oorlog schreef:

'Ieder mens moet zich onderwerpen aan de overheden, die boven hem staan. Want er is geen overheid dan door God en die er zijn, zijn door God gesteld. Wie zich dus tegen de overheid verzet, wederstaat de instelling Gods, en wie dit doen, zullen een oordeel over zich brengen' (Romeinen xiii 1-2).

Josephus vindt dan ook dat de Joodse opstandelingenleiders en hun aanhang zelf het oordeel van God over zichzelf en over het gehele Joodse volk hebben afgeroepen. Het behoeft geen betoog dat Josephus dat, in tegenstelling tot zijn latere christelijke commentatoren, op zijn zachtst gezegd in de hoogste mate betreurt en dat hij zich dan ook niet dan in uiterst negatieve termen over deze opstandelingen uitlaat. Men zal hem

er bijvoorbeeld nooit op betrappen dat hij hen aanduidt als vrijheidsstrijders. Voor hem zijn het altijd lèistai, letterlijk vertaald 'rovers' of 'bandieten'. In de hier voorliggende nieuwe Nederlandse editie van zijn boek hebben de vertalers zich de vrijheid gepermitteerd in plaats van het toch wat ouderwetse woord rovers waar dat zo uitkwam de voorkeur te geven aan de term terroristen.
Josephus méént wat hij zegt en houdt die mening voor de waarheid. Moderne historici hebben zich enorm beijverd om aan te tonen dat de terroristen geen rovers en bandieten waren, maar echte vrijheidsstrijders, en dat Josephus extreem bevooroordeeld was. Het is natuurlijk goed dat ze dit gedaan hebben. De vraag is alleen hoever men mag gaan met deze pogingen tot eerherstel en hoe men zich kan hoeden voor de valkuil van een tegengestelde en even extreme bevooroordeeldheid. Josephus was niet dom, en iedereen die de krant leest, kan weten dat ook in onze tijd de vrijheidsstrijders van gisteren niet alleen de terroristen van vandaag zijn, maar bij nader onderzoek ook gisteren al vaardige terroristen blijken te zijn geweest. De vraag hoe dat nu precies gezeten heeft met de diverse anti-Romeinse groeperingen in het bezette Palestina en het belegerde Jeruzalem van meer dan negentien eeuwen geleden, zal de geleerden nog wel enige tijd bezighouden. Maar men mag wél aannemen dat de rebellen van de Joodse opstand van toen aanzienlijk meer bewondering verdienen, en ook afgedwongen hebben, dan Josephus hun heeft willen doen toekomen en hun, ondanks zijn uitgesproken negatieve oordeel, soms en tussen de regels door toch onwillekeurig en waarschijnlijk onbewust héét doen toekomen.

VI. INTERPRETATIO CHRISTIANA

Jeruzalem een slachthuis, de Tempel een puinhoop, straf van God. Maar wat hadden de Joden dan misdaan? Waaraan hadden ze die straf verdiend? Het antwoord van Josephus kan kort samengevat worden: de Joden hadden zich ongehoorzaam getoond tegenover God en Gods gebod. Weliswaar bedoelt Josephus hier met 'de' Joden steeds de leiders van de opstand en hun naaste omgeving en is hij er regelmatig op bedacht onderscheid te maken tussen zijns inziens misdadige elementen en het gewone volk dat door deze 'rovers' geterroriseerd werd, maar helemaal consequent is hij op dit punt niet. Zijn latere lezers hebben dat onderscheid tussen het onschuldige volk en zijn schuldige leiders al snel uit het oog verloren. Voor hen waren het eenvoudig 'de' Joden die niet deugden, op dezelfde manier waarop het voor veel Nederlanders na 1945 duidelijk was dat 'de' Duitsers niet deugden. Voor de lezers van Josephus was het maar een kleine stap om zijn uitspraak, over de leiders van de opstand en de aanstichters van het kwaad, dat 'het onmogelijk was al hun misdaden stuk voor stuk op te sommen' te veralgemenen tot een uitspraak en een oordeel over het Joodse volk als geheel.
In het geval van het negatieve oordeel over 'de' Duitsers is men er na één generatie achtergekomen dat enige nuancering wel op haar plaats is. In het geval van het negatieve oordeel over 'de' Joden is dat niet gebeurd. Dat hangt samen met het feit dat dat oordeel onmiskenbaar het karakter leek te hebben van een Godsoordeel. Het paste wonderwel bij het negatieve beeld dat, om maar weer slechts één voorbeeld te noemen, de evangelist Mattheüs geeft in zijn versie van de gebeurtenissen rond het proces tegen Jezus: 'Ik ben onschuldig aan zijn bloed; gij moet zelf maar zien wat er van komt', laat de evangelist Pilatus zeggen, als het volk er - volgens het verhaal - bij hem op aandringt Jezus te kruisigen. 'En al het volk antwoordde en zeide: Zijn bloed koene over ons en over onze kinderen' (Mattheüs xxvii 24-25). Wel, dat was dan met het bloedbad van 70 werkelijkheid geworden. Zoals ook de voorspelling die de evangelist Marcus Jezus in de mond heeft gelegd, in 70 werkelijkheid was geworden:

'En toen hij de Tempel uitging, zei een van zijn discipelen tot hem: Meester, zie, welke stenen en welke gebouwen! En Jezus zeide tot hem: Ziet gij deze grote gebouwen? Er zal geen steen op de ander gelaten worden, die niet zal worden weggebroken' (Marcus xn1 1-2; vgl. Mattheüs xxiv 1-2 en Lucas xxi 5-6; daarnaast ook Lucas xix 41-44).
Zo werd in de christelijke optiek de verwoesting van Jeruzalem en van de Tempel de gerechte straf voor de wandaden van de Joden tegen Jezus en diens volgelingen, in het bijzonder tegen Jezus' broer Jacobus die, naar Josephus óók meedeelt (niet in *De Joodse Oorlog,* maar in zijn *Joodse oudheden,* xx 200), in het jaar 62 op initiatief van de hogepriester Ananus door het Sanhedrin was veroordeeld tot de dood door steniging. Josephus had met zijn werk en met de daarin door hem ontwikkelde geschiedbeschouwing ongewild het bewijs geleverd, zo meende iedere christen, voor de juistheid van de christelijke aanspraken: God had zijn volk om zijn ongehoorzaamheid en zijn wandaden de rug toegekeerd, de christenen waren het nieuwe Israël, het ware Israël. Josephus werd de vijfde evangelist lang voordat er protestanten waren en zijn werk werd naast de bijbel druk gelezen, overgeschreven en - toen in de late Oudheid in het Westen de kennis van het Grieks verloren ging - in het Latijn vertaald.

Wie zich verdiept in de vele verhandelingen van de vroeg-christelijke Griekse en Latijnse kerkvaders en hun middeleeuwse epigonen om zich een beeld te vormen van de manier waarop in dit soort literatuur de Joden de les wordt gelezen, zal menigmaal de wenkbrauwen fronsen over wat de geestelijke leiders van de toenmalige christenheid zich in een wraakzuchtig superioriteitsgevoel en niet zelden met een satanisch genoegen ten opzichte van de Joden gepermitteerd hebben. Daarbij hebben ze gretig gebruik gemaakt van Josephus' verslag van de Joodse Oorlog. Josephus is daarmee niet alleen de meest gelezen, maar ook de meest verdraaide en misbruikte historicus in de hele geschiedenis van de geschiedschrijving geworden. Hij mag namelijk dan wel een tegenstander van de opstand zijn geweest en uiterst negatief over de opstandelingen geoordeeld hebben, terwijl hij bovendien de ellende waarin de Joden door de oorlog terechtgekomen waren mag uitleggen als de straf van God, dat alles neemt niet weg dat hij zelf geen moment op het idee is gekomen dat er aan die straf nooit een einde zou komen en dat God zich voorgoed van zijn volk had afgewend. Het is ronduit pijnlijk te moeten constateren dat eeuwenlang christelijke intellectuelen een Joodse historicus, die zijn leven lang zijn geloof trouw gebleven is, hebben gebruikt als leverancier van argumenten ter bevestiging en verspreiding van hun antisemitisme. Deze constatering kan niet weggemoffeld worden door op te merken dat de term antisemitisme hier niet op zijn plaats is en dat men 'slechts' kan spreken van anti judaïsme of van een 'theologenhaat' (odium theologicum) waarvan het effect beperkt is gebleven tot de studeerkamer.
In het voorgaande is al enkele keren gewezen op dwarsverbindingen tussen het Nieuwe Testament en De Joodse Oorlog. Men kan meer in het algemeen zeggen dat het werk van Josephus in de christelijke optiek zich op een soortgelijke wijze tot het Nieuwe Testament is gaan verhouden als het Nieuwe Testament zich in diezelfde optiek is gaan verhouden tot het Oude Testament. Anders gezegd: zoals het Nieuwe Testament werd gelezen (en in hoge mate ook is geschreven) als een soort bevestigend commentaar op het Oude Testament, waarin de lezer werd uitgelegd hoe allerlei raadselachtige uitspraken in dat Oude Testament gelezen moeten worden als profetieën van gebeurtenissen die in het Nieuwe Testament als inmiddels gerealiseerde geschiedenis - heilsgeschiedenis - beschreven staan, zo is Josephus' Joodse Oorlog (hoewel het natuurlijk absoluut niet met die bedoeling was geschreven) gelezen als een soort bevestigend commentaar op het Nieuwe Testament, waarbij de lezer door de christelijke

Josephus-uitleggers uit de doeken werd gedaan hoe allerlei raadselachtige uitspraken in het Nieuwe Testament gelezen moesten worden als profetieën van gebeurtenissen die door Josephus als inmiddels gerealiseerde geschiedenis - ditmaal onheilsgeschiedenis - beschreven worden. Ter verduidelijking een paar voorbeelden:
Mattheüs vertelt in hoofdstuk 21, over de intocht in Jeruzalem, hoe Jezus in een dorp vlak bij Jeruzalem twee discipelen naar een naburig dorp stuurt met de volgende opdracht: 'Gaat naar het dorp, dat tegenover u ligt, en terstond zult gij een ezelin vastgebonden vinden, en een veulen bij haar. Maakt haar los en brengt haar tot mij. En indien iemand u er iets van mocht zeggen, zegt dan: de Heere heeft ze nodig.'
De evangelist legt vervolgens aan zijn lezers uit dat Jezus die toch wat vreemde opdracht gaf 'opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door een profeet, toen hij zeide: Zegt der dochter Sions: Zie, uw Koning komt tot u, zachtmoedig en rijdend op een ezel en op een veulen, het jong van een lastdier.'
De hier door Mattheüs geciteerde profeet is de in het Oude Testament opgenomen profeet Zacharia. Zie Zacharia ix: 9: 'Jubel luide, gij dochter van Sion; juich, gij dochter van Jeruzalem! Zie, uw koning komt tot u, hij is rechtvaardig en zegevierend, nederig, en rijdende op een ezel, op een ezelhengst, een ezelinnejong.'
De evangelist Lucas voert in zijn hoofdstuk 21 Jezus sprekend in, in de 'Rede over de laatste dingen'. In die rede doet Jezus de volgende uitspraak over de toekomst van Jeruzalem: 'Zodra gij nu Jeruzalem door legerkampen omsingeld ziet, weet dan dat zijn verwoesting nabij is. Laten dan die in Judea zijn naar de bergen vluchten, en die binnen de stad zijn de wijk nemen, en die op het land zijn er niet binnengaan, want dit zijn de dagen van de vergelding, waarin alles wat geschreven is in vervulling gaat. Wee den zwangeren en den zogenden in die dagen! Want er zal grote nood zijn over het land en toom over dit volk, en zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en als gevangenen weggevoerd worden onder alle heidenen, en Jeruzalem zal door heidenen vertrapt worden totdat de tijden der heidenen vervuld zijn.'
Het behoeft geen betoog dat de uitleggers van deze profetie ter bevestiging ervan prachtig konden verwijzen naar Josephus. Zijn Joodse Oorlog was voor hen een geschenk uit de hemel.

Er zijn ook gevallen aan te wijzen waar Josephus aangevoerd kon worden ter bevestiging van uitspraken in het Oude Testament. Een voorbeeld is een passage in een preek van de Griekse kerkvader Johannes Chrysostomus (tweede helft vierde eeuw) over de oudtestamentische Psalm 8. De eerste regels van deze psalm luiden in de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap als volgt: 'O Heere, onze Heere,
hoe heerlijk is Uw naam op de ganse aarde, Gij, die uw majesteit toont aan den hemel.
Uit den mond van kinderen en zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest, uw tegenstanders ten spijt, om vijand en wraakgierige te doen verstommen.'
Met die 'vijand en wraakgierige', zo legt Johannes Chrysostomus uit, wordt het Joodse volk bedoeld. Een fraai geval van knoeien met een (nota bene Joodse) tekst. De Nederlandse woorden 'om te doen verstommen' wijken nogal af van de Griekse tekst die Johannes Chrysostomus citeert. De letterlijke vertaling van dat Grieks luidt: 'om te vernietigen'. Iemand vernietigen is een veel rigoureuzere handeling dan ervoor zorgen dat iemand zijn mond houdt. Johannes Chrysostomus deelt zijn gehoor (het gaat om een preek) dan mee dat de dichter van de psalm met opzet heeft geschreven 'om vijand en wraakgierige [het Joodse volk dus] te vernietigen' in plaats van het veel mildere straffen, en vervolgens schetst hij, onder gebruikmaking van wat hij daarover in Josephus' Joodse Oorlog heeft gelezen, kleurrijk en uitvoerig hoe de Joden als vergelding voor hun kruisiging van Jezus door God zijn aangepakt op een manier

waarvoor - volgens Chrysostomus - het woord straffen veel te mild is, en hoe zij tot het einde der tijden aan vernietiging en vervolging en verkrachting blootgesteld zullen blijven. 'Net goed', voegt hij daar dan letterlijk aan toe (Migne, Patrologia Graeca 55, 109-110).

Afgezien van de fundamentalisten zijn alle Nieuwtestamentici van nu het erover eens dat dit soort uitleggingen meer zegt over de uitlegger dan over datgene waarop de uitleg betrekking heeft. Men is het er bijvoorbeeld over eens dat het in het geval van de 'profetie' van Jezus in Lucas 21 gaat om een uitspraak van een auteur (Lucas) die al wist dat Jeruzalem verwoest was (omdat hij namelijk na het jaar 70 schreef) en die wetenschap Jezus als voorspelling achteraf in de mond gelegd heeft. Het is geen authentiek Jezus-woord. Maar de kerkvaders dachten daar anders over. Bijbelkritiek is een vak dat pas in de loop van de negentiende eeuw erin geslaagd is zich binnen de theologische faculteiten een plaats te veroveren. Menig beoefenaar van dat vak is daarbij in botsing gekomen met wat kerkelijke autoriteiten voor waar hielden en dus wenselijk vonden. Het onderscheid tussen geloofswaarheid en wetenschappelijke waarheid is in de loop van de Romeinse keizertijd onder de toenemende invloed van het christendom verloren gegaan. In de vroeg-christelijke Oudheid en in de katholieke middeleeuwen stond het voor de gezagdragers en de geleerde uitleggers - beide groepen vielen in hoge mate samen - bij voorbaat vast dat inderdaad het Nieuwe Testament de bevestiging leverde van wat in het Oude Testament aangekondigd leek en dat Josephus het bewijs leverde van wat er in de evangeliën aangekondigd was.
Tegen die achtergrond van denken in dienst van dogma is het volkomen begrijpelijk dat Josephus bij de christenen hoog in aanzien kwam te staan. De Noordafrikaanse kerkvader en apologeet Tertullianus (eind tweede begin derde eeuw), de Alexandrijnse theoloog Origenes (eerste helft derde eeuw), de kerkhistoricus Eusebius (eerste helft vierde eeuw), de fameuze bisschop Augustinus (eind vierde begin vijfde eeuw) en zijn tijdgenoot de Bijbelvertaler Hiëronymus kunnen samen met de al genoemde Johannes Chrysostomus tot de belangrijkste trendsetters op dit punt gerekend worden. Daarbij hadden ze er geen moeite mee, wanneer ze dat nodig vonden, mededelingen van Josephus aan te passen en op de maat te snijden van het door hen gewenste effect.
Dit laatste wordt opmerkelijk duidelijk als men de eerste Latijnse vertaling van de Griekse tekst van *De Joodse Oorlog* vergelijkt met het origineel. Deze vertaling is gemaakt rond het jaar 370 en staat bekend als de versie van Hegesippus. Van deze **Hegesippus** is verder niets bekend, zelfs de naam is onzeker (het is vermoedelijk een verbastering van de naam Josephus), maar wie hij ook geweest mag zijn, hij heeft zich bij zijn vertaalarbeid allesbehalve aan het origineel gehouden. Het is meer een *bewerking* dan een vertaling. De intentie van de bewerker was evident anti Joods. Dat blijkt al uit zijn inleiding, waarin hij zich op morele gronden zeer kritisch over de persoon van Josephus uitlaat en fel van leer trekt tegen de Joden en hun perfide inborst. Maar bij alle reserve die men koesterde ten aanzien van de persoon en het karakter van Josephus, hij kon als kroongetuige niet gemist worden en werd dus op een voetstuk geplaatst: de geleerde monnik Cassiodorus (zesde eeuw - 'de laatste Romein', zegt men) rekent hem zonder meer tot de 'vaderen' van de kerk, en zo is Josephus dan ook de middeleeuwen ingegaan.

VII IETS MIDDELEEUWS

Voor wat betreft de populariteit van Josephus in de middeleeuwen volstaan we hier met twee illustraties. De eerste dateert uit de Merovingische of vroeg-Karolingische periode (vóór 800). Plaats onbekend. Het is een gedicht, van een soort dat toen nogal in de mode

was: het is namelijk een abecedarius. Dat is een gedicht dat evenveel coupletten telt als het alfabet aan letters heeft, terwijl bovendien het eerste woord van het eerste couplet begint niet de eerste letter van het alfabet, het tweede couplet niet de tweede letter, enzovoort, tot en met de laatste letter van het alfabet. Het gedicht heeft een heel lange titel, op grond waarvan men zou denken dat het een gesprek is tussen de Romeinse keizer Vespasianus en zijn zoon Titus - de verwoester van Jeruzalem - over het onderwerp 'hoe zij Christus gewroken hebben' (Haec est Praefatio de Jesu Christo Domino inter Vespasianum et Titum quomodo vindicaverunt Christum; tekst in Poetae Latini Aevi Carolini IV 23, ree. K. Strecker, Berlin 1923, p. 542-545).
Het gedicht doet een beetje denken aan een ballade. In die ballade wordt een bloemlezing gegeven van de gruwelen die de Joden tijdens het beleg van Jeruzalem volgens Josephus hebben moeten ondergaan. Uiteraard laat de dichter niet na meteen in de eerste regels al op te merken dat al die gruwelen de gerechte straf waren voor wat de Joden met Jezus gedaan hadden. Elk couplet bestaat uit acht regels. De laatste twee regels zijn in elk couplet hetzelfde. Zij vormen dus het refrein. Dit refrein wordt even vaak herhaald als er letters in het alfabet zijn, en wel op de maat van meezingers als 'Zie de maan schijnt door de bomen, makkers staakt uw wild geraas' of 'Aan de oever van de Rotte, tussen Delft en Overschie'. De tekst luidt in het Latijn:
Ad delendam sevam gen tem convenerunt principes.
Nederlandse vertaling, met behoud van het metrum:
Om het schorem op te ruimen sloten keizers een verbond.
'Het schorem', sevam gentem, de Joden. Titus als Gods instrument bij zijn wraak op de Joden en op Jeruzalem.
De tweede illustratie dateert uit de late middeleeuwen, dertiende eeuw. Plaats: de Noordelijke Nederlanden, mogelijk Den Briel. Op 25 maart 1271 of 1272 voltooide Jacob van Maerlant zijn zogeheten Rijmbijbel. In de eerste 27.081 verzen van dit werk wordt de gehele Bijbelse geschiedenis naverteld, van de Schepping tot de uitstorting van de Heilige Geest op het eerste pinksterfeest. Dan volgt er nog een tweede deel, van 7777 verzen, waarin wordt verteld hoe het de Joden nadien vergaan is. In dit tweede deel ligt het accent op de verwoesting van Jeruzalem. Het is een bewerking van een vroeg-christelijke Latijnse vertaling van Josephus' *Joodse Oorlog*. De bewerking, die deels ook het karakter heeft van een vertaling, is geschreven in een soort Nederlands dat volgens de experts op dit gebied gelokaliseerd moet worden op de Zuidhollandse of Zeeuwse eilanden. Van Jacob van Maerlant is bekend dat hij koster was van de parochiekerk van Maarland, dat in een document uit zijn tijd ook ten Brile wordt genoemd.
Dit tweede deel van Maerlants Rijmbijbel heet *De Wrake van Jherusalem*. De term wraak gaat in laatste instantie terug op het eerder in deze inleiding geciteerd hoofdstuk 21 van het evangelie volgens Lucas: 'dit zijn de dagen van de vergelding' (Lucas xxI 22). Vergelding en wraak zijn de twee gangbare Nederlandse woorden voor het Latijnse ultio, dat Hiëronymus op deze plaats in zijn Bijbelvertaling heeft gebruikt.
Het heeft tot 1858 geduurd voordat de Rijmbijbel in druk verscheen. Tot dan toe was het werk enkel bewaard gebleven in een aantal handschriften. Een van die handschriften was in de eerste helft van de negentiende eeuw eigendom van de Achterhoekse dichter A.C.W. Staring. Sinds 1849 maakt het deel uit van de handschriften- collectie van de Groningse universiteitsbibliotheek. Daarom heet het handschrift nu de Zutphens-Groningse Maerlant-Bijbel. Het dateert uit 1339. Men heeft wel de gedachte geopperd dat het was bedoeld als geschenk voor de toenmalige hertog van Gelre. In dit handschrift staat op folio 163r een miniatuur met een middeleeuwse voorstelling van een belegerde stad. Deze miniatuur is een van de vroegste boekverluchtingen uit de

Noordelijke Nederlanden. De titel luidt: *De Wrake van Jherusalem* (zie frontispice van dit boek).
Eerder in deze inleiding is opgemerkt dat de editie Gouda 1482 de oudste editie is van een gedrukte vertaling van Josephus in een Euro pese volkstaal. De Dietse bewerking door Jacob van Maerlant is de oudste overgeleverde handschriftelijke bewerking van Josephus' Joodse Oorlog in een Europese volkstaal.
Van Maerlant wordt gezegd dat hij met zijn activiteiten als Bijbelvertaler door de kerkelijke gezagdragers argwanend en afwijzend werd bekeken. Maerlant was maar een leek, en men vond het gevaarlijk dat een leek zomaar op eigen houtje Gods woord ging omzetten in een voor iedereen leesbare taal. Of die argwaan ook bestond als het ging om het vertalen of bewerken van Josephus, kan betwijfeld worden. Er is over Maerlant te weinig bekend dan dat daarover niet enige zekerheid iets gezegd kan worden. Er zijn (ons althans) evenmin nadere gegevens bekend die zouden kunnen helpen bij een antwoord op de vraag tegen welke Nederlandse achtergrond de eerste gedrukte Nederlandse Josephus-vertaling van 1482 tot stand is gekomen. Deze vraag is vooral interessant in verband met de verschijning, eveneens in. 1482, van een gedrukte Catalaanse vertaling.

Er is geen oorzakelijk verband tussen deze twee edities. Maar in de context van de geschiedenis van Spanje is het verschijningsjaar 1482 goed te plaatsen. De laatste drie decenniën van de vijftiende eeuw stonden in Spanje in het teken van de geboorte van een Spaanse nationale staat. Dit proces was in 1469 op gang gekomen door het huwelijk van Ferdinand van Aragon (bijgenaamd de Katholieke) en Isabella van Castilië. Dit duo voerde een beleid dat gericht was op het aankweken van een collectief gevoel van 'Spaansheid', dat de regionale tegenstellingen moest overbruggen. Maar het enige waardoor de bewoners van al die verschillende gebieden van wat nu Spanje is zich verbonden konden voelen, was hun rooms-katholieke geloof. Wie niet tot dat geloof behoorde, kon onmogelijk een goede Spanjaard zijn. De Joden kwamen in het bijzonder in de problemen. Toen grote aantallen van hen zich om hun huid te redden tot het katholicisme bekeerden, werd dat gewantrouwd en zagen ze zich geconfronteerd met de in 1478 speciaal tegen hen ingestelde Inquisitie.
Vier jaar later verscheen die Catalaanse versie van Josephus' verslag van wat al sinds veel eerder in de middeleeuwen gemakshalve de Vindicta Salvatoris, 'de Wraak van de Heiland', werd genoemd. Weer tien jaar later, in 1492, verscheen er opnieuw een Spaanse Josephus in druk. Een gedenkwaardig jaar, 1492: Columbus ontdekt Amerika; Granada valt in Spaanse handen, einde van de islam in Spanje; en de Joden worden collectief uit Spanje verjaagd. Einde van de middeleeuwen.

VIII. JOSEPHUS EN DE JODEN

Er is vaak op gewezen dat Josephus in de Joodse traditie volstrekt is doodgezwegen. Dat is juist. Zijn naam komt in de rabbijnse literatuur niet voor. Dat heeft alles te maken met het feit dat hij door de christenen op een voetstuk is geplaatst en niet zelden tot een van de hunnen is gemaakt. Daarmee werd hij in de Joods-christelijke controverse voor de Joden tot ongewenst persoon.
Wat dit betreft is er een mooie parallel met een voor de Joden nog veel belangrijkere tekstenverzameling, te weten de zogenaamde Septuagint. Dit is een Griekse vertaling van de Hebreeuwse bijbel die door de christenen altijd het Oude Testament wordt genoemd. De Septuagint is in de derde eeuw v. Chr. in Alexandrië tot stand gekomen en vormde generaties lang voor miljoenen Griekssprekende Joden, die in Alexandrië en in tal van andere steden in de mediterrane wereld woonden en geen Hebreeuws meer

konden lezen, de enige sleutel om door eigen lectuur toegang te krijgen tot hun heilige boeken. De naam Septuagint is afgeleid van het Latijnse woord Septuaginta, dat *zeventig* betekent, en is ontleend aan de Joodse legende dat zeventig vertalers in zeventig dagen ieder in afzondering het origineel hadden vertaald en dat vervolgens bleek dat ze allemaal onder goddelijke inspiratie hadden gewerkt: alle zeventig versies bleken namelijk woord voor woord met elkaar overeen te stemmen.
Toen echter de christenen de Septuagint ook gingen gebruiken en voor zich accapareerden, werd de tekst daardoor voor de Joden als het ware 'besmet'. Het is evident dat de schrijvers van het Nieuwe Testament, dat oorspronkelijk in het Grieks is geschreven, zich regelmatig bij hun woordkeus en compositie hebben bediend van de Septuagint. Daardoor is de Septuagint ook na de voltooiing van het Nieuwe Testament in de vroege kerk gezaghebbend gebleven. Dat was voor de Joden aanleiding deze vertaling in de ban te doen. Josephus is om dezelfde reden in de ban gedaan.
Er kan nog een tweede reden voor dit negeren van Josephus worden genoemd. Dat is het feit dat de Joden zich politiek en militair niet bij de catastrofe van het jaar 70 hebben neergelegd. Ze hebben zich de les die Josephus aan de geschiedenis meende te kunnen ontlenen, niet ter harte genomen en daardoor is Josephus in Joodse kringen niet populair geworden. Dat geldt zowel voor de Joden in Palestina als voor de Joden daarbuiten, in de zogeheten diaspora, de 'verstrooiing': Alexandrië, Antiochië, Damascus, de steden van Klein-Azië, Rome en waar ze zich verder maar binnen de grenzen van het Romeinse rijk gevestigd hadden. Zelfs buiten die grenzen, met name in de gebieden aan de oostkant, vormden de Joden voor Rome een potentiële bron van onrust. In de diaspora van het huidige Irak - Babylonië, Mesopotamië, Adiabene (nu Koerdistan) - woonden zeker niet minder Joden dan in de mediterrane diaspora en ze waren bovendien vaak beter georganiseerd. In combinatie met Rome's eeuwige rivaal in het Oosten, het koninkrijk Parthië, zouden ze niet bij voorbaat kansloos zijn bij een eventuele poging de Romeinen uit het Nabije Oosten te verdrijven en in Palestina een eigen nationale staat te stichten. In dit verband is het alleszins aannemelijk dat Josephus zijn verslag van de Joodse Oorlog in eerste aanleg als een soort waarschuwing aan het adres van déze Joden heeft geschreven. Dat hij zijn boek oorspronkelijk in het Aramees - de internationale taal van het Oosten - heeft gepubliceerd, zegt hij zelf met zoveel woorden en dat wordt door niemand in twijfel getrokken, ook al is die Aramese versie sinds lang spoorloos verdwenen.
Als het inderdaad Josephus' bedoeling is geweest zijn volk te waarschuwen en het ervan te weerhouden zich tegen de suprematie van Rome te verzetten, dan heeft hij zijn doel absoluut niet bereikt. Binnen één generatie na zijn dood zijn de Joden nog twee keer massaal tegen Rome in opstand gekomen. De eerste opstand begon in het jaar 115, in de Romeinse provincie Cyrenaica (de oostelijke helft van het huidige Libië), zo genoemd naar de hoofdstad Cyrene (tussen Benghazi en Tobroek). De opstand breidde zich vrijwel onmiddellijk uit naar Alexandrië, waar de rebellen symbolisch wraak namen op Pompeius door zijn grafmonument - alleen zijn hoofd lag er begraven, de rest was al bij zijn vermoording op het strand van Alexandrië zoekgeraakt, 48 v.Chr. - te verwoesten. Ongewoon is dat de opstand ook tot diep in het platteland van Egypte is doorgedrongen en daar niet dan na inzet van extra Romeinse troepenversterkingen kon worden bedwongen. De inwoners van de Griekse nederzetting Oxyrhynchus, tweehonderd kilometer ten zuiden van Caïro, hebben het neerslaan van de opstand bijna een eeuw lang jaarlijks herdacht en dat wettigt het vermoeden dat het een ingrijpende gebeurtenis is geweest.
Ook het eiland Cyprus is in dezelfde tijd zwaar door de rebellie geteisterd, zoals blijkt uit allerlei sporen van langdurige ontregeling en blijvende verwoesting die daar bij

opgravingen aan het licht zijn gebracht. De opstand valt bovendien samen met pogingen van keizer Trajanus (98-117) om in een agressieve oorlog tegen de Parthen ten oosten van de Eufraat een aantal nieuwe Romeinse provincies in te richten. Dat waren de provincies Babylonië, Mesopotamië en Assyrië (Adiabene), alsmede, meer naar het noorden, de provincie Armenië, allemaal gebieden met een sterke Joodse component in hun bevolking. Het succes van Trajanus was van korte duur: hij zag zich onmiddellijk geconfronteerd met massaal verzet van de plaatselijke bevolking en in combinatie met de opstand in Cyrenaica en Egypte was dat sterk genoeg om zijn opvolger Hadrianus (118-135) ertoe te bewegen zich uit de nieuw veroverde gebieden terug te trekken.
Hoewel er reden is om aan te nemen dat de Joden van Palestina zich niet helemaal afzijdig hebben gehouden, was het dit keer, anders dan in 66-70, vooral een opstand van de diaspora. De informatie erover is uiterst mager en verbrokkeld, zodat het niet mogelijk is een samenhangend en scherp omlijnd beeld van de gebeurtenissen te krijgen. Maar het is wel duidelijk dat er drie jaar lang net als in 66-70 van weerskanten verbitterd en fanatiek en soms ook met ongekende wreedheid is gevochten. Volgens één bron deinsden sommigen er in hun haat niet voor terug hun tegenstanders te villen en de huid te gebruiken voor de vervaardiging van leren riemen en jasjes (Cassius Dio LxvIII 32 1-2). Het is misschien niet toevallig dat Josephus in het allerlaatste hoofdstuk van. De Joodse Oorlog in sterk afkeurende bewoordingen melding maakt van onlusten onder de uit Judea gevluchte Joden in Cyrene en dat de opstand van 115-117 uitgerekend in datzelfde Cyrene is begonnen.
De tweede opstand vond weer plaats in Judea en heeft geduurd van het voorjaar van 132 tot de nazomer van 135. Bijna vier jaar. Doel van de opstand was, net als in 66-70, het creëren van een zelfstandige Joodse staat. Als aanleiding wordt genoemd de politiek van gedwongen assimilatie, die de toenmalige keizer Hadrianus - die tolerante vredesvorst en fijnbesnaarde intellectueel met zijn 'tere en zwevende ziel' van Marguerite Yourcenar en van zoveel historici - als oplossing voor het 'Joodse vraagstuk' van zijn tijd had bedacht.
Net als in 66-70 en 115-117 is er ook nu allerlei reden om aan te nemen dat het niet ging om een plotselinge explosie van Joods verzet, maar dat er jaren van smeulende onrust aan vooraf zijn gegaan. Deze opstand staat bekend als de opstand van Simon bar Kochba of, beter, Simon bar Kosiba, die de leider was van het verzet. Wie, zoals Josephus in 67, tijdens de opstand het geloof in een goede afloop verloor en in een meer realistische inschatting van de krachtsverhoudingen aandrong op een compromis met de Romeinen, werd als 'verrader van de zaak van Israël' terechtgesteld. Opnieuw kreeg Josephus gelijk en moesten de Joden ten koste van zware verliezen aan mensenlevens in de Romeinen hun meerderen erkennen en opnieuw werden ze zwaar gestraft: Hadrianus ontzegde de Joden elke aanspraak op hun land, de naam Judea verdween van de landkaart en werd vervangen door Syria Palaestina, 'Palestijns Syrië'. Jeruzalem werd de plaats van vestiging van een Romeinse nederzetting die Colonia Aelia Capitolina ging heten. Voor Joden werd Jeruzalem een verboden stad, die ze slechts één keer per jaar - op de 'verjaardag' van de verwoesting van de Tempel in 70 - mochten betreden om bij de Klaagmuur (een restant van de westelijke muur rond het Tempelplein) hunlot en dat van hun stad te overdenken.

Pas in 1948 werd Palestijns Syrië weer een zelfstandige Joodse staat, pas in 1967 werd Jeruzalem weer een Joodse stad. Van de tempel voor de Romeinse Jupiter Capitolinus, die Hadrianus als nieuw religieus centrum voor zijn Colonia Aelia Capitolina had gebouwd, stond toen allang, dankzij de christenen, geen steen meer op de andere. Constantijn de Grote (306-337) werd de bouwheer van een nieuw religieus centrum, de

christelijke kerk van het Heilig Graf. Driehonderd jaar later, in 638, namen de Arabieren Jeruzalem of, zoals zij het noemden, Iliya (naar het Romeinse Aelia) in. Meer dan zeshonderd jaar nadat het puin van de Tempel was geruimd, is de Tempelberg een lege plek gebleven. De Jupitertempel van Hadrianus stond elders in de stad, de Heilig Grafkerk van Constantijn is buiten de ommuring van het oude Jeruzalem gebouwd, op de vermoedelijke plaats van de kruisiging van Jezus en van een daar door Hadrianus gebouwde tempel voor de Romeinse godin Venus, de godin van de pagane liefde. In 691 bouwde 'Abd al-Malik, kalief van Damascus, precies op de plaats van de voormalige Tempel van de Joden de Rotskoepelmoskee. Deze moskee is na de Ka'ba in Mekka en de Grote Moskee van Mohammed in Medina de meest heilige plaats van de islam. Geen gelovige Jood zal er ooit een voet zetten, want dan zou hij weleens de verboden gewijde grond van het Heilige der Heiligen van zijn Tempel kunnen betreden.
Als de opstandelingenleiders naar Josephus hadden geluisterd, zouden de Joden in 70 hun Tempel niet verloren hebben en zouden ze niet al vanaf Hadrianus uit hun land en uit hun stad verbannen zijn. Maar de opstandelingen hebben niet alleen niet naar Josephus willen luisteren, ze hebben ook niet willen luisteren naar identieke raad van andere Joodse leiders die niet zoals Josephus zich in het kamp van de Romeinen bevonden. Men kan met enig geduldig zoeken in de rijke rabbijnse literatuur - Midrasj en Talmoed - regelmatig uitspraken vinden van Joodse geestelijke leiders die net als Josephus het standpunt verdedigden dat het verstandiger was met de Romeinen tot een modus vivendi te komen. Daarbij baseerden deze rabbijnen zich in wezen op eenzelfde theocratische geschiedbeschouwing als Josephus in De Joodse Oorlog had uiteengezet.

Essentieel in die geschiedbeschouwing - bij Josephus zowel als bij die rabbijnen - is het geloof dat zoals God de Romeinen de macht heeft gegeven, hij hun die ook ooit weer zal afnemen en dat hij ééns voor zijn volk het moment van bevrijding uit de onderdrukking en verlossing van den boze zal doen aanbreken. Dan zal de heerschappij van de door God beloofde Messias, de door God in het vooruitzicht gestelde koning der Joden, alles ten goede wenden. In afwachting van dat moment zullen de Joden zelfs met Rome - sinds Hadrianus méér nog dan voordien al het rijk van het Kwaad - een of andere vorm van vreedzame co-existentie moeten zien te vinden. Het is naïef en onaanvaardbaar de voorstanders van deze richting simpelweg als 'verraders van de zaak van Israël' voor te stellen, en in de rabbijnse literatuur wordt dat dan ook niet gedaan. Het zijn eerder de extremen, zij die hetzij niet bereid zijn in hun messiaanse toekomstverwachting het vereiste geduld op te brengen hetzij in hun ongeduld die verwachting in twijfel zijn gaan trekken, die in deze literatuur bekritiseerd worden.
Het is evident dat er in de latere rabbijnse literatuur over het algemeen geen enkel begrip wordt getoond voor het anti-Romeinse radicalisme van de opstandelingenleiders. Niet lang na de catastrofe van 135 verdedigde rabbi Jose bar Halafta de stelling dat de Romeinen en de Joden elkaars broeders waren, Ezau en Jakob, en dat de Romeinen bij hun acties tegen de Joden hadden gehandeld overeenkomstig de wil van God, die de Joden had willen straffen voor hun gebrek aan eerbied voor hem (Babylonische Talmoed, Genesis Rabba 67, 7). Naarmate de opstanden van 66-70 en 13 2-135 meer en meer tot het verleden gingen behoren en de kans op een herhaling verder achter de horizon verdween, won de houding van passief afwachten meer en meer terrein. En zodra, zoals men bijvoorbeeld kan lezen in een uiteenzetting van de derde-eeuwse rabbi Samuel bar Nahman (Leviticus Rabba 29,2), de Joden zich toch bezorgd beginnen af te vragen of er eigenlijk wel echt ooit een einde zal komen aan de Romeinse suprematie, dan weet de rabbi zijn gehoor gerust te stellen met behulp van een profetie van Jeremia (Jeremia xxx 10-11): ...wees niet verschrikt, Israël, want zie, ik verlos u uit verre

streken, uw nakroost uit het land hunner gevangenschap; Jakob [i. e. het Joodse volk] zal terugkeren en rustig en veilig zijn, door niemand opgeschrikt. Want Ik ben met u, luidt het woord des Heren, om u te verlossen; want ik zal met alle volken waaronder ik u verstrooid heb, voorgoed afrekenen, maar met u zal ik niet voorgoed afrekenen, doch naar recht u tuchtigen.'
Gezien de fantastische voorstelling die sommigen zich van Rome maakten, moet men zich van Gods afrekenen met Rome helemaal een beeld gevormd hebben dat ver boven alle menselijke maat uitging:
'De grote stad Rome heeft driehonderdvijfenzestig straten, en aan elke straat liggen driehonderdvijfenzestig paleizen. Elk paleis telt driehonderdvijfenzestig verdiepingen, en elke verdieping bevat een voedselvoorraad die genoeg is om de hele wereld te voeden' (B Pesahim 18b).
'De stad telt driehonderdvijfenzestig markten, één voor elke dag van het jaar. De kleinste is die van de poeliers. Zij heeft een oppervlakte van vierentwintig vierkante kilometer. Elke inwoner krijgt dagelijks voedsel van de keizer, ook al is hij niet in Rome geboren, en datzelfde geldt voor iedereen die er wel is geboren maar nu ergens anders woont. Er zijn drieduizend badhuizen in de stad en vijfhonderd rookkanalen om de rook naar buiten de muren af te voeren' (B Megillah 6a).

Aldus de legendevorming onder al die naamloze Joden voor wie het niet vanzelfsprekend was dat ze gewoon op hun dagelijks brood konden rekenen en er dus elke dag opnieuw om moesten vragen. Josephus wóónde vanaf 71 in een van die paleizen van Rome, hij woonde zelfs in het paleis van de keizer zelf, van Vespasianus. Geen paleis van driehonderdvijfenzestig verdiepingen, geen stad van driehonderdvijfenzestig markten, Josephus wist wel beter, maar juist dát stelde hem in staat de realiteit onder ogen te zien. Zijn conclusie was dat het blinde messianisme van de radicalen alleen maar ellende kon opleveren, en dat is dan ook gebeurd. En toen het eenmaal gebeurd was, eerst in 70 en daarna in 135, hebben alle rabbijnen zich ingespannen om een nieuwe herhaling bij voorbaat te voorkomen.
Een paar voorbeelden: rabbi Jozua bar Levi (begin derde eeuw) kwam na een bezoek aan Rome terug met een commentaar dat zó op naam van Josephus gesteld zou kunnen worden: 'Als iemand u vraagt "waar is uw God?", antwoord dan: "in de grote stad Rome"' (J Ta'a-nith 64a). Een generatie eerder al was Jochanan bar Nappaha na grondige bestudering van de hele overlevering rond de verwoesting van de Tempel (men zou bijna denken dat hij daarbij ook wel Josephus' *Joodse Oorlog* gelezen moet hebben, maar dat wordt nergens expliciet gezegd) tot de conclusie gekomen dat de Joden door de oorlog tegen Rome te beginnen zelf het oordeel en het kwaad over zich afgeroepen hadden (B Pesahim 118b). Hij wees elke vorm van geweld af en toonde net als Josephus in zijn redevoering in Boek vijf van De Joodse Oorlog (362-412) aan dat de geschiedenis de Joden leerde dat gewapende opstand nog nooit iets had opgeleverd (Midrasj, Psalm 36 6). Jochanan bar Nappaha was de meest prominente rabbi van de tweede helft van de tweede eeuw. Zijn leerling Levi weet zijn pleidooi voor een passieve houding (Genesis Rabba 44 18) zelfs te ondersteunen met een verwijzing naar de Antigone van Sophocles (712-714): 'Je ziet dat als een boom zich naar de bergstroom voegt, hij in zijn buigzaamheid zijn jonge loten redt. Verzet hij zich, hij valt, en sleurt zijn wortels mee.'

Het meest spectaculaire voorbeeld van een Joodse rabbi die er net als Josephus van overtuigd was dat het heilloos was als de mensen in hun rusteloos verlangen naar de heerschappij van Gods gerechtigheid op aarde door middel van een soort doe-het-zelf

tactiek alvast een voorschot namen op die gouden toekomst, is Josephus' tijdgenoot Jochanan ben Zakkaj. Van deze man wordt verteld dat hij zich tijdens het beleg van Jeruzalem in een doodkist de stad heeft laten uitsmokkelen, zich vervolgens tot Vespasianus heeft gewend - die hij begroette als keizer, wat Vespasianus op dat moment nog niet was - en hem, nadat hij hem eerst had voorspeld dat hij weldra de nieuwe keizer zou worden, verzocht hem toe te staan zich naar Jabne (nu Yavne, ten zuiden van Tel Aviv) te begeven om daar een school voor toekomstige rabbijnen te stichten. Die toestemming is hem door Vespasianus verleend, en daardoor is Jabne na 70 het geleerde centrum van het Joodse rabbijnendom en daarmee van de Joodse godsdienst geworden.
Het verhaal van de avontuurlijke ontsnapping van Jochanan is in verschillende versies in de rabbijnse literatuur overgeleverd (jammer genoeg niet bij Josephus). Het is niet uitte maken welke van die versies het dichtst bij de historische werkelijkheid staat en het is zelfs niet uit te maken waar precies de grenzen liggen tussen waarheid en legende. De problemen rond het optreden van Jochanan ben Zakkaj zijn nog niet zo lang geleden onderwerp geweest van een ongekend felle en emotionele wetenschappelijke discussie, waarbij meer dan eens het verwijt van onwetenschappelijke vooringenomenheid is geuit (zie de bibliografie; met name Schalit - van de Hebreeuwse universiteit van Jeruzalem - is door Moehring en Schier zwaar onder vuur genomen vanwege zijn sterk anti-Romeinse stellingname). De discussie heeft zich in het bijzonder toegespitst op de vraag of Jochanan ben Zakkaj zich eigenlijk niet - net als Josephus - had schuldig gemaakt aan 'verraad aan de zaak van Israël'.
Bij alle onzekerheid en onenigheid kan nochtans met een redelijke mate van waarschijnlijkheid aangenomen worden dat het verhaal van de vlucht uit het belegerde Jeruzalem, inclusief de doodkist, historisch is. Als dat inderdaad het geval is, kan dat alleen maar betekenen dat Jochanan tegen de wil van de onverzoenlijke anti-Romeinse opstandelingenleiders en hun bewakingsdienst naar de vijand is overgelopen. Uit Josephus' verslag van de belegering valt zonder meer op te maken dat er wel meer waren die dat deden. Allemaal mensen die bereid waren niet de Romeinen tot een akkoord te komen. Ze werden, voor zover het aan het Romeinse opperbevel lag, welwillend opgenomen en vervolgens elders in het land gevestigd of, zo men wil, geïnterneerd. Zo zal het dus ook wel met Jochanan gegaan zijn. Jabne lag toen - dit tussen haakjes - op het grondgebied van een Romeins landgoed.
We weten niet wat er zich heeft afgespeeld tussen Jochanan en Vespasianus, het is zelfs hoogst onzeker óf ze elkaar zo van aangezicht tot aangezicht ontmoet hebben. Daarmee vervalt de mogelijkheid een gefundeerde uitspraak te doen over de vraag in hoeverre die voorspelling van Jochanan - tijdens zijn onderhoud niet Vespasianus - dat Vespasianus de nieuwe keizer zou warden, ook werkelijk historisch is en méér dan enkel een verzonnen verhaal. Er valt wel iets te zeggen voor de gedachte dat we hier eerder te maken hebben met een doublure van het relaas dat Josephus zelf over zijn eigen arrestatie door de Romeinen en zijn voorgeleiding aan Vespasianus heeft opgeschreven. Volgens dat relaas (in 399-408) was het Josephus die toen aan Vespasianus voorspelde dat hij weldra de nieuwe keizer zou worden. Toen die voorspelling twee jaar later bewaarheid werd, leverde dat Josephus de vrijlating uit gevangenschap en de blijvende gunst van Vespasianus en een appartement in diens paleis in Rome op. En in dat appartement heeft hij vervolgens *De Joodse Oorlog* geschreven.
Maar als we nu aannemen dat het verhaal van de voorspelling van Jochanan een doublure is, dan moet er ooit een keer iemand geweest zijn die, schrijvend over Jochanan en diens handel en wandel, als eerste op het idee is gekomen daarvoor gebruik te maken van Josephus. Daarmee heeft dan die 'biograaf' van Jochanan het zinvol en

passend en wenselijk geacht een nauwe parallel te trekken tussen Jochanan en Josephus, hen als het ware in dezelfde hoek van tot compromis bereide Joodse leiders te plaatsen. Als het verhaal van de voorspelling van Jochanan géén doublure is maar echt gebeurd, dan bestaat die parallel ook en bevinden Josephus en Jochanan zich óók in diezelfde hoek.
Nu het - voor Josephus - navrante in deze kwestie: Jochanan ben Zakkaj is nooit door enig tribunaal of enige geleerde als 'verrader van de zaak van Israël' veroordeeld, niettegenstaande het feit dat op zijn minst men hem later wel impliciet als zodanig heeft voorgesteld en niettegenstaande het feit dat hij het misschien zelfs wel wás: 'technisch' was Jochanans vlucht uit Jeruzalem een daad van verraad, schrijft E. Mary Smallwood onomwonden. Hij is echter niet alleen nooit veroordeeld, zijn naam wordt in de Joodse overlevering steeds met eerbied genoemd, terwijl hij tegelijk expliciet wordt omschreven als 'vriend van de keizer' (Aboth van Rabbi Nathan, versie A 4, B 6). In het' et Judea van na 70 nam de school van Jabne de rol van het Sanhedrin als hoogste Joodse gezagsorgaan over. Met de verwoesting van de Tempel was er ook geen taak meer voor de hogepriester. Diens rol als hoogste vertegenwoordiger van wat er in Judea nog aan Joden over was, werd overgenomen door het hoofd van de school van Jabne: Jochanan ben Zakkaj. Zijn 'verraad' werd het behoud van de Joodse godsdienst. Zijn geestverwant Jozef ben Matthia vormde zich in zijn gouden kooi in het keizerlijk paleis in het verre Rome om tot de historische Flavius Josephus. Jochanan ben Zakkaj zou zijn boek over de Joodse Oorlog met instemming gelezen hebben. Maar Flavius Josephus werd intussen aan het kruis genageld. Door de Joden, de Joden van de Irgoen.

IX. VERRADER OF BEKEERLING?

In de beeldengalerij van emblematische gestalten uit de Oudheid neemt Josephus de plaats in van het klassieke prototype van de verrader en de collaborateur, de verwerpelijke gladjanus die er niet tegen opziet anderen de dood in te jagen als hij daarmee zelf maar kan overleven. Een echte Judas, erger nog dan Judas, want die kreeg tenminste achteraf nog spijt en vond toen nog de moed om zichzelf op te knopen.
Men zou ter verdediging van Josephus kunnen aanvoeren dat zijn verraad geen enkele invloed heeft gehad op het verloop en de afloop van de oorlog van 66-70 en dat niet één Jood aantoonbaar het leven heeft verloren als gevolg van het verraad van Josephus. De term collaborateur is zonder meer misplaatst. Men zou zelfs kunnen aanvoeren dat zeker een paar honderd Joden aan zijn verraad hun leven te danken hebben. Deze en soortgelijke overwegingen zijn stuk voor stuk in de literatuur over Josephus naar voren gebracht. Het heeft hem niet geholpen, hij bleef 'de aartscollaborateur' (aldus een protestantse Nederlandse historicus), zijn handelwijze was en bleef 'typisch Joods' (aldus een rooms-katholieke geleerde).
Voor zover er al eens iets ter verdediging van Josephus werd aangevoerd, dan was dat het argument dat hij, als hij geen verraad had gepleegd, nooit zijn verslag van die oorlog had geschreven. Een merkwaardig argument, gezien de manier waarop dat verslag later tegen de Joden is gebruikt. Misschien zou de Joden van na Josephus wel enige ellende bespaard zijn gebleven als hij inderdaad dat verslag niet had geschreven, maar het is nog altijd zo dat men een auteur moeilijk schuldig kan oordelen aan het misbruik dat anderen van zijn werk maken en in het geval van Josephus is dat zelfs gewoon onmogelijk. Hoe dan ook, zij die dit argument hanteren, wijzen erop dat Josephus goed gebruik heeft gemaakt van de kansen die hij zich door zijn overstap heeft gecreëerd; zijn werk als historicus vormt de rechtvaardiging achteraf voor zijn verraad (aldus een Joods historicus - Vidal-Naquet).

De eerste die zich ervan bewust was dat hij weleens als verrader gebrandmerkt zou kunnen worden, was Josephus zelf. Hij heeft zich met hand en tand tegen die beschuldiging verdedigd, eerst in *De Joodse Oorlog* en aan het eind van zijn leven, zo'n twintig jaar later, moest hij nog een keer in verband met zijn oorlogsverleden naar de pen grijpen. Het resultaat was een autobiografisch werk dat door de geleerden gewoonlijk de *Vita* genoemd wordt. Die titel Vita is misleidend, want hij wekt de suggestie dat het zou gaan om een complete levensbeschrijving en dat is niet het geval. Het grootste deel van de bijna zestig jaar van zijn leven doet hij af in een paar bladzijden en voor de rest concentreert hij zich helemaal op een gedetailleerde beschrijving van zijn doen en laten tijdens de zes maanden waarin hij was belast met het commando over de opstandelingen in Galiléa. Om die reden hebben we de Vita hier vertaald onder de titel ***Uit mijn leven*.** Het geschrift is van belang omdat het juist de periode behandelt aan het eind waarvan Josephus zich op hoop van zegen aan de Romeinen heeft overgegeven.

Er is uit en te na betoogd dat deze dubbele apologie niet overtuigend is. Dat betoog berust voornamelijk op het argument van de tegenstrijdigheid tussen De Joodse Oorlog en *Uit mijn leven.* In het eerste geschrift wekt hij, in het bijzonder in zijn beschrijving van het beleg van Jotapata, bepaald niet de indruk dat hij het de Romeinen niet al te lastig heeft willen maken (zie n 568-646; in 60-63, III, 129-131, 135-288, 316-410; speciaal 141-288 en 316-339). Wie dit verslag leest puur met het oog op de vraag wat daar nu precies gebeurd is en dan vooral let op de daden van Josephus, ontkomt niet aan de conclusie dat Josephus met name als commandant van het belegerde Jotapata alles in het werk heeft gesteld om de Romeinen van de overwinning af te houden. Zijn verslag van dat beleg is weliswaar, volgens het recept van de geschiedschrijving van zijn tijd, sterk retorisch gekleurd, en het is niet moeilijk evidente overdrijvingen aan te wijzen (bijvoorbeeld iii 245), maar dat verandert niets aan het feit dat de Joden daar onder zijn leiding héél hard hebben gevochten. Het beleg heeft 47 dagen geduurd, en dat is erg lang. Alleen het beleg van Jeruzalem heeft nog langer geduurd. Als Josephus het in Galiléa met de Romeinen op een akkoordje had willen gooien, dan had hij dat bij meerdere gelegenheden gemakkelijk kunnen doen, zowel vóór als tijdens het beleg. Hij heeft het niet gedaan, en dat doet toch vermoeden dat hij het niet wilde.

In *Uit mijn leven* daarentegen doet hij het voorkomen alsof hij tegen zijn zin in de oorlog betrokken is geraakt en er zich van het begin af aan voor heeft ingespannen in zijn positie van commandant van Galiléa de opstandelingen af te remmen en zo snel mogelijk met de Romeinen tot een vergelijk te komen. Dat zou dan betekenen dat hij al die tijd in Galiléa en in Jotapata een schijnvertoning heeft opgevoerd. Het hele verhaal van Josephus in Galiléa in De Joodse Oorlog is dan één grote leugen van iemand die het wel interessant vond zichzelf achteraf als de grote held af te schilderen. In werkelijkheid was Josephus al lang vóór zijn arrestatie direct na de inname van Jotapata door de Romeinen heimelijk pro-Romeins, hij zegt het immers zelf. De meeste Josephus-onderzoekers zijn geneigd bij hun afweging van deze tegenstrijdige presentaties meer gewicht toe te kennen aan Uit mijn leven. Dat is nogal verbazingwekkend, want het hoeft eigenlijk nauwelijks betoog dat deze zienswijze aan alle kanten rammelt.

De belangrijkste fout is dat men zich onvoldoende heeft gerealiseerd onder welke omstandigheden Josephus zijn autobiografische apologie heeft geschreven. Hij heeft deze geschreven in het Rome van de laatste jaren, de meest grimmige jaren, van het keizerschap van Domitianus. Het is zelfs bij oppervlakkige lectuur evident dat *Uit mijn leven* een apologetisch geschrift is. Josephus moest zich verweren tegen de aantijging dat hij zo'n dertig jaar eerder zich 'fout' had gedragen doordat hij toen de Joden ertoe opgehitst had tegen Rome in opstand te komen en dat hij, toen die opstand eenmaal een

feit was, leiding had gegeven aan het verzet. Dat was een zeer ernstige aantijging, met voor Josephus levensgevaarlijke consequenties, want hij had inderdaad het verzet een tijdlang geleid - dat kon iedereen in *De Joodse Oorlog* nalezen - en van Domitianus is bekend dat hij op zijn zachtst gezegd onberekenbaar was en dat zijn houding tegenover de Joden in Rome, ook en met name tegenover hooggeplaatste Joden en figuren die met de Joodse godsdienst sympathiseerden, op zijn minst dubieus was. Tegen die achtergrond is het niet onbegrijpelijk dat Josephus ijlings geprobeerd heeft zijn Romeinse blazoen mooi op te poetsen. Men kan dat moreel verwerpelijk vinden, maar het heeft niets te maken niet verraad, het is veeleer vergelijkbaar met wat de meeste christenen deden in de tijden van de christenvervolgingen: ze gingen niet de martelaar uithangen maar tekenden gewoon de gevraagde verklaring van loyaliteit aan Rome en zijn goden en als het gevaar geweken was, werden ze gewoonlijk weer als berouwvolle zondaars in de kerk opgenomen.

Daarmee kan *Uit mijn* leven als getuigeverklaring eenvoudig van tafel geveegd worden. Niet dat daarmee alles wat Josephus in dit geschrift meedeelt ongeloofwaardig en dus onbruikbaar is geworden, de onbruikbaarheid betreft alleen zijn profilering van zichzelf als pro- Romeins vanaf het eerste uur. Er blijven dan, logisch gezien, twee opties over: ofwel Josephus is pas op een later uur en in een later stadium pro-Romeins geworden, ofwel hij is nooit zo erg pro-Romeins geweest. Voor beide opties geldt dat hij bij het begin van de opstand niet met de Romeinse bezetter sympathiseerde, sterker nog, dat hij zich met volle overtuiging in de strijd tegen die bezetter heeft geworpen. Het voordeel van deze hypothese is dat zijn inzet in Galiléa en bij het beleg van Jotapata op die manier volkomen begrijpelijk wordt (hij héét daar niet maar net gedaan alsof) en dat de aantijgingen waartegen hij zich later in Uit mijn leven moest verdedigen, óók veel beter geplaatst kunnen worden.

Deze veronderstelling impliceert dat de ommezwaai die Josephus tot verrader heeft gestempeld, geen verraad was, maar het gevolg van iets dat beter als openbaring aangeduid kan worden, dus een bekering. Die bekering vond plaats vlak nadat Jotapata in Romeinse handen was gevallen. Josephus was erin geslaagd tijdens de inname te ontsnappen en wist zich twee dagen verborgen te houden in een grot, samen met een aantal anderen. De Romeinen hielden een zoekactie, waarbij volgens Josephus twaalfhonderd gevangenen werden opgebracht (dat getal kan best overdreven zijn, maar dat is hier niet van belang). Op de derde dag werden ook Josephus en zijn medegrotbewoners ontdekt. Vespasianus wil de commandant van de juist door hem veroverde stad graag levend in handen krijgen en belooft hem bij monde van twee officieren, later nog een derde, dat hij zijn leven zal sparen. Josephus vertrouwt het niet erg, waarop de Romeinen dreigen de grot met alle gevluchten erin in brand te steken (Israëlische archeologen hebben in 1960 zo'n grot gevonden, compleet met de lijken van veertig uitgehongerde vluchtelingen - zie Israel Exploration Journal XL, 1961, p. 6-39).

Terwijl ze dat dreigen te doen en Josephus staat te aarzelen of hij op het Romeinse aanbod zal ingaan, herinnert hij zich ineens dromen die hij eerder heeft gehad, waarin God hem had aangeduid welk lot de Joden te wachten stond (zulke angstdromen zijn voor iemand die zich in een wereld zonder Conventie van Genève geconfronteerd ziet met een militaire overmacht allesbehalve abnormaal). Josephus herinnert zich ook dromen waarin God hem had aangeduid wat er met de Romeinse keizers zou gebeuren. Hij vertelt erbij dat hij als priester wel enige vaardigheid had in de uitleg van dubbelzinnige orakeluitspraken van God. De onnozele lezer vraagt zich dan af waarom hij dan niet eerder van die vaardigheid gebruik heeft gemaakt. Dan had dat hele beleg van Jotapata met alle ellende daarbij niet hoeven plaatsvinden. Hoe dat ook zij, volgens zijn eigen zeggen kwam Josephus er ondanks al zijn priesterlijke bekwaamheid als

uitlegger van dromen en orakels pas op dat moment in die grot achter wat die dromen te betekenen hadden: 'op dit bijzondere uur had hij de goddelijke inspiratie om hun betekenis te kunnen verklaren' (III 353).
Hij ziet die 'gruwelijke beelden van de dromen' opnieuw en richt dan in stilte een gebed tot God. Uit de tekst van dat gebed blijkt dat het hem daar in die grot ineens duidelijk is geworden dat het lot aan de kant van de Romeinen staat, dat het God behaagt het Joodse volk in het stof te doen bijten, en dat het hem, Josephus, is opgedragen te spreken over wat er zal komen. Wát er dan wel precies zal komen en wat er precies met de Romeinse keizers zal gebeuren, laat hij vooralsnog onvermeld. Hij besluit zijn gebed met de bezwering dat hij zich vrijwillig aan de Romeinen overgeeft. Slotzin: 'U [God] roep ik tot getuige aan dat ik niet vertrek als een verrader, maar als Uw dienaar' (in 354).
Eenmaal voorgeleid aan Vespasianus merkt Josephus dat er nogal wat Romeinen zijn die de commandant van Jotapata graag terechtgesteld willen zien. Dat lot blijft hem echter bespaard dankzij de interventie van Titus. Josephus vertelt expliciet dat hij zijn leven, zijn 'redding', te danken heeft aan het feit dat Titus met succes op zijn vader had weten in te praten (III 397). Daarmee geeft hij impliciet aan dat de toezegging van lijfsbehoud die hem eerder, in die grot, gedaan was, niet voldoende was. Er dreigt dan nieuw gevaar, als Vespasianus opdracht geeft hem op korte termijn op transport te zetten naar Rome, naar Nero. Josephus was drie jaar geleden al eens bij Nero geweest, om de vrijlating te bepleiten van eerder naar Rome gestuurde gevangenen, en het is niet zo vreemd dat hij dat geen prettig vooruitzicht vindt. Dus vraagt hij een onderhoud met Vespasianus onder vier ogen. Het wordt een onderhoud niet Vespasianus in bijzijn van Titus en nog twee anderen. Bij die gelegenheid doet Josephus dan zijn beroemde voorspelling dat Vespasianus weldra de nieuwe keizer zal worden.
Als die voorspelling twee jaar later is uitgekomen, geeft Vespasianus opdracht Josephus vrij te laten. Maar de ware bevrijder - de ware redder - is, opnieuw, Titus: "'Het is billijk, vader, dat Josephus niet alleen van zijn ketenen wordt bevrijd, maar dat hij ook van alle smaad gezuiverd wordt. Als we nu zijn boeien niet losmaken, maar kapot slaan, betekent dat dat we hem beschouwen als iemand die nooit gevangen gezeten heeft." Dat is namelijk de gewoonte bij mensen van wie blijkt dat zij ten onrechte in de boeien geslagen zijn. Vespasianus was het daarmee eens, en men liet iemand komen om de ketting met een bijl kapot te slaan. Zo werd Josephus als beloning voor zijn voorspelling gerehabiliteerd' (IV 628-629).

De rechtshistoricus David Daube heeft erop gewezen dat het ritueel van het kapot slaan van die boeien geldt als de perfecte bevrijding, die aangeeft dat iemand die op die manier van zijn ketenen is verlost, juridisch niet wordt beschouwd als vrijgelatene, maar als vrijgeborene. Het is een zeldzaam geval van wat in het Romeinse recht heet *restitutio in natalia.* Als Josephus geen historicus was geworden maar dichter, zou hij over zijn vrijlating een mooi gedicht hebben kunnen schrijven. Er bestaat echter zo'n gedicht, van een anonieme dichter, vermoedelijk een leeftijdgenoot van Josephus. Hier volgt een fragment:
'Ik ben gerechtvaardigd door mijn Heer,
mijn verlossing is volmaakt en onherroepelijk.
Ik ben niet langer in de ban van ijdelheden
en ik ben niet veroordeeld.
Mijn ketenen zijn stukgeslagen door Zijn hand,
ik kreeg het gezicht en de gedaante van een nieuw mens,
en ik wandelde in Hem en was gered.
En ik werd geleid door de Waarheid

en ik volgde de Waarheid en verdwaalde niet.
Allen die mij zagen waren verbaasd,
het leek hun alsof ik een vreemdeling was.
Maar Hij die mij kende en mij heeft opgericht
is de Allerhoogste in al Zijn volmaaktheid.
Hij verleende mij glorie door Zijn mildheid
en Hij heeft mijn inzicht verhoogd naar het niveau van de Waarheid.'
Dit is een gedeelte uit Ode 17 van de pseudepigrafische Oden van Salomo. Verderop in het gedicht vertelt de dichter hoe hij, eenmaal van zijn ketenen bevrijd, zich dienstbaar heeft gemaakt aan zijn volk:
'En ik ging langs al mijn [vroegere mede-]slaven om hen te bevrijden,
opdat ik niemand in slavernij zou achterlaten.'
Dat is een vrij adequate beschrijving in twee regels van de inspanningen van de 'collaborateur' Josephus tijdens de rest van de oorlog, in het bijzonder tijdens het beleg van Jeruzalem (zie bijvoorbeeld *Uit mijn leven* 419). Daarna is Josephus historicus geworden:
'En ik stelde mijn kennis royaal ter beschikking.'

De Oden van Salomo zijn oorspronkelijk vermoedelijk in het Syrisch geschreven. Het zijn Joods-christelijke gedichten. Plaats en tijd van ontstaan vormen voor sommige geleerden een probleem waarover zij het ene artikel na het andere schrijven zonder dat ze het daarmee oplossen, maar James Charlesworth houdt het op Antiochië, eind eerste eeuw. Als hij daarin gelijk heeft (en hij is op dat punt zéér gedecideerd), dan zou de dichter weleens getuige geweest kunnen zijn of was hij in ieder geval goed bekend met de Jodenvervolging in Antiochië die Josephus in hoofdstuk 3 van Boek zeven van De Joodse Oorlog beschrijft. Voor de dichter van Ode 17 is Christus degene die hem heeft bevrijd en verlost en een nieuwe mens van hem heeft gemaakt. Voor Josephus was dat Titus.
Titus - instrument van God - als bevrijder en verlosser van Josephus. Geen wonder dat de herboren Josephus zijn leven lang van zijn geloof in Titus kond heeft gedaan. Titus is in de latere boeken van De Joodse Oorlog de onbetwiste held, over wie zijn beschermeling Josephus geen kwaad woord wil horen. Dit heeft niets te maken met abjecte lakeiendienst van een handige opportunist. Het betekent anderzijds ook niet dat het aan te bevelen is het lelieblanke standbeeld van Titus zoals Josephus dat heeft gemodelleerd kritiekloos te accepteren. Dat lelieblanke en onschuldige Titus-beeld is weliswaar ook elders in de Romeinse overlevering te vinden: amor ac deliciaegeneris humani, 'de lieveling en het troetelkind van de mensheid', noemt Suetonius hem meteen op de eerste bladzijde van zijn Titus-biografie. Dat is de Titus van Racines Bérénice en van Mozarts La clemenza di Tito.
Maar verderop in zijn biografie is Suetonius minder enthousiast en noemt hij hem 'wreed, achterbaks, inhalig en corrupt'. Maar, zo zegt hij er vergoelijkend bij, 'dat werd hij pas later, toen hij eenmaal keizer was'. Voor Josephus echter is Titus altijd de door God gezonden heiland gebleven. De Joodse Oorlog is geloofsbelijdenis in de vorm van geschiedschrijving: Josephus belijdt zijn geloof in Titus én in de God van wie Titus het instrument was, precies zoals de dichter van de 17e Ode van Salomo het geloof in zijn Heer belijdt:
'Ik ben gerechtvaardigd door mijn Heer,
ik ben niet langer in de ban van ijdelheden.'

X. DE 'IJDELHEDEN' VAN JOSEPHUS

Nu doet zich een interessante vraag voor: als Josephus zich nu na Jotapata ineens niet langer zo 'in de ban van ijdelheden' voelt, wat waren dan die ijdelheden? Anders geformuleerd: als Josephus tot aan de val van Jotapata met volle overtuiging tegen de Romeinen heeft gevochten, wat was dan die overtuiging?
Het is niet te verwachten dat Josephus zijn lezers daarover uitvoerig en in onbedekte termen zal informeren. Zeker niet in Uit mijn leven, want toen hij dat schreef, moest hij zich juist verdedigen tegen de beschuldiging van on- en anti-Romeinse activiteiten in zijn jeugd, en al evenmin in De Joodse Oorlog, want ook van dat werk geldt dat het is geschreven in een gouden kooi en dat het voor de auteur dus zaak was zorgvuldig te werk te gaan bij de selectie van wat hij wel en niet aan de openbaarheid wilde prijsgeven. Aan de andere kant mag er echter op gespeculeerd worden dat hij misschien wel hier en daar in bedekte termen iets heeft losgelaten en - bewust of onbewust - een paar aanknopingspunten biedt voor een voorzichtige reconstructie van de Josephus van vóór zijn bekering.
Het lijdt geen twijfel dat de opstand van 66-70 een messianistische beweging was. De politieke en militaire strijd tegen Rome was tegelijk een religieuze strijd. Dat de opstandelingen zich met zo'n ongekende en verbijsterende hardnekkigheid tot het einde toe tegen de Romeinse overmacht hebben verzet, hangt samen met het feit dat ze er heilig in geloofden dat God aan hun kant stond en dat God, nadat hij zijn volk eerst in zijn trouw aan hem en in zijn bereidheid om voor hem te vechten tot het uiterste op de proef had gesteld, zelf handelend zou ingrijpen en zijn getrouwen naar de overwinning zou voeren. Bij dat ingrijpen van God zouden de Romeinen en iedereen die met de Romeinen collaboreerde weggevaagd worden, de heerschappij van de keizer zou plaatsmaken voor de heerschappij van God, die zich daarbij zou bedienen van een messias, een koning, die namens hem die heerschappij zou uitoefenen.
Dat de opstandelingenleiders en hun volgelingen er massaal van overtuigd waren dat de messianistische eindtijd, waarin dit alles zich zou voltrekken, was aangebroken en dat God hun te hulp zou komen, valt uit allerlei plaatsen in De Joodse Oorlog op te maken. Moderne onderzoekers hebben Josephus vaak verweten dat hij geen enkel begrip toont voor dat messianisme en dat hij daardoor zo sterk bevooroordeeld is tegen de opstandelingen, maar men kan zeker niet zeggen dat hij dat messianistische karakter verzwijgt en men kan ook niet zeggen dat hij geen gevoel heeft voor het tragische ervan, hoezeer hij het ook - na afloop van de oorlog, als hij bezig is zijn visie op de gebeurtenissen in Rome op schrift te stellen - juist vanwege dat tragische afwijst.
De gedachte dat de heerschappij van God zich op korte termijn en met geweld zou baanbreken, was onder de generatiegenoten van Josephus wijd en sterk verbreid. Dat was ook in de generatie daarvóór al het geval - bij Johannes de Doper, bij Jezus van Nazareth - en pas na de mislukking van de opstand van Simon Bar Kosiba in 135 was de roes uitgewerkt en hebben de Joodse (en christelijke) geestelijke leiders de zaak weer onder controle gekregen. Het geloof in de komende heerschappij van God bleef, maar het aanbreken van die heerschappij of de vestiging van dat rijk werd verschoven naar een ondefinieerbare toekomst of verplaatst naar een plaats die op geen landkaart te vinden is. Maar in het jaar 66 en in de jaren daarvoor was dat anders. Josephus weet feilloos waaraan de Joden hun heilig - volgens de Josephus van na 70: onheilig - vuur ontleenden:
'Wat hen echter het meest tot de oorlog heeft aangezet was een dubbelzinnige orakelspreuk, die ook in de heilige boeken te vinden is. Volgens dat orakel zou in die tijd iemand uit hun land heerser over de wereld worden. Zij dachten dat dat iemand uit hun eigen volk zou zijn, en veel van hun wijze mannen zijn daardoor bij hun beoordeling op een dwaalspoor gebracht, terwijl het toch duidelijk was dat het orakel

betrekking had op de heerschappij van Vespasianus, die immers in Judea tot keizer is uitgeroepen' (vi 312-313).
Er zijn verschillende voorstellen gedaan voor wat betreft de herkomst van de in dit citaat genoemde 'dubbelzinnige orakelspreuk'. Als het een tekst uit de Hebreeuwse bijbel moet zijn, dan komt de spreuk van Bileam in Numeri xxiv 17 het meest in aanmerking: *'Ik zie hem, maar niet nu. Ik schouw hem, maar niet van nabij. Een ster gaat op uit Jakob, een scepter rijst op uit Israël.'*
Men is het erover eens dat deze tekst tijdens de opstand van 132-135 door velen is uitgelegd als profetie van de komende overwinning. Die uitleg had zelfs de instemming van rabbi Akiba, een van de toonaangevende 'wijze mannen' van die dagen. Bar Kochba betekent ook 'zoon van een ster' - hij gold als koning namens God.
Volgens Josephus hadden in de jaren zestig veel 'wijze mannen' zich door een verkeerde uitleg van die dubbelzinnige orakelspreuk op een dwaalspoor laten brengen. De activiteiten van Josephus in het begin van de oorlog worden volkomen begrijpelijk op basis van de veronderstelling dat hij zichzelf óók op dat dwaalspoor heeft laten brengen. Volgens zijn versie van wat er in die grot bij Jotapata is gebeurd, schoten hem daar opnieuw dromen te binnen, die hij toen en daar pas kon uitleggen. Hij doet het voorkomen alsof hij ze vóór die tijd niet had kunnen uitleggen. Dat laatste is uiterst onwaarschijnlijk, gezien zijn tegelijkertijd uitgesproken vertrouwen in zijn eigen priesterlijke bekwaamheid in het uitleggen van dromen en voorspellingen. Hij had er wel degelijk een uitleg voor, te weten dezelfde verkeerde uitleg die de 'wijze mannen' en de opstandelingen er tot het eind toe aan gegeven hebben, en aan die uitleg ontleende hij, zoals zoveel anderen met hem, de hoop op de overwinning. Hij wist misschien wel niet precies bij naam en toenaam wie die te verwachten wereldheerser was, maar dát er elk moment zo iemand - en wel van Joodsen bloede - zou komen, moet voor hem vastgestaan hebben. Ware dat niet zo, dan zou hij de strijd al veel eerder gestaakt hebben en er zelfs niet eens aan begonnen zijn. Pas na de val van Jotapata is hij op dit punt ontnuchterd, de hoop is bij hem de bodem ingeslagen, de schellen zijn hem als het ware van de ogen gevallen, en hij is met een smak weer naar beneden gevallen op de bodem van de harde werkelijkheid, toen hij daar in die grot sprong (in 341) en de Romeinen hem drie dagen later in zijn schuilplaats ontdekten. Het is volkomen aannemelijk dat hij daar in die grot plotseling tot de conclusie is gekomen dat hij die orakelspreuk steeds verkeerd had uitgelegd. Toch wás er die spreuk: er zou een wereldheerser uit Judea voortkomen. En die spreuk heeft hij dan ook in zijn verhoor ten overstaan van Vespasianus genoemd. Dat laatste wordt door niemand betwijfeld. Het is anders namelijk absoluut 'onbegrijpelijk waarom Vespasianus en Titus hem later zo in de watten hebben gelegd. Het is nogal logisch dat hij zich later, in *De Joodse Oorlog*, uiterst kritisch uitlaat over al die Joden die in het dwaalspoor van hun messianistische toekomstverwachting hadden volhard. Uiteraard is dat logisch, hij was immers zelf bekeerd.
Daar komt nog iets bij: Josephus was niet de enige die in die tijd een dergelijke ommezwaai heeft gemaakt. Van Jochanan ben Zakkaj is bekend dat hij Jesaja x 34 - 'en de Libanon [i.e. de Tempel] zal vallen door den Heerlijke [i.e. de Messias]' - heeft uitgelegd als een profetie waarin de verwoesting van de Tempel werd verbonden met de komst van de Messias, precies zoals ook zesduizend Joodse vrouwen en kinderen met dezelfde gedachte zich tijdens de verwoesting in de buitenhof van de Tempel verzameld hadden (zie vi 283-286) en daar in de vuurzee omkwamen. Slachtoffers van 'een of andere leugenprofeet', noteert Josephus bitter. Van dezelfde Jochanan ben Zakkaj wordt verteld dat hij ook aan Vespasianus diens toekomstig keizerschap heeft voorspeld, wederom op basis van Jesaja x 34! Als Jochanan dat inderdaad aan Vespasianus heeft

voorspeld, is het een exacte parallel met Josephus' herinterpretatie van zijn dubbelzinnige orakelspreuk, Maar ook als het verhaal van het onderhoud tussen Jochanan ben Zakkaj en Vespasianus legende is, dan blijft nochtans het feit overeind staan dat Jochanan al vrij snel na het begin van de opstand door naar de Romeinen over te lopen zijn messianistische illusies heeft ingeruild voor een meer realistische opstelling.
Josephus deelt mee dat bij de verdeling van de leiding over de militaire operaties aan het begin van de opstand er behalve hem nog zeven andere regionale commandanten zijn aangewezen. Hij somt ze allemaal met naam en toenaam op (II 566-568). Vijf van de zeven komen verder in het stuk niet meer voor, blijkbaar had Josephus over hen geen informatie. Van de zesde, Johannes de Esseen, weet hij dat hij is gesneuveld tijdens een mislukte aanval op Ascalon. De zevende, Niger de Pereeër, was ook bij die aanval betrokken. Hij overleeft het, weet met veel moeite uit handen van de hem achtervolgende Romeinen te blijven, houdt doorvechten dan voor zinloos en wordt later in Jeruzalem door de extremistische Zeloten vermoord. Josephus heeft het ook overleefd, maar hij is er niet in geslaagd uit handen van de Romeinen te blijven.

Waar zou de jonge Josephus aan zijn messianistische geloof gekomen zijn? Het antwoord ligt voor de hand: in *Uit mijn leven* (11-12) deelt hij in een paar woorden mee dat hij, nadat hij zich eerst op de hoogte had gesteld van hetgeen de drie stromingen van de Sadduceeën, de Farizeeën en de Essenen een jong Jood die op zoek was naar God te bieden hadden, nog niet helemaal gevonden had wat hij zocht en dat hij zich toen heeft gewend tot een zekere Bannus, die in de woestijn leefde en bij wie hij drie jaar van zijn leven heeft doorgebracht, 'als toegewijde volgeling'. Hij zat daar van zijn zestiende tot zijn negentiende jaar. Dat is niet niks. Over die Bannus is verder niets bekend, maar uit de beschrijving die Josephus van hem heeft gegeven, valt op te maken dat hij een figuur was die naar uiterlijk en levenswijze sterk doet denken aan Johannes de Doper. De naam Bannus betekent ook zoiets als doper. Van Johannes de Doper weet de evangelist Marcus al te melden dat hij veel mensen naar zich toe lokte met zijn verkondiging dat de heerschappij van God en de messiaanse eindtijd niet lang meer op zich zouden laten wachten. Het is alleszins aannemelijk dat Bannus ook zo'n 'roepende in de woestijn' was.
Het is verleidelijk Bannus te associëren met Qumram en met de Essenen. Qumram is in het jaar 67 of 68, ongeveer gelijktijdig met Jotapata, door Vespasianus ingenomen en verwoest. Het is opvallend dat Josephus in zijn beschrijving van de drie juist genoemde stromingen (De Joodse Oorlog II 119-166) verreweg het uitvoerigst is over de Essenen. Blijkbaar wist hij daar veel van. Ze worden evident met sympathie door hem beschreven. Toch kan Bannus eigenlijk geen Esseen zijn geweest, want Josephus maakt duidelijk onderscheid tussen Bannus en de Essenen. Zo blijft Bannus een man over wiens ideeën niets met zekerheid gezegd kan worden. Maar de woestijn was stellig geen vakantieoord, het was bij uitstek de broedplaats van allerlei messianistische en eschatologische ideeën, en Bannus was niet de enige woestijnbewoner in die dagen.
In De Joodse Oorlog II 258-260 haalt Josephus fel uit tegen dat soort - in zijn ogen dan, ca. 75 - onheilsprofeten in de woestijn. Hij doet dat in de context van zijn beschrijving van een gewapende actie van de Romeinse gouverneur Felix tegen deze figuren. Felix was gouverneur van 52 tot 58 of 59. Die actie moet dus ergens tussen 52 en 58/59 hebben plaatsgevonden. Zelf zat de jonge Josephus van S3 tot 56 bij Bannus in de woestijn! Het is niet zo vreemd dat Josephus, schrijvend in zijn appartement in het keizerlijk paleis in Rome, niet al te veel details over zijn drie jaren in de woestijn heeft prijsgegeven. Bedriegers en oplichters, die onder het voorwendsel van goddelijke in-

spiratie argeloze mensen het hoofd op hol jagen met hun revolutionaire praatjes: zo betitelt de bekeerde Josephus in Rome de confraters van Bannus van twintig jaar eerder.
Nog een legstukje in deze puzzel: eerder in deze inleiding is al opgemerkt dat Josephus in 64 als lid van een diplomatieke missie naar Rome was gereisd om daar de vrijlating te bepleiten van Joden die door dezelfde Felix waren opgepakt en voor berechting naar Rome waren gestuurd. Zijn bewering dat hij zich niet meer herinnert waarom Felix die Joodse vrienden van hem had opgepakt is volstrekt ongeloofwaardig.

Er is nog een ander antwoord mogelijk op de vraag naar de herkomst en de context van Josephus' hoop op de spoedige komst van een Messias. Dat antwoord is te vinden in de pseudepigrafische Psalmen van Salomo (niet te verwarren met de eerder genoemde Oden van Salomo). Dit is een verzameling van achttien Joodse psalmen, die tussen 48 v.Chr. en uiterlijk 70 n.Chr. in Jeruzalem zijn geschreven. De datering berust op het gegeven dat enerzijds melding wordt gemaakt van de dood van Pompeius, zoals eerder al opgemerkt de eerste Romein die het Heilige der Heiligen had betreden, terwijl anderzijds de Tempel wordt genoemd als een instituut dat weliswaar is ontheiligd maar gelukkig nog niet door verwoesting buiten bedrijf is gesteld.
Psalm 2 van deze collectie is duidelijk anti-Pompeius. Zijn dood wordt voorgesteld als zijn verdiende loon. In Psalm 17 is de kritiek, net als bij Josephus, milder: Pompcius heeft weliswaar fout gehandeld, maar hij kon er ook niets aan doen dat hij deed wat hij deed, want hij was slechts het instrument waarvan God zich bediende om een ongehoorzaam volk mee te straffen. Maar de psalmist is optimistisch, er is hoop voor de toekomst, voor de nabije toekomst: er zal een koning in Israël opstaan zodra God daartoe de tijd rijp acht. Deze koning zal Jeruzalem van alle smetten reinigen, hij zal over de gehele wereld heersen, en de psalmist kijkt met verlangen uit naar de nederlaag van de Romeinen.
R.B. Wright heeft in zijn inleiding op de Psalmen van Salomo in de Pscudepigrapha-editie van Charlesworth de stelling ontwikkeld dat deze psalmen zijn ontstaan in een stedelijke groep in Jeruzalem, hetzij Farizees hetzij Esseens. De leden van de groep doen zich voor als berustende en passief afwachtende gelovigen, die de ellende van het moment accepteren als straf van God maar klaarstaan om zodra de gelegenheid zich voordoet in actie te komen. Die gelegenheid zal zich binnen afzienbare tijd voordoen. De verwachte messias is duidelijk een koning, maar zijn macht is behalve militair vooral spiritueel: hij heiligt en hij geeft wijsheid. Hij wordt betiteld als Christos Kyrios en zoon van David.
De groep is zeer sterk gekant tegen de heidenen en hun ontheiligende praktijken. Een van de zegeningen van de messiaanse tijd zal zijn dat alle heidenen verdreven zullen worden. In de teksten wordt in het bijzonder afschuw uitgesproken over het niet zorgvuldig naleven van alle regels en ritueel rond de Tempel. De auteur is bang dat Jeruzalem en de Tempel, na eerst door Pompeius te zijn ontwijd, nog eens helemaal verwoest zullen worden en hij smeekt God de heidenen die triomf niet te gunnen. Er wordt openlijk opgeroepen tot verzet en opstand tegen de buitenlandse overheersing zodra de kans zich voordoet, maar men moet zich daarbij wel verzekerd weten van de steun van God want anders zal het op een fiasco uitlopen. Wright wijst er ook op dat uit tekstvergelijking blijkt dat er tal van connecties zijn tussen deze stedelijke groep en de groep van Qumran in de woestijn. De woestijn is de plaats waarheen de gelovigen uit de verdorven stad hun toevlucht zullen zoeken om zich daar voor te bereiden op wat komen gaat, te weten de messiaanse eindtijd: 'Hoor, iemand roept: Bereidt in de woestijn den weg des Heren, effent in de woestijn een baan voor onze God' (Jesaja XL 3).

Het is geen onredelijke veronderstelling aan te nemen dat de jonge Josephus, geboren en opgegroeid in Jeruzalem, deze psalmen heeft gekend en mogelijk zelfs deel uitmaakte van de stedelijke groep waarbinnen ze zijn ontstaan. Na zijn verblijf in de woestijn is hij naar de stad teruggekeerd (Uit mijn leven 12) en kan hij zich opnieuw bij deze groep aangesloten hebben. De groep wordt gekenmerkt door een deels militant en voor een groter deel spiritueel messianisme: wel verzet, wel opstand, maar pas op, laten we er zeker van zijn dat we God aan onze kant hebben en laten de Tempel en de Tempeldienst vooral zuiver blijven, of gezuiverd worden, van vreemde buitenlandse smetten.
De stemming in de stad is broeierig, al jaren lang. Er is iets op til. *De Joodse Oorlog* vi 300-309: in het jaar 62 verschijnt er tijdens het Loofhuttenfeest een zekere Jezus de zoon van Ananias in de stad, 'een gewone boer van het platteland'. Hij gaat profeterend rond, hij profeteert de ondergang van de stad. Hij wordt opgepakt en in elkaar geslagen door een knokploeg van aanzienlijke burgers, die zich aan zijn onheilstij dingen ergeren. Josephus wás toen in de stad, misschien was hij er zelf wel getuige van, toen die Jezus in elkaar geslagen werd. Het lijkt duidelijk dat de aanzienlijke burgers niet van onheilstijdingen gediend waren, zij zaten net op het aanbreken van het heil te wachten. Jezus gaat gewoon door met zijn doemgeroep, niets helpt om hem het zwijgen op te leggen. Uiteindelijk verklaart men hem maar voor gek. Zeven jaar en vijf maanden heeft hij het volgehouden. Toen werd hij, tijdens het beleg, getroffen door een verdwaalde kogel. Die Jezus had toch gelijk, merkt Josephus op, achteraf.

In de zomer van 66 slaat de vlam in de pan. Een jonge man, zoon van de hogepriester Ananias, bekleedt de functie van sagan, 'hoofdman van de Tempel'. In de hiërarchie van priesterfuncties is dat heel hoog. De sagan wordt in rang alleen door de hogepriester overtroffen. De jongeman heet Eleazar. Een leeftijdgenoot van Josephus. Eleazar weet de officianten van de Tempel ertoe te bewegen geen offers of giften van niet Joden meer te accepteren. Ook - en juist - offers uit naam van en ten behoeve van Romeinen en van de keizer worden geweigerd. Dit vormde, schrijft Josephus (II 409), 'de aanleiding voor de oorlog met de Romeinen'. Andere hogepriesters en notabelen zien het gevaar en roepen bezwerende waarschuwingen, maar de dienstdoende priesters volharden in hun weigering.
De actie van Eleazar past uitstekend bij de denkbeelden van de groep van de Psalmen van Salomo met haar antiheidense houding en haar ijveren voor cultische zuiverheid. Praten helpt niet, waarop de verontruste en voor oorlog beduchte notabelen zich van de actie distantiëren en de hulp van het Romeinse gezag inroepen. De eerste gevechtsronde eindigt in het voordeel van Eleazar. De hogepriester Ananias moet zich ijlings in veiligheid brengen en wordt samen met zijn medestanders zwaar belaagd.
Dan verschijnt Menahem de zoon van Judas de Galileeër - nog bekend van de opstand onder Quirinius - met zijn aanhang in de stad. Hij heeft zich eerst in Masada van wapens voorzien. Zijn intocht in Jeruzalem is 'als van een koning' (II 434). De messias heeft zijn lang verhoopte opwachting gemaakt. Hij stelt zich aan het hoofd van de opstandelingen. De hogepriester Ananias - de vader van Eleazar - wordt gevangen en gedood. Daarop ontstaat er tweespalt onder de opstandelingen. Eleazar komt met de zijnen in het geweer tegen de messias Menahem en de messias wordt op een weinig verheffende wijze gemarteld en vermoord (ti 448): de vendetta van een zoon.
In Uit mijn leven (20-22) vertelt Josephus dat hij tijdens deze onlusten uit angst voor Menahem zijn toevlucht had gezocht in de Tempel en dat hij pas nadat de aanslag op Menahem (die beraamd was in de Tempel!) was gelukt en Menahem dood was, weer te

voorschijn had durven komen. De Tempel was al die tijd in handen van Eleazar! Blijkbaar had Josephus van hem niets te duchten...
Een poging van de Romeinen, november 66, om de stad weer onder controle te krijgen loopt op een mislukking uit. Pro-Romeinse Joden verlaten daarop het brandende schip. Josephus blijft. De anti-Romeinse Joden weten de pro-Romeinen die nog over zijn aan hun kant te krijgen, 'met geweld of door overreding' (II 562). Wie wil overreden, heeft een overredingsmiddel nodig. Men zou zich goed kunnen voorstellen dat het bezielende gedachtengoed van de Psalmen van Salomo deze en gene over zijn aarzeling heen geholpen heeft, misschien zelfs wel Josephus over de streep getrokken heeft, als hij niet al tot het kamp van Eleazar c.s. behoorde.
De totale oorlog is niet meer te vermijden. De leidende posities en militaire taken worden verdeeld. Men zou verwachten, gezien zijn leidende rol tot dan toe, dat het opperbevel in handen zou blijven of in handen zou worden gelegd van Eleazar de zoon van Ananias. Maar dat is niet het geval. Een zekere Jozef ben Gorion en de hogepriester Ananus krijgen de leiding in de stad. Beiden worden hier voor het eerst in het verhaal van Josephus genoemd (II 563). Van de eerste horen van het eerste uur zijn opzijgezet door de radicalen. Josephus moet bij die 'voorzichtigen' worden gerekend: Eleazar de zoon van Ananias, Johannes de E,sseen, Niger de Pereeër, de groep van de Psalmen. Van Salomo.
Josephus heeft: geen verraad gepleegd. Hij is net zo'n figuur als rabbi Jose ben Kisma. Jose ben Kisma heeft de catastrofe van de verwoesting van Jeruzalem ook overleefd. Hij was toen nog een jonge man. Hij is gestorven in Caesarea Philippi, nu een Arabisch dorp in het uiterste noorden van het door Israël bezette deel van Syrië, toen een Romeinse stad. 'En Jezus vertrok met zijn discipelen naar de dorpen van Caesarea Philippi. En onderweg vroeg hij zijn discipelen: wie zegt gij dat ik ben? Petrus antwoordde en zeide: Gij zijt de Messias. En hij verbood hun nadrukkelijk nnet iemand hierover te spreken' (Marcus viii 27-30, bekort).
Toen Jose ben Kisma was overleden, kwamen alle Romeinen op zijn begrafenis en zij waren diep bedroefd. Toen hij op sterven lag, zei hij tegen zijn leerlingen: 'Begraaf mijn kist diep in de aarde, want er is niet één palmboom in Babylon waaraan niet een Perzisch paard zal worden vastgebonden en er is niet één doodkist in Palestina waaruit niet een Perzisch paard zal eten' ('Abodah Zarah 18a en Sanhedrin 98a-b). Dat is rabbijnse geheimtaal voor: het koninkrijk Gods zal komen, reken daar maar op. De Joodse Oorlog v 367: 'God deed de heerschappij over de wereld rondgaan van het ene volk op het andere, en nu is Italië de zetel van die heerschappij.' *Nu*, dat wil zeggen voor het moment, niet in *saecula saeculorum.*
Prediker vii 15-16, Statenvertaling: 'Dit alles heb ik gezien in de dagen mijner ijdelheid; er is een rechtvaardige, die in zijn gerechtigheid omkomt; daarentegen is er een goddeloze, die in zijn boosheid zijn dagen verlengt. Wees niet all te rechtvaardig, noch houd uzelven al te wijs; waarom zoudt gij verwoesting over u brengen?'

F. J. A.M. Meijer Universiteit van Amsterdam
M.A. Wes Rijksuniversiteit Groningen

VERANTWOORDING EN BIBLIOGRAFIE

De vertaling is gebaseerd op de Griekse tekst in de editio maior van Benedictus Niese en Justus von Destinon (Flavii Iosephi Opera, vol. v1, Berlin 1894) en op de tekst van de Josephus-editie, delen i, ii, iii, van H. St. J. Thackeray (Loeb Classical Library,

London 1976, 1976, 1968). De vertalers hebben, alvorens aan het werk te gaan, eerst een aantal richtlijnen voor hun vertaling opgesteld.
Vervolgens zijn ze gelijktijdig en onafhankelijk van elkaar gaan vertalen: Meijer heeft de boeken 1-III van *De Joodse Oorlog* alsmede *Uit mijn leven* voor zijn rekening genomen, Wes heeft de boeken iv-vii van De Joodse Oorlog vertaald. Daarna hebben ze gezamenlijk elkaars werk gelezen, beoordeeld en redactioneel gestroomlijnd.
De inleiding is geschreven door Wes; de aantekeningen, het chronologisch overzicht, de stamboom, de kaarten en het namenregister zijn verzorgd door Meijer. Om de aantekeningen beperkt te houden is ervoor gekozen waar nodig summiere informatie over de belangrijkste personen achter de naam van de desbetreffende persoon in het namenregister te vermelden.
De vertalers hebben bij de spelling van de namen meestal gekozen voor de Latijnse schrijfwijze. Sommige namen zijn echter in hun Aramese, Hebreeuwse of Griekse vorm zo ingeburgerd geraakt, dat deze keuze niet consequent kon worden gevolgd.
De door Josephus gehanteerde lengtematen zijn omgezet in die van het metrieke stelsel. Alleen de el (Grieks: pèchus) is gehandhaafd, omdat deze lengtemaat, die de lengte van de onderarm aangeeft (ca. 44,4 cm), een gangbare aanduiding is. Etc.

DE LAATSTE DAGEN
IN JERUZALEM
De Paasweek op de voet gevolgd
Een Joodse visie op de gebeurtenissen rond het proces tegen Jezus
Onder redactie van:
Prof. dr. David Flusser

UITGEVERSMAATSCHAPPIJ J. H. KOK – KAMPEN, 1983

HET TESTIMONIUM FLAVIANUM. JOSEPHUS' WOORDEN OVER JEZUS HERONTDEKT

door Prof. David Flusser

In het begin van onze verhandeling spraken we over de passage in de Joodse oudheden van Flavius Josephus, waar over Jezus gesproken wordt. De meeste geleerden hebben terecht onderkend dat deze zin in zijn actuele vorm nooit door de Joodse historicus geschreven kon zijn, maar door een Christen is ingevoegd. Of, als een andere mogelijkheid, deze zin is wel door Josephus geschreven, maar is herschreven door een Christen. Wij namen dat laatste aan.

Onze veronderstelling is nu door een heel belangrijke ontdekking bevestigd; de originele passage van Josephus werd, in een oude Arabische vertaling, ontdekt door Prof. Shlomo Pines van de Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem.1

De tekst staat in een historisch werk uit de tiende eeuw, in het Arabisch geschreven door de Christen Agapius. Prof. Pines denkt dat het heel waarschijnlijk is dat Agapius de passage vertaalde vanuit een verloren Syrisch origineel, waarvan de uiteindelijke bron een vroeg exemplaar was van de Kerkgeschiedenis, geschreven door de kerkvader Eusebius.2

Verschillende geleerden hebben al opgemerkt dat dit werk diverse keren herschreven en bewerkt is door de schrijver. De eerste bewerking is, naar verondersteld wordt, in het jaar 311 geschreven en de definitieve bewerking is uit het jaar 324 of 325. Eusebius was Bisschop van Caesarea in Palestina en had toegang tot de beroemde Christelijke bibliotheek aldaar. Daar kon hij gemakkelijk een manuscript van Josephus vinden, waarin de passage over Jezus in de originele vorm bewaard was gebleven; hij zou het in een van de vroege bewerkingen van zijn Kerkgeschiedenis tussengevoegd kunnen hebben en vandaar kon het in het Syrisch vertaald zijn en van het Syrisch in het Arabisch. In de definitieve versie van zijn Kerkgeschiedenis komt het Testimonium Flavianum in de latere, gechristianiseerde formulering voor.

Dit feit valt gemakkelijk te verklaren; Eusebius kon deze passage, zeker ook in de tegenwoordige, herschreven vorm in de Bibliotheek van Caesaréa vinden, in hand-schriften van de Joodse Oudheden van Josephus; hij verbeterde die en maakte er een meer orthodox-Christelijke weergave van.3

We kennen nog een interessant, gelijkluidend verhaal bij Eusebius; in zijn verhandelingen die hij vóór het Concilie van Nicea schreef, haalt hij altijd Mattheus 28 : 19 aan in de originele bewoordingen, zonder de Drieëenheidsformule. Omdat hij na het Concilie ervan verdacht werd niet rechtzinnig te zijn, noemde hij later bij aanhaling van deze tekst altijd de Drieëenheidsformule er bij. Zoals we al zagen, de eerste editie van de Kerkgeschiedenis werd vóór het Concilie geschreven en de definitieve kwam na het Concilie klaar. Dus bestaat de mogelijkheid dat als Eusebius Josephus' woorden over Jezus in zijn vroegere editie (of edities) in hun originele vorm aanhaalt, hij later, omdat er ernstige verdenkingen gerezen waren over zijn Christelijk geloof, deze originele

tekst, als voorzorgsmaatregel, verworpen heeft, en dat hij toen begon de meer orthodoxe versie van het Testimonium Flavianum te gebruiken. Maar de pas weer ontdekte tekst is belangrijker dan veronderstellingen.
We geven de tekst hier weer in de vertaling van Prof. Pines, samen met de tussengevoegde en aangepaste Christelijke tekst.

Weergave van de Arabische tekst

In die tijd was er een wijs man, die Jezus werd genoemd. En zijn gedrag was goed en hij stond als deugdzaam bekend (een andere lezing: zijn onderwijs was voortreffelijk).
En vele mensen onder de Joden en onder andere volken werden zijn discipelen. Pilatus veroordeelde hem tot de kruisdood. En zij die zijn volgelingen geworden waren, lieten dit discipel- schap niet varen. Zij vertelden dat hij aan hen verschenen was, drie dagen na de kruisiging en dat hij in leven was; dientengevolge dacht men dat hij de Messias (de Christus) was, over wie de profeten wonderen verhaald hebben. En de mensen die zich naar hem Christen noemen, zijn tot op deze dag nog niet verdwenen.'

Weergave van de Griekse tekst
In die tijd leefde Jezus, een wijs man, als men hem inderdaad een man hoort te noemen. Want hij was iemand die verbazingwekkende daden verrichtte en hij was een leraar van mensen die de waarheid graag aannemen. Hij bekeerde veel Joden en velen van de Grieken. Hij was de Messias. Toen Pilatus, nadat hij hem door mensen van het hoogste aanzien onder ons had horen beschuldigen, hem tot de kruisdood veroordeeld had, hebben zij die hem als eerste lief hadden gekregen, dit niet opgehouden te doen. Op de derde dag verscheen hij aan hen, weer tot leven gewekt. Want de profeten hadden dit en tienduizenden andere wonderen al over hem voorspeld. En de groep Christenen, mensen die zich zo naar hem noemen, is tot op heden nog niet verdwenen.

Het is niet onze taak om aan te tonen waarom de Arabische weergave van Josephus' woorden over Jezus een vertaling zou kunnen zijn van een door Josephus geschreven tekst, terwijl de Griekse tekst heel zeker door een Christen bewerkt is; voordat de ontdekking gepubliceerd werd, was het niet mogelijk om te zien hoe knap de "kerstening" van de Joodse tekst was - zelfs een van de meest overtuigd-Christelijke zinnen van deze passage is geworteld in het Joodse origineel.
In de Griekse tekst over Jezus wordt gezegd dat hij "een wijs man was, als men hem inderdaad een man hoort te noemen".

De originele bewoording (in overeenstemming met de Arabische tekst) luidt: "In die tijd was er een wijs man, die Jezus genoemd werd".

Het is ook interessant om te zien dat op die punten waar de originele tekst van Josephus afwijkt van de historische werkelijkheid, deze ook verschilt van de verklaringen van de evangeliën.
Josephus zegt, zowel in de Arabische versie als in de Griekse tekst, dat "velen onder de Joden en de andere volken werden zijn (Jezus') discipelen".

Volgens de evangeliën waren alle discipelen Joden en dit is zonder twijfel historisch juist. Josephus schreef zijn Joodse oudheden vijftig jaar na de kruisiging en wist van het

bestaan van een menigte niet-Joodse Christenen en ging daarom uit van de veronderstelling dat Jezus tijdens zijn leven vele niet-Joden tot zijn discipelen maakte.4
Uit de evangeliën is bekend dat Jezus door Pilatus als "Koning der Joden" ter dood gebracht werd. Deze aanklacht was stellig gebaseerd op de geruchten, die waarschijnlijk ontstaan waren door wat Jezus over zijn eigen missie dacht, dat hij de Messias was, en voor de Romeinen betekende een Messias een man die er op uit is Koning der Joden te worden. Het is onwaarschijnlijk dat Jezus zulke politieke aspiraties had, maar de verdenking, dat hij zelf dacht de Messias te zijn, was heel zeker de hoofdoorzaak voor zijn dood door Romeinse handen. Hiervan is in de passage van Josephus niets te vinden, hij spreekt over het geloof in Jezus als Messias in een heel ander verband.
In de Arabische versie staat dat "de discipelen dachten dat Jezus de Messias moest zijn, over wie de profeten wonderen verhaald hebben, omdat zij geloofden dat hen drie dagen na de kruisiging een levende Jezus verschenen was".
Dit betekende dat voor Jezus' discipelen zijn verschijning na zijn dood het uiteindelijke bewijs was voor zijn Messias-zijn. Ook hier weer zijn de veranderingen, door de hand van een Christen in onze Griekse Josephus aangebracht, veelzeggend. In de Griekse tekst lezen we eenvoudig dat de weer tot leven gewekte Jezus aan zijn discipelen verscheen en niet dat zij vertelden dat hij hun verschenen was.
Volgens de Arabische tekst lezen we dat men dacht dat Jezus de Messias was, terwijl we in de Griekse tekst alleen maar lezen: "Hij was de Messias."
Ook is de zin over Jezus' Messias-zijn door de hand van de Christelijke schrijver uit elkaar gehaald: hij zet de zinsnede dat Jezus "de Messias was" vóór dat hij Pilatus noemt en verandert dan het eind van de zin op een manier zoals dat met het Christelijk denken overeenkomt, n.l.: "want de profeten van God hadden dit en tienduizenden andere wonderen over hem (d.i. over Jezus) geprofeteerd."5

Vóór Prof. Pines' ontdekking kon niemand zich indenken dat deze verklaring van de Christenen zijn oorsprong had in een vindingrijk hergroeperen van het origineel, waar alleen maar stond dat "men dacht dat Jezus de Messias was, over wie (n.l. de Messias) de profeten wonderen verhaald hebben". Het valt niet te ontkennen dat dit een sterke vereenvoudiging is van de Bijbelse Messias-gedachte en het is zelfs mogelijk dat Josephus bewust alleen het bovennatuurlijke aspect van de Joods-Messiaanse verwachtingen onderstreepte en de politieke betekenis ervan achterhield. In de Joodse oorlogen (VI, 312-313) gaat hij zelfs zo ver om een Bijbelse messiaanse profetie (waarschijnlijk Genesis 49 : 10) zo te interpreteren alsof die op Keizer Vespasianus betrekking zou hebben: "Maar hetgeen hen (de Joden) meer dan iets anders tot oorlog aanspoorde was een dubbelzinnige Godsspraak die in hun Heilige Schriften gevonden werd, waaruit bleek dat in die tijd iemand uit hun eigen land heerser over de wereld zou worden. Zij begrepen hieruit dat die iemand van hun eigen ras zou zijn en velen onder hun wijze mannen kwamen hierdoor op een dwaalspoor. In werkelijkheid betekende het echter de heerschappij van Vespasianus, die op Joodse grond tot keizer werd uitgeroepen."
Hieruit blijkt in welke mate Josephus bereid was om het politieke aspect van Joods-Messiaanse hoop en elke nadruk op de bovennatuurlijke kant van de Joods-Messiaanse gedachte te ontkennen. Zodoende is zijn weglating van de politieke betekenis ervan in deze passage helemaal in overeenstemming met de algemene tendens van zijn geschriften.

Dus is het mogelijk dat hij wel wist dat Jezus door Pilatus ter dood gebracht was als iemand die voorgaf de Messias te zijn, maar dat hij om politieke redenen dit feit niet

vermeld heeft en omdat hij een goede indruk had van Jezus en niet de indruk wilde wekken dat hij mogelijk een rebel tegen Rome was. Maar het kan ook zijn, dat Josephus eenvoudig niets wist over de tegen Jezus ingebrachte beschuldiging dat hij "de Koning der Joden" zou zijn, en daarom dit feit niet vermeldde.
Zelfs vóór de publicering van Prof. Pines' artikel hadden we kunnen vermoeden dat Josephus, als hij over Jezus spreekt, het feit zou noemen dat hij de Messias was (in het Grieks: Christos). Later (in Joodse oudheden, XX, 200) als hij over de gewelddadige dood van Jezus' broeder Jacobus spreekt, noemt hij hem "de broeder van Jezus, die de Christus genoemd werd".6
Dus, als hij over Jezus zelf sprak, zei hij duidelijk dat men geloofde dat Jezus de Christus was (in het Hebreeuws: Messias). Deze woorden vinden we zowel in de Griekse tekst als in de Arabische versie, maar terwijl de door een Christen bewerkte Griekse tekst verklaart dat Jezus de Messias is, zegt de Arabische versie slechts dat zijn discipelen geloofden dat hij de Messias was. Maar het was voor Josephus ook min of meer noodzakelijk om te vermelden dat Jezus door zijn volgelingen "de Christus" genoemd werd, zelfs als deze verwijzing sommigen onder zijn lezers herinnerde aan de politieke gevolgtrekking van de Joods-Messiaanse hoop, iets dat Josephus heel zeker wilde vermijden; als gevolg van de vervolgingen onder Nero waren de Christenen welbekend en het was ook bekend dat deze sekte in Judea ontstaan was. Dus kon Josephus, bij het opschrijven van de geschiedenis van de Joden, tot aan de revolutie tegen de Romeinen er niet omheen, Jezus te vermelden; hij moest ook uitleggen waarom Jezus genoemd werd: Jezus Christus, omdat hieruit de naam van de sekte ontstaan is, de Christenen: "en de mensen die zich naar hem Christen noemen zijn tot op deze dag nog niet verdwenen".

Een van de belangrijkste bewijzen dat de tekst van de Arabische versie de originele is, is dat de aanklacht tegen de Joden, dat zij Pilatus aangezet hebben om Jezus te kruisigen, er niet in voorkomt, terwijl we in de Griekse tekst lezen dat "Pilatus hem, nadat hij hem door mensen van het hoogste aanzien onder ons had horen beschuldigen, tot de kruisdood veroordeelde".
Dit, met nog andere punten, verleent aan de Arabische tekst een grote waarde, en het is ondenkbaar dat de aanklacht van de Joodse leiders tegen Jezus door de Christenen achterwege zou zijn gelaten, terwijl het gemakkelijk te verklaren is dat deze aanklacht door de hand van een Christelijk schrijver in de originele tekst van Josephus tussengevoegd werd. Hieruit bleek dat in de Arabische versie geen reden te vinden is, waarom Jezus door Pilatus gekruisigd werd,7 terwijl dat feit wel in de Griekse tekst voorkomt, n.l. als gevolg van de beschuldigingen door de Joodse leiders. Josephus vermeldt niet dat Jezus ter dood gebracht werd als "Koning der Joden", misschien met opzet niet, of omdat hij het niet wist.
We zagen dat in de Arabische versie van Josephus' tekst geen spoor te vinden is van hergroepering of herschrijving ervan, maar de mogelijkheid bestaat wel dat een Christelijk schrijver een onaangename zin van Josephus over Pilatus' motief Jezus te kruisigen gewoon weggelaten heeft.8
We kunnen wel raden wat dit motief was, als we Josephus' woorden over Jezus in de Arabische versie vergelijken met wat hij schrijft over Johannes de Doper (Joodse oudheden, XVIII, 116-119):
Josephus over Johannes de Doper: Johannes was een goed mens en hij had de Joden aangespoord om rechtvaardig te leven ...

Toen er zich ook nog veel anderen voegden bij de menigten om hem heen, omdat ze door zijn preken in hoge mate aangespoord werden, maakte Herodes zich ongerust. Welsprekendheid die zo'n grote uitwerking op de mensen had, zou tot een of andere vorm van opstand kunnen leiden, want het leek er op dat Johannes hen tot alle mogelijke daden zou kunnen brengen. Herodes besloot daarom om eerst toe te slaan en zich van hem te ontdoen, voordat zijn actie tot een opstand zou leiden, liever dan te wachten tot er een catastrofe ontstond en hij daardoor in een moeilijke situatie verstrikt zou raken en dan pas de vergissing zou inzien. 9
Johannes werd ter dood gebracht.

Josephus over Jezus:
In die tijd was er een wijs man die Jezus genoemd werd. Hij gedroeg zich goed en stond als deugdzaam bekend (of: zijn onderwijs was bijzonder). En veel mensen onder de Joden en de andere volken werden zijn discipelen. Pilatus veroordeelde hem tot de kruisdood.

Josephus wilde Johannes de Doper, over wie hij met veel lof gesproken had, niet afschilderen als een man die de mensen welbewust tot rebellie tegen Herodes Antipas wilde aanzetten.
Hij zegt alleen, dat Herodes, toen hij het grote succes van Johannes zag, ongerust werd en vreesde dat er een opstand zou kunnen ontstaan, omdat het er op leek dat Johannes de menigte wel tot van alles kon brengen. Dus besloot hij eerst toe te slaan, voordat Johannes' invloed tot een opstand zou kunnen leiden en liet hem ter dood brengen. Zoals we zien, prees Josephus Jezus ook, en schreef over de velen die zijn discipelen werden. Na deze zin lezen we, nogal abrupt, dat "Pilatus hem (Jezus) veroordeelde tot de kruisdood".
Aldus is het mogelijk dat Josephus in ongeveer dezelfde termen schreef over de oorzaak van Jezus' terdoodbrenging, als die hij gebruikte om de dood van Johannes de Doper te beschrijven. Omdat vele mensen volgelingen van Jezus werden, vreesde Pilatus dat dit tot een opstand zou kunnen leiden en besloot eerst toe te slaan. Zo'n betoog, wat Josephus in een paar woorden zou kunnen samenvatten, zou voor de Christelijke lezer onverdraaglijk zijn, omdat, hoewel Josephus zeker niet schreef dat Jezus een rebellie tegen de Romeinen wilde ontketenen — zijn tekst geeft juist het tegenovergestelde weer — zelfs de vermelding alleen van het feit dat Pilatus Jezus ter dood bracht omdat hij een mogelijke opstand van Jezus' aanhangers vreesde, de loyaliteit van de tegenwoordige Christenen ten opzichte van Rome hogelijk verdacht zou kunnen maken. Dus is het wel zeker dat wanneer Josephus het feit noemde (zoals hij dit in het geval van Johannes de Doper deed) dat Pilatus Jezus ter dood bracht omdat hij vermoedde dat de invloed die Jezus had, zelfs tegen de wil van Jezus, tot rebellie zou kunnen leiden, een dergelijke gedachtegang bij Pilatus spoedig uit de originele tekst verwijderd zou zijn.
Zelfs wanneer deze veronderstelling juist is, betekent dat nog niet dat zo'n redenering door Pilatus historisch vaststaat.
Maar het is van belang om het te vergelijken met een zelfde soort overweging — in dit geval door de Hogepriester Kájafas — in het Johannes-evangelie (11 : 47-53): "De overpriesters en de Farizeeën riepen de Raad bijeen. 'Welke actie zullen wij ondernemen?' zeiden ze. `Deze man doet vele tekenen. Als we hem zo zijn gang laten gaan, zal de hele bevolking in hem geloven. Dan zullen de Romeinen komen en ons onze tempel en ons volk ontnemen.'
Maar een van hen, Kájafas, die dat jaar Hogepriester was, zei: 'U gebruikt Uw verstand niet, het is meer in Uw belang dat één mens sterft voor het volk, dan dat het hele volk

verloren gaat'." Johannes had dit verhaal zeer waarschijnlijk uit zijn Joods-Christelijke bron.10

Volgens dit verhaal zag de Hogepriester in Jezus' succes bij het volk een werkelijk gevaar voor de natie en voor de tempel; als Jezus nog meer volgelingen zou krijgen, zou dat tot een tussenkomst door de Romeinen kunnen leiden. Zoals we al zagen schreef Josephus dat "velen onder de Joden en andere volken zijn discipelen werden". Vervolgens schreef hij: "Pilatus veroordeelde hem tot de kruisdood".
We veronderstellen dat een wellicht korte zin, die wat Josephus schreef over Jezus' succes met Pilatus' veroordeling verbond, (zoals hij dat ook deed bij het verslag over Johannes de Doper) door een Christen die het stuk heeft overgeschreven er uit gelaten werd, n.l. dat de grote aanhang die Jezus verkreeg, Pilatus' achterdocht opwekte en aldus tot zijn dood leidde. Deze zelfde mogelijkheid schemert door in de vrees van de Hogepriester in het Johannes-evangelie. Hierdoor wordt onze veronderstelling nog meer versterkt en als Josephus werkelijk geschreven heeft dat Jezus' succes de oorzaak werd van Pilatus' tussenkomst, omdat hij moeilijkheden vreesde, dan zou Pilatus' daaruit volgende overweging een reële historische mogelijkheid zijn.

En we moeten ook niet vergeten wat wij uit de evangeliën weten, en wat Josephus niet wist of niet wilde weten, n.l. Pilatus' spot over Jezus, "de Koning der Joden", en de bespotting door de Romeinse soldaten, en het opschrift op het kruis.
Hieruit blijkt dat Pilatus wist dat de beweging rond Jezus een messiaanse was; vanwege het politieke element van Joods-Messiaanse hoop zou zo'n beweging makkelijk tot rebellie tegen Rome kunnen leiden, eerder dan tot een eenvoudige religieuze opleving. Om zulke gevaren voor het keizerrijk te voorkomen, heeft hij Jezus ter dood veroordeeld.
Prof. Pines heeft het originele Testimonium Flavianum herontdekt, het oudste geschrift waarin over Jezus door een niet-Christen geschreven wordt, een oud getuigschrift over Jezus geschreven, door een Jood. Voor de dialoog tussen Christenen en Joden is het zeker van belang dat de tussengevoegde zin bij Josephus, die over schuld van de Joodse leiders spreekt aan Jezus' dood, in de meer originele tekst, zoals die in de Arabische versie te lezen is, ontbreekt. Het is ook interessant om te zien dat Josephus' waardering voor Jezus erg positief is; zoals we ook weten dat hij een hoge dunk over Johannes de Doper had. Josephus was heel beslist geen Christen; hij zegt dat de discipelen verhaalden dat Jezus drie dagen na zijn kruisiging aan hen verscheen en dat men dacht dat hij de Messias was.
Maar is het ook mogelijk dat Josephus' vriendelijke houding ten opzichte van Johannes de Doper en Jezus veroorzaakt wordt door vriendschapsgevoelens die tussen hem en de Christenen onder zijn tijdgenoten bestonden?

Noten

1. Een Arabische versie van het Testimonium Flavianum en de gevolgtrekkingen daaruit, door Shlomo Pines, Jeruzalem 1971, Israëlische Academie van Wetenschappen.
2. Zie over verschillen in de versies bij Eusebius: A. von Harnack, Geschichte der altchristlichen Literatur bis Eusebius, deel II, Die Chronologie, band 2, Leipzig, 1958, blz. 111-115; O. Bardenhewer, Geschichte der altkirchlichen Literatur2, Band III, blz. 250-251, Darmstadt 1962.
3. Voor de laatste twee zinnen, zie Pines, blz. 38.
4. De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat Jezus' niet-Joodse volgelingen, genoemd in de Arabische versie, die overeenkomen met de Grieken in de Griekse vertaling van

Josephus, er door een Christen in een vroeger stadium van het Testimonium Flavianum tussengevoegd zijn. Echter, omdat de vermelding van de niet-Joden ook als een vergissing van Josephus uitgelegd kan worden en omdat deze niet-Joodse volgelingen van Jezus niet in de evangeliën voorkomen, lijkt het juister aan te nemen dat Jezus' "volgelingen uit andere volken" ook in het origineel door Josephus werden genoemd.
5. De zin "deze en tienduizenden andere wonderen" komt ook nog voor in een ander verband, in Philo, Wetten III, 188.
6. In het Nieuwe Testament is de titel "Christus" soms al een tweede naam geworden. Zie Ferdinand Hahn, Christologische Hoheitstitel, Göttingen, 1964, blz. 218-225.
7. Volgens Tacitus (Annales XV, 44,4) werd Jezus klaarblijkelijk door Pilatus ter dood gebracht omdat hij de grondlegger was van een gevaarlijk bijgeloof: Auctor nominis eius (i.e. Christiani) Christus Tiberio imperitante per pocuratorem Pontium Pilatum supplicio affectus erat; repressaque in praesens exitiabilis superstitio rursum erumpebat.
8. Dit, en de voorlopige conclusie, wordt gesuggereerd door Channa Safrai. Als we het bij het juiste eind hebben, dan was de zin al uit het Testimonium geschrapt voordat het door een andere Christen werd overgeschreven.
9. Waar mogelijk, noemt Johannes de overpriesters bij voorkeur samen met de Farizeeën (7 : 32, 7 : 45, 11 : 47, 11 : 57, 18 : 3).
10. Zie hoe Johannes 11 : 52 de typisch Joodse opvatting van het vorige vers corrigeert!

Aanvullende noot
In het licht van de originele woorden van Josephus over Jezus is het interessant om te lezen wat R. P. Fortma schreef in zijn onlangs verschenen boek (The Gospel of Signs, Cambridge 1970, pag. 228) over de betekenis van de verondersteld Joods-Christelijke bron van het Johannes-evangelie:
"De bron bevestigt eenvoudig dat Jezus de Christus is, zoon van God ... Zijn wonderen worden eenvoudig verteld om de tekenen van zijn Messiaanse status te wettigen."
Het is goed, die uitspraak zorgvuldig te vergelijken met Josephus' woorden over Jezus: "Men dacht dat hij de Messias was (de Christus) over wie de profeten wonderen verteld hebben."

DE OORLOG VAN DE JODEN OF DE GESCHIEDENIS VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM.

Vertaald uit de oorspronkelijke taal en bewerkt door Dr. Rav Boaz Katzir.

VOORREDE VAN FLAVIUS JOSEFUS

1. Terwijl de oorlog die de Joden voerden met de Romeinen de grootste van allen is, niet slechts in onze tijd, maar ook op de manier waarvan ooit gehoord is, groter dan enige oorlog ook, of die nu werd van stad tegen stad, of van volk tegen volk, terwijl sommigen die eigenlijk geen belangstelling hadden tegenstrijdige verslagen hebben gegeven, of van 'horen zeggen' hebben doorgegeven, en dat vaak op een overdreven manier. Terwijl sommigen die wel de geschiedenis een oneerlijk verslag hebben geschreven, ofwel uit humor en vleierij naar de Romeinen of uit haat tegen de Joden. Hun verslagen bevatten soms beschuldigen en vaak opzettelijke onjuistheden, maar geen enkele van geeft inzicht in de werkelijke waarheid van de feiten. Ik heb mijzelf tot taak gesteld, voor het die leven in het Romeinse rijk, een verslag te schrijven in de Griekse taal, en datgene te vertalen wat ik eerst in de taal van mijn eigen volk heb geschreven. En dat openbaar te maken aan iedere, ik heb het gezonden aan Jozef, de zoon van Matthias, een Jood van geboorte, die ook een priester is en die mijn medestrijder is geweest te gen de Romeinen. En zich, evenals de schrijver van dit werk, heeft overgegeven aan de Romeinen.

2. In de tijd dat deze grote verwarring plaatsvond, waren ook de Romeinse zaken niet geheel op orde. Die Joden die hervormingen wilden, werden door de gang van zaken geërgerd, ze waren in voorspoed en welvaart, ze hadden macht en rijkdom, in zoverre dat de zaken in het oosten werkelijk een chaos waren, terwijl sommigen hoopten daaraan te kunnen verdienen en anderen bang waren eraan te verliezen. De Joden hoopten eigenlijk allemaal dat de situatie over de Eufraat spoedig zou stabiliseren. Ook de Galliërs, buren van de Romeinen, waren in beweging. En de Kelten waren ook niet rustig. Alles was in wanorde na de dood van Nero. De gelegenheid die zich nu voor deed gaf velen de kans om naar koninklijke macht te streven en de legers wilden best strijden in de hoop op geld. Ik vind het daarom absurd te moeten zien hoe de waarheden vervalst worden in aangelegenheden van zo groot belang, en kennis te moeten nemen van deze onjuistheden. Ik wil dan ook niet toezien hoe Grieken en Romeinen, die niet bij deze oorlog geweest zijn, en er niets van weten, deze vleierij en fictie te lezen krijgen, die geproduceerd is door Parthen, Babyloniërs en zelfs ver weg wonende Arabieren, ja zelfs van hen die voorbij de Eufraat woonden. Terwijl men toch heel goed had moeten weten hoe de oorlog begon en hoe deze eindigde.

3. Het is waar, deze schrijvers hebben kennelijk een geheel ander idee over geschiedenis, maar ze mislukken, volgens mij, ten behoeve van hun eigen doeleinden en geven mededelingen die nergens op slaan en in ieder geval onjuist zijn. Het enige wat zij willen is een demonstratie geven van de grootheid van de Romeinen, terwijl de rol van de Joden verkleind wordt en soms zelfs geheel verdwijnt. Kennelijk weten zij het verschil tussen groot en klein niet! Ook schamen zij zich niet voorbij te gaan aan de duur van de oorlog en de macht van de Romeinen, die toch ook verliezen hebben

geleden, of de kracht van de bevelhebbers, waaraan voorbij gegaan wordt aan hun inzet in de oorlog, en aan wat ze hebben gepresteerd. Ook wordt voorbijgegaan aan wat de Joden hebben gedaan, en hoe moedig velen van hen waren.

4. Ik zal er echter voor waken niet tot het andere extreme te vervallen, niet uit protest tegen hen die de Romeinen onrechtmatig groter maken dan ze zijn, en ook zal ik de daden van de Joden niet vergroten omdat ik zelf een Jood ben. Ik wil de daden van beide partijen nauwkeurig beschrijven. Ik zal mijn taal ondergeschikt maken aan de hartstochten die ik heb, maar sta mij toe, af en toe, een weeklacht uit te spreken als ik denk aan de ellende die mijn volk heeft ondergaan. Want het was onze eigen eigenwijsheid die vernietiging bracht, en het waren tirannen die de Joden onder Romeinse overheersing brachten. Romeinen die ons met tegenzin hebben aangevallen, en ook onwillig de Tempel in brand hebben gezet. Titus Caesar, die de Tempel verwoest heeft, is zelf getuige dat gedurende de gehele oorlog, er groot medelijden met mij n volk was, die verdrukt werden door opstandelingen, en vertraagde een paar keer de oorlog om gelegenheid tot inkeer te geven. Maar als iemand een onjuiste beschuldiging tegen ons doet, wanneer we zo hartstochtelijk spreken over deze tirannen, of zo bitter vanwege het leed dat ons trof, laat hen mijn passie begrijpen, hoewel dat in strijd zou kunnen zij met geschiedschrijving. Onze stad Jeruzalem was ooit een welvarende stad met grote voorspoed, en toch is deze stad ten prooi gevallen aan de bitterste ellende. Want het komt mij voor dat geen enkele stad in de gehele wereld, zo getroffen is door rampen als het prachtige Jeruzalem. Dit alleen al maakt het mij onmogelijk mij van weeklagen te onthouden. Maar als iemand hierop kritiek heeft, laat hij zich dan beperken tot het lezen van de geschiedenissen, en het weeklagen aan mij laten.

5. Echter, ik berisp de geleerde man onder de Grieken, die, als een dergelijk grote gebeurtenis had plaatsgevonden in hun eigen tijd, en dan ook te vergelijken zou zijn m et deze oorlog, menen dat zij alle begrijpen. Zij beschrijven immers aangaande de Assyriërs en Meden, als of die nooit eerder beschreven zou zijn! En vaak door veel bekwamere mensen. Want vanouds zijn er mensen geweest die het op zich genomen hebben hun eigen tijd te beschrijven. Daar ligt ook de grootste belangstelling, voor het beschrijven ven grote daden van eigen mensen. En als er kritisch geschreven moet worden, worden er maar al te vaak onjuistheden gegeven. Maar, de onderneming te beschrijven wat nog niet eerder beschreven is, tot herinnering van het volk, en dat een juist beeld geeft van de werkelijkheid, dat moet een lofwaardig streven worden genoemd. Hij die een zware taak op zich neemt, verdient waardering, en hij die slechts een overzicht geeft van wat allang door anderen beschreven is, verdient zelfs geen aandacht. Maar zelfs sommigen van onze geleerde mannen, onze leiders zelfs, hebben hun mond breed open en een zeer losse tong als het gaat om winst en rechtszaken, maar raken totaal in de war als het gaat om geschiedschrijving. Toch zal de werkelijke waarheid van de historische feiten bij ons alle voorrang hebben. Waarheden die maar al te vaak genegeerd zijn door zogenaamde Griekse geschiedkundigen.

6. Te schrijven over de geschiedenis van de Joden, wie ze waren, hoe ze opstonden tegen Egypte, door welke landen ze reisden, welke landen zij veroverden en hoe ze daaruit weer verjaagd werden, daarvoor is dit werk niet de juiste gelegenheid, daar zal een ander werk voor nodig zijn. Maar daar waar de schrijvers de tijd van de profeten afsluiten, zal ik nu verder gaan en mijn verslag beginnen. Wat de oorlog betreft die in

mijn eigen tijd plaatsvond, daar zal ik breedvoerig op ingaan, en met alle geduld waarover ik beschik, maar wat gebeurde voor mijn tijd zal ik slechts kort verhalen.

7. Bijvoorbeeld, ik zal vertellen hoe Antiochus, die ook Epiphanes wordt genoemd, Jeruzalem met geweld innam, en daar drie jaar en drie maanden bleef, en toen verdreven werd door de zonen van Asamoneus. En hoe hun nageslacht ruziemaakte over de regering, hoe er en overeenkomst tot stand kwam met Pompeus en hoe Herodes, de zoon van Antipater, hun regering wegzond, en Sosins binnenhaalde. En hoe ons volk opstandig werd na de dood van deze Herodes, toen Augustus keizer van Rome was, en Quintilius Varus in Judea was. En hoe de oorlog uitbrak in het 12 de jaar van Nero, wat er gebeurde met Cestius; en welke plaatsen aangevallen werden door de Joden in de eerste dagen van de oorlog.

8. Ook zal ik vertellen hoe zij muren bouwden om andere steden en hoe Nero, na de nederlaag van Cestius, bang was over de afloop van deze oorlog. En hoe hij vervolgens Vespasiánus tot bevelhebber in deze oorlog benoemde. En hoe deze Vespasiánus, met zijn oudste zoon een expeditie uitvoerde in Judea, hoe groot zijn leger was en hoe hij dat leger inzette. Hoe zijn hulptroepen in moeilijkheden kwamen in Galiléa, en hoe hij tenslotte de steden innam en tot vrede kwam met die steden. Als ik zover gekomen ben, zal ik vertellen van de orde van de Romeinen en de discipline van hun legioenen, en een beschrijving geven van de natuur in Galiléa en de grenzen van Judea. En daarnaast zal zoveel mogelijk bijzonderheden geven van het landschap, van haar meren en waterbronnen die er zijn, en welke ellende plaatsvond bij de inname van steden, en wat men geleden heeft. Ook zal ik de rampen die mijzelf troffen niet verbergen, ik zal deze vertellen zoals de waarheid ervan is.

9. Vervolgens zal ik vertellen hoe, nadat de situatie voor de Joden heel erg somber was geworden, Nero stierf, en Vespasiánus, toen hij Jeruzalem wilde aanvallen, geroepen werd om het keizerschap op zich te nemen. En welke voortekenen in verband staan met het verkrijgen van dat keizerschap. En welke veranderingen van regering er plaatsvonden in Rome. Hoe hij onwillig was maar door de legioenen tot keizer werd uitgeroepen. Van zijn vertrek naar Egypte, tot aan het gekroond worden tot keizer.

10. Bovendien zal ik vertellen hoe Titus van Egypte voor een tweede maal naar Judea marcheerde. En hoe en waar hij zijn legers verzamelde. Hoe de situatie in de stad was, wat de middelen van de opstandige waren welke aanvallen hij uitvoerde, welke bouwwerken hij deed tijdens de belegering, wat de structuur van de stad en de Tempel was. Een beschrijving van bepaalde feesten zal ik geven, en ook van de gang van zaken in de Tempel. Ik zal niets verbergen of toevoegen.

11. Hierna zal ik vertellen van de barbaarsheden die de tirannen hun eigen volk aandeden. En ook van het geduld van Titus, hoe hij mensen wilde sparen en alles deed om de stad te behouden. Ik zal beschrijven wat de ellende van het volk was en een onderscheid maken tussen de verschrikkingen die de tirannen brachten en wat de honger voor gevolgen had. Ook zal ik niets weglaten van het onheil dat de vluchtelingen trof, of van de bestraffingen die de gevangen ondergingen. En hoe de Tempel in brand kwam te staan, tegen de opdracht van Titus in. En hoe veel heilige voorwerpen die in de Tempel aanwezig waren, uit het vuur werden gered. Ik zal verslag doen van de verwoesting van de gehele stad, met de tekenen en wonderen die daar aan vooraf gingen. En hoe de tirannen gevangen werden genomen en de menigte van het die slaven werden. En in

welke ellende uiteindelijk iedereen terecht kwam. Verder zal ik vertellen over wat de Romeinen deden met de rest van de stad, en met de overblijfselen van de muur. Hoe men die afbrak en ook de ander forten in het land vernietigde. En hoe Titus door het gehele land trok, en orde op zaken stelde. En over zijn terugkeer naar Italië en zijn triomftocht daar.

12. Ik heb dit alles gedaan in zeven boeken, en ik heb het beschreven voor het die liefde voor de waarheid hebben, maar niet voor hen die zich slechts bezig willen houden met fictieve verhalen. Ik zal nu beginnen met het eerste hoofdstuk.

DE OORLOG DER JODEN OF DE GESCHIEDENIS

VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

BOEK I

BEVATTENDE DE PERIODE VAN 167 JAAR. VAN DE INNAME VAN JERUZALEM DOOR ANTIOCHUS EPIPHANES, TOT DE DOOD VAN HERODES DE GROTE.

HOOFDSTUK 1.
HOE DE STAD JERUZALEM WAS IN GENOMEN, EN DE TEMPEL ONTHEILIGD DOOR ANTIOCHUS EPIPHANES. EN OOK AANGAANDE DE ACTIE VAN DE MACCABEËN, MATTHIAS EN JUDAS EN AANGAANDE DE DOOD VAN JUDAS.

1. In dezelfde tijd dat Antiochus, die ook Epiphanes wordt genoemd, een ruzie had met de zesde Ptolomeus over zijn recht op het gehele land van Syrië, ontstond er een revolte onder de leiders van Judea, ze hadden een intentie de macht over te nemen terwijl ieder van hen die enige waardigheid bezat dat niet kon verdragen. Echter, Onias, een van de hogepriester, won een en ander en verdreef de zonen van Tobias uit de stad; zij vluchtten naar Antiochus, en verzochten hem hen in te zetten bij het uitvoeren van een expeditie naar Judea. De koning die het vooraf al van plan was, was het met hen eens, en kwam naar de Joden met een grote landmacht. Hij nam hun stad in, slachtte een menigte af die bekend stonden als medestanders van Ptolomeus en zond zijn soldaat uit om hen zonder enige genade te plunderen. Hij ontheiligde te Tempel en maakte een eind aan h et offeren voor een periode van 3 jaar en 6 maanden. Maar Onias, de hogepriester, vluchtte naar Ptolomeus en kreeg een plaats van hem in de Nomus van Heliopolis, waar hij een stad bouwde die erg veel leek op Jeruzalem, en een tempel, over deze tempel zullen het verder nog hebben.

2. Antiochus was echter niet tevreden met de inname van de stad, en ook niet met de plundering en niet met de grote slachting die hij had aangericht, hij herinnerde zich alle ongemakken die hij geleden had tijdens het beleg en dwong de Joden varkensvlees te offeren op hun altaar en alle Joodse wetten af te zweren, hun kinderen mochten niet meer worden besneden. De Joden verzetten zich hier fel tegen als gevolg waarvan velen werden gedood. Bacchides, die was gezonden om vestingen te behouden, had deze kwade opdracht gevoegd bij zij eigen boosaardige karakter. Hij stemde in met de meest barbaarse wreedheden en folterde de meest eerzame bewoners. Verder dreigde hij bijna dagelijks hun stad te verwoesten, totdat ten laatste hij de bewoners daarvan zo had getergd dat zij zichzelf wilden wreken.

3. Matthias, de zoon van Asmoneus, een van de priesters die leefden in een dorp genaamd Modin, bewapende zichzelf, samen met zijn gezin dat bestond uit vijf zonen, en doodde Bacchides met een dolk, waarna hij, uit angst voor het garnizoen van de vijand, vluchtte naar het berglandschap, zo velen volgden hem, dat hij het aandurfde slag te leveren met de generaal van Antiochus, en nadat hij hem verslagen had verdreef hij hem uit Judea. Door dit succes kwam hij aan de macht en werd een gekozen prins van zijn volk. Daarna stierf hij en droeg het leiderschap over aan Juda, zijn oudste zoon.

4. Judas, die er niet van uitging dat Antiochus het erbij zou laten, verzamelde een landmacht van zijn landgenoten en werd de eerste die een vriendschapsverdrag met de Romeinen sloot, en verdreef Epiphanes uit het land na een tweede expeditie. Aangemoedigd door dit grote succes viel hij het stadsgarnizoen aan want dat bestond nog steeds. Hij verdreef hen uit de bovenstad en joeg de soldaten ervan op naar de benedenstad die ook de Citadel werd genoemd. Hij heroverde het gezag over de tempel en reinigde de gehele plaats, en bouwde er muren omheen en maakte nieuw Tempel gereedschap voor de heilige bediening, en bracht ze in de tempel, omdat de eerdere gereedschappen ontheiligd waren. Hij bouwde een ander altaar, en begon weer te offeren; en toen de stad haar heilige status weer herkregen had, stierf Antiochus, zijn zoon Antiochus nam zijn koningschap, samen met zijn Jodenhaat.

5. Deze Antiochus verzamelde 50.000 man voetvolk, 5.000 ruiters en 80 olifanten, en marcheerde door het bergland van Judea. Hij nam Bethsura, wat een kleine stad was, waarna in de buurt van Beth-Zachariah, ontmoette de landmacht van Juda hem. Echter, voordat de legers de strijd aangingen, zag de broer van Juda, Eleazar, de grootste van de olifanten gesierd met een grote toren, en met militair gereedschappen van goud om die te beschermen, en meende Antiochus zelf te herkennen, hij zocht zijn weg door de troepen, sprong op de olifant maar kon de man niet bereiken die hem de koning leek te zijn, dus stak hij zijn zwaard in de buik van de olifant die daarop op hem neerviel, en hem dooddrukte. Eleazar heeft in zijn leven weinig meer gedaan dan grote dingen geprobeerd en gaf daarmee aan de glorie voor hem het belangrijkste was. Degene die de olifant bestuurde was slechts een soldaat en zou het inderdaad Antiochus geweest zijn, had Eleazar niets gepresteerd behalve dan een dappere slag. De gebeurtenis liet Juda vrezen voor de afloop van de veldslag. Het is waar dat de Joden moedig gevochten hebben en de strijd duurde lang, maar de legers van de koning waren te sterk en te talrijk. Hij behaalde uiteindelijk de overwinning. En toen een groot deel van zijn mannen verslagen waren nam Juda de rest met zich mee en vluchtte naar het landschap van Gophna. Dus ging Antiochus naar Jeruzalem, en bleef daar slechts en paar dagen, want hij wilde proviand inslaan en dus trok hij verder. Hij liet wel een garnizoen achter van een omvang die hij als voldoende achtte om de plaats te kunnen behouden, maar trok de rest van zijn leger terug en nam hen mee naar zijn winterverblijf in Syrië.

6. Nadat de koning was vertrokken, zat Juda niet stil, want terwijl velen van zijn volk tot hem kwamen, verzamelde hij hen die ontsnapt waren na de veldslag, en streed nogmaals tegen de generaal van Antiochus bij een dorp genaamd Adasa. Ook hij was hard voor zijn vijanden en doodde velen van hen maar werd ten laatste ook zelf gedood. Niet lang daarna was net dat zijn broer Jochanan tegen hem samenzwoer in samenwerking met medestanders van Antiochus, en door hen werd gedood.

HOOFDSTUK 2.
OVER DE NAKOMELINGEN VAN JUDAS, JONATHAN EN SIMON, EN JOHANAN HYRKANUS.

1. Toen Jonathan, die Judas's broer was, hen had opgevolgd, gedroeg hij zichzelf met grote omzichtigheid in een aantal aangelegenheden, waaronder die met betrekking tot zijn eigen volk; en hij verstevigde zijn autoriteit door het in standhouden van zijn vriendschap met de Romeinen. Hij sloot ook een verdrag met de zoon van Antiochus. Toch was die alles niet toereikend voor zijn veiligheid, want de tiran Trypho, die bewaker van de zoon van Antiochus was, smeedde een samenzwering tegen hem en

daarnaast, trachtte hij hem zijn vrienden af te nemen. Verder nam hij Jonathan gevangen toen deze naar Ptolomeus ging, met een paar mannen in zijn gezelschap. Ook voerde hij een expeditie tegen de Joden uit maar werd later verdreven door de broer van Jonathan, en was woest over zijn nederlaag waardoor hij Jonathan ter dood bracht.

2. Simon echter beheerde de openbare aangelegenheden op een moedig manier, en nam Gazara, Joppa en Jamnia, wat steden in de omgeving waren. Hij kreeg ook het garnizoen onder controle en brak de citadel af. Hij was daarna een steun voor Antiochus tegen Trypho, die hij belegerde in Dora, voordat hij een expeditie tegen de Meden ondernam. Desondanks maakte hij de koning niet beschaamd met van zijn ambitie, hoewel hij meegedaan had met de moord op Trypho. Want het duurde niet lang voor Antiochus zijn generaal Cendebeus zond met een landmacht om het land Judea te brandschatten, en om te onderwerpen, en hoewel hij noch jong was leidde hij de veldslag als een ervaren strateeg. Hij zond zijn zoon met een groep van krachtige mannen naar Antiochus, terwijl hij deelnam aan de landmacht om vanuit een andere richtring aan te vallen. Hij legde een groot aantal mannen in een hinderlaag op veel locaties in de bergen, en was superieur in al zijn aanvallen op hen, en nadat hij zo'n prachtige overwinning had behaald, werd hij tot hogepriester benoemd, en bevrijdde ook de Joden van de Macedonische overheersing, na 170 jaar Selucidisce overheersing.

3. Deze Simon had een samenzwering gesmeed tegen hem, en werd gedood tijdens een feest bij zijn schoonzoon Ptolomeus, die zijn echtgenote en 2 zonen in de gevangenis had gezet en huurde sommige mannen in om Jochanan, die ook Hyrkanus werd genoemd, te doden. Maar toen de jongeman vooraf werd geïnformeerd aangaande hun komst, maakte hij haast om in de stad te komen omdat hij een grenzeloos vertrouwen had in het volk van de stad, zowel vanwege de herinnering aan zijn vader als vanwege de intense haat die zij hadden tegen de onrechtvaardige Ptolemeus. Ptolomeus deed een poging om door een andere poort de stad in te komen, maar werd tegengehouden voor het volk, dat zojuist Hyrkanus had binnengelaten. Dus trok hij zich terug naar een van de forten in de buurt van Jericho, genaamd Dagon. Nu Hyrcanus het hogepriesterschap had ontvangen, dat zijn vader voor hem had, en had aanbeden en geofferd tot God, maakte hij haast om Ptolomeus aan te vallen om zijn moeder en broers te verlichten.

4. Dus hij legde hij het fort onder belegering, en was superieur aan Ptolomeus in andere op zichten maar werd overwonnen door andere redenen, hij had immers zijn contacten. Want toen Ptolomeus overstuur raakte, bracht hij zijn moeder en zijn broeders, en zette hen tegen de muur, en sloeg hen met roeden over het gehele lichaam in het gezicht, waar bij hij dreigde dat, tenzij hij onmiddellijk zou weggaan, hij hen in een put ondersteboven zou ophangen. Hier werden de bezorgdheid en het medelijden van Hyrcanus groter dan zijn woede. Maar zijn moeder werd niet ontmoedigd, noch door de striemen die zij had opgelopen noch door de dood waarmee zij was bedreigd. Zij strekte haar handen uit, en bad haar zoon niet bewogen te zijn vanwege het letsel dat zij geleden had, het was immers beter te sterven door Ptolomeus dan lang in onvrijheid te leven, tenzij hij gestraft zou worden voor het onrecht dat hij haar familie had aangedaan. Nu Johanans geval was zo: terwijl hij keek naar de moed van zijn moeder, en luisterde naar haar smeekbede, besloot hij aan te vallen. Maar als hij haar zag worden gelagen met als resultaat het scheuren van haar huid, werd hij totaal overmand door zijn emoties. En terwijl de belegering werd uitgesteld vanwege deze redenen, naderde ook het sabbatsjaar, een jaar waarin de Joden het gehele jaar rusten, zoals ze dat ook met de sabbat doen. Tijdens dit jaar kon daarom Ptolomeus vrij zijn van enige belegering en

doodde de broers van Jochanan, met hun moeder, en vluchtte naar Zeno, die ook Cotylas werd genoemd, die de tiran was van Philadelphia.

5. En nu was Antiochus dermate boos vanwege hetgeen hij had geleden door Simon, dat hij een expeditie opzette naar Judea, en ging zitten voor de poorten van Jeruzalem en belegerde Hyrcanus; maar Hyrcanus opende het graf van David, die de rijkste van alle koningen was, en nam van die plaats 3000 talenten goud, en kreeg Antiochus op zijn hand door belofte van 3000 talenten goud, en liet hem de belegering opheffen. Bovendien was hij de eerste van de Joden die geld genoeg had, en begon met het werven van buitenlandse hulptroepen.

6. Echter, tijdens een ander moment, toen Antiochus weg vanwege een expeditie tegen de Meden, gaf hij Hyrcanus de gelegenheid om zich te wreken. Hij viel onmiddellijk de stad van de Syriers aan omdat hij van mening was dat zijn tegenstanders slechts weinig goede troepen tot zijn beschikking zou hebben. Dus nam hij Medaba en Samea, met de steden in de buurt, alsmede Sichem, Gerizim; en daarbij onderwierp hij het volk van de Cutheeërs, die verbleven in de streek waar de nagemaakte tempel stond. Ook nam hij een groot aantal andere steden in Iduméa, Adoreon en Marissa.

7. Hij trok verder tot zelfs naar Samaria, dat ook Sebaste wordt genoemd, en dat gebouwd is door Herodes de koning, en bouwde er een muur omheen, en plaatste zijn zonen, Aristobulus en Antigonus, aan als legerleider over de belegering. Zij belegerden het dusdanig streng dat er een intense hongersnood ontstond en de mensen aten dingen waarvan zij niet wisten dat het eetbaar was. Ook nodigden zij Antiochus uit, die Cyzicenus werd genoemd en die hen ter hulp was gekomen. Toen hij klaar was met zijn taak aanvaardde hij de uitnodiging, maar werd verslagen door Aristobulus en Antigonus. Inderdaad werd hij achtervolgd tot bij Scythopolis door deze broers, en hij bleef voor hen vluchten. Dus keerden zij terug naar Samaria, en brachten de menigte binnen de muren; en nadat zij de stad hadden ingenomen de stad, braken ze die af en maakten van haar inwoners slaven. En terwijl zij grote successen boekten in hun ondernemingen, werd hun ijver er niet minder van, maar marcheerden met de landmacht als ver als Scythopolis, vielen ook daar aan en brandschatten het land dat aan de voet van de Karmel lag.

8. Maar toen deze successen van Jochanan en zijn zoon hen jaloers maakten, en een opstand in het land veroorzaakten, brak er een totale oorlog uit waar zij werden verslagen. Jochanan leefde de rest van zijn leven zeer gelukkig, en diende de regering op een buitengewone wijze gedurende 33 jaar. Hij stierf en liet vijf zonen na. Hij was bepaald een zeer gelukkig man, en zorgde ervoor dat zijn beleid geen klachten opriep. Hij was het die de drie meest begerenswaardige dingen bezat, de regering van zijn volk, het hogepriesterschap en de gave van profetie. Want de Godheid converseerde met hem, en hij wist wat er zou gaan gebeuren. In zoverre hij het voorzag voorzegde hij aan zijn twee oudste zonen het gebeuren van de regering. Het dient onze beschrijving op te merken hoe zijn zonen aan hun einde kwamen en hoe inferieur zij waren aan hun hoogstaande vader.

HOOFDSTUK 3. HOE ARISTOBULUS WAS DE EERSTE WAS DIE EEN DIADEEM OP ZIJN HOOFD KREEG EN NADAT HIJ ZIJN MOEDER EN BROER TER DOOD HAD GEBRACHT, OOK ZELF STIERF NA EEN REGERING VAN MINDER DAN EEN JAAR.

1. Want na de dood van hun vader, was het de oudste van hen, Aristobulus, die de regering overnam, en was de eerste die een diadeem op zijn hoofd, kreeg. 471 jaar en 3 maanden nadat ons volk weer in dit land gekomen was na de bevrijding uit Babylonische slavernij. Voor wat betreft zijn broers, had hij een zwak voor Antigonus en maakte hem zijn gelijke, maar anderen liet hij gevangen houden. Ook zijn moeder zette hij gevangen, omdat zij hem de regering betwistte, want Johanan had aan haar openbare taken gegeven. Zelfs ging hij zo ver in zijn barbaarse wreedheden dat hij haar liet sterven in de gevangenis.

2. Maar wraakgevoelens hadden de overhand in de aangelegenheid van zijn broer Antigonus, die hij liefhad, en die hij tot zijn partner in de koninkrijk maakte, want hij sloeg hem vanwege de laster die kwaadwillende lieden tegen hem uitten. In het begin wilde Aristobulus hun verslag niet geloven, deels vanwege de liefde die hij voor zijn broer had, en deels omdat hij dacht dat een groot deel van deze verhalen hun oorzaak hadden in de afgunst die zij naar zijn broer hadden. Maar, toen Antigonus glorieus terugkwam van de landmacht naar een feest, waarbij het onze oude gewoonte is tabernakels voor God, gebeurde het op die dag, dat Aristobulus ziek werd, en aan het einde van de feest, Antigonus kwam omringd door zijn gewapende mannen, gesierd op de mooist mogelijke manier, en dat hij tot God bad voor zijn broer. Het was op dat moment dat deze kwaadwillende mannen bij de koning kwamen en hem vertelden op welke pompeuze manier de gewapend mannen waren gekomen, en met wat een onbeschaamdheid Antigonus marcheerde en dat een dergelijke onbeschaamdheid te groot was voor een enkeling. Dat hij wel gekomen moest zijn met deze groep om hem te doden, wat slechts kon betekenen dat hij de dat hij de koninklijke eer niet kon verdragen bij een ander en die zelf wilde overnemen.

3. Geleidelijk gaf Aristobulus, onwillig, gehoor aan deze beschuldigingen en waakte er voor niet openlijk gehoor te geven aan zijn verdenking, hoewel hij zeer op zijn hoede was voor enig gebeuren en dus plaatste hij bewakers bij zichzelf in de donkere gangen van de Citadel waar hij ziek op bed lag. Later is de naam van dit gebouw veranderd in Antonia. Verder gaf hij bevel dat indien Antigonus ongewapend zou komen, ze hem alleen moesten laten, maar als hij gewapend kwam, ze hem moesten doden. Hij zond ook sommigen om hem te laten weten dat hij ongewapend moest komen. Maar, bij deze aanleiding, regelde de koningin zeer gewiekst de zaken met hen op de ondergang van de koning uit waren, want zij haalde diegenen over die waren gezonden om de boodschap van de koning geheim te houden. Maar Antigonus te vertellen dat zijn broer gehad gehoord dat hij een grote wapenuitrusting gemaakt van prachtige ornamenten uit Galiléa, en omdat zijn huidige ziekbed hem verhinderde om zelf te komen en het te zien hij ernaar verlangde om het hem zelf te tonen, omdat, zo zei hij, het niet meer zo lang zal duren eer je mij verlaten zult.

4. Zodra Antigonus dit hoorde, stond het zachtaardige karakter hem niet toe enig kwaad of verdenking te koesteren jegens hem, dus kwam hij in volledige wapenuitrusting naar hem toe, om die aan zijn broer te tonen. Maar toen hij zich door de donkere gang begaf die Strato's toren werd genoemd, werd hij gedood door de bewaker, en werd hij een voorbeeld hoe laster het goede vernietigt en liefde ruïneert, en hoe goede bedoelingen niet in staat zijn zich te verweren tegen voortdurende afgunst.

5. Men zou verbaasd zijn over Juda in deze aangelegenheid. Hij was van de sekte van de Essenen, en gehad nimmer gefaald in zijn voorzeggingen ten aanzien van list en

bedrog. Deze man zag Antigonus terwijl hij door de Tempel, en schreeuwde het uit naar zijn metgezellen, het waren er altijd veel die van hem wilden leren. O, hoe merkwaardig! "Hij zei: "het is goed voor mij om nu te sterven, omdat de waarheid nu dood is, en ook omdat hetgeen ik voorzegd heb onjuist blijkt te zijn. Want deze Antigonus is leeft tot op deze dag, hij zou vandaag gestorven moeten zijn en de plaats waar hij vermoord zou worden op grond van een onomkeerbaar besluit, was Strato's toren, wat een afstand is van 600 furlongs vanaf deze plaats, en toch is deze dag al voer uur oud, een tijdstip waarop de voorzegging niet meet tot werkelijkheid kan komen. "En toen de oud man dit had gezegd, richt te hij zijn denken weer op andere zaken en ging verder. Maar even daarna kwam het nieuws dat Antigonus was vermoord in de donkere gang die Strato's toren wordt genoemd, net zoals die in Caesaréa aan de kust, en deze dubbelheid veroorzaakte het onverklaarbare gedrag van de profeet.

6. Hierna bekeerde Aristobulus zich niet van de grote misdaden waaraan hij schuldig was en dat werd de oorzaak van het feit dat hij uiteindelijk een meer en meer onrustig man werd. Hij verergerde steeds meer en zij ziel was constant verstoord door de gedachte aan wat hij gedaan had, totdat zijn darmen opengereten werden door de ziekte waaraan hij leed waardoor hij grote hoeveelheden bloed opgaf. En toen een van de dienaren die hem verzorgden, het opgegeven bloed wilde wegdragen, gleed hij, door een bijzondere toevalligheid, uit op dezelfde plek waar Antigonus was vermoord. Zo werd het bloed van de moordenaar uitgegoten op dezelfde plek waar het bloed van de vermoorde had gevloeid en dat nog steeds zichtbaar was. Hierop klonk een jammerkreet van de toeschouwers, alsof terwijl de dienaar met opzet het bloed had gemorst op die plaats. Toen de koning die kreten hoorde, vroeg hij wat de oorzaak ervan was; en omdat niemand het durfde vertellen aan hem, drong hij erop aan te horen wat er aan de hand was. Ten laatste, nadat hij hen gedreigd had, en gedwongen tot hem te gesproken, vertelden zij hem alles, waarop hij in tranen uitbrak en kreunde, en zei," ik kan dus niet het alziende oog van God ontvluchten voor de grote misdaden die ik gedaan heb, maar de wraak van het bloed van mijn familie achtervolgt mij. O, mijn ellendig lichaam! Hoe lang zal je een ziel hebben die behoort te sterven vanwege de straf die het zal moeten lijden omdat je je moeder en broer hebt gedood? Hoe lang zal ik mijn bloed druppel voor druppel verliezen? Laat het Hem allemaal ineens van mij afnemen en laat hun geesten niet langer afkering zijn van de offers die mijn darmen aanbieden! Zodra hij dat had gezegd, stierf hij nadat hij minder dan een jaar had geregeerd.

HOOFDSTUK 4.
WELKE HANDELINGEN WERDEN UITGEVOERD DOOR ALEXANDER JANNEUS, DIE 27 JAAR REGEERDE.

1. Nu bevrijdde de echtgenote van de koning zijn broers, en maakte Alexander koning, die de oudste in leeftijd was, en meer gematigd in zijn karakter dan de anderen. Nadat hij aan de regering kwam doodde hij een van zijn broers, omdat die ook wilde regeren, maar de andere respecteerde hij, net zoals hij van een kalm leven hield, zonder zicht echt bezig te houden met openbare aangelegenheden.

2. Het gebeurde dat er een oorlog was tussen hem en Ptolomeus, die Lathyrus werd genoemd en die de stad Asochis ingenomen had. Hij sloeg inderdaad veel van zijn vijanden, maar de overwinning ging naar Ptolomeus. Maar toen deze Ptolomeus werd nagezeten door zijn moeder Cleopatra, en zich in Egypte terugtrok, belegerde Alexander Gadara, en nam het in, dat deed hij ook met Amathus, dat de sterkste van alle vestingen

was in de buurt van de Jordaan, en waar de meest kostbare bezittingen van Theodorus, de zoon van Zeno lagen. Waarop Theodorus tegen hem optrok, en terugnam wat zijn eigendom was en veroverde daarbij de bagage van de koning en doodde 10.000 Joden. Echter, Alexander herstelde zich van deze slag en richtte zijn kracht naar de kust met haar havens en nam Raphia, Gaza en Anthedon in, wat later door Herodes Agrippas werd genoemd.

3. Maar toen hij van de burgers van die stad slaven had gemaakt gingen de Joden over tot oproer tegen hem tijdens en feest, want bij dit feest begon het oproer, en het leek d at hij niet in staat zou zijn dit oproer te ontvluchten, hij had immers geen hulptroepen tot zijn beschikking, zoals de Pisidiers en de Ciliciërs, en wat de Syriers betreft, die had hij nooit gewild als huurlingen. Nadat hij meer dan 6000 opstandelingen gedood had, viel hij Arabië binnen en toen hij dat land genomen had, samen met de Gileadieten en Moabieten, dwong hij hem schatting te betalen, en daarna ging hij naar Areathus. Toen Theodorus werd verrast door zijn grote succes, nam hij het fort in en brak het af.

4. Echter, toen hij vocht tegen Obodas, koning van Arabië, die een hinderlaag had gelegd dichtbij Golan, en een samenzwering tegen hem smeedde, verloor hij zijn gehele leger, dat samengetrokken was in en dal en viel uiteen vanwege de grote hoeveelheid kamelen. En toen hij vluchtte naar Jeruzalem, provoceerde hij de menigte die hem haatte, tot een oproer tegen hem, vanwege de rampen die hij veroorzaakte had. Echter, hij was toen te hard voor hen, en in verschillende veldslagen die werden uitgevochten aan beide kanten, doodde hij niet minder dan 50.000 de Joden in en periode van zes jaar. Toch had hij geen reden zich te verheugen in deze overwinning, omdat een en ander als het ware zijn eigen koningschap opat. Aan het einde gaf hij zich over en vluchtte en probeerde tot een vergelijk met hen te komen door te praten met enigen uit de bevolking. Maar de veelheid van onregelmatigheden in zijn gedrag maakte hem nog meer gehaat. En hij vroeg waarom zij hem zo haatten, en wat hij zou moeten do en om hen tot rust te brengen, was het antwoord dat zelfmoord afdoende zou zijn. Want dat zou verzoenend voor hen zijn voor de tragiek die hij had veroorzaakt. In dezelfde periode nodigden zij Demetrius uit, die Eucerus genoemd werd, om met hen samen te werken. Toen hij maar al te graag op bun verzoek inging in de hoop op groot voordeel, en met zijn landmacht kwam, voegden de Joden zich bij zijn hulptroepen rond Sichem.

5. Toch ontmoette Alexander deze beide legers met 1.000 ruiters en 8.000 man voetvol k. Hij had 10.000 Joden bij zich die aan zijn kant stonden, terwijl de tegenpartij 14.000 man voetvolk en 3.000 ruiters had. Voordat de strijd begon, deed de koning een proclamatie en probeerde bij het andere leger soldaten te onttrekken, en hen tot opstand aan te zetten. Terwijl Demetrius hoopte dat de huurlingen Alexander zouden verlaten, alsmede de Joden die bij hem waren. Maar omdat noch de Joden dat zouden doen, noch de Grieken onbetrouwbaar bleken te zijn, raakten de legers slaags met elkaar en werd de onenigheid met wapens beslecht. In deze slag was Demetrius de winnaar, hoewel de huurlingen van Alexander zeer dapper vochten. Toch was de uitkomst van deze slag anders dan verwacht voor beide partrijen. Want noch degenen die Demetrius uitgenodigd hadden kwamen tot een overeenkomst met hem, hoewel hij de overwinning had geboekt, en 6.000 Joden, uit medelijden vanwege de verandering van Alexander's omstandigheden, bleven bij Demetrius. Toch kon Demetrius de verandering van omstandigheden niet ver dragen, maar ging ervan uit dat Alexander nog immer zijn tegenstander was, en dat de gehele natie uiteindelijk zou overlopen naar hem. Hij verliet het land en ging zijn eigen weg.

6. Echter, de rest van de Joodse menigte hielden niet op met ruziën, toe n de buitenlandse hulptroepen weg waren, ze bleven voortdurend strijd voeren tegen Alexander, totdat hij het grootste deel van hen verslagen had en hen verdreven tot aan de stad Berneselis. Toen hij de stad afgebroken had voerde hij de bevolking als gevang enen naar Jeruzalem. Zijn woede nam uitzonderlijke vormen aan, en zijn barbaarsheden werden meedogenloos. Hij gaf bevel 800 man van hen op te hangen in het midden van de stad, en hij liet de kelen van hun vrouwen en kinderen doorsnijden voor hun ogen. Tijdens dit gebeuren was hijzelf dronken en hield hij zich bezig met zijn bijvrouwen. Als gevolg daarvan kwam er en grote vertwijfeling over het volk waardoor 8.000 van het in de nacht vluchtten uit Judea. Deze vlucht werd beëindigd door de dood van Alexander. Dus ten laatste, als gevolg van grote moeilijkheden die inherent zijn aan een dergelijke actie, kreeg het koninkrijk weer rust en werd er niet meer gevochten.

7. Toch was deze Antiochus, die Dionysius werd genoemd, de oorzaak geworden van alle tegenslagen. Deze man was de broer van Demetrius, en de laatste van het geslacht der Seleucieden. Alexander was bang van hem toen hij optrok tegen de Arabieren. Hij groep een diepe geul tussen Antipatris, dat dicht bij de berg lag en de kust van Joppa, hij bouwde een hoge muur voor de geul en een houten toren, om te verhinderen dat hij verrast zou worden door een aanval. Maar nog steeds was hij niet in staat Antiochus tot niets doen te dwingen, want hij verbrandde de toren, en vulde de geul, en trok ver der met zijn landmacht. En toen hij van plan was wraak te nemen op Alexander, om hem te stoppen, trok hij, zonder grote gevolgen te verwachten, op tegen de Arabieren, wiens koning zich teruggetrokken in een deel van het land waar slechts de meest geoefende soldaten in staat zouden zijn een veldslag aan te gaan. En toen, plotseling, liet hij zijn paard omdraaien en viel in handen van het leger van Antiochus, dat uit 10.000 man bestond. Zij raakten in wanorde en een verschrikkelijk gevecht begon. Antiochus 's troepen, zo lang als hij levend was, vochten het uit, hoewel er velen werden afgeslacht door de Arabieren, maar toen hij viel terwijl hij zich in de eerste frontlinie bevond, en in groot gevaar, terwijl hij zijn troepen voorging, trokken zij zich allen terug en het grootste deel van zijn leger werd vernietigd, ofwel in de strijd ofwel tijdens hun vlucht. En wat de rest betreft, zij vluchtten naar het dorp Kana. En het gebeurd dat ze verhongerden vanwege gebrek aan voorraden en slechts weinige overleefden het.

8. Rond deze tijd gebeurde het dat het volk van Damascus, vanwege hun haat tegen Ptolomeus, de zoon van Menhens, Aretas uitnodigden om te regering over te nemen, en maakten hem koning van Celesyria. Deze man voerde een expeditie uit tegen Judea, en versloeg Alexander in de strijd. Maar daarna sloten zij een verdrag. Maar Alexander, nadat hij Pella had ingenomen, marcheerde nogmaals naar Gerasa, uit begeerte die hij had voor het bezit van Theodorus. En nadat hij een drievoudige muur had gebouwd voor zij garnizoen, nam hij de plaats met geweld in. Ook vernietigde hij Golan en Seleucia, wat de vallei van Antiochus werd genoemd. Verder nam hij de vesting van Gamala in en beroofde hij Demetrius, die daar gouverneur was, van alles wat hij had, vanwege de vele misdaden waarvan hij beschuldigd werd. Daarna keerde hij terug naar Judea, na deze expeditie die drie volle jaren had genomen. En nu werd hij vriendelijk ontvangen door het volk, vanwege zijn grote successen die hij had geboekt. Toen hij tot rustige dagen was gekomen, verviel hij echter in grote persoonlijk onrust, want hij raakte verstoord door grote angsten, en ging ervan uit dat hij daarvan af zou kunnen komen door het uitvoeren van een expeditie op een onredelijk moment. Verder bracht hij zijn lichaam onderworpen aan en groot lijden, zo groot als hij maar kon verdragen.

Toen dat alles geen succes had maakte hij een einde aan zijn leven. Hij stierf te midden van zijn tegenslagen, nadat hij 27 jaar had geregeerd.

HOOFDSTUK 5. ALEXANDR A REGEERT NEGEN 9 JAAR, GEDURENDE WELKE TIJD DE FARIZEEËN DE WERKELIJKE HEERSERS VAN HET VOLK WAREN.

1. Nu Alexander koninkrijk aan Alexandra, zijn echtgenote, had overgedragen, en afhankelijk was van Joden, of zij zich wel of niet zouden onderwerpen aan haar, omdat zij zeer afkerig was van de wreedheden waarmee hij hen had, en zij zich verzet had tegen zijn schending van hun wet, en daardoor de sympathie van het volk had gekregen. Hij vergiste zich niet in zijn verwachting; want deze vrouw behield de overhand vanwege de mening die het volk had ten aanzien van haar vroomheden; want zij bestudeerde de oude gewoonten van het land en verdreef hen uit de regering die de heilige wetten van hun land niet hielden. Zij had twee zonen van Alexander, zij maakte Hyrkanus hogepriester, vanwege zij leeftijd, en vanwege zijn gebrek aan initiatief was er ook geen reden het onbehagen van het volk op te roepen door hem te verdrijven. Maar zij hield de jongere, Aristobulus, bij haar als persoonlijk adviseur, vanwege zijn warme karakter.

2. Nu waren ook de Farizeeën bereid met haar samen te werken in de regering. Deze zijn een bepaalde sekte van de Joden dat kennelijk meer godsdienstig zijn dan anderen en de wet nauwkeurige verklaren. Alexandra luisterde zeer aandachtig naar hen, omdat zij zelf een zeer vrome vrouw was. Maar deze Farizeeën manoeuvreerden zichzelf listig geleidelijk in haar gunst, en werden daardoor de feitelijke heersers van het volk, zij schakelden hun tegenstanders uit en handelden nogal willekeurig met het volk. Om het in een zin te zeggen, zij genoten van de koninklijke macht maar de kosten en problemen lieten zij bij Alexandra. Zij was een oprechte in het beheer van belangrijke aangelegenheden, en had de bedoeling altijd soldaten te hebben, dus liet zij de landmacht met de helft groeien en verzamelde een groot leger van buitenlandse troepen, zodat haar volk niet alleen intern machtig werd, maar ook een machtig vijand voor hen die overwogen het aan te vallen. Maar, terwijl zij het volk regeerde, regeerden de Farizeeën haar.

3. Zo lieten de Farizeeën Diogenes vermoorden een man van aanzien, en iemand die een vriend van Alexander was, zij beschuldigden hem van medewerking en adviseurschap voor de koning in de zak van de kruisiging van 800 mannen. Ook hadden zij de hand in de dood van hen die kennelijk de ergernis van Alexandra hadden veroorzaakt. Zij was nogal bijgelovig en daarom gehoorzaamde aan hun begeerte, en daarom liet ze hen doden wie zij wilden. Maar de belangrijksten van hen die in gevaar verkeerden vluchtten naar Aristobulus, die zijn moeder ervan overtuigde de mannen te paren op grond van hun en niet verder te gaan dan hen uit de stad te verdrijven. Tenzij zij onschuldig bleken te zijn en hen in dat geval met rust te laten. Maar toen Alexandra haar landmacht naar Damascus stuurde, onder het voorwendsel dat Ptolomeus de stad onderdrukte, slaagde zij erin de stad te nemen zonder al te veel weerstand. Ook overwon zij Tigranes, koning van Armenië, die steun had verleend bij de belegering van Ptolomeus en verder vroeg zij Cleopatra, door een verdrag en geschenken weg te gaan uit haar land. Tigranes verscheen al spoedig na de belegering, omdat zijn interne moeilijkheden groot waren na de expeditie van Lucullus in Armenië.

4. Intussen werd Alexandra ziek, en Aristobulus, haar jongste zoon, nam de kans waar om samen met zijn vele vrienden, vanwege zijn warme jeugdige karakter, bezit te nemen van de forten. Hij gebruikte ook het geld dat hij bij zijn vrienden verzamelde en huurde huurlingen in, waarna hij zichzelf tot koning uitriep. En behalve dat, klaagde hij bij Hyrkanus zijn moeder aan. Zij verdedigde zich echter en zette de vrouw van Aristobulus en hun zoon gevangen Antonia, het fort dat aangebouwd was aan het noordelijk deel van de tempel. Het was, zoals ik reeds verteld heb, vanouds de Citadel genoemd, maar daarna werd het Antonia genoemd, toen Antonius Heer van het Oosten was, net als de andere steden zoals Sebaste en Agrippas, hun naam hadden veranderd, welke namen afgeleid waren van Sebastus en Agrippa. Maar Alexandra stierf voordat ze Aristobulus kon straffen voor de onterving van zijn broer. Zij regeerde negen jaar.

HOOFDSTUK 6.
HOE HYRCANUS DIE ALEXANDER'S ERFGENAAM WAS, TERUGKWAM VAN ZIJN AANSPRAAK OP DE TROON EN ARISTOBULUS KONING; EN DAARNA DIEZELFDE HYRCANUS DOOR DE HULP VAN ANTIPATER, TERUGGEBRACHT WERD DOOR. TEN LAATSTE WORDT POMPEUS TOT BEMIDDELAAR BENOEMD IN HET GESCHIL TUSSEN DE BROERS.

1. Hyrcanus was de erfgenaam het koninkrijk, en zijn moe der droeg het aan hem over voordat zij stierf.; maar Aristobulus was superieur aan hem in macht en grootheid; en toen het tot een gevecht tussen hen kwam in de buurt van Jericho, verliet het grootste deel Hyrcanus, en liep over naar Aristobulus, maar Hyrcanus, met degenen die bij hem bleven, vluchtten naar Antonia, en kregen de gijzelaars in hun macht, die dienden tot zijn behoud, dat waren de vrouw van Aristobulus en zijn kinderen, en zij sloten een overeenkomst dat Aristobulus koning zou worden en Hyrcanus zou afzien van zijn aanspraken op de troon maar zijn verdere waardigheden zou behouden als broer van de koning. Hierdoor verzoenden zij zich met elkaar in de Tempel, en omarmden elkaar op een vriendelijke manier in tegenwoordigheid van het volk, ze ruilden hun huizen, Aristobulus ging naar het koninklijk paleis en Hyrcanus ging wonen in het huis van Aristobulus.

2. Andere delen van het volk werden bang nu Aristobulus onverwacht de regering in handen had en dit bracht Antipater aan het denken, niet in het minst omdat hij Aristobulus al heel lange tijd haatte. Hij was een geboren Idumeeër en een van de leiders van dat volk vanwege de oudheid van zijn geslacht en rijkdommen en zijn autoriteit. Hij overtuigde Hyrcanus naar Aretas, de koning van Arabië te vluchten en zijn aanspraken op te troon weer op te nemen. Hij overtuigde Aretas Hyrcanus te ontvangen en hem te helpen het koninkrijk te herkrijgen. Verder startte hij een lastercampagne tegen Aristobulus voor wat betreft zijn normen en waarden en gaf de beste aanbevelingen mee aan Hyrcanus, en drong er bij Aretas op aan hem te ontvangen. Verder vertelde hij hem dat het gunstig voor hem zou zijn dat een groot man als Hyrcanus de regering zou hebben, en dat een dergelijk onheus behandeld man zijn steun verdiende. Een man die beroofd was van zijn rijk war hij door geboorte recht op had. En toen zij hun plannen hadden vastgesteld namen zij Hyrcanus bij nacht, en vluchtten de stad, en met grote snelheid ging hij naar Petra dat de residentie is van de koning van Arabië, waar hij in Aretas's handen gaf. Na intensieve gesprekken en veel geschenken kwam hij er toe hem manschappen mee te geven die hem zouden helpen zijn koningschap te herstellen. Deze landmacht bestond uit 50.000 man voetvolk en ruiters, een macht waartegen Aristobulus niet bestand was zich te verzetten Hij werd bij

eerste schermutselingen al verlaten en werd opgejaagd naar Jeruzalem. Hij zou gevangen genomen zijn als Scaurus, de Romeinse generaal, hem niet ter hulp was gekomen. Deze Scaurus was naar Syrië gezonden vanuit Armenië door Pompeus de Grote, toen hij streed tegen Tigranes; dus Scaurus kwam naar Damascus, dat zojuist ingenomen was door Metellus en Lollius, en zorgde ervoor dat zij die stad verlieten, en, na zich te hebben geïnformeerd o ver de situatie in Judea, maakte hij haast.

3. Zodra hij in het land aankwam, kwamen de afgezanten ven beide broers, en ieder van hen vroeg zijn hulp, maar de 300 talenten van Aristobulus hadden meer gewicht dat de rechtvaardigheid van de zaak; en nadat hij het geld had ontvangen, zond Scaurus boden naar Hyrcanus en de Arabieren, en dreigde hen met het verzet van de Romeinen en van Pompeus, tenzij ze de belegering zouden beëindigen. Hierop werd Aretas bang, en trok zich terug uit Judea tot aan Philadelphia, en Scaurus ging weer terug naar Damascus. Aristobulus was echter niet voldaan met de vlucht van zijn broer, maar monsterde zijn strijdkrachten en ging de slag aan in de buurt van Papyron, en sloeg 6000 man van hen, waaronder de broer van Antipater, Phalion.

4. Toen Hyrcanus en Antipater zo waren beroofd van hun hoop op de Arabieren gaven ze hen over aan hun tegenstander, en omdat Pompeus verder was getrokken door Syrië, en al bij Damascus was, kwamen ze bij hem aankloppen voor hulp. En, zonder enig smeergeld, deden ze aan hem dezelfde verzoeken als aan Aretas, en wilden dat hij de gewelddadige handelwijze van Aristobulus zou veroordelen en hen het koningschap terug te geven dat hen toebehoorde. Zowel vanwege zijn goede karakter als vanwege het feit dat hij ouder was. Maar, Aristobulus wilde niets voor zichzelf in dit geval, omdat hij vertrouwde op het smeergeld dat Scaurus gehad gekregen: hij was daar ook in persoon aanwezig en tooide zichzelf op de meest koninklijke manier waartoe hij in staat w as. Maar als spoedig vond hij het ongepast op zich zo nederig op te stellen, en kon niet verdragen zich zo dienstbaar op te stellen en vertrok uit Diospolis.

5. Door deze handelwijze was Pompeus zeer verontwaardigd. Hyrcanus en zijn vrienden bestormde n Pompeus met hun verzoeken, dus nam hij niet slechts de Romeinse forten in, maar veroverde ook veel van zijn Syrische hulptroepen en trok op tegen Aristobulus. Maar hij door Pella en Scythopolis trok en aankwam bij Corea, waar men het land van Judea binnenkomt, via de Middellandse zeekust, hoorde hij dat Aristobulus gevlucht was naar Alexandrië, wat een sterke vesting met grote pracht en praal. Het ligt op een hoge berg. Hij stuurde boodschappers en beval hen naar beneden te komen. Zijn bedoeling was zijn geluk te beproeven in een veldslag, omdat een dergelijk hoogmoedig bevel had gekregen waaraan hij niet wilde gehoorzamen. Echter, hij zag de menigte en werd bang. Zijn vrienden drongen er bij hem op aan goed te beseffen hoe groot en onweerstaanbaar de kracht van de Romeinen was, hij volgde hun advies op en kwam naar Pompeus. En nadat hij zich breeduit verontschuldigd had, en had uitgelegd hoe rechtmatig zijn zaak was, keerde hij terug naar het fort. Toen zijn broer hem opnieuw uitnodigde om zijn zaak te bepleiten, kwam hij weer naar beneden en spraken zij samen over de rechtvaardigheid van een en ander, en vertrokken zonder enig beletsel van de zijde van Pompeus. En toen zij beneden gekomen waren, was het om met Pompeus te praten en hem te vragen de regering aan en van hen te geven. Hij ging naar de Citadel, als wilde hij zichzelf niet tot iets dergelijks verlagen. Echter, Pompeus beval hem zijn versterkte plaatsen te ontmantelen en dwong hem om aan ieder van de gouverneurs te schrijven dat zij zich aan hem zouden onderwerpen. Verder kregen zij de opdracht aan niets anders te gehoorzamen dan de handgeschreven brieven van hem. Hij deed wat

hem bevolen was maar waren desalniettemin verontwaardigd en bereidden en gevecht met Pompeus voor.

6. Maar Pompeus gaf hen geen tijd om een oorlog voor te bereiden maar achtervolgde hen op de hielen, waarbij hij haast moest maken vanwege de dood van Mithridates, waarvan hij hoorde toen hij in Jericho was. Nu is hier het meest vruchtbare land van Judea, er staat een groot aantal palmbomen en ook balsembomen, waarvan de vruchten worden ingesneden met scherpe stenen, en uit de insnijdingen wordt het sap opgevangen wat dan met druppels eruit stroomt. Dus Pompeus sloeg zijn kamp op voor een nacht, en haastte zich de volgende morgen naar Jeruzalem, maar Aristobulus was zo bang van zij nadering, dat hij naar hem toe kwam in onderdanigheid. Hij beloofde hem geld, en de overgave van hemzelf en de stad, waardoor de woede van Pompeus afnam. Toch voerde hij geen van zij n beloften uit, want de partij van Aristobulus wilde niet meedoen aan een en ander en benoemde Gabinius in de stad, die gestuurd was om het beloofde geld in ontvangst te nemen.

HOOFDSTUK 7.
HOE POMPEUS STAD JERUZALEM AAN ZICH LIET OVERGEVEN MAAR DE TEM PEL INNAM DOOR MACHT. HOE HIJ ZICH IN HET HEILIGE DER HEILIGEN BEGAF, EN ZIJN ANDERE ONDERNEMINGEN IN JUDEA.

1. Na deze behandeling was Pompeus woedend en nam Aristobulus gevangen. Toen hij bij de stad kwam, keek hij goed om te bepalen waarop hij zijn aanval zou richten, want hij had al gezien dat de muren zeer sterk waren, en dat het moeilijk zou woerden die te nemen. Ook zag hij dat de vallei ervoor een verschrikkelijke was en dat de Tempel die er stond ook omringd was met zeer sterke muren. En eigenlijk, bij inname van de stad, als een tweede fortificatie kon dienen.

2. Terwijl hij langdurig overlegde over dit onderwerp, ontstond er in de stad een oproer. De partij van Aristobulus was bereid te vechten en gaf hun koning alle vrijheden, terwijl de partij van Hyrcanus de poorten wilde openen voor Pompeus. De laatste partij was de grootste maar het werden er zelfs meer toen men zag in welke conditie de Romeinse soldaten verkeerden en met welke macht zij gekomen waren. De partij van Aristobulus was trok zich terug in de Tempel, en sneden af de communicatie af tussen de tempel en de stad, verder braken zij de brug af die de stad en het Tempelcomplex verbond, en bereidden zich voor op het ergste. Maar toen de anderen de Romeinen de stad lieten binnenkomen, en het paleis al aan hem hadden gegeven, stuurde Pompeus Piso, een van zijn hoofdofficieren, dat paleis in met een landmacht, en deze verdeelde zijn leger over de stad omdat hij de gevluchte er niet van kon overtuigen dat een vredesverdrag voor ieder een het beste was. Hij deed er alles aan om een slag te voorkomen en vond in de partij van Hyrcanus voldoende lieden die hem maar al te graag wilden bijstaan en adviseren.

3. Pompeus zelf vulde de greppel op die zich aan de noordkant van de Tempel bevond en liet zelfs de vallei effenen. Zijn leger had er erg veel werk aan. En inderdaad het was het een enorme onderneming de vallei te vullen en te effenen omdat het een vrij diepe was, in het bijzonder omdat de Joden alles hadden gedaan wat maar mogelijk was te Romeinen te bestrijden. En omdat Pompeus kennis had genomen van de zevende dag, op welke de Joden zich onthouden van enig werk, vanwege hun wetten, gaf hij zijn leger opdracht op die dag niet te vechten omdat de Joden dan toch geen aanvallen

zouden uitvoeren. Maar zodra Pompeus de vallei had gevuld, zette hij een hoge toren op aan de rand, en bracht oorlogswerktuigen toe, die hij had meegenomen van Tyrus, tot dichtbij de muur, en trachtte daarmee de muur neer te halen en de stenen die er naar toe werden geslingerd met katapulten verdreven hen. Maar van de torens in de stad ondervond hij veel weerstand, die torens waren inderdaad zeer sterke vestingwerken.

4. Hier was het dat de Romeinen veel weerstand ondervonden en, Pompeus kon niet anders dan de moed van de Joden bewonderen. Maar meer nog het feit dat zij de strijd niet tussen hen en hun godsdienstige plichten lieten komen. Zelfs als de pijlen over hen heen vlogen deden zij, als was de stad in vrede, hun plichten, hun dagelijkse offers en reinigingen. En ieder onderdeel van hun aanbidding werd nog immer verricht met de uiterste plichtsbetrachting. Inderdaad, zelfs toen de Tempel eigenlijk al was genomen, en ze gedood werden bij het altaar, stopten zij niet met het aanbidden van God, zoals de omschreven was in hun wetten, zij vochten tot het einde en het duurde drie maanden voordat de Romeinen een toren van het Tempelcomplex konden veroveren. Hij die als eerste er in slaagde over de muur te komen was Faustus Cornelius, de zoon van Sylla, en na hem waren het twee centurio's, Furius en Fabius; en ieder van dezen werd gevolgd door zijn cohort van zijn eigen, die de Joden van alle kanten omsingelden en hen doodden. Sommigen van hen vluchtten in de Tempel ter bescherming, en anderen bleven zich verdedigen.

5. En nu deden veel van de priesters, zelfs toen zij door hun vijanden werden aangevallen met zwaaiende zwaarden in hun handen, zonder zich te laten storing, geheel mee aan de Goddelijke aanbidding, en waren gedood terwijl zij hun offers brachten en hun branden wierook, en gaven er de voorkeur aan God te dienen boven het verdedigen van zichzelf. Het grootste deel van hen werd gedood door eigen mensen, die van de andere partij waren. Sommigen van hen trokken zich niets aan van de wetten, afgeleid als ze waren door de actuele problemen. Ze zetten zelfs de gebouwen in brand en de mensen die er in waren kwamen in het vuur om. Een werden 12.000 van de Joden gedood. De Romeinen telden slechts weinig doden maar een groot aantal raakte gewond.

6. Maar er was niets dat het volk zo trof, ondanks de ramp die over hen kwam, als het feit dat hun Heilige plaats nu open lag voor vreemdelingen. Want Pompeus, en degenen die bij hem waren, begaven zich in de Tempel of dat nu wettig was of niet. De enige die het Heilige der Heilige mocht binnengaan was Hogepriester, alleen hij mocht zien wat daarin aanwezig was, de kandelaar, en de tafel, en altaar, de vaten, alles gemaakt van zuiver, met een totale waarde van meer dan 2.000 talenten heilig geld. Toch raakten zij dat geld niet aan, nog enig ander ding dat daar was geplaatst, maar hij beval de dienaren om de Tempel, de dag nadat hij die ingenomen het, te reinigen en er weer offers te brengen. Bovendien maakte hij Hyrcanus hogepriester, niet slechts omdat deze in vele opzichten een goed karakter had getoond tijdens de belegering, maar ook omdat hij zijn broers Aristobulus had willen tegenhouden van de oorlog. Onder de gevangen was ook de schoonvader van, die ook zijn oom was, de grootste schuldigen liet Pompeus onthoofden, maar beloonde Faustus, en hen die moedig met hem hadden gevochten met grote geschenken. Hij legde het land een schatting op en ook legde hij die op aan Jeruzalem.

7. Hij nam het volk al die steden af die zij eerder hadden veroverd en die behoorden aan Celesyria, en onderwierp hen. Hij benoemde een Romeins regeringsleiders en stelde de

grenzen van het Joodse volk vast. Hij herbouwde Gadara, dat verwoest was door de Joden, om Demetrius te bedanken die uit Gadara afkomstig was en een van zijn bevrijdde slaven was. Ook bevrijdde hij andere steden van hun overheersing, steden die in het midden van het land lagen, zoals Hippos, en Scythopolis, Pella, Samaria en Marissa. En ook Ashdod, Jamnia en Arethusa. Dat deed hij ook met de havensteden Gaza, Joppa en Dora, en wat eerder Strato's toren werd genoemd. Hij herbouwde het op een prachtige manier. Later werd de naam veranderd in Caesaréa, door koning Herodes. Alles herstelde hij en gaf het terug aan de oorspronkelijke bewoners en plaatste het onder gezag van de provincie van Syrië, welke provincie, samen met Judea, en de landen zo ver als Egypte en Eufraat, en gaf hen Scaurus als hun gouverneur. Aan hem gaf hij twee legioenen ter ondersteuning, terwijl hij met alle mogelijke haast naar Cilicië begaf en verder naar Rome. Hij liet Aristobulus en zijn kinderen met hem meegaan als zijn gevangenen. Er waren twee dochters en twee zonen, waarvan de één een zoon van Alexander was, die er in slaagden te vluchten tijdens de reis, maar de jongste, Antigonus, met zijn zuster, werden meegenomen naar Rome.

HOOFDSTUK 8. ALEXANDER, DE ZOON VAN ARISTOBULUS, DIE VLUCHTTE VOOR POMPEUS, VOERT EEN EXPEDITIE UIT TEGEN HYRCANUS; MAAR WORDT OVERWONNEN DOOR GABINIUS EN GEEFT HET FORT AAN HEM OVER. HIERNA VLUCHT ARISTOBU LUS UIT ROME EN VERZAMELT EEN LANDMACHT BIJEEN, MAAR WORDT DOOR DE ROMEINEN VERSLAGEN, EN WORDT TERUGGEBRACHT NAAR ROME. EN ANDERE DINGEN DIE IN VERBAND STAAN MET GABINIUS, CRASSUS EN CASSIUS.

1. In de tussentijd voert Scaurus een expeditie uit in Arabië, maar wordt gestopt de moeilijkheden met de plaatsen rondom Petra. Hij brandschatte het land rondom Pella, hoewel hij daar in grote moeilijkheden verkeerde want zijn mannen leden honger. Om de gewenste voorraden te verkrijgen bood Hyrcanus hem enige hulp en zond hem voorzieningen door middel van Antipater; die ook Scaurus naar Aretas haf gezonden, als een goede kennis, die er bij hem op aandrong geld te betalen voor een vredesverdrag. De koning van Arabië ging in op dit voorstel, en gaf hem 300 talenten waarop Scaurus zijn landmacht terugtrok uit Arabië.

2. Maar wat Alexander betreft, die zoon van Aristobulus die gevlucht naar Pompeus, na enige tijd kreeg verzamelde hij een behoorlijk aantal mannen om hem heen, en werd een bedreiging voor Hyrcanus, en viel Judea aan, en het zag er naar uit dat hij een snelle overwinning zou behalen, zelfs bereikte hij Jeruzalem, en waagde het de muren daar te herbouwen die neergehaald waren door Pompeus, als Gabinius niet, die gestuurd was naar Syrië als opvolger van Scaurus, zijn dapperheid getoond in het uitvoeren van een expeditie tegen Alexander, die, bang dat hij zou worden aangevallen, een grote landmacht verzamelde van 10.000 man voetvolk en 1.500 ruiters. Hij bouwde ook muren om de grotere steden zoals Alexandrië, en Hyrcanium, en Machorus, die in de bergen van Arabië liggen.

3. Maar Gabinius stuurde vooraf Marcus Antonius, en volgde zelf met zijn landmacht; maar wat de het geselecteerde leger betreft dat van Antipater was, en een andere groep Joden, die onder bevel van Malichus en Pitholaus stond, deze voegden zich tot die leiders die bij Marcus Antonius waren en ontmoetten Alexander; bij wie Oabinius met zijn landmacht was, en omdat Alexander niet in staat was de vijandelijke krachten te

weerstaan, trokken zij zich terug. Maar toen hij in de buurt van Jeruzalem kwam, was hij gedwongen het gevecht aan te gaan en verloor 6.000 in de strijd. Er sneuvelde 3.000 man en 3.000 man werden levend gevangen genomen. Daarna vluchtte hij met de overgeblevenen naar Alexandrië.

4. Toen Gabinius in Alexandrië aangekomen was zag hij daar een groot legerkamp en probeerde door amnestie te beloven voor hun misdaden, hen over te halen zich bij hem te voegen. Maar toen men niet wilde ingaan op zijn voorstellen, sloot hij een groot aantal van hen op in de Citadel. Marcus Antonius echter, hun leider, onderscheidde zich in deze strijd door zijn moed, een moed die hij overigens altijd al getoond had, maar Gabinius liet zijn leger de Citadel innemen en ging toen zelf weg. Nam de niet verloren steden weer in en herbouwde hun muren die eerder vernield waren. Overeenkomstig zijn opdracht werden de steden Scythopolis, Samaria, Anthedon, Apollonia, Jamnia, Raphia, Mariassa, Adoreus, Gamala, Ashdod, en vele anderen hersteld terwijl groot aantal mannen zich bij hem voegde en deze werden de bewoners van die steden.

5. Toen Gabinius had gezorgd voor deze steden, hij terugging naar Alexandrië, drong hij aan op een belegering. Toen Alexander begon te wanhopen of hij ooit nog wel de regering in handen zou krijgen, stuurde hij een afgezant en smeekte vergeving voor zijn fouten en gaf de overgebleven forten Hyrcanium en Macherus over en gaf daarna ook Alexandrië over. Alles wat Gabinius afgebroken had waartoe hij overtuigd was door de moeder van Alexander, zodat ze niet een tweede veldslag hoefden te leveren. Zij was nu ook aanwezig om met Gabinius te onderhandelen, vanwege haar zorgen om de gevangenen die nu in Rome waren, waaronder haar man en kinderen. Nadat Gabinius Hyrcanus tot Jeruzalem had gebracht en de zorg voor de Tempel aan hem had opgedragen, gaf hij de politieke regering aan de gevestigde orde. Hij verdeelde het land in vijf federaties, te weten Jeruzalem, Gadara, Amathus, en Sephoris in Galiléa. Het volk was blij bevrijd te zijn van de monarchie, en zouden in de toekomst geregeerd worden door de gevestigde orde, de aristocraten.

6. Toch zorgde Aristobulus voor een volgende verstoring van de orde. Hij vluchtte uit Rome, en verzamelde een groot aantal Joden die v erlangden naar veranderingen, het waren voornamelijk zij die allang grote sympathie voor hem hadden. En toen zij om te beginnen Alexandrië hadden veroverd, trachtte hij daar een muur om heen te bouwen. Maar zodra Gabinius een leger naar hen had gezonden onder leiding van Siscuria, Antonius, en Servilius, en hij er van hoorde, trok hij zich terug naar Macherus. Maar het nutteloze deel zond hij, en marcheerde allen met hen die bewapend waren verder, het aantal gewapende was ongeveer 8.000, onder hen was Pitholaus, die ook een bevel had gehad in Jeruzalem, maar toen overgelopen was nar Aristobulus met 1.000 van zijn mannen, dus de Romeinen volgde hem, en toen het tot een gevecht kwam, vocht het leger van Aristobulus tijd zeer dapper, maar werd ten laatste overwonnen door de Romeinen en 5.000 man sneuvelden. En 2.000 man vluchtten naar een heuvel maar de overgebleven 1.000 bleven bij Aristobulus en braken door de Romeinse landmacht heen en marcheerden samen naar Macherus; en toen de koning hen voor de nacht had gehuisvest in een ruïne, behield hij hoop op het verzamelen van een nieuwe landmacht, als de oorlog maar even was opgehouden. Daarom versterkte hij zijn vesting, hoewel dat erg slecht werd gedaan. Maar de Romeinen vielen hem aan en hij bood weerstand aan hen, zelfs presteerde hij meer dan binnen zijn vaardigheden voor mogelijk werd gehouden, twee dagen lang, en werd toen verslagen. Hij werd als gevangene, samen met zijn zoon met wie hij uit Rome gevlucht was naar Gabinius gebracht. Die hen weer

terugbracht naar Rome. Hierom stelde de senaat hem onder toezicht, maar zijn kinderen werden naar Judea teruggestuurd. Dit vooral omdat Gabinius hen had verteld dat aan hun moeder te hebben beloofd vanwege de overgave van het fort aan hem.

7. Maar toen Gabinius marcheerde tegen de Parthens, werd hij gehinderd door Ptolemeus, die, na zijn terugkeer van Eufraat, werd teruggebracht naar Egypte, en maakte gebruik van Hyrcanus en Antipater om zich te laten voorzien van alle benodigdheden voor deze expeditie. Want Antipater gaf hem geld, wapenen, maïs en hulptroepen. Hij kwam tot overeenstemming met de Joden die daar waren en bewaakte de Straat van Pelusium om het te laten passeren. Maar nu Gabinius afwezig was, kwam het andere deel van Syrië in beweging, en Alexander, de zoon van Aristobulus, bracht de Joden tot opstand. Hij verzamelde een zeer grote landmacht, en wilde alle Romeinen doden die in het land waren, waarop Gabinius bang werd, want hij was hel snel terug gekomen Egypte vanwege deze opstand en stuurde Antipater, die er al eerde in geslaagd was opstanden tot rust te brengen. Toch bleven er noch altijd 30.000 man bij Alexander, die hemzelf geestdriftig meevocht en daarom trok Gabinius uit om mee te vechten, deze slag werd geleverd in de omgeving van de berg Thabor, 10.000 man sneuvelde, en de rest van het leger vluchtte alle kanten uit. Daarna ging Gabinius naar Jeruzalem, en regelde de regering zoals Antipater het graag wilde. Vandaar marcheerde hij streed hij tegen Nabatheërs en versloeg hen. Mithridates en Orsanes, die uit Parthie weggevlucht waren, stuurde hij stilletjes weg maar verspreidde het verhaal onder zijn legers dat zij gevlucht waren.

8. Intussen kwam Crassus als opvolger van Gabinius in Syrië. Hij nam de rest van het goud uit de Tempel van Jeruzalem, om een expeditie tegen de Parthen te financieren. Hij nam ook de 2.000 talenten die Pompeus niet had aangeraakt, maar toen hij de Eufraat overgestoken was, kwam hij om met zijn leger vanwege aangelegenheden die niet dienen te worden besproken.

9. Maar Cassius, na Crassus, hield de Parthen tegen, die zich opmaakten Syrië binnen te trekken. Cassius was de provincie ingevlucht, en toen hij die in bezit genomen had ging hij snel naar Judea; en nadat hij ook Tarichea had veroverd, voerde hij 30.000 Joden weg in slavernij. Hij doodde Pitholaus, die de onruststokers, de volgelingen van Aristobulus, een en ander op advies van Antipater. Deze Antipater huwde een vrouw uit een vooraanstaand geslacht, de Arabisus, zij heette Cypros, en baarde hem vier zonen, Phasaelus, Herodes, de latere koning, en behalve dezen ook Joseph en Pheroras, ook had hij een dochter genaamd Salóme. Nadat hij zich zeer geliefd had gemaakt ten opzichte van iedereen, door de vele gunsten die hij verleende, en de vriendelijke manier waarop hij iedereen behandelde, was zijn grootste vriend toch de koning van Arabië, met wie hij verzwagerd was. Toen hij oorlog voerde tegen Aristobulus, stuurde hij zijn kinderen voor hun veiligheid naar de koning van Arabië. Nadat hij door Cassius bedwongen was, kwam Alexander tot een overeenkomst en tot rust. Hij keerde terug naar de Eufraat om te verhinderen dat de Parthen die zouden oversteken. Over deze zaak zullen we later spreken.

HOOFDSTUK 9.
ARISTOBULUS IS GENOMEN DOOR DE VRIEND van POMPEUS, EN ZIJN ZOON ALEXANDER DOOR SCIPIO. ANTIPATER KOMT TOT VRIENDSCHAP MET CAESAR NA DE DOOD VAN POMPEUS. HIJ DOET OOK GROTE

ONDERNEMINGEN IN DE OORLOG, WAARIN HIJ SAMENWERKT MET MITHRIDATES.

1. Na de vlucht van Pompeus van de senaat naar zee van Javan, kreeg Caesar Rome en het keizerrijk onder zijn macht, en liet hij Aristobulus vrij. Hij gaf hem twee legioenen en stuurde hem in haast naar Syrië, en hoopte dat hij hierdoor dat land gemakkelijk zou veroveren en dat land tot een deel van Judea zou kunnen maken. Maar afgunst verhinderde enig resultaat voor de pogingen van effect Aristobulus, en de hoop van Caesar; want hij gedood door het gif dat hij kreeg van hen die achter Pompeus stonden en bij wie hij niet veilig was. Zijn dode lichaam werd bovengronds gelegd en bewaard in honing, totdat het werd verzonden naar Antonius door de Joden, om het later bij te zetten in de koninklijke graven.

2. Zijn zoon Alexander werd onthoofd door Scipio in Antiochië op bevel van Pompeus, vanwege beschuldigingen ten aanzien van misdaden die hij begaan zou hebben tegen Rome. Maar Ptolemeus, de zoon van Menneus, die heerser van Chalcis was onder Libanus, nam zijn broers en stuurde zijn zoon Philippio voor hen naar Askalon, die Antigonus gevangen nam, en ook zijn zuster en de vrouw van Aristobulus, en bracht hen naar zijn vader. Toen hij verliefd werd op jongste dochter, huwde hij haar, en werd daarna gedood door zijn vader vanwege deze daden. Want Ptolomeus wild haar huwen en deed dat ook. Zij heette Alexandra, en door dit huwelijk zorgde hij beter voor de familie.

3. Nadat Pompeus was gestoven, koos Antipater de andere partij en sloot vriendschap met Caesar. En omdat Mithridates van Pergamus, met de legers die hij leidde tegen Egypte, was uitgesloten van de Straat Pelusium, en hij gedwongen was te blijven in Askalon, haalde hij de Arabieren, bij wie hij gewoon had, over om met hem mee te werken, waardoor hij aan het hoofd kwam te staan van 3.000 gewapende mannen. Hij moedigde de machtige mannen van Syrië aan hem te helpen, en ook de bewoners van Libanon, Ptolemeus Jamblichus, en een ander Ptolemeus, waardoor de steden van het land in deze oorlog betrokken werden. Waardoor Mithridates het nu aandurfde, in afhankelijkheid van de aanvullend sterkte dat hij gehad verkregen door Antipater, verder te marcheren naar Pelusium. En toen men weigerde hem doorgang te verlenen, belegerde hij de stad. Hij brak de muur af en trok als eerste de stad binnen met zijn mannen achter hem aan.

4. Zo werd Pelusium ingenomen. Maar terwijl zij nog marcheerden, vroegen de Egyptische Joden die daar woonden, hem te stoppen. Dan overtuigden Antipater niet slechts te stoppen, maar voorzagen in proviand voor zijn landmacht, waardoor zelfs de bevolking van Memphis niet wilde vechten tegen hen, maar uit geheel vrije wil zich voegde bij Mithridates. Waarop hij rond de Delta heen trok en de rest van de Egyptenaren bestreed op de plaats die het Joodse Kamp wordt genoemd. Zelfs toen hij in gevaar kwam met de rechtervleugel van zijn groep, reed Antipater naar hem toe lang de oevers van de rivier. Hij had op dat moment de rechtervleugel van het vijandelijke leger al verslagen. Na dit succes stortte hij zich op hen die Mithridates achtervolgden en doodde veel van hen. De rest achtervolgd e hij en nam hun kampen, terwijl hij daarbij niet meer dan 80 man verloor. Terwijl de verliezen van Mithridates gedurende de achtervolging meer dan 800 man waren. Hij werd zelf onverwacht gered en werd een onweerspreekbare getuige voor Caesar ten aanzien van de grote actie van Antipater.

5. Waarop Caesar Antipater aanmoedigde tot het ondernemen van andere min of meer riskante ondernemingen. Daarbij gaf hij hem goede aanbevelingen en grote beloningen. In alle ondernemingen ging hij het gevaar niet uit de weg en werd een van de moedigste strijders. Hij had vele littekenen over zijn gehele lichaam als bewijzen van zijn onverschrokkenheid. Nadat Caesar zijn zaken in Egypte had geregeld en weer naar Syrië terugging, gaf hij hem het voorrecht van het Romeins burgerschap, vrijstelling van belastingen en gaf hem geschenken waaruit zij bewondering bleek, naast de eer van de keizerlijke vriendschap die hij hem schonk. Hierdoor was het dat hij Hyrcanus bevestigde in zijn hogepriesterschap.

HOOFDSTUK 10.
CAESAR MAAKT ANTIPATER GEVOLMACHTIGDE VAN JUDEA, EN ANTIPATER BENOEMT PHASAEL TOT GOUVERNEUR VAN JERUZALEM, EN HERODES GOUVERNEUR VAN GALILÉA, DIE, ENIGE TIJD DAARNA ZICH MOEST VERANTWOORDEN VOOR HET SANHEDRIN WAAR HIJ WORDT VRIJGESPROKEN. SEXTUS CAESAR WO RDT VERRADERLIJK GEDOOD DOOR BASSUS EN WORDT OPGEVOLGD DOOR BIJ MARCUS.

1. In deze tijd was het dat Antigonus, de zoon van Aristobulus, bij Caesar kwam en op een verassende manier de oorzaak werd van de bevordering van Antipater. Want daar waar hij eigenlijk had moeten klagen over de vergiftiging van zijn vader als gevolg van de ruzie met Pompeus, en tot had geklaagd over de barbaarsheden van Scipio naar zijn broer, en zich niet haf mogen mengen in persoonlijke emoties toen hij Caesar om genade vroeg, kwam hij bij Caesar en beschuldigde Hyrcanus en Antipater van de verdrijving van hem en zijn broers uit hun geboorteland., en hoe hij had gehandeld, in veel situaties, met grote onrechtvaardigheid en met betrekking tot hun volk. En dat zij Egypte om hulp hadden gevraagd wat niet gedaan was uit sympathie voor hem maar veeleer uit angst vanwege eerdere ruzies, en om vergeving voor de vriendschap te verkrijgen die zij hadden met zijn vijand Pompeus.

2. Hierop gooide Antipater zijn kleding weg en toonde menigte zijn wonden en verklaarde dat hij, vanwege zijn bewondering voor Caesar hieraan niets had toe te voegen, omdat zijn lichaam op zich al een verklaring was, hoewel hij er niet bij zei dat hij verbaast te zijn over de vrijmoedigheid van Antigonus, die niet anders was dan de zoon van de vijand van Rome en een vluchteling. En dat hij de liefde tot opstand van zijn vader had geërfd.

3. Nadat Caesar dit gehoord had, verklaarde hij dat Hyrcanus het meest waardig was hogepriester te zijn, en gaf Antipater de kans een vorm van leiderschap voor hemzelf te kiezen, maar hij liet het uiteindelijk besluit aan anderen over. Hij werd tot gevolmachtigde van Judea benoemd en kreeg verder toestemming muren te herbouwen die eerde waren neergehaald. Deze eervolle gunste n liet Caesar gezonden opschrijven in de archieven van het Capitool, opdat ze als bewijs zouden dienen van zijn eigen rechtvaardigheid en van de deugden van Antipater.

4. Daarna keerde Antipater terug naar Judea en het eerste wat hij daar deed was het herbouwen van de muren rondom Jeruzalem die neergehaald waren door Pompeus. Daarna trok hij het land in om de onrust tot bedaren te brengen, deels door dreigementen en deels met vriendelijkheid. Hij verlangde van iedereen zich te onderwerpen aan Hyrcanus, zodat ze rustig en gelukkig zouden kunnen leven en wonen

en genieten van hun bezittingen. En dat met een allesomvattende vrede en rust met universeel vrede en rustigheid. Maar indien de zouden luisteren naar de valse hoopbrengers zouden ze in hem een heers er vinden in plaats van een behartiger van hun belangen en zou Hyrcanus een tiran zijn in plaats van een koning. Zowel de Romeinen als Caesar zouden dan hun vijand zijn, men zou immers geen tegenstand mogen bieden aan hem die door Caesar was benoemd. En in dezelfde tijd dat hij dit zei, regelde hij de zaken van het land zelf, omdat hij zag dat Hyrcanus was passief bleef en niet in staat bleek de politieke zaken van het land te behartigen. Dus benoemde hij zijn oudste zoon, Phasael, gouverneur van Jeruzalem en het omliggende land, en stuurde hij de volgende zoon, Herodes, die nog zeer jong was, met een te vergelijken macht naar Galiléa.

5. Herodes was een actief man, en bepaalde al vrij snel zijn beleid. Toen hij ontdekte dat Ezekias, de leider van een roversbende, vluchtte naar het aangrenzende deel van Syrië met een grote groep mannen, nam hij hem gevangen en doodde hem, en veel van hen die bij hem waren, waarvoor de Syriers hem dankbaar waren. Zij zongen zelfs liederen ter ere van Herodes in hun dorpen en steden omdat hij hun veiligheid en rust had gegeven. En hun bezittingen beschermde. Hij raakte ook bevriend met Sextus Caesar, een familielid van Caesar zelf en leider van Syrië. Zijn goede beleid en grote daden inspireerde Phasael die dat beleid overnam. Verder verkreeg hij de sympathie van de bewoners van Jeruzalem vanwege zijn beleid en bestuur van de stad. Hij maakte op geen enkele manier misbruik van zijn macht. Waardoor het volk hem respecteerde als een koning. Maar tegelijkertijd bleven zij trouw aan Hyrcanus.

6. Echter, hij ontdekte dat het onmogelijk was te ontkomen aan de afgunst die zijn successen veroorzaakte, want de voorspoed van deze man had zelfs een invloed op Hyrcanus zelf, hoewel deze dat niet liet merken mar was toch onder de invloed van de daden van Herodes, en had daarom veel boodschappers die hem op de hoogte hielden van de grote refutatie en van al zijn ondernemingen. Er was ook veel volk in het koninklijk paleis die zijn afgunst deden ontvlammen. Ik bedoel hen die werden belemmerd in hun ambities, ofwel door gebrek aan durf ofwel door Antipater. Deze mannen zeiden dat door openlijk de politieke leiding aan Antipater en zijn zonen te geven, hij weinig meer te doen had dan te zitten en koning te zijn. Zonder enige autoriteit; en ze vroegen hem hoe lang het zou volhouden zich zo in zichzelf te vergissen en slechts koningen te verwekken voor zijn eigen belangen. Want deze waren niets anders dan heren der natie, aan wie macht was toevertrouwd. Herodes zelf doodde een groot aantal mannen al naar gelang hij dat verkoos. Dat liet hij doen door middel van opdracht die mondeling en schriftelijk konden zijn en dit geheel in tegenstelling tot de wetten van de Joden, daarom ook wilden de Joden hem voor het gerecht dagen en zo een veroordeling over hem krijgen.

7. Nu werd Hyrcanus geleidelijk aan woedend over deze gang van zaken, en ten laatste kon hij het niet langer verdragen maar gaf hij bevel dat Herodes zich voor het gerecht moest verantwoorden. Overeenkomstig het advies van zijn vader en zodra de omstandigheden in Galiléa hem dat toestonden, ging hij naar Jeruzalem nadat hij een garnizoen in Galiléa had achtergelaten om de orde te bewaren. Toch had hij voldoende soldaten bij zich, maar zoveel, dat hij er niet van beschuldigt kon worden de landmacht van Hyrcanus te willen verslaan en zijn regering omver te werpen, maar ook weer niet zo weinig dat hij kwetsbaar zou zijn voor hen de afgunst naar hem hadden en hem wilden schaden. Sextus Caesar echter maakte zich bezorgd om deze jonge man, en vreesde dat hij gevangen genomen zou worden door zijn vijanden en berispte hem. Hij

vroeg Hyrcanus hem vrij te spreken van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen die dat ook deed. Ook al omdat hij grote sympathie had voor Herodes.

8. Maar nadat Herodes aan zijn straf was ontkomen zonder de instemming van de koning zelf, trok zich terug naar Sextus in Damascus, en kreeg daar alles wat hij nodig had. Om niet te gehoorzamen mocht hij nogmaals worden ontboden door hen die rondom Hyrcanus verbleven, vertelde hij dat Herodes kwaad was weggetrokken en zich voorbereidde op een oorlog tegen hen. En toen de koning geloofde wat ze zeiden wist hij niet goed wat te doen, omdat besefte dat zijn tegenstander machtiger was dan hij. En nu, ook al omdat Herodes benoemd was tot bevelvoerder van Coele-Syrië en Samaria door Sextus Caesar, en nog machtiger werd niet alleen door de faam dit voor hem uitging en de sympathie die het volk voor hem had, maar ook door zijn eerzucht en vele goede eigenschappen. Ver der verviel Hyrcanus tot een vorm van regeren die grensde aan tirannie en schrikbewind omdat hij bang was dat vijandelijke legers hem weldra zouden aanvallen.

9. Zijn veronderstellingen waren terecht want Herodes kreeg een landmacht bijeen, al was het alleen maar vanwege zijn woede over de mogelijkheid dat hij in het openbaar beschuldigd zou worden en naar Jeruzalem zou worden gevoerd. Daarom ging hij zelf met zijn leger naar Jeruzalem om Hyrcanus van de troon te storen. Hij zou daarin zeker geslaagd zij n als zijn vader en broers zijn legers niet buiten hadden geslagen en daarna zijn woede tot bedaren hadden gebracht en hem te beperken tot dreigementen en de belofte het leven van de koning te sparen. Het as immers door deze koning dat hij zijn huidige positie had bereikt; en dat hij zich niet zo moest opwinden door de mogelijkheid van een openbaar proces maar eerder moest denken aan zijn mogelijkheden. Verder, zo hield zijn vader hem voor, was God immers de Grote Rechter, is het God die de overwinning in een oorlog geeft en dat hij voor moest waken zelfs ook maar de minste schijn tegen zich te krijgen. Herodes liet zich overtuigen door deze argumenten en meende dat hetgeen hij nu gedaan had voldoende zou zijn om zijn ambities te dienen en dat hij het volk voldoende had getoond hoe groot zijn macht was.

10. Intussen was er een meningsverschil onder de Romeinen vanwege Apamia, en een burgeroorlog dreigde vanwege een verraderlijke slachting door van Sextus Caesar, geleid door Cecilius Bassus, die meende de belangen ban Pompeus te dienen. Hij nam de autoriteit over door geweld, maar toen de rest van Caesar's bevelhebber Bassus aanviel met hun gehele landmacht, om hem te straffen voor de moord op Caesar, stuurde Antipater versterkingen onder leiding van zijn zoon. Zowel omdat er gemoord was als vanwege het feit dat Caesar, toen hij nog leefde, een groot vriend van hem was. Deze onrust nam in omvang toe toen Marcus uit Italië kwam als opvolger van Sextus.

HOOFDSTUK 11.
HERODES WORDT BENOEMD TOT GEVOLMACHTIG DE VAN GEHEEL SYRIË. MALICHUS IS BANG VAN HEM, EN DOODT ANTIPATER DOOR MIDDEL VAN VERGIF, WAAROP DE BEVELHEBBERS VAN HET LEGER ZICH ACHTER HEM SCHAREN.

1. In die periode was en een hevige oorlog onder de Romeinen vanwege de verraderlijke afslachting van Caesar bij Cassius en Brutus, nadat deze de regering 3 jaar en 7 maanden had gehad. Vanwege deze moord was er een zeer grote ergernis, en de leiders verschilden uitermate van mening ieder koos die partij waarvan men dacht dat die het

meeste voordeel zou opleveren voor hemzelf. Zo kwam Cassius in Syrië, om de forten te nemen die in Apamia waren, daar regelde hij een verzoening tussen Bassus en Marcus, en de legioenen die tegen hem waren. Dus hief hij de belegering van Apamia op, en nam het bevel van het leger op zich. Daarna organiseerde hij een belastingstelsel in de stad en vroeg van ieder wat men in staat was te betalen.

2. Hij gaf bevel dat de Joden 700 talenten zouden opbrengen, waarop Antipater, vanwege zijn angst voor de dreiging van Caesar zijn zonen de opdracht gaf dit bedrag bijeen te brengen ten koste van de rijken en zij gehoorzaamden aan dit bevel. Ook dwong hij Malichus, met wie hij in onmin leefde, te gehoorzamen. Herodes had allereerst de woede van Cassius verminderd door zijn eigen aan deel uit Galiléa te brengen, dit aandeel bedroeg 100 talenten, waardoor hij in aanzien steeg. En toen hij de anderen ervan beschuldigde traag te zijn, maakte hij zelfs ruzie met verschillende steden, en voerde Gophna en Emmaüs in slavernij, en hetzelfde deed hij met twee andere van minder aanzien. Hij dreigde zelfs Malichus te doden, omdat hij onvoldoende haast had gemaakt in het verzamelen van zijn aandeel. Maar Antipater verhinderd de ondergang van deze man, en van de andere steden, en kreeg de gunst van Cassius waarna hij de 100 talenten onmiddellijk bracht.

3. Echter, toen Cassius weg was, vergat f Malichus de vriendelijkheid dat Antipater hem had betoond en beraamde constant samenzweringen tegen hem die hem gespaard had, en maakte haast hem uit de w eg te ruimen omdat hij hem een belemmering om zijn eigen snode plannen tot uitvoering te brengen. Maar Antipater was dermate bang van hem dat hij over de Jordaan vluchtte om een landmacht om zich heen verzamelde die hem moest bewaken tegen verraderlijk plannen. Maar Malichus was helemaal bezeten van angst voor de vaardigheden van deze man, dat hij zonder blikken of blozen de zoon Antipater gevangen zette. Daarbij kwam nog dat hij Phasael, die bewaker was van Jeruzalem, grondig haatte, alsmede Herodes die hem van wapens voorzag. Het trouwens Herodes die er in slaagde een verzoening te bewerkstelligen. Zo werd hij werd eens beschermd door Antipater, die Marcus, de gouverneur van Syrië, deed afstappen van zijn voornemen Malichus te doden, met als argument dat hij in staat was vernieuwingen door te voeren.

4. Door de oorlog tussen Cassius en Brutus aan de ene kant, tegen de jonge Caesar Augustus en Antonius aan de andere kant, kregen Cassius en Marcus een landmacht bijeen die uit Syrië kwam, en omdat Herodes naar alle waarschijnlijkheid in staat zou zijn te voorzien in het benodigde, maakten ze hem gevolmachtigde van geheel Syrië, en gaven hem een landmacht van voetvolk en ruiters. Cassius beloofde hem ook dat hij hem na de oorlog koning van Judea zou maken. Maar het gebeurde dat de macht en hoop van zijn zoon de oorzaak werd van zijn ondergang, want omdat Malichus daar al bang voor was, kocht hij de wijnschenker van de koning met een fors bedrag, om gif in de wijn voor Antipater te doen. Zo werd hij het slachtoffers van de slechtheid van Malichus, en stierf tijdens een feest. Hij was een man in die in vele aangelegenheden het beleid kon voeren en hij was net ook die de regering waar aan Hyrkanus deed komen.

5. Echter, Malichus, die verdacht werd Anti pater te hebben vergiftigd, werd boos en ontkende toe het bolk het hem vroeg, en zorgde ervoor dat men hem voor onschuldig hield. Hij besloot zichzelf machtiger, groter te maken en verzamelde een leger omdat hij er niet van uit ging dat Herodes stil zou zitten en die vertoonde zich inderdaad met een leger om wraak te nemen voor de dood van zijn vader. Maar nadat hij advies had

gekregen van zijn broer om niet publiekelijk af te straffen zodat het volk niet betrokken zou raken in deze opstand, aanvaarde hij de verontschuldigingen van Malichus en verklaarde hem vrij van verdenking, ook regelde hij een indrukwekkende begrafenis voor zijn vader.

6. Herodes ging naar Samaria, waar toen een revolte plaatsvond en bracht vrede terug in de stad, en na het feest van Pinksteren ging hij terug naar Jeruzalem, met zijn gewapende mannen. Waarop Hyrcanus, op verzoek van Malichus, die zijn nadering vreesde, hem verbood de lokale bevolking die in een reinigingsperiode was, te vermengen met vreemdelingen. Maar Herodes verachtte dat verbod en degene die het had uitgevaardigd en kwam in de nacht. Waarop Malithus naar hem kwam en Antipater beweende. Herodes deed hem geloven dat hij zijn jammerklacht ernstig opnam, hoewel maar nauwelijks zijn ware emoties kon inhouden. Ook hij zelf beweende de moord op zijn vader in zijn brief aan Cassius, die, zij het op andere gronden, ook een grondige haat had tegen Malichus. Cassius zond hem bericht terug dat hij de dood van zijn vader zou wreken, en gaf opdracht aan de volksleider die daar waren, dat ze zouden medewerken Herodes te assisteren daar waar nodig.

7. En omdat, na de inneming van Laodicéa door Cassius, de mannen van macht van alles afdelingen bijeen waren met geschenken en kronen in hun handen, besloot Herodes dit keer voor de bestraffing van Malichus. Toen Malichus dit al veronderstelde, hij was toen in Tyrus, besloot hij zijn zoon terug te halen uit Tyrus, die daar als gijzelaar was, en bereidde zichzelf voor om te vluchten naar Judea. De wanhoop waarin hij verkeerde voor zijn ontvluchting, bracht hem er zelfs toe te hopen op grote ondernemingen, want hij hoopte dat een en ander het volk zou aanzetten tot een opstand tegen de Romeinen, terwijl Cassius druk bezig was met de oorlog tegen Antonius, en dat hij zou gemakkelijk Hyrcanus zou kunnen afzetten en zelf de kroon op zijn hoofd zetten.

8. Maar het lot lachte om de hoop die hij had, want Herodes voorzag waar hij zo jaloers op was en nodigde Hyrcanus uit voor een maaltijd. Hij roep een van zijn hoofddienaren die bij hem waren, en stuurde hem om de voorbereidingen voor die maaltijd te treffen. Maar in werkelijkheid om mee te delen dat er een aanslag op hem zou worden gepleegd. Verder herinnerde hij eraan welke opdrachten Cassius had gegeven en ging naar de stad en me t getrokken zwaarden naar de kust, waar ze Malichus omringden en hem met veel verwondingen doodden. Hierna werd Hyrcanus verschrikkelijk vanwege de zeer onverwachte omstandigheden waarin hij verzeild was geraakt, en slechts net grote inspanning hersteld e hij zich en informeerde ernaar wie Malichus had gedood. En toen een van leiders van het volk antwoordde dat een en ander was uitgevoerd op bevel van Cassius, zei hij, Cassius heeft zowel mij als mijn volk gespaard door de aanslag te verijdelen die tegen mij en mijn volk gaande was. Of hij gesproken heeft volgens zijn eigen gevoelens of vanwege zijn angst was, of dat hij verplicht was een dergelijke actie te aanvaarden, is onzeker; maar door deze actie strafte Herodes Malichus.

HOOFDSTUK 12.
PHASAEL IS OOK HARD TEGEN FELIX, HERODES VERSLAAT OOK ANTIGONUS IN DE STRIJD EN DE JODEN BESCHULDIGEN ZOWEL HERODES ALS PHASAEL, MAAR ANTONIUS SPREEKT HEN VRIJ EN BENOEMT BEIDEN TOT TETRARCH.

1. Toen Cassius uit Syrië vertrok, deed zich een andere revolte voor in Jeruzalem, waarbij Felix Phasael aanviel met een landmacht, om de dood van Malichus te wreken op Herodes, door zijn broer aan te vallen. Herodes was op dat moment bij Fabius, de gouverneur van Damascus, en wilde zijn broer steun verlenen, maar werd door ziekte tegengehouden. Phasael zelf was ook hard voor Felix, en beschuldigde Hyrcanus van ondankbaarheid zowel vanwege zij steun aan Malichus, en voor het voorbijzien aan de broer van Malichus, toen hij een fort bouwde, hij had immers als en behoorlijk leger verzameld en de sterkste vesting, Massada, in handen gekregen.

2. Er was echter niets bestand tegen de kracht van de legers van Herodes, die, zodra hij van zijn ziekbed hersteld was, ook de andere forten innam en hen uit Massada verdreef. Ook v verdreef hij Marion, de tiran van de Tyrus, uit Galiléa, die al drie vestingen had veroverd. Maar de mannen die hij gevangen nam liet hij leven en gaf sommigen van hen zelfs geschenken en zond hen daarna weg. Daardoor won hij veel sympathie van de stad die de tiran meer en meer ging haten. Marion gehad inderdaad de heersende macht verregen van Cassius, die heersers in geheel Syrië benoemde uit haat tegen Herodes die samen gewerkt had met Antigonus, de zoon van Aristobulus, voornamelijk vanwege Fabius, die Antigonus tot zijn handlanger haf gemaakt door grote sommen geld en hem nog veel meer aan zijn zijde kreeg door hem als opvolger aan te wijzen. Maar het was Ptolemeus, familie van Antigonus, die hem voorzag in al wat hij nodig had.

3. Toen Herodes tegen hem vocht in Judea, kwam hij als veroveraar uit de strijd, en verjoeg Antigonus, en ging terug naar Jeruzalem, geliefd door iedereen vanwege de grote daden die hij had gedaan. Want zij die eerder niets van hem moesten hebben, werden nu zijn volgelingen ook al omdat hij gehuwd was met een familielid van Hyrcanus. Eerder was hij gehuwd met Doris bij wie hij Antipater verwekte. Zij was een vrouw van lage afkomst, maar hun was hij gehuwd met Mariamne, de dochter van Alexander, de zoon van Aristobulus, en de kleindochter van Hyrcanus, en daardoor een familielid van de koning.

4. Maar toen Caesar en Antonius Cassius bij Philippi hadden verslagen en gedood, Caesar naar Italië was gegaan, en Antonius naar Asia, stuurden de andere steden afgezanten naar Antonius in Bithynie, waar de leiders van de Joden gekomen waren, en beschuldigden Phasael en Herodes ervan dat zij de regering door geweld hadden overgenomen en dat Hyrcanus niets meer over had dan slechts een eerbare naam. Herodes was bereid de beschuldiging te beantwoorden en nadat hij vriendschap gesloten had met Antonius door middel van een groot bedrag dat hij hem gegeven had, beïnvloede hem dusdanig dat deze niet eens wilde luisteren naar wat men te zeggen had, en dus vertrokken zij.

5. Echter, na deze gebeurtenissen kwamen honderd van de leiders van de Joden naar Daphne in Antiochië, naar Antonius, die al verliefd was op Cleopatra met een verliefdheid die grensde aan slavernij. Deze Joden hadden de meest machtige, waardige en welsprekende mannen om de beschuldigingen te uiten. Maar Messala stelde zich tegen hen op, en verdedigde de broeders, en dat waar Hyrcanus bij stond vanwege zij relatie met hen. Nadat Antonius beide zijden had aangehoord, vroeg hij Hyrcanus hetwelk partij was de meest geschikte was om te regeren, deze antwoordde dat, dat de partij van Herodes en de zijn was. Antonius was blij met dat antwoord, want hij was eerde op en meest vriendelijke en gastvrije manier behandeld door zijn vader Antipater,

toen hij door Judea trok met Gabinius, dus hij benoemde de broers tot Tetrarch, en droeg hen de regering van Judea op.

6. Maar toen de afgezanten zich verontwaardigd toonden over deze procedure, liet Antonius vijftien van hen gevangen zetten met hen plan hen later te doden en verdreef de anderen in oneer. Als gevolg hiervan ontstond een nog groter ongenoegen in Jeruzalem, dus zonden zij opnieuw duizend afgezanten naar Tyrus, waar Antonius nu verbleef omdat hij op weg was naar Jeruzalem. Hij gaf opdracht de afgezanten te doden voor zo ver ze hen te pakken konden krijgen en de regering te verstevigen in de handen van hen die hij tot Tetrarch had benoemd. 7. Maar voordat Herodes en Hyrcanus van de kust vertrokken, en ernstig verlangden dat deze afgezanten geen onheil overkwam, noch over zichzelf rampen zouden afroepen, en geen oorlog zouden afroepen over hun land door onoverdachte acties, en ze steeds bozer werden, stuurde Antonius gewapende mannen die een groot aantal van hen doodden, en er nog veel meer verwondden. Zij die gedood ware n werden begraven door Hyrcanus, en hij liet de gewonden verzorgen door een door hem aangestelde geneesheer. Desalniettemin gingen zij die konden vluchten voort met het aanzetten van wanorde en provoceerden daarmee Antonius zodanig dat hij hen die hij gevangen had genomen, ook liet doden.

HOOFDSTUK 13.
DE PARTHEN BRENGEN ANTIGONUS TERUG NAAR JUDEA, EN ZETTEN HYRCANUS EN PHASAEL IN DE GEVANGENIS. DE VLUCHT VAN HERODES EN DE INNAME VAN JERUZALEM EN WAT HYRCANUS EN PHASAEL MOESTEN LIJDEN.

1. Twee jaar daarna, toen Barzapharnes, gouverneur van de Parthen, en Pacorus, de zoon van de koning, voor zichzelf bezittingen hadden verworven in Syrië, en toen Lysanias zijn vader Ptolomeus na zijn door had opgevolgd, kreeg de zoon van Menneus, tijdens de regering van Chalcis, de gouverneur aan zijn zijde door de belofte van duizend talenten en vijfhonderd vrouwen om het koningschap terug te geven aan Antigonus en Hyrcanus te verdrijven. Pacorus was door de belofte min of meer gedwongen ook zo te handelen en trok langs de kust en gaf Barzapharnes opdracht de Joden aan te vallen terwijl hij zelf verder trok langs de Middellandse zee kust. Maar de kustbewoners, de Tyriërs, wilden Pacorus niet ontvangen, hoewel de partij van Ptolemeus en Sidon dat wel hadden gedaan. Dus stuurde hij een groep ruiters naar een schenkmeester die tot het koninklijk gezin behoorde, die ook Pacorus heette, en gaf hem opdracht om Judea in te trekken, om op de hoogte te komen van de situatie onder hun vijand, en Antigonus ter hulp te komen mocht hij dat wensen. bijstand.

2. Terwijl deze mannen de Karmel afstroopten, gingen veel van de Joden naar Antigonus, en verklaarden zich bereid dat land binnen te vallen. Waarop hij hen naar Drymus, een bosgebied, stuurde om dat in te nemen, waarna een veldslag tussen hen volgde, en ze de vijand verdreven en zelfs achtervolgden tot aan Jeruzalem, en terwijl hun aantal groeide, gingen ze verder naar het koninklijk paleis, maar toen Hyrcanus en Phasael hen ontvingen met een sterke groep mannen bij zich hadden volgde een gevecht op het marktplein waarbij de partij van Herodes de vijand overwon en hen in de tempel opsloot. In de ernaast gelegen huizen plaatsten zij zestig man om hen te bewaken. Maar het volk dat al opstandig was tegen hen, kwam en verbrandde die mannen, terwijl Herodes, in zijn woede, hen wilde doden, hij overviel hen, totdat een van de partijen de

ander ging aanvallen bij dag en bij nacht, en hinderlagen legde en er vele slachtoffers vielen.

3. Nu het feest dat we Pinksteren noemen, naderde, was er in de stad en in de Tempel, een menigte volk die van het land gekomen waren en waarvan een groot deel bewapend was. Op dat moment bewaakte Phasael de muur, en Herodes, met een kleiner aantal, bewaakte het paleis. Toen hij een aanval op zijn vijanden uitvoerde in het noordelijk deel van de stad, doodde hij een groot aantal van hen en de rest vluchtte Sommigen van het zette hij gevangen in de stad en anderen aan de grens van de stad. Intussen wilde Antigonus dat Pacorus erkend zou worden als bemiddelaar tussen hen. En Phasael slaagt erin met 500 ruiters de stad binnen te komen en werd gastvrij ontvangen toen hij voorgaf gekomen te zijn om het oproer tot bedaren te brengen. Maar in werkelijkheid was hij gekomen om samen te werken met Antigonus. Hij smeedde echter een samenzwering tegen Phasael, en haalde hem over om te fungeren als afgezant naar Barzapharnes, om een einde aan de oorlog te maken, hoewel Herodes hem zeer serieus nam. Hij moedigde hem de samenzweerder te doden maar geen hinderlaag te leggen, omdat de legers van naturen dien handelwijze zouden herkennen. Pacorus vertrok en nam Hyrcanus met zich mee, zodat hij daardoor minder verdacht zou overkomen. Ook liet hij enige van de ruiters bij Herodes achter, deze werden de Vrije Mannen genoemd, zelf leidde hij, samen met Phasael de rest.

4. Maar toen ze in Galiléa aankwamen ontdekten dat het volk ook daar opstandig en bewapend waren. Zij kwamen omzichtig tot hun leider en vroegen hem geen kwade bedoelingen. Allereerst gaf hij hen geschenken en daarna legde hij een hinderlaag voor hen en toen ze waren gekomen bij een van de havens, Ecdippon genaamd, ontdekten dat er en samenzwering tegen hen aan de gang was. Hier hoorden zij van belofte gedaan van 1000 talenten, en hoe Antigonus het grootste deel van de vrouwen die daar waren, had toegevoegd aan de 500 voor de Parthen. Ze begrepen dat er in de nacht een hinderlaag was gelegd door de vreemdelingen. Ze zouden gegrepen worden als niet eerst Herodes zouden grijpen in Jeruzalem. Omdat als hij eenmaal geïnformeerd van dit verraad van hen, hij voor zichzelf zou zorgen, Maar dit alles was slechts een verslag, toch zagen zij dar de bewakers niet al te ver van hen waren.

5. Ook zou Phasael er niet aan denken Hyrcanus te bedriegen door te vluchten. Hoe wel Ophellius hem ervan trachtte te overtuigen dat wel te doen. Deze man had inmiddels geleerd hoe hij zich kon gedragen uit eerdere ervaringen. Maar Phasael ging naar de Parfilienese gouverneur, en naderde hem openlijk over deze samenzwering tegen hem. Voornamelijk omdat hij het voor geld gedaan had en hij beloofde hem dat hij meer geld zou geven voor hun behoud dan Antigonus had beloofd te geven voor zijn koninkrijk. Maar toen de sluwe Parthen trachten iedere verdenking te ontkomen door zich onder ede te verontschuldigen en naar (tot de andere) Pacorus gingen, onmiddellijk na degenen die eerder naar de Parthen waren vertrokken, en de opdracht kregen Phasael en Hyrcanus te grijpen, vertrokken zij omdat hun plannen op niets waren uitgelopen.

6. Intussen werd de wijnschenker teruggestuurd en legde plannen voor aan Herodes hen te grijpen door hen te misleiden en daarna uit de stad te verdrijven zoals hem eerder bevolen was. Maar Herodes verdacht de vreemdeling vanaf het begin, en toen hij de informatie kreeg dat een boodschapper, die voor hem als koerier diende, in handen van de vijand gevallen was, wilde hij de stad niet verlaten, hoewel Pacorus nadrukkelijk zei dat hij dat juist wel zou koeten doen. Hij ontmoette de boodschapper die de brief bracht,

want de vijand had hem niet gevangen genomen en de inhoud van de brieven hadden niets van doen met een samenzwering, maar van wat Phasael had gedaan. Toch had hij van anderen gehoord dat zijn broer gevangen genomen was en Alexandra, de sluwste vrouw in de wereld, en de dochter van Hyrcanus, hem smeekte niet te vertrekken noch zichzelf toe te vertouwen aan die vreemdeling, die nu was gekomen om een openlijke aanval op hem uit te voeren.

7. Terwijl Pacorus en zijn vrienden aan het overleggen waren hoe ze hun plannen konden uitvoeren, omdat het niet mogelijk was een man van zo grote waardigheid openlijk te overvallen verhinderde Herodes het hen, en vertrok met hen die het meest aan hem verbonden waren in de nacht zonder dat zijn vijanden het wisten. Maar zodra de Parthen het ontdekten, achtervolgden ze hen, en gaf bevel zijn moeder in veiligheid te brengen, samen met zij zuster en de vrouw die zijn verloofde was, en har moeder en jongere broer, en hen zo goed mogelijk te verzorgen. Hij zelf en zijn dienaar, zorgden zo goed zij konden dat zij ongrijpbaar bleven voor de vreemdeling. En toen zij werden aangevallen en een groot aantal vijanden hadden verslagen, kwam hij in Massada aan.

8. Hij ontdekte dat de Joden hem feller aanvielen dan de Parthen, en schiep voor hen veel tegenslagen, en omdat hij twaalf kilometer van de stad af was, kwam het af en toe zelfs tot een werkelijke veldslag. Op de plaats waar Herodes hen verslagen had en een groot aantal van hen gedood, daar bouwde hij later een Citadel, ter herinnering aan de grote daden die hij daar had gedaan. Ook bouwde hij daar zeer kostbare paleizen, en vestigde daar een zeer sterke fortificatie die hij naar zichzelf noemde, het Herodion. Terwijl zij vluchtten, voegden velen zich dagelijks bij hem en op een plats die Thressa in Iduméa wordt genoemd, ontmoette zijn broer Josef hem, en radde hem aan het rustiger te doen in het belang van hen die bij hem waren, ook al omdat Massada een zo grote menigte niet zou kunnen herbergen. Het totaal van de manschappen was namelijk meer dan 9.000 man. Herodes gehoorzaamde dit advies, en stuurde het grootste dele van de manschappen naar en gaf hen voorzieningen voor de reis, en ging verder naar de veiligheid van het fort met zijn familie en hield slechts de meest dapperen van zijn mannen bij zich. Er bleven ongeveer 800 man over om de vrouwen te bewaken, alsmede datgene dat nodig was om een belegering te doorstaan. Daarna ging hij zelf naar Petra in Arabië.

9. Wat de Parthen in Jeruzalem betreft, ze begonnen te plunderen, en vielen de huizen van hen die waren gevlucht binnen, en ook het koning paleis van de koning, en spaarden niets, behalve het vermogen van Hyrcanus, dat ongeveer 300 talenten bedroeg. Ze namen ook geld van anderen maar niet zoveel als ze hadden gehoopt. want Herodes had enige tijd terug al lucht gekregen van de bedoelingen van deze vreemdelingen en daarom zijn voorzorgen genomen. Daarom had hij zijn kostbaarheden in veiligheid gebracht in Iduméa, zoals ook iedereen die tot zijn kring behoorde. Maar de Parthen gingen verder, zo zelf dat het een grove onrechtvaardigheid werd. Zij begonnen en oorlog en vernielde de stad Marissa, en niet slechts om Antigonus op de troon te krijgen, maar ook om Phasael en Hyrcanus gevangen aan hem over te leveren en d oor hem te laten folteren. Antigonus zelf beet de oren van Hyrcanus af met zijn eigen tanden toen hij aan zijn voeten viel, zodat hij nooit meer het priesterschap kon bekleden, een hogepriester moest immers zonder enig lichamelijk gebrek zijn.

10. Echt er, hij mislukte in zijn poging om Phasael te martelen, vanwege de moed van de laatste. Want hoewel hij och het bevel voerde noch een zwaard paraat had,

verhinderde hij alle misbruik door zijn hoofd tegen een steen te slaan. Hij betoonde zich een broer van Herodes, en stierf op een uiterst dappere manier. Zijn sterven werd even waardig als zijn leven genoemd. Er bestaat ook een ander verslag van zijn dood, te weten dat hij eerst herstelde van de klap door het tegen de muur slaan van zijn hoofd, en dat een geneesheer, die door Antigonus gestuurd was om hem te behandelen, de wond vulde met giftige stoffen en hem zo vermoordde. Wat ook de waarheid is, hij stierf waardig. Het wordt ook verteld dat hij vooraf was geïnformeerd door een arme vrouw Herodes hen ui t handen had kunnen blijven en dat hij gezegd zou hebben, ik sterf in alle rust want ik weet dat zij die achterblijven mij zullen wreken op mijn vijanden.

11. Dit was de dood van Phasael, maar de Parthen, hoewel ze gefaald hadden de vrouwen te nemen die ze eigenlijk gewenst hadden, ze toch de regering in handen van Antigonus legden en Hyrcanus in ketenen naar Parthie voerden.

HOOFDSTUK 14.
ALS HERODES VERWORPEN IS IN ARABIË, MAAKT HIJ HAAST OM NAAR ROME TE GAAN WAAR ANTONIUS EN CAESAR HUN WEDERZIJDS E BELANGEN INZIEN EN HEM KONING MAKEN.

1. Nu vervolgde Herodes met des te meer ijver zijn reis in Arabië, en maakte haast om geld van de koning te ontvangen, terwijl zijn broer nog leefde, omdat alleen voldoende geld hem nog kon helpen Phasael uit handen van de barbaarse vijand te redden. Hij ging ervan uit dat de koning van Arabië erg vergeetachtig was en zich zijn vriendschap met zijn vader niet meer kon herinneren en bovendien te gierig was om een vrije gift te geven. Maar wel kon hij een fors bedrag lenen om zijn broer vrij te kopen. Hij zou daarvoor zijn zoon als onderpand kunnen achterlaten. Daarom nam hij de zoon van zijn broer met zich mee, die slechts 7 jaar was. Hij was bereid 300 talenten te verstrekken voor zijn broer, en bedoelde de tussenkomst van de Tyriërs te bereiken om een en ander aanvaard te krijgen. Maar het noodlot was sneller dan zijn geduld, Phasael was dood, en de broederlijke liefde van Herodes was nu ijdel. Bovendien was hij niet in staat om duurzame vriendschap met de Arabieren te sluiten, want hun koning Malichus, zond onmiddellijk boodschapper naar hem en beval hem tot terugkeer naar zijn land, en wende de naam van de Parthen toe als argument voor zijn gedrag, hoewel deze zijn gedrag juist verwierpen. Hij won ook het ad vies in van hen, net zoals hijzelf, welwillend stonden tegenover het idee Herodes te beroven. Deze mannen waren de meest vaardigen in zijn koninkrijk.

2. Toen Herodes had ontdekt dat zijn Arabische vrienden eigenlijk zijn vijanden waren vanwege een aantal redenen keerde hij terug naar Egypte. Hij verbleef de eerste avond in een van de tempels van dat land om hen te ontmoeten die hij daar had achtergelaten, maar de volgende dag werden zij bij hem gebracht en toen hij naar Rhinocurura ging, hoorde hij dat zijn broer dood was, en hoe hij was overleden. Nadat hij zij weeklaag gedaan had voor zover de omstandigheden dat toestonden vervolgde hij zijn reis. Maar na enige tijd kwam de koning van Arabië terug op zijn gedrag en stuurde hij boodschappers om Herodes terug te roepen. Herodes verhinderde hen, en kwam in Pelusium, waar hij geen doortocht kon bemachtigen voor hen die bij de vloot behoorden. Daarop ging hij naar een kapitein en vroeg hem zijn mannen daar te kunnen achterlaten. Op grond van hun respect en de bewondering die zij voor hem hadden begeleidden ze hem naar Alexandrië. En toen hij daar was aangekomen werd hij door Cleopatra met pracht en praal ontvangen, die de stille hoop had dat hij het bevel van een expeditie op zich wilde nemen die zij van plan was op touw te zetten. Maar hij verwierp

de verzoeken van de koningin, en was niet bang voor de gevolgen van die weigering die zouden kunnen plaatsvinden nog voor de onrust in Rome en ging scheep naar Italië. 3. Maar toen hij in moeilijkheden kwam in de buurt van Pamphylia, en verplicht was het grootste deel van de scheepslading overboord te werpen, kon hij slechts met grote moeite Rhodos bereiken, een plaats die enorm veel te lijden te verduren had gekregen tijdens de oorlog met Cassius. Hij werd dar ontvangen door zijn vrienden, Ptolemeus en Sappinius; en hoewel hij leed onder geldgebrek, tuigde hij een groot drie-deksschip op, waarmee hij en zijn vrienden naar Brindisi zeilden, en ging verder naar Rome met grote haast. In Rome ging hij allereerst naar Antonius, vanwege de vriendschap met zijn vader en legde hem al zijn rampen voor.

4. Hierdoor werd Antonius bewogen tot medelijden vanwege de veranderingen die zich hadden voorgedaan in de omstandigheden van Herodes, en dit riep bij hem de herinnering op aan de gastvrije behandeling die van Antipater had ontvangen, en niet minder van Herodes zelf. Hij besloot hem tot koning over de Joden te benoemen. De krachtmeting die hij had gehad met Antigonus was een andere reden, en zeker niet minder belangrijk was het grote respect dat hij voor Herodes had. Hij zag Antigonus als een opruiend persoon, en een vijand van Rome, en wat Caesar betreft, Herodes vond hem beter voorbereid dan Antonius, terwijl hij zich zeer goed de oorlog herinnerde die hij samen met zijn vader gevoerd had, de gastvrije behandeling die hij had ontvangen van hem, en de sympathie die hem was betoond. Dus riep hij de Senaat bijeen waarin ook Messala, en na hem Atratinius zitting hadden, en stelde hen Herodes voor. Hij gaf een volledig verslag van de verdiensten van zijn vader, en zijn eigen liefde voor Rome. Hij hield hen voor dat Antigonus hun werkelijke vijand was, niet slechts omdat hij zo snel tot ruzie maken overging, mar vooral omdat hij in geen enkel opzicht rekening hield me t Rome, en de regering met behulp van de Parthen genomen had. Deze redenen hadden grote invloed op de Senaat. Op dat moment kwam Antonius binnen en vertelde hen dat het in het voordeel van Rome was dat Herodes koning van de Joden zou worden in verband met een eventuele oorlog tegen de Parthen. Waarom iedereen voor de voorstellen stemde. Nadat de Senaat uiteen was gegaan, gingen ook Antonius en Caesar met Herodes tussen hen in naar buiten, terwijl de Consul en de rest van de hoogwaardigheidsbeklederS voor hen uit gingen om offers te brengen en het decreet in het Capitool te deponeren. Antonius en Herodes hielde en groot feest op de eerst dag van zijn regering.

HOOFDSTUK 15.
ANTIGONUS BELEGERD HEN DIE IN MASSADA ZIJN, DIE DAAROP DOOR HERODES WORDEN BEVR IJD TOEN HIJ TERUGKWAM VAN ROME, EN MARCHEERT OP NAAR JERUZALEM WAAR HIJ ONTDEKT DAT SILO IS OMGEKOCHT DOOR SMEERGELD.

1. In de tijd dat Antigonus Massada belegerde, beschikte met over alles wat nodig was, behalve water, daar was groot gebrek aan. Hier door werd Jozef, de broer van Herodes naar Arabië gestuurd met 200 van zijn vrienden, omdat hij gehoord had dat Malichus berouw had van zijn gedag ten opzichte van Herodes. Hij had het fort dermate snel verlaten dat hij niet wist dat het de nacht erop zo waar gerend had dat de reservoirs volgelopen waren. Hij wist niet beter dat haast te maken. Hierna kwamen in gevecht met de legers van Antigonus, en sloegen er veel van hen, sommigen in een open gevecht, en anderen in een hinderlaag. Niet altijd hadden zij succes, want soms ook werden ze verslagen en renden weg.

2. Intussen werd Ventidius, de Romeinse bevelvoerder generaal, naar Syrië gestuurd om de invallen van de Parthen te bedwingen en nadat hij dat gedaan had kwam hij in Judea, met het voorwendsel Jozef en zijn partij te steunen, maar in werkelijkheid om geld van Antigonus te krijgen. Nadat hij zij kamp had opgeslagen voor Jeruzalem, vertrok hij weer zodra hij geld had ontvangen van Antigonus vertrok hij met het grootste deel van zijn leger. Ook trok hij zich terug uit Silo om te voorkomen dat het duidelijk zou worden dat hij omgekocht was. Antigonus hoopte dat de Parthen zouden hem ter hulp zouden komen, en daarom creëerde hij een goede verstandhouding met Silo zodat zijn hoop niet zou worden beïnvloed.

3. In deze tijd was Herodes weggevaren uit Italië en was aangekomen bij Ptolemaïs, en zodra hij een lege had verzameld van vreemdelingen en landgenoten, marcheerde hij naar Galiléa tegen Antigonus, waarin hij werd geholpen door Ventidius en Silo, die beiden Dellius, die door Antonius was gestuurd, overhaalden om Herodes terug te brengen op de troon. Ventidius was deze keer bij de steden, en bracht de verstoring tot rust die eerder hadden plaatsgevonden door de Parthen en Silo was in Judea en kocht daar mensen om met het smeergeld dat Antigonus hen had gegeven. Toch was Herodes niet geheel van zijn macht beroofd want het aantal van zijn manschappen nam dagelijks toe terwijl hij verder trok en geheel Galiléa, een paar uitzonderingen daargelaten, zich aan zijn zijde voegde. Dus besloot hij het nodige te ondernemen en dat was de ontzetting van Massada, om zijn familie te bevrijden uit de belegering die zij moesten doorstaan. Maar Joppa was een obstakel voor hem, want hij kreeg daar geen doortocht. Het bleek noodzakelijk eerst die stad te veroveren die in handen van de vijand was zodat geen enkel fort op de weg naar Jeruzalem, over zou blijven of in handen van de vijand zou zijn. Silo volgde hem gewillig omdat hij geen aanvaardbare reden had zijn leger uit Jeruzalem terug te trekken, en toen de Joden hem achtervolgden en hem onder grote druk zetten, om zich terug te trekken en hem aanvielen, kwam Herodes hem ter hulp en bevrijdde hem.

4. Nadat Herodes Joppa ingenomen had maakte hij haast om zijn familie in Massada te bevrijden. Terwijl hij marcheerde kwamen velen tot hem vanwege de hun vriendschap voor zijn vader, en sommigen vanwege de reputatie die hij zelf al gewonnen had, en sommigen om iets terug te doen voor de gunsten die zij van hem hadden ontvangen, maar de meeste hadden de hoop te winnen door zijn koningschap. Alles bij elkaar hadden zij nu een leger dat moeilijk te verslaan was. Maar Antigonus legde een hinderlaag voor hem toen hij verder marcheerde mar die had geen echte resultaten. Het was vrij eenvoudig zijn familie te bevrijden in Massada, een ook zij die in het fort Ressa verbleven, en trok verder naar Jeruzalem, waar de soldaat die bij Silo waren zich bij hem voegden, bang als ze waren voor zijn macht.

5. Toen hij zijn kamp had opgeslagen aan de westkant van de stad, schoten de bewakers die daar waren hun pijlen op hem af, terwijl anderen hem in groepen tegemoet kwamen en hen aan de voorzijde wilden aanvallen, maar Herodes beval de afkondiging te doen bij de muur, dat hij was gekomen voor de welvaart van het volk en het behoud van de stad, zonder enige intentie wraak te nemen op zijn vijanden, maar het hem aangedane onrecht zou vergeten hoewel ze uitermate opstandig tegen hem waren geweest. De soldaten die voor Antigonus waren maakten een oorverdovend lawaai waardoor niemand in staat was de inhoud van de afkondiging te beluisteren of van partij te wisselen. Dus gaf Antigonus opdracht aan zij leger om de vijand van de muren te

verdrijven, en dus schoten we weer hun pijlen vanaf te toren op hen af en deden hen vluchten.

6. Het was hier dat Silo ontdekte dat het bekend was geworden dat hij omgekocht was, want hij zette veel soldaten aan te klagen over het gebrek aan materiaal en zette hen aan geld te eisen om voedsel te kunnen kopen en een behoorlijke plaats om te kunnen overwinteren, omdat veel delen van de stad waren bezet en geplunderd door de soldaten van het leger van Antigonus. Nu hergroepeerde hij zijn legers en poogde hen van een overwinning af te houden. Maar Herodes ging nar de kapiteins die onder bevel stonden van Silo, en een groot deel van de soldaten en smeekte hen hem niet te verlaten, die door Caesar, Antonius en de Senaat aan hem gegeven waren, want dat hij zou zorgen voor al hun benodigdheden die dag nog. Na deze smeekbede haastte hij zich naar het land en nam met zich een overvloed aan proviand, waardoor hij de argumenten van Silo teniet deed. Verder stuurde hij mensen erop uit om ook voor de dagen daarna proviand in te kopen. Zij brachten maïs, olie, wijn en vee uit Samaria en Jericho. Toen Antigonus hiervan hoorde, zond hij manschappen om de aankomst van al dat proviand te verhinderen en legde hinderlagen voor de brengers van koren en maïs. Dit bevel werd uitgevoerd en een grote menigte werd verzamel d in de buurt van Jericho, en zij wachtte in de bergen op hen die het proviand brachten. Intussen zat Herodes niet stil, maar nam 10 cohorten, 5 Romeinse en 5 Joodse, met zich mee, met enige huursoldaten onder hen. En daarnaast ook enkele ruiters en kwam in Jericho. Toen hij dar aankwam vond hij een verlaten stad, maar er waren 500 mannen, met hun echtgenotes en kinderen, die bezit genomen hadden van de bergtop. Deze plek nam hij in en stuurde hen weg. terwijl de Romeinen zich stortten op de rest van de stad, en haar plunderden, omdat zij de huizen met goede voorraden proviand en andere dingen hadden ontdekt. De koning liet een garnizoen in Jericho achter en kwam terug, en zond de Romeinse landmacht de steden in die zijn zijde hadden gekozen en sloegen hun winterkwartier op in Judea, Iduméa en Samaria.

HOOFDSTUK 16.
HERODES NEEMT SEPPHORIS IN EN ONDERWERPT DE ROVERS DIE ZICH IN DE GROTTEN SCHUILHIELDEN. DAARNA WREEKT HIJ ZICHZELF OP MACHERAS, EN GAAT NAAR ANTONIUS TOEN HIJ SAMOSATA BELEGERDE.

1. De Romeinen leefden in overvloed en kwamen bij van de oorlog. Toch zat Herodes niet stil, maar viel Iduméa aan, en behield het, met 2000 man voetvolk en 400 ruiters, en vracht zijn broer Jozef daarheen, zodat ook Antigonus zich rustig zou houden. Ook verplaatste hij zijn moeder en andere familie, die in Massada waren, naar Samaria; en nadat hij hen in veiligheid had gebracht ging hij nar de overgebleven delen van Galiléa, en verdreef dar de garnizoenen die door Antigonus daar waren gelegerd.

2. Maar toen Herodes Sepphoris had bereikt, tijdens zware sneeuwval, nam hij de stad zonder grote moeilijkheden is. De bewakers van de stad vluchtten al voordat ze werden aangevallen. Hier kregen zijn volgelingen de kans o uit te rusten en bij te komen van hun inspanningen ook al omdat er in de stad voldoende voorraden beschikbaar waren. Hierna haastte hij zich naar de rovers die in de grotten verbleven en een groot deel van het land teisterden, en veel ellende veroorzaakten aan de bewoners, zo groot dat het vergelijkbaar was met de gevolgen van een oorlog. Hij zond drie cohorten voetvolk en een groep ruiters voor zich uit naar het dorp Arbela, en kwam zelf 40 dagen later met de

rest van zijn leger. Toch was men niet bang voor de aanval maar trad hem tegemoet in volledige bewapening met de vrijmoedigheid van rovers. Toen het tot een treffen kwam verdreven zij zowel de linker- als rechtervleugel van het leger van Herodes, maar Herodes manoeuvreerde zijn eigen vleugel en kwam hen helpen en zorgde er voor dat de gevluchte zich hergroepeerden en zich stortten op de vervolger. Zij hervatten hun moed en sloegen de rovers op de vlucht.

3. Maar Herodes achtervolgde hen, en doodde hen tijdens de achtervolging en vernietigde een groot deel van hun leger, totdat zij die overgebleven weren verspreid waren over de Jordaan. Galiléa was nu bevrijd van het schrikbewind waaronder ze geleden hadden, behoudens een groep rovers die overgebleven waren en niet eenvoudig te vinden en te verslaan waren. Hierna gaf Herodes allereerst beloningen aan de soldaten, 150 zilveren drachmen en aan de commandanten een groter bedrag en stuurde ze naar hu winterkwartieren. Ook stuurde hij zon jongere broer Pheroras om te zorgen voor een goed voorziene markt zodat iedereen daar kon kopen wat hij nodig had en bouwde een muur om Alexandria, die de voorziening zou beschermen.

4. Intussen verbleef Antonius in Athene, terwijl Ventidius Silo en Herodes voor de oorlog tegen de Parthen. Echter met dien verstande dat zij eerst de rust en veiligheid in Judea geregeld hadden. Dus stuurde Herodes bereidwillig Silo naar Ventidius, maar maakte zelf een expeditie tegen hen die in de grotten verbleven. Deze grotten lagen is lastig toegankelijke bergen, en waren eigenlijk van geen enkele kant in te nemen, omdat zij slechts via kronkelpaden bereikt konden worden, paden die zeer smal en gevaarlijk waren, Het was zelfs zo gevaarlijk dat de koning in het begin zijn twijfels had over wat hem te doen stond. Ten laatste besloot hij de aanval op te zetten door middel van de meest stoutmoedige mannen en plaatste hen aan de randen van de paden en ingangen van de grotten. Deze man sloegen de rovers en hun gezinnen, en toen zij weerstand boden werden ze met vuur bestreden waardoor een groot aantal van hen omkwam. Herodes wilde echter enigen van hen in leven houden en liet aan hen bekend maken dat zij zich konden overgeven, maar niemand van kwam vrijwillig naar hem toe, men verkoos de dood boven gevangenschap. Maar er was een oud man, vader van zeven kinderen, bij wie zijn gezin er op aandrong naar Herodes te gaan en te profeteren van de vrijgeleide die Herodes bood. Deze man echter zette zijn kinderen op een rij en wilde ze zelf één voor een doden, zodat niemand van het zich kon overgeven. Herodes was voldoende dichtbij om dit gebeuren zelf te kunnen zien en zijn darmen krompen ineen van medelijden, hij richtte zich tot de ouden man en vroeg zijn kinderen te sparen. Maar deze vertrouwde hem niet maar begon zelf Herodes te beledigen vanwege de laagheid van zijn afkomst en doodde zijn vrouw en kinderen en nadat jij ze in de diepte had gegooid sprong hij er zelf achteren.

5. Hierna veroverde Herodes de grotten en de rovers die er waren. Daarna liet hij een deel van zijn leger daar achter om verdere oproer te voorkomen, en benoem de Ptolemeus tot hun bevelvoerder en ging zelf naar Samaria met 3000 man voetvolk en 600 ruiters om Antigonus te bestrijden. Zij die toch al opruiend van aard waren, grepen hun kans toen zij onverwacht Ptolomeus aanvielen en zijn bevelhebber doodden, het land plunderden en zich verborgen in moeilijk bereikbare plaatsen. Maar toen Herodes bericht kreeg van dit oproer, kwam hij onmiddellijk bijstand verlenen, en drukte hij deze opstand de kop in, en begon hij een belegering van al hun forten, verder legde hij hen een schatting op van 100 talenten als straf voor de verwoestingen die zij in het land hadden aangericht.

6. In deze tijd waren de Parthen al uit het land verdreven en was Pacorus gedood. Ventidius, op bevel van bij Antonius, zond 1000 ruiters en twee legioenen naar Jeruzalem om tegen Antigonus te strijden. Nu vroeg Antigonus aan Macheras, die hun bevelvoerder was, door middel van een brief, om hem ter hulp te komen, en uitte veel klachten tegen het geweld dat Herodes bedreef. En ook vanwege de schade die hij het koninkrijk toebracht. Hij beloofde hem geld voor zijn hulp maar hij ging niet op de uitnodiging in vooral omdat Herodes meer geld voor zijn hulp had geboden. Dus wendde hij vriendschap voor Antigonus voor, maar kwam als spion om de situatie te verkennen, hoewel hij hiermee tegen de wens van Herodes inging die hem had afgeraden zo te handelen. Maar Antigonus veronderstelde zijn intenties al van te voren, en stond hem niet toe de stad binnen te komen, en verdedigde zichzelf tegen hem als tegen een vijand, vanaf de muur, totdat Macheras zich schaamde voor wat hij gedaan had en vertrok via Emmaüs naar Herodes. En toen hij woedend was vanwege deze teleurstelling doodde hij alle Joden die hij ontmoette, zonder ook maar iemand te sparen, zelfs niet de volgelingen van Herodes maar zag iedereen als een volgeling van Antigonus.

7. Hierdoor werd Herodes kwaad op hem, en wilde hem als een vijand gaan bestrijden, maar hij bedwong zijn verontwaardiging, en ging naar Antonius om Macheras van verraad te beschuldigen. Maar Macheras was intussen verstanig geworden door zijn overtredingen en volgde de koning onmiddellijk, en vroeg zeer oprecht om verzoening. Herodes was echter niet af te brengen van zijn besluit om naar Antonius te gaan, maar toen hij hoorde dat hij Samosata, een grote stad in de buurt van de Eufraat, belegerde met een grote landmacht, maakte hij nog meer haast, omdat hij van mening was dat dit een goede gelegenheid was zijn trouw aan Antonius te bewijzen. Inderdaad, toen hij daar aan kwam maakte hij een einde aan de belegering, en doodde een groot aantal barbaren. Ook veroverde hij een grote oorlogsbuit, zodat Antonius die hem al bewonderde, nu een nog groter bewondering voor hem had. Zo gaf hij hem grote eerbewijzen en nogmaals de verzekering dat hij het koningschap zou ontvangen nu Samosta weer in zijn handen was.

HOOFDSTUK 17.
DE DOOD VAN JOZEF, DE BROER VAN HERODES, DIE AL VOORZEGD WAS IN EEN DROOM VAN HERODES. HOE HERODES TWEEMAAL OP EEN WONDERBAARLIJKE MANIER GERED WERD. HIJ ONTHOOFD PAPPUS, DE MOORDENAAR VAN ZIJN BROER EN ZEND DAT HOOFD NAAR ZIJN ANDERE BROER, PHERORAS, EN SPOEDIG DAARNA BELEGERT HIJ JERUZALEM EN HUWT HIJ MARIAMNE.

1. Intussen waren de belangen van Herodes in het land nogal verwaarloosd. Hij had zijn broer, Jozef, met grote macht achtergelaten, maar hem ook opgedragen geen actie tegen Antigonus te ondernemen totdat hij teruggekeerd zou zijn. Want Macheras was geen betrouwbare hulp, zoals al eerder in het verleden was bewezen. Maar zodra Jozef hoorde d at zijn broer ver weg was, negeerde hij die opdracht en vertrok naar Jericho met 5 cohorten die Macheras hem ter beschikking had gesteld. Dit beweging was bedoeld om zich te verzekeren van voldoende graan want het was nu oogsttijd. Maar toen de vijand hem aanviel in bergen en moeilijk begaanbare plaatsen, werd hijzelf gedood nadat hij zeer moedig gevochten had, Ook de Romeinse cohorten werden

verslagen, deze cohorten waren onervaren soldaten, uit Syrië gehaald en er waren geen ervaren soldaten of veteranen bij. Die hen konden steunen.

2. Deze overwinning was niet toereikend voor Antigonus; maar hij verviel tot een mate van woede, dat hij van de dode lichamen het hoofd liet afhakken, ook van het lichaam van Jozef, hoewel Herodes 50 talenten had beloofd voor zijn veiligheid. Nu de situatie in Galiléa zo chaotisch waren na de overwinning van Antigonus, namen zijn mannen het besluit de machtigen die Herodes volgden in het meer te gooien en te verdrinken. Ook waren er grote veranderingen in Iduméa, waar Macheras een muur om een fort, dat hij Gittha noemde. Maar Herodes wist hier niet van, want na de inname van Samosata had Antonius Sosius over Syrië aangesteld en hemde opdracht gegeven om Herodes te helpen tegen Antigonus, en was vertrokken naar Egypte, dus stuurde Sosius twee legioenen naar hem in Judea om Herodes te helpen en volgde zelf spoedig daarna.

3. Toen Herodes in Daphne, bij Antiochië, was, had hij een paar dromen die kennelijk en voorzegging waren van de dood van zijn broer. Hij stond van zijn bed op, met een zeer grote verontrusting; en op dat moment kwamen boodschappers met het slechte nieuws. Nadat hij zich een tijdje over zijn tegenspoed beklaagd had, zette hij de rouw van zich af en maakte haast om tegen zijn vijand op te trekken. En toen hij en afstand had afgelegd die eigenlijk boven zijn strekte ging, en zelfs de Libanon al het bereikt, kreeg hij hulp van 800 man die daar woonden en voegde hen bij zijn Romeinse legioen, waarmee hij Galiléa binnenviel en de vijand versloef en terugdreef naar hun eigen land. Ook voerde hij aanvallen uit op hun forten. Door een verschrikkelijke storm was hij gedwongen zijn kamp op te slaan voordat hij nog meer steden kon veroveren. Maar na een paar dagen voegde het tweede legioen van Antonius zich bij hem, waardoor de vijand bang werd voor de overmacht die er nu was en zij verlieten de forten onder bescherming van de nacht.

4. Nadat hij langs Jericho was getrokken, met alle snelheid die maar mogelijk was, om de moord op zijn broer te wreken, gebeurde er iets wat hij ervaarde als een Goddelijk teken, dat was een gevaarlijke situatie waaruit hij werd gered en hem de reputatie bezorgde in een bijzondere gunst bij God te staan. Het was na een feestmaal dat alle gasten, en ook hij, vertrokken en onmiddellijk daarna stortte het gebouw in. Hij zag dit gebeuren als een teken van welke gevaren hem nog te wachten stonden en hoe hij veilig uit de oorlogen zou komen die nog voor hem lagen. De volgende ochtend zette hij zijn leger weer aan het marcheren toen 6000 vijanden vanaf de bergen op hem afstormden welke verslagen werden. Hij wist te voorkomen dat het man -tegen -man -gevechten zouden worden maar liet stenen gooien en pijlen afschieten tijdens welke actie hij ook zelf gewond werd.

5. Omdat Antigonus zich er op gezet had Herodes niet alleen in moed te overtreffen, maar ook in manschappen, stuurde hij Pappus, een van zijn medestanders, met het leger uit tegen Samaria, en stond tegenover Macheras; maar Herodes versloeg de vijand, en brak 5 dorpen af en doodde 20 00 man van het vijandelijke leger, verbrandde hun huizen, en ging daarna terug naar zijn legerkamp. Hoewel zijn hoofdkwartier in Kana was.

6. Nu kwamen er menigten Joden dagelijks tot hem hun toevlucht nemen, zowel uit Jericho als uit andere landstreken. Sommigen deden dat uit haat tegen Antigonus, en anderen uit respect voor de grote dingen die Herodes had gedaan, maar er waren er ook

die het deden uit een verlangen naar avontuur. En wat Pappus en de zijn betreft partij, ze waren niet bang nog voor het aantal noch voor de inzet van de tegenstander, maar marcheerden met vastberadenheid het gevecht tegemoet. Een deel van dar leger bood enige tegenstand, maar Herodes die nog steeds woedend was vanwege de moord op zijn broer, die hij beslist wilde wreken, versloeg hen vrij snel en achtervolgde hen, waardoor er een grote slachting plaatsvond. Sommigen werden teruggedreven naar de dorpen waar ze vandaan kwamen. Dorpen die hij ook aanviel als hij daar gewapende mannen vond. Nadat hij hen ha verslagen brak hij de huizen af of stak ze in brand en doodde hen die in de huizen waren of op de daken zaten. Hierdoor vielen er veel slachtoffers, ook zij die vluchtten en op de vlucht gegrepen werden door soldaten werden gedood en op hopen gegooid. Op sommige plekken waren de stapels lijken zo groot dat de overwinnaars nauwelijks nog lang de weg konden. De vijand kon deze slag niet dragen, dus toen de menigte van de verzamelde mensen zag dat zij die in de dorpen waren werden verslagen, vluchtten ze allemaal alle kante n uit. Gesterkt door het vertrouwen van de overwinning, ging Herodes onmiddellijk verder naar Jeruzalem, tenzij hij zou worden gehinderd door de winterse omstandigheden die zich zouden kunnen voordoen. Dit was het enige beletsel dat in de weg zou kunnen staan voor een glorieuze overwinning, en das in de weg zou kunnen staat voor de nederlaag van Antigonus, die al besefte dat hij de stad zou moeten verlaten.

7. Tegen de avond had Herodes zijn vrienden al vrijaf gegeven om zich te verfrissen van hun vermoeidheid, en toen hij ook zelf gegaan was, terwijl hij nog gekleed was in zijn wapenrusting, zoals een gewone soldaat, om in bad te gaan, en slechts een dienaar bij hem was, zag een van de vijanden hem voordat hij in bad zou gaan en trad hem tegemoet met getrokken zwaard, en daarna een tweede en zelfs een derde, en daarna nog en aantal van de mannen die eerder gevlucht waren en zich schuil hadden gehouden in grote angst. Hij weerstond hen en toen zij dat zagen werden zij nog banger en vluchten opnieuw van hem weg, hoewel hij naakt was en probeerde van de weg af te komen. Nu was daar ook niemand anders die deze man aankon, want Herodes was al tevreden met het feit dat hij geen letsel had opgelopen, zo konden zij vluchten in veiligheid. 8. Maar de volgende dag liet Herodes het hoof van Pappus, de bevelvoerder Antigonus afhouwen, en zond het naar zijn broer Pheroras, bij wijze van bestraffing voor het vermoorden van Jozef, want hij was de man die Jozef had vermoord. Toen de winter begon in te zetten ging, Herodes naar Jeruzalem, en bracht zijn landmacht bij de muur van de stad, het was in het derde jaar dat hij koning was gemaakt in Rome, hij sloeg zijn kamp op voor de Tempel, omdat hij de stad vanaf die kant wilde aanvallen want ook Pompeus had de stad vanaf die kant aangevallen. Hij verdeelde de taken onder de landmacht, en brak de voorstad af en bouwde drie wallen en gaf opdracht op deze wallen torens te bouwen, en liet de meest ervaren troepen het werk uitvoeren. Zelf ging hij naar, om de dochter van Alexander, de zoon van Aristobulus, tot vrouw te nemen. Hij was met haar verloofd zoals we weten, en tijdens het beleg van de stad huwde hij met haar zo groot was zij minachting voor zijn vijanden.

9. Nadat hij Mariamne had gehuwd, keerde hij terug n aar Jeruzalem met een nog groter leger. Sosius voegde zich ook bij hem met een groot leger, zowel voetvolk als ruiters, die hij voor zich uitzond door het middendeel van het land, terwijl hij zelf marcheerde langs Phoenicie, en toen de gehele landmacht bijeen was, die bestond uit elf regimenten voetvolk en 6000 ruiters, de Syrische hulptroepen niet meegerekend, die op zich echt geen klein deel van de strijdkrachten vormden, sloeg hij kamp op tegen de noordelijke muur. De afhankelijkheid van Herodes was die van de beschikking van de Romeinse

Senaat, door welke bekend was gemaakt dat hij koning was. En Sosius vertrouwde op Antonius, die strijdkrachten had gestuurd om Herodes te helpen.

HOOFDSTUK 18.
HOE HERODES EN SOSIUS JERUZALEM INNAMEN DOOR GEWELD EN WELKE DOOD ANTIGONUS OVERVIEL EN OVER CLEOPATRA'S WEELDE - GEVOELIGE HUMEUR.

1. De Joden die in de stad waren, waren verdeeld in verschillende groepen. De groep die zich rondom te Tempel had verzameld, de minst weerbare was van mening dat de gelukkigst e hij was die het eerst zou sterven. Maar zin die tot de meer dapperen en stoutmoedige behoorden organiseerden zich, en begonnen de roven op verschillende manieren, in het bijzonder de plaatsen om de stad omdat er geen voedsel meer te vinden was, noch voor mensen noch voor paarden. Intussen waren ervaren vechters aangesteld om de stad te bewaken tijdens de belegering en verdreven hen die een wal bouwden weg van die wal. Waarbij ze zeer inventief waren om hen die de vijandelijke oorlogswerktuigen bedienden, het onmogelijk te maken die werktuigen te gebruiken of enig succes te hebben met het graven van gangen onder de grond.

2. Wat de berovingen betreft die zij deden, de koning bepaalde dat er hinderlagen gelegd moesten worden zodat die rooftochten zouden ophouden of in ieder geval verminderen en dat die rovers op afstand moesten woerden gehouden. Hij was ook hard voor de Joden, hoewel de zich tot in iedere graad dapper betoonden durfden ze niet meer in de buurt van de Romeinen te komen omdat dat een bijna zekere dood betekende. Maar door middel van onderaardse gangen, waaruit ze plotseling opdoken, leek het soms alsof ze te midden van de Romeinen verbleven. Inderdaad, hoewel ze een grote landmacht om zich heen hadden, droegen zij een belegering van 5 maand en, totdat enige mannen van Herodes het aandurfden dichterbij de muur te komen, en de stad aan te vallen. Hetzelfde deden de mannen van Sosius na hen. Eerst vielen zij hen aan die rondom te Tempel verbleven, en nadat de rest van het leger binnengevallen was ontstond er een grote slachting waarbij het doel bleek te zijn dat er geen enkele vijand overbleef. Iedereen hakte iedereen in stukken in de nauwe straatjes en stegen en in huizen, ofwel men rende naar de Tempel maar ook daar werd geen genade getoond noch voor mannen, noch voor vrouwe, noch voor kinderen. Ook bejaarden konden niet rekenen op respect voor hun leeftijd. Het was toen dat Antigonus, zonder te denken aan zijn toekomst uit de Citadel kwam en neerviel voor de voeten van Sosius, die zonder enig medelijden toen hij de verandering van houding zag, hem uitlachte en hem Antigona noemde. Toch behandelde hij hem niet als een vrouw maar liet hem ook niet vrij. Hij liet hem in boeien slaan en zette hem gevangen.

3. De grootste zorg van Herodes echte r was nu het bedwingen van de buitenlandse hulptroepen, want de meeste van dat vreemde volk wilden graag de Tempel zien, en dat was de Heilige Huis zelf. Hij slaagde erin in een en ander te verhinderen, door beloften en dreigementen en zelfs geweld. Hij wilde niet dat met de Tempel van binnen zou zien omdat dat verboden was en in dat geval zijn overwinning erger zou zijn dan een nederlaag. Hij verbood ook de plundering van de stad door Sosius vragen op een uitermate indringende manier, of de Romeinen van plan waren hem koning van een woestijn te laten zijn., en vertelde hem dat hij het koningschap over bewoonbare aarde een te kleine beloning vond voor de slachting van veel burgers. Toen Sosius zei dat hij de soldaten toestond te plunderen als beloning voor wat ze gelden hadden tijdens de

belegering, gaf Herodes als antwoord dat hij een beloning zou geven uit zijn eigen vermogen. Zo kocht hij de bevrijding van zijn land en hield zich aan zijn beloften. Hij gaf grote geschenken aan iedere soldaat en een nog grotere aan hun bevelhebber, en de meest koninklijke gulheid aan Sosius zelf, waarbij niemand ook maar iets tekort kwam. Hierop wijdde Sosius en gouden kroon aan God, en begaf zich naar Jeruzalem, en leidde Antigonus in ketenen naar Antonius. Een bijl bracht het einde van Antigonus, die zo naar het leven verlangd had en tot op het laatste moment had gehoopt het leven te behouden, maar zijn welverdiende loon voor zijn lafhartigheid ontving.

4. Hierop onderscheidde Herodes de menen in de stad en hen die aan zijn kant stonden, en maakte daardoor nog veel meer vrienden door de eerbewijzen die hun hen verleende. Zij die aan de zijde van Antigonus hadden gestaan liet hij doden, en toen zijn geldkist de bodem begon te laten zien, verkocht hij zijn sierraden en stuurde de opbrengst naar Antonius en de zijn. Toch kon hij hierdoor zich niet vrijkopen van alle lijden, want Antonius was nu onder de betovering van Cleopatra. Nu Cleopatra zich had gezet op de dood van haar familie totdat niemand van haar bloed verwanten zou leven, begon zij iedereen van haar verwanten om te brengen. Dus beschuldigde zij de machtige mannen van Syrië bij Antonius, en haalde hem over hen te doden. Hierdoor werd zij op simpele wijze de beheerster van al wat hij had en deed. Ze vertoonde dit gedrag zelfs naar Joden en Arabieren en streefde zij er ook naar dat Herodes en Malichus, de koningen van deze landen, zouden worden gedood.

5. Met deze verlangens ging hij slechts ten dele akkoord, omdat hij het beneden zijn waardigheid vond om zulke goede mannen om te brengen en zijn vriendschap met hen niet onder druk wilde zetten. Hij nam hen een groot deel van hun land af, inclusief de geplante en bomen bij Jericho waaronder de balsembomen en gaf die aan Cleopatra samen met alle steden aan deze kant van de Eufraat, behalve Tyrus en Sidon. En nadat ze de eigenaresse van dit alles geworden was, en bij Antonius gebleven was tijdens zijn expeditie tegen de Parthen tot aan de Eufraat en gekomen was bij Apamia en Damascus in Judea lukte het Herodes haar tot rust te brengen door middel van grote geschenken. Hij huurde van haar de plaatsen die van hem afgenomen waren voor en bedrag van 200 talenten per jaar. Hij begeleidde haar zelfs naar Pelusium, en betoonde haar alle mogelijke respect. Het was niet lang daarna dat Antonius terugkwam van de Parthen en Artabazes, de zoon van Tigranes, met zich meevoerde als gevangene, als een geschenk voor Cleopatra, waarbij ook zijn geld en de oorlogsbuit behoorde.

HOOFDSTUK 19.
HOE ANTONIUS, NA DOOR CLEOPATRA TE ZIJN OVERGEHAALD, HERODES EROP UITZOND OM TEGEN ARABIEREN TE STRIJDEN EN HOE HIJ VERSCHEIDENE VELDSLAGEN LEVERDE WAAR HIJ HEN TE LAATSTE OVERWON, EN OVER DE GROTE AARDBEVING.

1. Toen de oorlog begonnen om Actium was, werd Herodes bereid om bijstand te verlenen aan Antonius, omdat hij nu de situatie in Judea onder controle had en Hyrcania had heroverd. Dit was ene plaats doe door de zuster van Antigonus werd bezet. Hij werd echter vakkundig gehinderd door de invloed die Cleopatra op Antonius had. Want omdat, zoals we reeds zagen, zij van alles in haar schild voerde tegen de koningen van Judea en Arabië, kreeg ze Antonius zover ten strijde te treken tegen de Arabieren en Herodes. Zodat zij er het beste aan over zou houden en bezitster van Arabië en Judea zou worden, en de huidige koning zouden worden verdreven.

2. Echter, dit plan werkte uit in het voordeel van Herodes, want ten eerste nam hij gijzelaars van de vijand en kreeg hij verder een groot leger van ruiters bijeen, en beval hij hen tegen Diespous op te trekken. Hij veroverde hun landmacht hoewel die zeer dapper tegen hem vochten. Na deze nederlaag waren de Arabieren zeer in beweging en verzamelden zich bij Kanatha, een stad van Celesyria, in grote menigten en wachtten daar op de Jo den. En toen Herodes hierheen gekomen was probeerde hij deze oorlog op bescheiden wijze te voeren, en gaf bevel dar er een muur om het kamp gebouwd moest worden, maar dit bevel werd niet door iedereen gehoorzaamd, men was nog zo bedwelmd door de vorige overwinning, dat men meteen de Arabieren aanviel en hen versloeg bij de eerste uitval en hen daarna achtervolgde. Maar er waren hinderlagen gelegd voor Herodes voor het geval van een achtervolging, terwijl Athenio, een van de bevelhebbers van Cleopatra, en altijd al de tegenstander van Herodes, de mannen van Kanatha er op uitzond tegen Herodes. Want, na die eerste aanval vatten de Arabieren moed, en kwamen terug, en voegden zich bij hen bij de rotsige plaatsen, die moeilijk begaanbaar waren, wachtten daar op Herodes en doodden veel van zijn mannen. De overgebleven vluchtten naar Ormiza, waar de Arabieren hen omsingelden, hun kamp innamen en hen versloegen.

3. Een tijdje na deze ramp voerde Herodes hulptroepen aan, maar die kwamen te laat. De aanleiding voor die slag was dat de officieren niet hadden gehoorzaamd, hadden ze niet plotseling de strijd begonnen, had ook Athenio niet de kans gehad zijn hinderlagen verborgen te houden want Herodes versloeg daarna de Arabieren, en trok hun land binnen. Hij bracht hem meer schade dat hun een overwinning kon compenseren. Maar terwijl hij wraak nam op zijn vijanden, vond er een andere calamiteit plaats, want in het zevende jaar van zijn regering, bij de slag om Actium die toen op haar hoogtepunt was, in het begin van de lente, vond er een aardbeving plaats, die een groot deel van de veestapel vernietigde en 30.000 slachtoffers eiste, maar de landmacht overkwam geen schade omdat die in de openlucht gelegerd was. Intussen werd door deze aardbeving de moed van de Arabieren versterkt, niet in de laatste plaats omdat zij meenden dat geheel Judea nu verwoest was. Door deze veronderstelling meenden zij dat het erg eenvoudig moest zijn Judea nu te veroveren omdat de inwoners nu geen verzet meer konden bieden. Eerst vermoord en zij de afgezanten die bij hen waren en trokken daarna onmiddellijk op naar Judea.

4. De Joods natie was bang van de invasie en bovendien behoorlijk ontmoedigd door de hen zojuist overvallen rampen, Maar Herodes wist hen te verzamelen en sprak hen moed in en kreeg hen zover dat zij hun land zouden verdedigen door middel van deze toespraak: "Het komt mij voor dat de huidige dreiging onredelijk veel invloed op jullie heeft Het is waar, je kunt onder de indruk te zijn van de rampen die ons hebben overvallen, maar om nu bang te zijn voor een invasie, is onmannelijk. Wat mijzelf betreft, ik ben ver van bang voor de vijand na deze aardbeving, waarvan ik denk dat God een val heeft gelegd voor de Arabieren zodat we ons op hen kunnen wreken. Want de aanstaande invasie geeft ons meer voordeel, dan dat de vijand ooit zal hebben Maar de doop die zich richt menselijke kracht is een zeer dunne. Maar ook hoop die zich richt op de nederlaag van de vijand is niet geheel betrouwbaar want een mens kan geen zekerheden geven, noch in voorspoed noch in tegenspoed. Voorspoed is en zeer betrekkelijk iets en gat van de een naar de ander, dit zouden jullie toch allang geleerd moeten hebben. Immers, in het vorige gevecht waren jullie overwinnaars, en daarna waren jullie vijanden het. Nu ziet het er hetzelfde uit, zij die nu denken te overwinnen

zullen overwonnen worden! Want als men te zeer overtuigd is van de overwinning is men niet voldoende op zijn hoede, terwijl de voorzichtigheid leert met beleid te handelen. Daarom waag ik het jullie te zeggen moedig te zijn. Want als jullie moediger zouden zijn geweest zou ik jullie hebben meegenomen in de strijd tegen, Athenio en zijn verraad al eerder hebben bestraft. Maar jullie huidige aarzelingen en terughoudendheid is voor mij nu een reden om zeker te zijn van de overwinning. Inderdaad is het onbehoorlijk om vooraf over te lopen van vertrouwen, maar zodra we in actie komen dienen we ons te sterken en de vijand te bestrijden. Hoe slecht ze ook zijn, wees er zeker dat niets, maar dan ook niets, de vastberadenheid van een Jood kan slopen. En wees er zeker van je niet te laten verontrusten door deze aardbeving en wees niet bang dit deze een voorbode zou zijn van andere rampen, dit is slechts een natuurverschijnsel. Natuurlijk, er kunnen voorboden zijn zoal epidemieën en hongersnoden en aardbevingen, maar deze rampen hebben hun beperkingen en zijn meestal niet een voorbode van komende rampen. En inderdaad welke groter onheil kan de oorlog, hoe gewelddadig ook, ons brengen dan deze aardbeving? Neen! Er is al een teken voor de naderende ondergang van de vijand! En wel een bijzonder duidelijk en groot teken. Dat is dat zij op barbaarse wijze onze afgezanten hebben vermoord, dat geheel in tegenstelling tot de wetten van de mensheid, tegen het gezonde verstand in, ze hebben al te veel schade aangericht! Maar ze zullen zich niets realiseren dat God een onoverwinnelijke rechterhand heeft. Die hand zal wraakzuchtig zijn voor deze verbondsbrekers. Laat iedereen daarom met alle moed aan deze oorlog beginnen, niet alleen voor zijn vrouw en kinderen, niet alleen vanwege het gevaar dat ons land bedreigt, niet allen voor de moord op onze afgezanten, maar om de toekomst van ons volk te verzekeren. En als jullie nu door mij geleid willen worden zal ik jullie voorgaan in de gevaren, want jullie weten goed genoeg dat jullie eigen moed onweerstaanbaar is, tenzij je onbedachtzaam handelt.

5. Nadat Herodes hen had aangemoedigd door deze toespraak, en hij zag met welke houding zij weer weggingen, offerde hij offers aan God, en na dit offeren ging hij over de Jordaan met zijn landmacht, en sloeg zijn kamp in Philadelphia, dichtbij de vijand, en bij een fort dat tussen hen lag. Hij begon te schieten van een afstand en hoopte dat het spoedig tot een treffen zou komen, want sommigen van hen waren vooraf al gezonden om het fort in te nemen. Maar de koning stuurde een groep soldaten die hen onmiddellijk uit het fort verdreven terwijl hij zelf naar de voorhoede van zijn landmacht ging, die al stond opgesteld in slagorde en riep de Arabieren op nu eindelijk te komen vechten als mannen. Maar toen niemand het kamp uit wilden komen, want ze waren bijna verlamd van angst, en hun bevelvoerder, Elthemus, niet in staat was iets te zeggen vanwege zijn angsten, begon Herodes op te trekken, en vernielde hun fort. Waardoor zij gedwongen waren terug te trekken en weg te vluchten. Dat gebeurde wel zo wanordelijk dat het voetvolk en de ruiters zich vermengden tijdens de vlucht. Ze waren inderdaad superieur aan de Joden in aantal, maar inferieur in moed en vastberadenheid, die zich aan ieder gevaar durfden blootstellen.

6. Tijdens de strijd zelf werden niet zoveel Arabieren gedood, maar toen ze op de vlucht sloegen werden ze vernietigend verslagen door de Joden. Maar een niet kleiner aantal werd door henzelf gedood tijdens de chaotische vlucht, terwijl de rest van de menigte hun onmiddellijke dood voorkwam door zich te verschansen in een fort. Herodes omcirkelde en belegerde hen en terwijl zij op het punt stonden zich over te geven kwam er een andere ramp over het, en dat was watergebrek. Hun koning weigerde naar hun smeekbeden te luisteren en toen ze Herodes 500 talenten aanboden voor water en vrije

aftocht, voerde hij de druk op. En toen zij helemaal uitgeput waren van dorst, kwamen ze zich vrijwillig overgeven aan de Joden in menigten. Na 5 dagen waren er 4.000 van het in ketenen geslagen, en op de 6 de dag kwam de rest naar buiten om tegen Herodes te vechten, Hij doodde op die dag 7.000 man en strafte Arabië op deze manier heel erg hard. Hun moed was zo ver gezonken dat zij Herodes vroegen hun heerser te willen zijn.

HOOFDSTUK 20.
HERODES IS BEVESTIGD IN ZIJN KONINGSCHAP DOOR CAESAR, EN SLUIT VRIENDSCHAP MET DE KEIZER DOOR MIDDEL VAN GROTE GESCHENKEN. CAESAR BEANTWOORDT ZIJN VRIENDELIJKHEID DOOR HEM DE AAN CLEOPATRA GEGEVEN DELEN VAN ZIJN LAND WEER TERUG TE GEVEN. MET TOEVOEGING VAN ZENODORUS

1. Maar nu was Herodes bezorgd om de meest belangrijk aangelegenheid, vanwege zijn vriendschap met Antonius die door Caesar bij Actium was versagen. Toch had hij meer angst dan zorgen want Caesar ging er nog niet van uit dat Antonius geheel en definitief verslagen was. Terwijl Herodes hem nog steeds steun verleende. Echter, de koning besloot zichzelf bloot te stellen aan gevaar, daarom zeilde hij naar Rhodes, waar Caesar toen verbleef, hij kwam tot hem zonder zijn diadeem, en in de kleding van een burger. Maar in zijn gedrag was hij een koning. Hij verheelde niets van de waarheden, maar sprak: O Caesar, nadat ik koning van de Joden gemaakt werd door Antonius, heb ik mijn koninklijke macht toegepast op de best mogelijke manier en geheel in het voordeel van ons allen, ook wil ik niet verhelen dat U mij een aantal keren bewapend hebt gezien of van mij hebt gehoord. Dat omdat ik gedwongen was te strijden tegen de Arabieren. Ik heb echter zoveel mogelijk hulptroepen gezonden als ik kon en ook vele duizenden maten graan. Inderdaad, ik heb in de woestijn mijn weldoener niet in de steek gelaten toen hij de ramp onderging in Actium; maar ik gaf hem het beste advies dat ik geven kon, toen ik niet langer in staat was hem bij te staan in de oorlog. Ik zei hem dat er maar een uitweg was voor zijn problemen en dat was Cleopatra doden. En ik beloofde hem dat, als zij eenmaal dood was, ik hem zou bijstaan met geld voor zijn veiligheid en hem met mijn leger te hulp zou komen in zijn oorlog tegen Caesar, maar zijn gevoelens voor Cleopatra verstopten zijn oren, hij gedroeg zich als God zelf, maar die had de regering inmiddels aan u gegeven. Ik heb mijzelf verbonden aan zijn lot en met de laatste gebeurtenissen heb ik mijn diadeem afgelegd en ben naar u gekomen. Ik leg mijn hoop op veiligheid in handen van uw goedheid en verzoek u te overwegen wat een goede vriend ik ben geweest en hoe trouw ik was.

2. Caesar antwoordde hem: Je hebt niet slechts je veiligheid, maar ook jet koningschap en dat zelfs steviger dat voorheen, want je bent het waard over veel en over veel onderdanen te regeren vanwege de standvastigheid van je betoond vriendschap. Streef ernaar aan mij een gelijke vriendschap te betonen en te streven naar mijn voorspoed. Daarin wil ik zelfs van afhankelijk zijn. Antonius heeft echter goed gedaan om de voorkeur aan Cleopatra boven u, want dit betekent dat we nu weten hoe verdwaasd zij was, en zo ben je mijn vriend geworden nog voordat ik de uwe was. Hierover heeft Quintus Didius mij geschreven dat je hem steun zult geven. Ik verzeker je ervan dat ik je zal bevestigen in het koningschap door middel van een decreet. Ik zal ook bevorderen dat ik je enige vriendelijkheden betoon zodat je niets zult verliezen door de oorlog van Antonius.

3. Nadat Caesar deze woorden had gesproken zette hij de diadeem van het koningschap op zijn hoofd, en proclameerde dat deze bevestiging per decreet was, waarbij hij zijn aanbevelingen nog versterkte op een schone wijze. Waarop Herodes zich verplichte door hem in vriendelijkheid geschenken te geven en hem vroeg Alexander, een van de vrienden van Antonius, te vergeven. Maar de woede van Caesar woede tegen hem was groot, en hij klaagde over de vele overtredingen die de man had gedaan en dat betekende dat hij het verzoek niet kon honoreren. Hierna begaf Caesar zich naar Egypte via Syrië, en als Herodes ontving hem met koninklijke eer en daarna reed hij met Caesar om te troepen bij Ptolemaïs te inspecteren. Daarna was er en feest voor zijn vrienden en gaf ook aan het leger wat zij nodig hadden. Hij voorzag hem ook overvloedig van water toen ze de lange mars naar Pelusium begonnen die door droog land voerde, en ook op de terugweg stond er weer overvloedig water voor hen klaar zodat daaraan geen enkel gebrek was. Het was daarom de mening, zowel van Caesar zelf als van zijn soldaten dat het koninkrijk van Herodes eigenlijk te klein was om zich dit alles te kunnen permitteren, om welke reden dat Caesar, toen hij terugkeerde uit Egypte, en Cleopatra en Antonius dood waren, hij hem niet alleen grote eerbewijzen gaf, maar zijn koninkrijk uitbreidde met die landen die van hem waren afgenomen door Cleopatra, maar ook Gadara, Hippos, en Samaria, en bovendien, de havensteden Gaza, Anthedon, Joppa, en de toren van Strato. Hij schonk hem ook 400 Galaten als persoonlijke lijfwacht, die eerder van Cleopatra waren. Dit alles vanwege de vrijgevigheid die hij aan Caesar had betoond.

4. Bovendien, na de eerste spelen van Actium, voegde hij aan zijn koninkrijk toe de streek genaamd Trachonitis, en wat er naast lag, Batanea, en het land van Auranitis, en dat vanwege het volgende: Zenodorus, die het huis van Lysanias had gehuurd, had rovers gezonden naar Trachonitis en de Damascenen, die daarop de hulp van Varro, de president van Syrië, inriepen en van hem verlangden dat hij de huidige rampspoed aan Caesar zou melden. Toen Caesar dit hoorde gaf hij bevel dat roversnest te vernietigen. Varro voerde daarom een expeditie tegen hen, en zuiverde het land van hen en nam het Zenodorus af. Caesar gaf het daarna aan Herodes, zodat het niet opnieuw een uitvalsbasis tegen Damascus zou worden. Hij gemaakt hem procurator van geheel Syrië, en 10 jaar later, toen hij kwam naar die provincie, konden zijn adviseurs niet anders adviseren om na de dood van Zenodorus het gebied van Trachonitis en Galiléa ook aan Herodes te geven. Toch, wat beter was voor Herodes, was dat hij geliefd was door Caesar volgend op Agrippa, en door Agrippa volgend op Caesar, waardoor hij ongekend veel voorspoed kende. Maar de grootheid van zijn ziel overtrof dat alles, en zijn persoonlijke grootmoedigheid uitte zich in een groei van godsdienstig besef en vroomheid.

HOOFDSTUK 21.
VAN DE TEMPEL EN STEDEN DIE DOOR HERODES WEREN GEBOUWD EN VAN HUN STICHTING. EN VAN DE ANDERE BOUWWERKEN DIE DOOR HEM WERDEN UITGEVOERD. EN WELKE T GROOTHEID HIJ BETOONDE AAN VREEMDELINGEN. EN HOE HET GELUK HEM TOELACHTE.

1. In het vijftiende jaar van zijn regering, herbouwde Herodes de tempel, en voegde er een stuk land met een muur aan toe, waardoor het Tempelterrein twee keer zo groot werd als voorheen. De kosten die hij er aan besteedde waren reusachtig groot en de rijkdommen ervan waren onvoorstelbaar. Een blijk daarvan zijn de zeer grote pilaren die om de Tempel heen werden gebouwd en de Citadel aan de noodkant. De pilaren

bouwde hij vanaf de fundering, de Citadel hij herstelde hij tegen zeer hoge kosten waardoor het eigenlijk niets anders werd dan paleis, dat Antonia noemde, ter ere van Antonius. Hij bouwde oor zichzelf een paleis in de bovenstad, dat twee zeer grote en prachtige appartementen bevatte, waarmee het Heilige Huis nauwelijks kon worden vergeleken in afmetingen. Het ene appartement noemde hij Caesareum, en het andere Agrippium, naar zijn twee grote vrienden.

2. Toch bewaarde hij hun herinnering niet alleen door gebouwen door die gebouwen hun naam te geven, maar zijn weldadigheid ging zelfs zo v er dat hij hele steden voor hen liet bouwen. Nadat hij een sterke muur om Samaria had laten bouwen, 4000 meter lang en er 6000 bewoners naar toe had gebracht, en er het meest vruchtbaar stuk grond van het land van had gemaakt, bouwde hij in het midden van de stad een grote tempel voor Caesar, en omringde het met een reep grond van 70 meter en noemde de stad Sebaste, van Sebastus, ofwel Augustus, en regelde de zaken van de stad op en uitmuntende manier.

3. En toen Caesar hem verder had begunstigd met nog meer land, bouwde hij daar een tempel van blank marmer, afkomstig van de bronnen van de Jordaan, bij de plaats genaamd Banias, waar de berg tot zeer grote hoogte opstijgt. De bronnen van de Jordaan beginnen aan de wortel van het holle uiterlijk en sommigen zijn van mening dat dit het werkelijke begin van de Jordaan is, maar in een volgende geschiedenis zullen we daar verder op ingaan.

4. Maar de koning bouwde ook andere plaatsen in de buurt van Jericho en tussen de citadel Cypros en het vroegere paleis, meer comfortabel dat wat er eerder beschikbaar was en noemde die naar zijn vrienden. Om alles samen te vatten, er was geen enkele plaats in zijn rijk dat niet op de een of andere manier eer gaf aan Caesar. En toen hij het land gevuld had met tempels, bouwde hij zelfs een stad die hij Caesaréa noemde.

5. En toen hij zag dat dar een vervallen stad was aan de kust, dat was de toeren van Strato, maar dat die plaats alle mogelijkheden had om hersteld te worden, herbouwde hij deze met witte stenen, en sierde het met verscheidene prachtige paleizen waarin hij zijn grootheid demonstreerde. Want daar kwam nog bij dat een ze kust tussen Dora en Joppa, geen goede haven lag, zodat iedereen die van Fenicië naar Egypte zeilde verplicht was op een ruige zee te blij ven, als de zuidelijke winden bliezen. Deze winden konden zeer bedreigend zijn. Zelfs als er niet meer een bries was, er al hoge golven ontstonden en vaak de schepen op de rotsen werden gelagen. Maar de koning, door het geld dat hem ruim ter beschikking stond, kon hier de natuur overwinnen en bouwde een grote haven, die zelfs groter was dan die van Pyreus bij Athene. Ook bouwde hij goed verankerde aanlegplaatsen voor de schepen.

6. Omdat de plaats behoorlijk het tegenovergestelde was aan zijn plannen, ging hij toch de moeilijkheden te lijf, hetgeen hij bouwde kon gemakkelijk de kracht van de zee weerstaan en de prachtige versieringen ervan waren zo degelijk, dat het leek alsof er geen enkele moeite was geweest deze gebouwen neer te zetten. Verder zorg de hij voor voldoende diepgang voor grote schepen en versterkte en verbreedde hij de aanlegkade. Toen de haven klaar was verbreedde hij de pier die al behoorlijk hoog boven het water uitsteeg, totdat die 120 meter breed was, 60 meter was al eerder gebouw d om de golven te breken en noemde die Procumatia, eerste breker. Op deze pier was een grote toren, de

belangrijkste en mooiste, die werd Drusium genoemd, van Drusus, de schoonzoon van Caesar.

7. Er waren ook een groot aantal bogen waarin de zeelieden verbleven, en aan de voorkant was een grote vallei, een aanlegkade was er ook om de schepen af te meren. Maar de ingang was aan de noordzijde omdat de noodwind de minst wilde was. Aan de monding van de haven waren aan iedere kant drie grote Kolossen, gesteund door pilaren. Deze Kolossen waren aan de linkerzijde, als men de zee opvaart, gesteund door een degelijke toren, maar die aan de rechterkant stonden werden gesteund door een wal van stenen. Deze wal was groter dan de torens zelf. Verder waren er nog andere gebouwen in het havengebied die opgetrokken waren uit witte steen, terwijl tussen de haven en de stad bestrating was aangelegd. En tegenover de monding van de haven, op een verhoging, stond een tempel voor Caesar, die van een prachtige schoonheid en grote afmetingen was, met daarin een beeld van Caesar, die niet kleiner was dan het beeld van Jupiter Olympus, die als voorbeeld had gediend. Het andere beeld was gelijk aan dat van Juno te Argos. Hij wijdde de stad, de haven en de zeelieden aan de provincie, maar de eer van het gebouwde schreef hij toe aan Caesar, en noemde het daarom Caesaréa.

8. Hij bouwde ook andere gebouwen zoals een amfitheater, een theater, een markt. Dat alles op een manier waardig aan het doel ervan. Verder bepaalde hij dat er iedere vijf jaar spelen moesten worden gehouden, die hij de 'Spelen van Caesar' noemde. Hij loofde grote prijzen uit niet alleen voor de winners, maar ook voor hen de tweede en derde plaats hadden bereikt. Deze prijzen waren van koninklijke gulheid. Hij herbouwde Anthedon, een kuststad, die in de oorlog afgebroken was en noemde die Agrippeum. Bovendien hij had een zo grote vriendelijkheid voor zijn vriend Agrippa, dat hij zijn naam liet graveren op de toegangspoort naar de tempel.

9. Herodes ha d ook grote liefde voor zijn, meer dan enig ander. Hij maakte een monument voor hem, in de mooiste stad van zijn rijk. Er waren daar bomen in overvloed en hij noemde het Antipatris. Verder bouwde hij boven Jericho een Citadel. Het was niet alleen een sterk gebouw, maar ook heel erg mooi. Hij wijdde het aan zijn moeder en noemde het Cypros. Bovendien bouwde hij een toren in Jeruzalem, en noemde die naar zijn broer Phasael, waarvan we de structuur en afmetingen later zullen bespreken. Ook bouwde hij een andere stad in het dal ten noorden van Jericho, en noemde die Phasaelis.

10. En toen hij zijn gezin en vrienden vereeuwigd had, vergat hij toch ook zichzelf niet, maar bouwde een fort op een berg en noemde het naar hemzelf, Herodion noemde hij dat fort, dat hij gebouwd had in de vorm van een vrouwelijke borst. Het ligt op een afstand van 12.5 kilometer van Jeruzalem. Hij besteedde er veel bijzondere kunst aan en dat met grote ambitie, en bouwde ronde torens op de toppen ervan, en vulde de overgebleven ruimten met de meest kostbare verblijven, zodat allen al het zien van deze kunstwerken iemand met verwondering vervulde. Verder waren ook de daken, de muren en alle andere bouwsels, met grote weelde aangelegd. Behalve dit maakte hij watercisternen waarvoor hij regelmatig vaste hoeveelheden water liet komen. Verder liet hij een opgang maken van 200 treden van het allerwitste marmer, want de heuvel was van zichzelf behoorlijk hoog en lastig begaanbaar. Hij bouwde een ander paleis aan de voet van de heuvel, voldoende groot om het meubilair in op te slaan dat benodigd was als er vrinden kwamen. Alles bij elkaar had hij een complete stad gebouwd binnen de maten van de groot paleis.

11. Toen hij alles gebouwd had toonde hij zijn pracht aan heel wat buitenlandse steden. Hij bouwde paleizen om legeroefeningen bij te wonen in Tripoli, Damascus, en Ptolemaïs, hij bouwde een muur om Byblos, met grote kamers erin, Kolossen en een tempel met een markt in Berytus en Tyrus, en een theater in Sidon en Damascus. Hij bouwde een aquaduct voor hen in Laodicéa die aan de kust wonen, en voor de bewoners van Askalon bouwde hij een badhuis met kostbare fonteinen Kolossen rondom de binnenplaats die opvielen vanwege hun schoonheid en vakkundigheid. Verder gaf hij wijngaarden en landerijen aan sommigen, er waren niet weinig steden die bedacht werden door hem met geschenken en hij behandeld hen als waren zij deel van zijn eigen rijk. Hij gaf ook aan sommigen jaargelden, en bestemde terreinen voor legeroefeningen, zo bijvoorbeeld voor de bewoners van Cos, aan wie hij ook de benodigde materialen schonk. Hij gaf hen ook graan zoveel men wilde, en schonk aan Rhodos grote bedragen aan geld, want daar werden schepen gebouwd. Hij deed dergelijke dingen voor veel steden en bovendien ook vaak. En de tempel van Apollo verbrand was, herbouwde hij die op eigen kosten, zodat die na de herbouw er beter uitzag dan ervoor. Wat moet ik nog zeggen van de geschenken die hij gaf aan de Lyciërs en Samnianen? Of van zijn vrijgevigheid aan Ionië? En zijn niet Athene, Lacedemoniërs, de Nicopolitanen en Pergamus in Mysie vol van geschenken die door Herodes zijn gegeven? En de grote pleinen van Antiochië in Syrië, heeft hij die niet geplaveid met gepolijst marmer, 400 meter lang? Dit is te zien door iedereen, want voordien waren die pleinen vuil, vies en met afval bezaaid, en bovendien heeft hij daar Kolossen geplaatst van allen gelijke hoogte.

12. Het is waar dat men zou kunnen zeggen dat deze plaatsen bijzondere voorrechten van hem ontvingen, maar wat dan betreft de gunsten die hij bewees aan de Eleaniers, deze schenking was niet alleen voor de Grieken, maar voor de gehele bewoonde, als ver als de glorie van de Olympisch Spelen gaan! Want toen hij begreep dat het slecht men hen ging en zij verarmden, en dat het enige overblijfsel van het oude Griekenland ook nog zou verdwijnen, is hij niet slechts een van de voorvechter geworden om de Spelen te doen herleven, maar is hij naar Rome gezeild en regelde daar alles wat nodig was tot en met het geld. Dat alleen is een standbeeld voor Herodes. Het zou een oneindige taak zijn als ik moest ingaan op zijn betalingen van andermans schulden, van belastingen, hij verlichtte het lot van het volk van Phasaelis, van Batanea, en van de kleinere steden in Cilicië, hij stelde hen vrij van de jaarlijkse verplichtingen, nog voordat ze betaald waren. Echter, hoewel sommigen ban waren dat zijn grootheid hem naar het hoofd zou stijgen, was ongegrond. Hij gaf uit vrijgevigheid grote gaven aan velen.

13. Herodes had een lichaam dat bij zijn geest paste. En hij was en uitmuntend jager. Bovendien was hij een prima ruiter. Het gebeurde eens dat hij op een enkele dag tachtig wilde dieren ving, waaronder een aantal beren. Ook was hij een goed soldaat die niet te weerstaan was, en verder was hij een voortreffelijk boogschutter. Hij presteerde het regelmatig een geworpen speer met zijn pijl te raken. En naast zijn eigen grote vaardigheden had hij ook het geluk op zijn hand. Hij faalde hoogst zelden, en als hij faalde was de oorzaak daarvan niet aan hem maar bij anderen of door verraad, of was het de onbedachtzaamheid van en soldaat die een mislukking veroorzaakte.

HOOFDSTUK 22.
DE MOORD OP ARISTOBULUS EN HYRCANUS, DE HOGEPRIESTER, EN OOK OP MARIAMNE DE KONINGIN.

1. Echter, het geluk begon zich tegen Herodes te keren, om te beginnen door gezinsproblemen en grote wanorde in de familie, vooral door zijn vrouw waar hij erg veel van hield. Want toen hij aan de macht kwam zond hij Doris, de vrouw waar hij eerst mee gehuwd was, weg en huwde, Mariamne, de dochter van Alexander, de zoon van Aristobulus; door wie er grote problemen ontstonden in zijn gezin. En dat vooral na zijn terugkeer uit Rome. Allereerst verdreef hij Antipater de zoon van Doris, vanwege zijn zoon bij Mariamne, de stad uit met de mededeling dat hij nog slechts tijdens feestdagen in Jeruzalem mocht komen. Daarna doodde hij de grootvader van zijn vrouw, Hyrcanus, toen hij naar hem terugkeerde uit Parthië, onder het voorwendsel dat hij zou hebben samengezworen tegen hem. Deze Hyrcanus was gevangen genomen door Barzapharnes, toen hij Syrië binnenviel, maar zijn eigen landgenoten wilden eigenlijk dat hij daar zou blijven, omdat zij medelijden hadden met zijn conditie en had gehoor gegeven aan hun verlangens, toen ze er bij hem op aandrongen de rivier niet over te steken. Maar het huwelijk van zijn kleindochter met Herodes was hem te verleidelijk en keerde terug om dat bij te wonen. Herodes vreesde dat velen zouden kunnen denken dat hij een beter koning zou zijn, hoewel Hyrcanus zelf geen enkele aanspraak maakte op het koningschap.

2. Hij had bij Mariamne vijf kinderen, twee dochters en drie zonen. De jongste van deze zonen was in Rome opgegroeid en ook daar gestorven. Maar de twee oudsten werden behandeld als hadden zijn koninklijk bloed, dat vanwege de adellijke afkomst van hun moeder en ook omdat zij waren geboren nadat hij zelf koning was. Maar wat sterker was dan wat dan ook was zijn liefde voor Mariamne, een liefde die werkelijk boven alles uitstee g en die zij misbruikte op een grove manier. Zij had zo haar eigen motieven en wist te bereiken dat Herodes blind werd voor externe problemen, omdat hij haar zo intens liefhad. Voor wat Mariamne aangaat, was haar haat voor hem niet minder dan haar liefde. Zij had inderdaad oprechte motieven voor haar verontwaardiging op grond van wat hij gedaan had, terwijl haar vrijmoedigheid misbruik maakte van zijn liefde voor haar. Zij verweet hem openlijk wat hij haar grootvader Hyrcanus had aangedaan, en haar broer Aristobulus, want hij had ook deze Aristobulus niet gespaard, hoewel hij nog maar een kind was, Hij had hem de waardigheid van Hoge Priester gegeven toen hij zeventien jaar oud was, en hem spoedig daarna laten doden tijdens een feest door hem te laten verdrinken.

3. Vanwege deze redenen verweet Mariamne Herodes, zijn zuster en zijn moeder, op en verschrikkelijke manier, terwijl hij doof was voor alles vanwege zijn liefde voor haar. Toch had deze vrouw een grote verontwaardiging, zo groot dat zij zelf in bed oneerlijk was. Waardoor ze zijn woede toch wel opriep. Ze manipuleerde dusdanig dat ook anderen geloofden wat ze beweerde, en om de dingen meer geloofwaardig te maken, beschuldigde de moeder van Herodes haar van overspel en het verspreiden van tekeningen van haar lichaam in naakte toestand. Zelfs aan Antonius, toen hij koning van Egypte was, en dat haar lusten zo buitensporig waren, dat zij iedere man achterna liep. Deze beschuldiging sloeg Herodes als een donderslag, en maakte hem geheel van streek, in het bijzonder omdat zijn liefde tot haar hem erg jaloers maakte, en omdat hij Cleopatra zag als een erg sluwe vrouw, die wellicht mee zou gaan met de lustgevoelens van Antonius.

4. Toen hij moest afreizen naar het buitenland, droeg hij de zorg voor zijn vrouw op aan Jozef, de man van zijn zuster Salóme. Deze man was zeer trouw aan Herodes en hij

kreeg de opdracht dat, zo Herodes door Antonius wou worden vermoord, hij zij vrouw moest doden. Maar Joseph, zonder enige kwade bedoeling, en uitsluiten d om de liefde van de koning voor zijn brouw te demonstreren, vertelde hoe de koning de gedachte niet kon verdragen gescheiden te zijn van zijn vrouw, zelfs niet in de dood, vertelde haar zijn geheime opdracht die hij van Herodes had ontvangen. Toen Herodes was, en ze met elkaar praatten, en hij zijn liefde tot har bevestigde, zelfs onder ede, en har zei niets voor een andere vrouw te voelen, zei ze: ja, dat zal wel, daarom heb Jozef die opdracht gegeven mij te doden.

5. Toen hij begreep dat zijn geheim ontdekt was, was hij een geslagen en ontredderd man, en zei hij dat Jozef dit geheim nooit had mogen bekend maken. Zijn hartstocht maakte hem volslagen gek, regelmatig sprong hij uit zijn bed en begon op een wilde manier door het paleis te rennen, wat zij n zuster Salóme de kans gaf de niet al te beste kanten van haar karakter te tonen, hij werd ook in zijn verdenking tegen Jozef, waarop hij, door onbeheersbare jaloezie en woede gedreven, hij beval dat beiden gedood zouden worden. Mar zodra zijn woede tot bedaren was gekomen, had hij spijt van wat hij gedaan had en ontbrandde zijn liefde weer. En inderdaad, de vlam van zijn begeerte want haar was dusdanig hoog, dat hij er niet aan kon denken dat zij dood was, maar da zij nog steeds tot hem sprak als was zij nog steeds in leven. Maar hem werd al spoedig verteld dat zij inderdaad dood was, waardoor zijn droefheid even groot was als ooit zijn liefde voor haar toen zij nog leefde.

HOOFDSTUK 23.
LASTER TEGEN DE ZONEN VAN MARIAMNE. ANTIPATRIS WORDT VERKOZEN B OVEN HEM. ZE ZIJN BESCHULDIGD VOOR CAESAR, EN HERODES WORDT VERZOEND MET HEN.

1. Nu de zonen van Mariamne zoon erfgenaam waren van e haat die hun moeder had ontmoet, en toen zij de grootheid van Herodes als een misdaad zagen, waren ze waren argwanend tegen hem als was hij hun vijand. Allereerst vanwege het feit dat ze waren opgegroeid in Rome maar die haar groeide toen ze terug waren in Judea. Dit gevoelen nam toe terwijl ze ouder werden. Toen ze de huwbare leeftijd hadden bereikt, huwde een van hen de dochter van hun tante Salóme. Deze Salóme had hun moeder beschuldigd, en een andere zoon huwde de dochter van Archelaüs, koning van Cappadocië. Nu spraken ze openlijk en in alle vrijmoedigheid, het meest vanuit de haat die ze bij zich droegen. Zij d ie tegen hen gelasterd hadden namen hun profijt van hun huidige manier van spreken, en zeker nu ze spraken over mogelijke aanslagen tegen de koning van de kant van zijn zonen. De schoonzoon van de koning, Archelaüs, was bereid Herodes te beschuldigen voor Caesar, en toen Herodes genoeg kreeg van al die laster nam hij Antipater, die hij had bij Doris, weer in zijn gunst aan als een verdedigingsmiddel tegen zijn andere zonen, en liet dat ook op alle mogelijke manieren merken.

2. Maar deze zonen waren niet in staat hun eigen zaken te behartigen, en toen zij hem zagen die geboren was uit en moeder van lage afkomst, kon de adeldom van hun eigen geboorte hen niet toestaan verontwaardigd te zijn. Toch waren zij niet op hun gemak en toonden hun boosheid. En toen deze zonen dagelijks een groter boosheid kregen, gebruikte Antipater zal zijn vaardigheden en bekwaamheden, en die waren groot, en vleide zijn vader en uitte daarbij veel beschuldigingen tegen zijn broers, terwijl hij sommige verhalen vertelde over hen die hijzelf had bedacht. en zette anderen ertoe aan

ook beschuldigingen tegen hen te uiten. Totdat hij ten laatste erin slaagde zijn broers uitgesloten te krijgen van troonopvolging. Hijzelf werd nu tot opvolger van zijn vader benoemd. Daarom werd hij, met koninklijke onderscheidingstekens nar Caesar gezonden om de diadeem te ontvangen. Hij was toen ook in staat zijn moeder weer onder de aandacht van Mariamne te brengen. De twee soorten wapenen waarvan hij zich bediende tegen zijn broeders waren vleierij en laster, waarbij hij privé -zaken onder de aandacht bracht op een manier dat de koning zijn andere zonen ter dood liet brengen.

3. Zijn vader stuurde Alexander naar Rome en beschuldigde hem ervan Caesar te willen vergiftigen. Alexander kon nauwelijks spreken vanwege zijn ellende, maar had een rechter die meer vaardig was dan Antipater, en wijzer dan Herodes, hij vermeed zorgvuldig enige slecht woord over zijn vader te zeggen, maar met grote overredingskracht ontrafelde hij de laster die tegen hem werd geuit, en toen hij de onschuld van hem had aangetoond, hij, die in gevaar verkeerde, had hij het over de sluwheid van Antipater, en de schande waarin deze verkeerde. Hij was in staat stelt hem te rechtvaardigden, niet slechts door een zuiver geweten, dat hij zeker had, maar door zijn welsprekendheid, hij was uitermate goed in staat tot het houden van een toespraak. En toen hij opmerkte dat zijn indien vader deze misdaad aan hem toeschreef, was het in zijn macht hem te doden. Hij ontroerde zijn gehoor to t tranen toe, en bracht Caesar zover dat hij de beschuldigingen verwierp en vader en zoon opdroeg zich met elkaar te verzoenen. Maar de conditie van deze verzoening was dat ze zou in alle dingen gehoorzaam aan hun vader moesten zijn, en dat hij het koning schap kon neerleggen op en door hemzelf te bepalen moment.

4. Na deze dingen kwam de koning terug uit Rome en het leek dat hij zijn zonen had vergeven maar nog niet zonder achterdocht was. Ze werden gevolgd door Antipater, die de bron was van deze beschuldigingen, toch verborg hij zijn haar tegen hen niet, en nam op die manier wraak voor de in zijn ogen verplichte verzoening. Maar toen Herodes naar Cilicië zeilde en in de buurt van Eleusa kwam, waar Archelaüs hem behandelde op de meest voorkomende manier, en hem bedankte voor de bevrijding van zijn schoonzoon en zich zeer ingenomen met hun verzoening, en dit des te meer omdat hij eerder aan zijn vrienden in Rome had geschreven dat ze Alexander zouden moeten bijstaan in zijn proces. Hij begeleidde Herodes tot en met Zephyrium, en gaf hem geschenken tot een waarde van dertig 30 talenten.

5. Toen Herodes in Jeruzalem was aangekomen, verzamelde hij het volk, en presenteerde zijn drie zonen aan hen, en gaf hen een verontschuldigende verklaring van zijn afwezigheid, en dankte God uitbundig, ook dankte hij Caesar, voor het regelen en oplossen van zijn huiselijke problemen., en het bereiken van eenstemmigheid onder zijn zonen, wat, zo zei hij, van meer waarde voor hem was dan het koningschap zelf, hoewel ik ook dat koester en zal behartigen naar beste vermogen nu Caesar mij bevestigd heeft daarin en mij de macht heeft gegeven om zelf een opvolger te benoemen uit mijn nakomelingen. Om deze verzoening te bevestigen benoem ik hierbij mijn drie zonen tot mijn opvolgers, wat zowel in mijn eigen voordeel is.
In de eerste plaats bid ik voor de instemming van God voor mij besluiten en ook vraag ik uw instemming. De leeftijd van de ene en de nobele karakters van de andere twee zal hen tot voordeel zijn in de opvolging. Inderdaad, mijn koningschap is zo groot dat een koning onvoldoende is om het te beheren. Houdt daar hen in ere doe Caesar heeft samengevoegd en door hun vader benoemd zijn. Respecteer hen allen op gelijke wijze. Ieder van hen overeenkomstig het v oorrecht van hun geboorte, hij die verder gaat dat

dit en bovenmatig respecteert gaat daarbij ook verder dat hun rechten en zal oneer veroorzaken. Wat betreft kennissen en vrienden die het met hen oneens zijn, hen vraag ik dit akkoord te respecteren en hen te steunen, en dat ze vrienden zullen zijn met slechts het welzijn van het volk als doel. Van hen vraag ik de meningsverschillen opzij te zetten en vriendelijk voor elkaar te zijn. Maar nog meer zou ik willen dat niet alleen dezen, maar ook de officieren van het leger, voorlopig slechts mij gehoorzamen, want ik geeft mijn koningschap niet weg aan mijn zonen, maar geef hen koninklijke waardigheid als een geschenk, zodat zij heersers zullen zijn, maar de last van het koningschap m mij zal rusten. Laat ieder beseffen wat mijn leeftijd is, hoe ik mijn kleven heb geleefd, en welke vroomheden ik heb getoond. Want mijn leeftijd is niet zo hoog dat mijn dood spoedig mag worden verwacht, en ook heb ik geen overdreven luxueus leven geleefd. We moetengehoorzaam zijn aan God zodat we de hoop op een hoge leeftijd mogen koesteren. Maar bevorder de vriendschap met mijn zonen, wie ook naar mijn ondergang streeft zal dienovereenkomstig worden gestraft. Ik ben niet iemand die afgunst heeft naar zijn eigen kinderen, daarom zou verbieden dat zij met respect worden behandeld, maar ik weet wel dat bij sommigen die gedachte leeft. Dat zijn onbeschaamde lieden. En ieder die nabij hen komt en dat doet met dit besef, als een aantoonbaar goed mens, hij zal van mij een beloning krijgen. Maar als hij een opruier blijkt te zijn, zal hij ontvangen wat hij gezaaid heeft. Maar ik ga er van uit dat ieder aan mijn zijde staat, dat is aan de zijde van mijn zonen en dat er eensgezindheid zal zijn. Maar jullie, mijn goede kinderen, laat de heiligheid van jullie natuur niet verborgen blijven, zelfs niet wanneer je te midden van vijanden verkeert, en respecteer Caesar, die jullie verzoening heeft bewerkstelligd, en laat mij jullie goedheid zien zoals ik jullie heb opgevoed en blijft goede broers van elkaar. Ik gaf jullie koninklijke kledingstukken, en koninklijke eer, en ik bid tot God dat jullie eensgezind tegenover elkaar zullen staan. Toen de koning zo had gesproken, en ieder van zijn zonen de hem toekomende eer had gegeven, zond hij de menigte weg. Sommigen stonden achter de woorden van Herodes, maar anderen gaven uiting aan hun verlangen naar andere veranderingen. Hij deed echter alsof hij hen niet hoorde.

HOOFDSTUK 24.
ARCHELAÜS BEREIKT EEN VERZOENING TUSSEN ALEXANDER, PHERORAS, EN HERODES.

1. Wat Alexander betreft, omdat hij begreep dat het niet mogelijk zou zijn vader ervan te overtuigen dat onschuldig was, besloot hij zijn noodlot, hoe ernstig ook, tegemoet te zien. Hij schreef vier boeken tegen zijn vijanden, en bekende dat hij had deelgenomen aan een samenzwering. Maar verklaarde dat deze samenzwering voornamelijk het product was van Pheroras en Salóme. En dat Salóme naar hem toe was gekomen en hem had gedwongen om, geheel tegenstrijdig aan zijn natuur, te liegen. Deze boeken werden Herodes ter hand gesteld, en veroorzaakten een behoorlijke opschudding onder de machthebbers. En nu was het dat Archelaüs die haastig naar Judea kwam, omdat hij bang was voor zijn schoonzoon en zijn dochter, hij kwam met behoorlijke bescherming op een zeer bescheiden manier, maar had wel zijn strategie bepaald waardoor hij de koning verplichtte niet tot uitvoering te brengen wat hij gedreigd had te zullen doen. Toen hij bij Herodes kwam riep deze uit: waar is die verrekte schoonzoon van me? Waar kan ik het hoofd vinden van hem die mijn vader heeft willen vermoorden? Ik zal het met mijn eigen handen uit elkaar scheuren! Ik zal hetzelfde doen met mijn dochter, die zo'n mooie echtgenoot heeft, want hoewel ze zelf niet heeft deelgenomen aan deze samenzwering, is het feit dat zo met een dergelijk schepsel gehuwd is al voldoende

schuld. Ik kan slechts bewondering hebben voor uw geduld met hen die deze samenzwering hebben gesmeed, indien Alexander nog steeds levend is. Want toen ik met haast van Cappadocië kwam, verwachtte ik hem al dood te vinden vanwege zijn misdaden in het verleden. Maar veeleer om met u mijn dochter te ondervragen, die, vanwege u en uw aardigheid, aan hem tot vrouw had gegeven. Maar nu moeten we ons bezinnen over hen beiden, en mocht u, vanwege uw liefde voor haar, er niet toe overgaan haar te straffen, laat ons dan grondig onderzoeken wie de schuldigen zijn van deze misdaad.

2. Toen hij deze pompeuze uitspraak had gedaan, bedaarde de woede van Herodes, hoewel hij nog niet geheel rustig was. Daarop gaf hij hem de boeken die hij geschreven had en samen met Herodes nam hij ze door. Zo voerde Archelaüs zijn strategie uit hetwelk hij gemaakt gebruik van, en geleidelijk aan legde hij de schuld bij hen die in deze boeken werden genoemd. In het bijzonder bij Pheroras. En toen hij zag dat de koning hem ernstig geloofde, zei hij: we moet ons afvragen of deze jonge man niet zelf het slachtoffer is van en samenzwering, anders zou ik niet kunnen begrijpen hoe hij zich in heeft kunnen laten met een degelijke misdaad. Ook al omdat hij alle voordelen van de koninklijke waardigheid nu al bezit, en al benoemd is tot uw opvolger. Ik bedoel dit, tenzij er sommigen zijn die hem hebben kunnen overtuigen, en zijn goede bedoelingen hebben misbruikt, is er geen aanwijsbare reden.

3. Herodes was het eens met wat hij zei, en zijn woede tegen Alexander verminderde, maar vermeerderde juist tegen Pheroras, want hij werd als de hoofdschuldige aangewezen in de boeken. Hij werd ook genoemd als in staat de vriendschap met Archelaüs te misbruiken en dat hij daardoor van alles met hem kon doen. En dat hij daarbij sluw genoeg was om zelf buiten schot te blijven op een bijna schaamteloze manier. Omdat hij nu zag dat er geen enkele verontschuldiging was, omdat hij tegen de koning had samengezworen, smeekte hij de koning hem te vergeven, omdat de eventuele misdaden hem niet konden worden aangerekend.

4. Met dit advies ging Pheroras akkoord, en kleedde zich op een meelijwekkende manier, hij kwam met een zwarte lap om zijn lichaam en tranen in zijn ogen,, en wierp zichzelf aan de voeten van Herodes s voeten, en smeekte om vergeving voor alles wat hij gedaan had. Hij bekende dat hij zeer slecht had gehandeld en schuldig was aan alles waarvan hij beschuldigd werd. Hij was het slachtoffer van chaos en liefde voor een vrouw, en zei dat hij deze had meegenomen. Toen Archelaüs Pheroras ertoe had gebracht zichzelf te beschuldigen en tegen zichzelf te getuigen, verdedigde hij hem en bracht de woede van Herodes tot bedaren. Dit alles door huishoudelijke voorbeelden aan te halen. Want hijzelf had immers nog groter ellende beleefd vanwege en eigen zoon en gaf de voorkeur aan liefde en eenheid in het gezin boven wraak.

5. Nadat Archelaüs dit gezegd had, en veel meer nog met hetzelfde doel, werd het ongenoegen van Herodes tegen Pheroras tot rust gebracht, toch behield hij ongenoegen ten opzichte van Alexander, en zei dat hij zijn huwelijk ongeldig zou laten verklaren en hem zijn vrouw afnemen. En dat totdat Herodes dat ook inderdaad wilde doen, in tegenstelling aan zijn eerdere houding ten opzichte van hem, kwam Archelaüs op voor de jonge man, en vroeg dat hij zijn vrouw mocht behouden, omdat hij in dat geval toch weer met een ander zou huwen. En toen de koning opmerkte dat zijn zoon dat als een grote gunst zou zien, als hij dat huwelijk niet ongeldig zou verklaren, in het bijzonder omdat ze al kinderen hadden, en omdat hij veel van zijn vrouw hield, en ook omdat de

instandhouding van het huwelijk haar vrijheden zou beperken, en haar zou beschermen tegen nieuwe overtredingen zoals zij die in het verleden had bedreven, zou ze, indien los van hem, niet meer te controleren zijn. En vanwege haar wanhoop wel een zeer dwaze dingen kunnen doen, omdat ze dan geen rekening meer hoefde te houden met haat man. Dus Archelaüs gehoorzaamde aan wat Herodes verlangde, maar niet zonder enige tegenstand. Daarna volgde een verzoening. Echter, hij zei dat hij, hoe dan ook, ook een en ander in Rome moest gaan uitleggen, omdat hij Caesar al een volledig verslag had toegezonden over deze aangelegenheid.

6. Zo werd er een punt gezet achter deze zak en werd zijn schoonzoon gered uit het gevaar waarin hij verkeerde. Na de verzoening besteedden ze hun tijd aan een feestmaal en onderhielden zich op een gezellige manier. Toen Archelaüs vertrok, gaf Herodes hem een geschenk van 70 talenten, met een gouden troon die belegd was met edelstenen, een aantal eunuchen, en een bijvrouw die Pannychis heette. Ook gaf hij eerbewijzen aan al zijn vrienden overeenkomstig hun waardigheid. Op gelijke wijze gaven zijn familieleden geschenken aan Archelaüs, waarna hij afreisde met zijn gevolg naar Antiochië.

HOOFDSTUK 25.
HOE EURYCLES DE ZOON VAN MARIAMNE BELASTERDE EN HOE DE VERONTSCHULDIGINGEN VAN EURATUS GEE N EFFECT HADDEN.

1. Niet lang daarna kwam er een man in Judea aan die de sluwheden van Archelaüs ver overtrof. Hij maakte niet slechts de verzoening ongedaan maar luidde ook de val van Alexander in. Hij was Lacedemoniër en zijn naam was Eurycles. Hij was een doortrapt mens die maar een verlangen kende, geld. Hij koos ervoor onder een koning te leven want in Griekenland was er geen mogelijkheid aan zijn gewenste levensstandaard te voldoen. Hij gaf Herodes prachtige geschenken als een lokaas om zijn einde te bespoedigen. Hij werd op zijn beurt bedeeld met nog meer kostbare gaven die hij zag als kleinigheden tenzij hij het koningschap in bloed kon smoren. Hij drong zich aan de koning op door middel van vleierijen en sprak zeer manipulerend met hem ter wijl zij op rustbanken lagen die speciaal voor dat doel gemaakt waren. Al spoedig had hij de zwakke kanten van Herodes geïnventariseerd, en dus zei hij slechts datgene wat bij Herodes in de smaak viel en werd daardoor een van zijn meest intieme vrienden, daarbij kwam nog dat zowel de koning als zijn gevolg en groot respect hadden voor deze man, die uit Sparta kwam, vanwege zijn afkomst.

2. Zodra hij de slechte onderwerpen van zijn gezin had ontdekt, en welke ruzies er bestonden, en hoe de vader van het gezin tegenover dit alles stond, nam hij eerst zijn intrek in net huis van Antipater, maar misleide hem met voorgewende vriendschap, en gaf voor, onterecht, een oude vriend van Archelaüs te zijn. Dat was ook de reden dat hij als en vriend van de familie werd aanvaard. Hij beval zichzelf ook aan bij de broer Aristobulus. Toen hij voldoende beoordeeld had hoe de verschillende familieleden in elkaar zaten, handelde hij met ieder van hen dienovereenkomstig. Maar hij was het meest in de buurt van Antipater, en zo verraadde hij Alexander, en dit steeds op Antipater in te spreken, omdat deze de oudste zoon was en hen die zijn ambities niet steunden, volslagen negeerde. En door het benaderen van Alexander, omdat deze uit een koningin geboren was, en gehuwd met en dochter van de koning, verkreeg hij zelf ook meer invloed. Zijn adviezen werden zeer betrouwbaar geacht door de jongeman, vanwege zijn voorgewende vriendschap tot Archelaüs, op grond waarvan Alexander

zich beklaagde over de handelwijze van Antipater. En dat zonder ook maar een detail te verbergen en dat verder verwacht kon worden dat Herodes, die hun moeder had gedood, ook het koningschap van hen zou afnemen. Hierop zei Eurycles dat hij met hem meevoelde en dat zijn verdriet door hem werd gedeeld. Ook verleidde hij Aristobulus, door middel van slinksheden, tot het zeggen van dezelfde dingen. Zo bracht hij beide broers ertoe over hun vader te klagen. Daarna ging hij naar Antipater en deelde deze geheimen aan hem mede. Hij voegde er wel enige fantasieën van zichzelf aan toe, als zouden zijn broers tegen hem samenzweren en zowaar met getrokken zwaard klaarstonden. Voor deze informatie ontving hij een groot bedrag aan geld, ook vanwege het feit dat hij Antipater bij zijn vader had aanbevolen, daarna wilde hij ervoor zorgen dat Alexander en Aristobulus voortijdig in hun graf zouden liggen en beschuldigde hen bij hun vader. Hij ging naar Herodes en vertelde hem dat hij zijn leven zou redden als teken van dankbaarheid voor de ontvangen gunsten en warme ontvangst, want dat het zwaard tegen hem al klaar stond en dat de rechterhand van Alexander allang naar hem was uitgestrekt. Maar dat hijzelf enige belemmeringen op zijn weg had geplaatst waardoor hij niet snel kon handelen. En dat hij voorgaf me te werken in het maken van plannen. Hoe Alexander had gezegd dat Herodes niet langer in staat was te regeren over een koninkrijk dat eigenlijk aan anderen behoorde, en dat hij toch alleen maar het koninkrijk had vrekregen door hun moeder te doden. Maar naast dit alles zocht hij naar een andere opvolger en zou overwegen het koningschap over te dragen aan de schurk Antipater. Dat zou hen tot rust brengen voor wat betreft de angsten die hem achtervolgden in de vorm van de geesten van Hyrcanus en Mariamne, die zich op die manier wilden wreken. Want dat het niet gepast was voor hem de opvolging van zijn vader over te nemen zonder bloed te laten vloeien. Dat veel dingen dagelijks plaatsvonden om hem uit te dagen, zodat hij geen antwoord zou hebben maar dat het voorzag in e en gelegenheid goed tegen hem te lasteren, zoals het onbehoorlijk gebruik maken van zijn adellijke geboorte, en dat zijn vader volledig gebrek had adeldom. Als ze aan het jagen waren zei hij niets zei, werd dat gezien als overtreding, en als hij wel wat z ei werd hij beschuldigd van onbehoorlijke grappenmakerij. Dat ze altijd al hun vader iemand van onverzadigbare wreedheid hadden gevonden, dat hij niet wist van affectie betekende, behalve voor Antipater, op grond waarvan als er geen samenzwering zou komen, hij zelf het initiatief zou moeten menen, ook al zou hij sterven. In ieder geval zou hij geen enkel risico uit de weg gaan. In de eerste plaats, had hij Archelaüs zijn schoonvader, die hij geheel vertrouwde, en in de tweede plaats had hij Caesar, die nog nooit enige besef had gehad van het ware karakter van Herodes.

3. Nadat Eurycles dit alles gezegd had beval hij Antipater sterk aan, als het enige kind dat recht had op de affectie van zijn vader, en dat alleen al op grond van de samenzwering die tegen hem aan de gang was. Waarop de koning, die nauwelijks zijn woede kon verbergen, het helemaal met hem eens was. Nu nam Antipater de kans waar om enige personen naar zijn vader te sturen om zijn broers te beschuldigen, en hem te vertellen dat ze geheime contacten onderhielden met Jucundus en Tyrannus, die in het verleden bevelhebbers van de ruiterij waren geweest, maar vanwege misdrijven uit hun functies ontzet waren en daarmee werkeloos waren gemaakt. Herodes was woest bij het vernemen van deze berichten, en gaf onmiddellijk bevel die mannen te ondervragen en te martelen. Toch bekenden ze geen enkele van de beschuldigingen waarover de koning geïnformeerd was. Toen kwam een brief te voorschijn die geschreven zou zijn door Alexander aan de gouverneur van kasteel, met daarin het verzoek naar hem en Aristobulus toe te komen in het kasteel nadat hij zijn vader had gedood, en hen te voorzien van wapens en andere ondersteuning die nodig zou zijn. Alexander zei dat

deze brief een vervalsing van Diophantus was. Deze Diophantus was de secretaris van de koning, een dapper man, en vaardig in het vervalsen van welk handschrift dan ook. Later, nadat hij een groot aantal vervalsingen had bekend, werd hij ter dood gebracht. Herodes liet ook de gouverneur van het kas teel martelen, maar kreeg er geen nieuwe informatie door.

4. Herodes vond de bewijzen echter te zwak, mar toch gaf hij opdracht zijn zonen gevangen te zetten die tot dan toe in vrijheid waren. Hij riep ook dat kankergezwel van zijn familie en maker van al deze beschuldigingen, Eurycles, noemde hem zijn redder en weldoener, en gaf hem beloning van 50 talenten. Deze voorkwam dat er enig nauwkeurig verslag van zij handleen zou worden geven en vertrok naar Cappadocië, en daar kreeg hij ook geld van Archelaüs, de schaamteloosheid hebben te insinueren dat er een verzoening had plaatsgevonden tussen Herodes tot Alexander. Daarna trok hij verder naar Griekenland, en gebruikte het zo kwalijk verkregen geld voor zo mogelijk nog kwalijker doeleinden. Hij werd vervolgens tweemaal beschuldigd bij Caesar, de ene was dat hij Achaje gevuld had met opruiing, en dat hij de steden had geplunderd, zijn straf was verbanning. Zo werd hij gestraft voor de kwaadaardige acties waaraan hij zich schuldig had gemaakt vanwege Aristobulus en Alexander.

5. Maar nu is het de moeite waard om Euaratus van Cos tegenover deze Spartaan te zetten. Omdat hij een van de meest intieme vrienden van Alexander was, en kwam in dezelfde periode dat Eurycles kwam, ondervroeg die koning hem en vroeg of de beschuldigingen tegen Alexander op waarheid berustten. Hij verzekerde hem onder ede dat hij nog nooit zoiets had gehoord van die man. Toch droeg dit getuigenis niet bij aan de zuivering van de arme man. Herodes was maar al te bereid gehoor te geven aan de meest onwaarschijnlijke verhalen.

HOOFDSTUK 26.
HERODES BESCHULDIGT ZIJN ZONEN TEN OVERSTAAN VAN EURYTUS. ZE VERSCHIJNEN NIET VOOR DE RECHTBANK MAAR WORDEN DESNIETTEMIN VEROORDEELD, KORT DAARNA WORDEN ZE NAAR SEBASTE GESTUURD EN DAAR GEWURGD.

1. Bovendien, zette Salóme Herodes tot wreedheden tegen zijn zoon, want Aristobulus wilde haar, die zijn schoonmoeder en tante was in dezelfde gevaarlijke situatie brengen. Dus liet hij haar weten dat zij voor haar veiligheid moest zorgen omdat Herodes van plan was haar te doden vanwege de beschuldigingen die tegen haar waren ingebracht. Als zou zij van plan zijn te huwen met Sylleus de Arabier, die een vijand van de koning was. Dit was een zeer ernstige beschuldiging, waardoor niet alleen zijzelf, maar ook Sylleus in groot gevaar kwam te verkeren. Salóme ging naar de koning en informeerde hem over de berichten die zij had onderschept, waarop hij beide jongemannen gevangen liet zetten, apart van elkaar. Hij zond Volumnius, de bevelhebber van zijn landmacht, onmiddellijk naar Caesar, en zijn vriend Olympus met hem, die de geschreven informatie bij zich droeg. Zodra ze naar Rome waren afgezeild, en de brief van de koning aan Caesar hadden afgegeven, was Caesar zeer bezorgd over de jongeman, toch wilde hij niet de macht van de vader afnemen om zijn zoon te veroordelen. Dus scheef hij hem en bevestigde zijn macht over zijn zonen, maar zei daarbij dat hij er goed aan zou doen een grondig onderzoek uit te voeren door betrouwbare en waardige mannen. En als deze zonen schuldig zouden worden bevonden, hen ter dood te doen brengen.

Maar als hun onschuld zou blijken aan niets anders dan van hem weg te vluchten, een matige bestraffing zou moeten geven.

2. Herodes gehoorzaamde aan deze richtlijnen en gin g naar Berytus, de plaats die Caesar had genoemd om het proces te houden en riep de rechtbank bijeen. De rechters die door Caesar waren aangewezen waren Saturninus en Pedanius, en hun assistenten waren er ook. Alsmede de gevolmachtigde Volumnius. Vervolgens de adviseurs van de koning en zijn vriend, en Salóme Pheroras. Verder waren aanwezig de leiders van Syrië, behalve Archelaüs, want Herodes vertrouwde hem niet, omdat hij de schoonvader van Alexander was. Toch bracht hij zijn zonen niet naar deze openbare zitting, Hij wist heel goed hoe slim ze waren en dat alleen hun verschijning als medelijden zou oproepen. Alexander zou gemakkelijk antwoord kunnen geven op alle vragen en beschuldigingen. Zij bevonden zich nog in hechtenis in Platane, een dorp in de buurt van Sidon.

3. De koning stond op en bracht de beschuldigingen in tegen zijn zonen, als waren zij aanwezig. Voor wat de beschuldigingen aangaat, hij bracht ze niet al te sterk in, want hij had nauwelijks bewijzen tegen hen. Hij hield alles echter staande en gebruikte een veelheid aan argumenten en uitte de meest onzinnige beschuldigingen tegen hen. En niemand weersprak hem. Waarop hij het medelijden van de aanwezigen opriep voor hemzelf, als was hij de aangeklaagde. Zijn overwinning over zijn zonen w as een bittere. Hij vroeg iedereen naar zijn mening, die her eerst werd gegeven door Saturninus, en die veroordeelde de jongeman, maar niet tot de dood, want dat zou teveel zijn. Hij haf zelf drie zonen die ook aanwezig waren. Saturninus wilde niet stemme n voor de vernietiging van het gezin. De twee assistenten gaven eenzelfde mening en de anderen volgden hun voorbeeld. Maar Volumnius begon toen zijn stem op grond van emoties te verklaren, en allen die na hem het woord voerden stemden voor de doodstraf. Sommigen om te vleien, en anderen uit haat tegen Herodes, maar niemand uit verontwaardiging voor hun misdaad. Heel Syrië en Judea waren in afwachting, en wachten op het laatste deel van deze tragedie, toch dacht niemand dat Herodes zo baarbaars zou zijn o m zijn eigen kinderen te doden. Hijzelf ging naar Tyrus en vandaar naar Caesaréa, en overgelegde met zichzelf welke dood de jongemannen zouden moeten ondergaan.

4. In Caesaréa was een oud soldaat van de koning, Tero, die het gezin van Herodes goed kende en een vriend was van Alexander, voor wie hij veel liefde had. Deze soldaat was min of meer verontwaardigd over wat hij hoorde dat Herodes van plan was. Eerst riep hij uit dat gerechtigdheid hier met voeten getreden werd. Dat de waarheid weggeschoven werd en dat het leven van die man vol slechtheden zat. Men zou kunnen denken dat iemand zijn eigen leven niet spaarde, maar dan toch zeker het leven van zijn zonen. Tenslotte waagde hij het naar de koning te gaan, en zei: Werkelijk, ik dacht dat je de meest armzalige man was, toen je luisterde naar deze onmogelijke beschuldigingen, en je zo opstelt tegen hen die je het meest dierbaar zijn. Je hebt vaak overwogen hoe Pheroras en Salóme ter dood te brengen, en nu geloof je hen tegen je zonen, terwijl deze, door afgesneden te zijn van opvolging, alles nalatend aan Antipater, waarmee je zelf voor een onbetrouwbare koning kiest. Echter, besef dat de dood van Antipater's broers hem niet gehaat zullen maken bij de soldaten, want er is niemand meer geliefd dan hij, en zelfs de officieren tonen hun verontwaardiging over deze gang van zaken. Toen hij dit gezegd had noemde hij ook nog de namen van hen die verontwaardigd waren, maar de koning gaf bevel dat Tero en zijn zonen onmiddellijk gevangen gezet moesten worden.

5. In deze tijd was er een zekere kapper met de naam Trypho. Deze man liep de menigte uit, in een soort van waanzin, en beschuldigde zichzelf en zei: deze Tero probeerde mij over te halen u de keel door te snijden met mijn scheermes toen ik u moest scheren, en beloofde dat Alexander mij grote geschenken zou geven als ik dat zou doen. Toen Herodes dit hoorde ondervroeg hij Tero, met zijn zoon en de herenkapper, in de martelkamer, maar toen de anderen deze beschuldigingen ontkenden en verder niets zeide n, gaf, Herodes opdracht verder te gaan met martelen, maar zijn zoon, uit medelijden met zijn vader, beloofde het gehele vertaal aan de koning bekend te maken als het martelen van zijn vader zou stoppen. Nadat hij hiermee akkoord was gegaan, vertelde hij dat zijn vader, overgehaald door Alexander, de bedoeling had gehad hem te doden. Sommige van zij mededelingen waren onwaar, om zijn vader uit deze kwelling te bevrijden, en een ander deel was waarheid.

6. Nu beschuldigde Herodes de officier Tero in het openbaar, en bracht het volk bijeen tegen hen, en liet hen ter dood brengen, samen met Trypho de herenkapper, ze werden gedood door de slagen met stukken hout en de naar hen gegooide stenen. Hij stuurde zijn zonen naar Sebaste, een stad niet ver van Caesarea, en beval dat zij zouden worden gewurgd. Zijn bevel werd onmiddellijk uitgevoerd. Daarna gaf hij bevel dat hun dode lichamen naar het fort Alexandrium gebracht moesten worden om daar begraven te worden bij Alexander, hun grootvader van moeders kant. Dit was het einde van Alexander en Aristobulus.

HOOFDSTUK 27. HOE ANTIPATER GEHAAT WERD DOOR IEDEREEN. EN HOE DE KONING DE ZONEN VAN HEN DIE GEDOOD WAREN. DE HUWELIJKEN VAN HERODES EN ZIJN KINDEREN.

1. Maar een niets ontziende haat van het volk trof Antipater, hoewel hij nu onbetwistbaar troonopvolger was, omdat men mar al te goed wist dat hij achter iedere samenzwering zat. Hij begon echter met het doorstaan van verschrikkelijke angsten, toen hij zag dat het nageslacht van hen die gedood waren opgroeide, want Alexander had twee zonen bij Glaphyra, Tigranes en Alexander; en Aristobulus had Herodes, Agrippa, en Aristobulus, zijn zonen bij Herodias en Mariamne, zijn dochter, Bernice, de dochter van Salóme. Glaphyra werd door Herodes, zodra hij Alexander had gedood, teruggestuurd met haar erfdeel, naar Cappadocië. Hij huwde Bernice, de dochter van Aristobulus, uit aan de oom van Antipater van moeders kant, en het was Antipater die, om verzoend te worden, deze uithuwelijking bevorderde. Hij verkreeg daardoor de gunst van Pheroras, en ook die van de vrienden van Caesar, door middel van geschenken en andere manieren van begunstiging. Hij zond een groot bedrag naar Rome, Saturninus en naar zijn vrienden in Syrië, waar ook iedereen goed bedacht met geschenken. Toch, des te meer hij hen schonk, des te meer ging men hem haten. Men wist dat deze geschenken niet werden gegeven uit vrijgevigheid, maar uit angst. Hierdoor verkreeg hij niet meer sympathie van de ontvangers dan voorheen. Zij bleven zijn bitter e vijanden. Toch besteedde hij iedere dag meer geld op een verspillende manier, en toen hij zag dat een en ander niet anders dan een averechtse uitwerking had, ging zijn aandacht uit naar de wezen en werd zich bewust van spijt over de dood van hun vader.

2. Herodes verzamelde zijn familie en vrienden en, met ogen vol tranen, zei hij: het was een ongelukkig noodlot dat deze kinderen van hun vader heeft beroofd, het in nu mijn

taak voor deze kinderen te zorgen, en ik zal trachten, hoewel ik zelf een niet overdreven goed vader ben, deze kinderen op te laten voeden door hen die daartoe het best in staat zijn. Ik geef daarom mijn dochter, Pheroras, aan de oudste van deze broes, het kind van Alexander, zodat hij de taak heeft voor haar te zorgen. Ik geef aan mijn zoon Antipater, de dochter van Aristobulus, die een vader voor deze wees moet zijn, en mijn zoon Herodes Philip zal haar zuster hebben, wiens grootvader van moeders kant, hogepriester was. En laat ieder die mij liefheeft dezelfde gevoelens hebben in deze aangelegenheid en mij daarin steunen. Ik bad tot God, dat Hij deze kinderen zal verenigen in het huwelijk, tot voordeel van mijn koninkrijk, en van mijn nageslacht, en moge Hij neerzien met ogen gevuld met meer genade dan hun vaders hebben ervaren.

3. Terwijl hij deze woorden sprak en weende, voegde hij de handen van de kinderen bij elkaar, waarna hij hen omhelsde op een liefdevolle manier en stuurde iedereen toen weg. Hierna was Antipater behoorlijk in de war en beklaagde zich openlijk over h et gebeurde, omdat vermoedde dat zijn waardigheden overgedragen zouden worden aan de kinderen tot zij nadeel, en in het nadeel van zijn vader. En dat hij het risico liep zijn macht te verliezen indien de zonen van Alexander de steun zouden hebben van Archelaüs de koning en van Pheroras de tetrarch. Hij besefte ook hoe zeer hij door het volk werd gehaat, en hoeveel medelijden men had met de wezen, en hoe groot de liefde van het volk was voor hun vaders toen deze nog leefden, en hoe graag ze hun herinnering levend hielden. Dus deed hij al wat in zijn macht lag om de problemen op te lossen.

4. Hij was bang al te lichtvoetig deze zaak met zijn vader te bepreken want dat was iemand die al opgewonden raakte door de minste verdenking. Dun waagde hij heter o p het meer direct aan de orde te brengen, ging naar zijn vader en smeekte hem zijn waardigheid niet af te nemen. En dat hij niet slechts in naam ooit koning zou zijn terwijl anderen de werkelijke macht hadden. Want dat hij zou nooit in staat zou zijn werkelijk te regeren als zijn grootvader Archelaüs en Pheroras voogden van de wezen zouden zijn, en hij smeekte hem intens, omdat er nog zoveel andere leden van de koninklijke familie in leven waren, dat hij de geplande huwelijken zou annuleren. De koning had negen vrouwen en bij hen zeven kinderen, Antipater zelf was geboren uit Doris, en Herodes Philip uit Mariamne, de dochter van de hogepriester dochter, Antipas en Archelaüs waren van Malthace, de Samaritaanse, en was de dochter van Olympias, die gehuwd was met zijn broer Jozef. Bij Cleopatra van Jeruzalem had hij Herodes en Philip, en bij Pallas had hij Phasaelus. Hij had twee dochters, Roxana bij Phedra, en Salóme bij Elpis. Hij had ook twee vrouwen die geen kinderen hadden, beide nichten van hem. Daarnaast hij nog twee dochters, zusters van Alexander en Aristobulus, bij Mariamne. Omdat de koninklijke familie toch al zo groot was, vroeg Antipater hem de huwelijke die gepland waren te annuleren.

5. Toen de koning begreep in welke omstandigheden hij verkeerde ten aanzien van de wezen, werd hij boos. Hij begon Antipater ervan te verdenken de hand te hebben gehad in hun rampspoed, Hij gaf hem daarom een lang en irriterend antwoord en stuurde hem weg uit zijn kamer. Toch voelde hij zich daarna weer aangenaam onder zijn vleierijen en annuleerde de huwelijken, hij gaf hem de dochter van Aristobulus, en gaf zijn zoon aan de dochter van Pheroras.

6. Men kan hieruit opmaken hoe vakkundig Antipater was in zijn gevlei. Zelfs Salóme kon het niet zo goed. Want toen zij ooit aan Herodes vroeg de uithuwelijking aan

Sylleus de Arabier, te heroverwegen, zwoer Herodes dat hij haar zou uithuwelijken aan zijn grootste vijand als zij niet snel gewilliger zou zijn. Verder bereikte hij van haar, tegen haar zin in, met Alex as, zijn vriend, te huwen. En dat een van haar dochter zou huwen met de zoon van Alexas, en de ander met de oom van moeders kan van Antipater. En wat de dochters betreft die de koning had bij Mariamne, de een was gehuwd met Antipater, de zoon van zijn zus ter, en de ander met de zoon van zijn broer, Phasaelus.

HOOFDSTUK 28.
ANTIPATER WORDT ONVERDRAAGLIJK. HIJ WORDT NAAR ROME GESTUURD EN HEEFT HET TESTAMENT VAN HERODES BIJ ZICH. PHERORAS VERLAAT ZIJN BROER, ZODAT HIJ ZIJ VROUW KAN HOUDEN. HIJ STERFT IN ZIJN HUIS.

1. Nadat Antipater de hoop van de wezen tot niets had teruggebracht, en alle aandacht weer op zichzelf had gericht, handelde hij snel omdat de troonopvolging nu welhaast zeker aan hem zou zijn. Hij voegde nu zekerheid toe aan zijn boosaardigheid, en hij maakte zich onmogelijk. Niet in staat zijnde de haat van het volk tot bedaren te brengen, zorgde hij voor zijn eigen zekerheden en verviel tot een schrikbewind. Pheroras werkte met hem mee in zijn plannen, en zag naar hem op als was hij al koning. Er was ook een groep vrouwen aan het hof, die nieuwe ongeregeldheden veroorzaakten. Want de vrouw van Pheroras, samen met haar moeder en zuster, en ook de moeder van Antipater, waren zeer dominant in het paleis aanwezig. Ze was ook zeer onbeschaamd en durfde het aan de twee dochters van de koning te beledigen. Op grond waarvan de koning haar meer en meer begon te haten. Ondanks deze haat bleven zij minstens zo dominant als ze al waren. Allen Salóme verzette zich tegen haar en gaf alles door aan de koning. Deze vrouwen wisten echter welke laster tegen hen aan de gang was, en hoe zeer Herodes daarover ontstemd was, daarom sopten zij hun aanwezigheid bij vriendschappelijke ontmoetingen onder elkaar, zelfs deden zij het tegenovergestelde en stuur den het bericht de wereld in dat zij met elkaar in onmin leefden, wanneer de koning binnen gehoorsafstand was. Deze veinzerij maakte Antipater handig gebruik van, en toen deze aangelegenheid openbaar werd, stelde hij zich op tegenstander van Pheroras, maar ze bleven elkaar in de privé -sfeer heel vriendelijk en vaak ontmoeten, voornamelijk in de nacht. Maar Salóme wist van dit alles en gaf het door aan Herodes.

2. Maar zijn woede ontvlamde tegen hen, en voornamelijk tegen de vrouw van Pheroras, want Salóme had haar persoonlijk als de schuldige aangewezen. Dus verzamelde hij zij vrienden en familie, en beschuldigde deze vrouw van veel dingen, in het bijzonder van de beledigingen die ze zijn dochter had aangedaan. En hoe ze de Farizeeën van geld had voorzien, als beloning voor hun tegenstand tegen hem, en hoe ze zijn broer tot zijn vijand had gemaakt door hem een liefdesdrank te geven. Ten laatste richtte hij zich tot Pheroras, en verteld hem dat hij zou hem de keuze gaf uit twee mogelijkheden, zijn broer of zijn vrouw. Pheroras zei dat hij liever zijn vrouw zou verlaten. Herodes, niet wetend wat verder te doen, richtte zich nu tot Antipater, en gelastte hem verder geen ontmoetingen meer te hebben met de vrouw van Pheroras, noch met Pheroras zelf, of met wie dan ook die tot dat gezin behoorde. Hoewel Antipater dat gebod in het openbaar niet overtrad, bleef hij hen in de nacht ontmoeten. Omdat hij bang was dat Salóme zou ontdekken hoe hij handelde, regelde hij, door een Italiaanse vriend van hem, dat h ij nar Rome mocht gaan en daar wonen. Toen hem geschreven werd dat het goed zou zijn Antipater voor een tijdje naar Rome te sturen en

hem in de buurt van Caesar te laten wonen, regelde hij n en ander onmiddellijk. Hij stuurde hem met een prachtig gevolg en voldoende geld en een brief waarin verklaard werd dat Antipater de troonopvolging aan Herodes, de zoon van Mariamne, de dochter van de hogepriester.

3. Ook Sylleus de Arabier, zeilde naar Rome, zonder enig respect voor de wensen van Caesar. Al was het alleen maar om Antipater in de wielen te rijden. Deze Sylleus had en grote twist met Aretas, zijn eigen koning. Hij had veel van de vrienden van Aretas omgebracht, in het bijzonder Sohemus, de meest machtige man van de stad Petra. Bovendien had hij Phabatus, de rentmeester van Herodes, overgehaald door middel van een fors bedrag, tot samenwerking tegen Herodes, maar toen Herodes hem meer bood, kreeg hij het van hem gedaan Syllcus in de steek te laten. Maar toen Sylleus niets betaalde van hetgeen hij moest betalen, en ook Phabatus bij Caesar beschuldigde en zei dat hij geen rentmeester was voor het voordeel van Caesar, maar voor dat van Herodes, werd Phabatus boos, maar kwam bij Herodes in hoger aanzien. Hij ontdekte nu het grote geheim van Sylleus, en vertelde de koning dat Sylleus had samengespannen met Corinthus, zijn lijfwacht, door hem om te kopen. De koning ging hierin mee, want deze Corinthus, hoewel opgegroeid in het koninkrijk van Herodes, was door geboorte nog altijd een Arabier; dus de koning beval hem op te pakken, en niet slechts hem, maar ook twee andere Arabieren, die met hen gevangen werden gezet. De een van hen was een vriend van Sylleus, de ander een stamhoofd. Deze laatste, die werd gemarteld, bekende dat ze hadden samengezworen met Corinthus, voor een groot bedrag aan geld, om Herodes te doden, en na verdere ondervraging door Saturnines, de president van Syrië, werden ze naar Rome gestuurd.

4. Echter, Herodes bleef Pheroras treiteren, en dwong hem zijn vrouw te verlaten. Hij kon echter niets bedenken om de vrouw zelf te straffen, hoewel hij voldoende redenen had haar te haten. Ten laatste voelde hij zich zo ongemakkelijk door hun aanwezigheid dat hij zowel haar als haar broer uit zijn koninkrijk zette. Pheroras nam dit alles zeer geduldig op en vertrok naar zijn eigen tetrarchie, naar Perea over de Jordaan en zwoer dat hij daar een eind aan zijn vlucht zou maken, en dat zou de dood van Herodes zijn. En dat hij nimmer zou terugkeren zolang die nog leefde. Ook keerde hij niet terug toen zijn broer ziek was, hoewel hem herhaaldelijk gevraagd werd dat wel te doen, omdat hij hem nog een onplezierige situatie wilde bezorgen voor hij stierf, maar de zieke herstelde terwijl niemand dat voor mogelijk had gehouden. Niet lang daarna werd Pheroras zelf ziek. Herodes toonde groot begrip, want hij ging naar hem toe en had medelijden met hem. Hij zorgde voor hem maar zijn toewijding mocht niet baten, Pheroras stierf kort daarna. Hoewel Herodes een grote genegenheid voor hem had getoond, werd toch het bericht verspreid dat hij hem zou hebben gedood door middel van vergif. Hij nam echter alle zorgen op zich om zijn dode lichaam naar Jeruzalem te vervoeren en kondigde daar een dag van nationale rouw af, waarna hij hem een praalbegrafenis gaf. Dit was het einde dat van een van de moordenaars van Alexander en Aristobulus.

HOOFDSTUK 29.
TOEN HERODES ONDERZOEK DEED NAAR DE DOOD VAN PHERORAS, WERD EEN ONTDEKKING GEDAAN DAT ANTIPATER EEN GIFMENGSEL VOOR HEM HAD GEMAAKT. HERODES GOOIT DORIS EN HAAR MEDEPLICHTIGE, EN MARIAMNE HET PALEIS UIT EN SCHRAPT HAAR ZOON HERODES UIT OF ZIJN TESTAMENT.

1. Maar nu was de straf overgegaan op de oorspronkelijke bedenker van de misdaad, Antipater, en deze trok zijn voordeel uit de dood van Pheroras, want sommigen van zijn vrijgekochte kwamen met droeve gezichten bij de koning, en vertelden hem dat zijn broer door vergif was omgebracht. En dat zijn echtgenote hem een drank had gegeven die op een vreemde manier bereid was. Nadat hij daarvan geproefd had gedroeg h ij zich uitermate vreemd. Ook deelden zij de koning me dat twee dagen eerder, een vrouw aankwam die bijzonder vaardig was in het bereiden van dergelijke dingen. En dat zij, in plaats van een liefdesdrank het dodelijk brouwsel had bereid. Een en ander op aanstichting van Sylleus, die de vrouw goed scheen te kennen.

2. De koning was intens bezig met zoveel verdenkingen, en had ook vrouwelijk personeel en sommige van de andere vrouwen laten martelen, een van hen riep onder de pijnen uit: moge God, die de hemel en aarde regeert de bewerkster van dit alles, de moeder van Antipater, straffen! De koning nam deze uitspraak zeer ernstig en onderzocht de mogelijke waarheid ervan. Deze vrouw liet hem ontdekken dat de vriendschap van de moeder van Antipater met Pheroras en de vrouw van Antipater vrouw altijd was voortgegaan, en ook hun geheime ontmoetingen. En dat Pheroras en Antipater vaak een hele nacht doordronken voordat ze terugkeerden naar de koning, en dat niemand er van wist, zelfs net huispersoneel niet, en nu ontdekte hij het door de uitspraken van deze vrouw.

3. Hierna martelde Herodes al het vrouwelijke personeel, ieder apart. Zij vertelde allen hetzelfde verhaal en dat de hoofdpersonen hun vertrek in goed overleg hadden georganiseerd, Antipater na ar Rome, Pheroras nar Perea, en dat men vaak tot elkaar zei: nadat Herodes Alexander en Aristobulus heeft gedood, zal hij ook hen en hun vrouwen aanvallen, omdat hij behalve Mariamne en haar kinderen niemand zou sparen, en dat het daarom beter zou zijn zo ver als maar mogelijk van dit wilde beest te zijn. En dat Antipater zich vaak liep te beklagen bij zijn moeder, en tegen haar zei dat hij al grijze haren op zijn hoofd had en zijn vader met de dag jonger leek te worden. Verder uitte hij de vrees niet lang genoeg te leven om het koningschap over te nemen. En dat in geval van het overlijden van Herodes, waarvan niemand wist wanneer het zou plaatsvinden, de vreugde van de opvolging slechts een korte zou zijn, want dat de hoofden van Hydra, de zonen van Alexander Aristobulus, alleen maar ouder werden en dat hij ook geen enkele hoop meer had dat zijn zonen hem ooit zouden opvolgen, omdat zijn eigen opvolger zeker niet en van zijn zonen zou worden maar Herodes de zoon van Mariamne. Dat op dit punt Herodes duidelijk achteloos was, te denken dat zijn testament enig belang zou hebben. Want hij zou ervoor zorgen dat niet een van zijn nageslacht zou blijven bestaan, omdat hij was van alle vaders de grootste hater van zijn kinderen. Toch haat hij zijn broer nog meer, daarom gaf hij hem onlangs nog 100 talenten met als voorwaarde dat hij Pheroras niet meer zou ontmoeten. En Pheroras antwoordde: waarin hebben we hem enig kwaad gedaan? Antipater antwoordde: Ik zou willen dat hij ons berooft van alles wat we hebben, en ons naakt, maar levend achterlaat. Het is inderdaad onmogelijk dit wilde beest te ontvluchten, die van het moorden zijn hobby heeft gemaakt en niet openstaat voor de liefde van wie dan ook. Hoewel we die toch zeker hebben getoond in het openbaar.

4. Deze dingen werden gezegd door de vrouw in de martelkamer, en ook dat Pheroras besloten had met hem te vluchten naar Perea. Herodes geloofde alles wat daar gezegd werd, al was het slechts op grond van de genoemde 100 talenten, want hijzelf had

niemand van hen ontmoet, behoudens Antipater. Hij luchtte zijn woede allereerst tegen de moeder van Antipater. Hij nam haar alle sieraden af die hij haar ooit had gegeven, en gooide haar een tweede keer het paleis uit. Ook zorgde hij voor de vrouwen van Pheroras na dat zij gemarteld waren, als een gebaar van verzoening. Zelf echter was hij vol van zijn eigen gedachten en iedere verdenking maakte hem woedend en achterdochtig. Hij had vele onschuldige laten martelen, uit angst dat hij een schuldige marteling zou laten ontvluchten.

5. Nu ging hij aan de slag met het onderzoek tegen Antipater van Samaria, die de rentmeester was van zijn zoon Antipater, en hij martelde ook hem, toen hij vernam dat Antipater gevraagd had om een dodelijk giftige drank uit Egypte, door tussenkomst van Antiphilus, een metgezel van hem, en dat Theudio, de oom van Antipater, het in ontvangst had genomen en het had doorgegeven aan Pheroras, en dat Antipater hem had belast met de opdracht zijn vader af te leiden terwijl hij in Rome was. Dat ontlastte hem van zijn vrouw te hebben willen vergiftigen. Toen liet de koning haar ontbieden met de opdracht alles mee te nemen wat ze zojuist ontvangen had. Ze verliet haar woning en pretendeerde dat ze gehoorzaamde, maar wiep zichzelf van haar woning naar beneden om een ondervraging en marteling door de koning te voorkomen. Het gebeurde echter, als was het een Goddelijk ingrijpen om Antipater te straffen, dat ze niet op haar hoofd viel, maar op een ander lichaamsdeel en zo aan de dood ontsnapte. De koning zorgde voor haar nadat ze bij hem was gebracht, want ze was niet meer echt bij bewustzijn als gevolg van haar val. Hij vroeg haar waarom ze zichzelf naar beneden had gegooid, en beloofde haar onder ede, dat indien ze de waarheid zou spreken, hij haar niet zou straffen. Maar zo zij ook maar het minste zou verbergen, hij haar tot sterven toe zou martelen en haar zelf zou begraven.

6. De vrouw pauzeerde even en zei toen: wat moet ik vertellen nu Pheroras dood is? Alleen maar om Antipater te sparen die onze vernietiging veroorzaakt? Luister, mijn koning op een manier als zou u niet misleid kunnen worden, niet bedrogen kunnen worden, wees getuige van de waarheden die ik nu ga zeggen. Toen u weende na het sterven van Pheroras, dan was dat omdat hij mij riep, en zei: mijn geliefde vrouw, ik heb mij vergist voor wat betreft het karakter van mijn broer, ik heb hem gehaat die liefde had voor mij, ik heb getracht hem te doden, en daarom moet ik nu sterven. En wat mijzelf betreft, ik ontvang nu het gevolg van mijn misdaad, maar bewaar het gif dat je hebt ontvangen van Antipater, en gebruik het om hem te vernietigen, zodat ik in de onzichtbare wereld veilig voor hem ben. Ik bracht het zoals hij mij vroeg, maar gooide het in het vuur, en bewaarde en klein beetje voor eigen gebruik als onheil op mijn weg zou komen, uit angst voor u.

7. Nadat zij dit gezegd had pakte zij het doosje waarin een kleine hoeveelheid zat. Maar de koning liet haar alleen en was naar de marteling van de moeder broer van Antiphilus gegaan. Zij beiden bekenden dat Antiphilus het doosje uit Egypte had meegebracht, en dat ze het ontvangen hadden van zijn broer, die geneesheer in Alexandrië was. Toen was het alsof de geesten van Alexander en Aristobulus rond het paleis doolden, en de vervolgers en ontdekkers waren geworden van datgene wat anders niet ontdekt zou kunnen zijn. Waardoor sommige verdachten niet meer verdacht waren nu bleek dat Mariamne, de dochter van de hogepriester en haar broer de schuldigen waren, zoals ze beiden bekenden na een verhoor onder marteling. Waarop de koning wraak nam op deze schaamteloze daden van de moeder aan haar zoon, en schrapte Herodes, de zoon

die hij bij haar had, uit zijn testament, die daarin genoemd werd als opvolger van Antipater.

HOOFDSTUK 30.
ANTIPATER WORDT VEROORDEELD DOOR BATHYLLUS, MAAR HIJ KEERT TERUG UIT ROME ZONDER DAT TE WETEN. HERODES DAAGT HEM VOOR DE RECHTBANK.

1. Nadat dit alles gedaan was, werd Bathyllus verhoord, om Antipater te kunnen veroordelen, hij legde belastende verklaringen af tegen Antipater, hoewel hij zin vrijgelatene was. Deze man bracht ook een dodelijk drankje met zich mee, een mengsel van het gif aspis en de sappen van andere dodelijke slangen, zodat als het eerste gif niet zou werken, Pheroras en zijn vrouw het andere zouden gebruiken om de koning te doden. Hij bracht ook andere dingen aan het licht, zoals de onbeschaamde poging van Antipater tegen zijn vader, te weten de brief die hij aan zijn broers Archelaüs en Philip, de zonen van de koning die in Rome waren opgevoed, geschreven had. Het waren nog jonge mannen, maar wel met een zuiver karakter. Antipater was van plan hen uit te schakelen zodra hij de kans schoon zag, zodat zij geen beletsel zouden vormen voor zijn plannen. Daarom ook vervalste hij brieven en ondertekende die met de naam van zijn vrienden in Rome. Sommige van deze vrienden kocht hij om door middel van smeergeld, zodat zij brieven schreven waarin zij een aantal klachten uitten tegen zijn vader en openlijk Alexander en Aristobulus beklaagden. En ook dat zij zich erg ongemakkelijk voelden teruggeroepen te worden. Dat was hetgeen dat Alexander het meest zorgen baarde.

2. Inderdaad, terwijl Antipater in Judea was, en voordat hij op reis was naar Rome, gaf hij geld om dergelijke brieven naar Rome te laten verzenden en ging daarna naar zijn vader, die op dat moment nog geen enkele verdenking tegen hem koesterde. Hij verontschuldigde zich voor zijn broers, en zei er van uit te gaan dat de ene helft van het geschrevene vals was, en de andere helft h et gevolg van jeugdige onbezonnenheid. Toch, in diezelfde periode besteedde hij veel geld door het geven van geschenken aan hen die tegen zijn broers schreven. Hij had de bedoeling verwarring te zaaien, Hij kocht dure kleding, allerlei kostbare tapijten, zilveren en gouden bekers en bokalen, en meer van dat soort dingen, zodat door het doen van grote uitgaven, zijn kosten voor omkoperij kon verdoezelen. Hij besteedde 200 talenten met als hoofddoel het proces dat Sylleus tegen hem had aangespannen, te ontkomen. Al laaghartige daden, zelfs die onbeduidend leken te zijn, werden hierdoor verdoezeld. Terwijl de verhoren onder martelingen hem toch duidelijk aangewezen als de man die zijn vader wilde vermoorden, en de brief zelfs zijn tweede poging zijn broers te willen vermoorden heel duidelijk naar voren bracht. Toch was er niemand in Rome die hem op de hoogte bracht van het onheil dat op hem wachtte in Judea, hoewel er al zeven maanden waren verlopen tussen zijn veroordeling en terugkeer. Zo groot was de haat die men tegen hem droeg. Misschien waren het de geesten van zijn broers die dit alles bewerkstelligden en de monden gesloten hielden. Hij schreef vanuit Rome en liet zijn vrienden weten dat hij spoedig zou komen hoe Caesar hem met eerbewijzen had laten gaan.

3. De koning, die verlangde naar zijn terugkeer om de hand op deze verrader te kunnen leggen, en ook bang was dat hij al zou te weten komen hoe zijn zaak er voor stond, en op zijn hoede zou zijn, verborg zijn woede tegen hem en schreef hem een vriendelijke brief. Hij vroeg hem haast te maken en spoedig zou komen. Hij zou dan de klachten die

hij tegen zijn moeder had, verder naast zich neer leggen. Antipater was niet onbekend met het feit dat zijn moeder uit het paleis verdreven was. Hij had echter al eerde een brief ontvangen die een verslag bevatte van de dood van Pheroras in Tarentum, en bedreef rouw over zijn dood en beweende hem. Hoewel zijn tranen niet zozeer het gevolg waren van zijn dood, dan wel heit feit dat hij hem niet meer dienstbaar kon zijn. Verder was hij bang dat zijn betrokkenheid van het verkrijgen van het vergif aan het licht gekomen kon zijn. Toen hij echter in Cilicië was, kreeg hij de brief van zijn vader en haastte zich naar Judea. Maar toen hij naar Celenderis zeilde, begon hij te beseffen dat er een verband kon bestaan tussen zijn eigen omstandigheden en het onheil dat zijn moeder had getroffen, en wellicht een voorbode was van zijn eigen rampspoed. Zijn vrienden adviseerden hem niet al te haastig naar zijn vader te gaan totdat hij zou weten wat de omstandigheden waren geweest die tot de verdrijving van zijn moeder hadden geleid, vooral omdat ze waren bang waren dat zijzelf betrokken zouden kunnen werden in de laster die zijn moeder had getroffen. Maar zij die wat minder hadden en meer verlangen hadden voor hun eigen verlangens om hun vaderland weer te zien, dan naar de veiligheid van Antipater, drongen erop aan niet al te traag te reizen, zodat zijn vader geen reden had voor verdenkingen tegen hem, en daarmee een wapen te gen hem zou hebben. In dat geval zou alles in zijn nadeel worden uitgelegd, eerst zijn afwezigheid en nu zijn traagheid om naar huis te komen. Verder voegden ze daaraan toe dat het absurd zou zijn zichzelf van dit geluk te beroven alleen mar vanwege vage vermoedens en daardoor niet terug te keren naar zijn vader om verder de koninklijke waardigheid op zich te nemen van een land dat vanwege zijn vaders' handelen zeer onrustig was. Antipater was gevoelig voor deze argumenten, want de voorzienigheid zette hem aan tot haast naar zijn eigen vernietiging. Dus zeilde hij verder en landde hij bij Sebaste, de haven van Caesaréa.

4. En hier vond hij een algehele en onverwachte eenzaamheid, terwijl iedereen hem vermeed en niemand hem durfde ontmoeten, zo werd hij door allen gehaat. Nu nam men de gelegenheid die haat ook te tonen, hun angsten voor de koning hielden hen bij hem uit de buurt, terwijl geheel Jeruzalem gonsde van geruchten over Antipater, terwijl Antipater de enige was die er niets van wist. Hij was de man die met groot eerbetoon was afgereisd naar Rome, en bij zijn terugkeer werd hij ontvangen met gebrek aan welke vorm van respect dan ook. En inderdaad, hij begon iets te vermoeden en zich af te vragen welk onheil er was in het gezin van Herodes, mar verborg vakkundig zijn vermoedens. En, hoewel hij innerlijk bijna stierf van angst, was dat uiterlijk niet aan hem te merken. Hij kon echter nergens naar toe vluchten, hij had geen enkele uitweg van de problemen die hem omringden. Hij kreeg zelfs geen behoorlijke informatie over zijn eigen omstandigheden in het koninklijk gezin, vanwege de dreiging die uitging van de koning. Hij wist niet welke feiten van zijn handelen wel of niet bekend waren geworden. Daardoor wist hij ook nauwelijks een houding aan te nemen of zich voor te breiden op mogelijke beschuldigingen. Het enige wat hij kon doen was vertrouwen op zijn eigen sluwheid waarmee hij zich al vaak uit penibele situaties had gered.

5. Met deze hoop beschermde hij zichzelf, toen hij naar het paleis ging, zonder wie dan ook van zijn vrienden bij zich te hebben. Deze werden niet toegelaten tot het paleis. Varus, de president van Syrië, was die dag ook in het paleis. Antipater ging naar zijn vader met een dapper gezicht, hij naderde en groette hem. Maar Herodes strekte zijn handen afwerend uit en draaide zijn gezicht van hem weg en schreeuwde: dit is een indicatie voor de plannen van vadermoord, hij verlangt ernaar mij te omhelzen, ondanks het feit dat er dergelijke verschrikkelijke beschuldigingen tegen hem bestaan. God straf

je, jij ellendeling, als je me durft aanraken, voordat je jezelf hebt vrijgepleit van de aantijgingen tegen je. Ik zal een rechtbank benoemen die over jou zal oordelen, en benoem Varus, die hier al is, tot rechter. Ga nu je verdediging opstellen want morgen zul je terechtstaan, en wees blij dat je de tijd nog krijgt om een verdediging op te stellen. Antipater was dusdanig verward, dat hij niet in staat was een antwoord te geven op deze beschuldiging. Hij vertrok waarna zijn moeder en vrouw bij hem kwamen en hem op de hoogte brachten van de bewijzen die tegen hem waren ingebracht. Hierna kreeg hij zichzelf weer bij elkaar en hield zich bezig met zijn verdediging tegen de ingebrachte beschuldigingen.

HOOFDSTUK 31.
ANTIPATER WORDT BESCHULDIGD VOOR VARUS, EN WORDT VEROORDEELD VOOR HET DOEN VAN EEN SAMENZWERING TEGEN ZIJN VADER, OP GROND VAN STERKE BEWIJZEN. HERODES STELT ZIJN STRAF UIT TOTDAT HIJ HERSTELD ZAL ZIJN EN SCHRAPT HEM INTUSSEN UIT ZIJN TESTAMENT.

1. De volgende dag stelde de koning een rechtbank samen die bestond uit zijn vrienden en kennissen en riep ook de vrienden van Antipater op. Herodes zelf, en Varus, waren de presidenten, en Herodes riep alle getuigen op. Hij beval dat zij werden binnengebracht, onder hen waren enkele huishoudelijke personeelsleden van de moeder van Antipater, die kort tevoren gearresteerd waren toen zij een brief bij zich hadden waarin stond: omdat alles al ontdekt is door je vader, is het beter niet naar hem toe te gaan, tenzij je zeker bent van de steun van Caesar. Toen deze brief en de andere getuigen werden binnengebracht, kwam ook Antipater en viel op zijn gezicht voor zijn vader neer en zei: vader, ik smeek u, veroordeel mij niet voordat ik gehoord ben, maar laten uw orden onpartijdig zijn en luister naar mijn verdediging. Als u het mij toestaat zal ik aantonen dat ik onschuldig ben.

2. Hierop schreeuwde Herodes dat hij zijn mond moest houden en zei tegen Varus: ik kan slechts aannemen dat u, Varus, en de andere eerlijke rechters, duidelijk zien welk een ellendeling en schoft hier voor u staat. Ik ben bang dat u zelfs mij zult veroordelen voor het onheil dat over mij gekomen is, en mij schuldig zult verklaren aan allerlei soort van rampspoed nu ik een dergelijk iemand heb verwekt, waarvoor ik eigenlijk medelijden verdien. Ik, die een zo liefhebbend vader voor deze ellendige zoon geweest ben. Toen ik mijn opvolging regelde, toen mijn zonen nog klein waren, heb ik hen ook vrienden van Caesar gemaakt, en andere koningen waren jaloers op hen, en nu spannen ze tegen mij samen. Deze zijn al ter dood gebracht voornamelijk vanwege Antipater, want toen hij nog jong was, en aangewezen was als mijn opvolger, nam ik alle maatregelen die hem tegen gevaar moesten beschermen. Maar dit alles verscheurende roofdier, die van mij toch alle geduld heeft mogen ervaren, maakt misbruik van de overvloed die ik hen heb gegeven. Ik vind dat hij al te lang heeft geleefd, het enige wat hij kan is koning worden door middel van vadermoord. Ik heb hem recht vaardig behandeld door hem terug te halen en berecht te worden. Hij was niets, ik heb hem gemaakt tot mijn opvolger en beheerder van mijn bezittingen. Ik bekend aan u, o Varus, de grote dwaasheid die ik begaan heb, ik heb die zonen van me tegen mijzelf opgezet, en hun verwachtingen beteugeld, vanwege Antipater, en inderdaad welke gunsten kan ik hen nog bewijzen die opwegen tegen de gunsten die ik Antipater heb verleend? Ik heb hem koninklijke waardigheid geschonken, terwijl ik zelf nog leef! Hem heb ik openbaar gemaakt als mijn opvolger, ik gaf hem een jaargeld, de opbrengst van zijn eigen 50

talenten, mar dat geld heeft uit zeer uitbundig en verkwistend uitgegeven, en daarbij zelfs nog aanspraak gemaakt op mijn geld. Toen hij naar Rome ging gaf ik hem drie talenten en heb ik hem een aanbevelingsbrief meegegeven. Ik heb hem, de enige van al mijn kinderen, onder de aandacht van Caesar gebracht, die mijn weldoener is. Nu, aan welke misdaden waren mijn andere zonen schuldig zoals deze Antipater? En welk bewijs was er tegen hen ingebracht dat zo overtuigend is als het bewijs tegen deze ellendige schoft? Toch veronderstelt deze vadermoordenaar voor zichzelf te mogen spreken en hoopt hij de waarheid te kunnen verdraaien door middel van slinksheden. U, o Varus, moet uzelf beschermen tegen hem; want ik ken dit roofdier, en ik voorzie al hoe sluw hij zal spreken met zijn gehuichelde weeklagerij. Dit is de man die bereikte dat ik voor Alexander zorgde toen hij nog leefde. Hij bewaakte zelfs mijn bed om te voorkomen dat iemand mij een valstrik zou leggen. Dit is hij die ervoor zorgde dat ik rustig kon slapen en mij vrijwaarde van angst voor gevaar. Die mij troostte bij de tegenslagen en de dood van mijn zoon, en er naar zocht welke genegenheden hij mij kon bewijzen. Dit was mijn beschermer, de bewaker van mijn lichaam! En als ik in herinnering roep, o Varus, zijn gemeenheid in verschillende aangelegenheden, en zijn vaardige sluwheden, kan ik nauwelijks geloven dat ik vandaag nog leef, en kan ik slechts verbaasd zijn over het feit dat ik heelhuids de samenzweerder en veroorzaker van onheil heb kunnen ontsnappen. Echter, omdat het welk noodlot dan ook mijn huis achtervolgt, en in het bijzonder ellendelingen als deze tegen mij opzet, beween ik met tranen mijn ramp zalige situatie, en heb besloten dat ieder die mij wil vermoorden zijn gerecht straf zal ondergaan, al zijn het mijn eigen zonen.

3. Nadat Herodes dit had gezegd, werd hij belemmerd door de vertwijfeling waarin hij verkeerde. Hij beval Nicolaus, een van zijn vrienden, het bewijs tegen Antipater te overleggen, Maar intussen had Antipater zijn hoofd opgeheven, terwijl hij op de grond voor de voeten van zijn vader lag, en schreeuwde luid: u, o vader, hebt zelf mijn verdediging uitgesproken, want hoe kan ik een vadermoordenaar zijn als u mij zelf noemt als de bewaker van uw lichaam? Noemt u mijn liefde en affectie niet andere dan huichelachtige leugens? Hoe kan het dan dat ik, die zo sluw was in andere zaken, zo dom zou zijn geweest om niet te begrijpen hoe moeilijk het is en zo zware misdaad te begaan en aan de hemelse Rechter te ontsnappen, die alle dingen ziet en ook vandaag hier is? Of wist ik niet wat het lot van mijn broers is geworden? Aan wie God de gerechte straf deed komen voor hun misdaden tegen u? En bovendien, wat zou er gebeurd kunnen zijn wat mij tegen u deed opzetten? De hoop van koning te zijn? Dat was ik immers al door uw besluit! Kon ik haat van u verwachten? Neen! Werd ik niet door u geliefd? Welke andere angst kon ik hebben? Nee, integendeel, door u te beschermen heb ik de haar van anderen over mij afgeroepen. Wilde ik geld? Neen, want wie was in staat dezelfde bedragen uit te geven als ik al deed? Inderdaad, vader, zou ik de meest verwerpelijke van het mensdom zijn geweest, en had ik het karakter van een roofdier hebben gehad, dan zou ik toch niet iets dergelijks gedaan hebben, al was het slechts vanwege de goedheid door u aan mij betoond. U, die mij, zoals u zelf al hebt gezegd, mij, verkozen hebt boven uw andere zonen, die mij in uw paleis hebt gebracht, mij al koning hebt gemaakt tijdens uw leven, en door de immense pracht en overdadigheid aan mij gegeven, zelfs de jaloezie van anderen over mij hebt afgeroepen. O armzalig man! Die deze bitterheden van mijn afwezigheid moet ondergaan! En daarbij ook anderen in staat stelt mij zo te benijden! En die nu beschuldigd wordt van snode plannen tegen u! Ik was afwezig vader, voor uw zaken! Zodat Sylleus u niet belachelijk zou maken vanwege uw leeftijd in ouderdom! Rome is getuige van mijn kinderlijke liefde voor u, en ook Caesar, de heerser van de bewoonbaar aarde, is dat, hij

noemde mij vaak Philopater. Hier zijn de brieven die hij u gezonden heeft, ze zijn meer geloofwaardig dat de laster die hier wordt uitgesproken. Deze brieven zijn mijn enige verontschuldigingen, niet anders dan deze gebruik ik als demonstratie van de natuurlijk affectie die ik voor u heb. Herinnert u dat het genen mijn persoonlijk denken in was dat ik naar Rome vertrok, ik wist heel goed welke haat er tegen mij bestond. Het was u, o vader, hoewel geheel o bewust en ongewild, die mijn ondergang veroorzaakte en de jaloezie van mijn vijanden voedde. Echter, toch ben ik hierheen gekomen en ik ben klaar om de getuigenissen die tegen mij zijn ingebracht, aan te horen. Als ik een vadermoordenaar ben, zou ik over land en zee getrokken zijn en welk onheil dat ook hebben vermeden, maar dit proces is het papier niet waard, want het komt mij voor, vader, dat ik al veroordeeld ben zowel voor u als voor God. Ik smeek u de anderen niet te geloven die gemarteld zijn, maar breng nu vuur naar binnen om mij te martelen, laat de pijnen door mijn ingewanden razen, heb daarbij geen aandacht voor het klagen van dit lichaam, want als ik een vadermoordenaar ben, heb ik niet het recht te sterven zonder mantelingen.
Zo deed Antipater zijn jammerklacht onder klagen en wenen. En bewoog de aanwezigen tot medelijden voor hem, in het bijzonder Varus. Herodes was de enige die het zichzelf niet toestond te wenen, omdat hij wist dat de getuigenissen waarheid waren.

4. Nu kwam, op bevel van de koning, Nicolaus binnen, die de gedragingen van Antipater had onderzocht, en het medelijden dat voor Antipater bestond, moest wegnemen. Hij bracht zware en ernstige beschuldiging tegen hem in, die hij toeschreef aan de boosaardigheid die in het koninkrijk door hem was binnengebracht, in het bijzonder de moord op zijn broes; en toonde aan dat zij hun ondergang te danken hadden aan de laster die hij tegen hen had geuit. Hij zei ook dat hij de plannen ontworpen had tegen hen toen zij nog leefden, door het verspreiden van de laster dat zij door samenzwering de troon wilden veroveren. Verder merkte hij fijntjes op: hoe kan iemand die zo'n onheil over zijn broers had gebracht, niet in staat zijn ook zij n vader te vermoorden? Hij vervolgde hen te overtuigen van de pogingen Herodes te vergiftigen, en gaf een verslag van de verschillende ontdekkingen die waren gedaan. Hij toonde grote verontwaardiging voor wat betreft de zaak van Pheroras, omdat Antipater daarmee had bereikt dat zijn broers werden gedood. Hij had hen, die door de koning geliefd werden, omgekocht, en het paleis gevuld met boosaardigheid. Verder hield hij een aantal beschuldigingen staande en leverde daar ook de bewijzen voor. Daarna vertrok hij.

5. Toen vroeg Varus aan Antipater zijn verdediging te voeren, maar deze bleef op de grond liggen en zei niet anders dan geheel onschuldig te zijn. Daarop vroeg Varus naar de vergif en liet dat opdrinken door een veroordeelde misdadiger, die ter plekke stierf nadat hij het gedronken had. Varus, na een persoonlijk gesprek met Herodes, en nadat hij zelf een verslag had geschreven van de zitting voor Caesar, vertrok na een dag aanwezig te zijn geweest. De koning liet Antipater gevangen zetten en zon d informatie naar Caesar aangaande deze persoonlijke ramp.

6. Nadat ontdekt was dat Antipater ook had samengezworen tegen Salóme, want een van het huishouden van Antiphilus was gekomen, en bracht een brief uit Rome, van een dienares van Julia, de vrouw van Caesar, die Acme heette. Via haar was een boodschap aan de koning gezonden, die vervat was in een brief geschreven door bij Salóme, die gevonden werd tussen de eigendommen van Julia, en die min of meer heimelijk verzonden was, vanwege haar sympathie voor hem. Deze brief van Salóme bevatte de

meest bittere verwijt tegen de koning, en de zware beschuldigingen tegen hem. Antipater had deze brief vervalst, en had Acme omgekocht en haar overgehaald deze naar Herodes te verzenden. Dit werd bewezen d oor haar brief aan Antipater, want dit schreef de vrouw aan hem: zoals je gevraagd hebt heb ik een brief aan je vader geschreven, en heb deze verzonden. Ik ben er van overtuigd zijn zuster niet zal sparen nadat hij deze brief heeft gelezen. Je moet niet vergeten wat je me beloofd hebt als alles gedaan is.

7. Toen deze brief ontdekt werd, en wat er in de vervalste brief tegen Salóme stond, begon er de verdenking bij de koning te ontstaan dat wellicht ook de brief tegen Alexander een vervalsing was. Deze mogelijkheid nam zijn denken geheel in beslag en daar kwam nog bij dat hij zijn zuster had laten doden vanwege Antipater. Hij wilde niet aarzelen hem te straffen voor al zijn misdaden, maar hoewel hij Antipater vervolgde, werd hij toch weer tegengehouden d oor zijn onrust. Hij stuurde een verslag over Acme naar Caesar, en ook over de handelingen van Salóme, hij voegde er zijn testament aan toe, dat hij inmiddels gewijzigd had en waarin hij nu Antipas tot koning had benoemd. Hij vermeldde Archelaüs en Philip niet, omdat hun reputatie beschadigd was door de affaire met Antipater. Verder schonk hij Caesar, naast andere geschenken, duizend talenten, en ook zijn vrouw, kinderen, vrienden en vrijgelatenen gaf hij samen 500 talenten. Hij gaf ook landgoederen en gel d aan hen en toonde zijn respect voor zijn zuster Salóme door haar de mooiste geschenken te geven. Dit was de inhoud van zijn gewijzigde testament.

HOOFDSTUK 32. DE GOUDEN ADELAAR WORDT AAN STUKKEN GEGOOID. DE BARBAARSHEDEN VAN HERODES TOEN HIJ ZOU STERVEN. HIJ PROBEERT ZELFMOORD TE PLEGEN. HIJ GEEFT BEVEL ANTIPATER TE DODEN. HIJ OVERLEEFT HEM VIJF DAGEN EN STERFT ZELF.

1. De onrust van Herodes werd steeds erger voor hem, en vooral omdat zijn ziektebeeld hem overviel toen hij een oud man was en hij in een conditie van melancholie verkeerde. Hij was nu 70 jaar oud, en als hij dacht aan de ellende die hij veroorzaakt had, werd hem de levenslust ontnomen, zelfs als hij een tijd van redelijke gezondheid had. Het feit dat Antipater nog steeds leefde d eed hem geen goed. Hij besloot dood en verderf te zaaien, niet nu meteen op een willekeurige manier, maar zodra hij weer gezond zou zijn, zo was zijn plan, zou hij hen in het openbaar executeren.

2. Toen vond er, naast zijn andere rampen, ook nog een revolte plaats. Er waren twee mannen in Jeruzalem, die de meest vaardige en geleerde op het terrein van de wet in het land waren. Op grond daarvan genoten zij grote achting in het gehele land, zij waren Judas, de zoon van Sephoris, en Matthias, de zoon van Margalus. Er was een groot concours van jonge mannen die opgeleid werden in de wet, en een heel leger van kwam dagelijks samen op te studeren. Toen de mannen vernamen dat de koning verloren was in melancholie en met en niet te controleren wisseling van stemmingen, besloten ze te onderzoeken hoe de wil van God het beste gediend kon worden en af te rekenen met die dingen die, tegengesteld aan de wet, tot gemeengoed waren geworden. Want het was onwettig dat er dingen zoals afbeeldingen mensen, dieren, of wat dat ook in de Tempel zouden bestaan. De koning had een gouden adelaar bij de grote poort van de Tempel geplaatst, waarvan deze geleerde mannen vonden dat die neergehaald moest worden. Zij vertelden elkaar dat zelfs het risico van gevaar gelopen moest worden, het zou immers een heldhaftige daad voor het land zijn, en niet minder glorievol om voor de wet te

sterven, omdat dat de ziel onsterfelijk was, en dat eeuwig geluk op hen zou wachten, terwijl de menselijke geest, en zij die een en ander onvoldoende onderkenden, en degenen die niet wijs genoeg waren om de juiste liefde te tonen, de voorkeur gaven aan een dood als gevolg van ziekte boven de dood als gevolg van goed te handelen.

3. Op het moment dat deze mannen hun toespraak tot hun volgelingen hield, werd een gerucht verspreid dat de koning gestorven was, wat een nog groter vrijmoedigheid veroorzaakte bij de jonge mannen. Zij lieten zich die middag zakken aan dikke touwen vanaf de bovenkant van de Tempel terwijl er veel volk in de Tempel, en sloopten de gouden adelaar met bijlen. Dit werd gemeld aan de officier van de Tempelwacht, die met een overmacht aan soldaten erop af ging en ongeveer 40 jonge mannen gevangennam en naar de koning bracht. Toen hij hen vroeg of zij het waren die de moed hadden gehad de gouden adelaar te slopen, bekenden zij het zonder aarzeling. Waarop hij hen vroeg op wiens bevel zij dit hadden gedaan. Ze antwoordde dat het was op gezag van de wetten van hun land. Toen hij hen verder vroeg hij ze zo vrolijk de dood tegemoet konden zien, zeiden ze dat en groot geluk hen wachtte na de dood.

4. Hierop ontvlamde de woede van de koning waardoor hij zijn ziekte vergat voor dit moment, en het volk toesprak, waarbij hij ernstige beschuldigingen uitte tegen deze mannen, als zoude n zij schuldig zijn aan heiligschennis, dat alles onder het mom van gehoorzaamheid aan de wet. Terwijl hijzelf van mening was dat ze als gewone misdadigers gestraft moesten worden. Hierop werd het volk bang dat een groot aantal gestraft zou worden indien schuldig bevonden, en vroeg eerst diegenen te straffen die de sloop daadwerkelijk hadden uitgevoerd, en dan zijn woede te richten, indien die nog zou bestaan, op de anderen. Hiermee ging de koning akkoord, maar niet van harte. Hij gaf bevel dat zij die actief betrokken waren geweest, samen met hun leraren, levend verbrand moesten worden, en gaf de rest over aan de officieren die hen moesten doden.

5. Na dit greep een chaos zijn lichaam aan en maakt zijn lichaam oncontroleerbaar aan het beven. Ook overviel koorts hem met een onverdraaglijke jeuk over gehele huid. Voorts leed hij ondraaglijke pijnen in zijn ingewanden, en waren de schoppende bewegingen van zijn voeten niet tegen te houden, terwijl de wormen uit zijn anus en mannelijk lid kropen. Voorts kon hij nog slechts ademen terwijl hij rechtop zat en had stuiptrekkingen in al zijn ledematen. Dit alles was zo erg dat de magiërs die bij hem waren opmerkten dat dit alles een Goddelijke straf moest zijn voor datgene wat hij de Rabbijnen had aangedaan. Hoewel hij worstelde met zijn ziekte en de verschijnselen daarvan, had hij een sterke wil tot leven en hoopte op herstel, waarvoor hij verschillende behandelingen overwoog.
Hij ging naar de Jordaan, en maakte gebruik van de hete baden bij Callirrhoe, die aan de Dode Zee liggen naar waarvan het water goed is om te drinken. En daar behandelden zijn dokters hem met onder andere een bad in warme olie. Het mocht allemaal niet baten, hij vertrok zoals hij was gekomen, ja, erger nog, want het leek of hij sterven de was. Toen zijn dienaren beginnen te weeklagen, kwam hij door dat lawaai weer bij kennis. Toch werd er gewanhoopt voor wat betreft zijn herstel. Hij gaf iedere soldaat een bedrag van 50 drachmen en aan de officier, die een vriend van hem was, een groter bedrag. 6. Hij keerde teug en kwam in Jericho in een dergelijk slechte conditie van lichaam en geest dat hij iedere met de dood dreigde.
Daarna voegde hij nog een misdaad toe aan zijn lijst van slechtheden, want hij liet de meest waardige mannen van het land opsluiten in en plaats genaamd Hippodroom. Hij riep zijn zuster Salóme, en haar echtgenoot Alexas bij zich en deed deze toespraak tot

hen: Ik weet heel goed dat de Joden van mijn dood een feestdag zullen maken, het is echter in mijn macht betreurd te worden en een staatsbegrafenis te hebben, als jullie mijn opdrachten uitvoeren. Zorg ervoor soldaten te sturen naar de mannen die nu gevangen zitten en dood hen zodra ik ben overleden. En daarna alle gezinnen van hen, zo zal Judea treuren, of ze willen of niet.

7. Dit waren de opdrachten die hij hen gaf. Er kwam echter een brief van zijn afgezant in Rome waarin stond dat Acme, op bevel van Caesar, ter dood was gebracht, en dat ook Antipater was veroordeeld te sterven. Maar, er stond ook in dat Caesar het goed zou vinden als Herodes een en ander zou beperken tot verbanning. Hierop herstelde hij weer even, en herkreeg hij zijn levenswil. Hoewel hij verschrikkelijke pijnen leed, bloed verloor en enorm moest hoesten, waarbij hij ook nog verzwakt was door gebrek aan voedsel. Hij wilde een natuurlijke dood voorkomen en vroeg een appel en een mes om die appel te kunnen schillen en in stukjes te verdelen. Hij keek om zich heen en zag dat er niemand was die echt op hem lette, waarop hij het mes in zijn rechterhand nam en zichzelf stak. Maar Achabus, zijn oudste neef, liep op hem af, kapte zijn hand en belette zijn bedoeling uit te voeren.
Hierop ontstond er en klagen in het paleis al was de koning al gestorven. Zodra Antipater dit hoorde, verzamelde hij zijn moed, en met vreugde op zijn gezicht, vroeg hij zijn bewaker, met de belofte van een groot bedrag aan geld, hem los te laten en hem zijn gang te laten gaan. Maar de bewaker van de gevangenis belemmerde niet alleen dit plan, maar rende naar de koning en vertelde hem wat de bedoeling van Antipater was.
Hierop schreeuwde de koning harder dan men voor mogelijk had gehouden en gaf beven dat Antipater moest worden gedood, mar ook de opdracht hem te begraven in Hyrcanium, waarna hij zijn testament weer veranderde en Archelaüs, zijn oudste zoon, en de broer van Antipas, zijn opvolger maakte gemaakt Antipas tetrarch.

8. Herodes overleefde de moord op zijn zoon vijf dagen, en stierf. Hij regeerde 34 jaar nadat hij Antigonus om het leven had gebracht en het koningschap had verkregen, maar 37 jaar nadat hij tot koning was benoemd door Rome. Voor wat zijn voorspoed betreft, hij was zo welvarend als een mens maar kan zijn in alle andere opzichten, omdat hij die van gewone afkomst was een koninkrijk verkreeg, en het lang kon vasthouden. Hij kon het ook aan zijn eigen zonen nalaten, maar in de huiselijke zaken was hij een hoogst ongelukkig mens.
Voordat de soldaten van zijn dood hoorden, kwamen Salóme en haar echtgenoot en lieten hen die gangen waren weer vrij, hoewel de koning had bevolen dat zij gedood moeten worden. Zij zeiden dat hij van gedachten was veranderd en dat zij vrij waren weer naar hun huizen te gaan. Toen deze mannen weg waren, vertelde Salóme de soldaten dat de koning overleden was en kreeg hen en de rest van de menigte samen in een vergadering in het amfitheater te Jericho, waar Ptolomeus, die de zegelring van de koning droeg, voor hen verscheen, en sprak over het geluk dat de koning had verkregen. Hij troostte de menigte, en las hen de brief voor die hij had nagelaten aan de soldaten. Daarin stond dat hij een ernstig beroep deed op zijn opvolger om zich ruimhartig te gedragen naar zijn opvolger. Nadat hij de brief had voorgelezen opende hij het testament en las ook dat voor. Daarin stond dat Philip Trachonitis en de aangrenzende landen erfde en dat Antipas tetrarch zou zijn en Archelaüs koning. Hijzelf had het bevel gekregen de zegelring van Herodes naar Caesar te brengen, en de beschikkingen die gemaakt had verzegeld, zodat Caesar de heer van deze beschikking zou zijn, zoals hij in testament had bepaald.

9. Daarna werd Archelaüs toegejuicht en gefeliciteerd met zijn koningschap, terwijl de soldaten en het volk trouw beloofden en bader dat God hem zou zegenen tijdens het regeren. Hierna trof men de voorbereidingen voor de begrafenis van de overleden koning Archelaüs liet niets weg van de grootsheid ervan. Hij bracht alle ornamenten van de koning erbij waardoor het en eervolle begrafenis werd. Er was een doodbaar van zuiver goud, ingelegd met kostbare edelstenen, een purperen bed van verschillende materialen, waar het dode lichaam op lag. Het was bedekt met purper en op zijn hoofd was een diadeem gezet, en een gouden kroon er bovenop. De scepter in zijn rechterhand, en naast de baar liepen de zonen van Herodes en menigte van zijn nageslacht. En daarna volgden zijn lijfwacht en het regiment van Thraciërs en Germanen. Ook Galliërs, gekleed voor de oorlog, maar de rest van de militairen gingen in normale uitrusting. Zij volgden hun officieren op de gewone manier, hierna volgden 500 van zijn huishoudelijke dienaren en vrijgelatenen met zoete specerijen in hun handen.
Het lichaam werd over een afstand van 40 kilometer naar het Herodion vervoerd om daar te worden begraven. Dit is wat er te zeggen valt over het leven van Herodes.

DE OORLOG DER DE JODEN, OF DE GESCHIEDENIS VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

BOEK II

OVER DE PERIODE VAN NEGENENZESTIG JAAR VANAF DE DOOD VAN HERODES TOT VESPASIÁNUS WERD GESTUURD OM DE JODEN TE ONDERWERPEN.

HOOFDSTUK 1.

ARCHELAÜS ORGANISEERT E EN BEGRAFENIS FEEST VOOR HET VOLK VANWEGE HERODES. WAARNA EEN OPSTAND ONTSTAAT WAAROP HIJ HET LEGER INZET EN ONGEVEER 3.000 MAN WORDEN GEDOOD.

1. Nu de noodzaak van de reis naar Rome die Archelaüs ondernam, was een nieuwe ordeverstoring; want nadat hij zeven dagen had gerouwd om de dood van zijn vader, en een zeer dure begrafenis had georganiseerd voor het volk, wat een gebruik was voor het arme volk omdat ze een en ander zelf niet konden bekostigen, terwijl zij gedwongen waren een begrafenis te organiseren als een hooggeplaatste overleed, zat hij in een wit gewaad en ging vervolgens naar de Tempel waar hij door iedereen werd toegejuicht. Hij sprak vriendelijk tot de menigte vanaf een troon van goud en dankte hen voor de ijver die ze hadden getoond bij de begrafenis van zijn vader, en de trouw die ze hem hadden getoond, als was hij reeds koning, mar hij verteld hen ook dat hij die waardigheid en ook de titels niet, zou aanvaarden voordat hij daarin bevestigd zou zijn door Caesar, die de heer van het testament was, want toen de soldaten in Jericho het de diadeem op het hoofd wilde plaatsen, aanvaardde hij dat niet. Hij sprak echter zijn innige dank uit voor de eerbewijzen van de soldaten en van het volk en beloofde, zodra hij eenmaal bevestig zou zijn in het koningschap, hij beter en meer tot welzijn van het volk zou regeren, dan zijn vader had gedaan.

2. Dit beviel de menigte erg goed, maar vroeg zich intussen wel af wat de werkelijke bedoelingen van hem waren, waarop zij hem ingrijpende veranderingen vroegen. Sommigen eisten dat hij de belastingen zou verlagen en anderen verlangden dat hij de heffingen om de dagelijkse levensbehoeften zou afschaffen. Weer anderen eisten dat hij gevangenen zou vrijlaten om de sympathie van het volk te verkrijgen. Hierna bracht hij de geëigende offers en vierde feest met zijn vrienden. Het was tijdens dat feest dat het volk naar hem toekwam en veranderen eiste. Waarbij zij niet vergaten te klagen over hun omstandigheden, toe de rouwperiode voor de overleden koning voorbij was. Ze beklaagden zich vooral over hen die ter dood waren gebracht na het neerhalen van de gouden adelaar bij de Tempelpoort. Dit klagen was een zeer groot klagen en toen men weer terugdacht aan dat gebeuren moest men weer wenen om hen die waren gedood. Het weeklagen leek op het weeklagen over een nationale ramp. Ze eisten schreeuwend dat zij die daarvoor verantwoordelijk waren moesten worden gestraft, en dat het ambt van Hogepriester moest worden gegeven aan iemand die meer godsvrucht toonde te bezitten.

3. Deze verlangens irriteerden Archelaüs, maar hij hield zich in om aan de veroorzakers van deze eisen wraak te nemen, vanwege het feit dat hij haast wilde maken met zijn reis naar Rome, en zeker wilde voorkomen dat onlusten hem aan huis zouden b inden. Hij probeerde de eisers tot rust te brengen met overredingskracht, eerder dan door middel van geweld. Hij stuurde zijn bevelhebber naar hen toe om hen tot rust te brengen. Maar men gooide stenen naar hem nog voordat hij ook maar een woord kon zeggen en verjoeg hem waarop hij de Tempel invluchtte. Een gelijke behandeling ondergingen ook anderen die daarna kwamen. Veel van hen waren schildwachten van Archelaüs, hoewel dezen het volk vroegen om matiging bereikten ze slechts dat de woede van het volk des te groter werd. En inderdaad, tijdens het feest van de ongezuurde broden, dat nu aan de gang was, en door de Joden het Pesach wordt genoemd, en dat gevierd wordt met talrijke offers, en een grote menigte uit het gehele land naar de Tempel komt, was d ie menigte nu de rabbijnen aan het bewenen die gedood waren. Hierdoor werd Archelaüs bang en besloot een tribuun te sturen, met een cohort soldaten, voordat de opstand zich over het gehele land zou en gaf opdracht de leiders van de opstand tot rust te brengen, desnoods met geweld. Hierdoor raakte de menigte noch meer geërgerd en gooide stenen nar de soldaten waarbij doden vielen mar de tribuun wist te vluchten hoewel ook hij gewond werd. Hierna ging de menigte verder met het brengen van offers, alsof er niets had plaatsgevonden. Het zag er niet naar uit dat Archelaüs de menigte tot bedaren kon brengen zonder bloedvergieten, dus stuurde hij er een heel leger op af, die bestond uit voetvolk in de stad en ruiters op het platteland. Zij voelen onverhoeds aan op hen die hun offers brachten en doodden ongeveer 3.000 man. Maar de rest van de menigte werd opgejaagd naar de bergen en achterna gezeten door de boodschappers van Archelaüs, die iedereen de opdracht gaf naar huis terug te keren en het feest als geëindigd te beschouwen.

HOOFDSTUK 2.
ARCHELAÜS GAAT NAAR ROME MET EEN GROOT GEVOLG. DAAR WORDT HIJ BESCHULDIGD VOOR CAESAR DOOR ANTIPATER, MAAR IS SUPERIEUR OVER ZIJN AANKLAGERS VOOR WAT BETREFT ZIJN MIDDELEN OM ZICH TE VERDEDIGEN, EEN VERDEDIGING DIE OPGEST ELD WORDT DOOR NICOLAUS.

1. Archelaüs ging nu naar de kust, met zijn moeder en zijn vrienden Poplas, Ptolomeus en Nicolaus, en laat Philip achter, om de zorgen waar te nemen van het paleis en het koninklijk huishouden. Salome en haar zonen gaan met hem mee, alsmede de broers en schoonzonen van de koning. Deze gaven hem slechts in schijn bijstand aan hem, voor wat betreft zijn troonopvolging, maar in werkelijkheid om hem te beschuldigen van wets -breuk en voor wat hij gedaan had in de Tempel.

2. Toen zij aangekomen waren in Caesarea, kwam Sabinus, de gevolmachtigde of Syrië, bij hen, hij was op weg naar Judea, om de zaken van Herodes veilig te stellen. Maar Varus, de president van Syrië, die daar ook was, hield hem tegen van zijn reis. Deze Varus die door Archelaüs was geroepen, was daar op verzoek van Ptolomeus. En dit maal scheen hij werkelijk het beste te willen voor Varus, hij ging niet naar de citadels, en sloot ook de schatkist niet, maar beloofde dat hij niets zou ondernemen totdat Caesar zelf zijn besluiten bekend had gemaakt. Dus bleef hij in Caesaréa, maar zodra zij die hem konden hinderen vertrokken waren, Varus naar Antiochië en Archelaüs naar Rome, ging hij onmiddellijk naar Jeruzalem, en vestigde zich in het paleis. Nadat hij de gouverneur van de citadels haf ontboden en de rentmeester van de persoonlijke zaken

van de koning, begon hij de koninklijke financiën te controleren en nam bezit van de citadels. Maar de gouverneur van de citadels vergaten de bevelen van Archelaüs niet, en bleven op hun post en voerden de hen opgedragen taken uit. Zij zeiden dat al deze zaken aan Caesar behoorden en in mindere mate aan Archelaüs.

3. Intussen ging oog Antipas naar Rome om te streven naar het koningschap, en staande te houden dat het eerste testament, waarin hij tot opvolger was benoemd, het rechtsgeldige testament zou zijn. Salome had beloofd hem te steunen, zoals veel leden van het gevolg van Archelaüs hadden gedaan. Hij had ook zijn moeder en Ptolomeus, de broer of Nicolaus bij zich, die iemand van grote invloed was, vanwege het vertrouwen dat Herodes in hem had. Bovendien was hij een van zijn meest geëerde vrienden. Toch was Antipas het meest afhankelijk van Irenaeus, de redenaar, op wiens advies hij had geweigerd zich te onderwerpen aan Archelaüs, omdat hij de oudere broer was en het tweede testament hem het koningschap gaf. De goede intenties van et het grootste deel van het gevolg van Archelaüs, die hem haatten, waren verlegd naar Antipas, toen men in Rome was aangekomen, hoewel ieder van hen het liefst geleefd onder eigen wetten en zonder een door Rome benoemd koning. Als dat echter niet haalbaar zou blijken te zijn, was Antipas een goede tweede keus.

4. Ook Sabinus deed zijn best hem te steunen door middel van brieven waarin hij Archelaüs beschuldigde voor Caesar, en hoog opgaf van Antipas. Salóme, en haar medestanders, zetten de misdaden waarvan ze Archelaüs beschuldigden op een rijtje, en stelden dat Caesar ter hand, waarna Archelaüs zijn claims uiteenzette, en middels Ptolomeus de ring van zijn vader zond alsmede een financieel overzicht van zijn vader. En nadat Caesar grondig had overgewogen wat de partijen stelden en ook wat de lasten van het koningschap betekenden, maar natuurlijk ook de opbrengsten, en het aantal kin deren dat Herodes had nagelaten, en ook de brieven van Varus en Sabinus had gelezen, riep hij de leiders van Rome bij zich, waarbij Gaius, de zoon of Agrippa, en zijn dochter Julias, maar door hemzelf geadopteerd als een eigen zoon, op de belangrijkste zet el zaten, en gaf daarna de partijen gelegenheid te spreken.

5. Toen stond de zoon van Salóme, Antipater, op (hij was van alle tegenstanders van Archelaüs de beste pleiter) en beschuldigde hem er in de volgend toespraak van het volgende: Archelaüs streef de in woorden naar het koningschap, maar in zijn handelen deed hij zich al voor als een koning. Wat op zich een belediging voor Caesar betekende te zijn om nu te willen worden gehoord over die zaak. Hij had immers niet gewacht op een keizerlijk besluit na de dood van zijn vader, maar in wezen de diadeem al op zij hoofd gezet door de troon letterlijk te nemen. Hij had al veranderingen in het leger doorgevoerd, en hoge plaatsen vergeven aan zijn vrienden. En hen weggezonden die door zijn vader gevangen waren gezet vanwege belangrijke redenen.
Nadat alles waagde hij het ook nog de schaduw van de koninklijke waardigheid op te eisen, een waardigheid die hij allang uitoefende. Waardoor hij Caesar tot heer van woorden en niet meer van daden had gemaakt. Hij beschuldig hem er ook van dat de rouw om zijn vader niet meer dat uiterlijk vertoon was, waarbij hij een droef gezicht trok overdag, maar tot laat in de avond zich overgaf aan feesten en wijnzuiperij. Dat laatste was het vooral waardoor het volk in opstand dreigde te komen. En inderdaad, het doel van zijn betoog was de misdaden van Archelaüs aan te dikken, zoals die van het onderdrukken van de opstand in de Tempel, toen de menigte naar het feest gekomen was, maar daar op barbaarse wijze waren afgeslacht, samen met hun offers. En hij een aantal doden veroorzaakte dat zelf overdadig genoemd moest worden in een grote

oorlog. Er waren in de Tempel zoveel lijken dat het een heel karwei was geweest om ze allemaal te bergen. En hij voegde daaraan toe dat het slechts de vooruitziende blijk van zijn vader was geweest die hem de hoop op het koningschap had ontnomen. Omdat zijn hersenen even lelijk waren als zijn lichaam, kon hij niet in staat geacht worden redelijk te denken, het was immers niet geheel duidelijk welk karakter de zoon bezat, die hij in zijn tweede testament tot opvolger had benoemd. Deze benoeming was gebeurd in een tijd dat de zoon zijn tekortkomingen goed wist te verbergen, en er nog geen bezwaren bedacht konden worden, en toen zijn denken kennelijk nog vrij was van ongewoonheden. Maar dat, al zou Herodes zich ook hebben vergist in zijn oordeel, dan nog had Archelaüs zijn koningschap verspeeld op grond van zijn eigen handelen, dat in strijd was met de wet en zeker in zijn eigen nadeel. Wat een soort koning zal deze man zijn, die het koningschap uit handen van Caesar wil ontvangen, mar er al duizenden heeft gedood om het te verkrijgen!

6. Toen Antipater had gesproken en een fors aantal getuigen over het handelen van Archelaüs had opgeroepen, die alle beschuldigingen bevestigden, eindigde hij zijn toespraak, Toen stond Nicolaus op om te pleiten voor Archelaüs. Hij stelde dat de slachting in de Tempel niet kon worden vermeden, en dat zij die gedood waren niet de vijanden van Archelaüs als koning waren, maar van Caesar, die over hen zou moeten besluiten. Hij liet ook zien dat de aanklagers van Archelaüs hadden geadviseerd hard op te treden, om hem te kunnen beschuldigen van hetgeen hij moest doen. Hij hield staande dat het laatste testament rechtskracht moest bezitten, omdat Herodes Caesar had benoemd als heer van het testament en dat het de taak van Caesar was de koning te benoemen.

7. Toen Nicolaus gezegd had wat hij wilde zeggen, kwam Archelaüs en viel neer voor de knieën van Caesar, zonder enig lawaai te maken, waarna hij door Caesar werd opgericht op een vriendelijke manier, die verklaarde dat hij een waardig opvolger van zijn vader zou zijn. Echter, hij had nog geen besluit genomen over dit onderwerp, maar toen hij de boodschappers had weggezonden, begon hij er over na te denken welke beschuldigingen hij de dag had gehoord, en of het gepast zou zijn de door Herodes benoemde troonopvolger te vervangen. Misschien zou het goed zijn de nalatenschap van Herodes gelijkelijk te verdelen over zij n zonen waardoor zij elkaar wel moesten steunen.

HOOFDSTUK 3.
HOE DE JODEN INTENS KLAAGDEN OVER ARCHELAÜS EN WILDEN DAT ZE ONDERWORPEN GEMAAKT ZOUDEN WORDEN AAN ROMEINSE GOUVERNEURS. MAAR TOEN CAESAR HOORDE WAT ZE TE ZEGGEN HADDEN, VERDEELDE HIJ DE BEZITTINGEN VAN HERODES ONDER ZIJN ZONEN ZOALS HIJ DAT ZELF BESLOOT.

1. Maar nu kwam er een andere beschuldiging van de Joden tegen Archelaüs in Rome, waar hij antwoord op moest geven. Deze werd geuit door die afgezanten die, voor de opstand, met toestemming van Varus waren gekomen om te pleiten voor hun vrijheid in hun land. Het aantal van hen die kwamen waren er vijftig, maar er waren 8.000 Joden in Rome om hen te steunen. En toen Caesar een raad van de leiders van de tempel van Apollo, die in het pal eis gehuisvest was en door hemzelf zonder op de kosten te letten gebouwd was, bijeengeroepen had, stonden de Joden daar met hun afgezanten, en aan de andere kant stond Archelaüs, met zijn vrienden, maar zijn gevolg koos geen kant.

Het was voor hen niet mogelijk vanwege hun haat tegen hem, aan zijn kant te gaan staan. Ook wilden zij niet samen met zijn aanklagers bij Caesar worden gezien. Behalve dezen, was er ook de broer van Archelaüs, Philip, al vooraf hierheen gezonden door Varus uit vriendelijkheid, vanwege twee redenen, de een was dat hij met Archelaüs zou meewerken en de tweede was dat, indien Caesar de bezittingen van Herodes zou verdelen hij zeker van zijn deel zou kunnen zijn.

2. En nadat zij toestemming hadden te spreken hadden ze het in de eerste plaats over de wetsbreuk van Herodes, en zeiden dat eigenlijk geen koning was geweest, maar de meest barbaarse tirannieke heerser, en dat deze conclusie het resultaat was van het lijden dat hij hen had aangedaan. Dat er destijds grote aantallen w aren afgeslacht, en dat zij die niet werden afgeslacht een onvoorstelbaar lijden van hem te verduren hadden. Een lijden dat zo groot was dat de doden gelukkig werden genoemd. Dat hij niet slechts de lichamen van zijn onderdanen had gemarteld, maar ook hele steden, en dat hij het volk had behandeld als waren zij vreemdelingen. En dat hij Joods bloed liet vloeien om hen die geen normen en waarden meer hadden een plezier te doen. Dat hij het land gevuld had met armoede, en dat hij vreugde had bij de meest grove barbaarsheden, meer dat van de wetgeving van zijn eigen land. Dat, in het kort, de Joden meer rampen hadden beleefd van Herodes, in klein aantal jaren, dan hun voorvaderen gedurende de gehele periode die lag tussen hun terugkomst uit Babylon naar hun eigen land tijdens de regering van Xerxes, maar nu was de situatie in het land zo verschrikkelijk slecht, vanwege het lijden, dat men eigenlijk zelf een koning wilde kiezen, hoewel dat en andere vorm van onderwerping zou betekenen. Dat ze daarom tevreden zouden zijn met Archelaüs, hoewel hij de zoon van een tiran was. Hij zou koning moeten zijn na de dood van zijn vader, hij had zich een betrouwbaar man getoond en ieder wenste hem succes met de opvolging. Hoewel ook deze Archelaüs zijn regering begonnen was met de moord op 3.000 burgers. Als had hij zijn denken erop gezet bloedige offers te brengen aan God voor zijn regering, en de Tempel te vullen met een groot aantal dode lichamen tijdens het feest. Maar dat die opstand veroorzaakt was door het feit dat de ellende burgers pas nu beseften welke rampen zij hadden ondergaan en pas nu protesteerden. Waardoor zij baden dat de Romeinen medelijden zouden hebben met de arme overblijvende in Judea, en niet blootgesteld zouden worden een nieuwe barbaarsheden die hen verder aan stukken zouden scheuren. En dat ze zouden worden toegevoegd aan Syrië, en hun eigen zaken verder konden regelen, door hun eigen mensen. Het zou spoedig blijken dat zij de onderdrukt worden door barbaren en liefhebbers van de oorlog, heel goed met en regering kunnen omgaan als die maar verdraagbaar is. Zo sloten de Joden hun beschuldigingen af met dit verzoek. Toen stond Nicolaus op en stak de draak met de beschuldigingen die tegen de koning werden ingebracht, en beschuldigde het Joods zelf, hij noemde het een lastig te regeren volkje, van nature ongehoorzaam aan koningen. Hij gaf ook een sneer naar hen die Archelaüs in de steek hadden gelaten en de kant van zijn beschuldigers hadden gekozen.

3. Nadat Caesar beide kanten had aangehoord, schorste hij de vergadering. Maar een paar dagen daarna, gaf hij een deel van het koninkrijk van Herodes aan Archelaüs, en gaf hem de titel Ethnarch, en beloofde hem later koning te zullen maken, als hij zich een en ander waardig zou betonen. Maar de andere helft verdeelde hij in twee tetrarchieën, en gaf die aan de twee andere zonen van Herodes, Philip en Antipas die Archelaüs het koningschap betwistte. Bij het laatste waren Perea en Galiléa vervat, alsmede een jaargeld van 200 talenten. Maar Batanea, Trachonitis, Auranitis, en een bepaald deel van Zeno's huizen in de buurt van Jamnia, met een jaargeld van 100 talenten werden het

deel van Philip. Terwijl Iduméa en geheel Judea en Samaria het deel werden van de etnarchie of Archelaüs, hoewel Samaria voor een kwart vrijgesteld van belasting, omdat zij niet hadden meegedaan met de revolte. Ook gaf hij hem de volgend steden: Strato's Toren, Sebaste, Joppa en Jeruzalem. Maar de Grieks steden Gaza, Gadara en Hippos hield hij buiten het koninkrijk en voegde die toe aan Syrië. Het jaargeld dat Archelaüs werd toegekend was 400 talenten. Salome werd, naast hetgeen haar was toegekend in het testament, werd hu heerseres van Jamnia, Ashdod en Phasaelis. Caesar gaf haar ook het koninklijk paleis in Askalon, waarbij zij een jaargeld van 60 talenten ontving. Zij viel echter binnen de ethnarchie van Archelaüs. De anderen van het nageslacht van Herodes, zij kregen wat hen was toebedeeld in zijn testament. Naast deze besluiten gaf Caesar aan twee ongehuwde dochters van Herodes 500.000 drachmen van zilver en gaf hen ten huwelijk aan de zoon of Pheroras. Na de verdeling van bezit onder de familieleden gaf hij ook van hetgeen Herodes aan Caesar had nagelaten, 1.000 talenten, en behield voor zichzelf enige kostbare geschenken uit eerbied voor de overledene.

HOOFDSTUK 4.
DE GESCHIEDENIS VAN DE PSEUDO-ALEXANDER. ARCHELAÜS WORDT VERBANNEN EN GLAFYRA STERFT. EN WAT VERDER GEBEURDE MET HEN NADAT EEN EN ANDER HEN IN DROMEN WERD GETOOND.

1. Intussen was daar een man, van geboorte een Jood, maar opgegroeid in Sidon bij een Romeins vrijgelatene, die beweerde, op grond van de gelijkenis, die Alexander te zijn die door Herodes omgebracht was. Deze man kwam naar Rome, in de hoop niet door de mand te vallen. Hij had een handlanger die op de hoogte was van alle aangelegenheden in het rijk, en droeg hem op te zeggen dat men gezonden was om Alexander te doden, maar dat Aristobulus medelijden met hen had, en anderen, die om hen leken in hun plaats had gezet. Deze man bedroog de Joden die in Kreta waren, en verkreeg grote sommen geld waardoor hij in luxe kon reizen. En vandaar zeilde hij naar Melos, waar hij als oprecht en echt werd gezien, en daar nog meer geld verkreeg. Hij overwon hen die hadden gedreigd met hem naar Rome te zeilen. Hij kwam aan in Puteoli, en kreeg daar grote geschenken van de Joden die daar woonden. Hij werd er zelfs behandeld als een koning. De gelijkenis tussen hem en de echte Alexander was zo groot dat hij veel krediet kon krijgen van hen die Alexander hadden gekend, zij zouden er zelfs hun leven om verwed hebben dat hij de echte was. Daardoor kwamen de Joden in Rome in drommen aan om hem te zien. De straten waren vol van hen die hem wilden zien. Want de Joden van Melos waren zo intens misleid dat ze hem in een open wagen rondreden en hem een koninklijke huishouding gaven op hun eigen kosten.

2. Maar Caesar, die heel goed het gelaat van Alexander kende, hij had hem immers zelf gezien tijdens het proces, doorzag het bedrog nog voordat h ij hem had gezien. Hij liet hem echter even begaan en zond daarna Celadus, die ook Alexander heel goed gekend had en liet hem de man naar zich toebrengen. Toen Caesar hem zag, zag hij ook onmiddellijk de verschillen in het gezicht. En toen hij zag dat ook lichaam van deze man robuuster was, en eigenlijk meer op en slaaf leek, begreep hij het gehele bedrog. Maar de schaamteloosheid van wat hij durfde zeggen, maakte hem woedend. Want toen hen gevraagd werd naar Aristobulus, zei hij dat ook deze was gespaard en nog steeds in leven. Hij zou in Cyprus zijn achtergelaten uit angst voor verraad, en ook omdat het lastige zou zijn hen gevangen te nemen zolang zij van elkaar gescheiden zouden zijn. Daarna nam Caesar hem apart en zei: ik zal je het leven geven als je me vertelt wie het is die je tot deze leugens heeft aangezet en een dergelijk verhaal heeft verzonnen.

Hierop zei hij dat hij die persoon zou aanwijzen, ging met Caesar mee, en wees de Jood aan die zijn gelijkenis wilde misbruiken voor geld. En dat die al meer geschenken in iedere stad had gekregen dat Alexander toen die nog leefde. Caesar lachte om het bedrog en stuurde de pseudo-Alexander naar de geleien vanwege zijn krachtige lichaam, maar liet hem die het plan verzonnen had ter dood brengen. De mensen van Melos liet hij verder ongemoeid omdat ze al genoeg hadden betaald voor hun dwaasheid.

3. Nu Archelaüs bezit had genomen van zijn ethnarchie, begon hij niet alleen de Joden maar ook de Samaritanen baarbaars te onderdrukken, vanwege de oude ruzies en onenigheden die hij met hen had gehad, Waarop zij afgezanten naar Caesar stuurden om over hem te klagen. En het negende jaar van zij regering werd hij naar Wenen, een stad in Gallië, verbannen en zijn bezittingen werden onder beheer van Caesar geplaatst. Maar het verhaal gaat, dat hij, voordat hij naar Caesar werd gestuurd, negen goed gevulde maten koren zag, maar dat die door ossen werden opgevreten. Toen liet hij daarom waarzeggers en sommige Chaldeeën halen, en vroeg hen wat een en ander zou kunnen betekenen. En toen ieder van hen een andere uitleg gaf, kwam Simon, van de of Essenen, en zei dat hij meende dat de negen maten evenzoveel jaren betekenden, en de ossen een verandering van omstandigheden, omdat hun ploegen ook het land veranderde. Dat hij daarom evenveel jaren zou regeren als er maten koren waren. En na een aantal wijzigingen in zijn omstandigheden, zou sterven. Vijf dagen nadat Archelaüs deze uitleg had vernomen, werd hij voor de rechtbank gedaagd.

4. Ik denk dat het ook waard is te vermelden welke droom Glafyra, de dochter van Archelaüs, koning of Cappadócië, had. Zij was eerder de vrouw van Alexander, de broer of Archelaüs, over wie we het al hebben gehad. Deze Alexander was de zoon van Herodes de koning, door wie hij ter dood werd gebracht, zoals we al verteld hebben. Deze Glafyra was gehuwd, na zijn dood, met Juba, koning van Libië. En nadat ook deze was overleden, keerde zij terug naar huis, en leefde daar als weduwe bij haar vader. Daar was het dat Archelaüs, de ethnarch, haar zag en zo verliefd op haar werd, dat hij scheidde van Mariamne, die tot dan zijn vrouw was, en met Glafyra huwde. Zij ging naar Judea, en toen zij daar een tijdje was, meende zij Alexander naast zich te zien staan terwijl hij met haar sprak. Hij zei: uw huwelijk met de koning van Libië zou genoeg voor u geweest moeten zijn. Maar dat was u niet, maar bent teruggegaan naar mijn familie en een derde man gehuwd. En hem, jij slechte vrouw, hebt u gekozen tot en vierde man, die mijn broer is. Aan de ze belediging kan ik niet voorbijgaan. Ik zal je spoedig weer terughebben, of je dat wilt of niet. Glafyra overleefde deze droom nog geen twee dagen.

HOOFDSTUK 5.
DE ETHNARCHIE VAN ARCHELAÜS WORDT GEREDUCEERD TOT EEN ROMEINSE PROVINCIE. DE OPROER VAN JUDAS VAN GALILÉA. DE DRIE SEKTEN.

1. Nu het deel van Archelaüs van Judea gereduceerd was tot een provincie, werd Coponius, een van de ruiterij -bevelhebbers gezonden was als gevolmachtigde, met de macht over leven en dood in handen gekregen van Caesar. Tijdens zijn beheer was er een Galileër, wiens naam Judas was, die zijn landgenoten overhaalde tot een revolte. Hij vertelde hen dat zij lafaards waren als de Romeinen belasting bleven betalen en dat zij

daardoor meer aan mensen dat aan God gehoorzaamden. Deze man was leraar van een zekere sekte die hij zelf had opgericht, en was niet als de rest van de leiders van sekten.

2. Er zijn drie filosofische sekten onder Joden. De volgelingen van de eerste zijn de Farizeeën, de tweede zijn de Sadduceeën, en de derde, die een zeer strenge discipline betrachten, worden Essenen genoemd. Deze laatste zijn geboren Joden, en hebben en grotere affectie voor elkaar dan bij de andere sekten worden gevonden. Deze Essenen verwerpen genoegens als kwaad, maar hecht en aan zelfbeheersing, en de beheersing van hartstocht zien zij als een deugd. Ze huwen niet maar nemen kinderen, zolang ze nog opvoedbaar zijn, in hun midden op, en behandelen die dan als eigen kinderen en onderwijzen hen in hun leer. Ze verwerpen het huwelijk op zich niet, en ook voortplanting wordt als noodzakelijk gezien. Maar ze waken ervoor om wellust jegens vrouwen een kans te geven, omdat ze van mening zijn dat geen enkele vrouw volledig trouw aan haar man is.

3. Men verwerpt rijkdommen en delen alles met elkaar op een wijze die onze bewondering afdwingt. Men zal er niet iemand vinden die meer bezit dan en ander. Het is hun wet, dat als er iemand tot hen komt met het verzoek om toelating, alles wat hij heeft het gezamenlijk bezit wordt. Er is onder hen geen armoede en ook geen rijkdom. Alles wat men ziet is gemeenschappelijk bezit. Er is dan ook een groot besef van broederschap. Zij menen dat olie verontreinigend is, en als iemand olie op het lichaam krijgt zonder zijn eigen wil, wordt die onmiddellijk afgeveegd. Zij vinden dat het goed is te zweten, en zijn gekleed in witte kleding. Ze hebben ook een rentmeester die zorgt voor de algemene zaken, zodat niemand zich bezig hoeft te houden met persoonlijke zaken, en er een is die zorgt voor allen.

4. Ze hebben geen eigen stad, maar velen van hen leven in verschillende steden. En als iemand van hun sekte van een andere plaats komt, is wat zij hebben geheel tot zijn beschikking als was het zijn persoonlijk eigendom. Hij wordt behandeld op een ongekende manier, als kent men hem vanaf zijn geboorte. Daarom nemen zij ook niets mee als zij een lange reis gaan maken, hoewel ze wel een wapen bij zich dragen tegen rovers. Zo is er, in iedere stad waar zij wonen, een benoemd om voor veemdelingen te zorgen en hen van het nodige te voorzien. Zij zorgen voor hun lichamen op een uiterst zorgvuldige manier. Ook staan zij niet toe schoenen pas te vervangen als ze versleten zijn, maar zorgen ervoor dat er op tijd vernieuwing is. Ook kopen en verkopen ze niet onderling. Maar ieder van hen geeft aan de ander wat hij nodig heeft, en krijgt van een ander indien daar behoefte aan bestaat. En hoewel er geen balans hoeft te zijn tussen krijgen en geven, is het hen toegestaan te nemen uit de algemene middelen wat zij nodig hebben.

5. En ook hun toewijding aan God is buitengewoon. Voor zonsopgang wordt er geen profaan woord gezegd, maar bidden zij gebeden zoals ze die van hun voorvaders hebben ontvangen, Hierna wordt iedereen een taak opgedragen door de persoonlijke begeleider, en wekt men tot laar in de middag. Daarna komt men weer terug op de eigen plaats. En nadat men gebaad heeft in koud water, wordt er witte kleding aangetrokken. Na deze reiniging ontmoet men elkaar in een ruimte die door niet -leden niet mag worden betreden. Daarna begeeft men zich naar de eetzaal op een manier als is het een gaan naar de Tempel, en gaat daar rustig zitten. Daarna legt de bakker het brood neer. De kok brengt schalen binnen waarop het voedsel ligt, en zet het voor hen. Maar het is een priester die de zegen over de maaltijd uitspreekt. Het is onwettig van het voedsel te

proeven voordat de zegen is uitgesproken. Dezelfde priester, nadat hij gegeten heeft bidt ook voor het vlees. En als zij beginnen, en als zij eindigen, zingen zij lof tot God, omdat Hij het is die voorziet in voedsel. Daarna doen zij hun witte kleding weer uit, trekken hun werkkleding weer aan we werken tot de avond valt. Dan keren ze weer terug voor de avondmaaltijd en gaat alles volgens de eer der genoemde regels. Indien er vreemdelingen zijn, zitten die ook aan de maaltijd. Er is dan geen enkele verstoring van rust in hun huizen, er is geen geschreeuw, maar ieder heeft de gelegenheid om op zijn beurt te zeggen wat hij te zeggen heeft. Deze vorm van orde wordt ook in de woonvertrekken gehandhaafd. Dit alles komt op een vreemdeling behoorlijk mysterieus over. De oorzaak hiervan is de vergaande matiging die zij betrachten, en het gebruik van eten en drinken dat hen toegewezen is, die trouwens meer dat overvloedig is.

6. En werkelijk, wat ook de andere dingen betreft, ze handelen niet anders dan volgens overgeleverde aanwijzingen. Er zijn slechts twee dingen die zij uit vrije wil mogen doen, en dat zijn: hulp geven aan anderen en het tonen va n genade. Want het is hen toegestaan hen te ondersteunen die dat nodig hebben. Omdat zij nood willen lenigen en voedsel willen geven aan hen die dat niet of niet voldoende hebben. Maar zij kunnen niet iets geven aan leden van de gemeenschap zonder toestemming van hun begeleider. Ze beheersen hun boosheid en bedwingen hun hartstocht. Ze zijn uitermate trouw, en zijn dienaren van de vrede. Wat zij beloven is meer betrouwbaar dan een eed. Het zweren wordt door hen niet gedaan, en zij vinden het erger dan meineed iets moeten zeggen onder ede, omdat men hen anders niet zou geloven. Ze besteden veel tijd aan de zorgvuldige bestudering van de geschriften, en kiezen daaruit van het beste is voor lichaam en ziel. Ze zoeken zelfs naar kruiden om hun karakter positief te beïnvloeden.

7. Wanneer iemand zou willen toetreden tot deze sekte, wordt hij niet onmiddellijk toegelaten, maar moet hij eerst een proefperiode van een jaar doormaken om te leren en aan te tonen dat hij goed geleerd heeft. Hij ontvangt dan een schepje en de eerder genoemde gordel, en een wit kledingstuk. Als hij in die tijd heeft getoond zelfbeheersing te hebben, en te kunnen leven volgens de gemeenschappelijke regels, wordt hij toegelaten na gedoopt te zijn in het water van zuivering. Toch is hij nog niet toegestaan met hen te leven. Want na deze demonstratie van zijn innerlijke kracht, wordt zijn karakter nog twee jaar getest. Pas wanneer hij hen waardig blijkt te zijn, wordt hij volledig opgenomen in de gemeenschap. Voordat het hem toegestaan wordt het gemeenschappelijk voedsel aan te raken, is hij verplicht beloften af te leggen, in de eerste plaats, dat hij vroomheid tot God zal hebben, en dat hij rechtvaardigheid naar mensen zal tonen, en dat hij niemand kwaad zal doen of schade zal toebrengen, noch op eigen initiatief, noch op bevel van wie dan ook. Dat hij altijd het slechte zal haten, en de rechtvaardige zal steunen. Dat hij trouw zal betonen aan alle mensen, en in het bijzonder aan de leiders, omdat niemand leider kan zijn z onder de hulp van God. En dat als hij ooit leider wordt, hij geen misbruik zal maken van zijn positie. En zich ook niet negatief, of trots, zal beroepen op zijn leiderschap, noch in kleding, noch in versierselen. Dat hij de waarheid zal liefhebben en hen die leugens spreken tot de orde zal roepen. Dat hij zijn hand zal weerhouden van diefstal en zijn ziel vrij zal houden van onwettig gewin. En dat hij geen geheimen zal hebben voor de gemeenschap, noch wat dan ook van hun leringen al openbaren aan vreemden, zelfs niet onder de dreiging van levensgevaar. Bovendien belooft hij de leringen slecht te delen op de manier zoals hij die zelf heeft ontvangen. Dat hij zich zal onthouden van beroving, en de boeken die aan de gemeenschap behoren, zal beschermen, alsmede de naam van de boodschappers. Deze zijn de beloften die hun bekeerlingen dienen af te leggen.

8. Maar degen die vasthouden aan zonde en andere verwerpelijkheden, worden uit de gemeenschap gestoten. En hij die op die manier van hen wordt af gescheiden, sterft maar al te vaak op een armzalige manier. Want hij is gehouden zijn beloften waar te maken, en de gebruiken waarin hij betrokken is geraakt. Hij mag ook niet bij iedereen eten waar hij ook maar komt, al moet hij gras eten om zijn honger te stillen, of anders honger te lijden. Hierdoor komt het vaak voor dat iemand uitgehongerd en verzwakt bij hen aankomt, zij hebben dan medelijden met hem, als zij denken aan de ellende die hij heeft ondergaan op weg naar hen, als zij halfdood aankomen, omdat zij geen enkele regel wilden overtreden.

9. Maar in de beoordeling beoefenen ze de meest nauwkeurige gerechtigheid, en ook spreken zij geen oordeel uit als er minder dan honderd stemmen worden uitgebracht. En als er eenmaal een besluit genomen is, komt men daar niet op terug. Wie ze het meest eren, na God zelf, is hun wetgever, Mozes. Als iemand hem belastert wordt hij ter dood gebracht. Ze gaan ervan uit dat leiders, of de meerderheid, gehoorzaamd moeten worden. Zo zal, als men met tien personen bij elkaar zit, niet spreken, tenzij de andere negen het er mee eens zijn. Ook vermijden zij spuwen in gezelschap. Bovendien, zijn ze strikter dan andere Joden ten aanzien van de rust op de zevende dag. Niet alleen bereiden zij hun voedsel al de dag ervoor, zodat ze geen vuur behoeven te ontsteken op de zevende dag, ze verplaatsen of gebruiken zelfs geen toilet op die dag. Nee, ze graven de dag ervoor een kleine kuil, ongeveer 30 cm. diep met het schepje dat zij bij zich dragen. En bedekken zichzelf met hun kleding opdat men het Goddelijk licht niet al laten schijnen op hun uitwerpselen, en daarna bedekken zij een en ander met de grond die zij eerst hebben weggehaald om en kuil te krijgen. En zelf dit doen ze slechts op ietwat afgelegen plekken die daarvoor zijn aangewezen. En hoewel deze activiteit bij het lichaam behoort, is het hun regel zich te wassen als was het een verontreiniging voor hen.

10. Nadat hun proefperiode voorbij is, worden zij in vier groepen verdeeld. De junioren zijn onderworpen aan de senioren, en de senioren moeten zich wassen als ze worden aangeraakt door en junior, als zouden zij zijn aangeraakt door een vreemdeling. Ze worden bijna allemaal vrij oud, vaak worden zij meer dan honderd jaar, vanwege het eenvoudige maar gezonde voedsel dat zij eten, en het regelmatige leven dat zij leiden. Ze veroordelen de ellende van het leven, en hebben nauwelijks pijnen vanwege hun gezonde geest. En voor wat de dood betreft, dat is voor hen en verlossing. De dood wordt gezien als b eter dan maar door blijven leven. En inderdaad, onze oorlog met de Romeinen, gaf overvloedig bewijs voor welke een grote zielen ze hebben tijdens de processen waarin ze werden gemarteld, misvormd, verbrand en aan stukken gereten, door middel van verschillende martelwerktuigen, zodat ze gedwongen werden ofwel de naam van hun wetgever te lasteren, of te eten wat voor hen verboden was, en men toch niet kon bereiken dat zij welke van de eisen ook zouden beantwoorden. Ze maakten het hun martelaren niet naar de zin, en ondergingen de pijnen zonder ook maar een traan. Ze lachten onder hun pijnen, en lachten om hen die de pijnen veroorzaakten. Zij gaven het leven op onder grote Godsvrucht en wisten dat zij spoedig het eeuwige leven zouden ontvangen.

11. Want hun lering is: het lichaam is vergankelijk en hetgeen waarvan het gemaakt is, is niet blijvend. Maar de ziel is onsterfelijk, en blijft eeuwig en is voortgekomen uit de meest zuivere lucht, en is verenigd met het lichaam als in een gevangenis, waarin zij

geplaatst is, maar zodra ze bevrijd wordt uit dat vlees, opwaarts gaat in eeuwige vreugde. Dit is ook de mening van de Grieken, dat goede zielen hun woonplaats hebben voorbij de oceaan, in een gebied dat niet geteisterd wordt door regen of sneeuw, en ook niet door intense hitte, maar dat het een plaats is die verfrist wordt door een westelijke bries die van de oceaan komt, terwijl slechte zielen een kwalijk donkere en verschrikkelijke put toegewezen krijgen als een nooit-eindigende straf. En inderdaad, de Grieken hebben kennelijk een vergelijkbare notie, als ze de eilanden toewijzen aan goede mensen, die ze helden of halfgoden noemen, en aan de zielen van de slechten de gebieden van de goddelozen in Hades geven, waarvan hun overlevering zeggen dat sommigen, zoals Sisyphus, Tantalus, Ixion en Tityus, worden gestraft; hetgeen gebaseerd is op de veronderstelling dat zielen onsterfelijk zijn en daarom beloond worden voor het goede en gestraft voor het slechte. Waarbij goede mensen in hun leven steeds beter word en, in de hoop op een beloning na hun dood. En waardoor de slechte neigingen worden bedwongen uit angst voor straf. Dit zijn de leringen van de Essenen aangaande de ziel, die een belangrijk deel uitmaken van hun leerstellingen.

12. Er zijn er ook onder hen die streven naar de vaardigheid om toekomstige dingen te voorzeggen, door middel van het lezen van heilige boeken en het toepassen van verschillende reinigingen. En door het aanhoudend lezen van de verslagen van de profeten. Het is hoogst zelden at hu n voorzeggingen geen werkelijkheid worden.

13. Bovendien is er ook nog een andere stroming binnen de gemeenschap van de Essenen, die in alles overeenstemt met de leerstellingen, maar een andere zienswijze heet ten aanzien van het huwelijk. Men denkt dat niet-huwen de instandhouding van de mensheid in gevaar brengt. Zij gaan een proefhuwelijk aan voor drie jaar, en als zij dan tenminste driemaal heeft gemenstrueerd, worden zij als vruchtbaar gezien, en vindt het permanente huwelijk plaats. Maar zij hebben geen gemeenschap met hun vrouwen als ze zwanger zijn, als een teken dat gemeenschap niet voor de bevrediging van verlangens is, maar om nageslacht te verwekken. Vrouwen gaan in bad met iets aan kleding aan, en ook de mannen houden een lendendoek om als zij baden. Dit zijn de gebruiken van de Essenen.

14. Maar de twee andere groepen die we al genoemd hebben, zijn de Farizeeën de meest vaardigen in het uitleggen van de wet en deze zullen we eerst bezien. Zij schrijven alle gebeurtenissen toe aan voorzienigheid van God. Maar zij stellen ook dat het doen van goed of slecht, binnen de mogelijkheden van de mens ligt, en tekenen daarbij aan dat er ook zoiets als lotsbestemming bestaat. Ze zeggen dat de ziel onvergankelijk is, maar dat zielen van goede men sen kunnen overgaan in andere lichamen. Maar dat de slechte ziel een eeuwige straf heeft te ondergaan.
De Sadduceeën zijn de tweede groep, en geloven niet in lotsbestemming. Zij gaan ervan uit dat God het te druk heeft om op ons te zien, en dat het doen van goed ons slecht een menselijke keus is. En dat de mens zelf beslist wat hij doet. Zij geloven niet in het eeuwige leven voor de ziel, en daardoor ook niet in een beloning of bestraffing in Hades. Verder zij de Farizeeën vriendelijk voor elkaar, en streven ernaar met elkaar in goede verstandhouding te leven, en hebben oog voor hun medemens. Terwijl de Sadduceeën door hun gedrag soms de indruk geven met elkaar om te gaan als waren zij vreemdelingen voor elkaar. Dit is wat gezegd kan worden over de verschillende stromingen binnen de Joodse gemeenschap.

HOOFDSTUK 6.

DE DOOD OF SALÓME. DE STEDEN DIE DOOR HERODES EN PHILIP WERDEN GEBOUWD. PILATUS VEROORZAAKT EEN REVOLTE. TIBERIUS ZET AGRIPPA IN KETENEN, MAAR CAIUS BEVRIJD HEM EN MAAKT HEM KONING. HERODES ANTIPAS WORDT VERBANNEN.

1. Toen de ethnarchie van Archelaüs geworden was tot een Romeinse provincie, namen de andere zonen van Herodes, Philip, en de Herodes die Antipas werd genoemd, elk het beheer van hun eigen tetrarchien, want toen Salóme stierf liet zij aan Julia, de echtgenote van Augustus, haar toparchie na met Jamriga, haar palmboomplantage bij Phasaelis. Maar toen het Romeinse keizerschap overging naar Tiberius, de zoon of Julia, na de dood van Augustus, die 57 jaar, 6 maanden en 2 dagen had geregeerd, bleven Herodes en Philip hun tetrarchieën behouden. De laatst van hen stad Caesarea, bij de bronnen van de Jordaan, in het gebied van Paneas; en ook de stad Julias, in Beneden -Gaulonitis. Herodes bouwde de stad Tiberius in Galiléa, en een stad over de Jordaan die hij Julias noemde.

2. Pilatus, die als gevolmachtigde door Tiberius naar Judea werd gestuurd, zond in de nacht beelden van Caesar, die krijgsbanieren werden genoemd, naar Jeruzalem. Dit veroorzaakte grote opwinding onder de Joden toen zij dat de volgende dag zagen. Het werd namelijk opgevat als complete minachting voor hun wetten die niet toestonden dat er dergelijke belden in hun stad aanwezig waren. Behalve de verontwaardiging die het opriep, kwamen er ook drommen mensen van het platteland naar Jeruzalem aanstromen. Deze kwamen in alle ijver naar Pilatus in Cesarea, en vroegen hem die belden uit Jeruzalem te verwijderen., en hun wetten te respecteren. Maar toen Pilatus dat weigerde, lieten zij zich op de grond vallen en bleven zo liggen gedurende vijf dagen en nachten.

3. De volgende dag zat Pilatus zijn rechtbank voor, op de markt, en riep het volk bij zich de indruk wekkend dat hij een antwoord wilde geven, maar gaf toen een teken aan de soldaten de Joden te omsingelen, en de soldaten stelden zich in drie rijen op. De Joden waren totaal overrompeld door dit gebeuren. Pilatus zei dat ze in stukken gesneden zouden worden, tenzij ze de beelden van Caesar zouden accepteren, en gaf aan de soldaten een teken om hun zwaarden te trekken. Hierop vielen de Joden weer op de grond, maakten hun nekken vrij van kleding en zeiden liever te sterven dan dat ze zouden toezien hoe hun wetten genegeerd werden. Pilatus was verbaasd door wat hij hun bijgeloof noemde, en gaf opdracht dat de beelden uit Jeruzalem zouden worden verwijderd.

4. Hierna kwam er een andere opschudding door de heilige schatten, die Korban worden genoemd, te besteden aan een aquaduct, waarmee water werd aangevoerd over een afstand van 80 km. Ook nu was de menigte verontwaardigd, en toen Pilatus naar Jeruzalem kwam, kwamen de mensen naar de rechtbank om te protesteren. Hij was echter van te voren op de hoogte gesteld van deze ordeverstoring en had ervoor gezorgd dat zijn soldaten zich in de menigte bevonden, gekleed als de lokale bevolking. Zij maakten weliswaar geen gebruik van zwaarden, maar sloegen de protesterende menigte uiteen met stokken en dergelijke. Hij gaf dit teken vanaf zijn rechtbank waarop de soldaten hun opdracht uitvoerden. De Joden werden behoorlijk in elkaar geslagen, zo ernstig dat velen aan hun verwondingen overleden. Velen vroegen zich dan ook af waaraan zij een dergelijke ramp hadden verdiend.

5. Intussen beschuldigde Agrippa, de zoon van die Aristobulus die door zijn vader Herodes was gedood, Herodes de tetrarch bij Tiberius, waardoor hij in Rome verbleef en sloot vriendschap met andere mannen van aanzien, mar voornamelijk met Caius de zoon of Germanicus, die toen nog geen hoge positie had. Deze Agrippa hield een feest met Caius, als was hij zeer dankbaar vanwege verschillende redenen. Tijdens dat feest merkte hij op dat hij Tiberius dood wenste en dat zijn vriend snel keizer van de wereld zou zijn. Dit werd aan Tiberius verteld door een van de dienaren van Agrippa, waarop Tiberius woedend werd. Hij liet Agrippa in ketenen slaan en liet hem daarbij uitermate slecht behandelen in de gevangenis gedurende 6 maanden, nadat hij 22 jaar, 6 maanden en drie dagen had geregeerd.

6. Maar toen Caius Caesar werd liet hij Agrippa vrij, en maakte hem koning van de tetrarchie van Philip, die inmiddels was overleden. Mar toen Agrippa die waardigheid had bereikt ontstond in hem de ambitie om het rijk van Herodes de tetrarch over te nemen, hierin werd hij gesteund door Herodias, de vrouw van Herodes, die haar man maar een vadsige gek vond. Herodes, die lucht van de gevaren kreeg, ging naar Caius, mar die verbande hem naar Spanje, want ook Agrippa volgde hem, om hem te kunnen beschuldigen. Tot slot gaf Caius hem de tetrarchie als een toevoeging aan zijn rijk. Herodes stierf in Spanje, waarheen zijn vrouw hem had gevolgd.

HOOFDSTUK 7.
CAIUS BEVEELT DAT ZIJN STANDBEELD IN DE TEMPEL MOET WORDEN GEPLAATST, EN WAT PETRONIUS DAAROP DEED.

1. Caius Caesar maakte schandelijk misbruik van de positie die nu de zijne was, hij noemde zichzelf een god, en wilde ook zo genoemd worden. Verder verdreef hij de bovenlaag van de bevolking zijn land uit. Hij ging zelfs zover zijn machtsmisbruik ook op de Joden te laten gelden. Daarom stuurde hij Petronius met een leger naar Jeruzalem, om zijn standbeeld in de Tempel te plaatsen, en beval hem dat, in geval de Joden dat wilden aanvaarden, hij de tegenstanders zou moeten doden. en de rest gevangen zou nemen. Maar hier greep God zelf in. Petronius marcheerde van Antiochië naar Judea, met drie legioenen en een groot aantal Syrische hulptroepen. Hoewel de meeste Joden niet konden geloven dat er een oorlog op komst was, waren er toch ook veel Joden die zich bezighielden met de vraag hoe zich te bewapenen en te verdedigen. Daarbij kwam nog dat de legers al bij Ptolemaïs waren.

2. Deze stad Ptolemaïs is de havenstad van Galiléa, en lag in een grote vallei. De stad wordt omringd door bergen die aan de oostkant aan Galiléa behoren. Maar in het zuiden aan de Karmel, In het noorden ligt de hoogste berg, die de Ladder van Tyrus wordt genoemd. De kleine rivier Belus stroomt er door, over een afstand van 400 meter, dichtbij het monument van Menmon, en ligt in een prachtig stuk land. De haven is een zeer goede en in de buurt wordt glaszand gezonnen. Maar wat nog meer verwonderd is dat het zand op zich prachtig is, maar als het op een andere plaats aankomt, verdwijnt de glans ervan en lijk het weer normaal zand. Zo ziet de plaats eruit waarvan wij gesproken hebben.

3. Maar de Joden verzamelden in grote aantallen, met hun vrouwen en kinderen in de vallei bij Ptolemaïs, en verzochten Petronius, allereerst hun wetten te respecteren en ook henzelf. Hij werd overweldigd door het aantal verzoekers, waarop hij zijn legers bij Ptolemaïs liet en naar Galiléa ging. Daar riep hij de leiders bij elkaar naar Tiberias te

komen, en toonde hen de macht van de Romeinen en de bedreiging of Caesar. Behalve dat vond hij hun verlangens onredelijk omdat in alle landen van de wereld de standbeelden van Caesar stonden. Die stonden daar tussen de standbeelden van andere goden, waardoor het gedrag van de Joden en belediging voor Caesar was.

4. Toen ze volhielden zich aan hun wetten te willen houden en ook aan de gebruiken van hun land, en het hen niet toegestaan was afbeeldingen van goden te hebben, omdat het hun bij wet verboden was, antwoordde Petronius: moet ik mij dan ook niet aan de wetten van mijn goden houden? Want als ik die overtreed en jullie spaar, zal ik omkomen, en zal hij, die mij gezonden heeft, en niet ik, een oorlog tegen jullie beginnen. Hierop schreeuwde de menigte dat zij bereid waren voor hun wetten te sterven., Petronius bracht hen tot bedaren en zei: willen jullie werkelijk een oorlog tegen Caesar? De Joden zeiden: wij offeren al tweemaal per dag voor Caesar en het volk van Rome, maar als hij wil dat zijn beelden hier worden geplaatst, zal hij eerst het Joodse volk moeten offeren, samen met hun vrouwen en kinderen. Hierop was Petronius verbaasd en had medelijden met hen, vanwege hun diepe en onwrikbare godsdienstige gevoelens. En ook om de moed die zij toonden. Zij werden heengezonden zonder dat het tot een oplossing kwam.

5. Maar de volgende dag riep hij de leiders bij zich in besloten vergadering, en de menigte in het openbaar, en trachtte hen te overtuigen, gaf hen adviezen, maar maakte voornamelijk van dreigementen gebruik, waarbij hij volhield dat de macht van Rome, en de woede of Caius realiteiten waren. Toen zij echter op geen enkele wijze wilden toegeven, en hij begreep dat het land alle gevaar liep verwoest te worden, want de menigte was al 50 dagen verzameld zonder dat het iets deed, riep hun hen bijeen, en zei dat iedereen maar het beste ervan moest hopen, dat hij hun zaak bij Caesar zou bepleiten, en dat in geval van succes iedereen blij zou zijn, en indien niet, hij bereid was zijn leven te riskeren voor zo'n grote vastberadenheid als hun nu zag. Hierop stuurde hij de menigte weg, waarna men bad om zijn slagen. Hij haalde het leger uit Ptolemaïs weg en ging naar Antiochië, vanwaar hij en bief stuurde naar Caesar, en hem informeerde over de zaak in Judea, en over de verzoeken van het volk daar. En dat, tenzij hij een gewillig oor had, hij dat land zou verliezen. Het was het beste het vasthouden aan de wetten van hun land te respecteren. En de situatie te laten. Caius beantwoordde die brief op een manier van geweld, en dreigde Petronius ter dood te brengen vanwege zijn besluiteloosheid in deze zaak, en zijn bevelen niet had uitgevoerd. Maar het gebeurde dat zij die de brief van Caius vervoerden, in een stom werden opgehouden voor en periode van drie maanden, terwijl anderen die het bericht van de dood van Caius brachten een voorspoedige reis hadden. Zo ontving Petronius de bief waarin de dood van Caius werd bericht 27 dagen eerder dan de brief van Caius zelf.

HOOFDSTUK 8.
DE REGERING VAN CLAUDIUS EN VAN AGRIPPA. DE DOOD VAN AGRIPPA EN HERODES EN WELKE KINDEREN ZE BEIDEN ACHTERLIETEN.

1. Toen Caius 3 jaar en 8 maand geregeerd had, en door verraad was omgebracht, werd, Claudius in allerijl geroepen door het leger dat in Rome was, op de regering op zich te nemen. Maar de senaat, op advies van de consuls, Sentis Saturninus, en Pomponins Secundus, gaf opdracht aan drie regimenten soldaten de stad rustig te houden. En gingen naar het Capitool in grote aantallen. Zij wilden Claudius met geweld tegenhouden, vanwege de barbaarse behandeling die ze hadden gehad van hem en

Caius, en ze wilden de natie onder aristocratie brengen, zoals in het verleden het geval was geweest, of ten minste een keizer kiezen die, die waardigheid verdiende.

2. Nu gebeurde het in die tijd dat Agrippa in Rome verbleef, en dat de senaat hem riep om geconsulteerd te worden, maar dat tegelijkertijd Claudius voor hem uit naar het kamp werd gestuurd, zodat hij hen van dienst zou kunnen zijn, mocht daar aanleiding toe bestaan. Dus begreep hij dat Claudius in feite al tot keizer was benoemd. Daarom ging hij naar hem die hem als afgezant van de senaat had aangewezen, om hem te laten weten wat zijn bedoelingen waren. In de eerste plaats, dat het zonder zijn wil was dat hij naar de soldaten getuurd was. En bovendien, dat hij zijn soldaten niet in de steek zou laten in hun ijver voor hem. Zou hij dat wel doen was zijn toekomst onzeker, omdat het gevaarlijk was een roep om te regeren onbeantwoord te laten. Hij voegde daaraan toe dat hij zou regeren als de beste vorst en niet als een tiran. Hij was zeer vereerd om tot keizer geroepen te worden maar zou regeren en daarbij ieders advies inwinnen. Hoewel hij van nature geen gematigd man was, had de dood van Caius hem geleerd dat een sobere houding het beste zou zijn.

3. Deze boodschap werd afgeleverd door Agrippa, aan wie de senaat het antwoord gaf dat zij het leger op hun h and hadden en de meest wijze raadgevers, en dus niet van plan waren vrijwillig in slavernij te leven. Toen Claudius hoorde welk antwoord de senaat had gegeven, stuurde hij Agrippa nogmaals naar hen met de volgende boodschap: dat hij de gedachte niet kon verdragen hen in de steek te laten die hem trouw hadden gezworen. En dat hij zag dat hij moest vechten, hoewel onwillig, tegen hen die vastbesloten waren te vechten. Mocht het zo lopen was het verstandig een slagveld uit te kiezen zodat de stad verschoond zou blijven van deze gevechten, omdat het onaanvaardbaar zou zijn dat de tempels in de stad beschadigd zouden worden en beklad met het bloed van landgenoten, en dat slechts naar aanleiding van hun onhandig gedrag. Toen Agrippa deze boodschap had aangehoord, gaf hij deze door aan de senatoren.

4. Intussen trok een van de soldaten die behoorden tot de senaat, zijn zwaard en schreeuwde: O, mijn medesoldaat, wat is de bedoeling van onze keus? Onze broeders te doden, en geweld te gebruiken tegen onze landgenoten die voor Claudius zijn? Terwijl we in hem een keizer kunnen hebben die nergens van beschuldigd kan worden, en die zoveel redenen heeft de regering op zich te nemen, en dat zeker ook ten aanzien van hen die wij zouden moeten bestrijden! Toen hij dit gezegd had, marcheerde hij door de gehele senaat, en nam alle soldaten met zich mee. Waardoor de patriciërs bang werden nu ze zo in de steek gelaten werden. Maar omdat er kennelijk geen andere uitweg was, schaarden zij zich achter de soldaten en gingen met hen mee naar Claudius. Maar degenen die vertrouwden op het goede geluk van Claudius dat hij had bij bestorming van muren met het blote zwaard, en meenden dat er reden was aan te nemen dat hij in een gevaarlijk positie zou komen, omdat Agrippa al weg was, dreigden geweld te gebruiken tegen de patriciërs en dat ze geen schijn van kans hadden. Een oorlog zou slechts resulteren in een regering over een woestijn.

5. Toen Claudius dit hoorde, bedwong hij het geweld van de soldaten, en ontving de senaat in het kamp, die hij voorkomend behandelde, en ging met hen mee om de goden te offeren, zoals dat de gewoonte was na terugkeer in het keizerrijk. Bovendien, gaf hij aan Agrippa zijn erfdeel en het koningschap en voegde daaraan die landen toe die door Augustus gegeven waren aan Herodes, Trachonitis en Auranitis, en behalve deze landen ook nog het koninkrijk van Lysanius. Deze gave deed hij bij decreet, maar gaf de

magistraten opdracht deze schenking te graveren op een koperen plaatste en plaatste die in het Capitool. Hij gaf aan zijn broer Herodes, die zijn schoonzoon was, en gehuwd met zijn dochter Bernice, het koninkrijk van Chalcis.

6. Nu vloeiden de rijkdommen binnen bij Agrippa door het genot van en zo groot rijk, maar hij misbruikte het geld niet, hij begon met het bouwen van een muur om Jeruzalem met een muur die praktisch onneembaar was tijdens een belegering. Maar zijn dood, die plaatsvond in Caesaréa, voordat hij de muur op de gewenste hoogte had, verhinderde de voltooiing van deze muur. Hij heeft drie jaar geregeerd als koning en als tetrach ook drie jaar. Hij liet drie dochters na, die hij verwekt had bij Cypros, Bernice, Mariamne, en Drusilla, en een zoon verwekt bij moeder, Agrippa. Deze was echter nog jong, zodat Claudius het land een Romeinse provincie maakte en Cuspius Fadus stuurde als gevolmachtigde, en na hem Tiberius Alexander, die geen veranderingen doorvoerde voor wat betreft de oude wetten en daarmee het volk rustig hield. Hierna stierf Herodes de koning of Chalcis en liet twee zonen na, die hij verwekt had bij Bernice, de dochter van zijn broer, hun naam was Bernie Janus en Hyrcanus. Hij liet ook Aristobulus na verwekt bij zijn eerdere echtgenote Mariamne. Ook was er nog een broer die al overleden was. Dat was ook een Aristobulus, die en dochter had met de naam Jotape, en deze, zoals ik al eerde heb gezegd, waren de kinderen van Aristobulus de zoon of Herodes, die aan Aristobulus en Alexander werden geboren aan Herodes uit Mariamne, en door hem werden gedood. Het nageslacht van Alexander regeerde in Armenië.

HOOFDSTUK 9.
HET TUMULT ONDER CUMANUS, DAT GEORGANISEERD WERD DOOR QUADRATUS. FELIX WORDT GEVOLMACHTIGDE VAN JUDEA. AGRIPPA VERKRIJGT EEN GROTER KONINKRIJK.

1. Na de dood van Herodes, koning van Chalcis, zette Claudius Agrippa, de zoon of Agrippa, op de troon van het koninkrijk van zijn oom, terwijl Cumanus de functie van gevolmachtigde kreeg over de rest, wat een Romeinse provincie was, en volgde hij dus Alexander op, onder wie Cureanus de moeilijkheden op gang bracht, en de ondergang van de Joden naderde. Want toen de menigte naar Jeruzalem kwam, voor het feest van de ongezuurde broden, en het Romeinse cohort bij de pilaren van de Tempel stond, zoals altijd bewapend om de orde tijdens de feesten te handhaven, en om iedere poging tot opstand te verijdelen, trok een van de soldaten zijn kleding uit, en bukte zich op een hoogst onfatsoenlijke manier waarbij hij zijn blote achterwerk toonde aan de Joden, en sprak taal uit die bij een dergelijke houding verwacht kan worden. Hierop reageerde de menigte met grote verontwaardiging, en schreeuwde naar Cumanus, dat hij die soldaat moest straffen, terwijl het meer onbezonnen deel van de jeugd, die vanzelfsprekend meteen wilden vechten, al stenen pakten om die naar de soldaat te gooien. Hierna werd Cumanus bang dat het volk hem zou aanvallen, en roep meer manschappen op, die, toen zij aankwamen de strategische posities in de Tempel bezetten, waardoor de Joden bang werden uit de Tempel te worden verdreven. Ze renden de stad in, en het geweld waarmee zij samendromden was zo groot, dat men elkaar vertrad, en men beklemd raakte. Door deze situatie en het Romeinse geweld kwamen 10.000 mensen om. Het feest veranderde in een rouwplechtigheid voor het gehele volk, en ieder gezin had wel en dode te betreuren.

2. Op dit alles volgde nog een andere calamiteit, te weten het oprukken van rovers, want bij de weg naar Beth-Horon, droeg een zekere Stephanus, een dienaar van Caesar, enige meubelstukken wat door de rovers werd geroofd. Hierop stuurde Cureanus mannen die

de nabijgelegen dorpen moesten omsingelen en de bewoners ervan in ketenen naar hem toe moesten brengen. Hij beschuldigde hen ervan dat het onmogelijk gemaakt was de rovers te grijpen. Nu was daar en soldaat die het heilig wetboek vond, het in stukken scheurde en daarna in het vuur wierp. Hierop ontstond een grote wanorde onder de Joden, als was hun gehele land in vlammen, en verzamelden zichzelf in grote getale door hun ijver voor hun godsdienst, en renden onder gezamenlijk geschreeuw naar Cesarea, naar Cumanus, en vroegen hem de schuldige zijn rechte straf niet te laten ontlopen. Deze man had immers God beledigd en ook Zijn wetten, het kon niet anders dan dat hij gestraft zou worden. Toen hij inzag dat de menigte niet rustig te krijgen was tenzij hij een genoegdoening gevend antwoord zou geven, gaf hij opdracht dat de betrokken soldaat voor hem zou worden gebracht en ten aanschouwen van de Joden gestraft zou worden. De soldaat werd geëxecuteerd en de Joden gingen huns weegs. 3. Na dit alles vond een gevecht plaats tussen de Galileeërs en de Samaritanen. Dit gevecht vond plaats bij het dorp Geman, dat in de vallei van Samaria ligt, waar een groot aantal Joden op weg waren naar Jeruzalem vanwege het feest van de Tabernakel. Een Galileeër werd gedood, en daarop kwamen de Joden om de Samaritanen een afstraffing te geven. Maar de leiders onder hen gingen naar Cumanus, en vroegen hem dat hij, voordat onherstelbare schade zou worden aangericht, hij naar Galiléa zou komen, en de aanstichters van deze moord zou straffen. Er zou geen andere mogelijkheid zijn om de menigte tot bedaren te brengen. Cumanus echter nam geen besluit en stuurde hen weg, zonder dat ze een bevredigend antwoord hadden ontvangen.

4. Maar toen het nieuws van deze moord Jeruzalem bereikte, veroorzaakte het grote wanorde bij het volk. Men verliet het feest, en zonder bevelhebber om het te leiden, marcheerden ze met geweld naar Samaria. Zij waren zo woedend dat ze geen enkel gezag konden aanvaarden. Ze werden geleid door hun eigen Eleazar, de zoon of Dineus, en door Alexander, in hun wanordelijkheden en pogingen tot opruiing. Deze man vuile hen aan die toch al vijandig gezind waren tegen de Acrabateense leiding, doodde iedereen ongeacht hun leeftijd en zette hun dorpen in brand.

5. Maar Cumanus nam een afdeling ruiterij, riep de troepen uit Sebaste en uit Cesarea op, en kwam hen die gedood en beroofd werden ter hulpe. Hij nam een groot aantal van de volgelingen van Eleazar gevangen en doodde er nog veel meer. En wat de rest van d menigte aangaat die zo ijverig ten strijde trokken tegen de Samaritanen, de leiders van Jeruzalem kwamen aangelopen, geleed in jutte en met as op hun hoofd, en smeekten hen weer terug naar huis te gaan, zodat ze geen wraak z ouden oproepen van de Romeinen tegen Jeruzalem. En om medelijden te kunnen oproepen voor hun land en Tempel. Voor hun kinderen en vrouwen. En geen verwoesting over zichzelf af te roepen, en dat allemaal ten koste van een dode Galileeër. De Joden gehoorzaam den aan deze oproep. En verspreidden zich. Maar toch was er nog een behoorlijk aantal die overgingen tot roof en plundering. En hoopten er daarbij op niet gestraft te worden uit angst bij de Romeinen op een totale opstand. En de mannen van macht onder de Samaritanen gingen naar Tyrus, naar Ummidius Quadratus, de president of Syrië, en vroegen om straf voor hen die het land tot een woestenij hadden gemaakt. De leiders van de Joden, en Jonathan de zoon van Ananus de hogepriester, kwamen ook en zeiden dat de Samaritanen zelf de aanstichters waren van deze ordeverstoring, omdat er een moord begaan was en dat het Cumanus zelf was die de deur naar dit gebeuren had opengezet door zijn weigering in te gaan op het verzoek de moordenaar te straffen.

6. Maar Quadratus stuurde deze keer alle partijen weg en vertelde hen dat hij zelf naar de plaatsen zou gaan om zelf te zien wat er was gebeurd, en de zaak ernstig en grondig zou onderzoeken. Hierna ging hij naar Cesarea, en kruisigde al diegenen die door Cumanus levend gevangen waren genomen, en vandaar ging hij naar Lydda, waar hij geïnformeerd werd over de aangelegenheid van de Samaritanen, liet 18 Joden bij zich komen van wie het duidelijk was dat zij hadden meegedaan aan de gevechten en liet hen onthoofden. Maar hij stuurde twee anderen van hen, en Jonathan en Ananias de hogepriester, en ook Artanus de zoon van deze Ananias, en sommige andere die leiders van de Joden waren, naar Caesar, evenals een gelijk aantal van de Samaritaanse leiders. Hij gaf bevel dat Cureanus, de gevolmachtigde, en Celer de tribuun, naar Rome zouden zeilen, om een verslag aan Caesar te geven van het gebeurde. Toen hij deze zaak had afgewerkt ging hij naar Jeruzalem via Lydda., en vond daar het volk doende met hef feest der ongezuurde broden, zonder enige vorm van onrust.

7. Toen Caesar in Rome vernam wat Cumanus en de Samaritanen te zeggen hadden, wat in tegenwoordigheid van Agrippa gebeurd, die ijverig de zaak van de Joden verdedigde, en ook de medestanders van Cumanus waren aanwezig. Hij veroordeeld de Samaritanen, en beval dat drie van hun machtigste mannen zouden worden gedood. Hij verbande Cumanus, en stuurde Color in ketenen naar Jeruzalem, om overgeleverd te worden aan de Joden en door hen te worden gefolterd, waarna hij door de stad moest worden gevoerd om daarna te worden onthoofd.

8. Hierna stuurde Caesar Felix, de broer van Pallas, naar de gevolmachtigde van Galiléa, Samaria en Perea, en verplaatste Agrippa van Chalcis naar een groter koninkrijk. Hij gaf hem de tetrarchie d ie behoord had aan Philip, met daarin Batanae, Trachonitis, en Gaulonitis. Hij voegde het toe aan her koninkrijk van Lysanias, en de provincie Abilene die door Varus was bestuurd. Maar Claudius zelf, nadat hij 13 jaar en 8 maanden geregeerd had, stierf. H ij had eerder Nero als zijn opvolger benoemd, die hij had geadopteerd, hoewel hij ook een eigen zoon had. Dat was Britannicus, verwekt bij Messalina zijn eerdere echtgenote, en een dochter wiens naam Octavia was, die hij had uitgehuwelijkt aan Nero. Bij Petina heeft hij ook nog en dochter verwekt, Antonia.

HOOFDSTUK 10.
NERO VOEGT VIER STEDEN TOE AAN HET KONINKRIJK VAN AGRIPPA, MAAR DE ANDERE DELEN VAN JUDEA BLIJVEN ONDER FELIX. DE VERSTORINGEN WELKE WAREN VEROORZAAKT DOOR DE SICARIËRS, DE TOVENAAR EN EEN EGYPTISCH VALS PROFEET. DE JODEN EN SYRIERS HEBBEN EEN KRACHTMETING IN CESAREA.

1. Voor wat betreft de vele dingen waarin Nero als een gek handelde, mede vanwege de uitzonderlijke voorspoed en rijkdom die hij genoot, en de middelen die hij aan wende om anderen te schaden, en op welke manier hij zijn broer, zijn vrouw en moeder liet ombrengen, en welke barbaarsheden hij daardoor verder veroorzaakte aan anderen die familie van hem waren, en hoe hij ten laatste, zo buiten zinnen was geraakt, dat hij zichzelf de acteur van het toneel noemde, laat ik maar weg te meer over hem te zeggen, omdat er schrijvers genoeg zijn die hierover geschreven hebben. Maar ik zal mijzelf bepalen tot de acties in die periode die ook hun invloed op de Joden hadden.

2. Nero gaf het koninkrijk van klein -Armenië aan Aristobulus, de zoon van Herodes, en hij voegde vier steden toe aan het koninkrijk van Agrippa. met het land dat daarbij

behoorde. Ik bedoel Abila en dat Julias dat in Perea is, Tarichea en Tiberias van Galiléa, maar over de rest van Judea maakte hij Felix gevolmachtigde. Deze Felix nam Eleazar de aartsrover en velen die met hem waren levend gevangen, toen ze het land hadden geterroriseerd voor een periode van ruim 20 jaar, en stuurde hen naar Rome. Voor wat betreft het aantal dat werd gekruisigd of op een andere manier hun straf ondergingen, is het niet mogelijk een aantal te noemen, zoveel waren het er.

3. Toen het land van hen bevrijd was van dezen, vertoonde zich een andere groep rovers in Jeruzalem, die de Sicariërs werden genoemd, zij doodden zelfs in de straten van de stad, op klaarlichte dag, mensen dood, en deden dat voornamelijk tijdens de feesten, door zich tussen de menigte te mengen met verborgen dolken onder hun kleding, waarmee ze hen doodstak en die ze als hun vijand zagen. Als er iemand plotseling dood neerviel op straat, deelden zij de verontwaardiging van de omstanders. Hierdoor was het verschrikkelijk moeilijk hen te ontmaskeren. De eerste die door hen werd vermoord was Jonathan de hogepriester, en deze daad leek het startshot voor de vele moorden die zouden volgen. De angst die hierdoor onder het volk ontstond was zo mogelijk een ernstiger bedreiging dat het moorden zelf. En terwijl iedereen niet meer zeker van zijn leven was, als was het oorlogstijd, waren sommigen genoodzaakte ver vooruit te kijken om te zien of er geen vijand naderde. Zelf het bezoek van vrienden veroorzaakte argwaan. Maar zelfs bij de grootst mogelijke voorzorgen werden er toch velen vermoord. Zo ernstig was de dreiging en zo sluw zaten de samenzweringen in elkaar.

4. Er was ook nog een andere groep van misdadigers, weliswaar niet zo misdadig in hun handelen als wel in hun doelstellingen, en ook deze zorgden voor een enorme onrust en dreiging. Dit waren lieden die onder het voorwendsel van Goddelijke inspiratie, het volk misleidden en bedrogen. Zij zeiden beleidsveranderingen in de regering te willen bereiken, en zij hadden invloed op het volk door zich als zotten te gedragen en gingen voor het volk uit naar de wildernis, en beweerden dat God hen daar het teken van vrijheid zou laten zien. Maar Felix vond een en ander al vanaf het begin een opruiend karakter hebben, dus stuurde hij er soldaten op af, die en groot aantal van hen doodden.

5. Ook was er een Egyptisch vals profeet die de Joden nog meer onheil bracht dan de vorige. Hij was een oplichter die beweerde een profeet te zijn en kreeg bijeen 30.000 man achter zich. Hij ging hen voor naar de Olijfberg, en stond op het punt Jeruzalem met geweld in te willen nemen, hij meende dat als hij slechts een Romeins garnizoen kon veroveren en de steun van de Jeruzalemmers kon winnen, hij de stad zou kunnen beheersen. Maar Felix verhinderde zijn pogingen, en ontmoette hem met zijn Romeinse soldaten, terwijl het volk hem steunde in zijn aanval, en het kwam tot een veldslag. De Egyptenaar vluchtte, met en aantal van zijn volgelingen, terwijl het grootste deel van hen die bij hem waren, ofwel werden verjaagd, ofwel gedood dan wel gevangen genomen. Maar de rest van de menigte keerde weer terug naar hun huizen en hielden zich verder rustig.

6. Toen het weer rustig was gebeurde het, zoals het ook wel in een ziek lichaam gebeurd, dat in een ander deel van het land een revolte ontstond. Een groep rovers en misleiders kwam bijeen en haalden de Joden over tot een revolte, en riepen hen op de Romeinse 'vrijheid', die slechts de dood betekende, te bestrijden., en zeiden dat vrijwillig gekozen slavernij niet tot de verlangens van het Joodse volk behoorden. Zij legden zich, in verschillende groepen, in hinderlagen in het platteland, en plunderden de huizen van de machtigen, en doodden hen. Daarna zetten zij die huizen in brand en

vulden Judea met hun gekte. Zo werd de vlam van de opstand met de dag groter en sterker, totdat het zelf s op een oorlog uitliep.

7. Ook was er nog een andere verstoring in Caesaréa, die Joden die waren vermengd met de Syriërs die daar leefden, begonnen ook een revolte. De Joden zeiden dat de stad van hen was, en dat de stad zelf door een Jood gebouwd was, waarmee ze Herodes bedoelden. De Syriers erkenden dat de bouwer van de stad een Jood was, maar hielden staande dat de stad Grieks was, want de bouwer die er ook tempels en standbeelden had gebouwd, kon dat nooit voor Joden hebben bedoeld. Hierdoor kwamen de partijen steeds meer tegenover elkaar te staan en uiteindelijk kwam het tot een gewapende krachtmeting, en de meer strijdlustige onder hen marcheerden op elkaar af om het uit te vechten. De leiders van de Joden waren niet in staat hun eigen mensen rustig te houden, en de Grieken vonden het een schande zomaar toe te geven aan de Joden. De Joden overtroffen hun tegenstanders in rijkdom en lichaamskracht, maar de Grieken hadden de steun van het leger. Want het grootste deel van het Romeinse garnizoen was afkomstig uit Syrië, en daardoor verboden met het Syrische deel van de bewoners en zeer breid tot medewerking met hen. Maar de gouverneur van de stad wast vastbesloten de orde te handhaven, en wanneer dan ook vechtenden werden aangetroffen, werden de ze zwaar gestraft met een aframmeling door de soldaten. Dit had echter tot gevolg dat men meer en meer vastbesloten werd het probleem uit te vechten, en de bedoelde afschrikking van de gouverneur mislukte. Toen Felix naar de markt kwam, en de Joden beval, nadat ze de Syriërs verslagen hadden, weer naar hun huizen te gaan, en hen dreigde als ze dat niet zouden doen, maar ze gehoorzaamden hem niet, waarop hij zijn soldaten op hen af stuurde die een groot aantal van hen doodden. Toen de onlusten aanhielden koos hij de meest waardige uit hen, en stuurde hen naar Nero om daar hun zaak voor te leggen, en te argumenteren over hun rechten.

HOOFDSTUK 11.
FESTUS VOLGT FELIX OP DIE WEER WORDT OPGEVOLGD DOOR ALBINUS ALS HIJ BIJ FLORUS IS. DIE DOOR DE BARBAARSHEDEN VAN ZIJN REGERING DE JODEN TOT EEN OORLOG DWONG.

1. Nadat Festus Felix als gevolmachtigde had opgevolgd, maakte hij er ernst mee de ordeverstoringen te stoppen. Dus zette hij het grootste deel van de rovers gevangen en doodde velen van hen. Maar Albinus, de opvolger van Festus, handelde niet zoals zijn voorgangers. Er was geen misdaad of hij had er de hand wel in. In zijn politieke macht stal en plunderde hij niet alleen, en belastte hij hen volk niet alleen met extreem hoge lasten, maar hij stond bovendien toe dat familie van gevangen hen vrijkochten tegen hoge bedragen, hoewel die lieden op bevel van de stad of van de senaat gevangen zaten. Er bleven slechts mensen in de gevangenis over die het geld niet konden opbrengen om zich vrij te kopen. In deze tijd was de invloed van de opruiers in Jeruzalem zeer groot, de leiders kochten van Albinus met veel geld het recht om door de gaan met hun opruiende praktijken. Terwijl dat deel van het volk dat achter de revolte stond een god contact met Albinus onderhield. Ieder van deze opstandelingen had zijn eigen legertje van rovers, dat ingezet werd om hen die rustig wilden leven te beroven en te plunderen. Het gevolg hiervan was dat zij die hun bezittingen verloren, gedwongen werden zich rustig te houden en vooral niet te klagen, hoewel zij alle reden hadden zeer verontwaardigd te zijn over deze situatie van rechteloosheid waardoor er veel te lijden hadden. Zij waren zelfs verplicht alles te aanvaarden, uit angst voor nog erger lijden.

Niemand durfde zijn denken uit te spreken, omdat deze tirannie algemeen getolereerd werd, en in deze tijd groeide het zaad van vernietiging van de stad.

2. En hoewel dit het beleid van Albinus was, lukt het Gessius Florus die hem opvolgde, te laten zien dat het toch ook anders kon. Want daar waar Albinus in het openbaar de meest walgelijke dingen deed en voor geld van alles toestond, was het Gessius die zijn onrechtvaardig handelen in het geheim deed, maar zeker niet minder onrechtvaardig. Gessius bewees dat het al tijd noch slechter kon, hij was een gewetenloos man. Niemand kon hem overtreffen in het verbergen van de waarheid, en niemand kon meer vakkundig bedriegen dan hij deed. Hij vond het maar een klein ding om rijken geld af te troggelen, waardoor hij hele steden plunderde, en mensen in een klap ruïneerde. Hij durfde het zelfs aan in het openbaar te zeggen dat hij hen zou kunnen overleveren aan de roversbenden en dat hij dan ook zijn deel wel zou krijgen van de buit. Zijn winstbejag was er de oorzaak van dat het land gebukt ging onder grote armoede en grote aantallen het land verlieten en naar de andere provincies vluchtten.

3. En werkelijk, terwijl Cestius Gallus president was van provincie Syrië, durfde niemand het aan klachten te uiten tegen Florus, maar toen hij naar Jeruzalem kwam, werd hij tijdens het feest der ongezuurde broden benaderd door niet minder dan 3.000.000 mensen die hem vroegen de oorzaak van de ellende waarin hun land verkeerde te onderzoeken en eisten dat Florus uit hun land zou worden verbannen. Maar terwijl hij naast Cestius stond, lachte om hun woorden. Cestius echter, nadat hij het tumult tot bedaren had gebracht, gaf hen de verzekering had gegeven dat Florus hen in de toekomst op een betere manier zou behandelen, vertrok naar Antiochië. Florus begeleidde hem tot aan Cesarea, en toonde zich rustig, hoewel hij alle redenen had zijn woede los te laten op het volk, en zelfs een oorlog tegen hen te voeren, al was het alleen maar om zijn barbaarsheden te verbergen. Hij verwachtte dat, als de orde gehandhaafd kon blijven, hij de Joden als zijn aanklagers zou terug zien bij Caesar. Indien hij hen echter kon verleiden tot een opstaand zou de aandacht van hem worden afgeleid en ook van de misdaden die hij begaan had door een situatie die veel ernstiger was. Daarom verzwaarde hij zijn beleid en voegde toe aan de rampen om hen tot een opstand te dwingen.

4. Het gebeurde in die periode dat de Grieken in Cesarea zich ook hard opstelden tegen de Joden, en hadden van Nero het bestuur over de stad verkregen en hadden hun eigen wetten ingevoerd in het twaalfde jaar van de regering van Nero, en het zeventiende jaar van de regering van Agrippa, in de maand Artemis, voor de Joden de maan Ijar. De aanleiding voor deze oorlog stond niet in verhouding tot de zware rampen die het over de Joden bracht. De Joden die in Caesaréa woonden hadden een synagoge dichtbij de plaats, die het eigendom was van een Griek uit Caesaréa, de Joden hadden al een paar maal getracht die plaats te kopen, en hadden een goede prijs geboden. Maar de eigenaar ging aan hun bod voorbij en daarom gingen de Joden zelf bouwen in de buurt van die plaats om hem te confronteren. Zij bouwden daar werkplaatsen en lieten hem slechts een kleine doorgang over naar zijn bezit, waardoor hij slechts met moeite zijn bezit kon bereiken en steeds weer langs de synagoge moest. Waarop het heetgebakerde deel van de Joodse jeugd zich haastig begaf naar de werklieden en hen wilde verhinderen daar te bouwen, maar Florus stond hen niet toe geweld te gebruiken. De leiders van de Joden, met Jochanan de tollenaar, die niet meer wisten hoe om te gaan met de situatie, haalden Florus over, tegen en bedrag van acht talenten, het werk te stoppen. Hij, met gen andere bedoeling dan geld te krijgen, beloofde dat hij al hetgeen zijn verlangden zou doen, en

vertrok van Caesaréa naar Sebaste, en liet de zaak zijn eigen loop nemen, als had hij een vergunning verkocht aan de Joden om het buit te vechten.

5. De volgende dag, die de zevende dag van de week was, en de Joden zich in drommen verzamelden in hun synagogen, was er een man uit Cesarea, een geboren opruier, die een aarden pot nam, die op zijn kop zette en voor de ingang van de synagoge vogels offerde. Deze daad provoceerde de Joden in hoge mate, omdat hun wetten hierdoor werden genegeerd en de plaats ontheiligd werd. Waarop de meer gematigden van de Joden het, het beste vonden de zaak voor te leggen aan de gouverneur, terwijl het opruiende deel, voornamelijk heetgebakerde jeugd, woest werden en wilden vecht en. De revolte onder de niet-Joden van Cesarea had een vergelijkbaar doel, zij hadden deze walgelijke offerpraktijk van te voren geregeld, zodat het wel tot een treffen moest komen. Hierop kwam Jucundus, de bevelhebber van de ruiterij, die de opdracht ha d gevechten te voorkomen, er naar toe, nam de aarden pot weg en trachtte de opstand te stoppen. Maar hij werd overvallen door het geweld ban de mensen uit Cesarea. De Joden namen hun wetboeken en gingen naar Narbata, en plaats die van hen was en ongeveer twaalf km. daar vandaan was. Maar Johannes en twaalf leiders die bij hem waren, ging naar Florus in Sebaste, en uitte een ernstige klacht over het gebeurde, en vroeg om hulp. Waarbij ze hem fijntjes in herinnering brachten dat ze hem acht talenten hadden betaald. Hij liet hen echter gevangen nemen op de beschuldiging dat zij hun wetboeken hadden weggehaald uit Cesarea.

6. De burgers van Jeruzalem waren ook woest toen het nieuws uit Cesarea hen bereikte, maar ze hielden zich in, Florus echter handelde hierin als was hij ook maar ingehuurd, hij liet het conflict ontaarden in een regelrechte oorlog, en stuurde zijn mannen naar de Tempelschatten om daar zeventien talenten weg te halen onder het voorwendsel dat het en opdracht van Caesar was. Hierdoor waren de mensen onmiddellijk in vertwijfeling en dromden samen in de Tempel, tegen Florus. En met luid geschreeuw riepen zij de naam van Caesar en vroegen hem hen te bevrijden van de tirannie van Florus. Sommigen schreeuwden ook naar Florus, en maakten hem de grootste verwijten. Zij droegen een mand met zich mee en bedelden hem om geld als waren zij beroofd van al hun bezittingen en in ellendige omstandigheden verkeerden. Toch voelde hij zich niet aangesproken op zijn liefde voor geld, maar werd des te woester, en wilde hij steeds meer en meer. En in plaats van naar Cesarea te gaan, zoals hij behoorde te doen, en daar de situatie tot rust te brengen, er dreigde immers een oorlog te ontvlammen, en de oorzaak van de ordeverstoring weg te nemen, waar hij zelfs acht talenten voor had ontvangen, marcheerde hij haastig met zijn legers tegen Jeruzalem. Daar wilde hij, met de soldaten bij hem, nog meer geld roven voor zijn schrikbewind, en door dreigementen de stad onderwerpen.

7. Maar het volk wilde dat Florus de schandaligheid van zijn pogingen zou beseffen, en gingen de soldaten met toejuiching tegemoet en ontvingen hen zeer bereidwillig. Maar hij stuurde Capito, een centurion, vooruit met 50 soldaten om hen te vragen zich terug te trekken en niet van de ontvangst een demonstratie te maken. Hij zei verder dat het hen vrij stond hun mening te uiten en hem zelfs belachelijk mochten maken. Ook erkende hij hun recht vrijheid te willen. Maar dat moesten ze dan niet slechts met woorden doen maar met daden en wapenen. Met deze boodschap werd de menigte verbaasd, en door de aankomst van de ruiters onder leiding van Capito, vluchtten ze weg noch voordat ze Florus konen groeten, ofwel hun onbehagen over hem konden uiten. Ze trokken zich terug in hun huizen en brachten de nacht in grote angst en vertwijfeling door.

8. Nu nam Florus zin intrek in het paleis, en aan de volgende dag liet hij de rechtbank bijeen komen, toen hogepriester en de mannen van aanzien en de leiders van de stad, verschenen ook bij deze zitting. Waarop bevel gaf de beschuldigden hadden te doen verschijnen, en zei erbij dat indien men dat niet zou doen de wraak op de weigeraars zou vallen, maar men hield staande dat deze mensen uiterst vredig waren, en om vergeving vroegen indien zij iets onbehoorlijks hadden gezegd. Het was immers altijd zo dat men in een grote menigte wel eens iets meer zei dan werkelijk de bedoeling was. Daarbij kwam nog dat de jeugd niet die beheersing had die men bij volwassenen vindt. Het was verder onmogelijk om uit een menigte hen te halen die iets doms hadden gezegd, terwijl iedereen spijt betuigde van het gebeurde, en verder alles ontkende uit angst voor de straf. Iedereen wenste vrede voor het volk, en de Romeinse macht te erkennen, die de gehele menigte zou kunnen straffen vanwege de dwaasheid van enkelen, maar zou het nuttig zijn onrust te veroorzaken, dat was nu de vraag.

9. Florus werd door dit antwoordde echter nog bozer en gaf de soldaten bevel wat genoemd werd de Boven -Markt te plunderen en hen die te tegen kwamen te doden. De soldaten voerden het bevel van hun bevelhebber uit, ook al omdat er buit in het vooruitzicht lag. Ze plunderden niet slechts de markt, maar dingen de huizen in, doodden de bewoners, zij die nog konden vluchten deden dat maar de soldaten achter volgden hen en sloegen ook hen dood. Zolang deze achtervolging duurde bleef men plunderen en geen methode van vervolging werd vergeten, ze grepen zelfs onschuldige, rustige lieden, die ze naar Florus brachten, die, na ze hebben laten geselen, liet kruisigen. Zo was het aantal van hen die op die dag gedood werden, samen met hun vrouwen en kinderen, want zelfs die werden niet gespaard, 3.600 mannen. Wat deze calamiteit nog zwaarder maakte was de nieuwe methode van barbaarsheid die Florus toepaste, hij deed wat niemand voor hem had gedaan. Hij liet voor zich kruisen opstellen en liet de veroordeelden, na gegeseld te zijn, daaraan nagelen, hoewel zij Joden waren en godsdienstige zaken niet onder de Romeinse bevoegdheden viel.

HOOFDSTUK 12.
BERNICE VERZOEKT FLORUS DE JODEN TE SPAREN, MAAR TEVERGEEFS. EN HOE DE OPSTAND BEDAARDE MAAR OPNIEUW WERD AANGESTOKEN DOOR FLORUS.

1. In deze tijd ging Agrippa naar Alexandrië om Alexander te feliciteren met de regering over Egypte die hij van Nero had verkregen. Maar oen zijn zuster Bernice in Jeruzalem aankwam en de boosaardige praktijken van de soldaten zag, was zij daardoor pijnlijk getroffen, en regelmatig zond zij boodschappers naar de bevelhebber van de ruiterij en naar Florus, en verzocht hem intens af te zien van deze slachtingen, maar hij ging niet in op haar verzoeken, en vond het ook niet de moeite waar om na te denken over de aantallen die reeds omgekomen waren., en was ook niet onder de indruk van de waardigheid van de verzoekster. Hij keek slechts naar de buit die deze slachtingen opleverde. Hij voerde zelfs de wreedheden op tot een dergelijke dwaas niveau van barbaarsheid, dat hij zelfs begon te martelen en te vervolgen onder haar ogen, en zou zelfs ook haar hebben gedood als ze niet in het paleis gevlucht was, en daar de nacht had doorgebracht met haar eigen lijfwacht, die zij had uit angst voor de soldaten van Florus. Nu verbleef zij in Jeruzalem vanwege een gelofte die zij zou uitvoeren, want het is gebruikelijk dat iemand die te lijden heeft gehad van enig emotioneel probleem, of van enig ander ongemak, een gelofte deed om gedurende 30 dagen voor het brengen van een offer, zich van wijn te onthouden en het hoofd kaal te scheren. Dit had ook Bernice

gedaan en stond blootsvoets voor de rechtbank van Florus, en verzocht hem de Joden te sparen. Zij kreeg echter niet het respect dat zij verdiende, en kon nauwelijks voorkomen dat zij daar werd gedood.

2. Dit alles gebeurde op de 16 de dag van de maand Artemisius, ofwel Ijar. De volgende dag, toen de menigte in grote ergernis verkeerde, dromde hij heen op de Boven -Markt, om te klagen over hen die reeds waren omgekomen, en het grootste deel van hun klachten was gericht tegen Florus. Waarop de leiders bang werden, hun kleding scheurden en zich voor menigte wierpen, en hen verzochten te vertrekken om Florus niet verder te ergeren, er was immers al genoeg geleden. De menigte gehoorzaamde onmiddellijk uit respect voor hun leiders en uit hoop dat Florus niet nog meer schade zou toebrengen.

3. Florus maakte zich echter zorgen nadat deze actie voorbij was, en probeerde een andere ordeverstoring te bewerkstelligen, hij ontbood de hogepriester met de andere leiders, en zei dat het enige wat men kon doen om zijn woede te stillen, was dat men de 2 cohorten soldaten van Cesarea moest verwelkomen, en toen men op weg ging om dat te doen, zond hij een boodschapper vooruit met de opdracht de Joden niet terug te groeten, maar bij het minste gebruik zouden maken van de wapenen. De hogepriester verzamelde de mensen in d e Tempel, en vroeg hen de soldaten te gaan ontmoeten, en de cohorten zeer vriendelijk te groeten, om te voorkomen dat hun ellende hen boven het hoofd zou groeien. Het meer fanatieke deel van de menigte wilde hierin echter niet meegaan, maar uit begrip voor hen die invloed op hen wilden uitoefenen, gaven zij toe.

4. Het was de tijd dat alle priesters en alle dienaren van God de heilige vaten en de priesterlijke kleding, die benodigd waren om de dienst aan God uit te voeren, naar buiten brachten. De harpspelers en zangers van kliederen kwamen ook met hun muziekinstrumenten en vielen voor de menigte en smeekten hen deze heilige zakken biet bloot te stellen aan de woede van de Romeinen. Men kon de priesters zien, met as overvloedig over hun hoofden gestrooid, met ontblote borsten omdat hij kleding gescheurd was, dat zij niet door onbezonnen acties zouden verzaken dat hun land verwoest werd, en zeiden: welk voordeel heeft het dat soldaten door Joden worden begroet en verwelkomd? Of welke verandering zal er zijn als men niet gaat? En dat als men ze wel ging begroeten, een en ander abrupt zou worden afgebroken en Florus een oorlog zou beginnen. Dat de Romeinen waardoor hun land zouden veroveren, men de vrijheid zou verliezen en nog veel meer zou lijden. En behalve dat, het zou bovendien een teken van groot gemis aan leiderschap zijn om te buigen voor een zo onbetrouwbaar mens, en het zou immers veel beter zijn voor de Joden om verstandig te handelen.

5. Door deze argumenten lukte het hen de menigte tot bedaren te brengen. Hierna leidde men het uit en men ontmoette de soldaten op en rustige manier. En toen ze daar waren groette men hen op een uiterst beschaafde manier, maar toen ze geen antwoord kregen begonnen de meer fanatieke beledigingen van Florus te schreeuwen, waarop zij werden aangevallen. De soldaten omsingelden hen, en sloegen hen met knuppels, en toen men op de vlucht sloeg, werden zij vertrapt door de ruiterij, zodat velen werden gedood. E was ook een grote menigte voor de poort, en omdat iedereen er het eerste wilde zijn, werd het vluchten bemoeilijkt, men viel over elkaar heen en verstikte elkaar zelfs. Sommigen werden verscheurd door hen die over alles heen liepen. Het was zelfs moeilijk iedereen behoorlijk te begraven omdat men niet meer herkenbaar was. Daarnaast werden er nog velen verminkt voordat zij werden gedood door de Romeinen.

Het overblijvende deel vluchtte naar Bezetha, waar ze met geweld hun weg heen moesten vinden. Anderen vluchtten de Tempel in en naar de toren Antonia. Florus wilde ook die plaatsen in bezit nemen die in de buurt van het koninklijk paleis lagen, en wilde iedereen verjaren tot voorbij de citadel Antonia, maar die pogingen mislukten. Want de menigte keer die zich totaal tegen hem, en stopte het geweld van zijn pogingen. Terwijl men op de daken van woningen stond, schoot men pijlen af op de Romeinen, die, toen ze daar veel ast van kregen, omdat de pijlen van bovenaf kwamen en ze niet in staat waren hun weg te vinden door de menigte, men zich terugtrok naar hun kamp dat bij het paleis was opgeslagen.

6. Een deel van de menigte was bang dat Florus weer terug zou komen en namen bezit van de Tempel via de burcht Antonia, en namen in de Tempel strategische plaatsen in, terwijl men sommige standbeelden bij Antonia neerhaalde. Dit bekoelde de hebzucht van Florus, want hoewel hij graag de schatten die in de Tempel lagen, wilde veroveren, en daarom de burcht Antonia in handen wilde hebben, liet hij toch zijn plannen varen, riep de Joodse leiders bijeen en vertelde hen dat hij voor een tijdje de stad zou verlaten, maar wel en behoorlijk garnizoen zou achterlaten. Men antwoordde dat men in de tijd van zijn afwezigheid achterlaten van slechts een regiment voldoende was, met dien verstande dat het achtblijvend regiment niet tegen de Joden had gevochten. Het volk zou hen immers niet gunstig gezind zijn. Hij gaf hen hun zin en vertrok met de rest van zijn leger naar Cesarea.

HOOFDSTUK 13.
CESTIUS STUURT NEOPOLITANUS, DE TRIBUUN, OM TE ZIEN IN WELKE SITUATIE DE JODEN ZICH BEVINDEN. AGRIPPA SPREEKT HET VOLK TOE, EN DRINGT ER BIJ HEN OP AAN AF TE ZIEN VAN HUN VOORNEMEN EEN OORLOG TEGEN ROME TE BEGINNEN.

1. Florus vond echter andere manieren om de Joden te dwingen tot opstand en zelfs een oorlog, en stuurde naar Cestius de valse beschuldiging dat de Joden tegen de Romeinen in opstand wilden komen. Hij legde ook de schuld van de eerdere gevechten bij hen, en deed het voorkomen dat zij de aanstichters van alle opstand waren, en zeker niet alleen slachtoffers. De legers van Jeruzalem zaten ook niet stil, en schreven, wat ook Bernice deed, brieven aan Cestius, met daarin alle illegale praktijken waaraan Florus met zijn legerleiding schuldig was.

DE OORLOG VAN DE JODEN OF DE GESCHIEDENIS VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

BOEK III

BEVATTENDE DE PERIODE VAN 1 JAAR. VANAF DE KOMST VAN VESPASIÁNUS OM DE JODEN TE ONDERWERPEN EN DE INNEMING VAN GAMALA.

HOOFDSTUK 1.
VESPASIÁNUS WORDT NAAR SYRIË GESTUURD DOOR BIJ NERO OM DE OORLOG MET DE JODEN TE BEGINNEN.

1. Toen Nero geïnformeerd over de slechte resultaten van de Romeinen in Judea, ontstond er een onderhuidse opschudding en schrik, zoals gebruikelijk is in dergelijke gevallen bij hem. Hoewel hij uiterlijk een groot man leek, was hij van binnen niet anders dan een angstig persoon, en merkte op dat het gebeurde niet anders dan het resultaat kon zijn van een onachtzaam bevelhebber. En zeker niet het gevolg van de moed en vastberadenheid van een vijand. Als leider van een zo groot keizerrijk moest hij een dergelijke onachtzaamheid veroordelen en een betere legerleider, met meer moed en inzicht zenden. Toch was het iedereen duidelijk dat zijn gedrag niet anders betekende dat hij de zaken in Judea goed onder controle wilde hebben om verder zijn rust weer te kunnen vinden.

2. En terwijl hij overlegde wie te benoemen voor de zaken in het Oosten, was hij erg zenuwachtig, en vroeg zich af wie hij kon sturen om de Joden te straffen voor hun rebellie, en kon voorkommen dat iets dergelijks nog eens zou plaatsvinden en ook kon verhinderen dat die opstand niet zou overslaan naar aangrenzende landen. Hij besloot dat niemand zo goed in staat zou zijn voor deze taak als Vespasiánus. Hij was berekend op zijn taak, een man die oud geworden was in het leger en de oorlog, en al in zijn jeugd zijn strategisch inzicht en moed had bewezen. Maar ook was hij een man die de vrede liefhad en vrede gebracht had in het westen. Hij had immers het westen onderworpen aan Rome, toen het onder leiding van Germanica rebelleerde. Ook had hij Brittanica veroverd met zijn legers, waarvan maar heel weinig bekend was bij zijn vader Claudius, en een klinkende overwinning behaald zonder al te veel verliezen aan Romeinse zijde.

3. Nero achtte deze omstandigheden als een gunstig voorteken, en gezien de leeftijd van Vespasiánus had deze zeker de benodigde ervaring en vaardigheden, en bovendien had hij zijn zoon als gijzelaar voor zijn vertrouwen in hem, een zoon die bovendien vaardigheden had waar zijn vader trots op was. Wellicht was hier ook sprake van voorzienigheid, die de weg plaveide het keizerschap van Vespasiánus. Hij stuurde deze man om het bevel op zich te nemen van het leger dat in Syrië was, en gaf hem daarbij een ode op zijn vaardigheden, niet alleen was deze complimentering een juiste, maar Nero wilde zich verzekeren van zijn trouw op deze manier. Dus Vespasiánus zond zijn zoon Titus van Achaje, waar hij bij Nero was, naar Alexandrië, om hem vandaar het 5 de en 10de legioen te brengen, terwijl hijzelf over de Hellespont trok, en over land in Syrië aankwam. Daar voegde hij zich bij de daar aanwezige Romeinse legers, dat behoorlijk groot was en bovendien een immens leger aan hulptroepen had, die geronseld waren van de koningen in de buurt.

HOOFDSTUK 2.
DE GROTE SLACHTING BIJ ASKALON. VESPASIÁNUS GAAT NAAR PTOLEMEUS.

1. De Joden, nadat ze Cestius hadden verslagen, verkeerden in een overwinningsroes door het onverwachte succes. Hierdoor werden ze overmoedig en begonnen ook op andere plaatsen de strijd te voeren. Zij verzamelden een leger van de meest doorgewinterde soldaten en marcheerden naar Askalon. Dit is een oude stad die ongeveer 100 km. van Jeruzalem ligt en altijd al vijandig was aan de Joden. Daar wilden de Joden het aanvallen en vernietigen. Deze expeditie werd geleid door drie mannen, die hen de baas waren zowel in kracht als moed. Het waren Niger de Pers, Silas van Babylon, en Johannes de Esseener. Askalon was omringd door sterke muren maar kon niet rekenen op enige hulp. Het garnizoen bestond uit 1 cohort voetvolk en een groep ruiters, onder leiding van Antonius.

2. Vanwege hun woede en haat tegen deze stad marcheerden de Joden, sneller dan gebruikelijk, en toen ze de stad bijna genaderd waren wilden ze aanvallen en belegeren, maar Antonius, die niet onvoorbereid was, stuurde zijn ruiterij vooruit, en was niet onder de indruk van het aantal vijandelijke troepen en ook niet van hun moed, en deze groep ving de eerste aanval op en toen men de muren wilden beklimmen werden zij teruggeslagen. De Joden waren niet ervaren in de oorlog, maar vochten als geharde soldaten, het Joodse voetvolk moest het opnemen tegen ruiterij, en erg veel orde in de gelederen was er ook niet, maar ze streden en er was grote discipline, ze waren slecht bewapend, maar ook dat was geen belemmering voor hen. Ze streden meer met woede dan met overleg, en stonden tegenover soldaten die wisten wat gehoorzaamheid was, en zonder aarzelen hun opdrachten uitvoerden. Dus werden ze vrij eenvoudig verslagen, want zodra hun eerste gevechtslinie de orde verloor, vluchtte men in grote haast door de ruiterij van de vijand. En zij die daarna de muren wilden bestormen, vielen ten slachtoffer van hun eigen wapenen, en begonnen ook tegen elkaar te vechten. Hierdoor ontstond er een vlucht en werden ze gedwongen de vijandelijke ruiterij vrije doortocht te verlenen en werden verspreid over de vlakte. Het was een brede vlakte en zeer geschikt voor ruiterij, waardoor de Romeinen in het voordeel kwame n, en ze de kans gaf een slachting aan te richten onder de Joden, die, terwijl de vluchten, ingehaald werden en gevangen genomen werden, waarna ze in grote aantallen werden gedood. Zo werd een groot aantal Joden verslagen door een kleine groep Romeinen. De Joden waren onder de indruk van hun mislukking en schaamden zich voor hun vlucht, en de vervlogen hoop op verandering van de situatie, maar de Romeinen hadden een overwinning behaald, en tegen de avond lagen er 10.000 Joden dood. Ook twee van hun leiders, Johannes en Silas waren gesneuveld. Terwijl het grootste deel van de rest gezond was, waaronder de derde leider Niger, die vluchtte naar een Sallis, een kleine stad in Iduméa. Er werden slechts enkele Romeinen gewond in deze veldslag.

3. Toch werd d e geest van de Joden niet gebroken door deze tegenslag, eerder het tegendeel. De verliezen die ze hadden geleden sterkten hen in hun vastberadenheid een nieuwe poging te ondernemen. Zij zagen voorbij aan de doden, en werden aangemoedigd door eerdere overwinningen en maakten plannen voor een nieuwe poging de stad te verwoesten. Nadat ze hun wonden hadden verzorgd, verzamelden ze hun krachten weer en kwamen nogmaals, met groter woede en met meer mensen op de stad af. Maar hun pech bleef hen achtervolgen, en als gevolg van hun gebrek aan vaardigheden en andere tekorten in oorlogvoering, liepen ze in de hinderlagen die

Antonius voor hen gelegd had. Daar werden ze omsingeld door ruiterij en voordat ze hun wapen konden grijpen werden er 8.000 van hen gedood. De rest vluchtte onder leiding van Niger, die eerder toch zoveel dappere daden had gedaan. Ze werden echter achternagezeten door de Romeinen en bereikten een sterkte toren in de plaats Bezedeh. Echter, Antonius en zijn mannen zetten de toren in brand om een lang gevecht met het risico van veel verliezen, zetten de toren in brand. En terwijl de toren in brand stond braken de Romeinen uit in gejuich en gingen ervan uit dat ook Niger was omgekomen. Maar hij kon door een onderaardse gang uit de toren ontkomen. En op de derde dag kwam hij te voorschijn, wat de overgebleven Joden ervan overtuigde dat God hem had gespaard om hun bevelhebber te zijn in de toekomst.

4. Vespasiánus ban zijn leger uit Antiochië, de hoofdstad van Syrië en als de derde belangrijke stad van de wereld gezien wordt, waar hij koning Agrippa ontmoette, met al zijn legers die op zijn komst wachtten, en marcheerde naar Ptolemeus. In deze stad ontmoette hij ook de bewoners van Sephoris in Galiléa, die voor vrede met de Romeinen waren. Deze burgers hadden vooraf de nodige maatregelen genomen voor hun veiligheid, en waren zich bewust van de Romeinse macht, ze waren al bij Cestus geweest voordat Vespasiánus aankwam, en hadden van hem het vertrouwen gekregen met de waarborg van zijn rechterhand, en kregen een Romeins garnizoen in hun stad, en gaven hem de belofte tot hulp te komen mocht dat nodig zijn. De generaal leverde hen, op hun verzoek, zoveel voetvolk en ruiterij als hij dacht dat redelijk was voor hun verdediging mochten de Joden aanvallen. En inderdaad, het gevaar Sephoris te verliezen was zeker aanwezig, het was immers de grootste stad in Galiléa en was een zeer sterkte stad in een moeilijk neembaar terrein. Zo werd de trouw aan Rome verzekerd.

HOOFDSTUK 3.
EEN BESCHRIJVING VAN GALILÉA, SAMARIA, EN JUDEA.

1. Phoenicie en Syrië grenzen aan Boven- en Beneden-Galiléa. Verder grenzen zij aan de zee in het westen, en aan Ptolemeus en door het Karamelgebergte. Een gebergte dat eerder aan Galiléa behoord heeft maar nu aan Tyrus, dat grenst aan Gaba, wat de stad van de ruiterij genoemd wordt, omdat de ruiterij die door Herodes werd ontslagen zich daar heeft gevestigd. Aan het zuiden grenst het land aan Samaria en Scythopolis, en in het oosten aan de rivier de Jordaan. In het oosten aan Hippeae, Gadaris, Ganlonitis, en de grenzen van het koninkrijk van Agrippa. In het noorden aan Tyrus. Wat Beneden - Galiléa aangaat, het strekt zich uit van Tiberias tot Zebulon, en de havenstad Ptolemeus, in de breedte strekt het zich uit van Xaloth, dat in een vallei ligt, tot aan Berseba, en Thella, een dorp bij de Jordaan.

2. Deze twee Galiléa's, zijn behoorlijk groot en er wonen veel vreemdelingen. Die een hekel aan oorlog hebben. Ze hebben er vanouds veel van te lijden gehad. Hun gronden zijn vruchtbaar en er groeien planten van vele soorten. Er ligt ook geen stuk grond onbenut. Verder zijn de steden dichtbevolkt, en zijn er erg veel kleine dorpen, die bevolkt worden door landbouwers die de grond bewerken. Toch zijn ook deze dorpen niet klein er dan 15.000 inwoners.

3. Als iemand zou beweren dat Galiléa onderdoet in grootte voor Perea, zal hij gedwongen zijn toe te geven dat het sterker is, en vooral mooier, want het is een rijke streek waar alles geplant kan worden omdat het zo vruchtbaar is. Wat Perea betreft, ook dat is een mooie streek, maar het grootste deel ervan is woestijn en ruwe grond, en veel

minder geschikt voor de teelt van fruit, toch hebben de vruchtbare delen goede grond waar veel bomen groeien, waaronder olijven, vijgen en dadelpalmen gedijen. Het is ook voldoende bewaterd, het water komt met stromen uit de bergen en er zijn bronnen die nooit droog vallen. Ook niet als er lange tijd geen regen valt. De lengte van Perea is vanaf Macherus tot Pella, en de breedte ervan is van Philadelphia tot aan de Jordaan, het noordelijk deel wordt begrenst door Pella, zoals we al hebben gezegd, en het westelijk deel door de Jordaan, het land van Moab is de zuidelijke grens, en de oostelijke grens is Arabië en Silbonitis.

4. Wat het land van Samaria aangaat, het is gelegen tussen Judea en Galiléa, het begint met een dorp in de grote vlakte dat Ginea heet, en het eindigt bij de Acrabbeense hoogte. Het heft hetzelfde karakter als Judea, beiden landen hebben een heuvellandschap en zijn vochtig genoeg voor landbouw en zeer vruchtbaar. Ze hebben een overvloed aan bomen, en zijn vol van herfstfruit. Er groeien ook veel vruchten in het wild, terwijl andere delen van het land gecultiveerd zijn. Ze worden niet zozeer bewaterd door rivieren, maar door de veelvuldige regenval, waaraan ze geen gebrek hebben. Ook is er prima gras voor veeteelt. Hun vee geeft meer melk dan op enige andere plaats. En verder is het land goed bevolkt.

5. Binnen de grenzen van Samaria ligt het dorp Anuath, wat ook Borceos genoemd wordt. Dit is de noordelijke grens van Judea. Het zuidelijk deel of Judea, wordt begrensd door een dorp dat bewoond wordt door Arabieren, de Joden noemen het Jordaan. Verder strekt het zich uit van de rivier de Jordaan tot aan Joppa. De stad Jeruzalem is gelegen in het midden van het land. Vandaar dat velen deze stad de navel van het land noemen. Judea is een prachtig land en biedt veel verrukking als men van de zee komt, het is verdeeld in elf delen, met Jeruzalem als de voornaamste, als het hoof van een lichaam. De andere steden beheersen andere delen, Gophna is de tweede stad, dan komen Acrabatta, Thamna, Lydda, Emmaus, Pella, Iduméa, Engeddi, Herodium en Jericho, en na hen komen Jamnia en Joppa. Verder zijn er nog de streken van Gamala, Gaulonitis, Batanea en Trachonitis, wat een deel is van het rijk van Agrippa. Dit laatste land begint bij de bergen van Libanon en de bron van de Jordaan, en gaat tot aan het meer van Tiberias en strekt zich uit tot de dorpen Arpha en Julias. De bewoners ervan zijn een mix van Joden en Syriërs. Zo heb ik, zo kort mogelijk het land van Judea, met haar grenzen besproken.

HOOFDSTUK 4.
JOSEPHUS DOET EEN POGING SEPHORIS TE VEROVEREN, MAAR WORDT TERUGGESLAGEN. TITUS KOMT MET EEN GROOT LEGER TEGEN PTOLEMEUS.

1. De hulptroepen die gezonden waren om de bevolking van Sephoris te assisteren, waren 1.000 ruiters en 6.000 man voetvolk, en stonden onder leiding van Placidus de tribuun. Zij sloegen hun kamp op in tweeën in de grote vallei. De mensen werd in de stad ingekwartierd om de bevolking beter te kunnen beschermen, terwijl de paarden buiten de stad bleven. Deze ruiterij was voor Josephus en zijn mannen een bron van zorg, omdat ze voortdurend door het land trokken, en zelfs buiten de grenzen plundertochten ondernamen en daarbij ook nog de grenzen controleerden. Hierom trok Josephus op tegen de stad, en hopte dat deel in te kunnen nemen dat hij zelf nog had versterkt met een muur, nog voor de opstand tegen de Galileeërs, maar hij slaagde niet in zijn pogingen. Daarna trachtte hij de bevolking zover e krijgen het vrijwillig aan hem

te geven. Hiermee provoceerde hij de Romeinen het land te behandelen als was het in een staat van oorlog. De Romeinen echter verlieten de streek niet, noch overdag en ook niet in de nacht. Maar zetten het paleis in grand en begonnen vee te stelen, en doodden iedereen die ze tegen kwamen. Zij namen een aantal gevangen en maakten slaven van hen, en vulde Galiléa met bloed en verschrikking. Het enige toevluchtsoord dat te v inden was, waren de versterkingen die Josephus zelf had laten bouwen.

2. Maar Titus, toen hij zeilde van Achaje jegens Alexandrië, en dat sneller dan het winterseizoen gewoonlijk toestond, nam hij ook de troepen mee waar hij om gevraagd had en marcheer de met grote snelheid en kwam onverwachts in Ptolemeus aan. En daar vond hij zijn vader, met het 2 de, het 5de en het 10de legioen, wat de beste legioenen van allen waren. Hij voegde die bij het 15 de legioen van zijn vader en daarbij nog achttien cohorten. Daarbij kwamen nog 5 cohorten van Caesarea, met een groep ruiterij en 5 andere groepen ruiterij uit Syrië. Deze 10 cohorten hadden 1000 man voetvolk, maar de andere 13 cohorten hadden niet meer dan 600 man voetvolk en 120 ruiters. Ook was een groot aantal hulptroepen bijeen, die van koning Antiochus, Agrippa en Sohemus kwamen, elke groep bestond uit 1.000 man voetvolk, die boogschutters waren en 1.000 ruiters. Ook Malchus en de koning of Arabië stuurden 1.000 ruiters, en 5.000 man voetvolk, waarvan het grootste deel boogschutters waren. Zodat de gehele legermacht voor het grootste deel bestond uit boogschutters en ruiters, waarbij het totaal ongeveer 60.000 man was. En dat behalve de dienaren die volgden in grote aantallen die echter ook inzetbaar waren in de gevechten, en bovendien wisten was gehoorzaamheid was.

HOOFDSTUK 5.
EEN BESCHRIJVING VAN DE ROMEINSE LEGERS EN KAMPEN EN ENIGE ANDERE BIJZONDERHEDEN VAN DE ROMEINEN.

1. Men kan slechts bewondering hebben voor alle voorzorgen van de Romeinen, bij voorbeeld door het meenemen van dienaren die niet slechts de officieren verzorgden, maar ook inzetbaar waren in gevechten. En inderdaad, als iemand slechts kijkt naar het feit dat zij en zo groot gebied hebben veroverd, dan blijkt daar wel uit dat er een sterke discipline moet zijn en bovendien een grote moed en ervaring in het oorlog voeren. Het is niet allemaal toeval of geluk. Nooit beginnen zij zelf met wapenen en ook beginnen zij zelf nooit de gevechten, ze mijden dat want ze hebben liever vrede. Zij zijn goed geoefend, want iedere soldaat exerceert iedere dag, en dat met grote inzet, als was het oorlog, daarom kunnen ze de strijd ook aan en raken niet verveeld, niet tijdens de oorlog en niet als het vrede is. Het is hun oefening en instelling waardoor ze altijd overwinnen, men kan zelfs zeggen dat hun oefeningen bloedeloze gevechten zijn, en hun veldslagen bloedige oefeningen. Ook zijn ze nauwelijks bij verassing te overvallen, want als ze hun kamp opslaan wordt dat eerst omringd met een muur, of met een hek. Zo=n muur of hek worden niet lichtzinnig gemaakt, eerst wordt de grond gelijk gemaakt en dan wordt het kamp vierkant gebouwd. Ervaren timmerlieden staan klaar om de benodigde gebouwen neer te zetten.

2. Wat het kamp zelf aangaat, ieder heeft zijn tent, maar de buitenrand heeft de vorm van een muur, en heeft, op gelijke afstanden, torens. Daar zijn de oorlogsinstrumenten om pijlen uit af te schieten en om stenen af te slingeren, en verder worden daar de gereedschappen voor de oorlog bewaard. Ze bouwen vier poorten, en aan iedere kant van de buitenmuur, die groot genoeg zijn om gereedschappen en dieren door te laten.

En voldoende breed voor de soldaten om in opstelling naar buiten of weer naar binnen te gaan. Ze maken ook straten in het kamp, en plaatsen de tenten van de bevelhebbers in het midden. Maar in het midden daarvan staat de tent van de opperbevelhebber, die de vorm van een tempel heeft. Het geheel lijkt daardoor op een inderhaast gebouwde stad, met een marktplaats waar in handwerkartikelen wordt gehandeld. Daar zijn ook zitplaatsen voor lagere en hogere officieren, die kunnen ingrijpen mocht daar reden toe zijn. Het kamp, en alles dat daarin is, is omringd door een moor, en die wordt sneller gebouwd dan men zich kan voorstellen, door de vaardigheid van de bouwers. Mochten de omstandigheden dat eisen, wordt er ook een greppel gegraven van ongeveer twee meter breed en even diep.

3. Nadat ze zich op die manier beveiligd hebben, leven ze in groepen, met rust en fatsoen en hun officieren zien toe op de orde en veiligheid. Iedere compagnie heeft eigen hout, eigen graan en het water dat zij nodig hebben wordt hen gebracht. Verder gebruiken zij de maaltijden gezamenlijk. Hun tijden voor slapen en waken worden van te voren bekend gemaakt door het schallen van een trompet. Er wordt niets gedaan zonder signaal en in de morgen gaan de soldaten naar hun eigen centurion, en de centurio's naar hun eigen tribuun om hen te groeten. Waarna de officieren naar de bevelhebbers gaan om hun orders voor de dag te ontvangen. Eenzelfde patroon wordt uitgevoerd in geval van een veldslag, waarbij officieren verantwoordelijk zijn voor hun mannen.

4. Wanneer men het kamp verlaten moet, geeft de trompet een signaal en is er niemand die stil zit. Bij het eerste signaal pakt iedereen zijn eigen tent in, en maakt zich gereed voor vertrek. Als de trompet voor te tweede maal klinkt, is iedereen klaar om te marcheren en ligt de bagage op de lastdieren en sta men klaar voor de start. Daarna zetten zij het kamp in brand, ten eerste omdat het eenvoudig voor hen is een nieuw kamp op te zetten, en ten tweede om zo te voorkomen dat welke vijand dan ook hun ouder kamp zou kunnen gebruiken. Dan geeft de trompet een derde signaal, wat aangeeft dat men klaar voor vertrek dient te zijn, zo voorkomt men dat de langzamere nog niet klaar zouden zijn en voorkomt men ook dat de regelmaat van de actie verloren gaat als het leger gaat marcheren. Dan wordt hen door de roeper, die aan de rechterhand van de opperbevelhebber staat driemaal in hun eigen taal gevraagd of zij klaar zijn om ten strijde te trekken. Waarop zij even zo vaak antwoorden met harde en blije stem: wij zijn klaar! Dit doen zij al voordat de roeper klaar is met zijn vraag, zij zijn daarbij vol van krijgslust, en heffen daarbij hun rechterhand op.

5. Hierna vertrekt men, zonder enig onnodig geluid en op een geordende manier, iedereen kent zijn eigen plek in de rijen, en men gedraagt zich als was er al een gevecht komend. Het voetvolk is bewapend met borstplaten en hoofdkappen, ze hebben een lang zwaard aan de linkerzijde hangen en een dolk van ongeveer 25 cm. aan hun rechterzijde. Het voetvolk dat bij de opperbevelhebber is heeft een lans, een zaag, een bijl, een houweel en een mand bij zich en proviand voor drie dagen zodat het verdere voetvolk niets hoeft te dragen. De ruiters hebben lange zwaarden aan hun rechterzijde, een bijl en in hun hand een speer, verder hebben zij een schild dat aan de zijde van hun paard hangt. Verder hebben zij een aantal pijlen met brede punten bij zich in een hoes, Ze hadden ook hoofd- en borstplaten, zoals al het voetvolk. En zij die gekozen zijn om bij de bevelhebber te zijn, hebben geen andere zaken bij zich, terwijl de bevelhebber altijd aangeeft waar zij naar toe gaan en wat men te doen heeft.

6. Dit is de manier van marcheren en rusten van de Romeinen, en dit is de bewapening die zij hebben. Maar als er gevochten moet worden, verlaten zij hun plek niet zonder bevel en ondernemen niets uit eigen wil, maar er wordt eerst overlegd voordat enige actie wordt ondernomen. Wat er besloten wordt is dan onmiddellijk uitgevoerd, waardoor ze zelden een vergissing begaan, en als die al gemaakt wordt, dat corrigeren ze die vergissing. Ze vinden een eventuele vergissing beter dat het 'zo-maar-handelen' in de hoop op succes. Omdat een dergelijk handelen het welzijn van de troepen in gevaar kan brengen. Daarom wordt er beraadslaagd over wat te doen om dergelijk handelen te voorkomen.

7. Het oefenen met de wapenen wordt op een manier gedaan dat niet slechts hun lichamen sterker worden, maar ook hun geest, en ze bovendien hun angsten leren kennen en overwinnen. Want hun wet heeft de doodstraf, niet alleen voor het wegrennen van de strijd, maar ook voor twijfel en luiheid. Hoewel in het ten uitvoer leggen van die straf, wel verschillen zijn bij iedere bevelhebber. Over het algemeen bekijkt men de omstandigheden en tijdens een eventueel onderzoek dat de verdachte geen enkele schade worden toegebracht, en als het al tot de doodstraf komt, is die snel zodat er zo mij mogelijk wordt geleden. Er is geen voorbeeld beschikbaar waarin de Romeinen een slag hebben verloren waarin het aankwam op man -tegen -man -gevechten. Hun overwinningen zijn meer zeker dan het simpelweg geluk hebben. Omdat er altijd overleg voorafgaat aan de actie, en het beste advies gevolgd wordt, is het niet verbazend dat de Eufraat in het oosten, de oceaan in het westen, de meest vruchtbare streken in het zuiden en de Rijn en Donau in het noorden de grenzen van dit rijk zijn. Men zou zelfs kunnen zeggen dat het bezit van de Romeinen gelijkwaardig is aan henzelf.

8. Ik heb dit verslag gemaakt, niet zozeer om de Romeinen te complimenteren, maar om het overwinnen volken enige troost te beiden en om ieder af te raden in opstand te komen tegen deze machtige legers. Verder kan dit verslag de nieuwsgierigheid bevredigen van hen die nog maar weinig weten over dit onderwerp. Hiermee besluit ik dit onderwerp.

HOOFDSTUK 6. PLACIDUS TRACHT JOTPATA IN TE NEMEN EN WORDT VERSLAGEN. VESPASIÁNUS MARCHEERT GALILÉA BINNEN.

1. Vespasianus en zijn zoon Titus hadden in Ptolemeus de tijd genomen om hun legers op orde te brengen. Maar toen Placidus, die Galiléa had overvallen en een groot aantal gevangenen had gedood, de streek die hij veroverd had woonden geen mensen die ervaring in oorlogvoering hadden en de bevolking bestond slechts uit eenvoudige mensen, zag dat soldaten altijd naar een ommuurde stad gingen die gebouwd was door Josephus, marcheerde hij woedend tegen Jotpata, dat de sterkste vesting van allen was. Hij meende die gemakkelijk bij verrassing kon innemen. Bovendien verwachtte hij dat een en ander hem eer zou brengen, en als een vaardig bevelhebber gezien zou worden, en het hem bovendien voordeel zou opleveren in toekomstige veldslagen. Het was immers de sterkste plaats en andere plaatsen zouden zich dan zonder slag of stoot overgeven, zo meende hij. Maar hij vergiste zich in zijn onderneming, want de mannen van Jotpata waren op de hoogte van zijn komst en ontmoetten hem op open terrein. Men streed tegen deze macht met een moed die niemand had verwacht, bovendien waren er meer strijdbare mannen dan men dacht. Hun strijdvaardigheid was groot, want men wilde hun land, hun bezittingen en bovenal hun gezinnen verdedigen. Ze ver dreven de

Romeinen en verwondden velen van hen terwijl ze zeven man doodden. Dat vooral omdat hun terugtocht wanordelijk verliep. Toch vielen er aan Joodse zijde drie mannen en telde men slechts weinig gewonden. Placidus, die niet in staat was d e stad aan te vallen, vluchtte weg van de stad.

2. Maar omdat Vespasiánus besloten had Galiléa aan te vallen, marcheerde hij van Ptolemeus, en plaatste zijn leger in slagorde zoals de Romeinen gewend waren te marcheren. Hij beval de hulptroepen die licht bewapend waren en de boogschutters vooraan te gaan, zodat een plotselinge vijandelijke aanval voorkomen kon worden en zij eventuele hinderlagen zouden ontdekken. Deze werden gevolgd door dat deel van de Romeinen, dat zwaar bewapend was, zowel het voetvolk als de ruiterij. Daarna kwamen er tien van iedere honderd die wapenen droegen, en datgene wat nodig was op direct een kamp op te kunnen slaan. En na dezen, kwamen mannen om de weg te effenen om de doortocht van de rest van het leger te vereenvoudigen, en zodat het leger niet onnodig vermoeid zou raken. Vervolgens kwamen de legerwagens en een groot aantal ruiters voor hun veiligheid. Hierna kwam de bevelhebber en een groep elitesoldaten en ruiters en speerwerpers. En verder de cavalerie van zijn eigen legioen, die bestond uit 120 ruiters. Daarna de lastdieren die gereedschappen voor de oorlog droegen en andere oorlogsbehoeften. Achter hen kwam de bevelhebber van de cohorten en de tribunen die omringd werden door soldaten. Vervolgens kwamen de standaards zoals de adelaar die aan het hoofd gaat van alle Romeinse legioenen, die de koning, de sterkste is van alle vogels, en een beeld van heerschappij is, en een voorteken dat ze zullen overwinnen. Verder waren er nog heilige standaards begeleid door trompetters. Dan kwam de hoofdmacht in eskaders en bataljons, met een breedte van zes man, gevolgd door een centurion, die, volgens de gewoonte, de rest observeerde. Wat betreft de dienaren van het legioen, zij volgden het voetvolk en vervoerden de bagage van de soldaten, die werd gedragen door lastdieren. Helemaal achteraan volgden de huursoldaten en anderen om de achterhoede van het leger te beveiligen.

3. Zo marcheerde Vespasiánus met zijn leger, en kwam naar de grenzen van Galiléa, waar hij zijn kamp opsloeg en zelfs zijn soldaten tot rust moest brengen, zo verlangden zij naar de strijdt. Hij zorgde ervoor dat de vijand duidelijk zijn wapens kon zien om hen af te schrikken en hen de gelegenheid te bieden tot overgave, en een veldslag te voorkomen. Maar tezelfdertijd maakte hij het leger klaar voor de slag. En inderdaad, de aanblik van een en ander bracht velen van het volk ertoe zich te willen overgeven, en bracht hen in grote verwarring. Want degenen die in het kamp van Josephus in Garis waren, niet ver van Sephoris, die hoorden dat de oorlog nu wel erg dichtbij was, en dat de Romeinen hen ieder moment konden aanvallen, vluchtten weg, nog voordat de vijand er aan kwam, en lieten Josephus en weinig anderen achter. Toen men zag dat het onmogelijk was weerstand te kunnen bieden aan de Romeinen, zonk hen de moed in de schoenen. Het grootste deel van hen wilden vragen om de vredesvoorwaarden, omdat er sterk werd getwijfeld aan hun kansen op een overwinning, en men geen onnodige risico's wilde nemen. Men besloot zover mogelijk van het gevaar weg te komen en velen gingen naar Tiberias.

HOOFDSTUK 7.
VESPASIÁNUS, MARCHEERT NAAR JOTPATA NADAT HIJ GADERA INGEBOMEN HEEFT. NA EEN LANGE BELEGERING WORDT DE STAD VERRADEN DOOR EEN DESERTEUR EN INGENOMEN DOOR VESPASIÁNUS.

1. Dus marcheerde Vespasiánus op tegen de stad Gadara, en nam het in bij de eerste poging, hij kreeg er nauwelijks tegenstand en er waren maar weinig strijdbare mannen. Hij ging de stad binnen en doodde alle jeugd waarbij er niet werd gelet op leeftijd, men toonde geen genade uit haat tegen het land, maar ook als straf voor de vermeende onrechtvaardigheid tegen Cestius. Hij zette niet alleen de stad in brand, maar ook de omliggende villa's en ander gebouwen en voerde de bewoners weg als slaven.

2. De terugtocht van Josephus en zijn intrek in de stad die hij voor zichzelf als de veiligste zag, bracht de inwoners van Tiberias in grote verwarring, want men ging er niet vanuit dat hij gelucht was omdat hij kansen op een overwinning zag. En inderdaad, daarin hadden ze meer dan gelijk, want ook hij was inmiddels tot de conclusie gekomen dat overgave de enige uitweg was. Toch, hoewel hij van mening was dat de Romeinen hem zouden vergeven, wilde hij toch zijn land niet verraden en er oneer over brengen. Hij verkoos de dood boven schande, of slechts toe te zien hoe er werd gevochten. Hij besloot daarom de gehele situatie in detail uiteen te zetten in en brief aan de leiders in Jeruzalem, met de bedoeling hen zelf te doen besluiten te vechten of te komen tot overgave. Hij vroeg hen ofwel te laten weten zich te willen overgeven, en als ze wilden vechten hem een goed leger te sturen om de Romeinen te kunnen bestrijden. Deze boodschap zond hij hen door middel van een boodschapper.

3. Vespasiánus wilde Jotpata met de grond gelijkmaken, want hij had informatie gekregen dat het grootste deel van de vijand daarheen wilde trekken omdat het een sterke veste was en daardoor een redelijk veilige plaats. Hij stuurde mannen om de wegen te effenen omdat het een bergachtig en ruw terrein was, wat al moeilijk begaanbaar was voor voetvolk, laat staan voor ruiterij. Deze werklieden volbrachten de arbeid in vier dagen en hadden een goede en brede weg voor het leger klaar. Op de vijfde dag, de 21ste van de maand Artemis, wist Josephus van Tiberias de stad Jotpata te bereiken en versterkte de verslagen geesten van de Joden. Een deserteur vertelde dit goede nieuws aan Vespasiánus, dat Josephus naar Jotpata was gegaan, wat hem zich deed haasten naar die sta d omdat hij ervan uitging daarna geheel Judea te kunnen beheersen en bovenal Josephus in zijn macht te krijgen. Hij vatte dit nieuws op als een voorzienigheid van de goden en van groot voordeel voor hem, dat hij die de meest eerzame man was onder de Joden zichzelf nu in een situatie van gevangenschap had gebracht. Hij stuurde Placidus met 1.000 ruiters, samen met de decurion Ebutius, die voortreffelijk was in zowel raad geven als in het gevecht, om de stad te belegeren zodat Josephus niet kon vluchten.

4. Ook Vespasiánus ging de volgende dag met een leger achter hen aan, en marcheerde tot laat in de avond, en kwam bij Jotpata aan. Hij bracht zijn leger aan de noordzijde van de stad en sloeg een kamp op bij een kleine heuvel op ongeveer anderhalve kilometer van de stad. Hij zorgde ervoor goed gezien te worden door de vijand om hen in verwarring te brengen, wat hem inderdaad lukte. Geen van de Joden durfde buiten de stadsmuren te komen. Toch stelden de Romeinen de aanval nog even uit, omdat ze een hele dag gemarcheerd hadden, en plaatsten een dubbele rij troepen rondom de stad, en een derde rij als achterhoede, die bestond uit cavalerie, om iedere vluchtroute te voorkomen. Dit maakte de Joden die wilden vluchten wanhopig, en hun moraal daalde aanzienlijk. Maar anderen verzamelden juist meer moed, omdat geen ding zo vechtlustig maakt als bittere noodzaak.

5. Toen de volgende dag een aanval werd uitgevoerd door de Romeinen, stonde de Joden op de muren en boden tegenstand, en hadden inmiddels zelf een kamp net buiten de muren gevormd. Maar toen Vespasiánus boogschutters en slingeraars had opgesteld, en vooral zij die van grote afstand stenen konden slingeren, gaf hij hen opdracht aan het werk te gaan terwijl hijzelf naar een plaats ging vanwaar de stad gemakkelijk ingenomen kon worden. Josephus maakte zich bezorgd om de stad en ging, samen met een groot aantal Joden, de stad uit en viel de Romeinen aan en verdreef hen van de muur waarbij hij veel dappere daden deed. Toch leden ze veel verliezen, ongeveer net zoveel als ze verliezen aan de Romeinen toebrachten, De Joden vochten uit redeloosheidvoor hun overwinning, terwijl de Romeinen vochten uit angst voor de schande van een nederlaag. De Romeinen hadden gereedschappen en vaardigheden, de Joden had den slechts moed en dapperheid als wapenen maar vochten des te feller. En nadat zij een hele dag gevochten hadden, stopte men bij het invallen van de nacht. Zij verwondden veel Romeinen en doodden er dertien van hen, maar aan Joodse zijde telde men zeventien doden en 600 gewonden.

6. De volgende dag voerden de Joden een nieuwe aanval op de Romeinen uit, maar nu met nog meer felheid dan de dag ervoor. Zij streden nu met meer moed vanwege de successen van de vorige dag, en de Romeinen verondersteld werden ontmoedigd te zijn. En kennelijk, uit schaamte voor de gebeurtenissen van de vorige dag, een overwinning toch bevlekt zouden zien door een, tijdelijke, nederlaag. Daarom wilden de Romeinen indruk maken op de Joden, en vochten des te harder in het gevecht dat vijf dagen duurde, terwijl het volk van Jotpata aanvallen uitvoerde, en vanaf de muur heldhaftig vochten. Waarbij ze geen angst voor de vijand toonden. Toch raakten de Romeinen niet ontmoedigd door de problemen die op hun weg lagen bij het innemen van de stad.

7. Slechts aan de noordzijde is een deel van de stad gebouwd op bergen maar pal daarachter is weer een vallei. Deze berg had Josephus omringd door een muur zodat het niet mogelijk was om vanaf die kant de stad in te nemen. De stad wordt aan alle kanten beschermd door bergen en wordt eigenlijk pas goed gezien als men dichterbij gekomen is. Dit is de kracht en sterkte van Jotpata.

8. Vespasiánus nam het besluit hoe dan ook de stad in te nemen. Daarbij was hij onder de indruk van de dapperheid van de Joden. Daarom riep hij de commandanten teneinde krijgsraad te houden, en te overleggen wat de beste strategie zou zijn om de overwinning veilig te stellen. Toen het besluit genomen was een wal tegen de muur te bouwen daar waar dat het meest praktisch was, stuurde hij en deel van zijn leger erop uit de materialen te verzamelen. Nadat ze alle bomen van drie heuvels hadden gekapt, en een grote voorraad stenen hadden, maakte men horden, om de gevolgen van vanaf de muren afgeschoten pijlen op te vangen. Deze horden werden over de dam gelegd die ze aanlegden. Hierdoor werd het mogelijk gewond raken tot een minimum beperkt, terwijl anderen de materialen gebruiksklaar maakten. Er werd in drie ploegen aan de dam gewerkt, en niemand zat stil. De Joden echter gooiden ware stenen en pijlen op deze horden, waardoor het werk wel belemmerd werd en er toch gewonden vielen en het werk behoorlijk bemoeilijkt werd.

9. Vespasiánus plaatste machines rondom de muren van de stad die stenen en pijlen konden gooien. Het aantal van deze machines was 160, en hij gaf opdracht te beginnen en de Joden van de muren te verdrijven. Op hetzelfde moment gooiden de machines stenen, grote aantallen pijlen af, samen met speren die onder groot geluid neerkwamen

op en binnen de muren. De stenen waren vaak meer dan 50 kg. Zwaar en ook werden er voorballen afgeschoten. Een en ander maakte de aanwezigheid op de muren bijzonder gevaarlijk. Want ook de menigte Arabische boogschutters liet zich niet onbetuigd. Terwijl al dit werd afgeschoten, ging men verder met het bouwen van de dam. Toch deed dat de Joden niet stilzitten, want toen man zag dat het niet meer mogelijk was om de Romeinen vanaf de muur te bestoken, deed men uitvallen en rooftochten naar en in het Romeinse kamp. Men beschadigde de horden van de arbeiders en haalden de grond weg waarvan de dam moest worden gebouwd en trokken de horden weg die de arbeiders moesten beschermen. Totdat Vespasiánus besefte dat een en ander in zijn nadeel werkte. En de verschillende plekken de Joden in staat stelden aan te vallen en schade toe te brengen. Dus liet hij de horden aan elkaar verbinden met het leger dat ze ging bewaken, wat de Joden moest verhinderen dergelijke acties uit te voeren.

10. Toen de dam bijna de door Vespasiánus gewenste hoogte had bereikt, besloot Josephus de muren te verhogen. Daarbij zorgde hij voor de benodigde bescherming voor de bouwers. Hij liet een constructie maken waarvan de pijlen en stenen weer teruggleden naar de Romeinen en bemoeilijkte zo hun werk aan de dam. Deze bescherming plaatste hij boven en onder de werklieden en gaf hen daarmee veiligheid. Zij verhoogden de muur tot een hoogte van ongeveer negen meter. Ook liet hij een aantal sterke toren op de muren bouwen. Dit ontmoedigde de Romeinen die al dachten klaar te zijn met het bouwen van de dam en zichzelf al binnen de stadsmuren zagen. Nu stonden ze verbaasd te kijken naar het antwoord van Josephus en zijn vindingrijkheid om de stad te beschermen.

11. Vespasiánus was duidelijk geïrriteerd over deze simpele oplossing en de dapperheid van de bewoners van Jotpata. Hij besloot daarom tot een algehele aanval. Vespasiánus gaf zijn leger zich voor te breiden op de veldslag en de stad in te nemen. Maar eerst liet hij de stad uithongeren zodat wellicht toch nog een overgave zou worden aangeboden. Waarbij hij ook wachters neerzette om te voorkomen dat men uit de stad zou vluchten.

12. Nu had de belegerde stad meer dan voldoende graan en ander voedsel, maar een groot gebrek aan water omdat er in de stad geen bronnen waren. Over het algemeen had men genoeg regenwater maar in het jaargetijde waarin de belegering viel, was er nauwelijks regen, en dus waren ze in grote problemen, en begon men dorst te lijden. Men maakte zich, niet zonder reden, bezorgd. Maar Josephus stelde waterrantsoenen vast in de hoop het langer uit te kunnen houden tegen de Romeinen. Toch bleef het een probleem en de moed en moraal werden lager bij de bewoners van de stad. Ook waren de Romeinen zich bewust van dit probleem, want vanaf de dam konden ze zien hoe het water werd uitgedeeld, en gooiden tijdens die verdeling veel speren naar de bevolking waardoor er veel doden vielen.

13. Vespasiánus hoopte dat hun watervoorraad snel op zou zijn en ze gedwongen zouden zijn zich over te geven. Maar Josephus wilde die hoop de bodem inslaan en gaf bevel kledingstukken nat te maken en die op de muur te leggen zodat die muur zo nat zou worden dat het water ervan af droop. Hierdoor raakten de Romeinen ontmoedigd, en ontstond er ook een zekere opschudding onder hen, want zij gingen ervan uit dat de Joden snel door hun water heen zouden zijn en nu bleek dat ze genoeg hadden om de muren nat te maken. Dit deed de hoop van de Romeinse bevelhebber vervliegen de stad in te kunnen nemen wegens het daar bestaande gebrek aan voedsel en water, en zag hij zich gedwongen de stad gewapend te veroveren, en hun overgave af te dwingen. Dat

was precies wat de Joden wilden bereiken, want daarmee zouden ze een grote kans hebben te kunnen vluchten. Zij geven namelijk de voorkeur aan de dood, indien een vlucht niet mogelijk bleek, dan aan honger en dorst.

14. Maar Josephus bedacht een andere krijgslist behalve de hiervoor genoemde, om alle voorraden te krijgen die hij nodig had. Er was daar een oneffen en ruwe plaats in de buurt die moeilijk begaanbaar was en daarom niet werd bewaakt door het leger. Josephus stuurde daarom een paar man naar het westelijk deel van het dal, en gaf hen brieven meer om de sympathie van de Joden in de omtrek te winnen. Van hen verkreeg hij de voor de stad benodigde voorraden in overvloed. Van hen kreeg hij ook gedaan dat zij zich in schapenvellen hulden en honden nabootsten in de nacht. Dit werd gedaan totdat de wachters begrepen wat er aan de hand was en deze laats ook gingen bewaken.

15. Nu was het Josephus die begreep de stad niet erg lang te kunnen houden en dat ook zijn eigen leven gevaar liep als hij nu doorging de belegering te weerstaan. Dus voerde hij overleg hoe en op welke manier de meeste de stad uit konden vluchten. Toen de bevolking dit ook begreep, vergaderden zij met Josephus en smeekten hem hen niet in de steek te laten omdat ze geheel van hem afhankelijk waren. Als er nog enige hoop was de stad te redden en hij bij hen wilde blijven, dan zo u iedereen de pijnen van de belegering ondergaan met blijdschap. Het zou verkeerd zijn vrienden in de steek te laten of uit de stad weg te vluchten als een zinkend schip. Mocht hij de storm kunnen bedaren, zouden ze bij hem blijven. Zou men de stad verlate n zou deze verdrinken want niemand was zelf in staat een zo groot leger te weerstaan. Ze verklaarden helemaal op hem te vertrouwen.

16. Hierop vermeed Josephus hen te laten weten dat hij wilde vluchten voor zijn eigen veiligheid, maar zei dat hij de stad zou verlaten voor de zaak van hun belang, want als hij bij hen zou blijven zou hij hen geen nut doen, en als de stad genomen zou worden zou zijn dood zinloos zijn. Maar als de stad bevrijd zou zijn van de belegering, zou hij in staat zijn hen te helpen op veel grotere schaal. Hij zou dan onmiddellijk de Galileeërs bijeen roepen en hen leiden in de oorlog tegen de Romeinen. Toch overtuigde dit pleidooi de bevolking niet, maar zij bleven steeds meer aan hem hangen. Ook kwamen ouden en kinderen, die voor hem neervielen en smeekten te blijven, waarbij men zijn voeten vasthield en hem met grote smeking smeekten het gezamenlijk lot te delen.

17. Josephus dacht, dat als hij besloot te blijven, het zou worden toegeschreven aan hun smekingen, en als hij volhield te willen vertrekken, hij wel eens gevangen gehouden zou kunnen worden. Zijn betrokkenheid bij de bevolking en hun smeking had zijn besluit te vertrekken gebroken, en hij zou blijven. Hij omhelsde de aanwezigen en zei dat nu de tijd was aangebroken om te vechten in hoop op verlossing. Het is een dapper ding om eer boven het leven te stellen, en die dingen te ondernemen waardoor men door het nageslacht herinnerd wordt ten goed. Nadat hij dit gezegd had ging hij onmiddellijk weer aan het werk, deed uitvallen en verwarde de vijandelijke wachters. Hij ging zelfs het Romeinse kamp binnen en vernielde daar hun tenten. Verder stak hij een aantal zaken in brand. Dit was zijn methode om te vechten en hij bleef het doen, niet slechts de volgende dag, maar ook de dagen erna, en dat bij dag en bij nacht.

18. Toen Vespasiánus zag dat zijn mannen nerveus raakten van deze uitvallen, hoewel ze de Joden achterna gingen maar door hun zware bewapening dat niet erg lang konden volhouden, en voordat ze de Joden enig e schade toe konden brengen waren ze de stad

al weer ingevlucht, beval hij zijn mannen niet in gevecht te gaan omdat niets gevaarlijker is dan iemand die uit wanhoop vecht. Hij zei dat hun geweld wel zou wegvloeien door de mislukkingen, zoals voor wordt gedoofd door gebrek aan randstof, en dat het goed was voor de Romeinen hun overwinning te bereiken met een minimum aan inzet, omdat Rome niet gedwongen was te vechten maar slechts haar gebied wilde vergroten. Dus weerde hij de Joden af door middel van Arabische boogschutters en Syrische stenenslingeraars en stonden de reusachtige katapulten niet stil. De Joden hadden veel te lijden van deze machines, en waren niet in staat ze te ontvluchten, omdat de Joden niet buiten het bereik ervan konden komen. De Joden bleven wel aandringen maar ten koste van grote verliezen terwijl velen van hen uitgeput raakten.

19. Toen Vespasiánus naar zichzelf keek als een belegerde door de Joden, en zag dat zijn dam niet meer zover van de muren was, gaf hij opdracht gebruik te gaan maken van stormrammen. Deze stormrammen zijn gemaakt van een zware stam hout zoals de mast van een schip. Het voorste deel is bewapend met een dikke plaat ijzer, dat de vorm heeft van een ramskop, vandaar de naam stormram. Deze ram wordt in de lucht geslingerd door een touw waaraan het in het middenstuk bevestigd is en daardoor in een soort balans hangt. Het wordt aan weerszijden gedragen door een sterke constructie. De ram wordt dan met verende krachten achteruit getrokken om daarna te worden voortgeduwd, een en ander met veel lawaai. Het ramt dat met het ijzeren deel tegen de muur. Soms is en muur of toren zo sterk dat het de eerste slag kan doorstaan, maar ten laatste gegeven zij het allemaal. Dit was het experiment dat de Romeinse generaal nam, toen het hem te lang ging duren voordat de stad gevallen was. Hij ervaarde dat als zijn eigen nadeel, want hij wilde niet te lang op deze plaats opgehouden worden. Dus de Romeinen brachten verscheidene machines bij de muur van de vijand, zodanig dichtbij dat de muur bereikbaar was, en iedere tegenaanval zinloos zou zijn. Ze begonnen te rammen en tegelijkertijd schoten de Arabische boogschutters hun pijlen en de Syriërs hun stenen af. Dit had tot resultaat da geen enkele Jood in de buurt van de muur durfde komen. Daarna bracht men een andere stormram in stelling die geheel beschermd was met afdekplaten om de mannen te beschermen. Na de eerste slag van de stormram brak er en gat in de muur en een verschrikkelijk geschreeuw steeg op uit de stad als w aren zij al verslagen.

20. Toen Josephus zag dat de stormram op dezelfde plaats bleef rammen, begreep hij dat de muur het snel zou begeven, en besloot de ram voor een tijd buiten werking te stellen of in ieder geval te vertragen. Met dit idee gaf hij opdracht zakken met kaf te vullen en ze daar te hangen waar de stormram actief was. Zodat de slag werd opgevangen of zelfs de stormram uit evenwicht zou raken en wellicht omvallen. Dit stelde inderdaad de pogingen van de Romeinen uit, omdat waar zij ook een stormram plaatsten, ook daar weer zakken met kaf hingen die het werken met de rammen onmogelijk maakten en in ieder geval vertraagden. De muren raakten verder niet beschadigd, hoewel de Romeinen soms probeerden de touwen waaraan de zakken hingen, door te snijden. Nadat er nieuwe stormrammen waren aangevoerd, en delen van de muur gerepareerd waren, gaf, begonnen Josephus en de anderen zich te hergroeperen en openden het vuur, letterlijk, door droge materialen in brand te steken en dat naar de stormrammen te gooien. De Romeinen waren stomverbaasd te zien hoe dagen werk in een enkel uur geheel afbrandden.

21. Er was een Jood die ons respect keker waard is, hij was de zoon van Sameas, en werd Eleazar genoemd. Hij was geboren in Saab, in Galiléa. Deze man pakte een steen

van groot gewicht en gooide die op een stormram en dat men zo =n grote kracht dat de kom van de stormram brak. Hij sprong naar beneden, pakte de kop van de stormram, en zonde enige aarzeling liep hij naar boven en toonde daar de kop van de stormram als een trofee aan de Romeinen. Hoewel hij slagen opving op zijn naakte lichaam en geraakt werd door vijf pijlen ging hij gewoon verder. Hij lette op iemand en niets maar ging nar de bovenkant van de muur, en stond daar in alle vrijmoedigheid. Hierna viel hij, door zijn verwondingen, naar beneden samen met de kop van de stormram. Vervolgens toonden twee broers hun moed, dat waren Netir en Phillipus, beiden uit het dorp Ruma, en beiden waren Galileeërs. Deze mannen spongen naar de soldaten van het tiende legioen en vielen hen aan met een immens lawaai en kracht dat hun rijen in wanorde raakten. Het werd zelfs zo erg dat men moest vluchten.

22. Na deze daden van nam Josephus, en de rest van zijn mannen een portie vuur en verbrandden de beide machines en hun beschermingen met de werken van het 5 de en 10de legioen en joegen die legioenen op de vlucht en zaten het meteen achterna. Zij begroeven wat zij vonden onder de grond. Echter, in de avond, slaagden de Romeinen erin een nieuwe stormram te plaatsen bij dat deel van de muur dat eerder schade het opgelopen, waar een Jood die de stad verdedigde Vespasiánus in de voet trof met een pijl en hem een lichte verwonding toebracht, van een zo grote afstand dat het een behoorlijke indruk op de Romeinen maakte. Dit veroorzaakte verwarring onder de Romeinen want zij die naast hem stonden zagen zijn bloed, en werden daardoor geërgerd. Het nieuws van de verwonding van Vespasiánus ging door het gehele leger terwijl het grootste deel de belegering wilde, verder kwam een groot aantal soldaten toe rennen op de gewonde Vespasiánus, met hen Titus, zijn zoon, de bezorgd was om zijn vader. Er was grote bezorgdheid om Vespasiánus en ook om zijn zoon de geschrokken was. Maar Vespasiánus maakte een einde aan de angst van zijn zoon en ook aan de ontstane wanorde, hij beheerste zijn pijn, en kreeg zijn zoon zover dat hij zich naar de soldaten te gaan en hen te vertellen niet bang te zijn mar des te harder te vechten, want nu was iedereen bereid meer gevaar te riskeren en voor hun bevelhebber te vechten. Zo moedigde ieder de ander aan met luide stem, en men rende haastig naar de muren.

23. Maar Josephus en de zijn, hoewel er talrijke doden vielen en de lijken op elkaar lagen, verlieten hun plaats op de muren niet, maar stortten zich op hen die de stormram bedienden, onder de bescherming van de horden, met vuur en ijzeren wapens en stenen, en dezen konden daardoor weinig of niets doen, ook al niet omdat zij voortdurend werden aangevallen en hun aanvallers niet goed kon den zien vanwege rook en vuur. Wel bleef men met katapulten stenen gooien tegen de muur en veroorzaakte daarbij veel schade, ook een de torens. De stenen werden met grote kracht naar de muur geslingerd, en zelfs zo intens dat een man die naast Josephus stond het hoof werd afgehouwen door en steen met zo'n kracht dat het hoofd ongeveer 500 meter ver weg terecht kwam. Ook overdag ging het stenengeweld door, en was ook dan zo sterk dat een vrouw die zwanger was, geraakt werd tenzij uit haar woning naar buit en kwam, ongeveer 100 meter ver werd weggeslingerd. Het lawaai van de machines was verschrikkelijk, en ook het geluid van de stenen en pijlen die op hen werden afgevuurd, van hetzelfde karakter als de lichamen die weg werden geslingerd en tegen de muren terecht kwamen, en inderdaad, het geweeklaag van de vrouwen in de stad was intens, terwijl er vele doden in de stad vielen, terwijl de gehele grond waarop de doden lagen, doordrenkt raakte van bloed en lijken. Toch bleef men vechten op een manier dat Jotpata viel, maar op en dappere manier, terwijl er erg veel doden en gewonden waren. Toen de morgen aanbrak had de muur het begeven vanwege het voortdurend rammen van de machines. Zij die

over waren in de stad, bedekten hun lichamen met hun wapenen en verdedigden hun stad tot op het moment dat de Romeinen binnenkwamen.

24. In de morgen verzamelde Vespasiánus zijn leger en gaf het een pauze om daarna de stad binnen te stormen. Hij was van plan hen te verslaan die zo veel tegenstand hadden geboden en het terug te drijven. Hij nam de meest dapperen van zijn ruiterij en deed ze van hun paarden afstijgen. Hij zette ze in drie rijen bij de geruïneerde muur en bedekte zij met bewapening aan alle kanten. Verder liet hij de stad omringen om te voorkomen dat er iemand zou vluchten. Verder stond er een regiment klaar om pijlen af te schieten tijden de inval. Hetzelfde bevel gaf hij aan de slingeraars, en hen die de machines bedienden. Hij liet hen ladders nemen, en die plaatsen tegen de muren die nog intact waren. Hij liet een regen van pijlen afschieten zodat men vanaf die muren ook vrij veilig de stad kon binnentrekken.

25. Maar Josephus, die de bedoeling van Vespasiánus begreep, plaatste oude mannen, samen met hen die uitgeput waren, bij de goede delen van de muur, en verwachtte geen schade te moeten incasseren bij die delen. Hij plaatste de sterkste mannen mij de beschadigde delen van de muur, en liet hen beschermen door de meest dappere mannen. Hij gaf opdracht om, zodra de legioenen een schreeuw uitten, ze hu n oren dicht zouden stoppen zodat ze niet bang zouden worden. Verder moesten ze op hun knieën gaan zitten met schilden boven hun hoofd, en dat ze zich moesten terugtrekken maar niet teveel, totdat de boogschutters hun pijlkokers hadden leeg geschoten. Maar zodra de Romeinen hun wapens zouden wegdoen, om de muren te kunnen beklimmen, ze plotseling moesten opstaan en hun eigen wapenen gebruiken tegen de Romeinen. En dat iedereen zijn best moest doen, niet zozeer om de stad te verdedigen, zo dat al mogelijk was, maar om de stad te wreken, en men moest bedenken hoe oude mannen, hun kinderen en vrouwen waren gedood door de vijand. En dat ze met vurigheid moesten vechten om de wreedheden van de vijand te wreken.

26. Zo zette Josephus zijn overgebleven mannen i n. Maar toen de vouwen en kinderen zagen dat de stad omsingeld was door en drievoudig leger, en ook zagen dat, dat leger met de wapenen in de hand klaar stonden om aan te vallen, hieven zij en klaagzang aan, en schreeuwden het uit van ellende, al was de stad al vernield. Maar Josephus gaf bevel dat de vrouwen in hun woningen moesten blijven, om geen negatieve invloed op de mannen te hebben met hun geklaag, en zei dat ze zich rustig moesten houden. Hij dreigde zelfs als ze niet rustig zouden blijven. Zelf ging hij naar zijn plaats op de muur en wachtte rustig af wat er zou gaan gebeuren.

27. En nu riepen de trompetters het legioen bijeen, en het leger gaf als antwoord daarop en hard geschreeuw, waarna de pijen op de stad afstormden. De mannen van Josephus herinnerden zich zijn opdracht en stopten hun oren dicht en bedekten hun lichamen tegen de pijlen, en tegen het geluid van de machines. De Joden liepen op de Romeinen af nog voordat deze goed en wel aan hun taak konden beginnen. In het volgende gevecht kwam veel aan het licht van de dapperheid van de mannen aan beide zijden. De Joden vochten ernstig ondanks het grote gevaar waarin zij verkeerden, terwijl de Romeinen eigenlijk niet in gevaar zaten. Het gevecht was echter intens en er vielen veel doden aan beide zijden. Maar de Joden raakten uitgeput door het zich moeten verdedigen en hadden niet voldoende versterkingen om hun plats af te wisselen, terwijl de Romeinen steeds verse troepen lieten aanrukken om hen die vermoeid raakten te

vervangen. En terwijl ook steeds verse mannen de machines bedienden begonnen andere Romeinen al de muren te bestijgen.

28. Toen zag Josephus de noodzaak van krijgsraad in uiterste nood. Wat wellicht aangeeft hoe wanhopig hij was, en gaf opdracht hete olie te gooien over de Romeinen die zich beschermden met schilden. Omdat velen aan de slag gingen was dat vrij snel klaar, en bovendien hadden ze grote hoeveelheden, die ze van alle kanten over de Romeinen uitgoten. Zij gooiden de vaten olie, die nog sisten van de hitte, over de Romeinen die daardoor verbrand werden. Een aantal ven hen raakte uitgeschakeld waardoor de eenheid van de troepen werd verbroken. Men tuimelde van de muren onder verschrikkelijke pijnen, ook al omdat de olie hun gehele lichaam bereikte, en onder hun bewapening verder stroomde. Men raakte bedekt met hete olie en kon daarvan niet ontvluchten. Ze konden slechts rollen van de pijn en vielen van de bruggen af die gemaakt waren. Toen zij zich wilden terugtrekken werden ze door hen die achter hen aankwam en gedwongen weer verder te gaan, in dit gebeuren kwam het voor dat zij ook elkaar verwonden.

29. Ondanks deze tegenslag verloren de Romeinen de moed niet, De Romeinen werden er alleen maar feller van en wilden hun kameraden wreken die door de olie war en overgoten. Zij beschuldigden hen die wilden terugtrekken van lafheid en als iemand die slechts een hindernis was in het gevecht. Dat alles terwijl de Joden steeds olie bleven gooien om het beklimmen van de muren te verhinderen. Door die olie was het niet doenlijk te muren te beklimmen maar zij die naar beneden wilden konden nauwelijks op hun voeten staan. Maar sommigen vielen zelfs van de machines af en werden vertreden door het die achter hen kwamen. Veel van hen vielen ook op de door hen gebouwde dam en werden daar door de Joden gedood. Want toen de Romeinen niet meer op hun voeten konden blijven staan, kregen de Joden, die nu even niet van man -tot-man hoefden te vechten, hun handen vrij om pijlen op hen af te schieten. De bevelhebber onthief die soldaten tegen de avond van hun taak, het aantal doden was niet gering en het aantal gewonden nog groter. Maar de mannen van Jotpata telden slechts zes doden, hoewel er meer dan 300 gewonden waren. Dit gevecht vond plaats op de 20 ste dag van de maand Deius (Sivan).

30. Hierop stelde Vespasiánus zijn mannen gerust naar aanleiding van het gebeurde. Zij waren inderdaad woedend, maar hij wilde liever dat er werd gewerkt in plaats van boos zijn, en gaf opdracht drie torens te bouwen, ieder 16 meter hoog en dat die bekleed moesten worden met ijzeren platen aan alle kanten zodat ze bescherming boden tegen pijlen en niet gemakkelijk in brand konden worden gezet. Deze torens plaatste hij bij de dam op een zodanige manier dat zij pijlen konden afschieten op de stad, en ook lichte machines aan boord hadden om stenen af te schieten. Daarnaast zette hij de dapperste mannen op deze torens bij de katapulten, die niet konden worden gezien vanwege de hoogte waarop zij stonden en de beschermingen die zij hadden, en zij konden gemakkelijk stenen en pijlen afschieten op de stad. Hierop wilden de Joden, die niet aan de stenen en pijlen konden ontkomen, en ook niet konden schieten op iemand die ze niet konden zien, en bovendien beseften dat de torens zo hoog waren dat hun pijlen niemand konden treffen, de stad uitvluchten en schoten op iedereen die hen wilde tegenhouden. Op deze manier weerstonden de mannen van Jotpata de Romeinen, terwijl een groot van hen dagelijks werden gedood, zonder dat men de doden kon wreken o p de vijand, en hen bovendien niet konden verhinderen de stad in te nemen.

31. In deze tijd stuurde Vespasiánus Trajanus erop uit tegen de stad Japha, die dichtbij Jotpata lag, en war de zaken veranderd moesten worden. Bovendien vatte die stad moed uit de zo lang durende belegering en tegenstand van Jotpata. Deze Trajanus was de bevelhebber van het 10 de legioen, en Vespasiánus gaf hen 1.000 ruiters en 2.000 man voetvolk. Toen Trajanus bij deze stad aankwam zag hij dat de inname moeilijk zou zijn. Wan t behalve de natuurlijke sterkte was het ook omgeven met een dubbele muur. Maar toen hij zag dat de bevolking de stad uitkwam en klaar was om te vechten, ging hij de slag aan en na een korte tegenstand van hun zijde, ging hij hen achterna. En toen zij v luchtten naar de eerste muur volgden de Romeinen hen van zo dichtbij, dat zij allen in de greppel tussen de muren terecht kwamen. Waarop hun medeburgers de stad niet openden, uit angst dat ook de Romeinen zouden binnentrekken. Het was zeker dat de Galileeërs gestraft werden door God, die op die manier liet zien dat het zinloos was de door Hem gestuurde Romeinen te weerstaan. Want zij stortten zich voor de poort met groot gedrang, en schreeuwden om binnen gelaten te worden. Zij riepen hun makkers zelfs bij naam, maar hun kelen werden doorgesneden terwijl zij riepen. Want de vijand sloot de poorten van de tweede muur terwijl de burgers de porten van de tweede muur niet openden. Dus waren ze ingesloten tussen twee muren en werden daar in grote aantallen gedood. Veel van hen liepen in e zwaarden van hun medestrijders en zelfs in hun eigen zwaard, behalve het grote aantal dat in de strijd werd gedood. Ook hadden zij niet meer de moed zichzelf te wreken. Bij de opschudding die ze door hun vijand te verduren had den, werd hun geest helemaal gebroken door de houding van hun medeburgers. Ten laatste vlokten zij bij hun sterven niet de Romeinen, maar hun eigen stadgenoten. Zij werden allen gedood, 12.000 man in getal. Trajanus ging ervan uit dat de stad nog slechts een klein aantal strijdbare mannen bevatte, en dat die niet van plan ware, in het licht van het gebeurde, nog enige tegenstand te bieden. Dus liet hij de inname over aan Vespasiánus. Daarom stuurde hij boodschappers naar Vespasiánus, en stelde voor zijn zoon Titus te sturen of de overwinning die hij had bereikt, af te ronden. Vespasiánus hield echter de mogelijkheid open dat er toch nog enige tegenstand ondervonden zou worden, en stuurde zijn zoon met een leger van 500 ruiters en 1.000 man voetvolk. Hij kwam snel naar de stad, en bracht zijn leger op orde. Hij zette Trajanus aan het hoofd van de linkervleugel, en nam zelf het bevel ober de rechtervleugel. Hij leidde de aanval en toen de soldaten ladders tegen de muren opstelden aan alle kanten van de stad, boden de Galileeërs even wat tegenstand, maar verlieten al spoedig de muren. Toen sprongen de mannen van Titus de stad in en wilden haar innemen. Maar omdat de mannen van de stad zich hadden gehergroepeerd, ontstond er een fel gevecht. Want die mannen stortten zich op de Romeinen in de smalle straten, en de vrouwen smeten alles wat voorhanden was naar de Romeinen. Zo hield men een gevecht vol van zes uren lang. Maar toen de mannen uit gestreden waren werd hen de keel doorgesneden, deels in de open lucht, deels in hun huizen. Er waren dus geen mannen meer over in de stad, alleen nog vrouwen en kinderen, die weggevoerd werden als slaven. Het aantal van hen die gedood werden was 15.000 man, en het aantal gevangenen was 2.130 personen. Deze ramp vond plaats op de 25ste dag van de maand Desius (Sivan).

32. Ook de Samaritanen kregen hun deel van de ellende in die dagen. Zij verzamelden zich bij de berg Gerizim, die voor hen een heilige berg is, en daar verbleven zij. Het aantal waarmee zij zich verzameld hadden, als wel als hun moed en inzet, kon slechts beteken dat er een zekere dreiging tot oorlog van hen uitging. Ook hadden ze niets geleerd van wat andere steden overkomen was. Ondanks de grote successen die de Romeinen hadden behaald, marcheerden ze op en ongeordende manier, afhankelijk van

hun eigen zwakheden en af geschrokken bij het eerste lawaai dat ze hoorden. Vespasiánus meende daarom dat het, het beste zou zij hun bewegingen te verhinderen en de basis van hun pogingen af te snijden. Want hoewel iedere stad in Samaria haar eigen garnizoen had, gaf toch het aantal verzamelden enig inzicht en zeker wantrouwen voor wat betreft hun bedoelingen. Enige voorzichtigheid was dus geboden. Hij zond daarom Cerealis, de bevelhebber van het 5 de legioen, met 600 ruiters en 3.000 man voetvolk. Hij meende dat het niet veilig was de berg op te gaan en daar strijd te leveren, want de vijand zou dan het voordeel hebben van hogere grond. Dus omringde hij de lage delen van de berg en waakte daar de gehele dag. Nu gebeurde het dat de Samaritanen, die geen water meer hadden, last kregen van de warmte, het was immers in het midden van de zomer, en men had niet voldoende voorraden meegenomen. Sommigen van hen bezweken onder de warmte, terwijl anderen liever s laaf werden dat dood gingen en naar de Romeinen vluchtten. Hierdoor begreep Cerealis dat degenen die nog op de berg waren gebroken zouden zijn door hun tegenspoed. Dus ging hij de berg op en liet zijn troepen de vijand omsingelen. Hij gaf hen de zekerheid van zijn rechterhand, dat indien men tot een overeenkomst kon komen, zij zichzelf zouden redden. Ook beloofde hij hen dat zij, indien zij de wapens zouden neerleggen, geen schade zouden ondervinden. Maar toen hij hen niet kon overtuigen, viel hij h en aan en doodde op die dag allen van hen, 11.600 man in getal. Dit gebeurde op de 27ste dag van de maand Desius (Sivan). En dit was de ramp die de Samaritanen overkwam.

33. Maar terwijl de mannen van Jotpata nog manhaftig standhielden, en hun ellende droegen op een manier waarop nauwelijks gehoopt kon worden, was op de 47ste dag van de belegering, de dam hoger dan de muur. Op die dag kwam een deserteur bij Vespasiánus, en vertelde hem hoe weinig er nog over waren in de stad, en hoe verzwakt ze was, en dat dan men totaal uitgeput wat door het voortdurende waken en vechten. En dat men niet meer in staat was tegenstand te bieden. Het zou nu met moment zijn om een aanval op te zetten. Want in de laatste nachtwake was de zittende wacht zo vermoeid dat hij in slaap viel, vanwege de vermoeienissen van de vorige dag. Het was zijn advies nu de aanval te beginnen. Maar Vespasiánus had verdenkingen tegen deze deserteur, omdat hij wist hoe trouw de Joden aan elkaar waren, en hoeveel verachting ze hadden voor welke straf dat ook die ze moesten ondergaan. Dit laatste omdat iemand uit Jotpata alle martelingen had ondergaan en toch niets had losgelaten aangaande de situatie in de stad. Hij lachte zelfs toen hij gekruisigd werd. Echter, de waarschijnlijkheid dat wat de man zei werkelijk de waarheid was, deed hem de mogelijkheid openhouden dat hij de waarheid hoorde. Echter, Vespasiánus meende ook dat indien het verhaal en leugen was, e geen grote schade door kon ontstaan. Dus hield hij de man in bewaring en bereidde een leger voor op de inname van de stad. 34. Overeenkomstig de besluiten marcheerde men naar de muur, zonder enig geluid, op het afgesproken moment. En het was Titus zelf die voorop liep, samen met een van zijn tribunen, Domitius Sabinus, en een aantel mannen van het 15 de legioen. Ze sneden de keel van de wacht door, en marcheerden rustig de stad binnen. Na hen kwam Cerealis de tribuun, en Placidus, die de na hen komende soldaten onder zijn bevel had. Toen de citadel genomen was, en de vijand middenin de stad stond was het al daglicht, maar wisten de mannen in de stad nog steeds niet dat de stad genomen was. Want een groot deel van hen sliep nog steeds, en een grote mist die over de stad gevallen was, verhinderde goed te kunnen zien in welke situatie men zich bevond, totdat een geheel Romeins leger in de stad aangekomen was, en men ontdekte wat er gebeurd was. En pas toen ze werden gedood, begrepen ze dat de stad gevallen was. En wat de Romeinen betreft, die herinnerden zich heel goed wat ze te lijden hadden gehad tijdens de

belegering, dus die spaarden niemand, maar dreven het volk naar de citadel en doodden hen onderweg. Dat was bovendien een plaats waar men zich nauwelijks kon verdedigen. Terwijl ze voortliepen door de nauwe straten struikelde men omdat de voeten niet behoorlijk konden worden neergezet. Tijdens het lopen werden ze gedood en bij de citadel gingen ze ten onder in het gedrang. Dit veroorzaakte dat de mannen van Josephus er de voorkeur aan gaven zichzelf te doden. Want toen ze zagen dat ze geen Romein meer konden doden, wilde ze verhinderen dat de Romeinen hen konden doden en doodden zij zichzelf.

35. Echter, enkele van de wachters die zagen dat de stad genomen was, vluchtten naar een toren zo snel als ze konden en wilden zich daar verschansen. En misschien wel zichzelf verdedigen. Maar toen ze omsingeld waren door de vijand, zagen ze in dat het te laat was en boden vrijmoedig hun nek aan om geëxecuteerd te worden. De Romeinen hadden graag kunnen zeggen dat de stad was genomen zonder enig verlies aan hun kant, ware het niet dat een centurion, Antonius, sneuvelde bij de inname. Zijn dood was het gevolg van verraad. Er was namelijk iemand die de grotten in was gevlucht, er waren in die buurt veel grotten. Hij vroeg aan Antonius hem de rechterhand toe te steken als waarborg, en hem zou verzekeren gespaard te worden. Hij reikte hem de rechterhand toe, en werd daarop met een speer in de zijde gestoken en stierf onmiddellijk.

36. Het was look op deze dag dat de Romeinen velen doodden. De volgende dag doorzichten ze plaatsen waar men zich zou kunnen verbergen, en vielen hen aan die zich onder de grond en in grotten hadden verstopt. Dat ongeacht leeftijd, behalve de kinderen en vrouwen. OP deze manier werden nog een 1. 200 man gedood. Het totaal van hen die vielen tijdens de belegering en deze laatste veldslag, is 40.000 mannen. Daarop gaf Vespasiánus opdracht de stad af te breken en de fortificaties te verbranden. Zo werd Jotpata genomen, in het 13 de jaar van de regering van Nero, op de eerste dag van de maand Panemus (Tamuz).

HOOFDSTUK 8.
HOE JOSEPHUS WERD ONTDEKT DOOR EEN VROUW, EN HIJ BEREID WAS ZICHZELF OVER TE GEVEN AAN DE ROMEINEN. WAT HIJ DOORSTOND VAN ZIJN EIGEN MANNEN TOEN ZIJ PROBEERDEN HEM DAARVAN TEGEN TE HOUDEN. WAT HIJ ZEI TEGEN VESPASIÁNUS, TOEN HIJ BIJ HEM WERD GEBRACHT OP WELKE MANIER VESPASIÁNUS HEM LATER INZETTE.

1. De Romeinen zochten intens naar Josephus, zowel vanwege de haat die ze tegen hem hadden als vanwege het feit dat hu bevelhebber hem graag gevangen zag. Hij ging er van uit dat als hij eenmaal gevangen was, het grootste deel van de oorlog voorbij zou zijn. Ze zochten onder de doden en ook in alle plekken van de stad waar iemand zich zou kunnen verbergen. Maar toen de stad genomen was, kreeg hij hulp door middel van een bovennatuurlijke voorzienigheid. Want toen hij zich teruggetrokken had nadat de vijand de stad genomen had, liep hij in een diepe kuil, die niet zichtbaar was van boven de grond. En daar ontmoette hij 40 man die zich ook hadden verstopt, en die voor een paar dagen proviand bij zich hadden. Overdag hielden zij zich verborgen en in de nacht trokken zij er op uit om te zien of er een ontsnappingsmogelijkheid was en hoe de Romeinse wacht geregeld was. Maar alle plaatsen werden bewaakt vanwege Josephus, zodat er echt geen ontkomen was. Zo verborg hij zich twee dagen. Maar op de derde dag, toen een vrouw uit de groep gevangen werd genomen, werd ook hij ontdekt. Waarop Vespasiánus haastig twee tribunen zond, Paulinus en Gallicanus, en gaf hen opdracht hem hu rechterhand aan te bieden als garantie voor zijn leven en hem over te halen zich over te leveren.

2. Dus kwamen ze de mannen uitnodigen te komen en gaven hen de verzekering dat hun levens gespaard zouden worden, maar ze kunnen hen niet overtuigen. Hij had namelijk de verdenking da hij die zoveel weerstand had geboden aan de Romeinen ervoor gestraft zou worden, en dat ze hem die verzekering niet gaven uit sympathie. Hij vreesde dat Vespasiánus hem uitnodigde om hem te kunnen straffen, totdat Vespasiánus een derde tribuun, Nicanor, naar hem toestuurde. Hij kende Josephus heel goed en ze waren ooit bevriend geweest. Toen hij gekomen was, weidde hij uit over de natuurlijke mildheid van de Romeinen, voor hen die men veroverd had. En vertelde hem dat hij zich zo moedig had gedragen, dat hij eerder de bewondering dan de haat van de bevelhebbers had verworven. En dat de opperbevelhebber hem gezonden had, niet om te kunnen straffen, want dat kon hij u al doen, maar om een man van moed te ontmoeten. Hij voegde er aan toe dat Vespasiánus als hij besloten had hem te straffen niet een oud vriend naar hem toe gestuurd zou hebben, en zich niet zo huichelachtig zou opstellen. Ook zou er zelf niet mee h ebben ingestemd mocht er bedrog of en list in het spel zijn.

3. Toen Josephus aarzelde om in te gaan op het voorstel van Nicanor, wilden de soldaten de kuil in brand steken. Maar de tribuun stond dat niet toe, omdat hij de man levend wilde brengen bij Vespasiánus. Nu begon Nicanor er meer op aan te dringen dat Josephus zou luisteren, en hij begreep heel goed dat de vijand hem kon bedreigen, daarom bracht hij hem in herinnering dat hijzelf gedroomd had en in die dromen God zelf had laten zien welke ram pen de Joden zouden overkomen en welke rol Rome daarin zou spelen. Josephus was slim genoeg om ineens deze dromen uit te leggen in die zin daar er een wonderlijke bevrijding zou komen. Verder was niet ongekend met de profetieën die in het Heilige Boek stonden, hij was immers zelf een priester en kwam uit een priesterlijk geslacht en was vak in extase. En hij gaf verder een verslag van de

dromen die hij onlangs had ontvangen, en hij zond stilletjes een gebed op tot God: omdat het U, schepper van het Jood se volk, welgevallig is dit volk tot schande te brengen, en aan de Romeinen de overwinning te geven, geef ik mijzelf gewillig over in hun handen. Daarna zei hij: Ik verklaar openlijk niet als een gevangene of als deserteur naar de Romeinen te gaan, maar als een dienaar van God.

4. Toen hij dit had gezegd, ging hij in op de uitnodiging Nicanor. Maar toen de Joden begrepen dat hij van plan was de uitnodiging aan te nemen, schreeuwden ze als een man uit: inderdaad, nu worden wetten van onze voorvaders met voeten getreden. Dat God die de zielen van de Joden geschapen haft met grote moed, waardoor zij de dood verachten.
O Josephus! Hou je zoveel van het leven? Kun je de gedachte aan slavernij verdragen? Hoe kun je jezelf vergeten? Hoevelen heb je er niet van overtuigd het leven in te zetten voor de vrijheid? Je krijgt een valse reputatie van mannelijkheid, en ook van wijsheid, als je hen tegen wie je zo intens en moedig hebt gevochten, nu ziet als de redders van je leven. Het succes van de Romeinen doet je jezelf vergeten, jij, die de plicht hebt de eer van Israël te beschermen! We bieden je onze rechterhand en een zwaard aan. Als je het wilt kun je sterven als een leider van Israël. Als je dat niet wenst, sterf dan als een verrader van Joden. Nadat ze dit hadden gezegd renden ze op hem af met zwaarden en wilden hem doden, als hij echt van zins was zich over te geven aan de Romeinen.

5. Hierop werd Josephus bang van hun aanval, en toch dacht hij dat hij een verrader van de geboden van God zou zijn als hij zou sterven voordat hij bevrijd zou zijn. Dus begon hij als een filosoof die in moeilijkheden is, tegen hen te spreken en zei: O mijn vrienden, waarom zouden we onszelf doden? En waarom stellen we onze levens, onze zielen, aan een dergelijk gevaar bloot? Durft iemand te zeggen dat ik niet de man zou zijn die ik ben? Neen, de Romeinen zijn voldoende verstandig om de situatie te beseffen. Het is een dapper ding om in de oorlog te sterven. Maar dan wel door de hand van de veroveraar! Als ik tracht te voorkomen te sterven door de hand van de Romeinen, dan pas ben ik het waard te sterven door mijn eigen zwaard of dat van mijn vrienden. Maar als zij genade tonen en het leven van hun vijand sparen, hoeveel meer dienen we dan onszelf te sparen? Het is toch te dwaas onszelf aan te doen wat we onze vijanden hebben verhinderd te doen? Ik verklaar openlijk dat het een goed ding is te sterven voor de vrijheid. Maar laat dat zo zijn in de oorlog en door hen die onze vrijheid bedreigen. Maar nu wil d e vijand niet met ons vechten en ons ook niet doden. Hij is een lafaard die niet bereid is te sterven wanneer dat van hem gevraagd wordt. Waar moeten we bang voor zijn als we naar de Romeinen gaan? De dood? Als dat zo is, waar zijn we bang voor, dat de vijand ons zal martelen, wellicht zal doden? Er wordt beweerd dat we dan hun slaven zullen worden. En hebben we vandaag dan onze vrijheid? Er wordt ook gezegd dat het moedig is zichzelf te doden. In de gegeven omstandigheden is dat eerder een laffe da ad. Dat staat gelijk met een kapitein die zijn schip laat zinken uit angst voor een storm. Verder is zelfmoord een misdaad tegen God, zelfs dieren doen het niet. Er is ook geen dier dat zichzelf doodt het verlangen te leven ligt in alle schepselen. Het is daarom beter door de hand van de vijand te sterven dat zich het eigen leven te benemen. Denk je ook niet dat God toornig wordt als je vernietigt wat je is toevertrouwd? Want is van Hem dat we ons leven hebben gekregen, en het is ook alleen aan Hem o m dat van ons weg te nemen. Het lichaam van alle mensen is sterfelijk, en het is geschapen uit vergankelijk materiaal. De ziel echter is onsterfelijk, en is deel van de Goddelijkheid die in ons lichaam woont. Daar komt nog bij dat als we iets dat ons toevertrouwd is door een mens, we als slechteriken worden gezien. Als iemand dan zijn lichaam, dat hem

door God is toevertrouwd, willens en wetens schade toebrengt, wat is dan de naam die hij krijgt? Verder stelt onze eigen wet terecht dat een slaaf die van zijn meester wegloopt, gestraft moet worden en we weten dat niet alle meesters even rechtvaardig zijn. Moeten we dan proberen weg te lopen van God, die de meest rechtvaardige van alle meesters is, en denken zonder schuld te blijven? Weten jullie dan niet dat we uit dit leven gaan op de wijze van de natuur, dat we het lichaam dat we van God hebben geleend, weer aan Hem teruggeven in ruil voor eeuwige glorie? Dat hun huizen en hun nageslacht zeker zijn, dat hun ziel puur en gehoorzaam is en daardoor een heilige plaats in de hemel krijgt? Terwijl de ziel van hem die zich tegen zichzelf gekeerd heeft inde donkerste plaats terecht komt terwijl ook zijn nageslacht te lijden heeft? God haat dergelijk gedrag en Hij straft degenen die het doen als een wijs Wetgever. Daarom bepaalt onze wet dan een zelfmoordenaar niet begraven mag worden, maar in de zon moet blijven liggen, terwijl we de lichamen van onze vijanden wel mogen begraven. Er zijn zelf landen waar de wet bestaat dat van een zelfmoordenaar de rechterhand moet worden afgehakt als hij dood is, omdat men ervan uitgaan dat hij een vreemde voor zichzelf is geworden en dus zijn hand ook een vreemde voor hem is geworden. Het is daarom, mijn vrienden, goed om het goede te doen, en niet toe te voegen aan de rampen die we al hebben ondergaan. Als we onszelf willen redden, en kunnen redden, dan moeten we dat doen. Gered te worden door een vijand, terwijl we al zo veel onze moed hebben getoond, is op geen enkele manier en schande. Maar als we willen sterven, is het het beste te sterven door de hand van onze overwinnaars. Ik zal nooit overlopen naar de vijand en zo een verrader worden van mezelf. Ik zou dan een groter dwaas zijn dan een deserteur, omdat zo iemand slechts zichzelf wil redden, en ik het zou doen voor mijn eigen vernietiging. En ik weet heel goed dat het mogelijk is dat we verraden zullen worden in deze zaak. Ik geef mijn rechterhand als waarborg, dat, zo ik verraden zal worden, met een lach zal sterven. En een troost zal vinden in de glorie die ik bij mijn Schepper zal ontvangen.

6. Deze en vele andere argumenten voerde Josephus aan om de mannen af te houden van zelfmoord. Maar radeloosheid had hun oren ontoegankelijk gemaakt ook al omdat ze reeds lang besloten hadden dat te doen en ze zich ergerden aan Josephus. Ze renden op hem af met het zwaard in de hand, van alle delen van de ruimten waarin ze waren, en noemden hem een lafaard en iedereen stond klaar om het te doden. Maar hij riep er een bij naam, keek een ander recht in de ogen en pakte een derde bij de hand, en maakte een vierde beschaamd over zichzelf, door te stellen dat ze zich te veel lieten meeslepen door hun emoties. Hij slaagde erin iedereen zijn zwaard te doen loslaten en bedwong hen hoewel ze als wilde beesten rondom hem stonden. Hun respect voor hem bleek toch zo groot dat zijn hun zwaarden lieten zakken en weer terug deden in de schede. En zij die daar waren werden zelfs onwillig hun waard in zijn lichaam te boren, als ze dat al konden.

7. Zelfs in uiterste nood verloor Josephus zijn kalmte niet. Hij vertrouwde zichzelf toe een God en hij zette zelfs zijn leven op het spel door het volgende te zeggen. En nu, zei hij, omdat jullie zo graag willen sterven, laten we dan de dood tegemoet gaan en het lot laten beslissen over de volgorde van onze dood. Hij op wie het lot het eerst valt doodt hem die nummer twee is, en zo verder. En zo zal het een ieder van ons vergaan. Zo zal niemand sterven door zijn eigen hand, het zou immers oneerlijk zijn als iemand zichzelf zo u redden, terwijl de anderen sterven. Dit voorstel was voor iedereen aanvaardbaar. En nadat hij hen had overtuigd om het lot te laten beslissen, trok hij ook voor zichzelf en lot. Hij die het eerst lot getrokken had legde zijn hoofd op en tafel en verwachtte dat

Josephus hem zou doden. Want zij vonden de dood, indien Josephus met hen zou sterven zouter dan het leven. Maar hij trok het lot om als laatste te sterven, wat gezien werd als een voorzienigheid van God. En omdat hij niet verlangde door het lot veroordeeld te worden, maar ook niet om zijn handen te besmeuren met het bloed van zijn vrienden, overtuigde hij hen van zijn trouw aan hen, en, net als hij, te willen leven.

8. Zo ontvluchtte Josephus de oorlog met de Romeinen, en zijn eigen oorlog met zijn vrienden. Daarna werd hij door Nicanor naar Vespasiánus gebracht. Waarna alle Romeinen uitliepen om het te zien. En omdat de menigte elkaar bijna verdrukte, was er een behoorlijke consternatie. Terwijl sommigen blij waren dat Josephus gevangen was genomen, en anderen hem dreigden, en weer anderen hem van dichtbij wilden zien. Zij die wat verder stonden schreeuwden dat dit hun vijand was en ter dood moest worden gebracht, en anderen gilden niet te zullen vergeten wat hij hen had aangedaan, vrees de Josephus toch wel even voor en goede afloop. Er waren een paar Romeinse bevelhebbers, die, hoe woedend ze eerst ook op hem waren, hem toch wel wilden zien. Maar wat betreft de rest, de moed van Titus, en het geduld van en Josephus onder deze beproeving, maakte dat zij medelijden met hem kregen, al was het maar vanwege zijn leeftijd. Vooral toen Titus hen eraan herinnerde dat het nog maar kort geleden was dat ze met elkaar vochten maar dat hij nu in de handen van zijn vijand was. Om verschillende red enen vroeg hij hen geduld te hebben met Josephus. Hij was ook van grote invloed op het besluit van zijn vader om zijn leven te sparen. Echter, Vespasiánus gaf strenge orders hem goed te bewaken, omdat hij hem spoedig naar Nero wilde sturen.

9. Toen Josephus hoorde dat deze orders gegeven werden, zei hij dat hij persoonlijk iets wilde zeggen. Maar slechts als ze alleen waren. Toen iedereen weggezonden was behalve Titus en twee vrienden, zei hij: O Vespasiánus, denk niet dat u slechts Josephus hemzelf gevangen hebt genomen, want ik ben gekomen met belangrijke berichten. Zou ik niet door God hierheen gezonden zijn, want ik weet hoe de wetten zijn, namelijk dat een verliezend bevelhebber behoort te sterven. U wilt mij naar Nero zenden? Waarom? Voor wat? Zijn de nakomelingen van Nero nog steeds in leven als ze tot u komen? U, o Vespasiánus, bent Caesar en keizer, u, en uw zoon. Bind mij nu nog vaster, en houdt mij voor uzelf, want u, o caesar, bent niet slechts heer over mij, maar over het land en over de zee en over de mensheid. En ik verdien zeker geen beter lot dan gestraft te worden door u, zo ik lichtvaardig zou beweren dat mijn uitspraken van God komen. Toen hij dit zei wilde Vespasiánus hem op dat moment niet geloven, maar vermoedde dat Josephus dit zei als een slimme zet om zichzelf te redden. Maar iets later was hij overtuigd, en geloofde in de waarheid van hetgeen gezegd was. God zelf had zijn verwachting van Caesar -zijn gewekt, en bovendien streefde hij al naar Caesar -zijn omdat ook ander de voortekenen in die richting wezen. Hij ontdekte ook dat Josephus bij andere gelegenheden de waarheid sprak. Want een van hen die bij deze geheime bijeenkomst aanwezig waren zei tegen Josephus: ik kan slechts verbaasd zijn over het feit dat het de bevolking van Jotpata niet hebt verteld dat de stad zou vallen. En ook niet hebt kunnen voorzeggen wat er met jezelf zou gebeuren, tenzij wat je nu zegt ijdele woorden zijn om jezelf te redden van de woede die tegen je ontstaan is. Waarop Josephus antwoordde: ik heb de bewoners van Jotpata verteld dat ze op de 47ste dag verslagen zouden worden en dat ik levend gevangen genomen zou worden door de Romeinen. Nadat Vespasiánus navraag had gedaan bij andere gevangenen vertelden die hem dat dit inderdaad zo was, en daardoor begon Vespasiánus ook te gekloven in de uitspraken van Josephus over zijn toekomst als Caesar. Toch gaf hij Josephus geen volledige vrijheid, maar gaf hem wel behoorlijke kleding en enige geschenken. Hij behandelde hem op een voorkomende

manie r en bleef dat doen, en ook Titus bleef de belangen van Josephus verdedigen en toonde hem eer en respect.

HOOFDSTUK 9.
HOE JOPPA WERD GENOMEN EN TIBERIAS BEVRIJD.

1. Vespasiánus ging terug naar Ptolemeus op de vierde dag van de maand Panemus (Tamus), en vandaar naar Cesarea, dat aan de kust is. Dit was een grote stad in Judea, en voor het grootst deel bewoon door Grieken. De burgers ontvingen het Romeinse leger met hun opperbevelhebber onder grote vreugde en toejuichingen voor het een deel uit sympathie boor de Romeinen en het andere deel uit haat tegen hen die overwonnen waren. Zij beschimpten Josephus en wilden dat hij ter dood werd gebracht. Maar Vespasiánus ging aan dit verlangen voorbij door er geheel niet op in te gaan. Twee van de legioenen plaatste hij in Cesarea, zodat ze daar hun winterkwartier zouden opslaan omdat hij de stad voor dat doel geschikt vond. Maar hij plaatste het 5 de en 10de legioen bij Scythopolis, om Cesarea niet te veel te belasten. Deze plaats had zelfs in de winter een aangename temperatuur en was in de zomer verstikkend warm, omdat het in een vallei lag in de buurt ven het meer van Tiberias.

2. Intussen kwamen er weer gezinnen naar Joppa om de stad te repareren en de stad te gebruiken als toevluchtsoord, nadat Cestus het verlaten had achtergelaten. Omdat het omringende land geheel braak lag na de vernietigingen van de oorlog en niet in staat was hen te onderhouden, gingen zij van de kust weg. Zij bouwden een groot aantal piratenschepen en werden piraat op de zee bij Syrië, Foenicie en Egypte, en maakten daar de zee onveilig. Maar toen dit bericht Vespasiánus bereikte stuurde hij ruiterij en voetvolk naar Joppa, dat in de nacht onbewaakt was. Zij echter die in de stad waren vreesden een aanval en waren ook bang. Ze deden geen enkele poging de Romeinen tegen te houden maar vluchtten met hun schepen de zee op buiten het bereik van pijlen, en bleven daar de gehele nacht.

3. Nu is Joppa geen natuurlijke haven, want het heeft een ruwe kust, en het grootste deel van de kust is recht. Maar tussen het ruwe en het rechte deel zijn stenen gelegd op de plaats waarvan beweerd wordt dat Andromeda haar voeten heeft geplaatst, maar wat volgens velen ook een oude fabel is. De noordenwind beukt op de kust en grote golven slaan op het strand, en tegen de rotsen. Wat de haven meer gevaarlijk maakte dan het land dat zij ontvlucht waren. Nadat de mensen van Joppa de zee op waren gevlucht en daar ronddreven, overviel hen een harde storm in de morgen. Deze storm wordt door zeelieden de 'zwarte noordenwind' genoemd, en deze sloeg hun schepen op de rotsen, waardoor zij met alle moeite de open zee wilden bereiken. Zij durfden niet op het land terecht te komen omdat daar teveel vijanden waren. De rotsen waren hard en er stonde n veel vijanden, dus aan land gaan was geen optie. Terwijl de golven zo hoog opkwamen, dat zij dreigden te verdrinken. Er bleef geen plek over om te vluchten, en geen enkele manier om zichzelf te redden. En da terwijl ze, door het geweld van de wind, zouden verdrinken, en in de stad het geweld van de Romeinen vreesden. Terwijl de schepen tegen elkaar botsten begonnen zij te klagen bij het verschrikkelijke lawaai van kapot gevaren schepen. Men hield zich drijvende aan wrakhout. Sommigen van hen meenden dat het beter was door hun eigen zwaard te sterven dan te verdrinken in de zee. Hoewel het grootste deel van hen werd weggedreven door de golven en stuk sloegen op de rotsen waardoor het strand vol lag met dode lichamen. Zij die levend de kust bereikt en werden daar door de Romeinen gedood. Het aantal doden door het geweld van de zee

was ongeveer 4.200 mannen. De Romeinen namen de stad zonder tegenstand en maakten die met de grond gelijk.

4. En zo werd Joppa voor de tweede maal veroverd door de Romeinen. Maar Vespasiánus, om verder piraterij te voorkomen, liet daar een kamp opzetten waar de citadel van Joppa gestaan had. En liet daar een aantal ruiters achter en een kleine groep voetvolk als bewaking en de ruiterij had tot taak het omliggende land te vernietigen. Deze troepen trokken over het land, zoals hen was opgedragen en dagelijks vernietigden zij het land.

5. Maar toen het nieuws van de val van Jotapata Jeruzalem bereikte, werd het daar niet geloofd. Ten eerste omdat men een zo grote ramp niet wilde geloven en ten tweede omdat er geen ooggetuigen waren die het nieuws konden bevestigen. Er was namelijk geen enkeling over om het nieuws te kunnen brengen, maar het was een gerucht, en geruchten gaan snel. De waarheid echter werd geleidelijk sterker en sterker, want de mensen in de buurt van Jotapata bevestigden het waardoor de werkelijkheid duidelijk werd. Toch werden er zaken aan toegevoegd die niet waar waren. Zo werd er beweerd dat ook Josephus gedood was bij de inname van de stad, waardoor er in Jeruzalem gerouwd werd. In al huizen en door iedereen die familie in Jotpata had werd geklaagd en gerouwd. Het was bijna een nationale rouw. Sommigen treurden voor degenen die daar geleefd hadden, anderen voor hun familie, anderen voor hun vrienden, en weer anderen voor hun strijdmakkers, maar iedereen treurde om Josephus. Deze rouw duurde 30 dagen. E werden zelfs beroepsklagers ingehuurd met hun muziekinstrumenten om klagende muziek te spelen.

6. Maar toen de werkelijkheid volledig bekend werd, was het duidelijk hoe de situatie om Jotapata werkelijk was. En dat de dood van Josephus onwaar was. En toen men begreep dat hij nog leefde, en bij de Romeinen was, en op een andere manier werd behandeld dan een gewone gevangene, werden ze woest, met meer intensiteit dan ze verdrietig waren bij het nieuws van zijn dood. Hij werd uitgescholden voor lafaard door de een door anderen als deserteur. De stad was vol verontwaardiging over hem en men maakt hen veel verwijten. Hun woede werd versterkt door hun eigen ellende, en gebrek aan vooruitzichten. En wat doorgaans de aanleiding is tot voorzichtigheid voor wijze mannen, ik bedoel beproevingen, werd nu de oorzaak voor hen om de rampen op te zoeken, en de een ramp volgde nu de andere op. Ze besloten zich nu met nog meer felheid op de Romeinen te storten, om wraak te nemen. Dit was de staat waarin Jeruzalem zich bevond toen de moeilijkheden pas echt begonnen.

7. Maar Vespasiánus, wilde het koninkrijk van Agrippa zien, terwijl ook de koning zelf dat graag wilde, deels om Vespasiánus zo voorkomend en met pracht en praal te kunnen ontvangen voor zover zijn middelen dat toestond, en deels om adviezen te krijgen over mogelijke tekortkomingen in zijn beleid. Vespasiánus vertrok uit Caesaréa dat aan de kust ligt en ging naar Caesaréa Philippi en daar liet hij zijn leger 20 dagen bijkomen, terwijl hijzelf deelnam aan de feesten van koning Agrippa, die openlijk God dankte voor de behouden terugkeer van Vespasiánus en het succes van zijn ondernemingen. Mar toen hij het bericht ontving dat Tiberias was streefde naar veranderingen en dat Tarichere doende was met een opstand, steden die beiden deel uitmaakten van het koninkrijk van Agrippa, concludeerde hij dat de Joden in het geheel niet wisten wat gehoorzaamheid was, en besloot tegen deze steden op te trekken, om Agrippa te helpen en om orde op zaken te stellen in die steden. Hij stuurde zijn zoon Titus naar Cesarea,

om het leger op te halen dat bij Seythopous, de grootste stad van de Decapolis, en in de buurt van Tiberias, op te halen, en verder wachtte hij op zijn zoon. Hij kwam aan met drie legioenen, en sloeg zijn kamp op, ongeveer zes km. van Tiberias, waardoor hij goed gezien kon worden. De plaats waar het kamp was wordt Sennabris genoemd. Hij stuurde ook de decurion Valerianus, met 50 ruiters om vrede voor te stellen aan de inwoners van de stad, en vroeg daarbij een teken van betrouwbaarheid. Hij gehad gehoord dat de bevolking vrede wilde, maar verplicht werden zich opruiend op te stellen, en zelfs gedwongen te vechten. Toen Valerianus naar deze plaats was opgemarcheerd, en dichtbij de muur was, steef hij van zijn paard af, wat ook zijn mannen deden om niet al te bedreigend over te komen. Maar voordat zij ook maar iets konden zeggen, deden de sterkste van de stad een uitval naar hen. Hun leider was Jesus, de zoon van Shaphat, en eerste leider van een roversbende. Valerianus vond het niet verstandig om tegen het bevel van Vespasiánus in te gaan en wilde de strijd niet aangaan, hoewel hij zeker was van een overwinning, dus koos hij voor de vlucht met achterlating van de paarden. De paarden werden door Jesus, de zoon van Shaphat de stad ingevoerd met de houding van een overwinnaar.

8. De ouderen en de andere leiders, die vreesden dat dit gedrag wel eens de reden zou kunnen worden voor een aanval op de stad, luchtten naar de Romeinen. Ze namen hun koning mee en vielen neer voor Vespasiánus en vroegen om zijn gunst. Zij smeekten hem niet aan hen voorbij te zien en hen niet te straffen voor de onbedachtzaamheid van een paar roekeloze mannen, maar het volk te sparen dat altijd beleefd en gehoorzaam was geweest aan de Romeinen. Maar de veroorzaker van deze opstand te straffen, die hen tot nu toe goed had bewaakt maar geen zekerheid kon geven over zijn gedrag in de toekomst. Met deze verzoeken kon Vespasiánus akkoord gaan, hoewel hij zeer boos was op de gehele stad vanwege de paardenroof, ook al omdat hij gezien had dat Agrippa zich zorgen om hen maakte. Toen Vespasiánus en Agrippa het hadden aangenomen gaven zij hun rechterhand als waarborg, maar, Jesus en zijn groep vonden het in Tiberias niet meer veilig en vertrokken naar Tarichete. De volgende dag stuurde Vespasiánus Trajanus met enige ruiters naar de citadel, om te ontdekken of de bevolking wel of geen vrede wenste. Toen hij ontdekte dat de bevolking hetzelfde wilde als de verzoekers, nam hij zijn leger en ging naar de stad. Het volk opende de poorten voor hem, en ontmoette hem met toejuichingen en vreugde en noemden hem hun redder e n weldoener. Maar toen het leger veel tijd nodig had om de stad binnen te gaan omdat de poort te smal was, gaf Vespasiánus bevel de zuidelijke muur af te breken en zo een brede doorgang te hebben. Hij gaf zijn troepen opdracht zich te onthouden van verkrachting en andere onjuistheden, dit om de koning tegemoet te komen. Hij spaarde de rest van de muur terwijl de koning zijn volk bezwoer getrouw te zijn aan de Romeinen. Zo herstelde hij de rust in de stad nadat het behoorlijk geleden had onder de opstand.

HOOFDSTUK 10. HOE TARICHEAE WERD GENOMEN. EEN BESCHRIJVING VAN DE RIVIER DE JORDAAN, EN VAN HET LAND VAN GENNESARETH.

1. Nu sloeg Vespasiánus zijn kamp op tussen deze stad en Taricheae, maar op een manier die het kamp versterkte, meer dan gewoonlijk. Omdat hij ervan uitging een lange oorlog te moeten voeren. Want de opstandelingen waren naar Taricheae gegaan, omdat zij vertrouwden op de sterkte van de stad, en op het maar waaraan de stad lag. Dit meer wordt het meer van Gennesareth genoemd d oor de bewoners van de stad. De stad zelf is gelegen, evenals Tiberias, aan de voet van een berg, en aan die kanten waar

ze niet beschermd wordt door het meer had Josephus haar versterkt, hoewel niet zo sterk als Tiberias. Want de muur van Tiberias was gebouwd voordat de Joodse opstand begon, toen er nog voldoende geld beschikbaar was, en veel macht, maar Tarichese beperkte zich door enkele gulle gaven te geven. Toch lag er een groot aantal schepen klaar op het meer om zich daar te kunnen terugtrekken ingeval van een aanval over land. Ze waren er dus op berekend over het meer te kunnen vluchten. Zodat, toen de Romeinen een muur om hun kamp bouwden, Jesus en de zijn daar niet van onder de indruk waren, maar zich in slagorde opstelden en een aanval uit voerden. Bij de eerste aanval werden de bouwers van de muur verspreid. En de aanvallers trokken het reeds gebouwde omver. Maar toen de aanvallers zagen dat de Romeinen zich gereed maakten voor een tegenaanval, trokken ze zich teug voordat ze zelf verliezen te verduren hadden. Maar toen de Romeinen achter hen aan kwamen, en hen in hun schepen dreven, bestookten ze de Romeinen vanaf de schepen, terwijl ze de schepen naast elkaar plaatsten, als in slagorde. Toen Vespasiánus hoorde dat een grote menigte zich had verzameld in de vallei die voor de stad lag, stuurde hij zijn zoon Titus met 600 ruiters om het te verspreiden.

2. Maar toen Titus zag dat de vijand talrijker was dan verwacht, vroeg hij zijn vader om meer troepen. Maar toen hij zag dat zijn ruiters graag wilden vechten, nog voordat er versterkingen waren gearriveerd, maar dat er ook waren die verbaasd waren over de menigte van de Joden, ging hij op een plaats staan waar iedereen hem kon horen en zei: mijn dappere Romeinen, Het is goed dat ik jullie laat nadenken over wat een volk jullie zijn, in het begin van mijn toespraak, zodat je er niet onbekend mee bent wat en wie jullie zijn, en tegen wie jullie al zo dapper hebben gevochten. Want aan ons, de Romeinen, heeft nog niemand van de bewoonde aarde kunnen vluchten. Maar wat de Joden aangaat, hoewel zij al verslagen zijn, geven ze niet op. Het is bedroevend dat we onze voorspoed gemakkelijk zouden kunnen bereiken, en veel beter dat we ervoor strijden. Ook ik heb de tegenstand gezien van onze vijand en ik ben er blij mee. Toch ben ik er bang voor dat de menigte van de vijand jullie angst inboezemt, laten we dan nu vaststellen wie de vijand is en wie wij zijn en waarvoor we strijden. Deze Joden, hoewel dapper en verachters van de dood, zijn slechts een wanordelijke groep en onervaren in de oorlog. Zij zijn niet meer dan een gewone bende en verdienen de naam van en leger te zijn niet! Ik hoef jullie niet te vertellen wat orde en vaardigheid betekent. Dat is ook de reden dat wij, Romeinen, oefenen in tijden van vrede om klaar te zijn voor de oorlog. We hoeven daarbij niet te denken aan het aantal van onze vijanden, want onze vaardigheden en discipline winnen het van het aantal. Bedenk verder dat je tegen een groep vecht die, in verhouding tot ons, eigenlijk ongewapend is, terwijl wij daaraan geen gebrek hebben. Zij zijn niet meer dan voetvolk, jullie zijn ruiters. Zij hebben eigenlijk geen aanvoerder, terwijl jullie mij hebben. Al deze voordelen maken jullie in feite veel meer dan jullie zouden zijn. Waardoor het grote aantal van de vijand eigenlijk in hun eigen nadeel werkt. Nu is het niet het aantal mannen, al zijn het soldaten, dat de overwinning verzekert, maar hun dapperheid, al zijn het er slechts weinig. Want weinigen is slagorde kunnen beter met elkaar samenwerken dan velen, terwijl velen meer schade van elkaar ondervinden. Het zijn onbezonnenheid en onbesuisdheid die de Joden voortdrijven. Deze passies kunnen indrukwekkend zijn, mar alleen als ze winnen, als ze verliezen rake n zij uitgeblust. Wij worden geleid door moed, gehoorzaamheid en kracht, daarin ligt onze sterkte. En dat heeft ons nog nooit in de steek gelaten. Inderdaad, jullie gevochten is gebaseerd op betere motieven dan dat van de Joden. Want hoewel zij hard lopen om te vechten voor hun vrijheid, en voor hun land, wat betreft ons motief, dat glorie is? Laat het nooit gezegd worden dat de Joden, ons, die de wereld

beheersen, in staat zijn ons aan te vallen. We moeten ons hieraan weerspiegelen aan dit, dat er geen angst is en ook niet kan zijn, deze slag te verliezen. Want zij die ons helpen zijn al met velen onderweg. Toch is het in onze macht zelfstandig de overwinning te behalen. En ik denk dat we op weg zijnde hulp helemaal niet nodig hebben, en dat onze o verwinning van onszelf afhangt, en onsen grote refutatie zal verwerven. Ik kan niet anders dan denken dat dit een situatie is waarin we onze moed kunnen bewijzen aan onszelf en aan mijn vader. Dit gevecht zal laten zien of jullie werkelijk soldaten zijn! Het is voor mijn vader de meest normale zaak te overwinnen. En voor mijzelf, ik kan de gedachte niet verdragen aan mijn vader te moeten laten weten dat ik in handen van de vijand gevallen ben. En hoe willen jullie voorkomen beschaamd te worden als je minder moed hebt dan jullie leider, als hij jullie voorgaat in het gevaar? Want jullie weten heel goed da ik vooraan zal gaan, het gevaar tegemoet. En dat ik de eerste ben die de vijand aanvalt. Verlaat mij daarom niet, maar breng jezelf zover er zeker van de zijn dat de goden jullie helpen. Weet, voordat je begint aan de strijd, je altijd meer succes hebt met vechten dan met vluchten!

3. Nadat Titus dit gezegd had, kwam een buitengewoon grote woedeaanval over de mannen. En toen Trajanus al gearriveerd was voordat de gevechten begonnen, was de al aanwezige ruiterij was ongemakkelijk bij de gedachte dat de glorie van de overwinning gedeeld moest worden. Vespasiánus had ook Antonius en Silo gestuurd met 2.000 boogschutters met de opdracht de heuvels tegenover de stad te bezetten en hen die op de muur stonden te bestoken. De boogschutters deden wat hen opgedragen was, en blokkeerden iedere uitweg. Titus ging met zin eigen paard het eerst naar de vijand, en de anderen volgden hem met groot geschreeuw, en gingen de vijand tegemoet inde grote vallei die daar was. Op die manier wilden ze de indruk wekken met meer te zijn dan in werkelijkheid het geval was. De Joden, hoewel verrast, boden tegenstand, maar niet voor lang. Maar toen ze speren in hun lichamen voelden en overweldigd werden door het lawaai van de ruiters, werden ze vertrapt onder de hoeven van de paarden. Velen van hen werden gedood aan alle kanten en de anderen raakten verspreid en vluchtten zo snel ze konden naar de stad. Titus achtervolgde hen en doodde er velen tijdens de achtervolging. En van de rest, waarvan sommigen op de bergen lijken stonden, verhinderde hij te vechten, maar verdreef hen en achtervolgde hen. Velen struikelden over elkaar terwijl Titus hen de terugtocht naar de stad verhinderde, hij dreef hen terug nar de vallei, waar hij hen liet bewaken en zich opmaakte om de stad aan te vallen.

4. Maar nu ontstond er nauwelijks tegenstand in de stad. Want de bewoner die daar bezittingen hadden, en aan wie de stad behoorde, wilden eigenlijk helemaal niet vechten, en des te minder nu hun legertje was verslagen. Maar de vreemdelingen in de stad, die zeer talrijk waren, wilden des te meer het gevecht aangaan. Waardoor er partijschap in de stad ontstond. En toen Titus dit tumult hoorde, want hij was niet ver van de muur, schreeuwde hij: Medesoldaten, nu is het de tijd, waarom vertragen jullie het feit dat God de Joden aan ons heeft overgeven? En waarom vertragen jullie het feit dat God de Joden aan Rome heeft overgegeven? En stel dat jullie de overwinning zouden behalen, heb je niet gehoord wat een lawaai ze maken? Zij die ons konden ontvluchten bevechten nu elkaar! Als we ons een beetje inzetten en een beetje moed gebruiken, nemen we de stad snel in. Want zonder gevaar wordt niets groots volbracht, we hebben ervoor te zorgen dat het voor de vijand noodzakelijk wordt zich over te geven. En erop toe te zien dat men geen hulp krijgt, want hoewel wij getalsmatig in de minderheid zijn, zij we toch er goed in staat de stad te veroveren.

5. Zodra hij dit gezegd had, wendde hij zijn paard en reed naar het meer, en vandaar als eerste de stad binnentrok. De anderen volgden hem. Hierdoor ontstond er schrik bij de bewoners die op de muur stonden, en durfden niets tegen hem te ondernemen of hem te hinderen. Dus stopte men met de bewaking van de stad, en de volgelingen van Jesus, hun leider, vluchten weg naar het meer. Velen van hen werden op de vlucht gedood, terwijl anderen er in slaagden de boten te bereiken. Er werd een grote slachting aangericht, terwijl de vreemdelingen die niet waren gevlucht al plannen begonnen te maken om tegenstand te bieden. Maar de oorspronkelijke bewoners van de stad vochten niet, zij hoopten dat het geven van de rechterhand van Titus hen veiligheid zou bieden, nadat hij de veroorzakers van de opstand had gedood. Zij die de boten in gevlucht waren en zagen dat de stad genomen was, voeren zo ver weg als ze maar konden.

6. Hierop zond Titus zonden een van zijn ruiters naar zijn vader om het goed e nieuws te brengen. Die was, vanzelfsprekend, erg blij met de getoonde moed maar niet minder van de geslaagde actie van zijn zoon. Hij meende dat nu het grootste deel van de oorlog wel voorbij zou zijn. Daarna ging zelf de situatie bekijken en zette wachten neer om de stad die hij opdracht gaf dat niemand zonder toestemming de stad mocht verlaten en dat zij die het probeerden gedood moesten worden. De volgende dag ging hij naar het meer, en gaf bevel dat de boten opgeknapt moesten worden om vluchteling en ook over het water te kunnen achtervolgen. De boten waren snel weer bruikbaar, want er was voldoende materiaal voorhanden om ze te repareren.

7. Dit meer van Gennesareth wordt zo genoemd naar de naam van het omliggende land. Het is ongeveer 8 km. b reed en 30 km. lang. Het water is zoet, en goed te drinken, beter zelfs dan sommige bronnen. De meer is prachtig en aan alle kanten is er een strand. Het geeft koel water, hoewel het aan de oppervlakte warm kan zijn. Het water kan zelfs zo koud zijn als sneeuw waardoor de mensen in de omgeving vaak in de nacht water nemen als het zomer is. In het water zwemmen verschillende soorten vis die men in andere landen niet vindt. Het wordt in twee delen verdeeld door de rivier de Jordaan. Panium wordt de bron van de Jordaan genoemd, maar in werkelijkheid is de bron van de Jordaan een onzichtbare plaats die Phiala wordt genoemd. Deze plaats ligt in de buurt van en is ongeveer Trachonitis. Inderdaad is de naam of Phiala, wat betekent kruik of kom, zeer juist, vanwege de ronde vorm ervan, als een wiel. Deze oorsprong van de Jordaan was onbekend totdat het ontdekt werd door Philip, tetrarch van Trachonitis. Hij gooide namelijk kaf in de Phiala, wat teruggevonden werd in Paninto, waarvan men dacht dat het de bron van de Jordaan was. Wat Panium zelf betreft, het is een prachtige plaats die rijkelijk versierd is door Agrippa, en dat op zijn eigen kosten. De zichtbare stroom van de Jordaan komt uit deze spelonk en gat dat naar het meer. Het stroomt dan verder, passeert de stad Julias, en gaat dan verder naar het meer van Gennesareth. Daarna gaat het een lange weg naar de woestijn en eindigt in de Dode Zee.

8. Het land dat eromheen ligt heef haar naam aan het meer gegeven. De natuur ervan is wonderlijk en prachtig. De bodem is erg vruchtbaar waardoor de bewoners er allerlei soorten vruchtbomen kunnen planten. De lucht is ook erg goed, zodat er zelfs walnoten groeien en ze gedijen goed. Ook zijn er palmbomen die heel goed groeien Vijgenbomen en olijfbomen zijn er ook. Men kan deze plaats een geschenk van de natuur noemen, omdat planten die elkaar op een andere plek niet verdagen, hier god gedijen. Er groeien niet slechts veel fruitsoorten, maar de blijven, nadat ze geplukt zijn, ook erg lang goed. Het voorziet de bewoners van de bekendste fruitsoorten, druiven en vijgen, tien

maanden van het jaar, en de andere vruchten komen het gehele jaar tot rijpheid. Want behalve dat de lucht erg goed is, komt er ook heel goed water uit fonteinen De mensen nomen deze plaats Kapernaüm. Sommigen denken zelfs dat hier de oorsprong van de Nijl is, omdat men hier dezelfde vissen aantreft als in een meer in de buurt van Alexandrië.

9. Maar toen de boten klaar waren, ging Vespasiánus aan boord van een van hen m et zoveel troepen als hij meende dat voldoend was om de vijand achterna te zitten. Maar degenen die ze gebruikten konden niet op het strand landen, want dat was in handen van de Romeinen. Ook konden ze niet vluchten, het meer op, want de boten waren da ar te klein voor en slechts bedoeld voor persoonlijk gebruik. Ze waren ook te zwak om met de troepen van Vespasiánus te vechten omdat ze met te weinigen waren en overvallen werden door en veel groter aantal. Echter, ze voeren langs de boten en kwamen som s ook wel dichtbij, maar dan gooiden de Romeinen stenen naar hen en naderden daardoor zelf om hen te bestrijden. Toch leden ze zelf de grootste schade in beide gevallen. Wat betreft de stenen die men naar de Romeinen gooide, die maakten alleen geluid, want ze werden net zo gegooid als ze streden, wanordelijk. Terwijl ze zelf door de Romeinen beschoten werden met pijlen. En toen ze het waagden dichtbij de Romeinen te komen, ondervonden ze hoe dom dat was, want voordat ze hen schade konden doen, werden hu n boten lek geschoten en zonken ze, samen met hun boten. En zij die het waagden een man -tot-man gevecht aan te gaan, die werden doorboord met speren. Soms sprongen de Romeinen in hun buten en versloegen hen in hun eigen boot. En toen sommigen naderbij voeren gooiden de Romeinen stenen waardoor hun boten braken en zonken. Wanneer zij, die in het water terecht kwamen hun hoofd boven water staken, werden ze beschoten door pijlen of gedood door het die boten langs voeren. In de meest radeloze gevallen wilde men de Romeinse boten inklimmen, maar dan werd of hun hoof of hun hand afgehakt. Ze werden de pan ik gehakt op het water, en zij die aan land wilden gaan werden daar beschoten met pijlen van de Romeinen die daar stonden te wachten op hen. De Romeinen sprongen tenslotte uit hun boten en vernielden het land in de omtrek. Niemand kon die dag ontsnappen. Het stonk verschrikkelijk en het land bood de volgende de volgende dag een troosteloze aanblik. Want zowel in de boten, die vol waren met lijken, en o p het water lagen de doden te zwellen. En toen de dode lichamen opgewarmd werden door de zon, bedierven zij de lucht, zodat zelfs zij die en hadden gehaat medelijden met hen kregen. Dit was het resultaat van de gevechten op het meer. Het aantal doden bedroeg die dag 6.500, inclusief de doden de waren gevallen in en om de stad.

10. Nadat de gevechten voorbij waren ging Vespasiánus de rechtbank voorzitten in Taricheae, om vreemdelingen van oorspronkelijke bewoners te scheiden. Want het bleek dat de vreemdelingen de strijd begonnen waren. Hij voerde overleg met zijn andere bevelhebbers, of hij de oude bewoners moest sparen of niet. Maar toen de bevelhebbers argumenteerden dat hen sparen net in zijn voordeel zou zijn, omdat, als ze eenmaal vrijgelaten werden, ze niet stil zouden zitten omdat ze beroofd waren van hun behuizing en daarom wel en anderen zouden kunnen dwingen tegen de Romeinen te strijden. Vespasiánus erkende dat ze geen recht hadden vrijgelaten te worden. Maar hij besefte ook dat het doden van hen de andere bewoners van de streek zouden veranderen in zijn vijanden. Want niemand zou het accepteren dat zo velen die hem om hun leven hadden gesmeekt, toch zouden worden gedood. Verder was hij er de man niet naar om, na het aanbieden van zijn rechterhand, toch geweld te gebruiken. Maar zijn metgezellen bleven hem bestoken met argumenten, en stelden dat geen enkele straf voor de Joden te

zwaar kon zijn. En dat hij te doen had wat goed was voor Rome. Dus gaf hij hen de vrijheid te doen w at men goed dacht maar dat de gevangenen de stad mochten verlaten naar Tiberias uitsluitend via een aangewezen weg en geen andere. Men geloofde maar al te graag war er gezegd werd, en men ging met hu bezittingen naar Tiberias. Maar de Romeinen overvielen hen op de weg en sloten hen in de stad op. Toen kwam Vespasiánus, en beval hen allen naar het stadion te gaan, en beval daarna dat de oude mannen gedood moesten worden, met de anderen die nutteloos waren, dat waren ongeveer.200 personen. Van de jonge mannen selecteerde hij 6.000 van de sterkste en zond hen naar Nero, om te graven aan de rivier de Istmus, en verkocht de rest als slaaf, wat er nog ongeveer 3.400 waren, behalve de slaven die hij als geschenk aan Agrippa gaf. Omdat ze behoorden tot zijn koninkrijk kreeg hij de vrijheid met hen te doen zoals hij wilde. Maar de koning verkocht ook hen als slaven. Maar de rest van de menigte die in Trachonites, Gaulanites, Hippos en Gadara waren het grootste deel van de opstandige en wilden de wapens niet neerleggen omdat ze liever oorlog dan vrede hadden. Deze gevangenen werden genomen op 8 ste dag van de maand Gorpiaeus (Elul).

DE OORLOG DER JODEN OF DE GESCHIEDENIS VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM. BOEK IV BEVAT DE PERIODE VAN EEN JAAR. VANAF DE BELEGERING VAN GAMALA TOT DE KOMST VAN TITUS OM JERUZALEM TE BELEGEREN.

HOOFDSTUK 1.
DE BELEGERING EN INNAME VAN GAMALA.

1. Alle Galileeërs die na de slag om Jotpata, hadden gerebelleerd tegen de Romeinen, gaven zichzelf opnieuw over na de verovering van Taricheae. En de Romeinen kregen alle forten in handen en ook de steden, behalve Giscala en die op de berg Tabor lagen. Ook Gamala dat in de buurt van Tarichem ligt, maar aan de andere kant van jet meer ligt zweerde met hen samen. Deze stad ligt aan de grens van het koninkrijk van Agrippa, zoals ook Sogana en Scleucia. Deze maakten deel uit van Gaulanitis. Want Sogana was deel ban Boven-Gaulanitis, en Gamala van Beneden-Gaulanitis. Terwijl Selcucia aan het meer Semechouitis ligt, dat 6 km. breed is en 12 km. lang. Haar velden strekken zich uit tot aan Daphne, en het is in alle opzichten een prachtige plaats, het heft mooie fonteinen en goed water en wordt de kleine Jordaan genoemd, stroomt onder de tempel van het gouden kalf door en loopt dat verder naar de grote Jordaan. Agrippa had Sogana en Seleucia in een verbond met elkaar verenigd aan het begin van de opstand tegen de Romeinen. Toch gaf Gamala zich niet over aan hen, maar vertrouwde in deze moeilijkheden op een plaats, die groter was dan Jotpata, en die gelegen was op en hoge en ruwe berg. Deze berg had de vorm van een kameel, waarnaar het dat ook is genoemd, hoewel men die naam niet al te nauwkeurig uitsprak. Aan beide zijden eindigde de berg in grote valleien. Er zijn echter ook een paar minder moeilijk begaanbare toegangen tot die berg. Maar de bergbewoners hebben een diepe greppel uitgehakt waardoor de berg lastig te bestijgen is. Er zijn huizen op gebouwd die van dikken stenen geconstrueerd zijn en dicht naast elkaar staan. De top is zo steil dat het lijkt alsof de huizen er ieder moment vanaf kunnen vallen. Vanaf het zuiden geeft het een aanblik van een immense hoogte en een stad die niet in te nemen is. Van boven is de stad, en ook de berg, niet ommuurd maar ligt naast een enorme diepte. Er is ook een fontein in de stad, pal naast de grens ervan.

2. Hoewel de stad al moeilijk in te nemen was, had Josephus er een muur omheen laten bouwen ter versterking en ook greppels en valkuilen laten maken. Het volk dat er woonde was zo mogelijk nog moeilijker te veroveren dan de stad zelf, maar er ware minder strijdbare mannen dan er in Jotpata waren. Men had een zo groot vertrouwen in die plaats, dat men er van uitging dat een vijandelijk leger nooit zo groot kon zijn dat het de stad zou kunnen nemen. Velen hadden zelfs in die stad hun veiligheid gezocht omdat de stad zo sterk was. Men had het zelfs gepresteerd het leger van Agrippa zeven maanden te weerstaan.

3. Maar Vespasiánus verplaatste zijn kamp van Emmaüs naar Tiberias, Emmaüs betekent 'verwarmd bad' omdat er een warmwaterbron is die goed is voor het lichaam, en kwam naar Gamala. Toch was de situatie zo dat hij niet in stat was de berg te omsingelen en die te laten bewaken. Maar daar waar het kon zette hij wachters en bezette delen van de berg. En toen het legioen, zoals hun gewoonte was, hun kamp dat aan de berg lag versterkte, begon hij dammen aan het oostelijk deel van de berg te bouwen, daar waar de hoge toren van de stad was, en waar het 15 de legioen het kamp had opgeslagen. Terwijl het 5 de legioen de taak had het verdere deel van de stad te bewaken en het 10 de legioen de greppels vulde en de vallei bewaakte. In deze tijd verscheen koning Agrippa bij de muur, en trachtte met hen te spreken over overgave maar hij werd geraakt door een steen van en van de slingeraars, waarop hij onmiddellijk werd omringd door zijn eigen mannen. Maar de Romeinen waren verlangend de belegering te beginnen, ook vanwege hun verontwaardiging voor het gebeurde met de koning, en besloten slechts hun eigen voordeel en wensen te volgen.

4. Toen de dam klaar was, wat erg snel was gegaan vanwege het aantal arbeiders en de ervaring die zij met een dergelijke taak hadden, brachten zij de machines. Maar Chares en Joseph, die de meest sterke mannen van de stad waren, zetten hun gewapende mannen op orde, hoewel die al bang waren, omdat ze ervan uitgingen d at de stad niet erg lang verdedigd kon worden, omdat er onvoldoende voorraden water en andere benodigdheden waren. Echter, toen ze door hun leider aangemoedigd werden en op de muur hun taak deden, slaagden ze er inderdaad in de machines terug te drijven. Maar toen uiteindelijk de machines toch stenen gooiden naar de muur, trokken zij zich in de stad terug. Toen brachten de Romeinen drie stormrammen op drie verschillende plaatsen in stelling en deden de muur schudden en vallen. Ze stroomden de stad in via de bressen die zij in de muur hadden geslagen met een sterk geluid van geschreeuw, wapens en trompetten. Hierop nam men de stad met geweld in. Maar de mannen van de stad boden hevige tegenstand en konden de Romeinen zelfs even terugslaan. De Romeinen werden overweldigd door de mannen van de stad die van alle kanten op hen afkwamen, dat ze gedwongen waren naar het bovendeel van de stad te rennen. Waarop de aanval op hen nog feller werd, en velen van hen naar beneden werden gegooid. Ook in de smalle straten werden velen van hen gedood. En toen de Romeinen niet in staat waren hen die boven stonden te verslaan, mar ook niet terug konden vanwege het gedrang daar, vluchten zij de huizen van de vijand in die lager gelegen waren. Maar deze huizen werden zo vol, van binnen en op de daken, dat zij het gewicht niet konden dragen en instortten. En toen een huis instortte door de velen die er op zaten, namen zij ook de huizen mee die er onder lagen. Hierdoor kwamen veel Romeinen om. Het werd een chaos en jog de schrik er bij de Romeinen danig in. Door het instorten van de huizen waren zij gedwongen over het puin te lopen. Daardoor werden velen door puin bedolven en erdoor verpletterd. Anderen verloren hun ledematen, maar een nog groter deel stikte in het stof dat uit de puinhopen kwam. De bevolking van Gamala

vermoedden dat God hen te hulp kwam, en zonder zelf verliezen te lijden gingen zijn door en verdreef de vijand naar de daken van hun huizen. En toen ze strompelden door de smalle straten, vielen ze zelfs neer en werden geraakt door pijlen en gedood. De puinhopen voorzagen hen in voldoende stenen en de gedode Romeinen voorzagen hen van ijzeren wapenen. Want het nemen van de zwaarden van hen die gedood waren stelden hen in staat die gebruiken om het die halfdood waren ook te doden. Ook waren er Romeinen die er de voorkeur aan gaven zichzelf te doden. Bovendien was het niet eenvoudig een goed heenkomen te zoeken. Want ze jenden de weg niet en het stof was zo dik dat ze niet eens konden zien waar ze liepen en velen werden gedood in het gedrang.

5. Zij die dat konden zorgden ervoor de stad te verlaten. Maar Vespasiánus bleef daar war het gevaar het grootst was. Hij was diep getroffen te zien dat de puinhopen op zijn mannen vielen en vergat te zorg en voor zijn eigen veiligheid. Hij ging geleidelijk naar het hogere deel van de stad voordat hij zich van het gevaar bewust was in midden in een gevaarlijke situatie was, met slechts een paar mannen bij hem. Zelfs zijn zoon Titus was niet bij hem op dat moment, want die was naar Mucianus in Syrië gestuurd. Hij wilde echter niet vluchten omdat dat niet bij hem hoorde en hij bovendien van mening was dat het niet juist zou zijn te vluchten. Hij herinnerde zich zijn daden uit zijn jeugd en zijn moed, en als was aangedreven door een goddelijke wind, liet hij zich beschermen door de schilden van zijn metgezellen, en vormde een formatie over zowel hun lichaam als het zijne. Hij bestreed de vijand die vanaf de berg naar hem toe kwamen rennen. En zonder enige angst voor de menigte te tonen, of voor de pijlen, weerstond hij iedereen totdat de vijand zag welk een goddelijke moed hij had en zich terugtrok. En toen zijn mannen erop aandrongen trok hij zich terug mar zonder op enig moment zijn rug aan de vijand te l aten zien, totdat hij de stad verlaten had. Een groot aantal Romeinen viel tijdens deze slag, onder hen Ebutius, de decurion, een man die bekend stond om zijn moed en vastberadenheid.

6. Vespasiánus troostte zijn leger na deze tegenslag, omdat ze teleurgesteld waren, en omdat zo nooit eerder zo'n ramp hadden meegemaakt. Bij dat alles kwam nog dat ze zich schaamden omdat ze hun bevelhebber alleen hadden gelaten in het gevaar. Wat hemzelf aanging, hij zij niets dat op klagen leek. Maat hij merkte op dat men met mannelijkheid te dragen had wat de oorlog gaf, en dat geen overwinning bereikt werd zonder verliezen. En dat het geluk onverwacht kon draaien. Nadat men tienduizenden Joden had gedood, overkwam hen nu en kleine tegenslag. Dat is de tekortkoming van zwakke lieden die uitzinnig raken van een klein succes maar laf worden het als tij keert. De verandering van omstandigheden gat in de oorlog altijd plotseling. Hij is de beste soldaat die zijn verstand bij elkaar houdt bij tegenspoed, en vastberaden is met een sterke inzet, en vrolijk herwint wat hij verloren kan hebben. Wat er nu gebeurd is kan niet geweten worden aan hun onvolkomenheid, en ook niet aan de moed van de Joden, maar aan de problemen die de plaats van het gevecht opleverde en die een korte tijd in het nadeel werkte. Het kan niemand lukken jullie verantwoordelijk te stellen voor gebrek aan moed. Want toen de vijand zich had teruggetrokken op hogere plaatsen, hadden jullie beter niet ook naar de hogere plaatsen kunnen gaan. Daarmee heb ben jullie jezelf blootgesteld aan gevaar. Maar na het veroveren van de lager gelegen delen, had je de vijand moeten verleiden om daar slag te leveren. In het verlangen naar een overwinning, hebben jullie te weinig gedacht aan eigen veiligheid. Maar deze onvoorzichtigheid in de oorlog en overmoed, zijn geen Romeinse eigenschappen. Terwijl wij alles wat we doen uitvoeren door vaardigheden en discipline, laten we

onvoorzichtigheid en overmoed over aan barbaren, want dat zijn de eigenschappen waardoor de Joden zich laten leiden. Wij behoren daarom gebruik te maken van onze eigen deugden, en niet al te lang teleurgesteld te zijn over deze tegenslag, laat ieder zijn troost vinden in eigen kracht. Want daardoor zal hij hen wreken die gevallen zijn, en h en straffen die hen hebben gedood. Wat mijzelf betreft, ik ben van plan om, zoals ik altijd al heb gedaan, voor jullie uit te gaan tegen de vijand en ik zal de laatste zijn die zich terugtrekt.

7. Zo moedigde Vespasiánus zijn leger aan. De mensen van Gamala vatten inderdaad moed uit deze kleine overwinning, maar toen ze ontdekten dat de kansen op een vredesverdrag verkeken waren, en de voorraden begonnen op te raken, zonk hun het hart in de schoenen. Toch negeerden ze niet de taak voor lijfsbehoud te zorgen, de meest moedigen van hen werden geplaatst bij die delen van de muren die beschadigd waren, terwijl de minder moedigen de rest van de muur rondom de stad bewaakten. En toen de Romeinen de dan verhoogden en een tweede maal de stad probeerden te veroveren, vluchtten velen van het naar de vallei waar geen bewakers waren en in onderaardse grotten. Terwijl die bang waren gevangen te worden genomen, in de stad bleven en omkwamen door gebrek aan water en voedsel. Want de voorraden die ze hadden waren toegewezen aan de strijdende mannen.

8. Dit waren de omstandigheden waarin de bevolking van Gamala zich bevond. Hierna nam Vespasiánus een andere taak op zich, en dat was de onderwerping van de bewoners van de berg Tabor. Een plaats die in het midden van een vallei bij Scythopolis ligt en waarvan de top ongeveer 600 meter hoog is. Bovendien is de berg vanaf de noordkant nauwelijks te beklimmen. De bovenkant ervan is en plateau van ongeveer 10.000 vierkante meter en wordt omringd door en muur. Josephus had deze muur in 40 dagen laten bouwen, en haar versterkt met verschillende materialen, en de plaats voorzien van water, want eerder maakte men slechts van regenwater gebruik. Omdat er veel volk op de berg verzameld was, stuurde Vespasiánus Placidus er heen met 600 ruiters. Omdat het niet mogelijk was de berg te beklimmen, stelde hij en vredesverdrag voor, en bood zijn rechterhand aan als waarborg voor de vrede en voor zijn bemiddeling bij de opperbevelhebber. Toen kwam men naar beneden, maar had verraderlijke plannen, echter, Placidus had dat ook! Want Placidus sprak vriendelijk tot hen met de bedoeling hen te verslaan zodra ze in de vallei waren aangekomen. Ze kwamen naar beneden, als gingen zij in op zijn voorstel, maar het was met de bedoeling hem aan te vallen zodra hij er niet op was berekend. Placidus was hen echter te slim af. Want toen de Joden hem begonnen aan te vallen deed hij alsof hij weg wilde rennen, maar toen ze in de vallei aren draaide hij zijn paard om en viel hen aan. Waarop hij hen versloeg en vervolgens de terugtocht van de anderen afsneed en voorkwam zo dat ze de berg weer op konden. Dus verlieten zij de Tabor en vluchtten naar Jeruzalem, terwijl de bevolking van het omliggende land afspraken met hem maakte, want ze hadden gebrek aan water dus gaven zij de berg en zichzelf over aan Placidus.

9. Maar de meer dapperen van Gamala, van het meer vrijmoedige soort, vluchtten en verborgen zichzelf om niet van honger en dorst om te komen. Maar de krijgers hielden de oorlog vol to de 20ste dag van de maand Hyperberetmus (Tisri), toen drie soldaten van het 15 de legioen, tijdens de morgenwacht, onder een hoge toren wisten te kruipen en die zonder enig geluid ondermijnden. Ze deden dat zo vakkundig dat de wachters niets in de gaten hadden. Deze soldaten wisten ieder geluid te voorkomen en toen zij vijf zware stenen hadden weggerold vertrokken zij haastig. Waarna de toren plotseling

omviel, onder groot geraas, en hen die daarop stonden meenam. Het kabaal was zo groot dan zij die het hoorden van hun plaatsen wegrenden. De Romeinen doodden velen die probeerden tegenstand te bieden, onder wie Joseph, die geraakt werd door een pijl, toen hij rende over dat deel van de muur dat afgebroken was. Maar toen de anderen inde stad bang werden van het kabaal begonnen ze door elkaar te rennen als was de stad al genomen. Toen werd Chares, ziek en stierf onder de handen van zijn geneesheer; hij sterft aan de angst dat hij de veroorzaker was van alle ellende. Maar de Romeinen herinnerden zich heel goed hun vorige tegenslag en gingen de stad niet binnen tot de 23ste dag van de eerder genoemde maand.

10. Toen nam Titus, die nu terug was, uit verontwaardiging van wat de Romeinen hadden meegemaakt tijdens zijn afwezigheid, 200 ruiters en enig voetvolk met zich mee en ging zonder enig geluid de stad in. Toen de wacht zag dat hij eraan kwam, maakten zij en geluid en namen de wapenen op. Daardoor werd zijn aankomst bekend bij hen die in de stad waren en sommigen van hen namen hun vrouwen en kinderen en wilden de stad uittrekken, en vluchtten naar de citadel, onder klagen en schreeuwen, terwijl anderen op Titus afrenden en werden gedood. Maar zij die verhinderd werden de citadel te bereiken werden door de Romeinen gedood. Terwijl anderen zich op de bewakers stortten. Bij dit alles vloeide het bloed over de straten. Maar toen kwam Vespasiánus zelf om bijstand te verlenen en bracht een heel leger met zich mee. Het bovendeel van de stad was erg rotsachtig, en zeer moeilijk begaanbaar, en bovendien was het erg steil. Er stonden erg veel mensen aan alle kanten en terwijl de Joden zich met alle moed verdedigden met pijlen en grote stenen die ze naar beneden lieten rollen terwijl ze zelf moeilijk bereikbaar waren voor de pijlen van de vijand. Maar toen kwam er een stormachtige wind van God die de Romeinse pijlen in hun richting dreef en een instrument was voor hun verwoesting. De Joden konden geen stand houden vanwege deze wind en hadden ook niets om zich te beschermen en ook konden ze de boogschutters niet zien. Dus omringden de Romeinen hen en sloegen ze dood voordat ze ook maar iets konden doen. En de herinnering van hen die sneuvelden bij de eerste Romeinse poging de stad binnen te trekken keerde zich nu tegen hen. Een groot aantal van hen die aan alle kanten omringd waren, en niet meer konden ontsnappen, gooiden hun vrouwen en kinderen diepte in die naast de citadel was. Maar het gebeurde dat de woede van de Romeinen minder bleek te zijn dat de paniek van hen die nu omringd waren. De Romeinen doden 4.000 man, terwijl het getal van hen die de Joden zelf naar beneden hadden gegooid meer dan 5.000 was. Ook lieten zij de vrouwen niet ontsnappen, behalve twee vrouwen die de dochters van Philipus waren, deze Philipus was de zoon van een groot legerleider in het leger van Agrippa. Dezen konden ontkomen omdat ze goed verstopt waren toen de stad genomen werd. Want ze spaarden zelfs gen kinderen, hoewel de meesten van de kinderen door de Joden de diepte in waren gegooid. En zo werd Gamala genomen op de 23ste dag van de maand Hyperberetens, (Tisri) en de opstand van de stad was begonnen op de 24ste dag van de maand Gorpieus (Elul).

HOOFDSTUK 2
DE OVERGAVE VAN GISCHALA, TERWIJL JOCHANAN NAAR JERUZALEM VLUCHT.

1. Er bleef geen plaats in Galiléa over doe niet ingenomen werd behalve de kleine stad Gischala, waarvan de bevolking toch echt graag vrede wilde. Zij waren landbouwers en weidden zichzelf geheel aan het cultiveren van de aarde. Er was daar echter ook een

groot aantal rovers, en die via corruptie een plek hadden weten te veroveren in de stad, terwijl enkele leiders van het volk ook leden aan de ziekte van corruptie. Het was Jochanan, de zoon van een man die Levi heette, en die hen in deze rebellie trok en hen daarin aanmoedigde. Hij was kundig in sluwheid en kon zich op velerlei manier gedragen. Hij beweerde grote dingen te verwachten maar was nogal langzaam om wat hij beloofde ook daadwerkelijk te volbrengen. Hij was bij iedereen bekend als iemand die de oorlog liefhad, zodat hij zichzelf gezag liet aanmeten. Het opruiende deel van de bevolking van Gischala stonden onder zijn bevel. Het volk, dat al klaar stond voor de overgave, wachtte daardoor op de komst van de legers van de Romeinen. Vespasiánus stuurde Titus met 1000 ruiters naar hen toe, maar trok zijn 10 de legioen terug naar Scythopolis, terwijl hij terugkeerde naar Caesarea met de twee andere legioenen, zodat die konden bijkomen van de lange campagnes. Hij ging ervan uit over voldoende mannen te beschikken voorde problemen die gingen komen. Hij voorzag dat de belegering van Jeruzalem een moeilijke zou worden. Deze stad was nog niet genomen omdat het een koninklijke stad was en de hoofdstad van het volk. En omdat veel vluchtelingen daar hun heil hadden gezocht. Het was een van nature sterke stad en de muur die erom heen was gebouwd baarde hem veel zorgen. Verder wist hij dat de mannen van die stad zeer moedig en vastberaden waren. En dat ze, zelfs zonder muur, moeilijk waren te overwinnen. Om deze redenen zorgde hij ervoor dat zijn soldaten extra oefeningen ondergingen voor de komende strijd.

2. Toen Titus naar Gischala reed ontdekte hij dat het eenvoudig in te nemen zou zijn bij de eerste aanval. Maar hij wist ook dat de inwoners zonder genade zouden worden gedood dood zijn troepen. Hij was inmiddels het bloedvergieten zat en had medelijden met het grote deel onschuldigen dat zou sterven met de schuldigen. Dus zag hij liever dat de stad zich zou overgeven om zijn voorwaarden. Toen hij zag dat de muur vol stand met hen die van de corrupte partij waren zei hij rot hen dat hij zich afvroeg op wat zij vertrouwden om tegen de Romeinen te vechten, terwijl ze heel god wisten dat sterkere steden waren gevallen dat een korte strijd. Terwijl veel steden zich hadden toe vertrouwd aan de zekerheid van de Romeinse rechterhand, die hen was aangeboden, en die hij ook nu aanbod, met voorbijzien aan hun eerdere overtredingen, om hun bezittingen te beveiligen. En dat men nu nog kon hopen de vrijheid te behouden en vergeving te krijgen. Maar verder te gaan met hun tegenstand, terwijl dat onmogelijk was, was onvergeeflijk. Want zouden ze niet ingaan op zijn redelijke aanbod met zijn rechterhand als waarborg, zagen een niets ontziende oorlog tegemoet, en zouden ze spoedig ontdekken dat hun muur slechts een zwakke was als die bestormd werd door de Romeinen. Te vertrouwen op hun muur zou slechts bewijzen dat zij niets beter waard waren dan gevangenschap en slavernij.

3. Niemand van de bevolking durfde een antwoord te geven, maar kwam niet op de muren omdat die vol was met rovers, die ook de poorten bewaakten om te verhinderen dat ook maar iemand zou vluchten. En dat ook maar iemand de voorwaarden van onderwerping zou aanvaarden en de Romeinen de stad in zou laten. Maar Jochanan gaf Titus als antwoord dat hijzelf bereid was de voorstellen te aanvaarden maar dat hij eerst overleg met de anderen moest voeren, en dat hij de tegenstanders zou proberen te overtuigen. Ook zei hij dat Titus de Joodse wetten moest respecteren, en het zou vergunnen het feest te houden van de zevende dag, op welke het verboden was hun wapenen te gebruiken, maar ook verboden te onderhandelen. En dat zelfs de Romeinen niet onbekend waren met hun zevende dag waarop niet gewerkt werd. En dat hij die hen zou dwingen de wet te overtreden, ook zichzelf schuldig maakte. Verder merkte hij op

dat deze kleine vertraging nauwelijks in het nadeel van Titus kon zijn. Want waarom zou iemand denken dat er in de nacht iets kon worden ondernomen, behalve een vlucht? En dat zou niemand wagen die het leger rondom de stad had gezien. Het zou voor de Joden een grote pijn betekenen gedwongen te worden de wet te schenden. Het zou het goede zijn om te doen door hem die vrede aanbood, zonder dat men aanspraak maakte op die gunst, de wetten te respecteren. Zo speelden zij hun sluwheid uit, niet zozeer uit respect voor de zevende dag, maar omdat zij hun hoop gevestigd hadden op een nachtelijke vlucht om het vege lijf te redden. Hierin lag ook het ingrijpen van God om deze Jochanan te redden op dit moment, zodat hij verwoesting over Jeruzalem zou brengen. Het was ook Zijn ingrijpen dat Titus op dit verzoek inging en zijn kamp in de buurt van Cydessa opsloeg. Cydessa was een sterk dorp van de Tyriërs waarvan de bewoners een grote haat tegen de Joden had. Het had een grote bevolking en was goed versterkt, en zeer goed in staat zich te verdedigen tegen de Joden.

4. In de nacht, toen Jochanan had gezien dat er geen Romeinse bewakers waren, greep hen onmiddellijk de kans, en nam zijn mannen, samen met een aantal, dat er niets mee van doen hadden, en vluchtte naar Jeruzalem. En inderdaad, hoewel hij haast maakte met weg te komen, en gemarteld werd bij de gedachte alleen al dat hij gevangen zou worden genomen, of het leven zou verliezen, nam hij een menigte gezinnen met hun vrouwen en kinderen met zich mee, het was een rij van wel 4 km. Op een bepaalde afstand van de stad liet hij hen in de stek en ging alleen verder, hen achterlatend met weeklagen. Want des te verder men van de stad was, des te dichter bij de vijand, zo dacht men. Ze werden al bang bij de gedacht weggevoerd te worden in slavernij en dat gevangenschap de volgende stap zou zijn, hierdoor begonnen ze nog meer te weeklagen. Veel van hen raakten de weg kwijt en de ernst van terug te willen en ellende te voorkomen veroorzaakten een chaos waardoor velen in de diepte vielen. Er werd een verschrikkelijke verwoesting aangericht onder vrouwen en kinderen. Terwijl sommigen van hen de moed hadden hun vrouwen en kinderen te zoeken, en met wanhoop in hun stem hen vroegen op hem te wachten. Maar de oproep van Jochanan om zichzelf te sparen en een goed heenkomen te zoeken, werd meer naar geluisterd. Hij zei ook dat de Romeinen hen zouden grijpen die achterbleven en op hen wraak zou worden genomen. Zo werd de wegrennende menigte verspreid naar alle richtingen, en de een rende nog harder dan de ander.

5. De volgende dag kwam Titus om de overeenkomst te sluiten. Waarop men de poorten voor hem opende en hem tegemoet kwamen, met hun vrouwen en kinderen, en juichten hem toe. Men noemde hem weldoener en gaven de stad aan hem over. Ze vertelden hem van de vlucht van Jochanan, en smeekten hem hun levens te sparen, en de stad in te komen en de nog aanwezige opstandelingen te straffen. Maar Titus, niet zozeer vanwege de smeekbeden van het volk, zond een deel van zijn ruiterij achter Jochanan aan, maar men kon hem niet grijpen omdat hij al in Jeruzalem was aangekomen. Zij sloegen ook 6.000 vrouwen en kinderen die met hem mee waren gegaan en voerden er 3.000 terug. Titus was echter zeer geërgerd door het feit dat Jochanan niet gegrepen was en dus ook niet gestraft kon worden voor zijn verraad. Toch had hij gevangen genoeg, en ook het corrupte del van de bevolking, om zijn woede te kalmeren toen Jochanan er niet bij was. Toen ging hij de stad binnen onder de toejuichingen van het volk. En toen hij opdracht had gegeven een klein deel van de stadsmuur neer te halen, als was de stad genomen in een oorlog, beperkte hij zich tot dreigementen tegen hen die corrupt waren. Hij ging ervan vanuit dat velen zouden beschuldigen vanwege oude twisten als hij op zoek ging naar verraders. En dat het beter was de schuldigen in angst te laten dan

onschuldige te doden. Bovendien zou het van vergevensgezindheid getuigen als er slechts voor waarschuwde geen domme dingen meer te doen, en hem de sympathie van het volk opleveren. Hij plaatste echter wel een garnizoen voor de stad voor de zekerheid, zodat eventuele tegenstander zich niets in het hoofd zouden halen. Zo werd ook de rust in de stad verzekerd. Zo werd geheel Galiléa genomen, maar niet voordat het de Romeinen veel moeite en pijn had gekost.

HOOFDSTUK 3.
OVER JOHANAN VAN GISCHALA. OVER DE ZELOTEN EN DE HOGEPRIESTER A NANUS. OVER HOE DE JODEN EEN NIEUWE OPSTAND IN JERUZALEM BEGONNEN.

1. Na de aankomst van Jochanan in Jeruzalem, raakt het gehele volk in een opwinding, en ongeveer 10.000 mensen verzamelden zich om de vluchtelingen te zien die gekomen waren. Met vroeg hen wat er allemaal gebeurd was, maar de aangekomene waren zo kort van adem en moe van het vluchten, dat dát op zichzelf al een antwoord was. Ze hadden het verder over hun tegenspoed, en beweerden niet gevlucht te zijn voor de Romeinen, maar naar Jeruzalem gekomen te zijn om daar te helpen met de strijd. Het was immers onredelijk een zo zwakke stad als Gischala te verdedigen en zichzelf bloot te stellen aan onnodig gevaar. Ze konden hun krachten en wapenen beter inzetten voor de verdediging van hun hoofdstad. Maar toen ze vertelden van de val van Gischala, en hun stille vertrek uit die plaats, zoals ze het noemden, begrepen velen dat de simpelweg gevlucht waren. En zeker toen het volk werd verteld over hen die gevangen waren genomen en in grote verwar ring kwamen, toen wist men zeker dat ze gevlucht waren uit angst ook gevangen te worden genomen. Maar Jochanan maakte zich nauwelijks zorgen om hen die hij had achtergelaten, maar begaf zich onder het volk en zette hen aan tot het voeren van een oorlog d oor de (ijdele) hoop die hij hen gaf. Hij stelde dat de Romeinen zich in een zwakker positie bevonden en overdreef schromelijk zijn eigen kracht. Hij lachte ook om de onwetendheid en onaardigheid van de Romeinen, en al zouden ze vleugels hebben, kon n ze nooit en te nimmer de muren van Jeruzalem nemen, die al zoveel moeite hadden ervaren met de inname van de dorpen in Galiléa, en hun machines hadden verspeeld bij het slechten van de muren daar.

2. Deze beweringen van Jochanan corrumpeerde een groot deel van de jonge mannen en zetten hen op om oorlog te voeren. Maar de meer gematigden in die tijd, zagen niets in de plannen van Jochanan, en men klaagde als was de stad al gevallen. Er was in die tijd ook grote verwarring. Maar het moet worden opgemerkt dat er in de stad veel volk was dat naar Jeruzalem gevlucht was als gevolg van de inname ban hun dorpen en steden. Want inmiddels had Titus zich begeven naar Sensaties, en Vespasiánus naar Jamaica en Abortus, en had ook die steden veroverd. En toen hij daar garnizoenen had achtergelaten, kwam hij terug met veel volk die zijn zijde hadden gekozen onder de waarborg van zijn rechterhand voor hun behoud. Er waren in die tijd ook wanordelijkheden van stad tot stad, en men bestreed elkaar. Er waren ook bittere krachtmetingen tussen voor - en tegenstanders van de oorlog. Deze ruzies kwamen ook voor in gezinnen die zelfs geen eensgezindheid konden bereiken. Zij die het met elkaar eens waren sloten zich aan in partijen en de zo ontstane partijen bestreden vervolgend elkaar. Zodat er overal wel iets van een opstand ontstond, al was het maar tegen elkaar, en de tegenstellingen onderling steeds groter warden. Ook kwam het steeds meer voor dat er geplunderd werd in de stad. Verder werden er groepen gevormd de begonnen te

roven op het platteland, zodat men in niets meer anders was dan de Romeinen. Sommigen vonden zelfs de Romeinen sympathieker rovers dan de Joden.

3. De Romeinse garnizoenen, die de steden bewaakte, deels om onverwachtheden te voorkomen en deels uit haat tegen de Joden, deden weinig of niets om de ellendige te beschermen, tot de leider van deze roversbende, die er genoeg van kreeg om dorpen te beroven, veel mannen verzamelde uit het gehele land en Jeruzalem als zijn basis koos, omdat de stad eigenlijk geen leiding meer had, en, volgens een oude gewoonte, iedereen ontving die een Jood was. Ook deze werden toegelaten, omdat men vermoedde dat ze uit medeleven gekomen waren en om te helpen, hoewel deze mannen, maar later zou blijken, de directe aanleiding zouden zijn voor de ondergang van de stad. Want het waren nutteloze lieden die de voorraadden opslokten die beter voor strijdbare mannen gebruikt konden worden. Verder, behalve het dichterbij brengen van de oorlog, waren zij ook nog de oorzaak van een hongersnood in de stad.

4. Behalve dezen waren er ook nog rovers die van het platteland kwamen, en zich in de stad voegden bij hen die nog erger waren dan zij en geen enkele barbaarsheid nalieten. Want ze maten niet allen hun moed af aan de hoeveelheid roof die ze pleegden, maar ook aan het aantal moorden da ze gedaan hadden. En dat niet alleen verborgen of in de nachten, neen, ze pleegden hun wreedheden bij daglicht en dat zelfs tegen de meest eminente mannen van de stad. De eerste die ze te grazen namen was Antipas, iemand van het koninklijk geslacht, en de meest integere persoonlijkheid van de stad, waardoor men het durfde bij hem schatten in bewaring te geven. Hem namen ze gevangen en beroofden hem. Vervolgens deden ze dat met Levi's, een persoon van grote bekendheid, en Sofas, de zoon van Rachel, die beiden van het koninklijk geslacht waren. En behalve dezen, deden ze hetzelfde met de leiders van het land. Dit veroorzaakte een grote opschudding onder het volk, en iedereen zorgde dien tengevolge voor zijn eigen veiligheid, zoals ze gedaan zouden hebben als de stad veroverd zou zijn.

5. Maar ze waren nog niet tevreden wat voornoemden was aangedaan. Ook vonden zij het niet verstandig hen lang in hechtenis te houden omdat het machtige mannen waren, en hadden veel familieleden die hen konden wreken. Ze vreesden zelfs een groot aantal mensen tegen zich te krijgen vanwege deze onrechtvaardige procedure. Er werd daarom besloten hen te doden en men stuurde een man met de naam Jochanan, die de meest bloeddorstige was, om dat ten uitvoer te leggen. Deze man werd de 'zoon van Doorlas' genoemd en sprak de taal van het land. Tien mannen gingen onder zijn leiding naar de gevangenis met getrokken zwaard en sneden het de keel door. Als rechtvaardiging voor deze actie stelde men dat deze mannen met de Romeinen onderhandelingen voerden over de overgave van de stad. En dus zei men deze mannen de te hebben gedood omdat zij vijanden van het volk waren. Door deze actie grepen de rovers ook de gelegenheid aan zich voor te doen als redders van de stad.

6. Toen het volk in een staat van ongekende angst verviel en de rovers tot deze staat van gekte, waagden zij het zelfs hogepriesters te benoemen. Met zette de officiële priester - opvolging aan de kant en benoemde nietswaardige lieden die bereid waren mee te werken aan deze misdaad en hun andere misdadige ondernemingen. Want zij die op deze onwettige manier de eer zonder enige beperking ontvingen, waren gedwongen de hen opgelegde taken uit te voeren. Men verzamelde ook mensen van hun eigen keus die zij betrokken bij hun slechte plannen en gebruikten daarvoor de bestaande ruzies onder het volk. Totdat ten laatste zelfs deze actie voor het net voldoende waren en men hun

misdaden tot God Zelf richtte, door met verontreinigde voeten de Tempel binnen te gaan.

7. Nu ging het volk echter te ver en men stond tegen hen op. Want Ananus, de oudste van de hogepriesters, begon het verzet. Hij was een eerbaar manen zou misschien de stad hebben kunnen redden als hij had kunnen ontkomen aan een samenzwering tegen hem. Men had inmiddels de Tempel veranderd in een fort, en opengesteld voor zichzelf als een soort hoofdkwartier om tegenstand van het volk af te kunnen slaan. Het Heiligdom was nu een toevluchtsoord geworden en een centrum van tirannie. Ze deden daar de meest afschuwelijke dingen op de meest onaanvaardbare manier. Want om toe te voegen aan hun misdaden en om uit te zoeken hoe ver hun macht ging en hoever zij konden gaan, werd het hogepriesterschap verloot, terwijl dit ambt een het daarvoor aangewezen geslacht voorbehouden was. Als verdediging voor dit handelen zei men zich te houden aan het oude gebruik van 'lot werpen'. Maar in werkelijkheid, was het niet minder dan een gruwelijke wetsovertreding en deed men wat men wilde.

8. Hierna liet men een priesterlijk geslacht opdraven, de Eniachim, en gooide het lot om te bepalen wie van hen hogepriester zou worden. Het lot viel op een van de meest slechten van hen, op Phannias, de zoon van Samuel, uit het Aphtha. Hij was niet alleen onwaardig aan het hogepriesterschap, maar wist niet een wat zijn taak als hogepriester inhield, zo dom was hij! Toch werd hij het, zonder zijn eigen instemming, zo maar van het land geplukt alsof het een toneelstuk was en men versierde hem namaak versierselen. Ze deden hem ook heilige kledingstukken aan en instrueerden hem wat hij moest doen. Dit verschrikkelijke gebeuren was voor hen niet meer dan een tijdverdrijf en spel, maar veroorzaakte dat de andere priesters, die op een afstand stonden te kijken, huilden vanwege deze vertoning, en weeklaagden over deze verontheiliging van de heilige plichten. 9. Nu kon ook het volk het niet langer verdragen maar kwam samen om deze tirannie te beëindigen. Er waren Gorion de zoon van Josephus, en Simeon de zoon van Gamaliël, die hen aangemoedigde, door een groep te verzamelen, en hen voorstelden zich te bevrijden van deze rovers en de orde in de Tempel te herstellen en de bloedige verontreinigers te straffen. De zeer geacht e Hogepriesters, Jesus de zoon van Gamalas, en Ananus de zoon van Ananus, die ook in deze vergadering waren, deze bittere verwijten naar het volk voor hun lijdzaamheid, en riepen hen op tot ijver voor God, en zich tegen deze 'bloed-zeloten' te verzetten. Want zo werden ze inmiddels genoemd, zo erg gingen ze tekeer om hun eigen voordeel te behalen.

10. En toen de menigte samen was in deze vergadering en iedereen in een staat van verontwaardiging verkeerde, omdat zelfs het Heiligdom niet meer veilig was voor deze rovers, en zelfs daar moord en doodslag plaatsvond, zeiden Ananus met tranen in de ogen: Zeker, het was beter voor mij nu reeds overleden te zijn dat het Huis van God zo gevuld te zien met gruwelijkheden, en deze Heilige Plaats vertreden te zien met onheilige voeten van schurken. Toch ben ik, gekleed zijnde met de kleding van het heilige priesterschap, wordt ik, die de meest kwetsbare wordt genoemd, nog steeds in leven, en ik leef ook graag, maar kan niet verdragen te moeten sterven zonder het respect dat bij mijn leeftijd past. En als ik de enige zou zijn met bezorgdheid, als was ik in een woestijn, ik zou voor de zaak van God mijn leven geven. Immers, welke reden is er te leven te midden van een volk dat ongevoelig is voor deze rampen? Of te midden van een volk dat niet wil zien in welke ellende zij nu terecht gekomen zijn? Als jullie gegrepen worden, aanvaarden jullie dat! Als jullie geslagen worden blijven jullie stil! Als er moorden worden geplaagd durven jullie niet eens openlijk te rouwen! Wat een

bittere tirannie leven we nu onder! Maar waarom klaag ik over tirannen. Waren jullie het niet zelf die hen verdroegen en die hen van het nodige hebben voorzien? Waren jullie het niet zelf die alle wat nu gebeurt mogelijk hebben gemaakt en jullie stil hebt gehouden? Hebben jullie het zelfs niet oogluikend toegestaan dat men zich wapende en in feit dat tegen jullie zelf? Hadden jullie alles vanaf het begin niet moeten verhinderen? Maar door zorgeloos te zijn heb je zelf deze ellendelingen aangemoedigd tot plunderen. Toen huizen werden beroofd, zei niemand een woord, wat de aanleiding werd de bezitters van die huizen weg te voeren. En toen ze naar het midden van de stad gevoerd werden, bood niemand hen hulp. Toen sloeg men hen in ketenen omdat ze door jullie verraden werden. Ik weet niet hoeveel mensen hen actief steunden, en ik zeg niet wie het waren. Maar zeker werden ze door niemand tegengehouden en door niemand aangesproken op hun daden. En omdat niemand hen steunde toen zij in boeien geslagen werden, was het een eenvoudige consequentie, dat er ook velen gedood werden. We hebben zit zelf gezien, dat de besten van de kudden werden afgeslacht door brute beesten, en als het ware geofferd werden terwijl niemand een woord zei of de hand ophief voor hun behoud. Wil je het verder verdragen dat zelfs de Tempel ontheiligd en vertrapt wordt? En wil je deze onheilige stakkers nog verder laten gaan op deze weg en nog meer gruwelijkheden laten uitvoeren? Zou je hen niet neerhalen van hun hoogmoed en zelfverheffing? Want zelfs op dit moment voegen ze toe aan hun misdaden en monsterachtigheden, ze zouden zelfs de plaats van God in willen nemen inde Tempel! Ze hebben de sterkste plaats inde stad bezet! Je mag het nog een Tempel noemen als je d at wilt, maar zij hebben het veranderd in een citadel en fort. Nu, terwijl je tirannie binnen de muren ziet, en de vijanden, wat kunnen we er aan doen? En wat is er waarvan we ons kunnen bedienen? Misschien wil je wachten op de Romeinen, om hen de Temp el te laten beschermen? Wordt het dan allemaal beter? Zijn we dan zo ellendig geworden dat we hopen dat de vijand medelijden met ons heeft? O, ellendige schepsels! Waarom sta je niet op tegen hen die je slaan? Zelfs de wilde dieren nemen wraak op hen door wie ze aangevallen worden! Waarom herinneren jullie je niet welke rampen jullie hebben doorstaan? Besef toch welke beproevingen jullie hebben meegemaakt. Zal dat jullie niet tot verzet en wraak aanzetten? Is het dat de meest eerbare passies en ver langen in jullie verloren zijn, ik bedoel de begeerte naar vrijheid! Zijn we verliefd op slavernij? En verliefd op de huidige leiders? Alsof we die onderwerping als aangeboren hebben meegekregen? Toch hebben onze voorouders heel wat oorlogen gevoerd om d e vrijheid te behouden, en hoewel ze veroverd werden door de Egyptenaren en Meden, toch hebben ze zich altijd ingezet voor de vrijheid. En wat is de aanleiding nu voor een oorlog met de Romeinen? Ik ga u niet in op de vraag of die oorlog voordelig is of niet. Welk argument is er voor deze oorlog? Is het niet opdat we onze vrijheden behouden? Daarbij komt nog de vraag waarom we de overheersing van de Romeinen van ons af willen gooien, en de tirannie van landgenoten zouden verdragen? Hoewel ik moet toegeven dat onderwerping aan vreemdelingen dragelijk kan zijn omdat het zo bepaald is, terwijl onderwerping aan misdadigers uit ons eigen volk onmannelijk is en door onszelf geaccepteerd wordt. Hoewel, omdat ik het al eerder had over de Romeinen, wil ik niet verbergen dat toen ik daarover sprak, het in mijn denken kwam dat we wel eens door het veroverd kunnen worden, God verhoede dat dit zou plaatsvinden. Toch kan ons nauwelijks iets ergers overkomen dat wat we nu ondergaan door deze bandieten. Hoe kunnen we onze tranen inhouden als we zien welke bijdragen de Romeinen hebben geleverd aan onze Tempel? En nu zien we dat ons volk bedorven wordt door roof, door plundering van onze prachtige hoofdstad, hoe onze mannen afgeslacht worden, monsterachtig heden waarvan we de Romeinen niet eens kunnen beschuldigen! We hebben gezien dat de Romeinen onze heilige gewoonten hebben gerespecteerd, en zelfs

geen poging hebben gedaan die te veranderen. Ze waren met ontzag vervuld toen ze de heilige muren zagen van een afstand. Terwijl sommige die in dit land geboren zijn en zich Joden noemen, met het warme bloed van hun landgenoten nog aan hun handen, de Heilige Plaats durven binnengaan. Hoe kunnen we bang zijn van een oorlog tegen vreemdelingen als we weten dat die meer respect hebben voor hun tegenstanders dan deze schurken voor hun eigen landgenoten? Want werkelijk, als we onder woorden willen brengen wat deze bandieten vertegenwoordigen, zullen we ontdekken dat de Romeinen bijna onze wetten houden! Ik ben ervan overtuigd dat we het allemaal eens zijn als ik zeg dat deze rovers van onze vrijheden vernietigd moeten worden en dat niemand een gepaste straf kan bedenken voor wat ze allemaal gedaan hebben. En dat we allemaal in opstand moeten komen tegen deze schurken die al zoveel gruwelijkheden bedreven hebben. Maar misschien zijn jullie wel bang om deze >bloedzeloten = te bestrijden en zichzelf weer de vrijheid te bezorgen en de Tempel weer een Heilige plaats te doen zijn. De omstandigheden zullen steeds ernstiger worden als we blijven negeren wat er gaand is. Want hun aantal neemt dagelijks toe, en zij die net als zij zijn voelen zich aangetrokken tot hen, terwijl van anderen de slechtheid opgeroepen wordt, omdat er geen tegenwerping is tegen deze gruwelijkheden. En wat hun positie betreft, ze zullen nog oorlogsmachines maken als we nu niets doen. Maar ik ben er zeker van dat, als we ons tegen hen gaan verzetten, ze door hun eigen geweten tammer zullen worden en het voordeel van hun huidige positie weggen omen zal worden door het verstand. Misschien zal God zelf, die door het beledigd is, ervoor zorgen dat hun daden op henzelf terugslaan, en deze ellendelingen oden door hun eigen pijlen, laten we nu dat tonen wie we zijn en ze worden tot niets. Het is bet er te sterven binnen deze heilige poorten, en ons leven in de waagschaal te stellen voor onze gezinnen, en voor God, en voor ons Heiligdom. Ik zal klaar staan om te helpen met mij raadgeving en met mijn hand. Ook zullen we niet zonder hulp van anderen zijn. Ook zal ik mijn lichaam niet sparen.

11. Met al deze argumenten moedigde Ananus de menigte aan om zich tegen die misdadigers te verzetten, hoewel hij wist dat het moeilijk zou worden het te overwinnen, vanwege hun aantal, hun overmoed en hun jeugdigheid. Maar voornamelijk omdat zij wisten dat, door al wat zij gedaan hadden, zij nauwelijks durfden hopen op vergeving voor hun gruwelijkheden. Maar Ananus was vastbesloten liever martelingen te ondergaan dan toe te zien en voorbij te zien aan wat men allemaal deed. De toehoorders vroegen hem de leider te zijn na zijn toespraak gehoord te hebben, en iedereen was breid te doen wat er gedaan moest worden.

12. Terwijl Ananus zijn mannen uitkoos, en taken uitdeelde aan hen die in staat waren die ook uit te voeren, kregen de zeloten te horen wat hij van plan was. Onder zijn gehoor bevonden zich namelijk mensen die alle informatie aan hen doorspeelden. Hierdoor werden de zeloten zeer geërgerd en renden de Tempel uit met getrokken zwaarden en spaarden niemand die zij tegenkwamen. Hierop verzamelde Ananus zijn mannen, die weliswaar groter in aantal waren, maar minder wapenen hadden en geen ervaring in het gevecht. Maar hun tekorten werden ruimschoots gecompenseerd door hun verontwaardiging en woede, en putten moed uit het feit dat zij de Tempel verdedigden, wat hen extra vaardigheden gaf. En inderdaad, de burgers dachten dat het voor hen was niet mogelijk zou zijn te wonen in de stad, tenzij de rovers verbannen zouden worden. De zeloten beseften dat, tenzij de huidige moeilijkheden werden overwonnen, zij gestraft zouden worden voor hun misdaden. Ook zij werden gedreven door hun eigen hartstocht. Allereerst gooiden zij stenen naar elkaar, en vanaf de Tempel

werden pijlen naar hen afgeschoten. Maar toen de strijd heviger werd maakte men ook gebruik van zwaarden. En grote slachting aan weide zijden was het gevolg, met een groot aantal gewonden. De dode lichamen werden zelfs uit de huizen gedragen door familieleden. Maar als iemand van de zeloten gewon d raakte, werd hij de Tempel ingedragen en bevuilde de Heilige grond met zijn bloed, zodat men kan zeggen dat de Tempel onheilig was geworden, als was het slechts door dit bloed. In dit conflict trokken de rovers altijd weer ten strijde vanuit de Tempel, en waren zeer wreed voor hun tegenstanders. Maar nu werd het volk woedend, en de tegenstand werd sterker, zo zelfs dat zij hen die zich nu nog afzijdig hielden, verwijten begonnen te maken, totdat ten laatste iedereen meedeed aan de strijd en de zeloten terugdreef in de Tempel en daar zelfs een deel van in handen kregen. Ananus en zijn partij vielen op hetzelfde moment aan. Dit maakte de rovers uitzinnig van angst, omdat zij hierdoor de eerste hof niet meer in handen hadden. Daarom vluchtten ze terug naar het binnenhof, en sloten de poort. Ananus dacht er niet aan de Heilige Poorten aan te vallen, hoewel anderen stenen bleven gooien en pijlen bleven afschieten. Hij vond het onwettig de menigte toe te staan in die ruimte te komen voordat ze gereinigd zouden zijn. Daarom koos hij 6.000 gewapende mannen uit, en plaatste hen als bewakers bij de poorten. Hij regelde groepen bewakers die elkaar aflosten terwijl iedereen verplicht was zijn eigen huis te bewaken. Veel leiders van de stad werden van hun functie ontheven en vervangen door het die het vertrouwen van het volk genoten.

13. Het was Jochanan die, zoals we vertelden, vluchtte uit Gischala, en de aanleiding was van de vernietiging. Hij was een man van grote sluwheid, en droeg in zijn karakter de neiging tot tirannie, en bracht sommigen ertoe ook die neiging te ontwikkelen. En inderdaad, ook nu beweerde hij de wensen van het volk uit te voeren en ging naar velen toe om hen om hun mening te vragen, mar in de nacht controleerde hij ook de wachten. Maar op deze manier ontfutselde hij hun denken en wisten de zeloten eerder wat het volk wilde, dan dat men het er over eens was welk beleid te voeren. En om niet al te veracht te worden, ontwikkelde hij een vriendschap met Ananus, en met de andere leiders van het volk. Maar juist dit gedrag riep verdenkingen op, want hij legde hen zo overdreven, dat het allemaal te vreemd was. Zijn constante aanwezigheid overal, zelfs daar waar hij niet uitgenodigd was, maakte hem veracht en daarmee verried hij zich bij zijn vijanden. Want men begreep maar al te goed dat hij slechts op deze slinkse manier informatie wilde verzamelen. Er was ook niemand anders die zo veel verdenkingen opriep als deze Jochanan. Toch was het niet gemakkelijk van hem af te komen, zo slim was hij in zijn praktijken, dat niemand ergens de vinger op kon leggen. Hij werd ook gesteund door enkele voorname lieden, die hij regelmatig om advies vroeg. Het was daarom redelijk hem te verplichten een eed af te leggen als bewijs van zijn go ede wil. Jochanan legde die eed heel gemakkelijk af, dat hij aan de kant van het volk zou staan en niets zou doorspelen aan de vijand, en zou meewerken aan de bestrijding van het die hen zouden overvallen, dat zowel met beide handen als met goede raad. Ananus en de zijn geloofden zijn eed, en stonden hem nu ook toe hun meest geheime beraadslagingen bij te zonen, zonder enige verdenking. Zij geloofden hem zelfs zo, dat ze hem als afgezant naar de zeloten in de Tempel stuurden om tot en overeenkomst te kunnen komen. Want men wilde erg graag voorkomen dat de Tempel nog verder verontreinigd zou worden door doden die zeker zouden vallen tijdens een gevecht.

14. Maar Jochanan gedroeg zich als had hij zijn eed aan de zeloten afgelegd, en ging naar de Tem pel, en ging in het midden van hen staan en zei dat hij veel risico's had gelopen om er achter te komen wat Ananus en de zijn van plan waren en dat hij hen dat

nu wilde meedelen. Dat men groot gevaar liep tenzij de nodige voorzorgen werden genomen. Ananus was snel aan het werk gegaan en had afgezanten naar Vespasiánus gestuurd met de uitnodiging te komen en de stad in te nemen. En dat hij voor de volgende dag een vasten had afgekondigd om toegang tot de Tempel te verkrijgen of die zo nodig met geweld in te nemen. Jochanan zei erbij niet te weten hoe man een belegering kon doorstaan of het uithouden tegen zoveel vijanden. Hij voegde er verder aan toe dat het de voorzienigheid van God was, dat hijzelf gestuurd was als die afgezant naar Vespasiánus. En dat Artanus had voorgesteld hen aan te vallen op het moment dat ze ongewapend waren. Dat men zou moeten kiezen uit twee mogelijkheden, ofwel hen overvallen, ofwel de hulp inroepen van buitenlandse bijstand voor henzelf. En dat als ze de hoop op vergeving zouden hebben, ingeval ze werden onderworpen, dan waren ze vergeten wat ze allemaal gedaan hadden, of als ze al voorwenden spijt het hebben van hun daden, dan zou men goed moeten bedenken wat zij zouden doen met wie ze verzoend zouden moeten worden. Terwijl degenen die letsel hadden toegebracht, hoewel men berouw zou voorwenden, toch gehaat zouden blijven. En dat de slachtoffers, wanneer zij de macht overnemen, vaak hardere meesters zijn dan de vorige. Dat de vrienden en families van hen die gedood zijn, altijd naar manieren zouden zoeken om het te straffen. En dat een grote groep woedend was vanwege hun wetsbreuken en ander illegaal handelen. En als er al zouden zijn die zich gematigd zouden opstellen, zouden die altijd nog een minderheid zijn.

HOOFDSTUK 4.
DE IDUMEËRS DIE GEROEPEN WERDEN DOOR DE ZELOTEN, KOMEN ONMIDDELLIJK JEGENS JERUZALEM. EN TOEN ZE VAN DE STAD WERDEN BUITENGESLOTEN, BLEVEN ZE DE GEHELE NACHT DAAR. JESUS, EEN VAN DE HOGEPRIESTERS SPREEKT HEN TOE, EN SIMON DE IDUMEËR GEEFT D AAROP EEN ANTWOORD.

1. Na deze geslepen toespraak van Jochanan, werden de zeloten bang. Toch durfde hij niet direct de buitenlandse bijstand waar het om ging bij name te noemen, maar deed ze denken dat het om Idumeeërs ging. Maar, om het te intimideren, zei hij dat Ananus barbaarsheid in persoon was en zijn plannen dienovereenkomstig en daarmee zette hij de leiders onder druk. Deze leiders waren Eleazar, de zoon van Simon, die de meest geschikte van het gezelschap was, en Zacharias, de zoon of Phalek. Beiden kwamen uit een priestergeslacht. Toen deze twee mannen hoorden wat niet alleen de gehele groep bedreigde, maar ook henzelf in het bijzonder. En ook hoe Artanus en de zijn, om zich van hun eigen heerschappij te verzekeren, de Romeinen te hulp hadden geroepen, want dat was een deel van de leugens die Jochanan tegen hen vertelde, wisten zij niet goed wat te doen omdat er eigenlijk geen tijd meer was om stappen te ondernemen. Ook vanwege de bereidheid van hen die jen wilden aanvallen en de onverwachtheid van de omstandigheden die hen alle hoop afsneed enige hulp uit het buitenland te roepen. Ze zouden immers onder de voet gelopen zijn voordat er hulp arriveerde van hun bondgenoten. Het werd nu noodzakelijk de Idumeeërs te roepen. Dus schreven een korte met deze inhoud: dat Ananus zich haf opgedrongen aan het volk en de hoofdstad zou verraden aan de Romeinen. En dat men tegen hen was opgestaan en dat de opgesloten zaten in de Tempel, omdat ze hun vrijheid wilden behouden. En dat er nog maar weinig tijd was om verlost te worden uit hun benarde positie. Als men niet spoedig hulp zou krijgen zou men al snel in de macht van Ananus vallen en de stad in handen van de Romeinen. Ze gaven de boodschappers ook opdracht nog meer toe te voegen aan de brief, als zij bij de Idumeeërs waren. De twee gezonden boodschappers

waren bedreven in het overbrengen van boodschappen en ook in staat overtuigend te spreken, wat wel nodig waas voor deze taak. Verder waren zij zeer snel met reizen. Zij wisten heel goed dat hun wensen snel zouden worden ingewilligd, omdat ze zelf ook graag actie hadden en onrust stookten. Op hun gevlei en verzoeken zouden ze reageren met het opnemen van de wapens en haastig naar het slagveld gaan, als gingen zij naar een feest. Er was inderdaad een reden deze boodschap met grote snelheid te gaan brengen en dat was iets wat de boodschappers goed was toevertrouwd. Ze heetten allebei Ananias, en al vrij snel kwamen zij bij de Idumeeërs aan.

2. De heersers waren behoorlijk onder de indruk van deze brief en de berichten van de boodschappers. Ze renden rond als gekken en schreeuwden dat ze ten strijde zouden trekken. Sneller dan verwacht hadden ze een leger bijeen dat zich bewapende en vast van plan was de vrijheid van de hoofdstad te verdedigen. Er kwam en leger bijeen van 20.000 man en men trok op naar Jeruzalem onder leiding van wie bevelhebbers, Jochanan, Jacob de zoon van Sosas, Simon, de zoon van Cathlas en Pinchas, de zoon van Clusothus.

3. Het vertrek van de boodschappers was niet bekend aan Ananus en bewakers, maar wel wisten ze dat de Idumeeërs zouden komen. Daarom gaf hij opdracht de poorten te luiten en de muren te bewaken. Toch was hij niet van plan tegen het te vechten, maar het door rede te overtuigen. Daar ging Jesus, de oudste hogepriester na Ananus, op de toren staan, die tegenover de legers stond en zei: inderdaad, veel tegenslagen van allerlei soort hebben deze stad overvallen, maar ik ben meer verbaasd over het feit dat jullie deze misdadigers te hulp komen, en nog wel op zo'n buitengewone manier. Want ik zie dat jullie de grootste schurken willen helpen, en dit zelfs met grote inzet, om, naar het schijnt, de hoofdstad te beschermen tegen barbaren. Ik kan mij nauwelijks voorstellen dat dit leger bestaat uit gelijke soort misdadigers als waardoor zij geroepen zijn. Want niets is beter cement voor een bondgenootschap dat gelijke gedrag en gelijke manieren. Maar wat betreft de mannen door wie jullie groepen zijn, bekijk hen stuk voor stuk en je zult ontdekken dat zij niets anders verdienen dan duizend doden te sterven. Het schuim van de natie zijn zij, die zelfs hun eigen mensen afslachten. Zij hebben de omliggende dorpen geplunderd, en zijn daarna deze heilige stad ingevlucht. Ze zijn rovers, die met ongekende minachting deze heilige grond hebben ontheiligd, en die drankfeesten houden in het Heiligdom, en de buit van hun roof in hun onverzadigbare pens stoppen. En wat jullie zelf betreft, je ziet er geschikt uit om hulp te geven aan hen die jullie groepen hebben om deze hoofdstaf te verdedigen tegen buitenlanders. Hoe zal men jullie noemen als je een stel misdadigers te hulp komt? Ik heb zelf even betwijfeld of jullie wel op verzoek zouden ingaan. En nu zie ik dat jullie dat hebben gedaan, en nog wel met grote snelheid. Maar ik weet zeker dat jullie de wapenen niet zullen gebruiken voor een groep bandieten, en tegen je eigen volk, en toch zijn er velen die bang zijn dat jullie dat zullen doen. Ik weet dat van ons wordt beweerd de stad aan de Romeinen te willen verraden. Sommigen van jullie mannen hebben zich onlangs veel zorgen gemaakt over deze geruchten, en zijn van plan de hoofdstad te bevrijden. We kunnen slechts verwonderd zijn over het feit dat jullie de leugens van deze schurken hebben geloofd. Ze weten dat we onze vrijheid liefhebben, en daarom roepen ze anderen om tegen ons te strijden, met gebruikmaking van in elkaar gedraaide leugens en zodoende de vrijheid te verraden. Maar jullie zouden moeten overwegen welk soort volk zij zijn, en de waarheid moeten concluderen uit de feiten, en niet uit de verhaaltjes. Want, welke aanleiding is er onszelf te verkopen aan de Romeinen, terwijl we tegen hen in opstand zijn gekomen, of, als we tegen hen opstaan, welke reden is er

hen te vragen onze heerser s te zijn? Terwijl zelfs ons eigen land verwoest ligt? Het zou och veel eenvoudiger zijn ons met de Romeinen te verzoenen? Maar nu hebben ze Galiléa onderworpen en zijn daardoor nog trotser geworden. Wij zouden er dan toch naar streven hen tegemoet te k omen en zo de dood te ontsnappen? Wat mijzelf betreft, ik geef de voorkeur aan vrede boven dood. Maar nu we eenmaal oorlog met hen hebben, en tegen hen strijden, geef ik de voorkeur aan de dood met eer, boven gevangen en slaaf van hen te zijn. Maar verder, vertelt men u dat alleen de leiders van het volk de Romeinen te hulp hebben geroepen, of is het gebeurd met instemming van het volk? Als het door de leiders van het volk gedaan is, laat men dan die leiders straffen voor dit verraad. Hebben zij iemand gevangen genomen die deze opdracht bij zich had? Zijn zij in het bezit van onze brieven? Hoe zou het verborgen kunnen blijven voor het talrijke volk met wie we dagelijks overleggen, terwijl wat we verondersteld worden te doen wel bekend is bij de zeloten, die ver in de minderheid zijn, en die niet eens in de stad komen? Is het voor het eerst dat zij bang zijn gestraft te worden voor hun gruwelijke misdaden? Als deze mannen niet zo bang waren op dit moment, zou er ook geen verdenking tegen hen zijn van verraad. Maar als zij het volk beschuldigen, dan moet dat in het openbaar worden gedaan, en niet door een die zich afgescheiden heeft. In welk geval het bericht ook jullie zou hebben bereikt van een dergelijk feit. Maar hoe zou dat kunnen? Moeten er dan geen getuigen zijn om een en ander te bevestigen? En wie is er dan benoemd om de Romeinen te hulp te roepen? Maar de leugenaars verdienen niet anders dan te steven, hoewel ze van alles doen om onder hun rechtvaardige straf uit te komen. En wat als het lot bepaald heeft dat de stad aan haar vijanden zou worden verraden? Dan zou het moeten gebeuren door de hand van verraders! En nu zij jullie, Idumeeërs gekomen met wapenen, en dat is jullie plicht, in de eerste plaats om te helpen bij de verdediging van de hoofdstad, en je samen te voegen met hen die de tirannie willen verdrijven, en hen willen straffen, in een openbaar proces, die onze wetten hebben vertrapt, en hun zwaarden tot rechters hebben gemaakt. Want zij hebben onze meest vooraanstaande mannen gegrepen zonder dat er een beschuldiging was, terwijl ze de markt bezochten. En hebben hen gemarteld en gevangen gezet. En zonder hen de kans op een verdediging te geven hebben ze hen gedood. Je kunt, als je dat wilt, de stad inkomen, maar wel ongewapend, en jezelf overtuigen van wat ik nu zeg. Zie voor jezelf hoeveel huizen zij hebben leeggeroofd en de gezinnen vermoord. Hun familie is nog steeds in rouw. En ook kun je dan zelf het geklaag horen, dat in de gehele stad is. Want er is niemand, die niet te lijden heeft gehad van hun barbaarsheden en misdaden van deze ellendelingen. Hun misdaden zijn uitgevoerd in een graad van gekte die wij niet eerder hebben gezien. Niet alleen land en bevolking hebben er onder te lijden, maar zelfs de Tempel! De Tempel is nu hun toevluchtsoord, en de plaats waar zij hun gruwelijke plannen smeden tegen ons. En deze plaats, die gerespecteerd wordt door de gehele bewoonde wereld, en geëerd wordt door hen die ervan gehoord hebben, tot aan het einde der aarde, deze plaats wordt nu vertreden door roofdieren. Ze vinden het wel prachtig dat twee volken op het punt staan elkaar te bestrijden, en ze de ene stad tegen de ander hebben opgezet. En dat jullie leger nu wil strijden tegen deze Heilige stad. In plaats daarvan nodig ik jullie uit te strijden tegen deze schurken, ellendelingen, en hun misdaden te wreken, en het te straffen voor het bedrog dat zij ook aan jullie hebben gedaan. Ik bedoel, vanwege de schaamteloosheid om jullie te roepen om tegen ons te zijn, terwijl je bleek zien van angst voor de straf op hun schurkenstreken. Maar als je toch nog geneigd bent gehoor te geven aan de oproep van deze mannen, kom dan de stad in, ongewapend, en wordt voorzitter van de rechtbank die moet oordelen over schuld en onschuld. Besef wel dat we niets te vrezen hebben van jullie oordeel, want die schurken hebben onmiskenbaar vele misdaden gepleegd, zo erg dat ze wellicht niet eens

bereid zijn voor een rechtbank te verschijnen. Maar laat hen het voordeel van de twijfel hebben. Maar als je geen getuige wilt zijn van onze verontwaardiging, en ook jezelf niet wilt overtuigen, en gen echter wilt, laat ons dan alleen, voeg dan niet toe aan onze ellende, en neem afstand van deze samenzweerders tegen onze hoofdstad. Daarbij komt nog, dat, als jullie verdenking tegen ons blijft, je in staat bent de poorten van de state bewaken en zelf te zien wie er in en uit gaat. En in geval van enig ding waarvan we beschuldigd zijn, waarheid zou blijken te zijn, kun je zelf de stad verdedigen en de gevonden schuldigen straffen. Want de vijand zal jullie niet kunnen verhinderen de stad te naderen. Maar als je onze voorstellen onredelijk vindt, wees er dan over verbaasd dat onze poorten voor jullie gesloten blijven zolang je gewapend bent.

4. Toen nam Jesus het woord. De meeste van de Idumeeërs gaven geen enkele aandacht aan zijn woorden omdat ze woedend waren de stad niet in te kunnen. Ook de bevelhebbers waren verontwaardigd door het idee hun wapenen neer te moeten leggen, omdat dat in hun denken overeenkwam met overgave. Maar Simon, de zoon van Cathlas, een van de bevelhebbers, deed alle moeite zijn mannen tot bedaren brengen, en toen hij zo stond dat de priesters hem konden horen, zei hij: ik verbaas mij niet over het feit dat vrijheden in de Tempel worden verdedigd, als men de poorten voor ons sluit en tegelijkertijd wacht op Romeinse hulp. En hen wel toe te staan de stad binnen te trekken. Misschien worden de poorten wel versierd zodra de Romeinen binnentrekken, terwijl Idumeeërs hun wapenen zouden moeten neerleggen, die ze toch nodig hebben om vrijheid te verdedigen. En terwijl ze de bewaking van de hoofdstad niet willen toevertrouwen aan hun broeders, willen ze die wel tot rechters benoemen in hun geschillen. Neen, ze beschuldigen sommige mannen te hebben gedood zonder vorm van proces, en veroordelen een volk op deze manier en willen nu de stad versterken, een stad die altijd open heft gestaan voor aanbidding. We zijn inderdaad gekomen net grote haast jegens je, en om te strijden tegen onze broeders. En de reden waarom we dergelijke haast hebben is deze, we willen de vrijheid die jullie zo eenvoudig verraden, beschermen. Jullie zijn waarschijnlijk schuldig aan die misdaden waarvan jullie anderen beschuldigen en gevangen houden, en verzint nu allerlei beschuldigingen tegen hen, zoals je die aan ons hebt geuit. Nadat jullie de macht in de Tempel hadden overgenomen, heb je hen gevangen gezet, terwijl ze zich slechts met openbare aangelegenheden bezighielden. Je hebt de poorten gesloten van de stad, zelfs voor die volken die aan jullie verwant zijn. En terwijl je dergelijk wrede bevelen gaf, klaag je er nu over door het overheerst te worden, en beschuldig je hen van daden die door jullie zelf gepleegd zijn. Wie kan dit misbruik van woorden verdragen, terwijl je zelf zo wreed bent de Idumeeërs te weerhouden van aanbidding in de stad en Tempel? Iemand kan inderdaad rechtvaardig klagen over hen die nu belegerd worden in de Tempel, omdat ze de moed hebben gehad zich te verzetten tegen jullie leiders, en zich zo wilden bevrijden van enige beschuldiging, en bij voorbaat zich wilden verdedigen tegen wrede beschuldigingen. Maar deze mannen hebben meer genade getoond dan in redelijkheid kan worden verwacht, wij, de Idumeeërs zullen het Hu is van God beschermen, en zullen vechten voor wat ook ons land is, en zullen tegenstand bieden tegen iedere buitenlandse aanval en tegen hen die de stad willen verraden. Hier zullen wij blijven staan, voor deze muren. Ofwel totdat de Romeinen moe zijn va n het wachten op jullie, ofwel totdat jullie onze medestrijders worden in het gevecht voor de vrijheid.

5. Deze toespraak van Simon werd door de Idumeeërs luid toegejuicht. Maar Jesus ging bedroefd terug, omdat hij zag dat er met de Idumeeërs op dit mom ent niet te paren viel, en de stad aan beide zijden belegerd was. Ook waren de Idumeeërs niet kalm te krijgen,

want ze waren uiterst beledigd omdat ze de stad niet in mochten. Want toen ze zagen dat de Zeloten zich sterk hadden voorgedaan, maar nu geen enkele steun boden, begonnen ze te twijfelen aan hen en kregen er zelfs spijt van dat ze hierheen gekomen waren. Maar de angst voor schande die oer hen zou komen als ze weer vertrokken zonder gestreden te hebben won het van hun twijfel, dus bleven ze die nacht voor de muren liggen, hoewel in zeer slechte onderkomens. In die nacht brak een verschrikkelijke storm uit, en viel het regenwater in ongekende hoeveelheden naar beneden, vergezeld van donder en bliksem, en zelfs kleine aardbevingen. Deze dingen werden gezien als een voorteken van rampen die hen zouden overkomen, en dat de orde in de wereld verstoord zou orden. Iedereen was ervan overtuigd dat er vreselijke dingen te gebeuren stonden.

6. De gedachten van de Idumeeërs en van de burgers waren dezelfde. De Idumeeërs dachten dat God boos was vanwege het feit dat ze de wapenen opgenomen hadden, en dat ze de straf van een aanval op de hoofdstad niet zouden ontkomen. Ananus en zijn partij dacht ze hadden overwonnen zonder strijd, met de hulp van God. Maar ze vergisten zich allemaal over wat er te wachten stond, want ze schreven allen de rampen toe aan de vijand, die zouden die rampen ondergaan. Want de Idumeeërs beschermden elkaar door dicht tegen elkaar aan te gaan staan, en verwarmen elkaar ook zo, en hielden hun schilden boven hun hoofden om niet bezeerd te worden door de zware regen. Maar de zeloten waren erg bezorgd over de gevaren waarin ze zich nu bevonden, en keken elkaar aan omdat niemand wist wat te doen. De meer temperamentvolle meenden dat het, het beste zou zijn zich te bewapenen en dan de stad aan te vallen en de poorten te openen voor hen die te hulp zouden komen. Zij meenden dat de bewakers in wanorde zouden zijn, en zouden toegeven aan een dergelijk onverwachte aanval, zeker omdat een groot deel van hen geen ervaring had in oorlogvoering en het omgaan met wapenen. Daarbij kwam nog dat het niet eenvoudig zou zijn het volk te mobiliseren, en liever in hun huizen zou blijven omdat het daar veiliger was. Dat alles liever dan een onzeker gevecht aan te gaan. Maar de meer gematigden wilden niets weten van geweld, omdat de gezien hadden dat er veel bewakers waren en ook de muren goed en talrijk bemand waren vanwege de Idumeeërs. Ze hadden ook het vermoeden dat Ananus overal tegelijk zou zijn om de wachten te zien. Dat was inderdaad de gewoonte in alle nachten, maar werd in die nacht niet gedaan, niet vanwege onachtzaamheid van Ananus, maar was min of meer een samenloop van omstandigheden. Werkelijk, het was een verschrikkelijke storm, en Ananus gaf de bewakers toestemming te slapen. De zeloten in de Tempel vatten het plan op om muren en tralies door te zagen, omdat het geluid van de wind hun lawaai wel zou overstemmen en dus niet zou opvallen.

7. Dus gingen ze stilletjes de Tempel uit en naar de stadsmuren. Met hun zagen openden ze daar een doorgang voor de Idumeeërs. Eerst werden de Idumeeërs bang, omdat ze dachten dat Ananus en zijn partij waren gekomen om hen aan te vallen, zodat ieder het zwaard al in de hand had om zich te verdedigen. Maar al snel zagen wie er nar hen toekwam en gingen daarna de stad in. Daarop vielen de Idumeeërs de stad aan waarbij ze zich door niets lieten tegenhouden om alles op hun weg te verwoesten, zo woedend waren ze. Maar eerst maakten ze haast om de zeloten en hen die daar waren te bevrijden, en niet voorbij te zien aan hen voor wie ze gekomen waren, zonder hun eigen veiligheid in gevaar te brengen. Want als ze eenmaal de bewakers hadden uitgeschakeld, zou het niet meer zo moeilijk zijn de hele stad in te nemen. Zou de stad gealarmeerd worden, dat werd het lastiger de bewakers te overwinnen, omdat zodra

men merkte dat ze er waren, de strijdkrachten zouden worden opgesteld in slagorde en hen verhinderen de Tempel in te gaan.

HOOFDSTUK 5.
DE WREEDHEDEN VAN DE IDUMEEËRS TOEN ZE TIJDENS DE STORM DE TEMPEL INGINGEN. EN OOK VAN DE ZELOTEN. AANGAANDE DE SLACHTING VAN ANANUS, JESUS, EN ZACHARIAS. EN HOE DE IDUMEEËRS WEER NAAR HUIS TROKKEN.

1. Dit advies beviel de Idumeeërs en via de Tempel trokken ze de stad in. De zeloten zaten al in spanning op hen te wachten. Toen ze waren binnengekomen, gingen ze met alle vrijmoedigheid de Tempel binnen, voegden zich bij de Idumeeërs en overvielen de wacht. En sommigen van hen die de wacht hadden, waren in slaap gevallen, en werden in hun slaap gedood. Maar toen zij de wakker werden begonnen te schreeuwen, verscheen de gehele menigte, nam onmiddellijk de wapenen op en begonnen zich te verdedigen. Zolang ze dachten dat het alleen de zeloten waren zie hen aanvielen, vocht men dapper in de hoop de vijand te kunnen overmeesteren. Maar toen ze zagen dat er ook anderen bij waren, begreep men dat men van doen had met Idumeeërs, legde het grootste deel van hen de wapenen neer en begonnen te weeklagen. Maar de jongeren bedekten zichzelf met wapenen en vochten moedig tegen de Idumeeërs en beschermden en korte tijd de ouderen. Anderen gaven een signaal aan hen die in de stad waren en lieten weten wat er gebeurde. Maar deze hadden al in de gaten dat de Idumeeërs gekomen w aren. Niemand van hen durfde hen te hulp te komen, maar gaven slechts antwoord op het klagen over hun tegenspoed. Een groot klagen van de vrouwen ontstond nu, terwijl alle wachten in groot gevaar waren. De zeloten voegden zich nu bij de Idumeeërs. En de storm nam in die tijd alleen maar toe, terwijl de Idumeeërs niemand spaarden. Ze waren van nature als een barbaars volk, en waren overstuur vanwege de storm. Nu maakten ze gebruik van hun wapenen tegen hen die de poorten niet hadden willen openen, en handelden net als zij die hen te hulp hadden geroepen, waarbij de bevolking hen smeekte te beseffen dat hun volken broeders waren en smeekten nog harder respect voor de Tempel te hebben. Er was echter geen plaats om naar toe te vluchten in de hoop op behoud. En terwijl ze samen gedreven werden, werden ze gedood. Het grootste deel werd samengedreven door geweld, en toen er geen plek meer was om zich te kunnen terugtrekken, werden ze allen gedood. Velen, die geen andere uitweg zagen, gooiden zichzelf van de muren. Wat, in mijn mening, de grootste ramp was, omdat die voorkomen had kunnen worden, omdat dit geheel vrijwillig gebeurde. De buitenhof van de Tempel stroomde over van bloed. En op die dag werden daar 8.500 dode lichamen geteld.

2. Maar de woede van de Idumeeërs was door deze slachting niet tot bedaren gebracht. Nu gingen ze de stad in en plunderden de huizen en vermoorden iedereen die ze tegenkwamen. En wat de andere menigte betreft, zij zonden het nutteloos hen te doden, dus zochten ze naar de hogepriester, en andere leiders. En zodra ze heb gegrepen en gedood hadden, gingen ze op hun dode lichamen staan, complimenteerden zij, bij wijze van grap, Ananus met zijn vriendelijkheid voor het volk en Jesus met zijn toespraak vanaf de muur. Ze ging en zelfs zo ver de dode lichaam weg te gooien zonder ze behoorlijk te begraven, hoewel Joden altijd grote zorg geven aan het begraven van doden, zozeer zelfs dat zij hen die tot kruisiging waren veroordeeld, van die kruisen afnemen en voor zonsondergang begroeven. Ik zou een vergissing maken als ik zou stellen dat de dood van Ananus het begin van de verwoesting van de stad was. En dat

deze dag als het begin moest worden gezien van de verwoesting van de muren, waarop de hogepriester en andere leiders werden gedood. Hij was in ieder opzicht een eerbiedwaardig en zeer rechtvaardig mens. En behalve de grootheid van die adel, waardigheid en eer die hij bezat, was hij een voorstander van gelijkheid, ook voor de armste van het volk. Hij was een voorvechter van de vrijheid, en een voorstander van eerlijkheid in de regering. Hij hechte meer waarde aan het algemeen belang dan aan zijn eigen voordeel, en wilde boven alles vrede. Hij was zich ervan bewust dat de Romeinen niet te verslaan waren. Hij voorzag dat er een oorlog zou komen, en tenzij de Joden hun zakjesgoed regelden, zou zouden worden vernietigd. Om het in een enkele zin te zeggen, als Ananus zou hebben overleefd, had dat de zaken wel minder gecompliceerd gemaakt. Hij was een verstandig en wijs man, hij wist mensen te overtuigen en bovendien wist hij al wie er voor en wie er tegen en oorlog was. De Joden hadden zich geheel anders opgesteld als zij meer leiders zoals hij hadden gehad. Ook Jesus had zich nu bij hen gevoegd. En hoewel hij de mindere van hem was in wijsheid, was hij de meerdere van de rest. Ik kan niet anders dan ervan uitgaan dat God de stad al had veroordeeld om te worden verwoest, omdat het een door en door rotte stad geworden was. En dit is het einde van Ananus en Jesus.

3. Nadat deze waren omgebracht, stortten de zeloten en et grootste deel van de Idumeeërs zich op het volk als op een kudde dieren, en sneden hun de keel door. En het gewone volk werd vermoord op de plek waar zij gegrepen werden. Wat de jeugdige edelen aanga at, zij werden opgepakt en gevangen gezet en aan verhoren onderworpen in de hoop informatie te verzamelen over de groepen waartoe zij behoorden. Maar geen van hen gaf aan dat verlangen toe, en gaf er de voorkeur aan gedood te worden boven samen te werken met een stel schurken tegen hun eigen land en volk. Deze weigering bracht hen verschrikkelijke martelingen. Ze werden gemarteld en gegeseld op een manier die hun lichamen niet konden verdragen, totdat ze ten laatste de gunst kregen gedood te worden. Degenen die overdag gevangen werden genomen en in de nacht omgebracht, waarna hun lichamen werden weggegooid m ruimte te maken voor nieuwe gevangenen. En het schrikbewind dat het volk moest ondergaan was zo erg, dat niemand meer de moed had te vertellen dat hij familie van de dode was en hem wilde begraven. Zij die in hun huizen gevangen zaten, huilden in het geheim, en durfden zelfs niet van verdriet te kreunen uit angst dat hun vijanden het zouden horen. Want als ze dat deden stond hen hetzelfde lot wachten als hen waarom zij rouwden en treurden. Slechts in de nacht namen ze een klein beetje stof en strooiden dat over hun hoofden. Alleen zij die wat moediger waren treurden overdag, deze groep bestond uit ongeveer 12.000 personen.

4. Toen ze zeloten en Idumeeërs moe waren van het in het wilde weg doden, zetten zij rechtbanken op om hun schijnprocessen te voeren. Toen zij Zacharias de zoon van Baruch, een van de meest vooraanstaande burgers, zo wilden berechten en doden, terwijl het enige waaraan hij schuldig was liefde voor zijn land en de vrijheid was. Maar hij was een rijk man en dus liet men hem vrij in de hoop zijn bezittingen te kunnen roven. Maar niet minder uit angst om zelf door sluipmoordenaars te worden omgebracht. Dus maaktemen bekend dat er een bijzondere zitting belegd zou worden van 70 meest vooraanstaande mannen, hoewel ze daartoe geen enkel gezag hadden. Voor deze rechtbank werd deze Zacharias beschuldigd van het doorspelen van hun beleid naar de Romeinen, middels mannen die hij verraderlijk naar Vespasiánus had gestuurd voor dat doel. Er bleek geen enkel bewijs te bestaan voor deze aanklacht. Maar de leden van de rechtbank beweerden dat hun informatiebronnen betrouwbaar waren en

eisten dat hun eigen overtuiging als bewijs zou dienen. Toen Zacharias zag dat er geen mogelijkheid was aan hen te ontkomen, maar dat hij hoe dan ook gevangen zou worden gezet en daarna gedood, nam hij alle vrijmoedigheid en toespraak te houden om misschien toch het leven te behouden. Hij stond op, en lachte om hun valse beschuldigingen, en in een paar woorden weerlegde hij de aanklacht tegen hem. Daarna richtte hij zich tot zijn aanklagers en noemde hun eigen overtredingen tegen de wet op, en beklaagde zich over de vertwijfeling die zij hadden veroorzaakt door hun gedrag in de Tempel. Hierop werden de zeloten woedend, en konden nauwelijks worden weerhouden hun zwaarden te trekken, omdat zij de schijn van een proces moesten ophouden. Nu besloten de 70 rechters dat Zacharias onschuldig was aan het ten laste gelegde, en verkozen met hem te sterven en geen verantwoordelijkheid voor zijn dood te willen hebben. Hierop 0ntsond grote verwarring onder de zeloten, en ze waren allen verontwaardigd omdat de rechters niet begrepen dat het hen verleende gezag slechts een grap was. Dus vielen twee van de dappersten Zacharias aan in het midden van de Tempel, en doodden hem daar. En toen hij dood neerviel zeiden we: hier heb je onze uitspraak en we hopen dat die overtuigend is. Daarna gooiden ze hem van de Tempelmuur de vallei in. Verder sloegen zij de rechters met de platte kant van hun zwaarden op de blote ruggen bij wijze van straf, en joegen het de Tempel uit. Dat niet met de bedoeling hun leven te sparen, maar met het doel dat hun verhaal de stad zou doorgaan e n het volk zou beseffen dat ze niet anders dan hun slaven waren.

5. Nu hadden de Idumeeërs berouw van hun komst, en wilden dat ze niet gedaan hadden wat ze deden. En toen ze vergaderd waren met de zeloten gaven ze te kennen dat hun praktijken slecht a ren geweest en welke ellende zij over de hoofdstad hadden gebracht. Ze zeiden dat ze de wapenen hadden opgenomen omdat men ervan uitging dat de hogepriester de hoofdstad aan de Romeinen verraden zou hebben, maar dat daarvoor geen bewijs gevonden was. Maar dat zij hen hadden gesteund die dat beweerden terwijl men zelf een tirannie uitvoerde op een verschrikkelijke manier. Het zou inderdaad hun taak zijn geweest een dergelijk verraad te voorkomen, maar nu ze de balans opmaakten van het bloedvergieten onder hun broedervolk, was het hoog tijd hiermee te stoppen en ook niet langer de wetten met voeten te treden. Men had inderdaad de poorten voor hen gesloten, en niet toegestaan de stad binnen te komen, maar zij die daarvoor verantwoordelijk waren, waren nu gestraft, en Ananus was dood, en vele anderen waren gedood in die nacht. Men zag nu in verkeerd te hebben gehandeld en zag de barbaarsheden die men had gedaan terwijl men zich afvroeg of er redding was voor deze misdaden. Ze hadden de meest gemene dingen gedaan, onder de ogen van iedereen, en dat die misdaden tegen de Idumeeërs zouden spreken, en men zou alleen komen te staan met een slechte naam. Ze zouden daarom weer naar huis gaan, omdat de beschuldiging van verraad een verzinsel bleek te zijn en dar er in velden of wegen geen Romein te zien was. En dat bovendien een stad met deze muren moeilijk te onderwerpen was. Verder vertelde men geen contact meer te willen hebben met deze schurken, verontschuldigden zichzelf en namen afscheid van hen door wie ze misleid waren en wilden niets meer met hen te maken hebben.

HOOFDSTUK 6.
HOE DE ZELOTEN, NA HET VERTREK VAN DE IDUMEEËRS NOG VEEL MEER BURGERS DOODDEN. EN HOE VESPASIÁNUS AFRIED TEGEN JERUZALEM OP TE TREKKEN VOOR EEN OORLOG OP DAT MOMENT.

1. De Idumeeërs gingen allen akkoord met dit besluit. Om te beginnen lieten ze alle gevangenen vrij, en dat waren er ongeveer 2.000, die daarop onmiddellijk teruggingen naar Simon, over wie het verder zullen hebben. Waarna de Idumeeërs die Jeruzalem binnengetrokken waren weer naar huis gingen. Dit vertrek was voor alle partijen een grote verrassing. Het volk, dat hun spijt niet kende, vatte toen hun moed samen en doodden veel van hun vijanden, terwijl de zeloten beschaamd raakten omdat hun bondgenoten hen in de steek lieten, en wilden dat alle barbaarsheden zouden stoppen. Hierop begonnen de zeloten in het wilde weg te executeren om de macht in handen te kunnen houden en voegden toe aan hun misdaden. Hun bloeddorst richtte zich vooral op dappere mannen en vooraanstaande families. De ene groep doodde men uit nijd, en de andere groep uit angst. Ze gingen ervan uit dat hun eigen veiligheid gediend werd door zo weinig mogelijk strijdbare mannen in leven te laten. Daarom werd ook Gorion gedood, een man van grote waardigheid, samen met zijn gezin. Hij was een voorstander van democratie, en iemand van grote spreekvaardigheid. Zijn vrijmoedigheid zijn mening te uiten was ook de voornaamste reden dat hij werd gedood. Ook vluchtten Niger en Peres niet uit hun hand. Hij was een groot strijder in de oorlog tegen de Romeinen maar werd nu naar het midden van de stad gesleurd, en terwijl dat gebeurde toonde hij de littekens van zijn wonden en schreeuwde regelmatig. En terwijl hij de poort uit werd gesleurd, en wanhoopte voor zijn behoud, vroeg hij gen hem behoorlijk te begraven. Maar omdat ze hem al van te voren hadden gezegd geen grond te willen besteden aan zijn graf, en hij er ook nu weer om vroeg, doodden ze hem en begroeven hem niet. Terwijl ze hem doodden voorzegde hij dat ze hongersnood te wachten stond, en ook ziekten door deze strijd. En dat men ook elkaar zou afslachten. Al deze voorzeggingen werden door God gehonoreerd tegen deze boosaardige mannen, het overkwam hen allemaal na een korte tijd al. Zo smaakten zij hun eigen gekte die hen tegen elkaar deed opstaan. Toen Niger was gedood, nam hun angst af om overwonnen te worden. En inderdaad, er was geen deel van het volk dat niet begreep dat het een vooropgezet plan was hem te doden. Zij die daarvoor openlijk uitkwamen, werden ook gedood. En zij die zich niet openlijk hadden verzet, wachtten hun moment af om de moordenaars te beschuldigen. En als iemand zich afzijdig hield van de zeloten, werd hij als een verrader beschouwd. Terwijl de enige straf op welk e misdaad dan oom de dood was. Niemand kon aan deze situatie ontsnappen, tenzij hij een rijk man was.

2. En nu de rest van de Romeinse bevelhebber deze omstandigheden en groot voordeel voor henzelf vonden, en overwogen daarom tegen de stad op te trekken, en drongen er bij Vespasiánus op aan haast te maken met het argument dat het duidelijk was dat God aan hun kant stond vanwege de onenigheid onder hun vijanden. En dat er een plotselinge verandering zou kunnen ontstaan waardoor de Joden hun eendracht zouden hervinden, ofwel omdat ze de verdeeldheid zat werden, ofwel omdat ze misschien verstandig zouden worden. Maar Vespasiánus antwoordde dat ze een grote vergissing maakten, en slechts uit waren op eigen voordeel. Want als ze nu de stad zouden aanvallen, hun vijanden alleen al daardoor de eenheid zouden hervinden. En men dan met vereende krachten zich zou verzetten tegen de Romeinen. Maar als ze nog even zouden wachten, hadden ze tegen die tijd minder vijanden, omdat ze elkaar zouden bestrijden en God een beter bevelhebber was dan hij. En omdat Hij de Joden had overgelaten aan zichzelf, en aan de Romeinen een grote overwinning zou geven, zonder dat ze daarbij al te veel gevaar zouden lopen. Dat het daarom het beste was, terwijl hun vijand zichzelf e n het land verwoestte, en gestort werd in grote tegenspoed, nog even toe te zien, in plaats van nu te gaan strijden met hen die verzot waren op moorden en met elkaar ook geen raad wisten. Maar als iemand zou menen dat en overwinning

bereikte zonder te strijden eerloos is, laat hem dan beseffen dat een glorierijk succes, in alle rust behaald, meer profijtelijk is dan de gevaren van de oorlog. We moeten beseffen dat het niet minder glorierijk is verstandig te handelen en daardoor onze reputatie te versterk en. Dat zal onze legers beter leiden zeker wanneer onze vijand kleiner in aantal is geworden en ons eigen leger fris voor de poorten van de stad staat. Het is nu echter niet de tijd om te streven naar de glorie van de overwinning. Want de Joden zijn nu niet doende met het repareren en versterken van hun muren, en ook niet met het verzamelen van hulptroepen, terwijl zij dat eigenlijk zouden moeten doem. Maar ze vreten elkaar op door hun onderlinge strijd, en ondergaan nu groter ellende dan wanneer zij zijn overwonnen door ons. We dienen aan onze eigen veiligheid te denken en laat de Joden elkaar maar uitmoorden. Als we hen nu zouden veroveren, kan zelfs gezegd worden dat we niet hebben overwonnen door onze dapperheid, maar oor hun verdeeldheid.

3. De bevelhebbers gingen in hun geheel mee met wat Vespasiánus zei, en zouden spoedig ontdekken hij verstandig en wijs hij was. Er waren inderdaad Joden die dagelijks deserteerden, en overliepen naar de zeloten, hoewel dat uitermate moeilijk was, omdat alle doorgangen van de stad bewaakt werden, en velen werden gedood omdat ze verdacht werden van overlopen naar de Romeinen. Zij die geld aanboden konden wegkomen en voor dat geld werd men dan niet gezien als een verrader. Zo gebeurde het dat de rijken konden ontkomen en de armen geen kant uit konden en gedood werden. Langs alle wegen lagen stapels doden, maar velen kozen voor de dood in plaats van in de stad te moeten blijven. De dood was voor velen een uitkomst. Maar de zeloten vervielen tot steeds erger barbaarsheden. Men stond niet toe dat er begraven werd, noch in de stad, noch buiten de stad. Alsof zij een verbond hadden gesloten niet alleen de landswetten maar ook de Goddelijke wetten overboord te zetten, beledigden zij ook God door de dode lichamen te laten rotten in de zon. En de dezelfde bestraffing werd toegepast op hen die wel wilden begraven, en die straf was ook de dood. Hij die een ander het recht gaf een graf te hebben, kwam daardoor in zijn eigen graf terecht. Om het kort te zeggen, er w as geen enkel gevoel meer en nog minder genade. Dat was nog het ergste wat de Joden overkwam. Het schrikbewind was dus zeer groot, zo groot zelfs dat de overlevenden zeiden dat de doden eindelijk rust hadden. Zo zeiden ook zij het die gevangen zaten, ook zij vonden dat de doden beter af waren. Deze mannen vertraden alle wetten en lachten om de wet van God. En als een profeet sprak, da werd hij uitgelachen en uitgemaakt voor en grappenmaker. Toch profeteerden deze profeten veel ding aangaande de beloning van deugd, en bestraffing van ondeugd, en dat de zeloten alle deugden geschonden hadden, vervulden ze zelf de profetie aan hun eigen land. Er bestond namelijk een oude profetie dat de stad genomen zou worden, en het Heiligdom verbrand in een oorlog, zodra de Joden tegen elkaar zouden opstaan en de Tempel van God verontreinigd wou worden. Terwijl deze zeloten niet helemaal afwijzend stonden tegenover deze profetieën, werden ze zelf het instrument van de vervulling ervan.

HOOFDSTUK 7. HOE JOCHANAN DE REST TIRANNISEERDE EN WELKE DINGEN DE ZELOTEN UITHAALDEN IN MASSADA. HOE VESPASIÁNUS GADARA INNAM EN WELKE ACTIE WERDEN UITGEVOERD DOOR PLACIDUS.

1. Nu begon Jochanan te tiranniseren, en vond dat het hem onwaardig was tevreden te zijn met gelijke eer als de anderen hadden. En voegde zich de meest schurkachtige vleugel van de partij en brak met alle anderen. Dit kwam door een meningsverschil met

de anderen, en zij eigen eerzucht. Het was duidelijk dat hij monarchale macht wilde. Sommigen sloten zich bij hem aan uit angst, en anderen omdat ze zijn bedoelingen vertrouwden. Want hij was een sluw man en wist hen te overtuigen, zowel door manipulatie als door bedreiging. Velen dachten ook dat het veiliger voor henzelf zou zijn als de te begane misdaden op een enkel persoon zouden rusten, in plaats van op velen. Zijn activiteit was zo groot, beide in daad en raadgeving, dat hij en lijfwacht nodig had. Toch waren er ook veel die hem de rug toekeerden. Onder hen waren er die jaloers op hem waren, en weigerden zich te onderwerpen aan iemand die tot voor kort hun gelijke was. Maar de hoofdreden die hen bewoog tegen hem te zijn was de dreiging van een monarchie, want besefte maar al te goed dat hij de macht niet van zich zou laten afnemen als hij die eenmaal had verworven. Bovendien zou hij hen altijd blijven verdenken van gebrek aan trouw, omdat ze altijd tegen dit machtsidee waren geweest. Ze gaven zelfs de voorkeur aan een oorlog met de Romeinen, dan onder zijn slavernij te leven. De opruiing was verdeeld in twee delen, en Jochanan regeerde ondanks zijn tegenstanders terwijl de anderen er voor uitkeken zich te mengen in zijn zaken. Maar ze bestreden elkaar hartgrondig en wedijverden met elkaar wie de grootste buit binnenhaalde. Maar omdat de stad nu te strijden had tegen drie grote rampen, de oorlog, de tirannie en de opstand, leek het wel dat de oorlog de minst gevreesde was voor de bevolking. Zelfs vluchtte men uit hun huizen naar buitenlanders, om van de Romeinen die bescherming te krijgen die ze in de stad niet konden vinden.

2. En nu verscheen tegenspoed nummer vier, die de natie op de rand ver vernietiging bracht. Er was een fort dat uitermate sterk was en nog gebouwd door de vroegere koningen, als ween bescherming in oorlogstijd. Dat fort heette Massada. De Sicariers hadden er bezit van genomen, maar nu werd het bezet door mensen uit een buurland, met de bedoeling er voorraden op te slaan en zich terug te kunnen trekken. De angst waarin ze verkeerden beletten hen enige actie te ondernemen. Maar oen zij vernamen dat het Romeinse leger niets deed en dat de Joden elkaar bestreden, kregen ze vrijmoedigheid grote acties te ondernemen. En tijdens het feest van de ongezuurde broden, dat de Joden vieren ter herdenking van hun bevrijding uit de Egyptische slavernij, en ze daarna weer terugkeerden naar het land van hun voorvaderen, kwamen ze in de nacht zonder ontdekt te worden en overrompelden een kleine stad, Engeddi, en wisten te voorkomen dat het tot een gevecht met de bewoners kwam. Ze verdreven hen de stad uit. Zij die niet konden vluchten, zoals vrouwen en kinderen, werden gedood, en dat waren er ongeveer 700. Daarna, toen alles uit de huizen gesleurd was, en ook alle fruit hadden geoogst, brachten ze alles naar Massada. Ze sloopten het dorp en verwoestten het land eromheen. Er kwamen dagelijks mannen om zich bij hen te voegen. Mannen die even slecht waren als zijzelf. Ook kwamen er velen uit de streken van Judea die roversbenden wilden ontvluchten. Het was met hen net als m et het menselijk lichaam, als een deel ervan ontstoken is, is het hele lichaam ziek. In dit geval door de opstand en wanorde die er was in de hoofdstad, namen die mannen de kans waar om op gelijke manier te roven en te plunderen. Iedereen die eerst zijn eigen stad had geplunderd, vluchtte nu hierheen, naar deze fortificatie in de woestijn. Nu waren deze mannen bijeen, en deden mee aan alle samenzweringen van de groep. Ze waren te klein om een leger te zijn en te groot voor een simpele roversbende. Men viel wel de heilige plekken in steden aan. Toch gebeurde het dat men soms slecht behandeld werden door de overvallers, men werd behandeld als in een oorlog, maar deze bende gedroeg zich toch niet als een roversbende. Men doodde niet de mensen maar beperkt e zich tot roof. Er was in die dagen geen deel in Judea dat niet in een ellendige conditie was, en dat gold ook voor de meeste steden.

3. Deze dingen werden verteld aan Vespasiánus door een deserteur. Want hoewel de opruiers alle uitgangen van de stad bewaakten, en iedereen doodden die wilden ontsnappen, waren er toch die erin slaagden weg te komen en naar de Romeinen te gaan. Zij trachtten Vespasiánus over te halen in te grijpen en de rest van het volk te redden. Zij vertelden het dat het vanwege de sympathie van het volk voor de Romeinen was dat ze gedood werden, en de overlevenden stond hetzelfde te wachten. Vespasiánus had inderdaad medelijden met het volk vanwege de rampen die zij doorstonden, en trok op om Jeruzalem te belegeren, maar in werkelijkheid om het te beschermen tegen erger calamiteiten. Hij was echter verplicht eerst te onderwerpen wat overbleef in de regio, en ervoor te zorgen dat niets hem in de weg kon staat bij die belegering. Dus marcheerde hij op tegen Gadara, de hoofdstad van Perea, wat een sterke plaats was. Hij trok daar binnen op de 4de dag van de maand Dystrus (Adar). De machtige mannen van die stad hadden, zonder dat iemand van het volk het wist, boodschappers naar hen gezonden en overgave aangeboden. Dat deze ze niet zozeer uit verlangen naar vrede, maar voor de bescherming van hun bezittingen, want zij waren zeer rijk. Het vol wist niets van deze plannen, totdat Vespasiánus dichtbij de stad was. Men wanhoopte de stad te kunnen behouden omdat ze ver de minder e waren van de Romeinen en die als dicht bij de stad waren. Zij overwogen te vluchten mar vonden het een eerloze daad de stad over te geven zonder bloedvergieten en dus wilde men zich wreken op de bedenkers van deze overgave. Dus grepen ze Dolesus, een man die niet alleen een hoogwaardigheids-bekleder in de stad was, maar ook de zender van de boodschappers, en doodden hem, en behandelden zijn dode lichaam op een barbaarse manier, zo woedend waren ze op hem, en verlieten toen de stad. Toen het Romeinse le ger in aantocht was, werden zij door de bewoners van de stad verwelkomd, en werd Vespasiánus toegejuicht, en kregen zij van hem de waarborg van zijn rechter hand, en een garnizoen ruiters en voetvolk ter bescherming. Wat de muren betreft, die hadden zij zijzelf al neergehaald om de Romeinen te laten zien dat zij geen oorlog wilde, en als iemand dat toch zou willen het nu niet meer kon.

4. Nu stuurde Vespasiánus Placidus om de vluchtelingen op te pakken, hij had daarvoor 500 ruiters en 3.000 man voetvolk tot zijn beschikking, terwijl hij met de rest van zijn leger terugging naar Caesarea. Maar zodra de vluchtelingen de ruiterij zagen die hen achterna kwamen, vluchtten ze een dorp in voordat zij konden worden aangevallen. Dat dorp was Bethennabris, waar een groot aantal jonge mannen woonden, die zich bewapenden en, deels vrijwillig en deels in opdracht, Placidus en zijn troepen aanvielen. Deze ruiters deden eerst alsof ze zich wilden terugtrekken, echter met de bedoeling hen daarna verder van de muren af te lokken. En toen ze hen weg hadden gelokt, omcirkelden ze hen met de ruiters en schoten pijlen op hen af. Zo sneed de ruiterij hen de weg af terwijl het voetvolk een bloedige strijd met hen begon. De Joden konden niets anders meer doen dan hun moed laten zien. Toen ze de Romeinen aanvielen deden ze dat terwijl ze verschrikkelijk dichtbij elkaar optrokken, zodat ze als het ware gen plek meer overlieten voor de pijlen om door te dringen. Maar terwijl ze doorrenden, liepen ze regelrecht in de zwaarden van de Romeinen, en vonden daar de dood. Wat van het overbleef werd uiteengejaagd door de ruiterij.

5. De bedoeling van Placidus was hen te verhinderen het dorp weer in te vluchten. Tijdens de pogingen de stad weer in te vluchten werden ze omsingeld d oor de ruiterij en met pijlen beschoten. Degenen die de muur bewaakten wisten niet wat ze moesten doen, zo groot was hun vertwijfeling. Zij konden de mannen niet in de steek laten die

van Gadara kwamen, want hun eigen volk was in de stad. En toch, als z e hen zouden laten binnenkomen, was de kans groot dat ze met hen zouden sterven. Toen iedereen tegen de muur was gedreven, stonden de Romeinen klaar hen aan te vallen. Een bewaker verhinderde hen echter en sloot de poort toen Placidus begon aan te vallen. Er werd van beide zijden moedig gevochten tot de duisternis viel, hij kreeg de muur in bezit, en trok de stad in. Maar velen renden weg en de soldaten begonnen te plunderen, en zetten het dorp in brand. Zij die het dorp uitvluchtten zetten de mensen van het land op, en overdreven hun rampen, en zeiden dat en totale Romeinse leger was gekomen en hen aan alle anten omsingeld had. Men vluchtte daarop naar Jericho, want men kende geen andere plaats die sterkte muren had en een behoorlijk aantal inwoners. Maar Placidus, die een groot vertrouwen had in zijn ruiterij, en zich ook zijn eerdere successen herinnerde, achtervolgde hen tot aan de Jordaan en doodde allen die hij oppakte. Hij dreef de rest op tot aan de oevers van de rivier waar men bij de stro om van het water stopte, een stroom die niet doorwaas kon worden vanwege de diepte de vermeerderd was door de laatste zware regens. De onmogelijkheid verder te vluchten dwong hen het gevecht aan te gaan. Ze strekten zichzelf uit tot een lange rij langs d e rivier, en beschermden zich zo goed mogelijk tegen pijlen, en ook tegen de aanvallen van de ruiterij die veel van hen het water indreven. Tijdens de gevechten werden 15.000 van hen gedood en het aantal van hen die het water ingedreven werden was niet te tellen, terwijl er ook nog 2.200 man gevangen werd genomen. Ook was er een grote oorlogsbuit bestaande uit ezels, schapen, kamelen en ossen.

6. De verwoesting die op deze Joden viel, was niet groter of kleiner dat de andere rampen, maar leek alleen groter dat het in werkelijkheid was. En dit omdat niet alleen het hele land gevuld werd met doden, en de Jordaan niet overgestoken kon worden vanwege de dode lichamen die erin dreven, maar ook omdat de Dode Zee vol met dode lichamen was die daar naar toe dreven. Hierna viel Placidus, aangemoedigd door zijn succes, de naburige dorpen en steden aan, hij nam Abila, Julias en Bezemoth in, en alle dorpen die aan de Dode Zee lagen. Hij liet zijn soldaten aan boord van schepen gaan, en veroverde de streek zo ver als Macherus, terwijl Perea zich al had overgeven.

HOOFDSTUK 8.
HOE VESPASIÁNUS, NADAT HIJ HOORDE VAN ONRUST IN GALLIA, HAAST MAAKTE MET DE BEËINDIGING VAN DE OORLOG TEGEN DE JODEN. EEN BESCHRIJVING VAN JERICHO, EN VAN DE GROTE VLAKTE. MET EEN BESCHRIJVING VAN DE DODE ZEE.

1. Intussen kwam er een verslag over onrust in Gallie en dat Vindex, met de machtige mannen in dat land, opstonden tegen Nero. Deze aangelegenheid wordt elders nader beschreven. Dit verslag, dat Vespasiánus bereikte, zorgde ervoor dat hij snel aan de slag ging. Hij voorzag dat er een burgeroorlog kon ontstaan en dat de in gevaar zou komen. En hij ging ervan uit, dat als hij in het oosten van het keizerrijk de vrede kon vestigen, de angsten in Italië ook wel kleiner zou den worden. Omdat de winter een beletsel voor zijn veldtochten kon betekenen, plaatste hij garnizoenen in dorpen en kleinere steden voor hun veiligheid. Hij zette decurions in dorpen en centurions in de steden, en hij herbouwde veel steden die verwoest waren. Aan het begin van de lente nam hij het grootste del van zijn landmacht en trok van Cesaréa naar Antipatris, waar hij twee dagen besteedde aan het regelen van zaken en op de derde dag trok hij verder en vernietigde het land en de daarin liggende dor pen. Nadat hij dit gedaan had, trok hij verder naar Lydda en Jamnia. Deze steden bevolkte hij met gevangenen en met hen die

zijn zijde hadden gekozen, en kwam vervolgens aan bij Emmaüs, waar hij de weg bezette die naar de hoofdstad leidde, en nadat hij het vijfde legioen daar gestationeerd had, ging hij verder naar Bethletephon. Hij verwoestte die plaats en de naburige plaatsen met vuur, en liet op daarvoor geschikte plekken fortificatie bouwen door geheel Iduméa. Daarna viel hij twee steden aan die in het midden van Iduméa lagen, Betaris en Caphartobas, hij doodde daar 10.000 man, en nam ruim 1.000 man gevangen. Hij zette een groot deel van zijn leger in die steden, en de soldaten daarvan plunderden het omliggende land. Terwijl hij met de rest van zijn leger terugging naar Emmaüs, en veroverde vandaar geheel Samaria en dus ook de stad Neapolis, ofwel Sichem, Hij sloeg daar zijn lamp op, op de tweede dag van de maand Desius (Sivan). De volgende dag kwam hij aan in Jericho. Op deze dag voegde Trajanus, een van zijn bevelhebbers, zich bij hem met de troepen die hij meebracht uit Perea, alle andere plaatsen over de Jordaan hadden zich al onderworpen.

2. Hierop vluchtte en groot deel van de bevolking van Jericho de bergen in terwijl hun land door het vernietigd werd. Daardoor vond men de stad verlaten. De stad in gelegen in een vallei. Maar een kale bergrug, die zeer lang is en zich uitstrekt tot het land Scythopolis in het noorden en tot aan Sodom, en het uiterste punt van de Dode Zee in het zuiden. Deze berg is moeilijk begaanbaar en is onbewoond. Er tegenover ligt ook een bergrug, aan de andere kant van de Jordaan. Deze laatste begint bij Julias, in de noordelijke streek en loopt tot aan Petra, in Arabië. Deze bergrug wordt de IJzeren Berg genoemd, en loop tot aan het land Moab. De streek die tussen deze bergruggen ligt wordt de Grote Vlakte genoemd. Deze vlakte begint bij het dorp Ginnabris, en loopt tot aan de Dode Zee. Het is 46 km. lang en 24 km. breed en wordt doorsneden door de Jordaan. Er zijn twee meren in de vlakte, het meer van Tibérias, en de Dode Zee, wat twee totaal verschillende watervlakten zijn. De Dode Zee is zout en onvruchtbaar maar het meer van Tibérias heeft vruchtbaar zoet water. Deze vlakte is gloeien heet in de zomer en vanwege de buitengewone hitte is ook de lucht er ongezond. Er is geen water te vinden, behalve de Jordaan, waarom men dichtbij de rivier bomen platte om er de vruchten van te hebben, want iets verder weg groeit er niet meer omdat de grond niets op levert.

3. Toch is er bij Jericho een fontein, die rijkelijk stroomt, en waarvan het water wordt gebruikt om het land te bevloeien. Het ligt bij de stad die Jozua, de zoon van Nun, de leider van de Joden, het eerst in een oorlog veroverd heeft in Kanaän. Het verhaal gaat dat deze fontein eerst bitter water bevatte en slecht was voor het land, en ook voor vrouwen en kinderen, en dat alles en iedereen er ziek van werd. Maar dat deze gezond gemaakt werd door de profeet Elisa. Deze profeet was een vriend van Elia, en zijn opvolger. Deze Elisa was eens de gast van de bevolking van Jericho, en de mannen van die plaats behandelden hem zeer goed, en hij vroeg of hij hen een gunst kon bewijzen. Daarna ging hij naar deze fontein, en wierp er een volle kruik zout in. Daarna strekte hij zijn rechtvaardige handen uit naar de hemel, bracht een drankoffer en bad dat het water zoet, gezond en vruchtbaar zou zijn. En dat God deze plaats vruchtbaar zou maken, en de bewoners ervan rijk aan vrucht en kinderen. En dat dit water hen nooit zou ontbreken zolang ze rechtvaardig zouden blijven. Aan deze gebeden voegde Elisa de vaardigheid van zijn rechtvaardige handen toe, en genas de fontein. En dat water, wat ooit de oorzaak was van kinderloosheid en hongersnood, was van dat moment af een vruchtbare, zoete fontein en gaf het land voorspoed. Het water is zo gezond geworden dat, als het het land aanraakt, het voorziet in water dat zoeter is dan enig ander water. Weinig water uit Jericho geeft meer oogst dan veel water uit een andere bron. Daarom

is het ook voldoende om veel land te bevloeien Het geeft vruchtbaarheid aan tuinen en er groeien nu ook veel bomen omheen. Er zijn ook veel palmen die het water daarvan betrekken, en geven andere vruchten dat in de rest van het land. De vruchten ervan, als ze geperst worden, geven een goede honing die niet minder is dan andere honing. Ook zijn er veel bijen die honing verzamelen. Ze geven ook balsem die erg kostbaar is, zoals die van, cypressen en de myrobalanum. Zij die deze plaats een goddelijke plaats noemen, zitten er niet ver naast, omdat er zoveel verschillende bomen staan, die zeer zeldzaam zijn en heerlijke vruchten geven. En inderdaad, als we spreken van de andere vruchten, zal het niet eenvoudig zijn een plek o p aarde te vinden die ermee vergeleken kan worden. De oorzaak ligt bij de warme lucht en het goede water. De warmte roept als het ware de planten de grond uit, en maakt ze sterk, terwijl het water de wortels sterk maakt, en ervoor zorgen dat ze in de zomer goede vruchten geven. Nu is het land erom heen zo woest dat niemand er wil wonen. Als het water wordt gewonnen voor zonsopgang, is het koud, geheel in tegenstelling tot de lucht van de streek. Als men zich in dit water baadt, voelt het zeer zacht en aangenaam. Ook de lucht is hier van een goede temperatuur, waardoor het volk slecht in linnen gekleed gaat, zelfs als het in andere plaatsen van Judea sneeuwt. Deze plaats is 35 km. van Jeruzalem en 3 km. van de Jordaan. Het land is, tot aan Jeruzalem, woestijn en steenachtig. Ook naar de Jordaan en de Dode Zee is het land woestijn en verlaten en kaal. Dit zal voldoende zijn over Jericho en haar prachtige ligging.

4. Ook de Dode Zee is de moeite waard te beschrijven. Het water is, zoals ik al zei, bitter en onvruchtbaar. Het is zo dik dat het de zwaarste dingen draagt die er in gegooid worden. Ook is het niet mogelijk al zwemmend de bodem te bereiken. Toen Vespasiánus hierheen kwam om het zelf te zien, gaf hij opdracht enkelen, die niet konden zwemmen, de handen op de rug te binden en in het water te gooien. Maar zij kwamen weer naar boven alsof een wind hen voortdreef. Bovendien, de verandering van de kleur van deze zee is wonderlijk, het lijkt wel drie maal per dag te veranderen. En als de zonnestralen er op vallen, wordt het licht op verschillende manieren weerspiegeld. Ook komen er regelmatig stukken asfalt boven drijven. Vandaar dat velen het ook wel het Asfaltmeer noemen. Deze komen bovendrijven en lijken wel onthoofde stieren van vorm. Deze brokstukken worden uit het water gehaald en voor verschillende doeleinden toegepast. Dit bitumen is niet alleen nuttig om schepen te bepleisteren, maar ook medische doeleinden. In het water zelf zitten ook veel geneesmiddelen. De lengte van deze zee strekt zich uit tot aan Zoar in Arabië. Het land van Sodom grenst eraan. Dat was ooit een vruchtbaar en gelukkig land, maar nu s het woest en verlaten. Het is, vanwege de goddeloosheid van de bewoners, door God verbrand. Als gevolg daarvan zijn de resten van het Goddelijk vuur nog steeds te zien, en sporen van de vijf steden die er waren.

HOOFDSTUK 9.
OVER VESPASIÁNUS, NADAT HIJ GADARA GENOMEN HAD, VOORBEREIDINGEN TROF VOOR DE BELEGERING OF JERUZALEM. MAAR DAT, NADAT HIJ HOORDE VAN DE DOOD VAN NERO, HIJ ZIJN PLANNEN WIJZIGDE. EN OOK AANGAANDE SIMON VAN GERAS.

1. Nu Vespasiánus alle plaatsen rondom Jeruzalem had gefortificeerd en citadels bij Jericho en Adida had gebouwd, en daar garnizoenen had achtergelaten, deels bestaande ui t Romeinen en deels uit hulptroepen, stuurde hij Lucius Annius naar Gerasa, en leverde een aantal ruiters en een behoorlijk regiment voetvolk. Toen hij de stad

genomen had, wat hij bij de eerste aanval deed, doodde hij 1.000 mannen die hem jet hadden verhinderd, maar waren gevlucht. Maar hij nam hun gezinnen gevangen en stond zijn soldaten toe te plunderen. Hierna zette hij hun huizen in brand, en ging verder naar andere dorpen, terwijl de mannen wegrenden en het zwakkere deel werd gedood, en wat er stond verbrand werd. Nu waaide de oorlog door het gehele bergland, en werd Jeruzalem beroofd van een vluchtroute. En wie er nog over dacht te vluchten, werd bewaakt door de zeloten. En wie nog niet op de hand van de Romeinen was, werd omsingeld door en ook de stad werd aan alle kanten bewaakt.

2. Toen Vespasiánus terugkeerde naar Cesaréa, en bereidde daar zijn leger voor op een mars tegen Jeruzalem, nadat hij geïnformeerd dat Nero dood was, nadat hij 13 jaar en 8 dagen geregeerd had. Er bestaat een verslag hoe hij zijn macht misbruikte en veel overliet aan onwaardige schurken als Nymphidius en Tigellinus, zijn onwaardige bevrijdden. En hoe er een samenzwering teen hem werd gesmeed en in de steek gelaten werd door zin bewakers, en vluchtte met vier van zijn meest getrouwen en zichzelf doodde in een voorstad van Rome. En hoe degenen die zijn dood veroorzaakten binnen korte tijd zelf werden gestraft. En ook hoe de onrust in Gallië eindigde. En hoe Galba tot keizer werd uitgeroepen en van Spanje terugkeerde naar Rome. En hoe hij beschuldigd werd door zijn soldaten van een lafaard te zijn en door verraad gedood werd op de markt van Rome en Otto keizer werd. En over zijn expeditie tegen de bevelhebbers van Vitellius, en zijn ondergang. En ook over de regenslagen die er waren onder Vitellius, en de gevechten die er in het Capitool plaatsvonden. En hoe Antonius Primus en Mucianus Vitellius doodden, en zijn Duits legioen versloeg en daarmee een einde maakte aan de burgeroorlog. Ik heb nagelaten een uitvoerig verslag te geven over deze gebeurtenissen omdat alles al bekend is bij iedereen, en ook omdat ze zijn beschreven door Romeinse en Griekse schrijvers. Toch, voor de samenhang van dit verhaal, heb ik slechts een en ander kort behandeld. Waardoor Vespasiánus eerst zijn expeditie tegen Jeruzalem uitstelde, en afwachtte wat er met het keizerrijk zou gebeuren na de dood van Nero. Bovendien, toen hij hoorde dat Galba keizer was gemaakt, deed hij niets meer totdat hij duidelijke orders ontving, en stuur de zijn zoon Titus om te vernemen wat de plannen van Rome waren en wat te doen in Judea. In diezelfde tijd zeilde koning Agrippa met Titus naar Galba. Maar toen ze langs de kust van Achaja zeilden, was het winter, en daar hoorden ze dat Galba gedood was, nog voordat ze hem konden bereiken, nadat hij 7 maanden en 7 dagen had geregeerd. Waarop Otto de regering overnam, en de leiding van openbare zaken op zich nam. Dus besloot Agrippa door te reizen naar Rome zonder enige angst vanwege de verandering van regering. Maar Titus, door een goddelijke ingeving, zeilde terug van Griekenland naar zijn vader, en haastte zich naar Cesaréa, waar zijn vader verbleef. Nu waren beiden in afwachting van wat er gebeuren zou. Het Romeinse rijk was nu in een staat van verwarring, en daarom gingen ze niet verder met hun expeditie tegen de Joden, maar overwogen andere opstandelingen aan te vallen.

3. Nu ontstond er een andere oorlog in Jeruzalem. Er was een zoon van Giora, ene Simon, in Gerasa geboren, een nog jonge man, dus niet zo gespelen als Jochanan van Giscala, die de stad al genomen had, en superieur was zowel in lichamelijke kracht als in moed. Hij werd ooit weggestuurd uit het land Acrabattene, dat hij ooit regeerde, door Ananus de hogepriester, waarna hij zich aansloot bij de roversgroep die Massada hadden bezet. Eerst werd hij argwanend bekeken en mocht hij met de vrouwen die hij meebracht in de lagergelegen delen van het fort wonen, terwijl men zelf de hoger gelegen delen bewoonde. Echter, zijn manier en waren zo aanvaardbaar voor hen en hij

bleek dermate vertrouwenswaardig, dat hij met hen mee mocht en het land rondom Massada beroofde. Maar wilde hij overhalen om groter ondernemingen op te zetten, maar dat lukte niet. Want ze waren gewend om in de citadel te overnachten omdat ze bang aren al te ver uit de buurt te gaan. Hij verwierp dit beleid vanwege zijn eigen liefde voor grootheid, en toen hij hoorde dat Ananus dood was, verliet hij hen, en ging naar het berglandschap. Zo proclameerde hij vrijheid voor hen die in slavernij waren, en beloningen voor hen die al vrij waren, en verzamelde een stel bandieten om zich heen die uit alle delen van het land kwamen.

4. Toen hij een sterke groep om zich heen had, overviel hij de dorpen in het bergland, en toen er nog meer mannen naar hem toekwamen, waagde hij het ook de dorpen in het laagland aan te vallen, omdat hij zich nu sterk genoeg waande. Ook al omdat hij de steun van machtige, maar corrupte mannen had. Zodat zijn leger niet langer bestond uit slaven en rovers, maar ook een groot deel van de bevolking aan hem gehoorzaamden al was hij een koning. Hij overwon de Acrabatteense toparchy, en de plaatsen tot aan de Grote Idumeese Zee. Hij bouwde een muur om het dorp Naïn, en maakte daar gebruik van als een fort voor de veiligheid van zijn mannen. In de vallei van Paran, vergrootte hij veel grotten die hij aan zijn doel vond beantwoorden. Deze benutte hij als opslagplaatsen voor zijn schatten en bewaarplaatsen voor zijn buit. Daar bewaarde hij de opbrengst van zijn rooftochten. Veel van zijn mannen woonden daar in. Verder maakte hij er geen geheim van dat hij zijn mannen oefende voor een aanval op Jeruzalem.

5. Waarop de zeloten, uit angst voor zijn eventuele aanval, en wilden verhinderen d at ze er nog een teenstander bij kregen, tegen hem optrokken met hun wapenen. Simon ontmoette hen, en ging de slag met hen aan, velen va hen versloeg en de rest terugdreef naar de stad, maar er wel voor uitkeek de muren aan te vallen. Hij besloot eerst Iduméa te onderwerpen nu hij 20.000 gewapende mannen onder zijn bevel had en trok op naar de grenzen van hun land. Hierop kwamen de leiders van Idumeeërs samen en verzamelden het meest oorlogszuchtige deel van de bevolking. Dat waren er ongeveer 25.000, vooral vanwege de invallen die de Sicariers hadden gedaan vanuit Massada. Ze kwamen Simon tegemoet aan de grens, waar de gehele dag slag leverden. Het grootste vraagstuk aan het einde van de dag was wie er nu overwonnen had. Dus ging hij terug naar Naïn, en ook de Idumeeërs gingen naar huis. Nu was het lang voordat Simon met geweld door het land trok, dat hij zijn kamp opsloeg bij een dorp met de naam Thecoe, en Eleazar, een van zijn metgezellen, stuurde naar het die het garnizoen op het Herodion vormden, en hen vroeg dat fort aan hem over te dragen. Het garnizoen ontving deze mannen gewillig, terwijl ze niet wisten waarom de gekomen waren. Maar zodra hij begon te spreken over overgave van de plaats, werden zij aangevallen met getrokken zwaarden, maar omdat hij de ruimte niet kreeg om terug te vechten gooide hij zichzelf van de muren naar beneden, de vallei in. Hij stierf onmiddellijk, mar de Idumeeërs, die toch wel bang waren voor de macht van Simon, vonden het toch beter zijn leger te bekijken voordat ze een eventuele veldslag met hem wilden aangaan.

6. Nu was daar een bevelhebber met de naam Jacob, die aanbood hen te helpen, maar met de bedoeling hen te verraden. Hij vertrok daarom van het dorp Alurus, waar het leger van de Idumeeërs bijeen was, en ging naar Simon, bij wie hij zich bereid verklaarde zijn land te verraden, en zelfs een eed aflegde dat hij Simon altijd zou respecteren, en hem zou helen bij de onderwerping van de Idumeeërs. Daarna was er een goed verzorgd feest dat Simon gaf en tijdens dat feest bevestigde en versterkte hij

zijn beloften. Daarna keerde hij terug naar zijn eigen mannen en loog daar over de grootte van het leger van Simon door te zeggen dat het vele malen grote was dan hij eerst dacht. Vervolgens haalde hij eerst de bevelhebber, en daarna alle troepen, over Simon te ontvangen en aan hem de regering over te dragen zonder gevechten. Hierop werd een boodschapper naar Simon gestuurd met een uitnodiging en beloofd hem de Idumeeërs te verspreiden, wat hij ook deed. Want zodra het leger dichtbij was, sprong hij, samen met zijn corrupte trawanten, op het paard en vluchtte. Waarop grote schrik de menigte overviel. Voordat het tot gevechten kwam, ging iedereen naar zijn huis.

7. Zo marcheerde Simon onverwachts naar Iduméa, en nam het zonder bloedvergieten, waarna hij Hebron aanviel en ook dat innam. Waar hij een grote buit veroverde en de voorraad groenten en fruit plunderde. De mensen van dat land zeggen dat het een heel oude stad is, zelfs de oudste in de streek en ouder dan Memphis in Egypte, de leeftijd van de stad wordt geschat op 2.300 jaar. Ze zeggen ook dat deze stad is gebouwd door Abraham, de vader van de Joden, nadat hij uit Mesopothamië kwam. Verder vertellen ze ook dat zijn nageslacht van hier naar Egypte ging, en dat er nog vele herinneringen daaraan in de stad zijn. De herinneringen zijn gebouwen van prachtig marmer die op een heel elegante manier gebouwd zijn. Er zijn even buiten de stad ook zeer grote terpentijnbomen en het verhaal gaat dat deze bomen er al staan vanaf de schepping van de wereld. Maar Simon trok verder door het land en had grote successen. Hij plunderde niet alleen steden, maar verwoestte ook het land. Want, behalve dat zijn mannen goed bewapend waren, waren het er ook 40.000 in getal, waardoor het moeilijk was aan voldoende proviand te komen. Behoudens deze noodzaak voor proviand die hij had, was hij ook nog een barbaars man, en riep hij grote woede op onder het volk. Op het laatst raakte Iduméa zelfs ontvolkt. Als Simon met zijn mannen was langs geweest leek het wel of menigten sprinkhanen het land hadden kaalgevreten. Sommige plaatsen werden verbrand, en wat er ook maar groeide werd als voedsel meegenomen. Bovendien, als die roepenbewegingen maakten de grond zo hard, dat er niets mee r kon groeien. Waar de mannen van Simon waren geweest, leek het wel verwaarloosd land waar nog nooit iemand had gewoond.

8. Dit succes van Simon bracht de zeloten opnieuw in staat van opwinding. Omdat ze bang waren voor en open gevecht legden ze hinderlagen is bergpassen en dergelijke, en man zo zijn vrouw en haar personeel gevangen. Ze kwamen zo vreugdevol weer in hun stad terug, dat het leek alsof de Simon zelf gevangen hadden genomen. Men verwachtte nu dat hij de wapens zou neerleggen en hen zou vragen zijn vrouw vrij te laten. Maar in plaats daarvan was hij woedend omdat zij zijn geliefde vrouw hadden gevangen genomen. Dus kwam hij voor de muren van Jeruzalem, en als een gewond dier, zocht hij opluchting in het aanvallen van ieder die de stad uitkwam. Hij nam iedereen gevangen die de poort uitkwam en dat waren meestal de ouderen. Hij folterde hen vanwege zijn grote woede, en zou bijna hun dode vlees gegeten hebben. Hij sneed van velen de handen af en liet die in de stad bezorgen om zijn vijanden schrik aan te jagen, en om het volk in opstand te brengen, en hen te verlaten die dit over hen hadden gebracht. Hij liet hen ook vertellen dat hij, Simon, bij de God van het heelal, die alles ziet, gezworen had, tenzij zij vrouw nu zou worden vrijgelaten, de muren zou afbreken, en de gehele bevolking zou straffen, ongeacht leeftijd en zonder zich af te vragen of zij wel of niet schuldig waren. Deze bedreiging maat het volk bang, maar ook de zeloten, zodat zijn vrouw werd vrijgelaten. Toen werd hij wat kalmer en zag af van verder bloedvergieten.

9. Maar de neiging tot opstand bleef bestaan, niet allen in Judea, maar ook in Italië. Want nu werd Galba op de markt vermoord. Daarna werd Otto tot keizer uitgeroepen die tegen Vitellius vocht omdat hij ook keizer wie worden, en de steun van de Duitse legioenen had. Maar toen hij streed tegen Valens en Cecinna, de bevelhebbers van Vitellius, bij Betriacum in Gallië, was Otto een dag lang in het voordeel, maar op de tweede dag behaalden de mannen van Vitellius de overwinning. En na een grote slachting doodde Otto zichzelf, nadat hij gehoord van de nederlaag bij Brixia, en hij regeerde drie maanden en twee dagen. Het leger van Otto kwam nu onder bevel van Vitellius, en hij trok nu op naar Rome. Maar intussen vertrok Vespasiánus uit Cesaréa, op de 5de dag van de maand Deasius, (Sivan) en marcheerde op naar de plaatsen in Judea die nog niet waren onderworpen. Dus ging hij naar het bergland, en bezette de twee toparchien Gophnitick en Acrabattene. Daarna nam hij Bethel en Efraim, twee kleinere steden. En nadat hij daar garnizoenen had geplaatst trok hij verder naar Jeruzalem. Onderweg nam hij veel mensen gevangen. Maar Cerealis, een van zijn bevelhebbers, nam ruiterij en voetvolk met zich mee en verwoestte geheel Iduméa overviel daarna Caphethra, wat een kleine stad was, hij veroverde het bij de eerste aanval en verbrandde het. Hij viel ook Caphatabira aan en belegerde het, want het had sterke muren. En toen hij verwachtte lange tijd te moeten beste den aan de belegering, werden plotseling de poorten geopend, en kwam men om vergeving smeken, en gaf men zich aan hem over. Nadat Cerealis hen had veroverd, ging hij verder naar Hebron, een andere zeer oude stad. Ik heb al verteld dat deze stad in de bergen ligt, niet ver van Jeruzalem, en hoe deze stad werd veroverd en daarna werd verbrand. Zodat nu alle plaatsen waren genomen, behalve het Herodion, Massada en Macherus, die nog in het bezit van de roversbenden waren. Nu was Jeruzalem het doel van de Romeinen.

10. Nadat Simon zijn vrouw had heroverd van de zeloten, ging hij terug naar de rest van Iduméa, en verdreef dat volk uit alle streken en dwong hen zich terug te trekken in Jeruzalem. Hij achtervolgde hen tot aan de stad en omsingelde haar muren. En toen hij enige arbeiders gevangen nam die uit de stad kwamen, doodde hij hen. Deze Simon, die niet beschermd werd door muren, was een grotere terreur voor het volk dar de Romeinen. Terwijl de zeloten binnen de stad erger waren dan die twee. En in deze tijd corrumpeerde Jochanan met zijn manipulaties geheel Galiléa. Deze Galileeërs hadden Jochanan vooruitgeschoven en hem zeer machtig gemaakt. En die macht werd door hem dan ook gebruikt. Hij stond hen toe te doen wat ze maar wilden, terwijl hun neiging tot plunderen onverzadigbaar was, evenals hun doorzoeken van de huizen de rijken. Het ombrengen van mannen en verkrachten van vrouwen was voor hen niet anders dan een tijdverdrijf. Ze besmeurden de buit die zij geroofd hadden met bloed, en gaven toe aan vrouwelijke neigingen totdat zij daarvan verzadigd raakten. Ze zetten pruiken op en kleedden zich met vrouwelijke kleding, terwijl ze zich insmeerden met olie en balsem. Daarbij verfden zij hun ogen en vrouwelijke sierraden werden gebruikt. Verder gaven zij toe aan vrouwelijke lusten en maakten zij zich schuldig aan verderfelijke onreinheden en vonden ook nog andere verderfelijkheden uit, waarvan de wet zegt dat zij verboden zijn. Zo liepen zij door de stad als door een bordeel en verontreinigden de stad met hun verderfelijke lusten. Ze keken zelfs zoals een vrouw kijken kan en stopten niet met doden. Ze werden totaal s verwijfd, en overvielen iedereen met getrokken zwaarden die zij droegen onder hun geverfde kleding die zij schaamteloos droegen. Maar Simon wachtte op hen die van Jochanan vluchtten, en hijzelf was de bloeddorstigste van allen. Zij die weg wisten te komen van de tiran binnen de muren, werden gedood door de andere titan die buiten de poorten lag, zodat iedere vluchtweg naar de Romeinen afgesneden was, zo iemand al durfde te vluchten.

11. Maar het leger van Jochanan begon in opstand te komen en wilde hem doden, dat uit tegenstand tegen zijn macht maar ook uit haat tegen zijn wreedheden. Dus kwamen ze bijeen en doodden vele ze loten, en dreven de rest voor hen uit naar het koninklijk paleis dat gebouwd was door Grapte, een familielid van Izates, de koning of Adiabene. Daar vielen de Idumeeërs binnen, and en verdreven de zeloten de Tempel uit, en begonnen daarna de bezittingen van Jochanan te plunderen. Want hij bewoonde zelf dat paleis en bewaarde daar zijn bezittingen die hij had verworven door zijn tirannie. Intussen renden de meeste van de zeloten verspreid over de stad, de Tempel weer in, en Jochanan, werd bang, niet zozeer dat zij het Tempelcomplex zouden veroveren, maar de hele stad in brand zouden zetten. Dus kwam men bijeen en beraadslaagde, met de hogepriester, wat zij konden doen om een aanval te voorkomen. God leidde het echter zon dat hun beraadslagingen het meest ongunstige besluit opleverden, en hun plannen om zichzelf te beschermen hen in een nog veel erger situatie bracht. Om Jochanan we te werken, lieten zij Simon de stad inkomen en haalden zo een tweede tiran binnen. Toen dit besluit werd uitgevoerd, en stuurden Matthias, de hogepriester, om Simon te vragen hen te hulp te komen, terwijl ze altijd bang van hem waren geweest. Degenen die de zeloten in Jeruzalem de rug hadden toegekeerd waren het eens met dit verzoek, maar alleen om hun huizen en bezittingen te beschermen. Op een arrogante manier zei hij hen zijn goede bescherming te verlenen en trok de stad in om het te redden van de zeloten. Het volk verwelkomde hem als redder en verlosser. Maar toen hij met zijn leger eenmaal in de stad was, trok hij alle macht naar zich toe, en zag hen die hem om zijn bescherming hadden gevraagd niet anders dan als zijn vijanden.

12. Zo kreeg Simon vaste voet in Jeruzalem, in het derde jaar van de oorlog, in de maand Xanthicus (Nisan). Waardoor Jochanan, met zijn zeloten, terwijl het hen verboden was de Tempel te verlaten, radeloos zochten naar een oplossing voor de nieuw ontstane situatie en zichzelf wilden bevrijden. Simon deed een aanval op de Tempel, daarbij gesteund door het volk, terwijl de anderen op de galerijen en pilaren stonden en zichzelf verdedigden. Toch werden er veel van de mannen van Simon gewond en gedood. Want de zeloten schoten pijlen af van hogere plaatsen en misten zelden hun doel. Zij hadden het voordeel van de, en hadden al eerder vier ze er grote torens gebouwd, zodat hun pijlen van een hoogte konden worden afgeschoten, een toren aan de noord-oosthoek van de hof, een boven de Xystus, de derde aan een andere hoek tegen over het laaggelegen deel van de stad, terwijl de laatste was gebouwd een de bovenkant van de Pastophoria, waar een van de priesters stond en een signaal gaf bij het begin van iedere sabbat, als de avond viel en als de nieuwe avond kwam. Dit was een kennisgeving voor het volk om met het werk te stoppen of weer aan het werk te m ogen. De mannen hadden de machines om pijlen af te schieten en stenen te gooien ook op deze torens geplaatst, samen met hun boogschutters en stenenslingeraars. Nu voerde Simon kleinere aanvallen op de Tempel uit, vooral omdat zijn mannen vermoeid raakten. Toch hield hij zijn tegenstand vol, omdat zijn leger superieur was, hoewel de pijlen in grote aantallen werden afgeschoten en veel van zijn mannen troffen.

HOOFDSTUK 10.
HOE DE SOLDATEN, ZOWEL IN JUDEA ALS IN EGYPTE, VESPASIÁNUS TOT KEIZER UITRIEPEN. EN HOE VESPASIÁNUS JOSEPHUS VERLOSTE VAN ZIJN KETENEN.

1. In deze tijd werd Rome van alle kanten door rampen overvallen. Want Vitellius was uit Duitsland gekomen met zijn troepen, en nam ook nog een groot aantal andere mannen met zich mee. En omdat er niet genoeg ruimte was om kampen op te slaan, maakte hij Rome tot zijn kamp, en vulde de huizen met zijn troepen. Waarop de mannen, die nog nooit zo'n rijkdom gezien hadden als waarmee ze nu geconfronteerd werden, want alles om hen heen leek zilver en goud te zijn, hun begeerte niet meer konden inhouden, en zich overgaven aan plundering waarbij ze iedereen vermoordden die hen in de weg stond. Dit was in die tijd de situatie in Italië.

2. Maar toen Vespasiánus alle plaatsen rondom Jeruzalem had onderworpen, ging hij terug naar Caesaréa, en daar hoorde hij van de rampen waarin Rome verkeerde, en dat Vitellius keizer was. Dit veroorzaakte een verontwaardiging in hem, en hoe wel hij heel goed wist hoe te regeren, als hoe geregeerd te worden, kon hij niet hem als heer erkennen die zich zo gek gedroeg, en de macht had gegrepen op een dergelijke manier. En omdat hij hierdoor gekweld werd, was hij niet meer in staat een oorlog te voeren, terwijl zijn vaderland zo gebukt hing onder ellende. Zo erg als zijn passies waren om zijn vaderland te wreken, zo erg werd hij oom tegengehouden door de afstand die er was tussen hem en dat land. De omstandigheden verhinderden hem onmiddellijk naar Italië af te reizen, het was immers nog winter. Dus bedwong hij zijn woede, die wel zeer groot was.

3. Maar zijn bevelhebbers en soldaten ontmoetten elkaar en bespraken openlijk hoe de openbare aangelegenheden van Rome te veranderen. En uit verontwaardiging schreeuwden ze het uit dat de soldaten in Rome een prachtig leven hadden zonder een oorlog te hebben gevoerd, en dus geen roem hadden, en het toch waagden een keizer te benoemen. Terwijl jij, die zoveel gepresteerd is, en oud geworden is onder een helm, het maar toestaat dat anderen de macht grijpen, terwijl je meer waardig bent aan het keizerschap dan wie ook. Zul je ooit een betere gelegenheid hebben om van die schurken af te komen? Benut de kansen die er nu zijn. Bovendien, er zijn nog veel meer rechtvaardige redenen waarom Vespasiánus een beter keizer zal zijn dan Vitellius. Hij heeft er meer recht op dan wie ook! Want hij heeft grotere oorlogen gevochten dan zij die nu uit Duitsland komen. Bovendien zal de Senaat noch het volk, een dergelijk wellustig keizer als Vitellius, verdragen als een man als Vespasiánus beschikbaar is. Ook hebben ze liever een goed regeerder dan een tiran, en zullen ze geen kind als keizer willen als er een vader is. Ook is de waardigheid van zijn kinderen de beste garantie voor veiligheid die een keizer kan bieden. Daarom, als we oog hebben voor de capaciteit tot regeren van iemand, zouden we Vespasiánus moeten hebben en als het gaat om de kracht van een jonge man, hebben we Titus nodig. Dat betekent dat we het voordeel zullen hebben van de leeftijd van beiden, en dat zij kracht zullen geven als hij keizer is, want ze hebben al drie 3 legioenen, en daarbij nog een groot aantal hulptroepen. Verder hebben ze legers in het oosten en in Europa die hen steunen, zo zijn ze al van een afstand een dreiging voor Vitellius, om nog m aar niet te spreken van de hulptroepen die ze in Italië hebben, onder leiding van de broer van Vespasiánus en zijn andere zoon, Domitianus. Alles bij elkaar, als we nu niet beslissen, zal de Senaat dat doen, en een keizer kiezen, terwijl de soldaten die de redders van het keizerrijk zin, geminacht zullen worden.

4. Dit waren de gesprekken die in verschillende compagnieën werden gevoerd. Daarna kwam men bijeen en moedigden elkaar aan waarna zij Vespasiánus tot keizer uitriepen, en er bij hem op aandrongen de regering te redden die nu in gevaar verkeerde. Hoewel

Vespasiánus bezorgd was over het volk, was het niet bij hem opgekomen zelf keizer e willen zijn, hoewel hij dat zeker verdiende. Hijzelf gaf er de voorkeur aan een rustig leven te leiden, eerder dan een dergelijke waardigheid op te eisen. Toen hij weigerde het keizerschap op zich te nemen, drongen zijn bevelhebbers er des te sterker op aan. Vervolgens kwamen de soldaten naar hem toe met getrokken zwaarden, en dreigden hem te doden als hij die waardigheid zou blijven weigeren. En terwijl hij bleef aarzelen, en de troepen tot rust wilde brengen, maar dar niet in slaagde, aanvaarde hij het geroet te worden als keizer.

5. Op grond van het aandringen van Mucianus, en de andere bevelhebbers, e n vanwege de rust onder zijn troepen, die hem toeschreeuwden bereid te zijn hem overal te volgen tegen zijn tegenstanders, wilde hij eerst Alexandrië veroveren, omdat hij wist dat Egypte van zeer groot belang was voor het rijk, vanwege de levering van graan aan Rome. Zou hij de graanstroom beheersen, kon hij ook, naar hij hoopte, Vitellius van de troon stoten. Hij zou dan geen oorlog meer kunnen voeren omdat hij zijn legers niet meer kon voeden. Hij wilde ook de twee legioenen die in Alexandrië lagen onder zijn bevel brengen. Zijn eventuele oorlog tegen Vitellius zou dan sneller gewonnen kunnen worden. Want Egypte is moeilijk binnen te komen, omdat geen goede zeehavens heeft. In het westen ervan liggen de droge woestijnen van Libië. In het zuiden ligt de Siene, die het scheidt van Ethiopië en de bronnen van de Nijl, die niet te bevaren zijn. En in het oosten is de Rode Zee tot aan het land van de Kopten. In het noorden ligt de Egyptische Zee, waar geen havens voor schepen zijn. En zo is Egypte aan alle kanten beschermd. De afstand tussen Pelusium en Siene is 400 km. en de doorgang bij zee van Plinthine naar Pelusium is 720 km. De Nijl is bevaarbaar tot aan Elefantine, de al genoemde cataracten verhinderen de schepen verder te varen, de haven van Alexandrië kan niet worden binnengevaren zonder moeilijkheden, zelfs niet in tijd van vrede. De doorgang smal, en vol bergsteen dat onder water ligt, en waardoor de zeelieden zigzag moeten varen. Aan de rechterkant ligt het eiland Pharus, dat pal voor de in gang ligt, en waarop een grote toren staat, dat een vuur heeft dat vanaf 60 km. gezien kan worden en de schepen voor anker kunnen gaan in de nacht omdat het door het donker niet mogelijk is dichtbij te komen Toch is de haven zelf, als men er eenmaal in is, zeer veilig en 6 km. breed. Hier komen de goederen aan die de Egyptenaren mooi vinden en bijdragen aan de welvaart van het land.

6. Daarom was het gerechtvaardigd dat Vespasiánus de regering op zich wilde nemen, teneinde het keizerrijk weer in goede banen te leiden. Dus zond hij een boodschapper naar Tibérius Alexander, die gouverneur van Egypte en Alexandrië was, en informeerde hem waaruit zijn leger bestond. En hoe hij, gedwongen was de last van het regeren op zich te nemen, en hem graag als bondgenoot en medestander had. Zodra Alexander deze brief had gelezen, liet hij zijn legioenen en eed van trouw aan Vespasiánus afleggen, wat zij bereidwillig deden. Ze kenden hem al als een moedig man en waren op de hoogte van zijn gedrag en karakter. Waarna Vespasiánus alle voorbereiding trof en naar Rome ging om daar het keizerschap op zich te nemen. De geruchten gingen sneller dan iemand voor mogelijk hield, dat hij al was uitgroepen tot keizer over het oosten, en dat er al feesten werden gehouden en offers gebracht vanwege dit goede nieuws. De legioenen die in Mysia en Pannonia waren, die eerst ietwat in opschudding raakten, vanwege de onbeschaamde pogingen van Vitellius, waren erg blij hun eed van trouw af te kunnen leggen aan Vespasiánus, en zijn komst na ar Rome. Vespasiánus ging toen van Caesaréa naar Berytus, waar afgezanten bij hem kwamen uit Syrië en veel ander provincies, en gaven hem de gelukwensen van hun volk. Ook Mucianus kwam, hij was

de leider van de provincie, en vertelde hem dat in iedere stad het volk een eed van trouw aan hem had afgelegd.

7. Dus de voorspoed van Vespasiánus was beter dan hij zich wensen kon, en de openbare aangelegenheden werden op deze wijze al in zijn handen gelegd. Hij besefte dat hij de regering niet in handen had kunnen krijgen zonder Goddelijke hulp, en dat ook die hulp het was waardoor hij de keizerlijke waardigheid in handen kreeg. Hij herinnerde zich andere voortekenen, en dat waren er veel, waardoor werd aangekondigd dat hij keizer zou worden, en ook herinnerde hij zich wat Josephus hem had verteld toen Nero nog leefde. Ook dacht hij veel aan deze man die nog steeds een gevangene was. Hij riep Mucianus, met zijn andere bevelhebbers en vrienden, en vertelde hen allereerst wat een moedig man Josephus was en welke moeilijkheden hij doorstaan had bij de belegering van Jotpata. Daarna vertelde hij hen van zijn voorzegging, waarvan hij toen dacht da het verzinsels waren, uit angst voor de situatie waarin hij verkeerde, maar die nu toch een goddelijke afkomst bleken te hebben. Het is een schandelijke zaak, zei hij, dat deze man, die mijn keizer zijn voorzegd heeft, en de boodschapper van God was, nu nog steeds een gevangene is. Dus liet hij Josephus komen en gaf bevel voor zijn vrijlating. De bevelhebbers verklaarden zich van harte akkoord met dit besluit. Titus was er ook bij en zei tegen zijn vader: vader, het is niet anders dan gerechtigheid dat de schande van gevangenschap van Josephus wordt weggenomen. Daarom moeten we ook zijn ketenen stukslaan en vernietigen, als ware hij nooit gevangen geweest. Want zo doen wij altijd met iemand die zonder reden gevangen is geweest. Dit advies werd door Vespasiánus opgevolgd. Dus werd er iemand geroepen die de ketenen van Josephus vernietigde.
Terwijl Josephus dit getuigenis over zijn integriteit als beloning kreeg, werd hij tegelijkertijd erkend als een betrouwbaar mens, en als iemand die de toekomst kon zien.

HOOFDSTUK 11.
DAT NA DE OVERWINNING OP VITELLIUS VESPASIÁNUS ZICH NAAR ROME HAASTTE. MAAR TITUS, ZIJN ZOON, GING TERUG NAAR JERUZALEM.

1. Nadat Vespasiánus de afgezanten antwoord had gegeven, ging hij naar Antióchië en vroeg advies wat hij het beste kon doen. Hij gaf er de voorkeur aan direct naar Rome te gaan, in plaats van naar Alexandrië te marcheren. Hij wist immers al dat Alexandrië aan zijn kant stond, maar dat er in Rome grote wanorde heerste door Vitellius. Dus zond hij Mucianus nar Italië, en gaf hem een groot leger mee. Omdat Mucianus niet over zee wilde gaan vanwege de winter, trok hij door Cappadócië en Phrygie.

2. Intussen nam Antonius Primus het derde legioen dat in Mysie was, en haastte zich om met Vitellius de strijd aan te binden. Waarop Vitellius Cecinna met een groot leger stuurde. Hij had een groot vertrouwen in hem vanwege zijn overwinning op Otto. Deze Cecinna marcheerde in grote haast uit Rome, en trof Antonius aan in de buurt van Cremona in Gallië dat aan Italië grenst. Maar toen hij zag dat de vijand talrijk was en goed georganiseerd, durfde hij de strijd niet aan te g aan. Omdat hij een terugtocht ook niet aandurfde, overwoog hij zijn troepen aan Antonius te verraden. Daarom verzamelde hij zijn centurions en tribunen die zijn bevel stonden, en haalde hen zich aan Antonius over te geven, ten eerste om de reputatie van Vitellius te schaden en die van Vespasiánus te versterken. Hij vertelde hen dat een slechts de naam had een heerser te zijn en dat bij de andere de werkelijke macht lag. En dat het voor hen beter was gunsten

te verwerven en, omdat een nederlaag meer da n waarschijnlijk was, ze beter uit eigen beweging over konden gaar naar Antonius. En dat Vespasiánus zeker in staat was hen te onderwerpen, terwijl Vitellius hen niet eens kon beschermen.

3. Cecinna voerde nog meer argumenten aan waardoor zij overtuigd raakten hem te gehoorzamen. En zowel hij als zijn leger gaven zich over aan Antonius. Maar nog in diezelfde nacht kregen de soldaten berouwd van wat ze hadden gedaan, en angst greep hen aan, want misschien zou Vitellius toch nog aan de macht blijven. Zij trokken hun zwaarden en wilden Cecinna aanvallen en hem doden. Dat zouden ze ook zeker hebben gedaan als hij niet op zijn knieën had gesmeekt dit niet te doen. Dus doodden de soldaten hem niet, maar boeiden hem als een verrader, en wilden hem naar Vitellius sturen. Toen Antonius Primus hiervan hoorde, nam hij onmiddellijk zijn mannen mee, liet hen de wapens opnemen en ging vervolgens naar hen die deze opstand hadden uitgevoerd. Hierop stelden zij zich op in slagorde, en gaven even weerstand, maar werden snel verslagen en vluchtten naar Cremona. Daarna nam Primus zijn ruiterij en sneed hen de toegang tot de stad af, en omsingelde hen voor de muren van de stad, en stortte zich toen op de stad en gaf zijn mannen toestemming te plunderen. Er waren daar veel vreemdelingen, onder wie veel kooplieden, en veel volk uit het land. Veel van hen kwamen om en ook het grootste deel van het leger van Vitellius, alles bij elkaar ongeveer 30.200 man, terwijl de verliezen van Antonius niet meer dan 4.500 man bedroegen. Hij liet Cecinna vrij en stuurde hem naar Vespasiánus om hen het goede nieuws te vertellen. Toen hij daar aankwam en ontvangen werd, bedekte hij de schande van zijn verraad met de eerbewijzen die hij van Vespasiánus ontving.

4. En nu, na het nieuws dat Antonius naderde, vatte Sabinus in Rome moed en verzamelde die cohorten die de nachtwacht hadden, en viel het Capitool aan. En toen het dag werd, liepen veel belangrijke mannen naar hem over, onder wie Domitianus. Vitellius was niet zozeer boos op Primus, maar was woedend op hen die zich achter Sabinus hadden geschaard. En met een barbaarse bloeddorstigheid die bij zijn karakter hoorde, stuurde hij een leger op de opstandelingen af. Er werden aan die kant veel dappere acties uitgevoerd, en ook door hen die nu het Capitool in handen hadden. Maar uiteindelijk werden de soldaten die uit Duitsland kwamen, toch te veel voor de anderen en veroverden de heuvel, waarheen Domitianus met veel van de Romeinse hoofdmannen naar toe gevlucht waren, in handen. Sabinus werd naar Vitellius gebracht en gedood. De soldaten plunderden de tempel en beroofden har van alle ornamenten en zetten haar vervolgens in brand. Maar de volgende dag kwam Antonius met zijn leger, en werd tegemoet gekomen door het leger van Vitellius. En nadat er op drie verschillende plaatsen werd gestreden werden de laatsten totaal verslagen. Toen ging Vitellius naar zijn paleis, in zijn harnas, en deed zich te goed aan een weelderige en luxueuze maaltijd, en als laatste extremiteit richtte hij zijn woede op de menigte en liet velen van hen martelen op de pleinen van Rome. Hij heeft acht maanden en vijf dagen geregeerd, en had hij langer geleefd, dan weet ik zeker dat het keizerrijk niet groot genoeg was geweest om aan zijn lusten te beantwoorden. Er werden op die dag meer dan 50.000 mensen gedood. Deze slag werd gevoerd op de derde dag van de maand Apelleus (Cislev). De volgende dag gaf Mucianus bevel te stoppen met het doden van mensen. Want ze waren nog steeds aan het plunderen en doodden veel van de soldaten van Vitellius en ook veel bevolking waarvan men veronderstelde dat ze Vitellius steunden. Er werd eigenlijk geen onderscheid gemaakt tussen burgers en soldaten. Hij riep daarna Domitianus, en ried hem aan zich onder het volk te begeven totdat zijn vader zou zijn gearriveerd. Het volk was nu bevrijd van angst en juichten Vespasiánus

toe als hun keizer en hield een feest voor zijn keizerschap en de val van Vitellius. 5. En toen Vespasiánus was aangekomen in Alexandrië, kreeg hij dit goede nieuws uit Rome, en tezelfdertijd kwamen afgezanten van over de gehele wereld om hem te feliciteren met zijn voorspoed. En hoewel Alexandrië de grootste stad na Rome was, was zij toch te klein om alle feestvierenden te bevatten. Na de bevestiging van de regering van Vespasiánus die hij nu geheel in handen had, en na de onverwachte verlossing van het volk aan de ondergang, richtte Vespasiánus nu zijn denken op het nog steeds niet onderworpen Judea. Maar hijzelf maakte haast om naar Rome te gaan, omdat de winter nu bijna voorbij was, en regelde ook snel de zaken in Alexandrië, maar stuurde zijn zoon Titus, met een leger om Jeruzalem in te nemen. Dus marcheerde Titus naar Nicopolis, dat op 4 km. van Alexandrië ligt. Daar zette hij zijn leger aan boord van lange schepen, en zeilde over de rivier langs de Mendesiaanse Nomus, tot aan de stad Tumuis. Daar ging men de schepen uit en te voet verder en sloeg het kamp op bij de stad Tanis. Zijn tweede tussenstop was Heracleopolis, en zijn derde Pelusium. Hij liet daar zijn leger twee dagen uitrusten, en op de derde dag ging hij verder naar Pelusium. Vervolgens trok hij verder door de woestijn, en liet kamp opslaan bij de tempel van Jupiter, en de volgende dag bij Ostracine. Deze plaats had geen water, maar de mensen uit de strek moesten hun water uit andere plaatsen betrekken. Hierna rustte hij bij Rhinocolura, en vandaar ging hij verder naar Raphia, wat zijn vierde tussenstop was. Deze stad is het begin van Syrië. Zijn vijfde tussenstop was Gaza. Daarna kwam hij naar Ascalon, en toen in Jamnia, en Joppa, en van Joppa naar Caesaréa, waar hij het besluit nam al zijn troepen en hulptroepen te laten verzamelen op die plaats.

DE OORLOG DER JODEN OF DE GESCHIEDENIS VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

BOEK V

BEVATTENDE DE PERIODE VAN BIJNA ZES MAANDEN. VAN DE KOMST VAN TITUS OM JERUZALEM TE BELEGEREN. EN HOE DE ERG DE JODEN WERDEN GEREDUCEERD.

HOOFDSTUK 1. AANGAANDE DE OPSTAND IN JERUZALEM EN WELKE VERSCHRIKKELIJKE ELLENDE DE STAD OVERKWAM.

1. Nadat Titus door de woestijn die tussen Egypte en Syrië ligt had gemarcheerd, op de hiervoor vermelde, kwam hij in Caesaréa aan, om daar zijn troepen op orde te brengen en de oorlog te beginnen. Toen hij in Alexandrië zijn vader hielp met het orde op zaken stellen voor wat betreft de regering die hem door God was opgedragen, gebeurde het dat er in Jeruzalem weer een opstand begon. Er waren nu drie partijen onder de Joden die elkaar bestreden. Toch kan van de slechte situatie gezegd worden dat die goed was, omdat een en ander door God werd veroorzaakt. Aangaande de aanvallen van de zeloten op het volk, die ikzelf het begin van de verwoesting van de stad noem, heb ik al op een uitvoerige manier verteld. En ook hoe die ontstond en hoe groot de ellende daar was. Maar deze opstand, want zo kan het inderdaad genoemd worden, in deze gedroeg men zich als wilde beesten die elkaar verscheurden, want bij gebrek aan voedsel begon men het eigen vlees te eten.

2. Want Eleazar, de zoon van Simon, die de eerste afscheiding van de zeloten had veroorzaakt, en hen in de Tempel terugtrok, was woedend over de pogingen van Jochanan tegenover het volk. Deze man hield niet op met moorden. Maar de werkelijkheid was dat hij zich niet wilde onderwerpen aan iemand boven zich. Hij was zo begerig naar macht, die ook geheel en totaal voor zichzelf wilde hebben, dat hij opstond tegen Jochanan, en de bijstand inriep van Judas de zoon van Chelcias, en Simon de zoon van Ezron, die machtige mannen waren. Ook was er Hizkia, de zoon van Chobar, een machtig man. Elk van deze mannen hadden veel zeloten achter zich staan. Dezen bezetten de binnenhof van de Tempel en legden hun wapenen in de heilige poorten en ook in het Heilige Hof. En omdat ze veel voorraden hadden, hadden ze goede moed, want er waren grote hoeveelheden goederen voor heilig gebruik, maar ze ontzagen zich niet om die te gebruiken. Toch waren ze bang omdat ze slechts met weinigen waren. Toen ze daar hun wapenen hadden opgeslagen, gingen ze niet meet weg vandaar. Nu wat Jochanan betreft, hij had het voordeel van meer volgelingen, maar het nadeel van veel vijanden. En omdat hij hen daarom niet kon aanvallen, liet hij hen met rust. Hoewel h ij veel ellende ondervond van Eleazar en zijn mannen, meer dan hijzelf kon toebrengen, viel hen toch niet aan en het enige wat er gebeurde was dat men zo nu en dan pijlen op elkaar afschoot, waardoor de Tempel gevuld bleef met moordenaars.

3. Maar de tiran Simon, de zoon van Gioras, die de mensen uitnodigde in de hoop dat ze hem zouden komen helpen, en ook van hem hulp zouden ontvangen inde ellende waarin zij verkeerden, had zijn mannen in de bovenstad en in delen van de benedenstad. Zij voerden felle aanvallen uit op Jochanan en zijn mannen, omdat zijzelf hoger lagen. Jochanan veroorzaakte grote schade in de stad want hij vocht tegen twee partijen. En het

voordeel dat Eleazar en zijn mannen over hem had, omdat hij beneden lag, dat voordeel had hij weer over de mannen van Simon. Daardoor kon hij de aanvallen van beneden afslaan, met slechts handwapenen. Maar hij was gedwongen door middel van machines pijlen af te schieten naar boven. Hij had machines die pijlen, speren en stenen konden gooien, en da t in grote hoeveelheden, waardoor hij niet alleen zichzelf verdedigden, maar ook veel priesters doodden die bezig waren met hun heilige taken. Want hoewel deze mannen volslagen gek waren, erkenden ze toch nog het recht op dagelijks offeren, maar hielden iedereen scherp in de gaten, niemand vertrouwde iemand. Ze waren niet eens zo bang voor vreemdelinge, maar voor de andere Joden en nog veel meer bang voor verraad. Want de pijlen die werden afgeschoten hadden zo veel kracht en snelheid, dat ze over alle gebouwen kwamen, en zelfs het altaar bereikten, en de Tempel zelf, en daardoor ook de priesters raakten die hun heilige taken uitvoerden. Zodat mensen die uit alle landen kwamen om te aanbidden, en offers te brengen op deze Heilige Plaats, die door de gehele mensheid als Heilig wordt erkend, voor hun offers neervielen en het altaar bezoedeld werd met mensenbloed, zowel van Joden en vreemdelingen. Zozeer zelfs dat de lichamen van vreemdelingen en die van Joden door elkaar lagen, van priesters en niet -priesters, en het bloed van de doden op het Tempelplein laf als was het een meer van bloed. En nu, o ellende stad, welke ramp, zo groot, heb je te lijden gehad van de Romeinen, toen die kwamen om orde op zaken te stellen? Je kunt niet langer de plaats van God zijn, en ook kun je niet lang meer bestaan, nadat je een graf voor je eigen volk bent geworden, en heilige plaatsen tot begraafplaatsen hebt gemaakt in deze burgeroorlog. Toch is er hoop voor je, als je je bekeert en de wraak van God weet te stillen. Maar ik moet nu mijn emoties bedwingen, want ik ben bezig met een beschrijving van de geschiedenis, en niet met mijn eigen smarten. Daar keer ik nu terug naar wat er gebeurde na deze opstand.

4. Er waren drie verraderlijke groepen in de stad, die tegen over elkaar stonden. Eleazar en zijn mannen, die de heilige eerstelingen in hun bezit hadden, stonden op tegen Jochanan en zijn mannen. Degenen die achter Jochanan stonden plunderden het volk, en trokken maar al te graag ten strijde tegen Simon. Deze Simon had zijn voorraad voedsel van de stad. Toen daarom Jochanan werd aangevallen van beide zijden, liet hij zijn mannen omkeren, en pijlen werpen naar hen die hem aanvielen, vanaf de pilaren die hij in bezit had, terwijl hij ook de machines wilde uitschakelen. En als hij even rust kreeg van hen die boven waren, wat regelmatig voorkwam als zij vermoeid raakten, dan viel hij Simon en zijn mannen aan. Dit deed hij altijd in die stadsdelen die hij kon bereiken, totdat hij de voorraden graan en ander voedsel in brand stak. Datzelfde werd gedaan door Simon, toen hij de stad aanviel. Alsof zij de Romeinen wilden dienen door de stad te verwoesten en hun eigen krachten te vernietigen. Zo gebeurde het dat alle plaatsen die rondom de Tempel waren, verbrand werden, waardoor er een woestijn in de stad ontstond, klaar voor een veldslag. Zo werd ook alle graan verband, dat toereikend was voor een jarenlang beleg van de stad. Zo ontstond er ook een hongersnood die anders nooit zou zijn ontstaan en waardoor zij de weg voorbereidden voor de komende verwoesting.

5. En nu, terwijl de stad van alle kanten in een oorlog zat, door het verraderlijk gedrag van schurken, was de bevolking als ene lichaam dat in stukken wordt gescheurd. De oudere mannen en vrouwen waren er zo ellendig aan toe dat zij baden of de Romeinen spoedig konden komen, en vurig hoopten op een oorlog met een buitenlandse tegenstander, zodat aan hun ellende een einde zou komen. De burgers leefden onder een verschrikkelijke terreur en angst. Ook hadden ze de kans niet advies te vragen of hun

gedrag te wijzigen. En ook was er geen uitzicht op een overeenkomst met hun vijand. Niemand had de moed te vluchten. Want op iedere plaats stonden bewakers, en hoewel ze elkaars tegenstander waren, ober een ding waren zij het in een ding eens, ieder die wilde vluchten naar de Romeinen, moest worden gedood alsof zij de vijanden waren van de Joden. Het lawaai van degenen die vochten werd onophoudelijk gehoord, nacht en dag. En de een klaagde nog harder dan de ander. Er was dan ook geen enkele aanleiding op te houden met klagen, omdat de ene ramp de ander opvolgde. Hoewel niemand openlijk durfde te klagen. Men werd verteerd oor innerlijke emoties, omdat niemand ze durfde uiten. Men waagde het zelfs niet een klagend gezicht te hebben. Ook binnen de familiebanden was er geen veiligheid meer. Verder werd er door niemand meer zorg gedragen voor het begraven van de doden. De aanleiding van beide situaties was wanhoop, en angst voor zichzelf. Want degenen die niet tot een groep behoorden, verwachtten niets meer, behalve dan dat het spoedig ook hun beurt zou kunnen zijn. Maar wat de opstandelingen betreft, zij bestreden elkaar, terwijl ze over de dode lichamen moesten lopen. Ze werden daar zelfs nog feller door. Ze waren meer bezig met het bedenken van nog meer wreedheden. Hadden ze eenmaal iets besloten, dan werd het zonder genade uitgevoerd, en men vergat geen enkele manier om te kwellen en te martelen. Jochanan misbruikte heilige goederen, en paste het toe voor de constructie van zijn machines. Want het volk en de priesters hadden eerder al de Tempel te beschermen en haar negen meter te verhogen. Koning Agrippa had kosten noch moeite gespaard om materialen te halen die daarvoor gebruikt konden worden. Zoals prachtig hout dat ook sterk was en bestond uit grote balken. Maar de naderende oorlog legde het werk stil, en Jochanan had het in stukken laten zagen, en bouwde er torens van.

6. Jochanan hoopte dat deze torens moeilijk in te nemen zouden zijn door zijn vijanden, torens die hij in zijn goddeloosheid had gebouwd met aan de Tempel gewijd materiaal. Maar God Zelf liet zien dat al zijn moeite voor niets was. Hij bracht de Romeinen voordat zij ook maar en van die torens konden gebruiken. Want Titus, toen hij zijn troepen bij elkaar en op orde had, gaf opdracht dat zij hem bij Jeruzalem moesten ontmoeten en ging zelf naar Cesaréa. Hij had zelf de drie legioenen die zijn vader eerst had bij zich, met de 12 legioenen die Cestius hadden verslagen. Deze legioenen marcheerden gretig, want zij wilden wraak nemen en herinnerden zich heel goed wat er in het verleden was gebeurd. Het 5de legioen moest naar Emmaüs komen en het 10 de naar Jericho. Zo vertrok iedereen. Degenen die geselecteerd waren uit het 4 de legioen, en met Mucianus in Italië waren geweest, vulden de plaatsen op van die soldaten die in Egypte waren achtergebleven. Dat waren 2.000 man, uit de legers geselecteerd die uit Alexandrië kwamen. Ook kwamen er nog 3.000 man bij die de Eufraat bewaakten. Ook Tibérius Alexander, zijn vriend, kwam. Hij werd door Titus erg gewaardeerd vanwege zijn trouw en voor zijn vaardigheden. Hij was eerder gouverneur van Alexandrië geweest, maar was inmiddels benoemd tot bevelhebber onder Titus. De reden hiervoor was, dat hij de eerste was die Vespasiánus had aangemoedigd zijn nieuwe taak te aanvaarden, en hij was hem zeer trouw. Ook toen de zaken nog onzeker waren en het succes van Vespasiánus nog niet zeker was. Hij volgde Titus als een raadsman, was zeer nuttig in de oorlog, zowel door zijn leeftijd als door zijn kunde en inzichten.

HOOFDSTUK 2.
HOE TITUS NAAR JERUZALEM OPTROK, EN HOE HIJ IN GEVAAR KWAM TOEN HIJ EEN BLIK OP DE STAD WILDE WERPEN EN EEN PLAATS ZOCHT OM HET KAMP OP TE SLAAN.

1. Titus marcheerde nu naar de vijand en de hulptroepen liepen vooraan. Daarachter voogden de mannen die de weg effenden en een plaats moesten vinden om het kamp op te slaan. Dan kwam de bagage van de bevelhebbers, en vervolgens die van de andere soldaten die geheel bewapend waren om, indien nodig, ondersteuning te geven. Vervolgens kwam Titus zelf, met een aantal geselecteerde soldaten. Waarachter speerwerpers liepen. Vervolgens kwam de ruiterij van het legioen. Al deze liepen voor de oorlogsmachines. En na de machines kwamen de tribunen en de leiders van de cohorten met hun soldaten. Hierachter kwamen de standaards en banieren met de adelaars. Voor de banieren en standaards liepen de trompetters. Hierachter kwam de hoofdmacht van het leger, 6 rijen breed. De dienaren van ieder legioen liepen achter het legioen waartoe zij behoorden. En voor deze laatste kwam de bagage. De huursoldaten kwamen als laatste maar nog voor de soldaten die de achterhoede bewaakten. Titus, volgens de Romeinse gewoonte, was vooraan te vinden, en zo marcheerde men door Samaria naar Gophna, een stad die al door zijn vader was veroverd en waar een Romeins garnizoen lag. En toen men daar had overnacht, ging men weer verder. En toen men een dagmars verder was, sloeg hij zijn kamp op in de vallei die de Joden de Vallei der Doornen nemen, dichtbij Gabaothsath, wat betekend de heuvel of Saul, wat op een afstand van ongeveer 6 km. van Jeruzalem ligt. Daar was het dat hij 600 ruiters selecteerde, en er op uit ging om de stad te bekijken en te zien hoe sterk die was en hoe moedig de Joden waren. En of ze, als ze hem gezien hadden, ze zich wellicht zouden overgeven uit angst voor een veldslag. Hij had al vernomen dat men onder de terreur van rovers en bandieten leefde, en e en groot verlangen naar vrede had. Maar dat het volk, omdat het te zwak was, zich rustig hield.

2. Zolang hij langs de rechte weg reed die leidde naar de stad, verscheen er niemand bij de poorten. Maar toen hij van die weg afweek en naar de toren Psephinus ging, verscheen er plotseling een grote groep Joden bij de toren die de Vrouwentoren genoemd werd, en die tegenover het monument van koningin Helena staat, en onderschepten zijn paard. Ze stonden tussen de groep die van de weg was afgeweken en de groep die zich nog op de weg bevond, en verhinderden zo dat de groepen zich konden samenvoegen. Ze onderschepten Titus met nog een paar anderen. Het was onmogelijk voor hem om verder te gaan, omdat er veel greppels waren gegraven die de terrasachtig gele gen tuinen beschermden die onder de muur lagen. En terugkeren nar zijn troepen ging ook niet, vanwege de Joden die de weg voor hem hadden afgesneden. Veel van zijn mannen wisten niet eens dat hij op verkenning was en meenden dat hij nog steeds in het kamp was. Titus beseft dat zijn behoud afhankelijk was van zijn eigen moed, en draaide zijn paard, en schreeuwde nar zijn mannen hem te volgen, waarna hem met snelheid op de Joden inreed om zo een uitweg te forceren voor zichzelf en zijn mannen. Uit deze situatie kunnen we leren dat zowel het succes van de oorlog en het gevaar waarin koningen en leiders kunnen komen, allen in de hand van God zijn. Intussen werden er veel pijlen afgeschoten op Titus, die geen borstplaat en geen hoofdkap aan had, want zoals ik al vertelde ging hij niet om te vechten, maar om te kijken, maar alle pijlen gingen aan hem voorbij en hij werd door geen enkele geraakt. Het enige wat de pijlen veroorzaakten, was het geluid van hun vaart. Hij verdreef hen die dichterbij kwamen met zijn zwaard, en gooide er veel omver die hem wilden aanvallen, waarbij hij met zijn paard over de neergevallenen reed. De vijand schreeuwde het uit vanwege de moedige actie van Titus, en moedigden elkaar aan om op hem af te rennen. Toch vluchtten er velen van hen. Degenen die met Titus in hetzelfde gevaar verkeerden, bleven dicht bij hem, hoewel velen van hen gewond raakten aan hun rug en zijde. Er was slechts een kans op ontsnapping als ze met Titus

een opening konden bewerken, en daarom moesten ze verhinderen omsingeld te worden. Nu waren er nog twee soldaten van Titus op enige afstand. En van hen reed om de vijand heen en doodde hen met zijn pijlen terwijl hij er ook doodde door met zin paard op hen in te rijden. De ander werd echter gedood toen hij van zijn paard afsteeg. Maar Titus ontkwam met de rest en keerde veilig naar het kamp terug. Dit succes van de Joden bij hun eerste aanval gaf hen de valse hoop op een overwinning. Dit korte succes maakte hen ook overmoedig voor wat betreft de toekomst.

3. Maar zodra het legioen dat bij Emmaüs lag was samengevoegd met de legioenen van Titus, ging hij vandaar weg en kwam bij Scopus. Vanwaar de stad gezien kon worden, en ook een goed zicht op de Tempel was. Deze plaats, ten noorden van de stad, werd zeer toepasselijk Scopus, *Uitzicht*, genoemd en lag ongeveer 1.5 km. van de stad. Titus gaf opdracht hier een kamp te maken voor de twee legioenen die in aantocht waren. Maar hij liet ook een kamp maken op 600 meter afstand voor de 5 de legioen. Want hij was van mening dat ze door het marcheren in de nacht erg vermoeid zouden zijn en daarom rugdekking verdienden tegen de vijand. Toen begon met het maken vaan dat kamp, was het 10 de legioen, dat van Jericho kwam, daar al. Hij plaatste bewakers bij de pas die naar de stad leidde en die eerder was ingenomen door Vespasiánus. Deze legioenen hadden opdracht het kamp op te slaan op een afstand van 1200 meter van Jeruzalem, op de Olijfberg die ten oosten van de stad ligt en van de stad gescheiden wordt door een vallei die Bidon heet.

4. Tot nog toe hadden de diverse partijen in de stad elkaar fel bestreden, maar nu de vijand voor de poorten lag begonnen ze met elkaar samen te werken. En toen de opstandelingen zagen dat er drie kampen waren opgezet, gingen zij een overeenkomst aan, en zeiden tot elkaar: staan we het toe dat de vijand aan alle kanten ligt en we niet eens meer vrij kunnen ademen? Terwijl de vijand een veilig stad bouwt, pal tegenover ons, en wij stilletjes binnen de muren zitten, en slechts toeschouwer zijn van wat zij doen. En wij zitten hier met stille handen alsof het ons voordeel is was zij daar doen. We zijn, naar het schijnt, zo zeiden ze, slechts moedig tegen elkaar terwijl de Romeinen met veel bloedvergieten de stad willen innemen. Zo moedigde ze elkaar aan en namen onmiddellijk de wapenen weer ter hand, en liepen op het 10 de legioen af en vielen het met gretigheid aan onder luid geschreeuw, terwijl die hun kamp aan het versterken waren. Deze Romeinen werden overvallen op verschillende plaatsen, terwijl ze aan het wek waren, waardoor velen van hen op dat moment niet gewapend waren. Ze dachten dat de Joden een aanval niet zouden aandurven. Omdat de Joden dit al verwachtten wilden zij hen verrassen, ook al omdat ze meenden dat d e Romeinen afgeleid zouden zijn door hun bezigheden.
Hierdoor kwamen de Romeinen in een chaos terecht. Sommigen van hen lieten hun werk liggen en pakten hun wapens, maar anderen liepen regelrecht in de zwaarden van de Joden en werden gedood voordat ze konden vluchten. De Joden werden groter in aantal, omdat, aangemoedigd door het succes, andere Joden zich bij hen voegden. En omdat het even goed ging, dachten de Joden dat ze meer waren dan in werkelijkheid het geval was. De wanordelijke manier van vechten keerde zich tegen de Romeinen die erop getraind waren op orders te vechten en bevelen op te volgen. Omdat de Romeinen onverwacht werden aangevallen, moesten ze wijken voor de aanval. Toen deze Romeinen werden overrompeld, en wilden vluchten, werden ze verhinderd dat te doen. Maar toen ze te weinig voor zichzelf zorgden, door de felle aanval, raakten velen gewond. Maar toen er steeds meer Joden kwamen, raakten de Romeinen in verwarring en verlieten het kamp. Het gehele legioen zou in gevaar gekomen zijn, als het nieuws

Titus niet had bereikt en ij onmiddellijk steuntroepen had gestuurd. Hij sprak hen aan op hun lafheid, bracht hen die gevlucht waren terug, en viel zelf met zijn troepen de vijand aan in de flanken, en doodde een groot aantal van hen, en verwondde er nog meer. Hij verjoeg hen en maakte dat zij met grote haast de vallei in vluchtten. Nadat de Joden de vallei in gevlucht waren, werden ze daar aangevallen door de Romeinen. Daar streden zij tot laat in de middag. Daarna zorgde Titus ervoor dat nieuwe Joodse aanvallen zinloos werden, door de rest van het legioen op het hogere deel van de berg te plaatsen en hun kamp te versterken.

5. Dit besluit scheen de Joden een vlucht toe. En als de wachters een teken gaven door middel van het schudden van hun kleding, kwam er een menigte Joden met zo'n geweld dat het wel een horde wilde dieren leek. Om de waarheid te zeggen, niemand kon de felheid van hun aanvallen weerstaan. Maar, alsof zij waren afgeschoten uit een machine, braken zij de rijen van de vijand en verjoegen hen, tot over de berg. En lieten Titus, met een paar anderen, achter in het gevaar. Deze anderen, die zijn vrienden waren, hadden grote verachting voor het gevaar waarin zij verkeerden, en zouden zich schamen hun bevelhebber in de steek te laten. Zij wilden dat Titus zich niet onnodig in gevaar zou begeven voor de Joden die kennelijk graag wilden sterven, en gaven hem de raad weg te gaan. Hij moest beseffen wat zijn taak was, en dat was zeker niet soldaten te vervangen en het avontuur te zoeken. En dit omdat hij de bevelhebber was, en meester van de bewoonde aarde. Van hem hing alles wat het volk aanging, af. Deze overtuiging scheen op Titus geen indruk te maken, want hij rende op de vijand af en versloeg hen. En toen hij hen haf gedwongen terug te trekken, viel hij ook hen aan die op de heuvel waren en verdreef hen. Men was zo verbaasd van zijn moed, dat ze niets een rechtsreeks de stad konden invluchten, maar achter hen aangingen die over de heuvel wilden vluchten. Toch viel hij nog steeds hun flanken aan en stilde zo hun vechtlust. Intussen was er wanorde bij hen die op de heuvel waren toen ze zagen war er beneden allemaal plaatsvond. Het hele legioen was verspreid omdat zij dachten dat deze Joodse aanval niet te weerstaan was, en ook Titus zelf was gevlucht. Ze zouden nooit gevlucht zijn als ze hadden geweten dat Titus daar nog aan het strijden was. Zo raakten ze in en soort paniek, en men rende alle kanten uit. Totdat een van hen de bevelhebber in actie zag, waardoor ze bezorgd om hem werden. Zij kregen het idee dat het gehele legioen in gevaar was. Ze schaamden zich en zeiden tegen elkaar dat het nog niet zo erg was weg te rennen, mar veel erger Titus in de steek te laten. Dus keerden ze terug en vochten met alle kracht tegen de Joden. Waarop ze hen naar de vallei terugdrongen. Dan draaiden de Joden zich om en vochten terug. Maat toch werden ze teruggedreven ook al omdat de Romeinen het voordeel van de hoge grond hadden. Titus zette zijn mannen tot moed aan en gaf bevel dat een legioen het kamp moest bewaken. Terwijl hij en degenen die voor hem uitgingen zich opstelden tegen de vijand en hen verhinderden nog meer onheil aan te richten. Waardoor, en ik wil niemand vleien, Titus twee maal het legioen redde toen het gevaar liep en zij in de gelegenheid werden gesteld hun kamp te versterken.

HOOFDSTUK 3. HOE DE OPSTAND OPNIEUW ONTSTOND IN JERUZALEM EN DE JODEN OOK VALSTRIKKEN LEGDEN VOOR DE ROMEINEN. HOE TITUS ZIJN SOLDATEN DREIGDE VOOR HUN ONVERG EEFLIJKE ONBESUISDHEID.

1. Toen de strijd van buitenaf voor een tijdje afnam, begon de opstand van binnen opnieuw. En tijdens het feest van de ongezuurde broden, het Pesach, dat nu aanstaande was, en op de 14 de dag van de maand Xanthicus (Nisan) viel, waarop de Joden hun bevrijding uit Egypte herdenken, opende Eleazar en zijn mannen de poort van de

binnenhof van de Tempel, en liet hen binnen die God daar wilden aanbidden. Maar Jochanan maakte gebruik van dit feest als dekmantel voor zijn verraderlijke plannen, en wapende de meest slechte lieden van zijn groep, het grootste deel van hen was niet gereinigd en verborg wapenen onder hun kleding, zij waren gestuurd om de Tempel in te nemen. Deze gewapend mannen, toen ze eenmaal in de Tempel waren, gooiden de verbergende kleding van zich af en lieten daarmee hun wapenen zien. Daarop ontstond een grote verwarring en opschudding in het Heilige Huis. Het volk meende dat deze aanval tegen iedereen gericht was, terwijl de zeloten menden dat alleen zij werden aangevallen. Dus verlieten deze de poorten en vluchtten, nog voordat het tot gevechten gekomen was, en verdwenen in de onderaardse gangen van de Tempel. Terwijl het volk stond te beven bij het altaar en vanwege het Heilige Huis, werd op elkaar gedrukt en vertrapt en geslagen met houten en ijzeren wapens, zonder genade. Velen namen meteen de gelegenheid onderlinge geschillen uit te vechten en vele die ervan verdacht werden tegenstanders te zijn, werden omgebracht. En allen die eerder niet aan te pakken waren, werden nu opgepakt en weggeleid om vermoord te worden. En toen deze overdaad van verschrikking aan onschuldige was uitgevoerd, liet men de schuldigen gaan en deed men niets tegen hen die in onderaardse gangen gevlucht waren. Deze volgelingen van Jochanan namen nu ook de binnenhof van de Tempel in, met alle machines die daar stonden en dachten nu na over een aanval op Simon. Het gevolg van deze gevechten was, dat er nu niet meer drie groepen waren, maar twee.

2. Maar Titus, met de bedoeling zijn kamp dichter bij de stad op te slaan, plaatste veel zijn eliteruiters en elitevoetvolk tegenover de Joden, om hen te verhinderen verrassingsaanvallen uit te voeren. Terwijl hij opdracht gaf aan het gehele leger om de grond tussen het kamp en de stad zo vlak mogelijk te maken. Dus haalden ze alle afscheidingen weg die de Joden om hun tuinen hadden gemaakt, en ook alle bomen en vruchtbomen die tussen hen en de stadsmuren stonden en vulden iedere kuil op, terwijl ook rotsachtige oneffenheden werden geëgaliseerd met ijzeren gereedschap. Ze egaliseerden de gehele ruimte tussen de berg Scopus en het monument van jegens Herodes, dat naast de Slangenbron stond.

3. In deze tijd wilde de Joden de volgende krijgslist tegen de Romeinen uitvoeren. De meer vrijmoedige van de opruiers begaven zich naar de toren die de Vrouwentoren wordt genoemd, nadat ze uit de stad waren verdreven door hen die vrede wilden, en waren behoorlijk bang te worden aangevallen door de Romeinen. Daarbij vertrouwde ze ook elkaar niet. Terwijl degenen die aan de muur stonden, en de indruk wekten aan de kant van het volk te staan, om vrede schreeuwden, en beweerden dat zij iedereen vrijheid konden bieden. Zij riepen de Romeinen en beloofden voor hen de poorten te openen. Terwijl zij dit schreeuwden gooiden zij stenen nar hun eigen volk, om de indruk te wekken hen van de poorten te verdrijven. Ze beweerden ook dat ze verdreven waren door geweld, en hen die binnen waren gevraagd hadden ook binnen te mogen komen. Ze renden regelmatig naar de Romeinen en plotseling weer om te keren en wekten de indruk in grote wanorde te verkeren. De Romeinse soldaten dachten deze krijgslist van hen een werkelijke situatie was, en meenden nu een van de groepen in hun macht te hebben, en hen zouden kunnen straffen zoals ze dat graag wilden, en hoopten dat de ander partij de poorten voor hen zou openen en gingen nu aan de slag. Maar Titus zelf vertrouwde deze gedragsverandering niet helemaal. Want slechts een dag eerder had hij hen door bij Josephus laten uitnodigen om tot vredesvoorwaarden te komen, maar kreeg toen geen behoorlijk antwoord van hen. Dus gaf hij de wachten opdracht te blijven waar zij waren. Echter, sommigen die in de frontlinie stonden verhinderden hen

het werken, pakten hun wapenen en renden naar de poort. En zodra de soldaten tussen de torens en de Oostpoort aankwamen, kwamen de Joden achter aan en omsingelden hen, waarbij ze hen van achteren aanvielen, en de menigte stenen gooiden en pijlen schoten naar hen, waardoor er velen gewond en gedood werden. Het was voor de Romeinen ondoenlijk te ontkomen en daardoor werden ze steeds verder gedreven. Daarbij kwam nog dat ze zich schaamden voor hun vergissing en dat ze bang waren voor hun bevelhebber waardoor ze hun vergissing volhielden. Met hun speren bleven ze doorvechten maar kregen veel te lijden van de Joden, hoewel ze dapper vochten, en ten laatste de omsingeling doorbraken en konden vluchten terwijl de Joden hen achterna zaten. 4. Nadat deze Joden, zonder zich ook maar enigermate in te houden, moed putten uit dit tijdelijke succes, en de Romeinen uitlachten vanwege het feit dat ze in de val gelopen waren, begonnen ze met hun wapenen veel geluid te maken en van vreugde te schreeuwen. De soldaten werden ter verantwoording geroepen door hun officieren, en ook Titus was verontwaardigd. Hij zei tot hen: deze Joden, die slechts aangedreven worden door gekte, doen alles zonder enige orde of voorbereiding. Ze verzinnen krijgslisten, leggen hinderlagen, en alleen het geluk geeft hen succes. Terwijl de Romeinen, voor wie het geluk slechts een ondergeschikte zaak is, vanwege hun orde, en onderwerping aan hun bevelhebber, allen maar pech hebben als zij zich niet aan de opdrachten houden. Wat het het meest te verwijten valt, is dat zij gevochte n hebben zonder hun bevelhebbers. En dat nog wel terwijl ik in de buurt was.
Werkelijk, zei Titus, de wet van de oorlog is zwaar, zoals ook mijn vader heel goed weet, als hij geïnformeerd wordt over de wonden die ons nu zijn toegebracht. Hoewel hij oud geworden is in de oorlog, heeft hij dot soort fouten nooit gemaakt. Onze wet van oorlog kent ook de doodstraf voor hen die de goede orde breken, terwijl we nu een geheel leger de orde zien breken. Echter, degenen die zich zo dom gedragen hebben zullen onmiddellijk verstandig gemaakt worden, en moeten beseffen dat zij die zonder opdracht strijden, te schande staan. Toen Titus verder had uitgeweid over deze aangelegenheid met zijn bevelhebbers, werd het duidelijk dat hij de wet wilde uitvoeren aan allen die bij deze vergissing betrokken waren. De betrokken soldaten wanhoopten en gingen ervan uit dat ze op een snelle manier ter dood zouden worden gebracht. Maar de andere legioenen drongen er bij Titus op aan genade te hebben voor hun medesoldaten, en vroeg en hem hun onbesuisdheid te vergeven terwille van de rust onder de anderen. Zij beloofden dat zij hun gedrag goed zouden maken door des te meer ijver en orde in de toekomst.

5. Titus ging op hen verzoeken en voorwaarden. Hij ging ervan uit dat enkelingen gestraft moesten worden door een executie, maar dat een hele groep bestraft moest worden door een forse reprimande. Dus verzoende hij zich met de soldaten maar gaf hen de opdracht verstandiger te handelen in de toekomst. Daarna maakte hij plannen om de Joden te straffen voor deze valstrik. Toen de ruimte tussen de Romeinen en de muur geëgaliseerd was, wat in vier dagen klaar was, en Titus de bagage van het leger wilde laten komen, met de rest van hen die hem volgden naar het kamp, plaatste hij een sterk deel van zijn leger tegenover de noordelijke muur van de stad, en bij de westelijke muur. Hij stelde het leger op in zeven rijen voorafgegaan door voetvolk, en gevolgd door ruiterij, die in drie rijen liepen. Terwijl in zeven rijen de boogschutters in het midden stonden opgesteld. Omdat de Joden het niet aandurfden een zo groot leger aan te vallen, kon dat leger, met alle lastdieren die tot de drie legioenen behoorden, veilig doormarcheren. Maar Titus zelf, hij was ongeveer 400 meter van de stadsmuur, bij de toren van Psephinus, waar de muur naar het noorden afboog en verder naar het westen ging. Maar het andere deel van het leger versterkte zichzelf bij de toren Hippicus, en lag

op die manier 400 meter van de stad. Het 10de legioen bleef waar het was, op de Olijfberg.

HOOFDSTUK 4.
DE BESCHRIJVING VAN JERUZALEM.

1. De stad Jeruzalem was versterkt met drie muren daar waar geen gemakkelijk begaanbare valleien waren. Op alle andere plaatsen was slechts een muur. De stad was gebouwd op twee heuvels, die tegenover elkaar lagen en diepe valleien naast zich hadden. Op de hellingen naar iedere vallei waren huizen gebouwd. Van deze heuvel is die van de bovenstad de hoogste, en ook de grootste. Deze werd door Koning David de Citadel genoemd. Hij was de vader van die Salomo die de eerste Tempel bouwde. Maar het wordt ook wel de Boven-markt genoemd. Maar de andere heuvel, die Acra wordt genoemd, daar ligt de Beneden-stad en heeft de vorm van een maan. Daartegenover lag ooit een derde heuvel, lager dan Acra, en ertussen lag een brede vallei. Echter, in de tijd dat Hasmoneen regeerden, werd die vallei opgevuld mat grond omdat men dat terrein wilde samenvoegen met het Tempelcomplex. Toen werd er ook een deel van de heuvel Acra afgehaald, om te bereiken dat de Tempel op de hoogste heuvel zou liggen en dus het meest dominante gebouw zou zijn. De vallei of de kaasmakers, zoals die genoemd wordt, en waar we het al eerder over hebben gehad, was de scheiding tussen de Boven - en Beneden-stad en strek te zich uit tot Siloam. Dit is de naam van een bron die zoet water heeft, en dat in grote hoeveelheden. Maar deze heuvel wordt door moeilijk begaanbare valleien omringd.

2. Nu, deze drie muren waren zeer moeilijk inneembaar, ten eerste door de kracht ervan, maar ook omdat ze op en heuvel en dus hoger lagen. Behalve dit grote voordeel van de plaats waar zij stonden, waren ze bovendien zeer sterk gebouwd. Omdat David en Salomo en de volgende koningen veel aandacht aan die muren gaven. Die muur die aan de noordkant begon, en de toren Hippicus, strekte zich uit tot Xistus, een dorp, en eindigde bij her raadhuis in de buurt van de Tempel. Aan de andere kant strekte de muur zich uit tot aan het dorp Bethso, bij de poort van de Essenen. Daar ging de muur verder naar het zuiden, in de buurt van de bron Siloam, nar de bron van Salomo. En bereikte de plaats Ophlas, waar ze grensde aan het oostelijk deel van de Tempel. De tweede muur begint bij de poort die Gennath wordt genoemd en deel uitmaakt van de muur. Het omringt slechts het noordelijk deel van de stad en gaat tot de toren Antonia. Het begin van de derde muur is bij de toren Hippicus, vanwaar deze gaat tot het noordelijk deel van de stad en de toren Psephinus, tot aan het monument van Helena, de Helena die de koningin was van Adiabene, en de dochter of Izates. Deze gaan dat verder over een grote lengte, en passeert de graven van de koningen. En buigt zich bij de toren op de hoek, die het Monument van de Voller wordt genoemd, en komt dan bij de m uur tegenover de Kidron-vallei. Het was Agrippa die de toegevoegde delen van de muur heeft gebouwd om de oude stad die tot dan toe onbeschermd was. Want toen de stad meer bevolking kreeg en buiten haar grenzen groeide, en de delen ten noorden van de Temp el bij de stad gevoegd werden, werd de stad aanmerkelijk groter, waardoor ook de vierde heuvel, Bezetha, bewoond ging worden. Het ligt tegenover de toren Antonia, maar wordt gescheiden door een diepe vallei, die opzettelijk gemaakt is, om te voorkomen dat de funderingen van de burcht Antonia aan een heuvel zouden grenzen, en daardoor gemakkelijk te nemen zou zijn, en dus dan een bedreiging voor de veiligheid van de stad zou gaan vormen. De diepte van de vallei maakt de toren des te merkwaardiger. Dit nieuw gebouwde deel van de stad wordt Bezetha genoemd in onze

taal, maar de Grieken noemen het de nieuwe stad. Om de bewoners bescherming te beiden, begon de vader van de huidige koning, die ook Agrippa heet, met de bouw van deze muur. Maar hij liet de bouw stoppen nadat de fundering was gelegd, uit angst voor Claudius Caesar, die hem ervan zou verdenken de muur te bouwen om de stad te versterken tegen Rome. De stad zou inderdaad onneembaar geworden zijn als de muur was afgemaakt op de wijze zoals de bouw begonnen was, en de muurdelen aan elkaar waren samengevoegd met stenen van 9 meter breed en 4.5 meter lang, die zouden immers niet met ijzeren gereedschap kapot te krijgen zijn, of ook maar trillen door machines. De muur was 4.5 meter dik en zou zeer hoog geworden zijn als zijn bouwijver hem daarin niet had gehinderd. Hierna werd de muur door de Joden geduldig verder gebouwd, tot een hoogte van negen meter, met daarop oorlogswerktuigen, die de muur een totale hoogte gaven van 11 meter.

3. De torens die werden gebouwd waren 9 meter in het vierkant, en 20 meter hoog. Ze waren zeer solide, en ook de muur zelf was dat, waarbij het bouwbestek zeker niet minder was dan dat van het Heilige huis zelf. Bovenin deze torens waren prachtige kamers en cisterne n om regenwater op te vangen Er waren veel kamers, en de trappen in de torens waren breed, er stonden 90 van deze torens in en bij de derde muur, en de afstand tussen hen was 90 meter. Maar in de middelste muur stonden 40 torens, en bij de oude muur 60 torens. De gehele lengte van de stadsmuren was 12 km. Maar de derde muur was de meest opmerkelijke. Toch was de toren Psephinus het hoogste punt in de noord-westhoek. En daar liet Titus zijn tent neerzetten. Deze was 21 meter hoog en bood bij helder w eer uitzicht over Arabië. En ook over alle Joodse bezittingen naar de zee. Verder was de toren achthoekig gebouwd tegenover de toren Hipplicus, terwijl de twee andere torens nog gebouwd waren door koning Herodes in de oude muur. Deze overtroffen in grootte, schoonheid en kracht alle torens op de bewoonde aarde. Want geheel in stijl met zijn gevoel voor grootheid en hoogmoed, bouwde hij deze torens op een buitengewone manier, om zijn eigenliefde te bevredigen, en wijdde deze torens aan de herinnering van drie personen die hem dierbaar waren en noemde ze naar hen. Dat waren zijn broer, zijn vriend en zijn echtgenote. Zijn echtgenote had hij laten vermoorden uit liefde (en jalousie) zoals we al vertelden. De andere twee waren gesneuveld in een oorlog waarin ze moedig streden. Hippicus, zo genoemd naar zijn vriend, was vierkant. De lengte en breedte waren ieder 11 meter en de hoogte 15 meter. In de gebouw, dat ook zeer solide was, en van grote stenen samengesteld, was een cistern van 5 meter diepte, waarover een twee-verdiepingenwoning was gebouwd, die in verschillende delen waren verdeeld. De tweede toren, genoemd naar zijn broer Fasaelus, was 16 meter is het vierkant. De hoogte ervan was 18 meter, en was bedekt met ijzeren platen en andere verdedigingsmiddelen. Er was bovendien een zeer kostbare badkamer in gebouwd. Waardoor deze toren meer op een paleis leek. Het was ook versierd met ornamenten, nog meer dan de voornoemde toren en de hoogte was 35 meter. Uiterlijk leek de toren op de toren van Farus die in Alexandrië te zien is, maar dan groter. Deze is nu omgebouwd tot woningen van waaruit Simon zijn tirannie uitvoerde. De derde toren is de Mariamne, genoemd naar de koningin. Het is een zeer solide gebouw van 19 meter hoog. De breedte en hoogte zijn ieder 8 meter. Het bovenstuk is vooral prachtig om te zien, en heeft een groter variatie dan de andere torens in de stad. Want de koning vond het nodig de toren voor zijn vrouw zo van ornamenten te voorzien, en sterker te bouwen dan de andere torens, omdat deze naar zijn echtgenote vernoemd was. De gehele hoogte van deze toren is 22.5 meter.

4. Deze torens waren zeer hoog dat ze zelfs hoger leken dan het paleis. Want de muren van de oude stad waren op een heuvel gebouwd en vormden op zich al een verhoging. De afmetingen van de stenen waren opmerkelijk. Het waren ook geen gewone stenen, maar wit marmer, uit rotsen gehouwen. Iedere steen was 9 meter lang, 4.5 meter breed en 2 meter diep. Ze waren zo exact samengebracht, dat elke toren we l een grote steen leek, natuurlijk gegroeid. De verbindingen tussen de stenen waren bijna niet te zien. Beneden deze torens had de koning zijn paleis, zo prachtig en weelderig, dat die nauwelijks te beschrijven is. Het was uitermate kostbaar, zowel in bouw en vaardigheid van de constructie, bovendien waren er kosten nog moeite gespaard. En het geheel werd ommuurd met een 6 meter hoge muur die versierd was met torens op gelijke afstanden. Het paleis bevatte grote slaapkamers en een feestzaal die meer dan honderd gasten kon bevatten. Ook was er een grote verzameling van bijzondere voorwerpen. Het dak was zeer bijzonder, zowel voor wat betreft de lengte van de draagbalken en de aard van de ornamenten en decoraties. Het aantal kamers was zeer groot, en de variëteit van de decoraties was weelderig. Het meubilair was meer dan compleet, en het grootste deel van de huishoudelijke voorwerpen was van zuiver zilver en goud. Ook waren er veel portico's om het gehele paleis heen, en prachtige pilaren. Ook groeiden er veel planten waardoor veel portico's groen leken te zijn. Ook waren er verschillende groepen bomen en lange lanen en diepe kanalen om de planten en bomen te kunnen bewateren. Verder waren er vijvers met koperen standbeelden waar het water uitspoot. Bij die kanalen en vijvers huisden veel duiven en die hadden speciale verblijven. Het is bijna ondoenlijk een beschrijving van die plaats te geven. Het is bijna een marteling te beseffen dat de rovers uiteindelijk dit alles in brand hebben gestoken. Want het werd niet verbrand door de Romeinen, maar door samenzweerders. Dat vuur begon in de toren van Antonia, en verspreidde zich naar het paleis en deze torens.

HOOFDSTUK 5.
EEN BESCHRIJVING VAN DE TEMPEL.

1. Deze Tempel, zoals ik al heb gezegd, was gebouwd op een sterke heuvel. In het begin was de top van de heuvel nauwelijks toereikend voor het gebouw en het altaar, ook al omdat de grond zeer oneffen was. Maar toen koning Salomo, degene die de Tempel bouwde, de oostelijke muur bouwde, werd er en kavel grond aan toegevoegd door middel van een ophoging van de grond waardoor een vergroting van de heuveltop werd bereikt, en waarop de andere Heilige gebouwen konden komen. Maar in latere tijden heft men de top van de heuvel verder vergroot en werd het eigenlijk een heel gebied. Later heeft men de muur ook uitgebreid zodat die het gehele Tempelcomplex ging omsluiten. Toen men de Tempel met drie muren omringd had, vanaf de voet van de heuvel, en een taak had uitgevoerd die groter was dan men kon hopen, en daarin ook heel veel arbeidstijd werd besteed, en bovendien erg veel geld had gekost, zoveel zelfs dat men schattingen ging opleggen om geld in te zamelen voor de Tempelbouw, omringde men de hof met aan aparte muur zoals later ook gebeurde met de andere hof. Het lagere deel werd opgehoogd tot 13.5 meter en om sommige plaatsen zelfs meer. Toch waren de funderingen niet zichtbaar, want men had die bedekt met aarde en de vallei opgehoogd omdat men die gelijk wilde maken in hoogte met de straten van de stad. Dat werd niet allen mat grond gedaan maar ook met zeer grote stenen. Het vele geld dat men toen had, en de gulle gaven van het volk, maakten dit allemaal mogelijk. En wat nauwelijks gehoopt kon werden, werd toch gepresteerd door langdurige volharding, en het gepresteerde werd dan ook terecht volmaakt genoemd.

2. Het werk dat op de funderingen werd uitgevoerd was die fundering zeker niet onwaardig. Want alle arcade's waren dubbel, en de pilaren die daartoe behoorden waren 11 meter hoog en droegen de arcade's. Deze pilaren bestonden uit een geheel en waren van marmer. De daken waren versierd mede cederhout dat zeer kunstig gesneden was. De natuurlijke grootsheid, en prima polijsting, de harmonie van de verbindingen van deze arcade's, gaven het een bijzonder uiterlijk. De arcade's van de buitenhof waren 13.5 meter breed terwijl ze 1.200 meter lang waren, de toren van Antonia meegerekend. Deze gehele hoven waren ingelegd met stenen van allerlei soorten. Als men langs de eerste arcade's gaat naar de tweede hof van de Tempel, ziet men een prachtige scheiding in het rond van uitzonderlijk mooie stenen, 1.5 meter hoog, waarvan de constructie uitzonderlijk mooi is. Daarop staan pilaren op gelijke afstand van elkaar, waarop de waarschuwing te lezen is, in het Grieks en in het Latijn, dat "geen vreemdeling zich in het heiligdom mag begeven", dat veertien treden verder ligt.
Deze hof was vierkant en ommuurd. De hoogte van het gebouw, hoewel het van buiten 18 meter was, werd aan het oog onttrokken door traptreden, terwijl van binnen de hoogte slechts 11.5 meter was. Want het gebouw was tegen het hogere del van de heuvel gebouwd en kon niet geheel worden overzien omdat de heuvel het aan het oog onttrok. Voorbij de treden lag een afstand van 45 meter, die geheel vlak was. Daar waren andere treden, ieder 2.5 meter van afmeting, die leidde naar de poorten, daarvan waren er aan de noord- en zuidkant acht, aan iedere kant vier, die 2.5 meter breed waren, en aan de oostkant twee. Die aan de oostkant waren noodzakelijk, omdat hierdoor de vrouwen gingen die wilden aanbidden. In de noord- en zuid-poort was ook een doorgang speciaal voor vrouwen. Vrouwen mochten niet door de andere poorten binnengaan. Deze plaatsen waren toegewezen aan de vrouwen van alle nationaliteiten. Het westelijk deel van de muur had geen poorten, maar was ononderbroken. De arcade's strekten zich uit van de poorten tot aan de kamers. En werden gesteund oor zware pilaren.

3. Negen van deze poorten waren belegd met goud en zilver en zo was het ook met het hang - en sluitwerk. Er was echter een poort die was vervaardigd van Corinthisch brons en de anderen overtrof in pracht. Elke poort had twee deuren. De hoogte was 13.5 meter en de breedte 7 meter. Van binnen waren er echter grote ruimtes, en aan alle kanten waren kamers. Deze kamers werden gesteund oor pilaren die en omtrek hadden van 5.5 meter. De afmetingen van de andere poorten waren hieraan gelijk. Maar de poort van Corinthisch brons, aan de oostkant van het Heilige Huis, was groter. De hoogte daarvan was 22.5 meter en de deuren waren 8 meter breed. Deze was zeer kostbaar versierd en had ook meer goud en zilver aan zich dan de andere poorten. Deze negen poorten waren belegd va goud en zilver door Alexander, de vader van Tibérius. Er waren 15 treden die van de muur naar de hof van de vrouwen leidden. De treden die van de andere poorten hierheen leiden waren vijf minder in getal.

4. Wat de heilige huizen zelf betreft, die waren in het midden van de binnenhof, het meest Heilige deel van de Tempel, en werd bestegen door 12 treden. Aan de voorkant waren de breedte en hoogte gelijk, maar aan de achterkant was het minder breed. De eerste poort van 31 meter hoog en 11 meter breed. Maar deze poort had gen deuren, want het vertegenwoordigde de zichtbaarheid op de hemel, die niet afgesloten kan worden. De voorkant was belegd met goud en zilver over het gehele oppervlak. Hoewel het huis verdeeld was in twee delen, was slechts het ene deel zichtbaar van de buitenkant. De poort had gouden wijnstokken aan de bovenkant, waarvan de trossen zo groot waren als een volwassen man. Van dit huis, dat in twee delen verdeeld was, leek

het tweede deel lager gelegen. Voor de deuren hing een afscheiding, een gordijn, van gelijke maat als de deur zelf. Het was een Babylonisch gordijn, geborduurd met blauw, en fijn linnen, en scharlakenrood, en purper, en van materiaal dat werkelijk wonderbaarlijk was. Het was geen weefsel met een mystieke interpretatie, maar het was afbeelding van het universum. Want scharlakenrood scheen het vuur te vertegenwoordigen en het fijne linnen de aarde, het blauw de lucht, en het purper de zee. Twee van de kleuren vertegenwoordigden de funderingen. Maar het fijne linnen en het purper hebben hun eigen betekenis, die van de schepping van de ze en de aarde. Dit gordijn had borduursel dat de grootheid van de hemel vertegenwoordigde, en de 12 tekenen die de levende schepsels vertegenwoordigen.

5. Toen sommige personen de Tempel binnengingen, werd en ze ontvangen door de vloer. Dit deel van de Tempel 27 meter hoog en even lang. De breedte was 25 meter. Er stonden drie dingen in, die wonderlijk en beroemd waren bij de gehele mensheid. De kandelaar, de tafel van de toonbroden en het wierookaltaar. Er waren zeven lampen die de zeven planeten vertegenwoordigen. Want zoveel lampen sprongen er uit de kandelaar. De twaalf toonbroden die op tafel lagen betekenden de rondgang van de zodiak. Maat het wierookaltaar, betekent dat God de bezitter is van alle dingen die op aarde zijn, en te allen tijde gewijd een het gebruik voor Hem. Het binnendeel van de Tempel was 22.5 meter. Dit werd door een gordijn gescheiden van het buitendeel. Daarin stond niets. Het was ontoegankelijk en onschendbaar, en mocht niet door iemand gezien worden. Het werd het "Heilige de Heiligen" genoemd. Om de Tempel heen waren huizen gebouwd, sommige van hen drie verdiepingen hoog. Vanaf deze huizen waren er ook ingangen naar de poorten van de Tempel. Maar het hoger gelegen deel van de Tempel had dergelijke huizen niet, omdat de Tempel daar smaller was.

6. Het uiterlijk van de Tempel had geen gebrek aan dingen die de mens konden verbazen of zijn ook konden strelen. Het was bedekt met gouden en zilveren platen van groot gewicht, die de zonnestralen prachtig weerkaatsten, waardoor de ogen moesten worden afgewend omdat het licht te sterk was, als waren het de zonnestralen zelf. Zij die de Tempel voor het eerst zagen, meenden als zij van afstand de Tempel in het oog kregen, d at het een met sneeuw bedekte berg was. De delen die niet bedekt waren, schenen uitzonderlijk wit. Op de top van het gebouw aren scherpe punten aangebracht die moesten verhinderen dat vogels erop konden zitten en daardoor het dak bevuilden. Voor de Tempel stond het altaar, ongeveer 6.5 meter in het vierkant van afmeting. Terwijl het aan iedere hoek hoornen had. De toegang ernaartoe was een welhaast onmerkbare verhoging. Het was gemaakt zonder gebruik te maken van enig ijzeren gereedschap en ook niet aangeraakt daardoor. Er was ook en soort afscheidingsmuur omheen, ongeveer een halve meter hoog, om meer de aandacht van het altaar te trekken. Dit omringde de heilige huizen en het altaar om de mensen van het volk gescheiden te houden van de priesters. Verder werden zij die melaats waren of geslachtsziekten hadden, geheel uitgesloten om hier aanwezig te mogen zijn. Ook vrouwen, die menstrueerden, mochten niet in de Tempel komen. Pas nadat ze de reinigingsvoorschriften hadden uitgevoerd, was de Tempel voor het weer toegankelijk. Ook mannen, die ritueel niet rein waren, mochten er niet komen. Zelfs priesters die niet rein waren was het verboden hier te komen.

7. Allen, die niet konden deelnemen aan de taakuitvoering van de priesters, om welke reden dan ook, werden afgescheiden van het die dat welk konden, en maakten slechts gebruik van hun eigen kleding. Want niemand behalve zij die dienst deden, had recht op

heilige kleding. De priesters die dienst deze bij het altaar waren gekleed in fijn linnen. Zij onthielden zich van wijn, om te voorkomen dat zij ook maar de minste overtreding zouden begaan in de uitvoering van hun dienst. Ook de hogepriester deed die dienst. Niet altijd, maar wel op de zevende dag en bij nieuwe maan en op de grote feestdag en. Als hij dienst deed was hij gekleed in kleding vanaf de heupen tot aan zijn dijen en daarover een kleed van blauw materiaal. Zonder naad, met kwastjes en tot aan de voeten afhangend. Aan die kwastjes hingen gouden bellen en granaatappels. De bellen betekenden donder, en de granaatappels bliksem. De gordel die de kleding bijeen hield, was geborduurd met 5 rijen verschillende kleuren, goud, purper, scharlakenrood, en blauw, met welke kleuren het gordijn in de Tempel ook geborduurd was. Zo was ook de efod geborduurd. Maar daar was de hoeveelheid goud groter. Daarop bevonden zich twee gouden knoppen as kleine schilden die erop waren aangebracht. In deze knoppen waren twee grote en mooie sardonyx-stenen waarop de namen van de stammen gegraveerd waren, en aan de ander hingen twaalf stenen, drie rijen van vier. Sardis, topaas, smaragd, karbonkel, jasper, saffier, agaat, amethist, ligure, onyx, beriel en chrysoliet. Op iedere steen was de naam van een van de stammen gegraveerd. Een hoofddeksel van fijn linnen was op zijn hoofd, dat bijeengebonden was door een blauwe band, en hij droeg daarop een gouden kroon waarop de vier letters van de Naam van God waren gegraveerd. Deze kleding droeg hij als hij het *Heilige der Heilige* binnenging, wat eenmaal per jaar gebeurde, op de dag dat de Joden de gewoonte hebben te vasten voor God. Dit aangaande de stad en de Tempel. Over de gewoonten die hiermee in verband staan, zullen we het een andere keer hebben. Immers, er zijn een aantal zaken die nu niet aan de orde gekomen zijn.

8. De toren Antonia was gelegen op hoek van twee arcade's van de Tempelhof. Die van het westen en het noorden. Het was opgetrokken van bergsteen van grote afmetingen. Het was het werk van koning Herodes, waarin hij zijn bouwvaardigheden demonstreerde. In de eerste plaats was de bergsteen zelf bedekt met gladde stenen vanaf de fundering tot aan de ornamenten zodat de muren onbeklimbaar waren. Het binnendeel had de vorm van een paleis, en was verdeeld in kamers die dienden tot rechtszaal, badkamers, en grote ruimtes voor soldaten. Het was ook voorzien van alle gemakkenen in zijn grootsheid leek het wel een paleis. Daarbij stonden op de vier hoeken van de toren nog vier uitkijktorens. Aan de hoeken waar het samengevoegd was aan de arcade's van de Tempel, was er ook een doorgang tussen de beide gebouwen, waardoor de wacht, want er lag altijd een gewapend garnizoen in de Antonia, zich naar het Tempelplein kon begeven ingeval van wanordelijkheden. Want de Tempel bewaakte de sta d, en de Antonia bewaakte de Tempel. En de wacht bewaakte hen beiden. Er was ook nog een fort voor de bovenstad en dat was het paleis van Herodes. Tot zover aangaande de stad en de muren eromheen.

HOOFDSTUK 6. AANGAANDE DE TIRANNEN SIMON EN JOHANAN. HOE TITUS ZICH OM DE MUUR VAN DE STAD BEGAF EN NIKANOR GEWOND WERD DOOR EEN PIJL. EN HOE DOOR DIT ONGELIJK TITUS MEER HAAST ZETTE ACHTER DE BELEGERING VAN DE STAD.

1. Het aantal soldaten dat in de stad was, en de menigte die tegen Simon opstonden, was 10.000, behalve de Idumeeërs. Deze 10.000 hadden 50 bevelhebbers, van wie Simon de opperbevelhebber was. De Idumeeërs die hem eer betoonden waren 5.000 en hadden acht bevelhebbers, van wie Jacob, de zoon van Sosas en Simon, de zoon van Cathlas de meest bekende waren. Jotre, die de Tempel had aangevallen, had 6.000 gewapende

mannen onder zich met 20 bevelhebbers. De zeloten, die hun tegenstand hadden opgegeven en zich onder zijn bevel hadden geschaard, waren 2.400 in getal en hun bevelhebber was Eleazar, samen met Simon de zoon van Arinus. Terwijl deze groepen tegen elkaar vochten, was het volk het slachtoffer van allen, zoals we reeds vertelden. En dat deel van het volk dat zich bij niemand wilde aansluiten werd door allen geplunderd. Simon had de bovenstad in handen en de grote muur tot aan Kidron, en veel van de oude muur die naar Siloam in het oosten liep, en daarna naar jet paleis of Monobazus, de koning van de Adiabeni, buiten de Eufraat. Hij had ook de fontein in handen en de Acra, wat dus neerkomt op de benedenstad. Ook had hij het paleis van koningin Helena, de moeder of Monobazus, bereikt. Maar Jochanan had de Tempel in handen, en de aangrenzende delen, en de grote weg tot aan Ophla, en de vallei Kidron. En toen de tussenliggende delen door hem waren verbrand, bleef er ruimte voor een slagveld over. Want de onderlinge strijd hield niet op, zelfs niet toen de Romeinen in de buurt van de muur hun kamp hadden opgeslagen. Maar hoewel toch wel wat geleerd hadden van de eerste aanvallen die door de Romeinen werden gedaan, door het resultaat van dat leren niet erg lang. Zij keerden terug naar hun eerdere gekte, nieuwe afscheidingen vonden plaats en ze speelde het leger dat hen belegerde geheel in de kaart. Zij hadden meer van elkaar te lijden dan de Romeinen hen konden aandoen. De ellende die men elkaar aandeed is nauwelijks te omschrijven. Het meest ongelukkige was wel dat het neerslaan van een burgeroorlog moeilijker leek dan het slechten van muren. Men kan zeker zeggen dat de el lende door de Joden over zichzelf werd afgeroepen en dat de Romeinse overheersing op dat moment het beste was. Vanwege deze situatie is het wellicht goed de acties van beide groepen nader te bezien.

2. Toen de omstandigheden in de stad zo waren, gin g Titus de stad rond aan de buitenkant met een groep ruiters, en zocht naar een goede plaats om de muur het eerst aan te vallen. Maar omdat het moeilijk was een keuze te maken, besloot hij, na beraad, de muur aan te vallen in de buurt van het Monument van Jochanan de hogepriester. Daar was de muur lager het geel zag er minder sterk uit dan de rest. Daarbij kwam nog dat er in de buurt weinig bewoning was. Ook was er een makkelijke doorgang nar de derde muur, via welke hij meende de bovenstad in te kunnen nemen. En via daar de toren Antonia en de Tempel zelf. Maar terwijl hij rondom de stad trok, raakte zijn vriend, Nicanor, gewond aan zijn rechterschouder door een pijl, toen hij, samen met Josephus dichtbij de muur kwam. Dat gebeurde toen hij probeerde een gesprek aan te gaan met de stadsbewoners over vredesvoorwaarden. Hij was immers een voor hen bekend persoon. Mede hierdoor was het dat Titus, nu hij zag dat er geen enkele communicatie mogelijk was met de inwoners van de stad, besloot haast te maken m et de belegering. Hij gaf zijn soldaten bevel de buitenwijken in brand te steken en hout en ander materiaal te verzamelen om dammen te bouwen tegen de stad. En toen hij zijn leger in drie delen had verdeeld, om de werkzaamheden uit te voeren, plaatste hij speerwerpers en boogschutters bij de dammen die gebouwd werden. Voor hen hij machines geplaatst die speren afschoten, en pijlen en stenen. Dit moest verhinderen dat zijn werklieden aangevallen zouden worden tijden hun werk. Dus werden nu alle bomen onmiddellijk omgehakt, en werden de buitenwijken geheel kaal. Maar terwijl het hout werd aangord om de dam te bouwen, en het gehele leger druk aan het werk was, zaten de Joden echter niet stil of rustig toe te kijken. En het gebeurde dat de bevolking van Jeruzalem, die tot dan toe waren uitgemoord en geplunderd, hun moed bij elkaar raapten en dachten dat zij een adempauze kregen, omdat nu alle strijdende groepen druk waren de vijand ver van de muur te houden. Stilletjes hoopte men op een Romeinse overwinning.

3. Maar Jochanan bleef achter uit angst voor Simon, zelfs toen zijn mannen een aanval op de vijand wilden uitvoeren. Toch zat Simon niet stil, want hij was dichtbij de plaats van de belegering. Hij bracht zijn oorlogsmachines dichtbij de muur, zo wel die zij eerder hadden veroverd op Cestius, en die ze te pakken hadden kunnen krijgen uit de toren Antonia. Hoewel ze deze machines in bezit hadden, beschikten ze niet over de vaardigheden ze optimaal te benutten. Dus waren ze eigenlijk nutteloos. Ze hadden wel iets geleerd van deserteurs over het gebruik, maar op een heel slechte manier. Dus gooiden ze steen en schoten pijlen af naar hen die de dam bouwden. Ook rende ze in groen op hen af en bestreden hen. Degene die aan de dam werkten beschermde n zich tegen deze aanvallen met platen over hen, en hun machines werden ingezet tegen hen die uitvallen deden. De machines, die door de legioenen waren geconstrueerd, werkten uitzonderlijk goed. Maar de beste machines behoorden aan het 10 de legioen, dat pijlen afschoot naar hen die stenen gooiden en dreven niet alleen de Joden terug, maar zelfs zover dat zij achter de muur moesten vluchten. De stenen die zij gooiden waren ongeveer 50 kg. zwaar en kwam wel 400 meter verder terecht. De klap die zij teweegbrachten was onverdraagbaar, niet alleen voor hen die ze moesten opvangen, maar zelfs voor hen die wat verder weg stonden. De Joden zagen de stenen aankomen, want ze waren wit van kleur, dus niet alleen het geluid kondigde de komst van die stenen aan, ma ar ze konden door hun opvallen kleur ook worden waargenomen. De wachters waren doordoor in staat de kreet te geven 'de stenen komen' zodra ze die hoorden of zagen, zodat iedereen vervolgens op de grond ging liggen. Hierdoor misten veel stenen hun doel. De Romeinen ontdekten dit al vrij snel en verfden de stenen zwart waarna ze met meer succes werden afgeschoten en hadden daardoor meer succes. Daardoor vielen er veel slachtoffers. Ondanks dit alles lieten de Joden de werklieden aan de dam niet met rust. Ze streden des te harden en trachtte de werklieden terug te drijven.

4. En toen de Romeinen bijna klaar waren met hun werk, maten zij de afstand met een touw tussen het eind van de dam en de muur. Want zij konden niet dichterbij komen vanwege de beschietingen door de Joden. En toen ze bepaalden dat de machines de muur konden bereiken werden die op de dam gezet. Titus plaatste ze zodanig dat de Joden de machines niet konden bereiken en ook niet konden terugdringen en gaf opdracht weer aan het werk te g aan. En toen viel er een grote angst op de inwoners van de stad en zij schreeuwden het uit. Waarna men weer nieuwe maatregelen nam ter verdediging. Men schreeuwde naar elkaar net zo in eenheid te handelen als hun vijand deed. Toch mocht het niet zo zijn dat er een volledige eenheid onder de Joden werd bereikt, hun onderlinge verschillen bleven bestaan en men verenigde zich nauwelijks tegen de Romeinen. Simon gaf een groep toestemming uit de Tempel te gaan en op de muren hun plaats in te nemen. Ook Jochanan, hoewel hij niet geloofde dat het Simon ernst was, gaf die toestemming ook. Men deed dus wel een poging, zij het met onderling wantrouwen, hun onderlinge verschillen opzij te zetten en zichzelf tot een geheel te maken. Zij renden over de muur, met fakkels in hun hand, en wierpen die naar de machines, waarbij er onophoudelijk pijlen werden afgeschoten naar het die de muur wilden bestormen. De meer dapperen liepen over de beschermende platen die over de machines waren geplaatst, en trokken die stuk, en vielen toen de bemanning van die machines aan. Niet zozeer door hun vaardigheden als wel door hun moed. Maar Titus stuurde assistentie naar hen die onder vuur lagen, en plaatste ruiterij en boogschutters om de aanvallers te verdrijven en sloeg h en terug die de fakkels gooiden. Hij weerde daardoor ook de Joden af die stenen gooiden vanaf de torens, en zette toen zijn

machines weer aan het werk. Toch bezweek de muur niet onder dit geweld, met de uitzondering dat er een hoek van een toren werd afgeschoten, terwijl de muur zelf onbeschadigd bleef. En dat alleen omdat de toren, vanzelfsprekend, boven de muur uitstak. Zelfs het stuk dat van de toren afviel, beschadigde de muur niet.

5. Nu hielden de Joden even op met hun aanvallen. Maar toen ze zagen dat de Romeinen verspreid raakten door hun werkzaamheden en in verschillende kampen waren, want ze dachten dat de Joden zich hadden teruggetrokken uit angst of vermoeidheid, vielen zij de toren Hippicus aan, hoewel een donkere poort, en tezelfdertijd staken zij machines in brand, en vielen de Romeinen vrijmoedig aan en ook hun verdedigingswerken. Terwijl op hun geschreeuw nog meer Joden aan de aanval deelnamen. Ook nu was de dapperheid van de Joden te veel voor de Romeinen. En nadat de eerste linie van de Romeinen was verslagen, vielen zij de nieuw gekomen Romeinen aan. Het gevecht om de machines was zeer fel, de Joden probeerden de machines in brand te steken en de Romeinen wilden dat verhinderen. Aan beiden zijden werd er vertwijfeld geschreeuwd, en veel van hen in de eerste linie werden gedood. De Joden vielen echter als gekken aan en waren niet echt vriendelijk voor de Romeinen. Het vuur sloeg nu toe op de machines en zou de bemanning daarvan in gevaar hebben gebracht, ware het niet dat de soldaten die uit Alexandria kwamen, zichzelf zo opstelden dat zij een en ander konden verhinderen. Zij gedroegen zich met groter moed dan voor mogelijk werd gehouden. Zij versloegen de aanvallers en vergrootten hun toch al sterke reputatie. Dit was de situatie totdat Titus de dapperste ruiters nam, en de vijand aanviel terwijl hijzelf twaalf Joden doodde die in de frontlinie stonden. De dood van deze mannen deed anderen terugwijken, Titus achtervolgde hen en dreef hen terug tot achter de muur. Zo werden de machines van verbranding gered. Nu gebeurde het dat tijdens dit gevecht enige Joden gevangen werden genomen, en in opdracht van Titus voor de muur werden gekruisigd, om te zien of de andere Joden nog door wilden gaan met hun tegenstand, of uit angst wilden komen tot overgave. Maar nadat de Joden zich hadden teruggetrokken, werd Jochanan, de bevelhebber van de Idumeeërs, terwijl hij stond te praten met een soldaat bij de muur, gewond door een pijl die op hem werd afgeschoten door een Arabier waarop Jochanan onmiddellijk stierf. Dit veroorzaakte groot verdriet onder de Joden. Hij was een voortreffelijk man, zowel door zijn daden als door zijn gedrag.

HOOFDSTUK 7.

HOE EEN VAN DE DOOR DE ROMEINEN GEBOUWDE TORENS GEHEEL UIT ZICHZELF INSTORTTE. EN HOE D E ROMEINEN NA EEN GROTE SLACHTING DE EERSTE MUUR IN BEZIT NAMEN. HOE TITUS ZIJN AANGEVALLEN OP DE TWEEDE MUUR UITVOERDE. EN OOK OVER LONGINUS DE ROMEIN, EN CASTOR DE JOOD.

1. Nu, de volgende nacht overviel een grote verrassing de Romeinen. Want na dat Titus opdracht had gegeven voor de bouw van drie hoge torens, en die bemand had om hen dor op de muur stonden te verdrijven, gebeurde het dat een van deze torens instortte. Toen deze toren instortte overviel de mannen de gedachte dat de Joden aanvielen en renden naar hun wapenen. Er ontstond ook enige wanorde omdat niemand wist wat er aan de hand was en alle informatie ontbrak. Toen er geen vijand verscheen ontstond er wantrouwen waardoor iedereen aan iedereen zeer indringend om het wachtwoord vroeg, als was er Joden het klamp binnengedrongen. Ze verkeerden in grote onzekerheid totdat

Titus concludeerde wat er gebeurd was en het voorval bekendmaakte. Daarna werd het, met enige moeite weer rustig in het kamp.

2. Deze torens vormden een groot gevaar voor de Joden, dat anders toch zeer moedig tegen de Romeinen streden. Want zij schoten van alles af door middel van de lichtere machines die op de torens stonden en daarbij waren er nog stenenslingeraars en boogschutters op die torens. De Joden kon den ze niet bereken vanwege de hoogte ervan. Het was ook niet mogelijk de torens in te nemen noch ze omver te gooien omdat ze te zwaar waren en bedekt met ijzeren platen. Dus trokken ze zich terug tot buiten het bereik van de pijlen en deden ook geen moeite meer de stormrammen te hinderen die voortdurend werden ingezet. Zodat de muur het bijna begaf door de Nico, zo de Joden de grootste machine noemden omdat die bijna iedere muur kapot kreeg. Omdat de Joden ook uitermate vermoeid waren trokken ze zich terug en hielden alleen nog de wacht en sliepen in de buurt van de muur. Daar kwam nog bij dat er veel te veel wachten werden ingezet als gevolg van het krijgsberaad dat zij voerden, maar dat altijd slechte uitkomsten voortbracht. Velen werden dan ook lui en onachtzaam. Toen de Romeinen door de bres kwamen die Nico had geslagen, trokken de wachten zich terug naar de tweede muur. Zij die over en door de muur kwamen openden de poorten en lieten de andere Romeinen binnen. Zo kregen de Romeinen bezit van de eerste muur op de 15 de dag van de belegering, dat was de zevende dag van de maand Artemisius (Ijar), eb braken een groot deel van de muur af, wat ze ook deden in het noordelijk deel van de stad door Cestius.

3. Nu plaatse Titus een kamp in de stad op de plaats die *het kamp van de Assyriërs* werd genoemd, en bezette het land tot aan de Kidron, maar zorgde ervoor buiten het bereik van de pijlen van de Joden te blijven. Nu begon hij met de aanval, waartegen de Joden zich verzetten in verschillende groepen en moedig de muur verdedigden. Terwijl Jochanan en zijn groep de toren Antonia, en het noordelijk deel van de Tempel verdedigden en streden tegen de Romeinen bij het monument van koning Alexander. En het leger van Sireoh namen het deel voor het monument van Jochanan en versterkten het tot aan de poort waar het water naar de toren Hippicus werd gebracht Maar de Joden deden sterkte uitvallen en dat ook vaak, zowel binnen als buiten de poort en bestreden de Romeinen heldhaftig. Toen zij echter werden nagezeten tot aan de muur, werden ze verslagen, omdat de vaardigheden die de Romeinen hadden, nu eenmaal niet hadden. Maar toen we weer vanaf de muren streden, hadden de Romeinen daar veel last van. De Romeinen werden aangemoedigd door hun kracht, die, samengevoegd met hun vaardigheden, slechts angst veroorzaakten bij de Joden, wat heel goed begrijpelijk was gezien de omstandigheden waarin de Joden verkeerden. De Joden werden echter aangemoedigd door hun hoop op verlossing, terwijl de Romeinen de hoop hadden de Joden in korte tijd te kunnen onderwerpen. Geen van beide partijen wilde vermoeidheid toegeven. Maar de aanvallen op de muur, en de uitvallen van verschillende groepen gingen wel de hele dag door. Er was niets dat in oorlogen gebruikelijk was, dat werd nagelaten. Slechts de nacht kon hen scheiden om in de morgen weer verder te gaan met de gevechten. De nacht werd doorgebracht met een minimum aan slaap van beide kanten, en des te lastiger was de volgende dag voor hen, terwijl de ene partij ban g was de muur genomen zou worden en de andere partij bang was voor nieuwe uitvallen. Beide kanten sliepen in wapenuitrusting en waren daardoor paraat bij het geringste sein van een aanval. Bij de Joden bestond een zekere competitie om het meeste gevaar aan te durven en daardoor in de gunst van de bevelhebbers te komen. Maar boven alles hadden ontzag zowel als angst voor of Simon. En wel zodanig dat ze bereid waren zichzelf te

doden mocht dat bevel door hem gegeven worden. Wat de Romeinen zo moedig maakte was hun gebruikelijke gewoonte van veroveren en de onbekendheid met veroverd te worden, hun constante oorlogvoering en voortdurende oefenen alsmede de grandeur van hun rijk. En de allerbelangrijkste aanmoediging was dat Titus altijd en overal in de buurt was. Het leek onmogelijk vermoeid te raken als hij erbij was, en even dapper vocht als zij deden. Hij was er daardoor getuige van hoe moedig zijn mannen streden en hij beloonde hen daarvoor. Het werd bovendien als een voordeel gezien dat iemands moed bekend was bij Titus. Waardoor velen van hen meer moed toonden dan zij wisten te bezitten. Toen de Joden klaar waren om zich bij de muur op te stellen, en dat in sterke groepen, en terwijl beide partijen pijlen naar elkaar afschoten, rende Longinus, een leider van de ruiterij, met zijn leger recht op de Joden af. En terwijl de Joden zich verspreiden om in de aanval te gaan, doodde hij twee van hun meest dappere mannen. Een van hen stak hij zijn zwaard in de mond en de ander kreeg zijn eigen pijl terug in zijn zijde toen hij wegrende. Nadat hij dit gedaan had rende hij verder naar zijn vijanden. Deze man onderscheidde zich door zijn moed en er waren er velen die hetzelfde wilden doen. Toch waren de Joden welhaast onverschillig voor wat de Romeinen hen konden aandoen, maar dachten veel meer na over wat zij de Romeinen konden toebrengen aan onheil. De dood betekende niets voor hen, als ze tegelijkertijd maar een vijand konden doden. Maar Titus zorgde goed voor de veiligheid van zijn mannen en ook v oor het overwinnen van zijn vijand. Hij liet iedere weten dat onachtzaamheid gelijk stond aan waanzin, en dat ware moed altijd samenging met verstandig gedrag. Daarom beval hij zijn mannen er voor te zorgen dat, wanneer zij de vijand bestreden, dat ze geen kwaad van hen te verduren kregen. Alleen zo betoonden zij zich moedige mannen.

4. Nu bracht Titus een van de machines naar de middelste toren van de noordelijke muur, waar een zekere slimme Jood, Castor, een hinderlaag had gelegd, samen met nog tien andere Joden, terwijl de anderen de boogschutters trachtten te ontkomen. Deze mannen lagen daar muisstil en in grote angst onder hun borstplaten. Toen de toren begon te schudden, strekte Castor zijn rechterhand uit en roep om Titus, en met bewogen stem vroeg hij om medelijden en genade. En Titus, die in de oprechte bedoelingen geloofde, en eigenlijk hoopte dat de Joden nu verstandig zouden worden, liet de mannen met de stormrammen stoppen, en verbood hen op de verzoekers te schieten en vroeg aan Castor wat hij in gedachten had. Hij antwoordde dat hij het zou doen als hij waarborgen kreeg voor zijn veiligheid. Waarop Titus antwoordde dat hij zijn gedrag kon waarderen, en graag wilde dat alle Joden er ook zo over dachten en dat hij graag garanties voor de stad gaf. Vijf van de tien mannen die bij hem waren, pretendeerden ook om genade te vragen terwijl de andere vijf het uitschreeuwden nooit slaven van Rome te zullen worden zolang zij nog konden strijden voor hun vrijheid. Terwijl deze gesprekken duurden staakte men het vechten. Castor liet Simon weten dat hij van hem wilde weten wat te doen, omdat hij de Romeinen even stil wilde houden. Terwijl hij op antwoord wachtte, deed hij alsof hij probeerde de andere mannen op andere gedachten te brengen en de waarborgen voor hun veiligheid van Titus te aanvaarden. Maar ze deden alsof ze zeer boos werden, en sloegen met hun zwaarden op hun borstplaten en vielen neer als waren zij gedood. Titus en de mannen die met hem waren, waren verbaasd over hun moed. En omdat ze niet goed konden zien wat er gedaan werd, bewonderden zij hun moed en hadden medelijden met hun ellende. Gedurende die gebeuren, schoten een bepaald persoon een pijl af op Castor en verwondde hem aan de neus. Waarop hij de pijl eruit trok, die aan Titus toonde en zich beklaagde over deze oneerlijke behandeling. Titus berispte degene die geschoten had en

stuurde Josephus, die hem stond, om aan Castor de waarborg van de rechterhand te geven. Maar Josephus zei dat hij niet wilde gaan omdat het gepretendeerde gedrag niets goeds betekende. Ook bedwong hij diegenen die maar al te graag wel wilden gaan. Maar er was daar ene Eneas, een deserteur, die aanbood te gaan. Castor riep nog eens dat er iemand moest komen om het geld, dat hij bij zich had, aan te nemen. Dit maakte Eneas des te meer gewillig er naar toe te rennen met blote borst. Toen nam Castor een grote steen en gooide die naar hem, maar miste omdat Eneas zichzelf daartegen beschermde. Maar verwondde wel een andere soldaat die ook mee kwam. Toen begreep Titus dat er sprake was van misleiding, en dat genade tijdens ween oorlog een hachelijk iets kan zijn, vanwege dergelijke listen die minder plaatsvinden tijdens een hard gevecht. Dus gaf hij opdracht de machines nog harder te laten werken vanwege zijn ergernis door deze list. Maar Castor en zijn metgezellen staken de toren in brand toen deze begon te wijken, wen renden door de vlammen naar een onderaardse ruimte die eronder was, waardoor de Romeinen menden dat men zichzelf in het vuur gooide.

HOOFDSTUK 8. HOE DE ROMEINEN NOGMAALS DE TWEEDE MUUR INNAMEN EN OP HET PUNT STONDEN OOK DE DERDE MUUR IN TE NEMEN.

1. Caesar nam deze muur vijf dagen nadat hij de eerste had ingenomen. Toen de Joden daarvandaan waren gevlucht, ging hij met 1.000 gewapende mannen binnen, en met nog enkele geselecteerde troepen, en kwam op de plaats waar wolkooplieden, koperbewerkers en de stoffenmarkt was, en waar nauwe straten schijn omhoog naar de muur leidden. Zou Titus de muur verder hebben afgebroken of andere verwoestingen, overeenkomstig de oorlogswetten, hebben uitgevoerd, zou zijn overwinning, naar ik veronderstel, niet zoveel verliezen hebben gevraagd. Maar uit hoop dat de Joden zich uit schaamte voor hun opstandigheid, zouden overgeven, brak hij de muur niet verder af en verbreedde de bres niet, om een veiliger terugtocht mogelijk te maken, mocht dat nodig zijn. Hij ging er niet van uit dat er verder nog valstrikken zouden zijn, door zijn vriendelijke handelen. Toen hij binnen gekomen was, verbood hij zijn soldaten iemand gevangen te nemen of te doden, of de huizen in brand te steken, Hij gaf het volk zelfs toestemming zich te verzetten tegen de opstandelingen en hun bezittingen te herkrijgen. Hij wilde maar al te graag de stad sparen en de stad haar Tempel laten behouden. En wat het volk betreft, hij ging er van uit dat er een overeenkomst te bereiken viel. Ten opzichte van de strijdenden, was zijn menselijkheid kennelijk zijn zwakheid, want zij dachten dat hij vredesvoorstellen deed omdat hij niet in staat zou zijn de stad in te nemen. Ze bedreigden het volk met de dood, als er ook maar iemand zich zou overgeven. Ze zouden hen die over vrede wilden praten de keel doorsnijden en vervolgens de Romeinen bestrijden die nu binnen de muur waren. Met sommigen streden ze in de smalle straten, en met andere in de huizen, terwijl ze een plotselinge aanval uitvoerden vanaf de bovenpoort op de Romeinen die buiten de muur stonden, totdat zij die de muur bewaakten zo bang werden dat ze naar hun kam pen teruggingen, onder het maken van groot geluid door de Romeinen die binnen de muur waren, omdat ze van alle kanten omringd waren door vijanden, en vreesden dat ze op zichzelf waren aangewezen. Hierdoor kregen de Joden enig voordeel boven de Romeinen, en ook omdat ze de nauwe straatjes beter kenden. Ze verwondden er veel van hen, stortten zich op hen en dreven hen de stad uit. De Romeinen werden gedwongen tegenstand te bieden zo goed als ze maar konden. Verder waren ze niet in staat om allen tegelijk te vluchten door de gemaakte bres inde muur, omdat die te smal was. En als Titus geen hulptroepen had ingeroepen, zouden ze zeker geheel verslagen zijn. Hij gaf de boogschutters opdracht aan de bovenkanten van de smalle straten te gaan staan, om de vijand af te

stoppen. Bij Titus was ook Domitius Sabinus, een dapper man in de oorlog. Zo schoot men onophoudelijk pijlen af op de Joden en verhinderde men dat er Joden te hulp zouden snellen, totdat zijn soldaten zich hadden teruggetrokken uit de stad.

2. Zo werden de Romeinen teruggedreven nadat zij de tweede muur hadden ingenomen. Waardoor de strijdende mannen in de stad moed vatten, en zelfs begonnen te denken dat de Romeinen nooit meer een voet in de stad durfden te zetten. En dat, als ze nu stand zouden houden, ze niet veroverd konden worden. Want God had hun denken verblind vanwege de overtredingen die zij tegen Hem hadden begaan, en ook konden ze niet inzien hoeveel sterker de Romeinse legers aren, die dan nu wel verdreven waren, mar zeker zouden terugkeren. Ook zagen zij niet hoe een hongersnood hen bedreigde. Tot nu toe hadden zij zich gevoed met de ellende van het volk en het bloed van de stad gedronken. Maar nu armoede had toegeslagen, stierven er veel mensen vanwege gebrek aan levensmiddelen. Het meer gematigde deel van het volk begon de vernietiging van de Tempel te zien als een bevrijding en begin van beter tijden. Men begon zelfs te hopen dat alleen zij zouden overleven, die vrede met de Romeinen wilden, en verheugden zich als er veel doden onder de hen overheersende Joden vielen. Dit was waarin de ellende hen gevoerd had, dat zij zo dachten over hen die in de stad waren, en intussen werden de Romeinen verhinderd de stad in te komen en werden de bressen inde muur bewaakt zodat er niemand in of uit kon. Men verdedigde de muur heel dapper gedurende die dagen. Maar op de vierde dag konden ze de felle aanvallen van Titus niet langer weerstaan en werden ze gedwongen te vluchten. Toen nam Titus bezit van de muur en brak die geheel af. En toen hij daar een garnizoen in de toren die in het zuiden van de stad lag, geplaatst had, bereidde hij zich voor op aanval op de derde muur.

HOOFDSTUK 9. HOE, TOEN DE JODEN NIET RUSTIGER WERDEN IN DE PAUZE VAN DE BELEGERING, TITUS BESLOOT DE BELEGER ING INTENSIEVER TE HERVATTEN. SPOEDIG DAARNA ZOND HIJ JOSEPHUS OM MET HEN TE ONDERHANDELEN.

1. Nu besloot Titus de belegering wat te verminderen om de belegerden de gelegenheid te geven na te denken en om te zien of de vernietiging van hun tweede muur hen meer beïnvloedbaar had gemaakt om over vrede te praten. Ook al omdat hij heel goed zag dat er een hongersnood voor hen dreigde, omdat zij bijna geen voedselvoorraden hadden. Intussen maakte hij van deze periode gebruik om nieuwe plannen te maken. Omdat het nu ook het moment was de soldaten hun soldij te betalen, gaf hij zijn bevelhebbers opdracht de mannen in slagorde te plaatsen, zodat de vijand het kon zien, en de soldaten uit te betalen. Dus de soldaten, naar hun gewoonte was, openden hun tassen en marcheerden met hun borstplaten op, en zo deden ook de ruiters, alle op een gedisciplineerde manier. Deze handelingen werden uitgevoerd zodat zij die in de stad waren het goed konden zien. De mannen waren dankbaar aan Titus en het was een verschrikkelijke aanblik voor de vijand. Want de gehele muur aan de noordkant van de Tempel, stond vol met toeschouwers, en ook de huizen waren bedekt met toeschouwers. Er was gen deel van de stad waar men dit schouwspel niet gadesloeg. Het was zo indrukwekkend da t zelfs de meest stoutmoedige van de Joden, toen zij het gehele Romeinse leger verzameld zagen, in volledige bewapening, zeer onder de indruk waren en toch wel bang werden. Ik denk dat men zich zou hebben overgegeven als zij niet zo bang waren geweest voor de gevolgen van hun misdaden tegen het volk die door de Romeinen zeker niet vergeven zouden worden. Maar omdat ze wisten dat de dood de

enige straf zou zijn voor hun terreur, ging men door met de strijd, omdat men liever in de strijd de dood onderging, dan als straf. Noodlot was zo algemeen aanvaard dat men doorging en de onschuldige dan maar moesten omkomen met de schuldigen.

2. Zo namen de Romeinen vier dagen de tijd om de soldij te betalen aan de legioenen. Maar op de vijfde dag was er nog geen teken van vredesgezindheid van de Joden gekomen, waarop Titus zijn verdeelde en begonnen zij de dam te verhogen bij de Antonia en het monument van Jochanan. Het was zijn bedoeling de bovenstad bij dat monument in te nemen, met de Tempel en de toren Antonia. Want als de Tempel niet werd genomen, zou het gevaarlijk zijn de stad te bezetten. Dus bij ieder van deze doelen liet hij de legioenen dammen bouwen. Zij die het monument bewaakte, dat waren de Idumeeërs, en zij van de partij van Simon, deden uit vallen naar hen en slaagden er soms zelfs in het werk aan de dammen te stoppen. Terwijl de partij van Jochanan, en de zeloten die bij hem waren, hetzelfde deden bij de Antonia. Deze Joden bezorgden de Romeinen veel last, niet slechts in de directe gevechten, maar ook omdat ze hoger stonden en inmiddels vaardiger geworden waren in het gebruik van hun machines. Het was het dagelijks gebruik dat hen ervaring liet opdoen en dus hun vaardigheid vergrootte. Zij hadden 300 machines voor het afschieten van pijlen en 40 voor het slingeren van stenen. Door deze machines maakten ze het de Romeinen erg moeilijk de dammen te bouwen. Titus, die besefte dat de stad ofwel gespaard zou blijven ofwel door hem vernietigd zou moeten worden, maakte niet alleen meer ernst met de belegering, maar stopte nu ook met zijn pogingen de Joden zover te krijgen dat er te praten viel. Toch stelde hij het nog eenmaal voor zich over te geven en de stad daardoor van vernietiging te redden, een vernietiging die totaal zou zijn, en stuurde Josephus om hen in hun eigen taal toe te spreken. Hij maande dat ze wellicht beter zouden luisteren naar ween landgenoot.

3. Dus ging Josephus naar de muur, en geprobeerd een plaats te vinden waar hij buiten het bereik van hun pijlen zou zijn, en toch binnen gehoorsafstand. Hij vroeg hen in veel woorden zichzelf te sparen, en ook hun land en Tempel, en zich niet langer te verzetten. Want dat de Romeinen, hoewel ze geen relatie met hun Tempel hadden, toch veel respect bezaten voor heilige zaken, al behoorden ze dan aan een vijand, en tot nu toe hun handen niet hadden uitgestrekt naar de Tempel. Zou men zich overgeven, dan bracht dat slechts voordelen in plaats van vernietiging. Men had zeker de vernietiging van de sterke muur gezien en hoe zou h et dan gaan met zwakkere muren? Men diende te beseffen dat de Romeinse kracht onoverwinnelijk was en dat ze toch al jaren onder hun overheersing hadden geleefd. Als men dan zo graag wilde vechten voor de vrijheid, waarom was dat dan niet gedaan oen de Romeinen kwamen in het begin? Maar nu men eenmaal onder de Romeinse heerschappij leefde, en dat al zoveel jaren, en dat nu allemaal af te willen schudden, was het wek van schurken, en niet van hen die de vrijheid liefhadden. Men zou kunnen protesteren tegen harde meesters, maar de Romeinen hadden hen veel vrijheden gelaten. Welk deel van de wereld had kunnen vluchten voor de Romeinen, tenzij het nutteloze gebieden waren vanwege extreme koude of intense hitte? Het is duidelijk dat de overwinning altijd een Romeinse is. En dat God, die door de gehele wereld gaat, nu op de hand van Italië is. Dat het verder een wet is, zelfs onder roofdieren, te buigen voor hem die sterker is. Om welke reden hun voorvaderen, die veel steker aren dan zij nu, zich toch onderwierpen aan Rome, wat ze niet gedaan zouden hebben als God niet met hen was geweest. Wat henzelf betreft, waarop zouden ze nu noch kunnen vertrouwen, nu de stad al bijna genomen was? En degenen die u binnen de muren zijn doorstaan een ellende die grot er is dan wanneer de

muur gevallen zou zijn. Want de Romein zijn niet onbekend met de hongersnood die in de stad heerst, en die de strijdende mannen ook spoedig zal treffen. Al zouden de Romeinen afzien van belegering en de stad niet met getrokken zwaarden aanvallen, dan blijven jullie toch doende met en burgeroorlog die steeds erger en feller wordt, waarbij nog de vraag komt hoe de hongersnood te bestrijden, wil je dat doen door eetlust uit te schakelen? Hij voegde daaraan toe dat het goed zou zijn hun gedrag te veranderen, voordat de ellende onherstelbaar zou worden en ze nu nog de gelegenheid hadden dat te doen. De Romeinen zouden in dat geval hun eerdere acties vergeten, tenzij met het huidige walgelijke gedrag zou handhaven. De Romeinen waren van nature milde overwinnaars en zagen het voordeel van iedereen. Bovendien waren ze zeer wel in staat hun passies te beheersen. Het voordeel van de Romeinen lag niet is het verwoesten van steden en landen, en ook niet in het ontvolken van steden. Dat was waarom Titus nu aanbood de waarborg van zijn rechterhand te geven. Zou hij echter gedwongen worden de stad met geweld te nemen, zou hij niemand sparen en zeker niet hen die zijn aanbod hadden verworpen. Het feit dat er al muren waren ingenomen zou toch als bewijs moeten dienen dat de derde muur ook spoedig zou vallen. En hoewel men zou kunnen denken dat hun fortificatie te sterk zou kunnen zijn voor de Romeinen, zou de honger een erger vijand zijn dan de legioenen.

4. Terwijl Josephus zijn oproep deed aan de Joden, deden velen hem vanaf de muur na, en maakten hen belachelijk. Sommige wierpen zelfs pijlen naar hem, en toen hij hen niet kon overtuigen ging hij in op de geschiedenis van zijn eigen volk en schreeuwde: 'o armzalige schepselen!' Zijn jullie vergeten dat het niet mogelijk is tegen de Romeinen te strijden? Hebben we op deze manier ooit een ander volk veroverd? Wanneer was het dat God, de Schepper van het Joodse volk, hen niet gewroken heeft die hen schade berokkenden? Draai je om en k ijk terug, wanneer was het ooit da jullie zo met gemeenheid hebben gevochten en Hen die jullie heeft geschapen zo hebt beledigd? Herinnert je hoe jullie voorvaderen hebben gezondigd en onderworpen werden een hun vijanden! Ik beef bij de gedachte jullie de werken van God te verhalen, omdat jullie niet waardig zijn die te horen. Maar, luistert naar mij, zodat je weet dat je niet slechts tegen de Romeinen strijdt, maar tegen God Zelf!! In oude tijden was Necho, koning van Egypte, die Farao genoemd werd. Hij kwam met een groot leger en nam Sara, de moeder van ons volk, gevangen. Wat deed Abraham onze voorvader toen? Heeft hij zich verdedigd tegen dit enorme leger, hoewel hij 318 legerleiders en een groot leger tot zijn beschikking had? Maar zijn leger betekende niets zonder de hulp van God, hij spreidde slechts zij handen uit naar de Heilige plaats, die jullie nu hebben onteerd en vervuild, en hij vertrouwde op zijn onzichtbare steun, in plaats van op zijn leger. Werd niet diezelfde dag onze koningin niet terug gezonden, zonder enige schade, naar haar man? Terwijl de koning van Egypte moest vluchten en slechts het bloed van zijn landgenoten achterliet. En hij beefde verschrikkelijk door de nachtvisioenen die hij had en schonk goud en zilver aan de Hebreeën, omdat hij besefte dat God van dit volk hield. Zal ik verder niets meer zeggen, of moet ik verder gaan te vertellen van de reis van onze vaderen naar Egypte en hoe ze daar verschrikkelijk onderdrukt werden door een vreemde koning, gedurende 400 jaar. Ze zouden zich met wapenen hebben kunnen verdedigen, maar neen, zij vertrouwden op God! Is er iemand die niet weet hoe de Egyptenaren achtervolgd werden door plagen en verteerd werden door vele verschrikkingen? Hoe hun gronden geen vrucht voortbrachten? Hoe de Nijl geen water meer had? Hoe de 10 plagen in Egypte elkaar opvolgden? En hoe door deze dingen onze voorvaderen vertrokken onder grote bescherming, zonder ook maar het minste bloedvergieten, en zonder enig gevaar, Omdat God met hen mee ging? Verder, heeft

Palestina niet gekreund onder de ellende van de Assyriërs, toen ze er met onze Heilige Ark vandoor gingen? Dat deed ook hun god Dagon, en het hele volk dat jullie had weggeleid, wat een ellende zij beleefden totdat ze gedwongen werden de Ark terug te sturen, met begeleiding van cimbalen en tamboerijnen om de woede van God te stillen? Het was God die onze Generaal en Bevelvoerder was en deze grote dingen deed voor onze voorvaderen, zij streden niet en bewapenden zich niet maar vertrouwden He m die de grote Rechter is van alle aangelegenheden. Toen Sennacherib, koning of Assyrië, bijna geheel Azië met zich meenam, en onze stad met zijn legers omringde, werd hij oen verslagen door de handen van mensen? Was het niet zo dat er handen in gebed op geheven waren, zonder wapenen, en dat God het vijandelijk leger in een enkele nacht versloeg? Toen de Assyrische koning de volgende dag opstond, vond hij 185.000 dode lichamen, en toen hij met de rest van zijn leger wegvluchtte van de Hebreeën, hoewel die ongewapend waren en ze hen niet achtervolgden! Je bent bekend met de slavernij waaronder we in Babel gebukt gingen, en die 70 jaar duurde. Toch werden we niet bevrijd voordat God van Cyrus een genadig instrument maakte. Zo werden ze door Hem bevrijd, en herstelden zij de aanbidding in de Tempel. En, om het in het algemeen te zeggen, we kunnen geen voorbeeld noemen waarin onze voorvaderen niet werden bevrijd omdat zij op God vertrouwden. Als ze thuis bleven overwonnen ze, en zo wilde hun Grote Rechter het ook. Maar als zij ten strijde trokken werden ze altijd verslagen, bij voorbeeld toen de koning van Babel deze stad belegerde, en onze koning Zedekia tegen hem streed, geheel in tegenstelling tot wat de profeet Jeremia had gezegd, werd hij onmiddellijk gevangen genomen en moest toezien hoe de stad en de Tempel verwoest werden. En wat een gematigder man was onze koning dan jullie huidige leiders, en ook het volk in vergelijking met het volk van vandaag. Want toen Jeremia het uitschreeuwde hoe boos God op hen was vanwege overtredingen, en hen vertelde dat ze gevangenen genomen zouden worden tenzij ze zich overgaven, wilde noch de koning noch het volk hem ter dood brengen. Maar jullie, ik kan niet beschrijven welk een ellende het gevolg van jullie boosheden zou moeten zijn, je maakt mij belachelijk en gooit pijlen naar mij, die er slechts op uit is jullie te redden van de ondergang en van jullie onbeschrijfelijke zonden. Nog een voorbeeld, toen Antióchus, die ook Epiphanes wordt genoemd, deze stad belegerde, en die schuldig was aan veel overtredingen tegen God, onze voorvaderen gewapend bestreed, en zij werden verslagen in de strijd, lag onze stad en de Tempel woest en verlaten gedurende drie jaar en zes maanden. Welke andere voorbeelden moet ik nog noemen? Inderdaad, wat kan het zijn dat de Romeinen tegen ons volk heeft gebracht? Is het niet de goddeloosheid van de bewoners? Waar begon onze dienstbaarheid? Is die niet af te leiden van de opstandigheid van onze voorvaderen? Van de gekte van Aristobulus en Hyrcanus, en onze wederzijdse ruzies, waardoor Pompeus naar deze stad kwam, en die door God middels de Romeinen werden verslagen omdat ze de vrijheid die zij toen hadden onwaardig waren? Na een belegering van drie maanden, werden ze tot overgave gedwongen, hoewel ze niet schuldig waren aan enige overtreding tegen ons Heiligdom of onze wetten, zoals jullie wel zijn! En dat terwijl ze veel groter voordelen hadden in oorlogvoering dan jullie nu hebben. Weten we niet hoe Antigonus, de zoon van Aristobulus, aan zijn einde kwam, onder wiens regering God bewerkte dat deze stad werd genomen vanwege de overtredingen van het volk? Toen Herodes, de zoon van Antipater, Sosius binnenhaalde en Sosius het Romeinse leger binnenbracht, werden ze zes maanden belegerd, totdat als straf voor hun zonde, ze werden ingenomen en de stad door de vijand geplunderd werd. Hieruit kunnen we concluderen dat er nooit wapenen aan ons volk gegeven zijn maar dat er altijd tegen ons gevochten is, en dat we, door onze zonde, werden verslagen. Want ik ga ervan uit dat het bewonen van een heilige stad als deze, een van God

gegeven zaak is, en dat de bewoners ervan op God behoren te vertrouwen. En wat jullie betreft, is er iemand die nu op God vertrouwt of weet Zijn wil te doen? Wat hebben jullie niet gedaan dat verboden is? Hoeveel meer goddeloos zijn jullie dan zij die eerder overwinnen werden! Jullie hebben je niet geschaamd die zonden in het openbaar te doen, die anderen nauwelijks in het geheim durven! Ik bedoeld diefstal, verraad tegen elkaar, en overspel. Jullie pochen erover de beste verkrachters en moordenaars te zijn en bedenken steeds weer nieuwe slechtheden. De Tempel zelf is een toevluchtsoord voor schurken en deze Heilige Plaats is vervuild door de handen van jullie zelf ! Terwijl de Romeinen meer respect hebben voor de Heilige plaats dan jullie zelf, en zij hebben toegestaan onze eigen wetgeving uit te voeren. En, na al dit, verwachten jullie werkelijk hulp van Hem die jullie zo verschrikkelijk beledigd hebben? Om er zeker van te zijn tot Hem te mogen naderen, en Hem aan te mogen roepen, reinig dan eerst je handen. Heeft jullie koning Hizkia, in de nacht dat de koning van Assyrië, met vervuilde handen gebeden? Toen God dat grote leger in een nacht vernietigde? En hebben de Romein vergelijkbare goddeloosheden bedreven zoals de koning van Assyrië, waardoor je een reden zou kunnen hebben voor hoop op bevrijding? Heeft die koning niet het losgeld in ontvangst genomen en een eed gezworen de stad en de Tempel te sparen? Waarna hij terugkwam en de Tempel vernietigde? Terwijl de Romeinen geen andere eis dan deze, de reguliere belastingen die onze voorvaderen ook al betaalden. Als ze die ontvangen hebben, zijn er geen plannen meer om de stad en de Tempel te verwoesten. Neen, zij garanderen jullie en jullie nageslacht vrijheid, en de garantie van een veilig bezit alsmede het respect voor de Heilige Wetten. Het niet anders dan waanzin te verwachten dat God plotseling zal verschijnen, behalve dan om jullie goddeloosheid te bestraffen. Zou Hij geoordeeld hebben dat ons volk de vrijheid waardig is, of dat de Romeinen gestraft moeten worden, zoals Hij deed met de Assyriërs toen Pompeus zich ging bemoeien met ons volk, of toen Sosius tegen ons kwam, of toen Vespasiánus Galiléa verwoestte, of nu Titus als eerste dichtbij onze stad kwam? Hoewel Magnus en Sosius nauwelijks geleden hebben, toch namen zij de stad met geweld. Vespasiánus stopte zelfs de oorlog toen hij keizer werd. En wat Titus aangaat, de bronnen die eerst droog waren, zijn door hem meer overvloedig geworden dan zij eerst waren. Jullie weten dat bij Siloam, en ook bij andere bronnen het water gerantsoeneerd was. Terwijl er nu grote hoeveelheden water zijn die door de vijand gebruikt worden, niet alleen voor zichzelf en hun vee, maar ook voor hun tuinen. Hetzelfde wonderbaarlijke verschijnsel heeft zich ook voorgedaan toen de eerder genoemde koning van Babel oorlog tegen ons voerde, en hij de stad nam en de Tempel verbrandde. Terwijl ik geloof dat de Joden van die tijd niet zo goddeloos waren als jullie nu zijn. Ik kan niet anders dan denken da God dit heiligdom heeft verlaten en nu staat aan de zijde van hen die tegen jullie vechten. Zelfs en mens, als er enige goedheid in hem is, zal vluchten uit onreine huizen en hen verwerpen die daarin zijn. Jullie willen jezelf overtuigen dat God bij jullie blijft wonen te midden van jullie zonden? Hij die alles ziet, ook het verborgene? Wat zijn het toch voor misdaden die jullie zo geheim wilt houden? Wat is er dat jullie vijanden niet mogen weten? Jullie laten je overtredingen zien alsof je er trots op bent. En varen aan elkaar wat de volgende zonde is die bedacht kan worden. Je maakt zelfs een openbare demonstratie van je ongerechtigheden, alsof het deugd en zijn! Er is echter een plaats van redding, als je die wilt aanvaarden. God laat zich snel verzoenen met hen die hun fouten erkennen en zich bekeren. O, meelijwekkende stakkers die jullie zijn! Gooi je wapenen weg, en heb medelijden met hen die al vernietigd zijn. Bekeer je van deze boze weg, en heb respect voor de uitnemendheid van de stad die je op het punt staat te verraden en voor de Tempel waar zoveel bijdragen uit vele landen liggen verzameld. Wie kan het verdragen de eerste te zijn die de Tempel in brand steekt? Wie wil dat alle

ellende ophoudt? O, onverstandige schepsels, jullie zijn stommer dan stenen! En als je dit alles niet kunt begrijpen, heb dan medelijden met je gezinnen, met vrouwen en kinderen, met ouders, die allemaal ten onder zullen gaan, ofwel door de oorlog, ofwel door de honger. Ik ben mij ervan bewust dat dit gevaar zich uitstrekt naar mijn moeder, en echtgenote, en naar mijn gezin, die geenszins edelen zijn en ook niet afstammen van een edel geslacht. En wellicht beelde n jullie je in dat ik slechts vanwege hen hier sta en dit advies geef. Als dat het geval is, doodt hen dan allen. Neem mijn bloed als prijs voor hun redding, als dat nodig zou zijn. Ik ben bereid te sterven als dat jullie verstandig zou maken.'

HOOFDSTUK 10. HOE VELEN VAN HET VOLK POGINGEN ONDERNAMEN OM NAAR DE ROMEINEN TE VLUCHTEN. EN OOK HOE VERSCHRIKKELIJK DE ACHTERBLIJVERS TE LIJDEN HADDEN VAN DE HONGERSNOOD EN DE GEVOLGEN DAARVAN.

1. Nadat Josephus had gesproken met luide stem, wilden de opstandelingen niet naar hem luisteren en ook leek het hen niet veilig hun gedrag te veranderen. Maar het volk had een groot verlangen naar de Romeinen te vluchten. Sommigen van hen verkochten wat ze hadden waaronder vaak de meest kostbare voorwerpen die zij verborgen hadden gehouden, Ook waren er die kleine voorwerpen doorslikten in de hoop dat die niet gevonden zouden worden door rovers. Nadat zij naar de Romeinen waren gevlucht gingen zij naar een toilet en hadden zij hun waardevolle voorwerpen weer. Titus liet hen daarna gaan en zij konden vertrekken waarheen zij wilden. De hoofdreden waarom ze zo graag wilden vluchten was deze: dat ze nu bevrijd zouden zijn van hen waardoor ze zoveel ellende te verduren hadden in de stad, en ook niet zouden vervallen tot slavernij aan de Romeinen. Maar Jochanan en Simon, met hun groep, gingen de bevolking nu nog zorgvuldiger bewaken dan dat zij de Romeinen in de gaten hielden. Als iemand verdenking van vluchtplannen veroorzaakte, werd onmiddellijk zijn keel doorgesneden.

2. Voor de rijken maakte het niet uit of zij in de stad bleven dan wel verlieten, in beide gevallen werden zij vernietigd. Want dezen werden gedood onder de beschuldiging van vluchtpogingen, maar in werkelijkheid ging het de rovers om hun bezit. De gekte van de opstandelingen hield gelijke tred met de hongersnood, en beiden werden iedere dag erger. Er was geen graan meer voor het volk, en als de rovers meenden dat er ergens nog iets verbergen lag, renden zij dat huis in om te zoeken. En als men iets vond, dan werd de bezitter gemarteld omdat hij niet verteld had nog graan te bezitten. En als men niets vond, werd men ook gemarteld omdat er dan gedacht werd dat een en ander op een geheime plek verborgen werd gehouden. De aanwijzing ze gebruik maakt en was het uiterlijk van deze arme mensen. Als ze er goed uitzagen vermoedde men dat ze over voedsel beschikten. Maar als iemand vel ver been was, werd hij met rust gelaten. Men nam dan ook de moeite niet hen te doden, omdat ze spoedig van de honger zouden sterven. Er waren er velen die alles wat ze hadden verkochten voor een maar graan en dat terwijl de tarwe inmiddels duurder was geworden. Gerst werd minder voor betaald. Als men wat aan welk graan dan ook gekocht had, sloot men zich in huis open at er stiekem van. Sommige aten het ongemalen vanwege de extreme honger die zij hadden, anderen hadden nog het geduld er brood van te bakken. Niemand at meer aan tafel, maar graaide het brood uit het vuur, half gebakken, en at het haastig op.

3. Het was armzaligheid en het zien van deze gebeurtenissen zou een mens tot tranen toe bewegen, hoe de armen niets meer hadden en de rijken overvloed bij elkaar roofden.

Maar de hongersnood was ook hard voor alle andere passies, want niets is zo vijandig bescheidenheden als honger. Wat anders waardig wordt geacht wordt dan met minachting bekeken. De kinderen trokken de kruimels uit de mond van hun vader als die at, en wat nog erger was dat de moeders het deden bij kleuters. Dierbaren stierven waar iedereen bij stond, en men schaamde zich niet de laatste kruimels te eten die hen hadden kunnen redden. En men kwam er nog voor uit ook! Maar de opstandelingen kwamen onmiddellijk naar een overledene toe en doorzochten zijn huis op voedsel. Als men een woning afgesloten zag, dan was dat het teken daar te gaan zoeken omdat daar dan wel te eten moest zijn. Waarop de deuren werden opengebroken, en wat er te eten werd gevonden naar buiten gesleept werd, waarbij het voedsel dat in de mond van de bewoners was eruit getrokken werd nadat men hen de keel doorgesneden had. Als een vrouw voedsel in haar hand had verborgen, werd die hand als straf afgehakt. Er werd geen medelijden getoond aan kinderen of bejaarden, de kinderen die zich vasthielden aan de kleding van hun moeder, werden opgepakt en uitgeschud om te zien of zijn niet verborgen. Maar ze waren nog barbaarser tegen hen die geen toegang tot hun huizen wilden geven, en inderhaast hadden gegeten wat anders geroofd zou worden. Ze vonden verschrikkelijke methode va n kwelling uit tegen hen waar nog voedsel werd gevonden, zo erg zelfs dat staken in het achter werk werden geduwd als straf. Mensen werden onbeschrijflijk gemarteld om er achter te komen of er misschien aan handvol gerst verborgen was. En dit werd gedaan door hen die zelf gen honger leden. Het werd gedaan om hun gekte te oefenen, en om te voorzien in hun behoeften van de volgende dag. Deze mannen kropen in de nacht de stad uit, soms zelfs tot voorbij de Romeinse wachtposten, om enige eetbare planten te vinden. Als men dacht veilig te zijn voor de wachtposten, graaide men daar wat voedsel weg.

4. Dit waren de beproevingen waaronder men leed. Maar zij die een functie hadden, en dat waren vaak rijke lieden, werden voor de tirannen gebracht en ervan beschuldigd verraderlijk te handelen en vervolgens gedood. Anderen werden beschuldigd van plannen om de stad aan de Romeinen over te leveren. Maar de meest voorkomende en gemakkelijkste beschuldiging was dat men wilde vluchten naar de Romeinen. Hij die to taal beroofd was van wat hij bezat door Simon werd naar Jochanan gestuurd. Simon stal dan wat er overbleef, met dien verstande dat men elkaars bloed dronk en de lijken verdeelde. Er kwam geen schepsel tussen hen. Daardoor bestreden de groepen elkaar niet meer, maar waren volkomen in overeenstemming met hun goddeloze praktijken. Hij die niet deelnam aan deze praktijken liep de kans het slachtoffers te worden van deze wreedheden.

5. Het is onmogelijk een exact beschrijving te geven van alle voorkomende gevallen van deze wreedheden. Ik zal daarom in het kort zeggen wat ik van de situatie denk: Geen enkele andere stad heeft ooit zoveel geleden en ook is er nooit een generatie voortgebracht dat zulke verschrikkelijke dingen gedaan heeft dat deze, vanaf het begin van de wereld Uiteindelijk brachten ze de Hebreeuwse natie zover te denken dat zij minder slecht waren en minder goddeloos dan vreemdelingen. Ze gaven toe dat het waar was, dat ze slaven waren, het schuim van de natie, de schurken van het volk, terwijl ze zelf de stad in hun macht hielden, en de Romeinen dwongen en daarmee zichzelf een glorierijk overwinnaar noemden, en bijna zelf de Tempel in brand zouden steken om te verhinderen dat de Romeinen dat zouden doen. En inderdaad, toen ze zagen dat de Tempel brandde, waren ze onaangeroerd en hun ogen bleven droog, terwijl de Romeinen nauwelijks hun tranen konden bedwingen. Dit zijn echter omstandigheden die we te zijner tijd zullen bespreken wanneer dat aan de orde is.

HOOFDSTUK 11. HOE DE JODEN VOOR DE MUREN WERDEN GEKRUISIGD. EN HOE DE JODEN DE DAMMEN OMVERWIERPEN DIE DOOR DE ROMEINEN WAREN GEBOUWD.

1. Nu waren de dammen redelijk gevorderd, ondanks het feit dat de soldaten behoorlijk wat tegenstand vanaf de muur ondervonden. Titus stuurde een groep ruiter ij en gaf ze bevel hen op te pakken die in de vallei naar voedsel zochten. Sommige van dezen waren inderdaad strijders die ontevreden waren met het toebedeelde deel. Maar de meeste waren armen die niet durfden te vluchten uit angst voor wat er men hun familie zou kunnen gebeuren. Het was immers niet mogelijk met hele gezinnen tegelijk te vluchten omdat ontdekking dan bijna zeker was. Ze konden de gedacht niet verdragen dat hun gezin zou worden afgeslacht. Nee, het was de honger die hen deed zoeken naar voedsel. Er bleef dus niets anders over dan zich te verbergen voor de rovers en eventueel opgepakt te worden door de vijand. En terwijl ze het risico namen gevangen genomen te worden, waren ze weer gedwongen zich te verdedigen uit angst voor straf. Als men gevochten had, meende men dat het te laat was voor genade. Eerst werden ze geranseld en vervolgens gefolterd totdat ze stierven en daarna gekruisigd voor de muren. Deze armzalige procedure maakte Titus medelijdend voor hen, er werden dagelijks wel 500 Joden gevangen genomen. En op sommige dagen zelfs meer. De voornaamste reden dat Titus een en ander niet verbood, was zijn hoop dat het de Joden zou afschrikken en ze zichzelf wellicht zouden overgeven en bang zouden worden verantwoordelijk te worden gehouden voor de situatie. De soldaten, vanwege hun haat tegen de Joden, namen ze gevangen en kruisigden hen waarbij de kruisen in lange rijnen stonden opgesteld. Het werden er zoveel dat er bijna geen plaats meer was voor nieuw kruisen.

2. Maar de opstandelingen slaagden erin de bevolking het tegengestelde te doen geloven. Zij brachten delen van de bevolking naar de muren en lieten hen het schouwspel zien met de bedoeling hen te laten zien wat de gevolgen van hun eventuele vlucht zou zijn. Dit gezicht hield velen in de stad die eigenlijk wilden vluchten. Toch vluchtten er nog steeds omdat men een snelle dood verkoos boven de terreur die in de stad heerste. Dus gaf Titus bevel dat de hand van veel gevangene moest worden afgehakt om te voorkomen dat zij als vluchtelingen zouden worden gezien, en men zelfs medelijden met hen zou krijgen vanwege de ellende waarin zij verkeerden. Hij stuurde hen naar Jochanan en Simon, met de oproep hun huidige praktijken te stoppen en hem niet te dwingen de stad te verwoesten en zelfs hun eigen levens zouden redden en boven al de Tempel van vernietiging zouden redden. Hij ging nu zijn ronde doen bij de dammen die werden gebouwd en zette de werklieden tot haast aan om de Joden te kunnen laten zien dat hij niet alleen een man van woorden was, mar ook van daden. In antwoord daarop begon men Titus belachelijk te maken, en ook zijn vader, en schreeuwden hem toe dat zij de dood verkozen boven slavernij. En dat ze de legers alle denkbare ellende zouden toebrengen die ze maar konden verzinnen. En wat de Tempel betreft zeiden daar niet zo bang voor te zijn omdat de gehele wereld een betere plaats voor God zou zijn. En dat de Tempel wel beschermd zou worden door Hem die daarin woont, en die hen nog steeds steunde in de strijd. Die lachte om al hun dreigingen die op niets zouden uitlopen. De conclusie was dat zij allen op God vertrouwden. Deze woorden werden gemengd met verwijten, en met een oorverdovend kabaal.

3. Intussen kwam Antiochus Epiphanes naar de stad en hij had een groot aantal gewapende mannen bij zich, die de Macedonische groep genoemd werd. Ze waren allen

ongeveer van dezelfde leeftijd, lang, en waren maar net de kinderleeftijd voorbij en waren getraind op de Macedonische manier, vandaar hun naam. Toch waren zij niet te vergelijken met veel andere volken. Want het gebeurde, toen de koning van Commagene meer floreerde dan enig andere koning die onder de macht van de Romeinen viel, dat zijn omstandigheden ingrijpend veranderden. En toen hij een oud man was geworden, verklaarde hij niemand gelukkig te mogen noemen voor zijn dood. Maar zijn zoon, die gekomen was voor zijn vader stierf, merkte op dat hij niet kon begrijpen waarom de Romeinen maar niet opschoten met het bouwen van de dammen. Hij was een krijgshaftig man, en stelde zich maar al te vaak aan gevaar bloot. Ook was hij zeer sterk, zo sterk zelfs dat zijn vrijmoedigheid zelden mislukte. Toen Titus zijn opmerkingen aangehoord, glimlachte hij en zei dat hij de pijnen van de aanval spoedig zou mogen delen. Maar, geheel in de stijl van het karakter van Antióchus, viel hij met zijn Macedoniërs plotseling de muur aan. En, inderdaad, wat hemzelf betreft, zijn kracht en vaardigheden waren zo groot, en hij wist zo goed de pijlen van de Joden te ontwijken, dat hij ongedeerd bleef terwijl de mannen om hem heen gewond raakten. Zij hadden grote beloningen beloofd gekregen voor de overwinning dat zij bleven doorvechten totdat hun wonden het onmogelijk maakten. Zij meenden dat zij, als ware Macedoniërs, om te kunnen overwinnen, ook de moed van Alexander moesten tonen.

4. De Romeinen begonnen met de bouw van de dammen op de 12 de dag van de maand Artemisius (Ijar), en ze hadden veel werk die dammen af te krijgen op de 29 ste dag van diezelfde maand, nadat ze 17 dagen aanhoudend hadden gewerkt. Nu waren er vier dammen, waarvan er een bij de toren Antonia was. Deze was door het vijfde legioen gebouwd tegenover de bron Struthius wordt genoemd. Een ander werd gebouwd door het 12 de legioen op een afstand van 400 meter. De arbeid van het 10 de legioen, die op enige afstand hiervan werd uitgevoerd, was aan de noordkant bij de bron die Amygdalon heet. Zoals de arbeid van het 15 de legioen daar ongeveer 600 meter vandaan was, bij het monument van hogepriester. Maar toen de machines werden gebracht, had Jochanan de ruimte tegenover de Antonia ondermijnd, en dat tot aan de dam. De grond onder de ondermijning had hij gestut met balken waardoor de Romeinen op en onvaste ondergrond kwamen te staan. Daarna gaf hij opdracht een wen ander goed te camoufleren en er teer en asfalt bij te brengen, en vervolgens in brand te steken. Toen de stutbalken begonnen te branden en dus zwakker en zwakker werden, begon de dam te trillen en stortte in elkaar onder groot geluid. Er ontstond veel rook en stof en het vuur werd eigenlijk gedoofd door in instorting van de dam. Maar toen het vuur langzaam doorging, brak die brand plotseling nog feller uit. Dit gebeuren veroorzaakte grote consternatie onder de Romeinen en deze tegenslag ontmoedigde hen. Dit ongeluk had tot gevolg dat het optimisme van de Romeinen kleiner werd en zij hun hoop op een spoedige inname van de stad moesten bijstellen. Ook meende zij dat het geen zin had de brand te blussen omdat de dam dan och zou inzakken en dus nutteloos zou worden.

5. Twee dagen hierna deed Simon en zijn groep een poging de andere dammen kapot te maken. Want de Romeinen hadden hun machines daarop gebracht en de muur begon al te wijken. Hier waren Tephtheus van Garsis, een stad in Galiléa, en Megassarus, die een afstammeling was van een van de dienaren van koningin Mariamne, en een van Adiabene, die de zoon van Nabateus was en Chagiras genoemd werd, vanwege een ongeval dat hij had gehad (zijn naam betekent *lamme man*), grepen een paar fakkels en renden plotseling op de machines af. Dit ging zonder bevel van hun meerderen, maar in een opwelling om hun moed te bewijzen of door het verlangen de vijand en slag toe te brengen. Ze renden ook niet als vijanden op de Romeinen af, maar deze zich voor als

vrienden, zonder angst of aarzeling. En lieten zich door niets en niemand stoppen totdat ze machines in brand hadden gezet. En hoewel er van alle kanten pijlen op hen werden afgeschoten, en zij aan alle kanten werden aangevallen, trokken zij zich niet terug voordat de machines goed vlam hadden gevat. Maar toen de vlammen opstegen, kwamen van alle kanten de Romeinen aanrennen om het vuur te doven en de machines van het vuur te redden. De Joden hielden die pogingen tegen en bestreden hen die het vuur wilden doven, zonder enig verlangen naar lijfsbehoud. Dus trokken de Romeinen de machines uit het vuur terwijl de platen waaronder zij beschermd werden in brand stonden. Maar de Joden kregen en paar stormrammen, die in vlam stonden, te pakken en hielde die vast hoewel ze inmiddels gloeiend heet geworden waren. Nu verspreidde het vuur zich over de dammen en hinderde hen die kwamen om de machines te verdedigen. Inmiddels dreigden de Romeinen omsingeld te worden door het vuur. Uit wanhoop, omdat hun werk niet gered kon worden, trokken zij zich terug in hun kamp. De Joden kregen echter steeds meer hulp van mensen uit de stad. Terwijl ze steeds meer moed vatten uit hun succes, werden hun aanvallen bijna onweerstaanbaar. Ze kwamen zelfs tot aan de fortificaties van het vijandelijke kamp, en streden daar met de wachters. Daar stond een groep soldaten in slagorde, die elkaar konden aflossen in het gevecht. Voor hen waren de Romeinse wetten uitermate streng, want hij die zijn post verliet, werd met de dood bestraft. Mede daardoor bleven de soldaten ferm staan, om niet vanwege lafheid de doodstraf te krijgen. En hoewel enige van hen a weggerend waren, keerden zij snel terug om hun post weer in te nemen en zich later niet te hoeven schamen. Nadat zij de machines tegen de muur hadden gezet, hielden zij de mensen uit de stad tegen om van de andere kant bij de muur te kunnen komen. Het kwam nu ook tot man-tegen-man gevechten waarbij veel doden vielen. Ze waren erg hard voor de Romeinen, niet zozeer door hun krijgshaftige actie, als wel door de moedige aanvallen die zij uitvoerden. Uiteindelijk moesten de Romeinen zich terugtrekken, meer vanwege de Joodse moed, dan door de schade die zij leden.

6. Toen Titus van de van de Antonia was gekomen vanwaar hij een plek wilde zoeken voor het bouwen van een nieuwe dam, berispte hij zijn soldaten omdat ze de Joden de kans hadden laten menen uitvallen te doen, hoewel zij eigenlijk al in een soort gevangenis woonden. Hij deed een ronde met geselecteerde sol daten om de vijand heen en viel hen in de klanken aan. De Joden, die eerder waren aangevallen, draaiden zich om en gingen door met vechten. De legers raakten nu met elkaar vermengd, en er waaide zoveel sof op dat het moeilijk was elkaar goed te zien en men vriend en vijand niet meer kon onderscheiden. De Joden weken echter niet, niet vanwege hun kracht, maar omdat ze wisten dat er geen uitweg was. De Romeinen wilden niet opgeven uit verlangen naar glorie en vanwege hun oorlogsreputatie en ook omdat Titus zelf in gevaar was. De Romeinen, naar ik denk, zouden alle Joden nu willen verslaan, maar zij hadden zich in de stad verschanst. Daar kwam nog bij dat de Romeinen woedend waren omdat de dammen, na zoveel werk, vernield waren in minder dan een uur. Er waren er inderdaad veel die betwijfelden of de stad genomen kon worden met de gebruikelijke machines.

HOOFDSTUK 12. TITUS MAAKT PLANNEN OM DE GEHELE STAD TE OMSINGELEN. WAARNA DE HONGERSNOOD HELE GEZINNEN EN FAMILIES ALS SLACHTOFFER OPEISTE.

1. Hierna had Titus overleg met zijn bevelhebbers over wat er nu te doen stond. Een deel van hen was van mening dat het gehele leger in stelling moest worden gebracht

tegen de stad en de muur moest worden bestormd. Tot nu toe had slechts en deel van het leg er met de Joden gevochten. Zou het gehele leger tegelijk oprukken, zou men niet in staat zijn die aanvallen te weerstaan. Maar de meer gematigden stelden voor nieuwe dammen te bouwen. Weer anderen adviseerden de dammen verder te vergeten maar de stad af te sluiten zodat er niemand meer uit kon en de vijand te laten verslaan door de honger zonder dat het tot gevechten zou komen. Er waren er immers velen die hoopten op de dood door het zwaard om aan verdere ellende te ontkomen. Titus meende dat het niet goed was een zo groot leger niets te laten doen en mar af te laten wachten, maar dat het ook zinloos was te vechten tegen een vijand die zichzelf zou vernietigen. Hij zei erbij dat het moeilijk zou zijn nieuwe dammen te bouwen bij gebrek aan materialen en dat het noch lastiger zou zijn om de Joden te verhinderen de stad uit te komen. Verder was het geen eenvoudige taak de gehele stad te omsingelen vanwege de afmetingen van de stad, en het moeilijke landschap en ook vanwege de te verwachten uitvallen van de Joden. Want hoewel er sommige plekken goed bewaakt konden worden, moest men er toch ook mee rekenen dat er tunnels gegraven zouden worden, de Joden kenden het terrein immers door en door. Als er dan op die manier proviand de stad in kon worden gebracht, zou de belegering onnodig lang gaan duren. Verder moest hij erkennen dat en langdurige belegering de kans op een glorierijke overwinning zou verkleinen. Hoewel de tijd in het voordeel kan werken, zei Titus, is het veel beter voor onze reputatie als we het in korte tijd doen. Daarom was het zijn mening, dat, als ze zich richtten op snel succes gecombineerd met zekerheid, ze een muur om de stad heen moesten bouwen. Dat was, meende hij, de enige manier om de Joden te beletten de stad te verlaten, en dat ze dan zouden inzien dat de stad niet te sparen was, en men zich dus zou overgeven. Zou men dat niet doen, zou de honger hen verder verzwakken. Nadat die muur gebouwd zou zijn, zou hij toch niet stilzitten maar nieuwe dammen bouwen, terwijl zij die de stad verdedigden verder zouden verzwakken. Zou iemand denken dat een dergelijke onderneming te groot zou zijn en te veel problemen zou opleveren, dan moest men bedenken dat het de Romeinen paste grote dingen te doen en dat alleen God grote dingen met gemak kan volbrengen.

2. Deze argumenten vonden weerklank bij de bevelhebbers. Dus gaf Titus opdracht het werk te verdelen. Over de soldaten kwam nu een soort goddelijk ijver waardoor zij met elkaar concurreerden bij het uitvoeren van de werkzaamheden en ook de kleinere afdelingen van het legioen deden dat. Zo zelfs dat iedere soldaat erop uit was het zijn eigen decurion naar de zin te maken en iedere decurion zijn centurion, elke centurion zijn tribuun, en iedere tribuun zijn bevelhebber, terwijl Titus d at allemaal heel zeg en zijn bevelhebber beloonde. Hij deed vaak een ronde en toonde veel belangstelling voor wat men deed. Titus begon met de bouw van de muur bij het kamp van de Assyriërs, waar ook zij eigen kamp stond en verder ging naar de lager gele gen delen van Cenopolis. Daar ging het verder naar het Kidrondal en naar de Olijfberg. Daar boog het naar het zuiden tot aan de berg die Peristereon genoemd wordt, en de andere heuvel die ernaast ligt en Siloam bereikt. Waar het weer naar het westen afbuigt, naar de vallei van de fontein, waar het verder gaat naar het monument van Ananus de hogepriester, en de berg omringt waar Pompeus eerder zijn kamp had opgeslagen. Om verder terug te gaan naar de noordkant van de stad, tot aan de huizen die de 'huizen van de Erebinthi' worden genoemd. Waarna het monument van Herodus wordt bereikt, en aan het oosten waar uitkomt bij het kamp van Titus.
Bij deze muur werden 13 plaatsen gebouwd om garnizoenen te herbergen. Het gehele werk werd in slechts drie dage n voltooid. Normaal zou het maanden hebben geduurd, maar er werd ongelooflijk hard gewerkt. Toen Titus rondom de muur trok, plaatste hij

garnizoenen en tijdens de eerste nachtwacht controleerde hij persoonlijk het functioneren van de wachters. De tweede nachtwacht liet hij controleren door Alexander. De bevelhebbers van de legioenen namen de derde wacht voor hun rekening om te controleren. Ze wierpen het lot om te bepalen wie er zou waken in de nacht en ook voor hen die de wachten moesten controleren. Hetzelfde werd gedaan ten behoeve van de bewaking van de garnizoenen.

3. Nu was alle hoop op ontsnappen bij de Joden de bodem ingeslagen en konden ze de stad zelfs niet meer uit. De hongersnood nam in felheid toe en er vielen veel slachtoffers. De bovenkamers waren vol met vrouwen en kinderen die stierven van de honger en overal in de straten lagen de lijken van bejaarden. Kinderen en jonge mannen liepen over straat als schaduwen en waren gezwollen van de honger, en ze vielen overal dood neer. Men was zo ziek en zwak dat men de lijken niet eens meer kon begraven. En degenen die een goed hart hadden en pogingen deden hen te begraven, zagen slechts wat hen zelf spoedig te wachten stond. Velen stierven terwijl zij anderen aan het begraven waren, en velen gingen uit wanhoop al in een kist liggen om daar de dood af te wachten Niemand liep te klagen onder deze rampen, er werd ook niet meer gerouwd, de honger had alle emoties afgestompt. Zij die gingen sterven wierpen een laatste blik op hen die al gestorven waren, met droge ogen en open monden. Een dodelijke stilte, ja, een dodelijke nacht was over de stad gevallen. Terwijl toch de rovers nog verschrikkelijker waren dat de ellende die over de stad gekomen was. Want nog steeds stormden zij de huizen binnen, huizen die niet anders meer waren dan tomben met dode lichamen, en keken dan of er nog iets van hun gading te vinden was. Men spotte zelfs met de doden als zij hun zwaarden in de lijken prikten. En om te bewijzen dat hun zwaarden van metaal waren gemaakt, staken zij zelfs de nog levenden daarmee. Zij die bedelden om een snelle dood werden uitgelachen en overgelaten aan de honger. Ieder die stierf, deed dat met de ogen in de richting van de Tempel. Nu gaven de opstandelingen opdracht de doden te begraven voor het algemeen welzijn en men geen last meer zou hebben van de stank. Maar toen dat niet meer kon werden de lijken over de muur van de stad gegooid.

4. Toen Titus zijn ronde deed door de vallei en al die dode lichamen die in staat van ontbinding verkeerden zag, kreunde hij. Hij strekte zijn handen uit naar de hemel en riep God aan als getuige *dat hij dat niet had gedaan.* De situatie in de stad was niet veel beter. Maar de soldaten waren tevreden omdat er nu geen uitvallen meer plaatsvonden omdat ook de opstandelingen nu werden geplaagd door de honger. De Romein zelf hadden voldoende graan en andere voedingsmiddelen uit Syrië en de aangrenzende provincies. Veel van de soldaten gingen dichtbij de muur staan en toonden de Joden welk een overvloed aan voedsel zij hadden, wat de Joden nog meer bewust maakte van hun honger. Maar toen de opstandelingen geen enkele neiging tot overgave vertoonden, begon Titus uit medelijden met de slachtoffers in de stad, opnieuw de dammen te verhogen hoewel het moeilijk was aan bouwmaterialen te komen. Want alle bomen in de buurt van de stad waren al gekapt voor de bouw van de eerdere dammen. De materialen werden soms aangevoerd van een afstand van meer dan 18 km. en daarmee werden dammen gebouwd. Groter dan de eerste was de dam bij de Antonia. Titus zette de soldaten aan tot snelheid en liet daarmee de opstandelingen zien dat er gene ontkomen meer aan was. De ellende was dat alleen deze mannen niet in staat waren tot inkeer van de slechtheden en goddeloosheden die ze gedaan hadden. Het leek wel alsof ze hun zielen van hun lichaam gescheiden hadden en in geen enkel opzicht nog zichzelf waren. Geen enkele affectie kon hun zielen nog raken, ook de pijnen van anderen

raakten hen niet meer. Ze werden niet veel beter dan honden die verscheuren terwijl de gevangenis vol zat met uitgehongerde zieken.

HOOFDSTUK 13. DE GROTE SLACHTINGEN EN HEILIGSCHENNIS DIE ZICH IN JERUZALEM VOORDEDEN.

1. Door deze degeneratie van gevoelend kon Simon niet toestaan dat Matthias, om zijn bezit te roven, zonder lijden zou sterven. Deze Matthias was de zoon van Boethus, een van de hogepriesters, en iemand die het volk trouw was gebleven en grote achting had verworven. Hij stelde voor vanwege de onderdrukking van het volk door de zeloten, dat Simon medewerking zou krijgen zonder voorwaarden vooraf. Hij verwachtte van Simon gen enkel kwaad of arglist. Maar toen Simon macht over de stad had gekregen, ging hij ervan uit dat dit advies moest lijden tot overgave en slechts het product was van zijn simpele denken. Hij liet hem bij zich brengen en veroordeeld hem wegens bereidheid met de Romeinen te praten en liet hem niets tot zijn verdediging zeggen. Hij veroordeelde ook zijn drie zonen ter dood. Wat de vierde zoon aangaat, deze was al eerder gegrepen toen hij naar Titus wilde overlopen. En toen hij smeekte, als gunst, voor zijn zonen te worden gedood, gaf Simon bevel dat hij als laatste gedood zou worden. Dus werd hij niet eerder gedood dan nadat zijn zonen gedood waren, en dat alleen op grond van een beschuldiging over te willen lopen naar de Romeinen. Met deze executie werd Artanus, de zoon van Bamadus belast, hij was de meest wrede van alle bewakers. Hij werd belachelijk gemaakt en men vroeg hem of de Romeinen hem nu nog te hulp konden komen. Na de executie werd het verboden hen te begraven. Na de slachting van dezen, werden ook een priester, Ananias, de zoon van Masambalus, een eminent persoon, en Aristenus, de secretaris van het sanhedrin, en in Emmaus g eboren, met nog 15 anderen gedood. Ze hielden ook de vader van Josephus in de gevangenis, en vaardigden een verbod uit dat niemand met hem of zijn vrienden mocht spreken, want dat zou gezien worden als verraad. Ook zij die deze man openbaar beklaagden vanwege zijn ellende, werden zonder verder onderzoek gedood.

2. Toen Judas, de zoon van Judas, die een van de onderofficieren van Simon was, en de bewaking van de toren als taak had, deze handelwijze van Simon zag, riep hij tien van zijn mannen bij zich van wie hij wist dat ze hem trouw waren, en vroeg hen: hoe lang zullen we deze ellende nog accepteren? Welke hoop op redding hebben we nog van deze ellendelingen? Is niet de hongersnood al voldoende vijand? Zijn de Romeinen al niet in zekere zin de baas in de stad? Is Simon niet ontrouw geworden aan zijn weldoeners? En is er een reden te bedenken waarom hij ook ons niet spoedig zal veroordelen? Terwijl het aanbod van de Romeinen betrouwbaar is? Kom dan, laten we ons overgeven en zo de stad redden. Het zal Simon weinig leed doen, nu hij ervan overtuigd is niet gered te kunnen worden en spoedig zijn gerechte straf zal ondergaan. Deze tien mannen waren het eens met zijn argumenten. Toen zond hij hen weg, ieder een andere richting om te voorkomen dat er verdenking zou ontstaan over hun samenzijn. Volgens afspraak riep hij vanaf de muur de Romeinen, omstreeks het derde uur. Maar dezen, sommigen van hen uit trots, anderen vanwege ongeloof in zijn bedoelingen, verwierpen wat hij zei. Het grootste deel van de Romeinen hadden ook weinig belangstelling voor wat hij te zeggen had, omdat zij ervan uitgingen dat de stad spoedig zou worden veroverd. Maar toen Titus eraan kwam met zijn gewapende mannen, was Simon al op de hoogte van het gebeuren, en bezette de toren onmiddellijk, voordat deze kon worden overgegeven, greep de mannen en doodde hen ten overstaan

van de Romeinen. En nadat hij de dode lichamen mismaakt had, gooide hij ze naar beneden vanaf de stadsmuur.

3. Intussen werd Josephus, toen hij een ronde om de stad deed, door een steen gewond aan het hoofd, waarop hij bewusteloos in elkaar zakte. Hierop wilden de Joden een aanval uitvoeren en hem de stad in sleuren. Maar Titus gaf bevel hem te beschermen. Terwijl men vocht, werd Josephus weggedragen, hoewel hijzelf niet in de gaten had wat er gebeurde. De opstandelingen hadden hem verwond die zij het liefst van allemaal wilden doden, en een groot gejuich steeg op. Dit ongeluk werd in de stad rondverteld, maar het volk was zeer verontrust over dit nieuws, en dachten dat hij was overleden, terwijl hij de man was die hen kon verdedigen bij de Romeinen. Maar toen de moeder van Josephus in de gevangenis hoorde dat haar zoon dood was, zei ze tegen hen die haar bewaakten dat ze altijd geweten had dat hij, na de belegering van Jotpata, ooit zou worden gedood en dat ze nu geen zin meer in het leven had. Zij klaagde en weenden luid, en zei tot de vrouwen om haar heen dat dit het enige voordeel was een bijzonder kind te hebben gebaard. Dat ze nu niet eens haar zoon kon begraven terwijl ze dacht ooit door hem begraven te worden. Echter, dit verkeerde bericht maakte zijn moeder niet verslagen en gaf de rovers ook niet erg lang vreugde. Want Josephus herstelde snel van zijn verwondingen, en ging na zijn herstel naar de muur en schreeuwde dat zij snel gestraft zouden worden voor de verwonding die zij hem hadden toegebracht. Hij deed ook een nieuwe opriep tot overgave en wees het op de garanties van de Romeinen. Dit zien van Josephus moedigde het volk ze er aan, en bracht grote vertwijfeling onder de opstandelingen.

4. Hierop, omdat zij geen andere manier zagen, liepen sommigen onmiddellijk vanaf de muren, terwijl men vanaf de uren stenen nar hen wierp alsof het vijanden waren. Maar zij vluchtten ver der naar de Romeinen. Maar hier ontmoetten zij en erger lot dan hen in de stad te wachten stond. Zij gingen de overvloed tegemoet die bij de Romeinen bestond en dat werkte in hun nadeel uit., meer dan de honger hen had kunnen aandoen die in de stad bestond. Want toen zij bij de Romeinen aankwamen waren zij gezwollen van de honger. En bij de Romeinen aten zij teveel en overvulden hun lege lichamen waardoor zij uit elkaar barstten, in plaats van langzaam aan hun lichamen weer te laten wennen aan voedsel. Zo greep een andere plaag deze mensen aan. Ook werd een man aangetroffen, een Syrische deserteur, die goud verzamelde uit de uitwerpselen van Joden. Want de vluchtelingen slikten goudstukken door, zoals we al eerder hebben verteld. Er waren immers grote hoeveelheden goud in de stad en de prijzen stegen tot wel twee maal het gebruikelijke. Maar toen dit werd ontdekt, bestond er een grote handel in goud in het Romeinse kamp. Veel Arabieren en Syriër waar de Joden kwam, werden opengesneden en hun buik en doorzocht. Op deze manier kwamen ongeveer 2.000 Joden om.

5. Toen Titus hoorde dat deze praktijken aan de gang waren, liet hij de schuldigen doden. Het bleek na onderzoek dat er meer schuldigen dan slachtoffers waren. Hij riep de bevelhebbers van de hulptroepen bij zich met de bevelhebbers van de Romeinse legioenen, want ook sommigen van zijn eigen soldaten waren hieraan schuldig, en toonde grote verontwaardiging naar hen allen en zei: Wat is dit? Hebben mijn eigen soldaten dergelijke dingen gedaan uit winstbejag? Zonder enige respect, maar alleen om goud te vinden? Beginnen de Arabieren en Syriërs nu te doen wat zij maar willen? En lopen we het risico dat hun wreedheden toegeschreven worden aan de Romeinen? Want het werd beweerd dat ook zijn ei gen soldaten zich schuldig maakten aan deze

wandaden. Titus dreigde dat hij dergelijke schurken ter dood zou brengen. Verder gaf hij opdracht tot een grondig onderzoek en dat verdachten bij hem moesten worden gebracht. Maar het scheen dat de begeerte n aar goud de angst voor de dood oversteeg, want gen passie is zo moeilijk beheersbaar als begeerte. Anders zou een dergelijke hartstocht bepaalde grenzen hebben en onderworpen zijn aan angst. Maar in werkelijkheid was het God die een heel volk veroordeeld had en het onderwierp aan verwoesting. Dit handelen, dat zo uitdrukkelijk verboden was door Titus, ging echter heimelijk verder. Er werd in de lichamen ven de vluchtelingen geld gevonden, terwijl er ook veel gedood werden in de hoop dat er ook in hun darmen goud was verstopt.

6. Maar toen er voor Jochanan niets meer te plunderen viel, vergreep hij zich aan de voorwerpen uit de Tempel, en smolt die om. Zo pleegde hij heiligschennis. Hij vergreep zich aan veel voorwerpen die voor de Tempeldienst nodig waren, zoals kookpotten, borden en tafels. Hij kon zelfs niet van de schenkkannen afblijven die ooit geschonken waren door Augustus en zijn echtgenote. Want de Romeinse keizers hadden de Tempel altijd gerespecteerd en vaak geschenken aan de Tempel gegeven. Terwijl deze man, die een Jood was, de geschenken van vreemdelingen greep, en tot hen die bij hem waren zei dat het paste goddelijke dingen te gebruiken omdat zij voor de goddelijke zaak opkwamen. Hij durfde zelfs te zeggen dat het juist goed was om dit te doen omdat zij de Tempel bewoonden en dus ook de goederen uit de Tempel konden gebruiken. Op grond waarvan hij de heilige vaten olie en wijn leeggoot, die de priesters gebruikten bij het offeren, en die in het binnendeel van de Tempel werden bewaard. Hij verdeeld het onder het volk dat ervan dronk. Hier heb ik er behoefte aan mijn persoonlijke mening uit te spreken en uiting te geven aan de bezorgdheid die over mij kwam. Dat is deze, als de Romeinen langer hadden gewacht met het bestrijden van deze schurken, dat de stad verzwolgen zou zijn door de grond, of overspoeld door water, of vernietigd zou zijn zoals het Sodom verging. Want hier was een generatie die onvergelijkbaar slecht was men die generaties die zo gestraft werden. Het was door deze waanzin van hen dat dit volk de ondergang tegemoet ging.

7. En inderdaad, waarom noem ik deze bijzondere ramp? Terwijl Manneus, de zoon van Lazarus, op dit moment naar Titus kwam rennen, en hem vertelde dat er door de poort die hij moest bewaken, niet minder dan 115.880 dode lichamen werden gedragen in de periode tussen de 14 de dag van de maand Xanthieus (Nisan), toen de Romeinen hun kamp opsloegen en de 1ste dag van de maand Panemus (Tamuz). Dit was een verontrustend aantal. En hoewel deze man niet d e gouverneur was van die poort, was hij benoemd op het loon te geven aan hen die de dode lichamen vervoerden, en had hij ook de plicht de administratie bij te houden, terwijl de rest door familie werd begraven. Hoewel dat begraven niet meer was dan hen weg te brengen en de stad uit te gooien. Na deze man kwamen veel voorname burgers naar Titus en vertelden hem dat het totale aantal doden niet minder dan 600.000 bedroeg die over de muur waren gegooid, maar dat het exacte aantal niet gegeven kon worden. Ze vertelden hem verder dat toen ze niet langer in staat waren de dode lichamen van de armen weg te dragen, ze hen op hopen legden in grote huizen en zie afsloten. En ook dat een maat tarwe verkocht werd voor een talent. En dat toen het wat later niet meer mogelijk was eetbare planten te verzamelen, omdat de stad ommuurd was, sommige zo door de honger gedreven waren dat men de mestvaalten afzocht en zelfs de ontlasting aten die daar te vinden was. Wat men het hele leven had verworpen als voedsel voor de mens, werd nu gegeten. Toen de Romeinen dit allemaal hoorden kregen zij groot medelijden met hen. Terwijl de opstandelingen, die dit ook allemaal wisten, en er niet door geraakt werden, nu

hetzelfde risico liepen. Zij waren echter verblind door het noodlot dat boven de stad hing, maar niet minder over henzelf.

DE OORLOG DER JODEN OF DE GESCHIEDENIS VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

BOEK VI

BEVATTENDE DE PERIODE VAN EEN MAAND. VAN DE EXTREME AFSLACHTING ONDER DE JODEN TOT AAN DE INNAME VAN JERUZALEM DOOR TITUS.

HOOFDSTUK 1. HOE DE ELLENDE STEEDS GROT ER WERD. EN HOE DE ROMEINEN EEN AANVAL UITVOERDEN OP DE ANTONIA.

1. Zo werd de ellende in Jeruzalem dagelijks erger en erger, en de opstandelingen raakten meer en meer geïrriteerd vanwege de rampen die over hen kwamen. Zij gedroegen zich tegenover het volk zoals de honger zich tegenover hen gedroeg. De menigte van karkassen die op hopen lagen, was een verschrikkelijke aanblik, en veroorzaakte een enorme stank, die zelfs teveel was voor hen die vanuit de stad uitvallen wilden uitvoeren om de vijand te bestrijden. Zij, die al duizenden moorden op hun geweten hadden moesten over de lijken heen lopen, maar het deed hen niets en ook hadden zij geen medelijden met de doden. Ook kwam het niet in hen op dat al die dode lichamen een voorteken voor henzelf kond en zijn. Hun handen waren al bevuild met de dood van hun landgenoten en in die conditie bestreden zij de vijand en beschuldigden God ervan dat hij de vijand niet snel genoeg strafte. En van het feit dat de oorlog nog steeds voortduurde en de overwinning nog niet was bereikt. Zij vonden de ellende waarin zij verkeerden zelfs prachtig en deed hen slechts meer uitzien naar een overwinning. Toen de Romeinen, ondanks de moeilijkheden om het materiaal bijeen te krijgen, de dammen hadden gebouwd binnen 21 dag en, nadat ze alle bomen in de buurt hadden gekapt. Het kappen van al die bomen gaf het land een troosteloze aanblik. Want die plaatsen die eerst getooid waren met bomen en mooie tuinen, waren nu een lege vlakte, alle bomen waren weg en de pracht van de streek was verdwenen, het was nu een woestenij gelijk, en men kon slechts verdrietig worden over de aanblik van het land.

2. Nu de dammen klaar waren, waren zij een bron van angst voor Joden en Romeinen. Want de Joden dachten dat nu de stad genomen zou worden tenzij men nogmaals de dammen in brand kon steken, en dat was ook de angst van de Romeinen, want er was geen materiaal meer te vinden om nog eens dammen te bouwen. Er was een enorme schaarste aan materialen en ook de arbeiders begonnen te lijden onder het zware werk en velen werden ontmoedigd bij de gedachte dat het wellicht weer voor niets was geweest. Het was zelfs zo dat de rampen die in de stad aan de gang waren de Romeinen meer deden dan de Joden zelf die in de stad waren. Ze zagen er tegenop te strijden tegen de Joden onder die omstandigheden, hoewel de Joden steeds minder hoop op succes hadden. En de Romeinen vreesden dat de dammen weer aangevallen zouden worden. En de grootste ontmoediging was dat de Joden niet onder de indruk schenen te zijn van de rampen waaronder zij leefden, de opstand, de honger en de oorlog zelf. Vooral omdat zij dachten dat het geweld van hun uitvallen onweerstaanbaar was, en zij de moeilijkheden onder controle hadden. Zou men geen recht hebben op de overwinning als men dat alles doorstond? Deze overwegingen deden de Romeinen de dammen zeer streng bewaken, strenger dan voorheen.

3. Maar Jochanan en zijn groep gingen nu zichzelf beschermen voor het geval de muur genomen zou worden, en gingen aan de slag nog voordat de stormrammen in stelling werden gebracht. Toch slaagden zij er niet in hun plannen uit te voeren, en werden zwaar ontmoedigd toen zij de dammen naderden. De reden hiervoor was in de eerste plaats dat er geen eenheid zat in hun gedrag, maar verdeeld waren in diverse groepen die ieder hun eigen belang hadden, en hen bovendien, om het zo te zeggen, de Joodse moed ging ontbreken. Wat onze natie zo kenmerkt, moed, was nu geheel verdwenen. Ze rende in het wilde weg op de vijand af en faalden. Maar nu werden de dammen intensiever bewaakt, en de soldaten deden dat met hun lichamen en wapenen, waarbij zij meer moed toonden dan ooit. Er was geen mogelijkheid meer om de dammen in brand te steken, terwijl de bewakers liever stierven dan terugweken. De Romeinen hadden nog een voordeel en dat was dat de machines de Joden konden bereiken die de stad uit wilden komen. Er vielen daardoor veel doden wat de ijver dan de Joden deed afnemen. Zij die toch uitvielen werden bang van de menigte pijlen die werden af gestoten en niet minder van de speren. Ten laatste verweten ze elkaar lafheid en trokken zich terug zonder iets bereikt te hebben. Deze aanval werd uitgevoerd op de eerste dag van de maand Panemus (Tamuz). Dus toen de Joden zich terugtrokken, brachten de Romeinen hun machines hoewel er intussen veel stenen werden afgeschoten naar de Antonia, terwijl ze met alles waarover de Joden beschikten werden aangevallen. Hoewel zij volledig vertrouwden op de kracht van hun muur en minachting hadden voor de Romeinen machines, deden ze al wat ze konden om de Romeinen te hinderen. De Romeinen vochten hard, en zagen de pogingen van de Joden als een laatste redmiddel omdat de muren het niet konden houden en de Antonia verzwakte en bovendien een verzwakte fundering ha d. De toren week echter niet onder de klappen die het van de machines te verduren had. En, hoewel de Romeinen veel te lijden hadden van de pijlen en stenen die de Joden lp hen afschoten, toch weken zij niet voor de gevaren en bleven zij hun machines in s telling brengen. Toch raakten er velen gewond door de stenen die van bovenaf op hen werden gegooid. Sommigen hielden hun schilden omhoog ter bescherming van hun lichaam, en ondermijnden de funderingen onder grote pijnen vanwege de neergegooide stenen. Toch konden zij vier stenen uit de muur loshalen. De nacht viel en bracht een eind aan de gevechten voor die dag. Echter, die nacht gingen wel de stormrammen door met hun werk op de plaats waar Jochanan eerder de dam had ondermijnd, en een heel stuk van de muur begaf het plotseling.

4. Toen dit ongeluk gebeurde, waren er bij de groepen verschillende gedachten. Want hoewel met zou verwachten dat de Joden hierdoor ontmoedigd zouden worden, omdat de muur het geheel onverwachts begaf, en ze daar geen rekening mee hadden gehouden, vatten zij toch moed omdat de Antonia zelf bleef staan. Daarbij kwam wel dat de overwinningsroes van de Romeinen afnam toen zij zagen dat Jochanan achter de buitenmuur een nieuwe muur had gebouwd. Maar de aanval op die andere muur bleek eenvoudiger dan gedacht, omdat die uit delen bestond die niet echt sterk waren. Deze nieuwe muur bleek ook veel zwakker dan die bij de Antonia, en de Romeinen meenden dat die in gehaastheid was gebouwd en doordoor eenvoudig te nemen viel. Toch deed niemand een aanval op die muur omdat er wellicht teveel doden zouden vallen.

5. Titus, op grond van de overweging dat de moed van soldaten het best gevoed wordt door hoop en goede woorden, en dat aanmoedigingen en beloften vaak doen vergeten wat de risico's zijn en soms zelfs tot gevolg hebben dat de dood veracht wordt, verzamelde zijn leger en paste deze methode toe.

"O medesoldaten, zei hij, een aanmoediging doen in tijden van geen gevaar is een domme zaak die geen glorie met zich meebrengt. En hij die dan aanmoedigt verbergt zijn eigen lafheid. Ik denk daarom dat dergelijke aanmoedigingen slechts gedaan kunnen worden als er een wezenlijk gevaar bestaat dat voor iedereen dreigt. Ik ben het geheel met jullie eens dat het nemen van de m uren een moeilijke en gevaarlijke taak is. Maar dat het gedaan kan worden door hen die naar glorie verlangen, bovendien is het een teken van dapperheid te willen sterven voor roem. Laat mijn eerste argument redelijk bij jullie overkomen en jullie overtuigen, ik heb het over het geduld van de Joden, zelfs onder tegenslag. Het past jullie niet, jullie die Romeinen en mijn soldaten zijn, de mindere van de Joden te zijn in het uitvoeren van welke actie dan ook. Jullie zullen de overwinning bereiken met de hu lp van God. Wat onze tegenspoed betreft, die zijn het gevolg van de waanzin van de Joden, en hun lijden is het gevolg van jullie moed, wat een goddelijke gave voor jullie is. Want de opstand en de honger waaronder zij leven, en de belegering die zij nu te verduren hebben, en de val van hun muur zonder onze machines, dat is toch allemaal een bewijs dat God woedend op hen is en aan onze kant staat? Daarom alleen al past het jullie niet de mindere te zijn omdat je in alle opzichten hun meerdere bent. En ho e kan het anders dan onwaardig gezien worden dat de Joden, die al eeuwen zijn onderworpen, nu plotseling liever sterven dan slaaf te zijn? Ze doen vaak uitvallen naar ons, niet in de hoop op overwinning, maar om te laten zien wat ze allemaal durven. We hebben de landen en zeen van de wereld in bezit genomen, het zou daarom een grote schande zijn als we nu zouden verliezen. En geen strijd zouden hebben maar stil blijven zitten, terwijl we machtige wapenen hebben, zoals onze moed en de honger die de Joden teistert. We kunnen alles veroveren als we maar willen! Want als de Antonia innemen, hebben we de stad veroverd! Als er nog enige aanleiding is te vechten binnen de stad, en ik denk niet dat dit nodig zal zijn, omdat wij dan de hogere plaatsen hebben ingenomen, zullen onze vijanden verlagen zijn voordat zij kunnen ademhalen. Wat mijzelf betreft, ik zal hen groeten die sterven en spreken over hen als gevallenen in een oorlog die met alle dapperheid is uitgevochten. Verder mogen we niet vergeten dat er meer soldaten sterven in tijden van vrede dan in tijden van oorlog! Bovendien, herinneren we ons de gevallenen niet met goede gedachten? Hebben zij niet hun plaats onder de sterren verdiend? Zijn zij niet de goede geesten en voorspoedige helden en hebbe n zij geen goede herinnering? Terwijl de lafaards rondzwerven tussen de sterren en geen nagedachtenis hebben! En zelfs in vergetelheid zijn geraakt, hoewel zij bevrijd zijn van aardse beslommeringen? Maar omdat iedereen aan zijn einde zal komen, is het zwaard dan toch altijd nog de beste manier om dat einde te bereiken. En dit onderzoek dat ik gedaan heb naar de veronderstelling dat zij de die eersten zijn om de muur te bestormen, ook de eersten zijn die gedood zullen worden, wijst uit dat mannen met grote moed dergelijke ondernemingen aandurven. Want allereerst is het wel zo dat de muur nu gemakkelijk te beklimmen is. Ook die pasgebouwde muur kan gemakkijk worden vernield. Daarom, bekleed je met moed, ga aan het werk en moedig elkaar aan. En jullie dapperheid zal spoedig de harten van jullie vijanden breken! En het is heel goed mogelijk dat deze taak bloedvergieten tot gevolg zal hebben. Het is goed om ervan uit te gaan dat de Joden zich zullen verzetten als wij aanvallen. Als jullie op de goede manier hen verdrijven zullen zij geen weerstand kunnen bieden en kunnen jullie de muren innemen. En wat degene betreft die als eerste de muur bestijgt, ik zal blozen van schaamte als ik de anderen niet jaloers o hem zal maken door de eerbewijzen die ik hem zal geven. Als hij het leven behoud zal ik hem de meerde maken van hen die nu zijn gelijken zijn. Hoewel het de grootste beloning zal zijn te sterven bij die poging."

6. Na deze toespraak van Titus, werd de menigte bang van het grote gevaar. Maar er was daar ene Sabinus, een soldaat die diende bij de cohorten, en in Syrië geboren was, en een zeer moedig man, zowel door de acties die hij al had ondernomen en de persoonlijke moed die hij bezat. Hoewel in het begin iedereen dacht dat hij ongeschikt was als soldaat omdat hij er zwak uitzag. Hij had een zwarte huidskleur en zag er erg mager uit. Maar er huisde in dat lichaam een heroïsche geest en inderdaad, dat lichaam was veel te klein voor het karakter dat er in huisde, Hij was, natuurlijk, de eerst e die opstond en zei: ik ben bereid mij tot uw beschikking te stellen o Titus. Ik zal de muur als eerste beklimmen en hoop van harte dat succes mijn moed zal volgen. Mocht ik worden getroffen door ongeluk, dan weet ik dat dit niet onverwacht zal zijn, maar kies ik vrijwillig de dood voor u. Toen hij die gezegd had strekte zijn schild over zijn hoofd met zijn linkerhand en trok met de rechterhand zijn zwaard en marcheerde naar de muur. Dit gebeurde tijdens het zesde uur van de dag. Toen volgden elf anderen, niet meer, om achter hem aan te gaan in dapperheden. Maar hij liep voorop en ging als eerste als aangedreven door een goddelijk vuur. Degenen die de muur bewaakten beschoten hem vandaar en gooiden ook ontelbare pijlen op hem af van alle kanten. Ze rolden grote stenen naar hen toe die sommigen van de elf raakten. Maar Sabinus zelf, hij ging gewoon door ondanks de pijlen en stenen waardoor hij bijna overweldigd werd en hield niet op voordat hij de bovenkant van de muur had bereikt en de vijand verjaagd had. Want de Joden waren verbaasd over zijn kracht en dapperheid. En omdat men dacht dat er meer van dergelijke mannen zouden volgen, zetten zij het op een rennen. Men kan niet klagen over het geluk dat de mannen hadden en daarbij moedig bleven doorvechten totdat zij hun doel bereikt hadden. Hij struikelde over een grote steen en viel naar beneden onder groot geluid. Waarop de Joden terugkeerden en zagen dat hij alleen was en naar beneden gevallen, en gooiden van alle kanten weer pijlen naar hem. Echter, hij slaagde erin op de knieën te komen en bedekte zich met zijn schild ter bescherming en verwondde velen die op hem af kwamen. Maar hij werd spoedig gedwongen zijn rechterhand in te houden vanwege de vele verwondingen die hij opliep. Tenslotte was hij overdekt met pijlen en stierf. Hij had een beter lot verdiend, al was het slechts vanwege zijn dapperheid. Doch, zoals mocht worden verwacht, bezweek hij onder de aanval. Wat de rest van de groep betreft, de Joden doodden drie van hen met hun pijlen en versloegen de anderen die de muur wilden beklimmen. De andere acht raakten gewond, en trokken zich terug naar het kamp. Deze dingen vonden plaats op de derde dag van de maand Panemus (Tamuz).

7. Twee dagen hierna waren twaalf mannen aan d e frontlinie en bewaakten de dammen, zij maakten deel uit van het vijfde legioen en twee van hen van de ruiterij, verder wat er nog een trompetter. Zij gingen, zonder enig geluid te maken door de ruïnes, omstreeks het negende uur van de nacht, naar de Antonia. En nadat zij de keel van een slapende wacht hadden doorgesneden, namen ze de muur in bezit en lieten de trompetter een signaal geven. Daarop reageerden de rest van de wachten onmiddellijk maar nog voordat zij konden zien hoeveel tegenstanders zij hadden, vluchtten ze. Deels uit angst en deels vanwege het geluid van de trompet meenden zij tegenover en overmacht te staan. Maar zodra Titus het signaal hoorde, gaf hij zijn leger opdracht zich onmiddellijk te bewapenen en ging zelf, met zijn bevelvoerders, kijken. Wat ook de soldaten die bij hem waren deden. En toen de Joden vluchtten naar de Tempel, vielen zij zelf in de valkuil die Jochanan had laten maken voor de Romeinen. Vandaar werden zij door de daar aanwezigen weggestuurd en op de vlucht gejaagd. En inderdaad, de daar aanwezigen vochten moedig terug, want zij wisten dat, als de Romeinen de Tempel in handen zouden hebben, de verovering van de stad de volgende stap zou zijn. Er volgde

daarom een intens gevecht bij de ingang van de Tempel, terwijl de Romeinen een weg wilden banen naar de Tempel, om die in bezit te krijgen, terwijl de Joden hen wilden terugdrijven naar de Antonia. In dit gevecht waren pijlen en speren nutteloos, dus werd er met het zwaard gevochten en met vuisten. Tijdens dit gevecht raakte men aan beide zijden uitgeput, en men vocht in het wilde weg, omdat de mannen door elkaar heen raakten en verward door de nauwe stegen. Daarbij kwam dat het veroorzaakte geluid pijn in de oren deed. Aan beide zijden vielen er veel doden, en de strijdenden stonden op de lijken van de gevallenen te vechten. De strijd golfde heen en weer en zij die verslagen werden schreeuwden het uit. Maar er was nog steeds geen ruimte om te vluchten, en ook niet voor een achtervolging, omdat de strijdend en door elkaar heen vermengd waren. Het werd een zaak van doden of gedood worden zonder enige mogelijke uitweg. Ten laatste werd de Joodse gewelddadige ijver te sterk voor de Romeinse vaardigheden, en het gevecht ging dan ook die kant uit. Want het gevecht duurde nu al vanaf het negende uur van de nacht tot het zevende uur van de dag, terwijl de Joden in drommen kwamen aansnellen omdat zij dachten dan hun Tempel gevaar liep. De Romeinen hadden slechts en klein deel van hun leger hier. Want de legioenen waarvan men afhankelijk was, kwamen niet opdagen. Zij meende dat er voldoende Romeinen waren om de Antonia in te nemen.

8. Maar daar was ook ene Julianus, een centurion, die van Bithynië kwam, een man van grote reputatie, die ik eerder in de oorlog actief gezien heb en iemand van grote roem, zowel voor zijn vaardigheden in het gevecht, als oor zijn sterke lichaam en karakter. Deze man, omdat hij zag dat de Romeinen terugtrokken en er slecht aan toe waren, - want hij stond bij Titus voor de Antonia - rende naar voren, en joeg in zijn eentje de Joden op de vlucht toen het ernaar uitzag dat die zouden zegevieren, en verjoeg hen naar de binnenhof van de Tempel. De menigte vluchtte voor hem omdat men meende dat zowel zijn moed als zijn kracht niet van een normaal mens kwam. Hij rende op de Joden af die daarop alle richtingen uitvluchtte wen degene die hij te pakken kreeg, doodde hij. Er was inderdaad geen aanblik die meer wonderlijk of neer verschrikkelijk was in de ogen van Titus. Hij werd echter achtervolgd door het noodlot waardoor het onmogelijk zou blijken dat hij, ween sterfelijk mens, ontkomen zou. Hij had schoeisel voorzien van dikke en scherpe nagels, zoals vele andere soldaten, en toen hij voort rende over het plaveisel van de Tempel, gleed hij uit en viel met een groot kabaal dat veroorzaakt werd door zijn wapenuitrusting. Dit deed hen die wegrenden weer omdraaien. Waarop de Romeinen die al in de Antonia waren een grote schreeuw deed geven, uit angst voor deze man. Maar de Joden dromden om de man heen en doorstaken hem met hun zwaarden en speren. Hij ontving veel klappen van ijzeren wapens op zijn schild en probeerde een paar keer op te staan maar werd steeds weer neergeslagen door de slagen die men hem toebracht. Toch, terwijl hij daar lag, doodde hij er nog vele met zijn zwaard. Ook was hij niet snel dood, omdat hij met borstplaat en schild bedekt was op die plaatsen waar zijn lichaam het meest kwetsbaar was. Hij trok zijn hals zo ver mogelijk in, totdat zijn ledematen waren verbrijzeld, en toen niemand hem kwam helpen, gaf hij zich over aan zijn lot. Titus was diep getroffen door de moed van deze man en de wijze waarop hij stierf. Hij verlangende ernaar hem te gaan helpen, maar hij kon de plaats waar hij was niet verlaten en degenen die dat wel konden te bang waren om dat te doen. Toen Julianus lag te sterven en desondanks nog velen had gedood, sneed hij zichzelf de keel door, echter niet zonder problemen, en liet grote roem na, niet alleen voor de Romeinen, en ook aan Titus, maar niet minder onder zijn vijanden. Toen pakten de Joden zijn dode lichaam, joegen de Romeinen op de vlucht en sloten de Antonia af. Zij die zich verder het meest onderscheidden in deze gevechten waren aan

Joodse kant Alexander en Gyphtheus, van de groep van of Jochanan, en van de groep van Simon waren dat Malachias, Judas de zoon van Merto en Jamcob de zoon van Sosas, de bevelhebber van de Idumeeërs. Van de zeloten waren het Simon en Judas, de zonen van Jaïrus.

HOOFDSTUK 2.
HOE TITUS OPDRACHT GAF OM DE ANTONIA TE VERWOESTEN EN HOE HIJ JOSEPHUS OVERHAALDE DE JODEN NOGMAALS OP TE ROEPEN TOT OVERGAVE.

1. En nu gaf Titus opdracht om de funderingen van de Antonia bloot te leggen en een doorgang voor het leger te maken. Terwijl hij persoonlijk Josephus naar hen bracht, want hij had gehoord dat die dag de 17 de dag van Panemus (Tamuz) was die *de dag van het offer* werd genoemd, maar dat het offer niet gebracht kon worden omdat er geen priesters waren die het konden doen, en dat het volk daarover zeer bedroefd was, en gaf opdracht dezelfde boodschap aan Jochanan te herhalen en dat hij, indien hij niet zou luisteren, het gevaar liep dat de Tempel verwoest zou worden, en daarmee ook de stad. Maar dat hijzelf graag wilde voorkomen dat de Tempel zou worden verwoest omdat hij God niet wilde beledigen. Dat hij, indien hij daartoe in staat zou worden gesteld, de voortgang van het offeren zou garanderen aan de Joden. Hierop ging Josephus op een plaats staan waar hij goed gehoord kon worden niet alleen door Jochanan, maar door iedereen en vertelde welke opdracht Titus hem geven had, hij deed dat in de taal van de Joden. Hij verzocht hen intens hun eigen stad te sparen, de Tempel voor verbranding te behoeden en de kans om weer te kunnen offeren aan te grijpen. Als gevolg van zijn indringend woorden en zijn oprecht verdriet werd het volk stil. Maar de tiran zelf gooide vele verwijten naar Josephus, samen met veel scheldwoorden. Hij voegde daaraan toe dat hij de inname van de stad niet vreesde, omdat het de stad van God zelf was.
In antwoord hierop zei Josephus met luide stem: "Om er zeker van de zijn de stad voor God te behouden heb je de Tempel bevuild, en heb je je schuldig gemaakt aan alle denkbare goddeloosheden tegen Hem op wiens hulp je hoopt! En krijgt Hij nog steeds het gebruikelijke offer! Schofterige schurk die je bent! Al iemand beroofd mag worden van zijn dagelijks voedsel, dan is het de vijand! Maar jij gaat ervan uit dat God komt helpen terwijl je Hem van het offer hebt beroofd! En dan durf je nog de Romeinen van je eigen wangedrag te beschuldigen, die altijd de Joodse wetten hebben gerespecteerd, er altijd op en hebben gedrongen dat offers aan God zouden worden gebracht en dat op, geen enkele manier hebben verhinderd! Wie is er op dit moment in staat een einde te maken aan het leed en de pijn die in de stad heerst? Vreemdeling en vijand moeten nu de misstanden herstellen die jij hebt laten ontstaan! Terwijl jij, die een Jood bent, en onderwezen bent in de wetten, een groter vijand van de Joden bent geworden dan alle anderen samen. Maar nog steeds, Jochanan, is het geen schande berouw te tonen, en te herstellen wat er fout is gedaan, zelfs niet op het laatste moment. Je kent het voorbeeld van Jechoniah, de koning van de Joden, als je de bedoeling hebt de stad te redden, die toen de koning van Babel tegen hem ten strijde trok, vrijwillig de stad verliet en even vrijwillig in gevangenschap ging met zijn gezin, opdat het Heiligdom niet verwoest zou worden door de vijand, en het Huis van God niet in vlammen zou opgaan. Waardoor hij geëerd wordt onder de Joden met eerbied, en zijn herinnering onsterfelijk is geworden, en tot in alle geslachten zal blijven. Dit, Jochanan, is een goed voorbeeld in tijden van gevaar, en ik durf te beloven dat de Romeinen je zullen vergeven. Neem er kennis van dat ik, die deze oproep doet, en van je eigen volk ben. Ik, die een Jood ben, doe deze

beloften. Overweeg het, de raad die ik u geef en die ik nu uitspreek. Zolang ik leef zal ik nooit een slaaf zijn, en zal ik n ooit min familie vergeten noch de wetten van onze voorvaderen. Je bent vijandelijk naar mij, maakt kabaal tegen mij en maakt mij verwijten. Ik wil niet ontkennen dat ik die behandeling waardig ben, omdat ik nu een positieve oproep doe en probeer te ontsnappen aan wat God bedoeld heeft. En wie is er die niet weet want de profeten vanouds hebben gezegd en geschreven? In het bijzonder die uitspraken die nu op het punt staan vervuld te worden over deze armzalige stad? Ze hebben voorzegd dat de stad genomen zou worden en dat de Joden hun eigen mensen zouden afslachten. En is de stad, en ook de Tempel, niet vol met de lijken van je landgenoten? Het is God, het is God zelf die dit vuur over ons heeft gebracht, om de stad te reinigen door middel van de Romeinen, en Hij zal deze stad reinigen van de vuilheden die jij erin hebt gebracht."

2. Toen Josephus deze woorden gesproken had onder gekreun en betraande ogen, kon hij niet maar praten van het snikken. Echter, de Romeinen konden geen begrip voor hem opbrengen en waren verwonderd over zijn gedrag. Maar Jochanan, en degenen die bij hem waren, werden nog woester op de Romeinen, en wilden graag Josephus grijpen, hoewel zijn woorden over hen die van goede wil waren een goede invloed hadden. Er waren er die bang waren voor de opstandelingen en hun wachters, waardoor ze twijfelden wat te doen. Maar het scheen of het oordeel over de stad onafwendbaar was geworden. Er waren er ook die op een goede gelegenheid wachtten om weg te kunnen komen, en naar de Romeinen te vluchten, onder meer de hogepriesters Joseph en Jesus, en drie zonen van de hogepriester, de zoon van Ismaël, die onthoofd was in Cyrene, en vier zonen van Matthias, en ook een zoon van een andere Matthias, die gevlucht was na de dood van zijn vader, wiens vader gedood was door Simon de zoon van Gioras, tegelijk met drie van zijn zonen, waarvan ik al verteld heb. Velen van de adel liepen over naar de Romeinen, samen met priesters. Titus, die heel goed wist dat de Joden niet zouden leven onder de wette n van andere landen en volken als die tegenstrijdig waren aan hun Goddelijke wetten, liet hen naar Gophna gaan, en bepaalde dat zij daar een tijdje zouden blijven. Hij beloofde, dat zodra hij orde op zaken had gesteld en de oorlog voorbij was, ze in hun oude waardigheden hersteld zouden worden en hun bezittingen terug zouden krijgen. Dus vertrokken ze vrolijk naar die kleine stad die hen toegewezen was, zonder angst voor gevaar. Maar toen ze niet verschenen beweerden de opstandelingen dat ze gedood waren door de Romeinen. Deze bewering werd gedaan om te voorkomen dat anderen zouden vluchten uit angst voor gelijke behandeling. Deze list had succes voor ween tijdje, net als alle andere leugens die ze verspreidden. De rest werd hierdoor zover gebracht dat ze geen vluchtpogingen meer deden uit angst voor de soldaten.

3. Echter, toen Titus zich de mannen van Gophna herinnerde, gaf hij opdracht dat ze zich rondom de muur zouden begeven, samen met Josephus, en zich zouden tonen aan het volk. Waardoor er vee l vluchtten naar de Romeinen. Deze mannen waren veel in getal, en stonden voor de Romeinen, en drongen er bij de opstandelingen op aan onder gekreun en tranen, de Romeinen in de stad te laten komen, en daardoor de stad te sparen. Mochten ze daar niet op in kunnen gaan, ze dan toch tenminste de Tempel zouden verlaten om het gebruik daarvan te kunnen garanderen. De Romeinen waren immers niet van plan de Tempel te verwoesten, tenzij ze daartoe gedwongen zouden worden. Maar de opstandelingen werden nog steeds eigenwijs en zo mogelijk nog stijfkoppiger dan voorheen. En terwijl ze bittere verwijten naar de vluchtelingen schreeuwden, plaatsten zij hun machines en schoten pijlen en speren af, en slingerden

stenen naar de poorten van de Heilige Plaats, waardoor het Tempelplein op een begraafplaats ging lijken, zoveel dode lichamen lagen daar. Het Heilige Huis was veranderd in en fortificatie. Daarna haastte men zich naar de Heilige Plaats in volledige bewapening en bevuilden hun handen met het warme bloed dat zij zojuist hadden vergoten. Zij begingen daarbij grove overtredingen waardoor zij zich erger en wreder gedroegen dan barbaren. Het lek wel of de heilige wetten geen enkele invloed meer hadden. Inderdaad, het waren de Romeinen die met afschuw keken naar de gruwelen die daar plaats vonden. Nog steeds wenste Titus dat de opstandelingen tot inkeer zouden komen.

4. Titus was diep getroffen door deze status, en berispte Jochanan en zijn groep, en zei tot hem: hebben jullie niet, vuile schurken, met onze toe stemming deze scheidingsmuur gebouwd voor jullie Heiligdom? Was het jullie niet toegestaan om pilaren te bouwen, en daarop in Grieks en jullie eigen taal te graveren dat geen vreemdeling voorbij die grens mocht komen? En hebben we geen toestemming gegeven iedereen die dat gebod overtrad te doden, ook al was het een Romein? En wat doen jullie nu, doortrapte ellendelingen? Waarom vertreden jullie dode lichamen in de Tempel? En waarom vervuilen jullie de heilige huizen met het bloed van vreemdelingen en Joden? Ik roep de goden van mijn eigen land aan en iedere god die respect voor deze plaats heeft, want zelf hebben de Joden dat niet meer. Ik doe een beroep op mijn eigen leger en op de Joden die nu bij mij zijn en zelfs op jullie, ten bewijze dat ik niemand dwing deze Heilige Plaats te verwoesten. Als jullie slechts tot inkeer willen komen, zal geen Romein jullie Heilige Plaats naderen of ook maar iets beledigends doen. Ik heb zelfs besloten jullie heilige huizen te beschermen, of jullie daaraan meewerken of niet!

5. Toen Josephus deze woorden vertaalde uit de mond van Titus, dachten zowel de rovers als de opstandelingen dat Titus uit angst zo sprak, en niet uit goede bedoelingen, waardoor hun onwil toenam. Maar toen Titus zag dat deze mannen ongevoelig aren voor zijn goede bedoelingen, en er eigenlijk niet in geïnteresseerd waren dat de Tempel gespaard zou worden, zette hij, zij het met tegenzin, de strijd tegen hen voort. Hij kon echter niet zijn gehele leger inzette opdat daar geen ruimte voor was. Maar selecteerde dertig van de meest dapperen uit iedere 100 soldaten en stelde er 1.000 onder leiding van een tribuun, en benoemde Cerealis tot hun bevelhebber en gaf opdracht dat de Tempel moest worden aangevallen omstreeks het negende uur van de nacht. Toen hij zichzelf had voorzien van zijn wapenuitrusting en mee wilde gaan, hielden zijn vrienden hem tegen, vanwege de grote gevaren waarin hij zich zou begeven. Zij zeiden dat hij zich beter op een hoge plaats kon opstellen als een gever van beloningen voor die soldaten die zich onderscheidden in het gevecht, dat welf risico's te nemen ten aanzien van zijn eigen leven. Men zou immers zou immers veel meet dapperheid tonen als men wist dat Titus naar hen keek. Met dit advies ging Titus akkoord, m et de opmerking dat hij akkoord ging uitsluitend en alleen om te kunnen beoordelen welke soldaten en beloning toekwam voor hun moed en welke gestraft zouden moeten worden voor lafheid. En dat hij een ooggetuige wilde zijn om in staat te zijn de juiste besluiten te nemen ten aanzien van beloning en straf. Dus stuurde hij zijn soldaten aan het werk op het eerder genoemde tijdstip, terwijl hijzelf een goede plaats opzocht vanwaar hij een goed uitzicht had, en wachtte even ongeduldig als de anderen op de dingen die gingen komen.

6. De soldaten die werden gestuurd troffen de wachten echter niet slapend aan, zoals zij hoopten. Maar waren genoodzaakt meteen een man tot man gevecht te beginnen en

renden met enthousiasme op hen af. Zodra zij die in de Tempel waren het geluid van de aanstormenden hoorden, rende zij op hen af. Daar vingen de Romeinen de eerste klappen op. Maar degenen die volgden vielen hun eigen soldaten aan als waren het vijanden. Want een grote verwarring ontstond aan beide zijden toen het moeilijk werd elkaars stemmen te herkennen en de nacht een hindernis werd om elkaar goed te herkennen. Daarom zag iedereen er hetzelfde uit voor de soldaten en wie ze ook maar tegen kwamen werd gedood. Echter, deze onwetendheid deed de Romeinen minder schade dan de Joden, omdat ze in groepen optrokken onder de bescherming van hun schilden en de Joden minder goed georganiseerd waren. Terwijl de Joden zeer verspreid waren en hun aanvallen uitvoerden op de goede gok en ook daardoor elkaar in het donker aanzagen als vijanden. Want de Joden zagen alles wat bewoog als Romeins en doodden dat, waardoor er aan hun eigen kant veel slachtoffers vielen. Zo versloegen zij meer van hun eigen mannen dan van de Romeinen, totdat het daglicht liet zien wat er allemaal gebeurde. Toen pas gingen zij in slagorde staan, in groepen, en schoten hun pijlen af naar de Romein n en begonnen ze zich iets ordelijker te verdedigen. Tijdens deze gevechten scheen het alsof vermoeidheid iets vreemds was, en dat gold voor beide partijen. De Romeinen wedijverden met elkaar over wie het meest dapper vocht, zowel in persoon als in groepen, en dat alles onder het toeziend oog van Titus. En iedereen wilde dat deze dag de reden zou worden voor beloning of bevordering. De grootste reden dat de Joden streden was angst voor de Tempel en voor zichzelf, en de aanwezigheid van hun tiran, die aanmoedigde, sloeg, dreigde zodat allen toch maar dapper zouden strijden. Nu gebeurde het, dat de gevechten voor het grootste deel statisch waren, men streed voornamelijk op dezelfde plaats, waarbij soldaten kwamen en gingen. Er was immers weinig ruimte voor vlucht of achtervolging. Vanaf de Antonia, werden de strijdende Romeinen aangemoedigd en toegejuicht door de soldaten die daar waren. Titus zelf had e en goed gezicht op de gevechten waardoor hem niets ontging. Nadat men gevochten had vanaf het negende uur van de nacht tot aan het vijfde uur van de dag, kon geen van beide partijen zeggen dat de ander was teruggedrongen. Ook kon geen van hen de overwinning opeisen. Velen van het Romeinse leger hadden zich onderscheiden door hun moed en dapperheid, en bij de Joden waren dat Simon, Judas de zoon van Merto, en Simon de zoon van Josas. Van de Idumeeërs James en Simon, die de zoon van Cathlas was, en James de zoon van Sosas. Uit de groep van Jochanan waren dat Gyphtheus en Alexas. En van de zeloten Simon de zoon van Jairus.

7. Intussen had de rest van de Romeinse landmacht, in een periode van zeven dagen, sommige funderingen van de Antonia blootgelegd en een brede toegang gemaakt naar de Tempel. Daardoor konden de legioenen dichtbij de eerste hof van de Tempel komen, en de dam verhogen. De ene dam was tegenover de noordwest hoek van de binnenhof, en de ander was aan de noordzijde tussen twee poorten. De andere twee waren ten westen van de buitenhof van de Tempel. Deze werken waren tot stand gekomen met enorm vaal inzet, terwijl de materialen van grote afstanden moesten worden aangevoerd. En dat ging niet zonder moeilijkheden. Soms legden de Joden hinderlagen voor hen, hetzij uit dapperheid, hetzij uit angst voor hun aanstaand nederlaag. En sommige van de ruiters lieten hun paarden zonder bescherming grazen, wat de Joden de kans gaf deze paarden te stelen. Op deze paarden deden de Joden dan aanvallen op de Romeinen. En toen dit te vaak gebeurde, begon Titus aan te nemen dat de paarden gestolen konden worden meer uit nalatigheid van de ruiters dan door de dapperheid van de Joden, en vaardige hij strengere regels uit om de paarden goed te bewaken. Hij bepaalde dat de ruiter die van zijn paard werd beroofd, met de dood gestraft zou worden. Daardoor werd de rest behoorlijk bang en bewaakten de paarden in het vervolg

beter. Ze lieten de paarden niet langer onbewaakt grazen maar bleven bij hen tijdens die momenten. Inmiddels gingen de Romeinen verder met de strijd tegen de Joden en verhoogden zijn de dammen.

8. Nadat een dag was verstreken sinds de Romeinen een bres hadden gemaakt, kwamen de opstandelingen, door honger gedreven, bijeen en vielen de Romeinen bij de Olijfberg. Dit gebeurde omstreeks het elfde uur van de dag, omdat men ervan uitging dat op dat tijdstip een aanval het minst werd verwacht. Maar de Romeinen hadden hier rekening mee gehouden en renen op hen af nog voor een aanval kon worden uitgevoerd, beletten hen over de fortificaties te klimmen of de eromheen gebouwde muur de schaden. Er ontstond een fel gevecht waarin aan beide zijden moedig werd gevochten. De Romeinen toonden hun moed en vaardigheden in de oorlog, en de Joden toonden e n onbedwingbare hartstocht. De Romeinen vochten uit angst voor schande en de Joden uit noodzaak. Het zou voor de Romeinen een grote schande geweest zijn verstrikt te raken in het Joodse net. Terwijl de Joden slechts konden hopen zichzelf te redden, en d at inderdaad gelukt zijn als zij de Romeinse muur hadden kunnen slechten. En iemand met de naam Pedanius, een lijd van de ruiterij, toen de Joden al waren verslagen en teruggedrongen waren naar de vallei, gaf zijn paard de sporen, en trapte naar de vijand terwijl hij in volle snelheid voortreed. Deze man had een zeer robuust lichaam en was god bewapend. Deze Pedanius boog zo diep op zijn paard, zelfs in volle galop, dat hij in staat was met zijn rechterhand rake klappen kon uitdelen, hij was een zeer goed ruiter. Deze man greep zijn prooi en bracht ze naar Titus. Titus bewonderde de man vanwege zijn kracht en moed, hij gaf bevel dat de gevangenen ter dood moesten worden gebracht vanwege hun pogingen en ging zelf verder met de belegering van de tempel en het toezicht op de werkzaamheden aan de dammen.

9. Intussen waren de Joden behoorlijk in verwarring door de gevechten die zij moesten voeren, en die bovendien steeds feller werden, en kropen naar de heilige huizen op een manier alsof zij geen ledematen meer hadden. Zij zetten de noordwest hoek van de Antonia in brand en braken een deel van de arcade's af, om vandaar uit het heiligdom in brand te kunnen steken. Twee dagen daarna, op de 24ste dag van de maand Panemus ofwel Tamuz, zetten de Romeinen een aangrenzende arcade in brand. De Joden haalden toen de daken ervan af. Ze deden echte niets aan de brand in de buurt van de Tempel, en gingen ervan uit dat een en ander in hun voordeel zou uitwerken. De gevechten om de Tempel gingen echter gewoon door en werden gekenmerkt door aanhoudende uitvallen tegen elkaar.

10. Er was onder de Joden en man van lage afkomst en hij had en walgelijk uiterlijk. Hij werd door zijn familie zelfs niet gerespecteerd, zijn naam was Jonathan. Hij ging naar het monument van de hogepriester Jochanan, en deed daar vele onbeschaamde uitspraken naar de Romeinen en daagde hen uit tot een duel met een van hun beste soldaten. Veel van hen lachten om hen en haalden hun schouders op, terwijl een aantal van hen toch wel bang voor hem was. Sommige van hen hadden wel een beetje gelijk, want het paste hen niet te vechten met een man die graag wild sterven. Het gaf immers geen glorie een gemakkelijke overwinning te behalen, terwijl altijd nog het risico er was te verliezen, wat schande zou betekenen. Dus was er niemand die inging op de uitdaging van deze man, waardoor deze Jood hen uitmaakten voor lafaards, waarbij nog komt dat hijzelf een hooghartig man was met grote verachtring voor alles wat Romeins was. Een man van de ruiterij, Pudens, kon zijn ergernis voor de onbeschaamdheden niet langer bedwingen, en wellicht uit arrogante, en mogelijk ook wel door de kleine

afmetingen van deze Jood, op hem afrende, maar pech had en verraden werd door het noodlot. Want hij viel, en toen hij op de grond lag, kwam Jonathan naar hem toe lopen, en sneed hem de keel door, en toen hij bij het dode lichaam stond, nam hij het zwaard en het schild van de dode, en maakte daarop de Romeinen belachelijk. Totdat ten laatste Priscus, een centurion, e en pijl op hem afschoot terwijl hij de lachebek speelde en heen en weer huppelde. De pijl van Priscus doorboorde hem. Waarop ween schreeuw klonk van Joden en Romeinen, echter met uiteenlopend redenen. Jonathan werd duizelig door de pijnen en viel op het lichaam van zijn tegenstander, als voorbeeld van het feit hoe tijdelijk succes kan zijn.

HOOFDSTUK 3. AANGAANDE EEN DIE WERD BEDACHT DOOR DE JODEN, EN WAARDOOR ZIJ VEEL ROMEIN VERBRANDEN. EN NOG EEN BESCHRIJVING VAN DE VERSCHRIKKELIJK HONGERSNOOD DIE IN DE STAD HEERSTE.

1. De opstandelingen die in de Tempel waren, trachtten dagelijks de soldaten die aan de dammen werkten terug te slaan, en op de 27 ste dag van de maand Panemus ofwel Tamuz, ontwierpen zij de volgende krijgslist: ze vulden het westelijk deel tussen de draagbalken met droog materiaal, voegden daar pek en bitumen aan toe, en trokken zich daarna teug van die plek, alsof ze vermoeid waren en veel pijn te lijden hadden. Waarop de Romeinen hen achtervolgden, vanwege hun haat, en ladders tegen de arcade's plaatsten en plotseling te voorschijn kwamen. Maar de meer voorzichtige van hen, die met alles rekening hielden, bleven waar zij waren. De arcade echter was vol met hen die daar via ladders gekomen waren. En op dat moment staken de Jo den die in brand. De vlammen sloegen plotseling toe en veroorzaakte paniek bij hen die zich omgaven zagen door het vuur. Als gevolg daarvan sprongen velen naar beneden, de stad in, en anderen kwamen terecht te midden van hun vijanden in de Tempel. Velen vielen ook op hun eigen mannen en braken daardoor hun ledematen. Maar een groot aantal die terug wilden vechten werden gehinderd door de vlammen verhinderd bij de vuur. Sommigen wilden het vuur bestrijden met hun eigen zwaard. Het vuur was echter zo snel en zo groot dat zij zouden omkomen. Wat Titus zelf aangaat, hij kon niet aanzien dat zijn soldaten omkwamen, maar zij waren wel op eigeninitiatief in actie gekomen terwijl er geen opdracht voor was, omdat er geen hulp beschikbaar was. Toch vonden z ij die omkwamen enige troost in de gedachte dat iedere kon zien hoe dapper zij waren en voor welke zaak zij streden. Titus schreeuwde naar hen terwijl hij heen en weer liep, en moedigde hen aan die de mannen wilden ontzetten. Ieder van hen stierf vrolijk, en noemden de naam van Titus als ontvingen zij een prachtig grafmonument. Sommigen werden gered uit de vlammen, maar slechts om te ontdekken dat zij nu omringd waren door Joden. En hoewel zij zich dapper verzetten tegen de Joden, was het een ongelijke strijd en stierven zij allen.

2. Ook was er nog een jonge man, met de naam Longus, die zich zeer bijzonder onderscheidde in de moeilijke omstandigheden en terwijl iedereen een monument verdiende, hij het meer verdiende dan alle anderen. Zelfs de Joden bewonderden deze man maar wilde hem maar al te graag doden. Daarom probeerden ze hem over te halen naar beneden te komen waarbij zij garanties gaven voor zijn leven. Maar Cornelius, zijn broer, zei hem dat niet te doen en zijn glorie en die van de Romeinen niet te verspelen. Hij gehoorzaamde aan dit laatste advies, nam zijn zwaard in beide handen en doodde zichzelf. Toch was er iemand onder hen, ene Antonius, die ook omringd was door het vuur maar hij ontkwam door zijn subtiliteit. Hij schreeuwde naar Lucius, een van zijn

medesoldaten, die een tent met hem deelde, en zei tegen hem: ik benoem je tot erfgenaam van alles wat ik bezit als je me opvangt. Hierop ving hij hem op. Antonius wierp zichzelf naar hem en redde zijn eigen leven, terwijl hij die hem opvang verpletterd werd op het stenen plaveisel, dor het gewicht van de ander, hij stierf onmiddellijk. Dit tragische ongeluk maakten de Romeinen bedroefd, maar het zorgde er ook voor dat zij meer op hun hoede werden voor valstrikken van de Joden, door welke zij nu veel schade hadden geleden, en ook door hun onbekendheid met de omgeving en het karakter van de inwoners van de stad. Nu de arcade's waren verbrand, tot aan de toren van Jochanan, die hij gebouwd had tijdens zijn strijd tegen Simon, tegen over de poort Xystus, haalden de Joden ook de rest ervan neer. Maar de volgende dag verbrandden de Romeinen de noordelijke arcade's geheel, ook die welke over de Kidron was gebouwd. Het geheel van de dipte gaf nu een angstaanjagende aanblik. Dit was de staat waarin de Tempel inmiddels verkeerde.

3. Inmiddels nam het aantal slachtoffers van de hongersnood toe op een verschrikkelijke manier. Als er ergens maar iets gevonden werd dat op voedsel leek, ontstond er onmiddellijk een gevecht, waarbij zelfs de meest dierbare vrienden vochten met elkaar om voedsel. Men wilde niet geloven da zij die stierven geen voedsel meer hadden, en de rovers bleven grondig onderzoeken of er ook maar iets verborgen kon zijn en zelfs werden velen ervan verdacht te doen alsof ze dood waren. Neen, deze rovers waren zeer gierig en renden overal rond als gekke honden en leunden tegen de huizen als beschonkenen. Ze waren zelfs in staat twee of driemaal per dag hetzelfde huis binnen te rennen op zoek naar voedsel. Hun honger was dusdanig onverdraaglijk, dat ze gedwongen waren op van alles te kauwen, en dingen aten waar zelfs een dier de kop van wegdraait. Zelfs riemen en schoeisel waren voedsel geworden. Het leer dat aan hun schilden zat werd gegeten, zwepen waren ook al voedsel geworden. Zelfs werd textiel gegeten en het werd daardoor nog duur ook. En klein lapje kostte al gauw een kwart drachme. Maar waarom beschrijf ik de schaamteloze schaamteloosheid die de hongersnood bracht aan mensen waardoor zij de meest vreemde dingen gingen eten? Terwijl het mijn doel is de geschiedenis te beschrijven die door geen ander beschreven is, noch door Grieken noch door Romeinen! Het is vreselijk om er over te moeten spreken en het gehoorde valt nauwelijks te geloven. Geheel uit eigen wil laat ik een aantal rampen weg die ons troffen, opdat ik mij beter kan wijden aan het overzicht van de geschiedenis, waarvan zoveel ooggetuigen zijn. Daarnaast is het wel zo dat niemand mij dankbaar zou zijn als ik lichtvaardig zou omgaan met de ellende die mijn land heeft moeten ondergaan.

4. Er was een vrouw die over de Jordaan woonde, haar naam was Miriam. Haar vader was Eleazar, uit het dorp Bethezob, wat de *de huizen van Hyssop* betekent. Zij was van grote waarde voor haar gezin en was rijk, en was uit Jeruzalem gevlucht met de rest van de menigte toen die voor de eerste keer werd belegerd. De andere bezittingen van deze vrouw waren eerder geroofd zoals die welke zij had meegebracht uit haar huis in Perea, en naar de stad gebracht. Het voedsel dat zij als voorraad had was door de roofzuchtige honden al gestolen in de tijd dat zij dagelijks haar huis binnenvielen. Dit alle maakte de vouw zo boos dat zij de rovers verwijten maakte en roofzuchtige wolven noemde, waardoor de rovers weer kwaad op haar werden. Maar niemand van hen, hetzij uit verontwaardiging, hetzij uit respect, durfde de vrouw het leven te benemen. En als zij voedsel vond, gaf zij dat aan anderen en hield niets achter. Maar nu was het onmogelijk geworden voedsel te v inden, terwijl de hongersnood haar door hart en nieren sneed, en haar woede zelfs haar honger oversteeg. Zij ging slechts te rade bij haar woede en

honger. Toen deed ze een hoogst opmerkelijk iets. Ze pakte haar zoon, die nog gezoogd werd en zei: o, jij armzalig kind! Hoe kan ik je beschermen tegen deze oorlog, deze honger en deze opstand? Als we de oorlog met de Romeinen overleven worden we slaven, maar de hongersnood zal ons verslaan voordat we slaven zullen worden. En de opstandelingen zijn een erger vijand dan die andere twee samen. Kom! Wees jij mijn voedsel en uit je woede tegen deze schurken. Wordt spreekwoordelijk voor de wereld, alles wat we nu willen is het einde van de rampen over de Joden. En zodra ze dat gezegd had, doodde zij haar zoon, roosterde hem, at de helft op en verborg de andere helft. Op dit moment kwamen de rovers binnen, en roken de geur van geroosterd vlees. Waarop zij dreigden haar de keel door te snijden als zij niet zou vertellen waar zij voedsel had verborgen. Ze antwoordde dat ze een uitstekend deel voor hen bewaard had en liet hen zien wat ze van haar zoon over had. Hierop werd men aangegrepen door walging en ontzetting en stonden verbaasd te kijken toen ze tegen hen zei: dit is mijn zoon en ik heb het zelf gedaan! Kom en eet van dit voedsel. Ik heb er zelf al van gegeten, doe niet alsof je zwakker bent dan een vrouw of gevoeliger als een moeder! Maar als het jullie allemaal teveel is, en mijn offer afschuwelijk vind, waarvan ik de helft al heb gegeten, laat dan de andere helft voor mij staan. Waarna de mannen bevend het huis verlieten en waren nog nooit zo bang geweest en lieten de rest achter voor de moeder. Het nieuws van dit gebeuren ging door de gehele stad. En terwijl iedereen met afschuw vervuld was en beefde, zei men dat zoiets nog niet eerder was gehoord. Degenen die zwaar te lijden hadden van de honger verlangden te sterven, en zij die al gestorven waren werden gelukkigen genoemd, omdat zij de huidige ellende niet meer hoefden meemaken.

5. Dit bedroevende gebeuren kwam ook snel ter ore van de Romeinen, van wie sommigen het wilden of konden geloven, terwijl anderen medelijden met de Joden kregen. Maar er waren er ook die nog veel meer haat kregen tegen de Joden. Maar Titus verontschuldigde zichzelf voor God over deze aangelegenheid, en zei dat hij vrede had aangeboden en vrijheid voor de Joden, en vergeving voor hun onbeschaamde praktijken. Maar dat ze in plaats van een overeenkomst voor opstand hadden gekozen. En in plaats van vrede oorlog wilden. En in plaats van overvloed voor honger. En dat ze met hun eigen handen delen van de Tempel in brand hadden gestoken, de Tempel die hij zou graag heel zou houden. En het daarom verdienden dat ze nu het meest vreemde en walgelijke tot voedsel hadden. Dat echter deze afschuwelijke actie, die van het eten van een eigen kind, bestraft zou moeten worden met de algehele onderwerping van hun land, en dat men het leven niet verdiende en nog minder het zonlicht in een land waar moeders zo aan hun voedsel kwamen, hoewel een dergelijke daad door een vader minder afschuwelijk genoemd kon worden. Op het moment dat hij dit allemaal zei werd het duidelijk in welke mate van radeloosheid hij verkeerde. Het kan ook niet worden verwacht dat een man zich kan inhouden als hij niets anders gedaan heft dat de stad willen redden van de ondergang, en het enige dat hij verlangde de inkeer van de opstandelingen was.

HOOFDSTUK 4.
TOEN DE DAMMEN KLAAR WAREN, EN DE STORMRAMMEN WAREN GEBRACHT, EN NIETS KONDEN DOEN, GAF TITUS OPDRACHT DE POORT BIJ DE TEMPEL TE VERBRANDEN. KORTE TIJD DAARNA STONDEN OOK DE HEILIGE HUIZEN IN BRAND, ZIJ HET ZONDER TOESTEMMING VAN TITUS.

1. Twee van de legioenen hadden de dammen klaar op de 8 ste dag van maand Lous (Ab). Waarop Titus bevel gaf de stormrammen in stelling te brengen, tegenover het westen van de Tempel. Voordat deze gebracht werden had een andere, zeer sterkte stormram, zes dagen lang de muur geramd, zonder enig resultaat. De grote stenen en hun goede verbindingen waren sterker dan de ram, waardoor de muur niet week. Andere Romeinen ondermijnden de funderingen van de noordelijke poort, en na verschrikkelijk vel moeite slaagden zij erin enige stenen te verwijderen, maar de poort was zo sterk dat deze niet instortte en onbeschadigd bleef staan. Totdat de werklieden, uit wanhoop door alle mislukte pogingen, de ladders tegen de arcade's plaatsten. Hierbij werden ze niet door de Joden gehinderd, maar toen ze boven kwamen werden ze aangevallen en bestreden. Sommigen van hen werden naar beneden gegooid en ook werden de ladders omvergegooid. Anderen werden op de ladders gedood. Anderen werden met het zwaard gedood terwijl ze nieuwe pogingen deden en daarbij onbeschermd waren omdat ze geen schilden bij zich hadden. Sommige ladders werden om ver gegooid terwijl ze vol waren met gewapende mannen. Tegelijkertijd werd er een grote slachting onder de Joden aangericht terwijl zij de machines bestreden en ze onklaar wilden maken. Toch namen de Joden de machines uiteindelijk in bezit en doodden zij hen die de ladders beklommen, waardoor te rest geïntimideerd raakt en zich terugtrokken. Hoewel geen enkele Romein stierf voordat hij dappere daden had gedaan. Van de opstandelingen vocht men eveneens dapper zoals eerder gedaan was, zoals door bijvoorbeeld Eleazar, de broer van Simon de tiran. Maar toen Titus zag dat door deze pogingen teveel van zijn mannen sneuvelden, gaf hij opdracht de poorten in brand te zetten.

2. Intussen deserteerde Ananus, die uit Emmaüs kwam, de meest bloeddorstige wachter van Simon, en Archelaüs, de zoon van Magadatus, die hoopten op vergeving omdat ze deserteerden in een tijd dat de Joden aan de winnende hand schenen. Titus vertrouwde hen niet en verdacht hen van bedrog. En nadat hij geïnformeerd was over hun barbaarsheden onder de Joden, wilde hij bevel geven hen onmiddellijk te doden. Hij vertelde hen dat ze slechts gedreven werden tot desertie omdat ze radeloos waren en slechts lijfsbehoud zochten. En dat niet verdienen gespaard te worden, omdat hun stad al in brand stond en ze alleen daarom waren gedeserteerd. Echter, de waarborgen die hij had beloof wonnen het van zijn verontwaardiging, en hij liet hen in leven, hoewel ze scherp bewaakt werden en niet de voorrechten ontvingen die andere gevluchte hadden. De soldaten hadden de poorten al in vuur gezet en het zilver waarmee ze belegd waren stond vrij snel toe dat de vlammen het hout bereikte, vanwaar het zich verspreidde. Toen zagen de Joden overal de vlammen, en de moed zonk hen in de schoenen, waarop iedereen haast maakte, ofwel met zijn eigen verdediging, ofwel om van een afstand toe te kijken. Ze waren echter niet bedroefd over dit gebeuren, omdat er nu betere tijden aanbraken. En hoewel de Heilige huizen al in brand stonden werd slechts hun hartstocht tegen de Romeinen geblust. Dit vuur ging door, de gehele dag en ook de volgende. Want men was niet in staat alle arcade's tegelijk in brand te zetten, maar slechts stuk voor stuk.

3. Maar dan, de volgende dag, gaf Titus bevel het vuur te doven, en een brede weg te maken op zijn legioenen beter te kunnen laten marcheren en verzamelde zijn bevelhebbers. Zij die vergaderden waren de zes belangrijkste bevelhebbers, Tibérius Alexander, de bevelhebber van alle voetvolk. Met Sextus Cerealis, de bevelhebber van het vijfde 5 legioen. En Larcius Lepidus, de bevelhebber van het 10 de 10 legioen. En Titus Frigius, de bevelhebber van het 15 de legioen, ook was er Eternius, de leider van het tweede legioen dat van Alexandria gekomen was. En Marcus Antonius Julianus,

gezant van Judea. Na hen kwamen de andere gevolmachtigden en de tribunen. Titus stelde voor dat men hem advies zou geven over wat t doen met de Heilige huizen. Sommigen van het meenden dat het best gehandeld kon worden op grond van de algemeen gelden de oorlogswetten, en ze dus afbreken omdat men ervan uit moest gaan dat de Joden nooit zouden ophouden opstandig te zijn terwijl die huizen er nog stonden. Omdat dat ook de plek zou blijven waar ze altijd bij elkaar konden komen. Anderen waren van mening, dat in geval de Joden zouden beloven de wapenen verder te laten rusten, de gebouwen gespaard konden blijven. Maar zou men blijven vechten, dan zou men altijd nog tot verwoesting kunnen overgaan. Omdat het dan niet meer een heilige plaats zou zijn, maar een fort. En dat ze het dan zelf in band zouden moeten steken omdat zij er dan zelf de oorzaak van waren. Maar Titus zei dat, hoewel de Joden inderdaad vanuit die heilige huizen gestreden hadden, men geen wraak mocht nemen op onschuldige gebouwen, maar op de daders zelf. Bovendien zou het niet eenvoudig zijn wezen zo groot gebouw te verbranden en zou het een vergissing zijn dat te doen, het zou de Romeinen eerder sieren als zij het lieten staan. Fronto, Alexander, Cerealis zagen in da Titus gelijk ha d en verklaarden het met hem eens te zijn. Toen vertrok iedereen en Titus gaf bevel aan de bevelhebbers dat de legers zich rustig moesten houden. Maar dat zij de meest geschikte mannen gereed moesten houden voor een aanval. Verder gaf hij bevel dat daar voor geselecteerde mannen uit de cohorten naar de ruïnes moeten gaan om het vuur te doven.

4. Het is zeker waar dat de Joden vermoeid raakten en ook danig vertwijfeld door de aanhoudende aanvallen. Maar de volgende dag verzamelden zijn hun mannen weer en renden met dapperheid af op de mannen die de Tempel bewaakten, bij de oostpoort, en dat vond plast omstreeks het tweede uur van de dag. Deze bewakers vingen de aanval op met grote moed, en beschermden zich met hun schilden als waren zij een muur en men ging dicht bij elkaar staan. Toch was het duidelijk dat ze dit niet lang zouden volhouden, maar het zouden verliezen van deze overmacht van de aanvallers, en hun hartstocht. Echter, Titus zag vanaf de Antonia, dat de groep het zou gaan verliezen en stuurde ruiterij om hen bij te staan. De Joden bleken niet in staat hier antwoord op te geven en velen van het werden op de vlucht gejaagd. Maar toen de Romeinen wilden vertrekken, draaiden de Joden zich om en bestreden hen. En toen de Romeinen de aanval o vernamen, werden de Joden opnieuw verjaagd en sloten zichzelf op in de binnenhof van de Tempel. Dit vond plaats omstreeks het vijfde uur van de dag.

5. Titus ging weer naar de Antonia, en besloot de volgende dag de Tempel te bestormen. En wel in de morgen, met zijn gehele leger en dan een kamp op te slaan rondom de heilige huizen. Maar het zou duidelijk worden dat God allang Zijn oordeel over die plaats had uitgesproken en het veroordeeld. En dat nu die onafwendbare dag was aangebroken. Het was de 10de dag van de maand Lous (Ab), dat de eerste Tempel verbrand was door de koning of Babel. Hoewel nu de brand was aangestoken door de Joden zelf. Want na het terugtrekken van Titus bleven de Joden even rustig en daarna vielen de Romeinen aan, toen degen en die de heilige huizen bewaakten hen gingen bestrijden die het vuur wilden blussen. Maar deze Romeinen verjoegen de Joden tot voorbij de heilige huizen. Op welk moment een van de soldaten - zonder dat hij daar opdracht voor had, en zonder angst voor de gevolgen van zijn handelen - onder een welhaast goddelijke woede aanval, een brandend stuk materiaal greep, en opgetild door een andere soldaat, dat brandende materiaal door een gouden ram gooide, waarachter een kamer was aan de noordzijde. Toen de vlammen opstegen uitten de Joden een kreet en renden toe om het vuur te blussen. Nu spaarden ze hun eigen leven niet, en lieten

zich door niets tegenhouden omdat de Heilige Plaats gevaar liep, die zij hadden moeten bewaken.

6. Iemand kwam naar Titus toe rennen en vertelde hem over het vuur dat uitbrak toen hijzelf rustte in zijn tent na het strijden. Waarop deze in grote haast opstond en naar het Heilige Huis rende om het vuur te laten blussen. Hij werd gevolgd door zijn bevelhebbers en door de legioenen, die allen stomverbaasd waren. Er was ter plekke een groot tumult en kabaal zoals heer gebruikelijk is als een zo groot leger in actie komt. Toen gaf Titus, met een luide schreeuw en het opheffen van zijn hand, opdracht het vuur te doven. Maar ze hoorden niet wat hij zei, hoewel hij hard schreeuwde, het geluid van zijn stem werd overheerst door het lawaai van andere geluiden. Ook viel het opheffen van zijn hand niet op, omdat zij betrokken waren bij gevechten en daar hun aandacht bij nodig hadden. Daarbij kwam nog dat de legioenen meer aangedreven werden door ijver en hartstocht, dan door het luistere naar bevelen. En terwijl zij in de Tempel samendromden, werden er veel in de drukte vertrapt, terwijl er ook veel op de ruïnes vielen, die gloeiend heet waren en rookten. En toen ze dichtbij de Heilige Huizen aankwamen, hoorden zij de orders van Titus niet meer. Maar ze werden aangemoedigd door hen die het gebouw in brand hadden gestoken. Wat de opstandelingen betreft, ook zij waren zeer verslagen e n wilden meehelpen het vuur te doven. Ze werden echter verjaagd of gedood. Een groot deel van het volk, dat zich niet konden verdedigen zonder wapenen, werden de keel doorgesneden of gevangen genomen. Om het altaar lagen de dode lichamen op elkaar gestapeld, en van de treden stroomde het bloed, waarbij nog kwam dat er ook velen van bovenaf naar beneden waren gevallen of gegooid en zo de dood hadden gevonden.

7. En nu, omdat Titus niet meer in staat was het vurige enthousiasme van de soldaten te beteugelen, en het vuur verder en verder ging, ging hijzelf naar de Tempel met zijn bevelhebbers en zag zelf wat daar allemaal gebeurde. Wat hij zag was veel intensiever dan wat zijn boodschappers hem hadden verteld en niet minder dan wat wijzelf geloofden. Maar omdat de vlammen de Tempel zelf nog niet hadden bereikt, en nog niet verder waren dan de bijgebouwen, en Titus meende dat de Tempel zelf wellicht nog gespaard kon blijven, gaf hij opdracht het vuur te blussen en zei hij tegen Liberalius, de centurion, en een van de speerwerpers die bij hem stond, de soldaten weg te jagen en hen tot rust te brengen. Toch waren ook hun hartstochten groter dan het respect dat ze voor Titus hadden, en ook de haat tegen de Joden was te groot. Bovendien, de hoop op plundering zette velen aan gewoon door te gaan ook al omdat ze hoopten dat alle plaatsen in de stad vol met geld zaten, omdat ze in de Tempel grote hoeveelheden goud zagen. En daar kwam nog bij dat een van hen Titus in de weg liep toen hij de soldaten tot bedaren wilde brengen, terwijl hij een fakkel in het donker gooide en die bij de Tempelpoort terechtkwam. Toen barstte de vlammen los, ook in de Tempel zelf, waarop de bevelhebbers zich terugtrokken en ook Titus dat deed. De soldaten verder nog iets verbieden was volslagen zinloos. En zo ging de Tempel in vlammen op, zonder dat Titus het daar mee eens was.

8. Iedereen vond het jammer dat dit prachtige bouwwerk in vlammen opging, omdat het ook een van de meest bewonderenswaardige bouwwerken van de wereld was, zowel vanwege de structuur, als vanwege de afmetingen, en de enorme schatten die erin lagen, en vanwege de heiligheid ervan. Toch kan men zich troosten met de gedachte dat het noodlot het zo bepaald had, dat het onafwendbaar was. Toch kan men slechts verwonderd zijn oor wat betreft de accuratesse van het tijdstip waarop dit gebeuren

plaatsvond. Want in dezelfde maand en op dezelfde dag werd ook de eerste Tempel verwoest door de Babyloniërs, zoals ik al verteld heb. Het aantal jaren tussen de eerste bouw door koning Salomo, en de verwoesting in het tweede jaar van de regering van Vespasiánus, zijn totaal 1.330 jaar en zeven maanden en 15 dagen. En vanaf de bouw van de tweede Tempel door Haggaï, in het tweede jaar van koning Cyrus, tot de verwoesting onder Vespasiánus, zijn 639 jaar en 45 dagen.

HOOFDSTUK 5. DE GROTE ONTREDDERING WAARIN DE JODEN WAREN NA DE VERWOESTING VAN HET HEILIGE HUIS. AANGAANDE EEN VALS PROFEET, EN DE TEKENEN DIE VOORAF GINGEN AAN ZIJN ONDERGANG.

1. Terwijl het Heiige Huis in brand stond, werd alles geplunderd en tienduizenden gedood Er was geen enkel ontzag voor leeftijd, geslacht of waardigheid, iedereen, kleine kinderen, bejaarden, priesters, ze werden allen zonder enige terughoudendheid gedood. Zo dat deze oorlog toesloeg over allen en ook allen vernietigde. AL smeekte men om het leven, men werd gedood en zeker zij die nog de moed hadden zich te verdedigen. De vlammen verspreidden zich snel en het geluid van de vlammen vermengde zich met het kreunen van de slachtoffers. Omdat de heuvel een vrij hoge was en de Tempel, een groot gebouw, leek het wel of de hele stad in brand stond. Een meer verschrikkelijk geluid en schouwspel is nauwelijks in te denken. Er klonk een geschreeuwd wan de Romeinen die allen opmarcheerden en een kreet van ellende van de opstandelingen die nu omringd waren door vuur en zwaarden. Het volk dat op de muren stond werden verslagen door de Romeinen waardoor er een grote opschudding ontstond. De menigte die in de stad was samengekomen deed mee aan deze uitroepen van ellende. En velen van hen die uitgeput waren door de honger, verzamelden hun laatste krachten en kreunden meer om de Tempel, en probeerden zelfs te schreeuwen van verdriet. De heuvel weerkaatste hun uitroepen van smart. Toch was de ellende zelf groter dan de wanorde. Men zou denken daar de gehele heuvel zelf in brand stond, en bijna zou smelten van de hitte, terwijl de hoeveelheden bloed die stroomden het vuur overtrof en zij die gedood werden talrijker waren dan zij die doodden. De bodem was nergens meer zichtbaar vanwege het aantal doden dat de grond bedekte. Maar de soldaten liepen over de dode lichamen, en achtervolgden hen die trachtten te vluchten. Nu werden de rovers verdreven uit de binnenhof van de Tempel, en hadden erg veel moeite de buitenhof te bereiken om vandaar de stad in te kunnen rennen, terwijl de rest van het volk alle kanten uit vluchtte. Wat de priesters betreft, velen van hen werden tijdens hun vluchtpogingen door Romeinse pijlen gedood. Toen ze met hun vluchtpogingen niets bereikten en zo ook nog werden overrompeld door het vuur, ging men naar de muur en bleef daar. Twee van de priesters bewezen hun dapperheid door er voor te kiezen met de Tempel om te komen, eerder dan te vluchten en het Huis van God in de steek te laten. Hun namen waren Meirus de zoon van Belgas, en Joseph de zoon van Daleus.

2. De Romeinen vonden dat het nutteloos was om de gebouwen rondom de Tempel te sparen en staken alle in brand, samen met de overblijfselen van de arcade's, behalve twee delen daarvan. Een aan de oostkant en een aan de zuidkant. Echter, later werden ook deze verband. Ze verbranden ook de schatkamers, waarin grote hoeveelheden geld, kledingstukken en kostbare voorwerpen waren opgeslagen. Daar lagen de rijkdommen van het Joodse volk opgeslagen, terwijl de rijken in hun woningen zelf schatkamers hadden gebouwd, waarin onder meer kostbaar meubilair was opgeslagen. De soldaten nu naar de buitenhof van de Tempel en verjoegen de 6.000 vrouwen en kinderen die d

aar hun heil hadden gezocht. Maar voordat Titus had besloten wat te doen met deze mensen, of de bevelhebbers enige opdracht had gegeven, staken de soldaten, uit woede, de laatste arcade's in brand. Waardoor er velen omkwamen die naar beneden sprongen en vaak in de vlammen terecht kwamen. Niemand kon ontkomen. Een vals profeet was de aanleiding van de verwoesting van het volk, hij had een proclamatie gedaan in de stad, dat God hen opdroeg naar de Tempel te gaan om daar Zijn wonderbare verlossing te zien. Nu waren er veel van deze valse profeten in die tijd benoemd door de opstandelingen om het volk onder controle te houden, en ook aan en werd gezegd te wachten op het ingrijpen van God. Dit werd gedaan om het volk van vluchten te weerhouden en angsten t e onderdrukken door hoop aan te bieden. Iemand die in ellende zit is gevoelig voor de belofte van hoop. Want als een misleider hem belooft dat hij verlost zal worden, gaat het met de persoon die misère doorstaat, een stuk beter omdat er uitzicht geboden wordt.

3. Zo werden de arme mensen overtuigd door deze misleiders die daarmee God hun leugen in de schoenen schoven. Terwijl men niet lette op de tekenen die meer dan duidelijk waren ten aanzien van de toekomst, maar men sloeg geen acht op deze dingen e n gong voorbij aan wat God te zeggen had. Zo was er een ster in de vorm van een zwaard over de stad en een komeet die een heel jaar bleef staan. Dus, al voor de Joodse opstand, en voor alles waardoor er een oorlog kwam, toen het volk in grote menigten naar het feest van de ongezuurde broden, het Pesach, kwam, op de 8 ste dag van de maand Xanthicus (Nisan), op het 9 de uur van die nacht, scheen er en groot licht rond het Heilige Huis en het altaar, en dat scheen zo sterk dat het welk helder dag leek, en wel een half uur aanbleef. Dit licht scheen een goed teken te zijn voor hen die deze tekenen niet wisten te interpreteren, maar werd door een kenner uitgelegd als een aankondiging van gebeurtenissen die snel zouden komen. Tijdens ditzelfde feest werd een kalf naar de hogepriester gebracht om te worden geofferd maar wierp een jong in de Tempel.
Verder gebeurde het dat de oostelijke poort van de binnenhof van de Tempel, die van brons was en zo zwaar dat 20 mannen hem slechts met moeite konden sluiten, en aan de basis bewapend was met ijzer en vastgezet was aan bouten die diep in en stenen vlier staken, die uit een stuk gemaakt was, uit zichzelf openging omstreeks het zesde uur van de macht. Degenen die de wacht in de Tempel hielden renden naar de kapitein of de tempelwacht en vertelde het hem. Die kwam kijken en met heel veel moeite sloot men de poort weer af. Dit gebeuren werd door het volk uitgelegd als een teken dat God de poort van het geluk voor hen geopend had. Maar de geleerden begrepen dat de veiligheid van het Heilig Huis plotseling verdwenen was. En dat de poort was opengezet voor de vijand. Zij verklaarden openlijk dat dit een teken was van naderende verwoesting. Behalve dit, een paar dagen nat het feest op de 20 ste dag van de maand Artemisius (Iyar), deed zich weer een zeer uitzonderlijk fenomeen voor. Het zou een ongeloofwaardig verslag zijn als er geen oorgetuigen waren geweest en de aangekondigde gebeurtenissen niet snel plaatsvonden daarna. Want, voor zonsondergang, werden wagens en soldaten gezien die op een wolk reden en de stad omringden.
Verder, tijdens het feest dat we Pinksteren noemen, toen de priesters in de nacht nar de binnenhof van de Tempel gingen, zoals hun gewoonte was, om de heilige taken uit te voeren, voelden ze eerst een aardbeving en hoorde ze een goot lawaai als werd er gezegd: komt en laat ons vanhier weg gaan. Maar, wat nog erger was, was ene Jesus, de zoon van Ananus, een landbewerker, die, vier jaar voor de oorlog begon, en eer grote welvaart en rust in de stad was, ook op dat feest kwam, tijdens welk het de gewoonte is

tenten te maken voor God in de Tempel, en plotseling begon te schreeuwen: een stem uit het oosten, een stem uit het westen, een stem van de vier windstreken, een stem tegen Jeruzalem en het Heilige Huis, een stem tegen de bruidegom en de bruid, en een stem tegen dit gehele volk! Dit was zijn schreeuw die hij schreeuwde in alle straten van de stad, de hele dag door. Op een bepaald moment begonnen sommige vooraanstaanden zich te ergeren aan deze man en lieten hem geselen. Hij liet zich echter niet tegenhouden en ging na de geseling gewoon door met zijn schreeuw.
Hierop brachten onze leiders, omdat zij dachten dat hij bezeten was, hem naar de Romeinse gevolmachtigde, waar hij gegeseld werd tot zijn botten zichtbaar werden. Toch vroeg hij niets voor zichzelf, en liet geen traan, maar draaide zich om en zij met emoties geladen stem: *wee u, o Jeruzalem!*
Toen vroeg Albinus, want was toen de gevolmachtigde, hem wie hij was. En waar hij vandaan kwam. En waarom hij dergelijke woorden sprak. Hij gaf echter geen antwoord, maar bleef in zijn emotionele houding zitten. Waarop Albinus besloot dat hij waanzinnig was en hem liet gaan. Gedurende de tijd die passeerde voor de oorlog begon, ging deze man geen contact en aan met anderen en wist niemand waar hij de nachten doorbracht. Hij bleef overdag echter door de straten gaan met zijn, welhaast uit het hoofd geleerde kreet: *Wee, wee u, Jeruzalem!!*
Hij zei geen slecht woord tegen hen die hem sloegen en geen goed woord tot hen die hem brood gaven. Het enige wat hij uitte was zijn kreet, en het meest luid tijdens het feest. Hij hield dit gedrag zeven jaar en vijf maanden vol, zonder hees te worden, of erdoor vermoeid te raken totdat hij de vervulling ervan zag in de oorlog. Iedere keer als hij over de muren liep, schreeuwde hij: *Wee, wee u, Jeruzalem, wee u volk en wee u Tempel!* En voegde daaraan vaak toe: *en wee mijzelf!* Toen kwam er een steen uit een van de slingermachines die hem onmiddellijk doodde. En terwijl hij stief was zijn schreeuw het laatste wat hij zei.

4. Als men deze aangelegenheden nader beschouwt, zal hij ontdekken dat God voor de mens zorgt, en iedere kans aanbiedt om Zijn volk te redden. Maar dat de mens ten ondergaat door de ellende die hij zelf over zich afroept. Want de Joden, door het afbreken van de Antonia, hadden het tempelplein vierkant gemaakt, terwijl in hun heilige geschriften staat dat: de stad en de Tempel genomen zullen worden zodra de Tempel vierkant is. Naar nu, hetgeen de voornaamste oorzaak was van de naderende oorlog, was deze voorzegging. Maar in diezelfde heilige geschriften staat ook dat hun land het leidende centrum van de wereld zal worden. De Joden legden echter alle voorzeggingen in hun eigen voordeel uit en zelfs vooraanstaande mannen lieten zich meeslepen in deze misleiding. Deze voorzegging had het zonder twijfel over Vespasiánus, die heerser over Judea werd. Het is echter niet mogelijk voor de mens zijn noodlot te ontlopen, hoewel dat noodlot vaak lang van te voren gezien wordt of kan worden. Maar deze mannen interpreteerden deze voortekenen naar hun eigen wil en inzicht, en sommigen van hen verachtten deze teken zelfs, totdat de verwoesting van de stad hun eigen domheid bewees.

HOOFDSTUK 6.
HOE DE ROMEINEN HUN STANDAARD DE TEMPEL INBRACHTEN, EN HOE ZE TITUS TOEJUICHTEN. DE TOESPRAAK DIE TITUS DEED TOT DE JODEN TOEN ZE OM GENADE VROEGEN. EN WELK ANTWOORD ZE TOEN KREGEN. EN HOE DAT ANTWOORD DE VERONTWAARDIGING VAN TITUS TEGEN HEN DEED TOENEMEN.

1. Nu de Romeinen, na de vlucht van de opstandelingen de stad in, de Tempel verder lieten branden, en ook alle bijgebouwen, brachten hun machines naar de Tempel bij de oostpoort. Daar werd aan Titus geofferd en werd hij onder veel toejuichingen tot overwinnaar uitgeroepen. De soldaten hadden zoveel goud geplunderd dat de prijs ervan zakte, in Syrië bijvoorbeeld, tot de helft van de eerdere prijzen. Onder de priesters die op de muur van de Tempel bleven zitten bevond zich een jongen die, vanwege de dorst die hij had, van de soldaten garantie voor zijn leven vroeg en zei dat hij enorme dorst had. Deze bewaker, vanwege zijn leeftijd en dorst, gaf hem die garantie, Dus kwam hij naar beneden en dronk water, en vulde de kruik die hij bij zich had, en vluchtte toen naar zijn vrienden. Geen van de wachten kon hem tegenhouden. En scholden hem uit vanwege zijn bedrog. Waarop hij antwoordde: ik heb de overeenkomst niet geschonden. Want de garantie die ik kreeg eiste niet dat ik bij jullie zou blijven, maar was voor mij om naar beneden te kunnen gaan en water te drinken. Beide zaken heb ik gedaan en beseft toen dat ik trouw moest blijven aan mijn taak. Hierop werd hij bewonderd omdat hij zo jong al zo slim was. Na vijf dagen kwamen de priesters, uitgeput door de honger, bij Titus en smeekten hem om hun leven. Maar hij antwoordde dat de tijd van vergeving voorbij was, en dat het Heilige Huis, hun garantie voor overleving, nu verwoest was. En dat het slechts passend was dat de priesters zouden omkomen, samen met hun Tempel. Dus gaf hij opdracht hen te doden.

2. Maar wat de tirannen zelf en hen die bij hen waren aangaat, toen ze zich aan alle kanten omsingeld zagen, en gene mogelijkheden meer tot ontsnappen hadden, wilden ze een mondelinge overeenkomst met Titus. Overeenkomstig de vriendelijkheid van zijn karakter, en zijn verlangen de stad voor een verwoesting te bewaren, ging hij ervan uit dat er nu met de rovers te praten viel, da was ook het advies van zijn vrienden, en ging naar de westkant van de Tempel -hof. Aan die kant waren poorten en een brug die de bovenstad verbonden met de Tempel. Deze brug was het die tussen Titus en de tirannen lag. Terwijl aan weerszijden de menigte stond. Het Joodse volk stond bij Simon en Jochanan, en hoopte op vergeving. En de Romeinen die bij Titus stonden waren nieuwsgierig naar het antwoord van Titus. Titus gelastte zijn soldaat hun woede te bedwingen, hun pijlen niet mee te nemen, en koos een tolk, wat een teken was dat hij de overwinnaar was, en zei: ik hoop dat jullie nu wel genoeg hebt van de ellende waarin jullie land gestort is, omdat jullie geen enkel inzicht hadden in kracht, of in jullie eigen zwakheid, maar als waanzinnigen op een gewelddadige en ondoordachte manier pogingen hebben gedaan waardoor jullie nu i n de ellende zitten en jullie Heilige Huis tot vernietiging hebben gebracht. Jullie zijn mannen die nooit hebben nagelaten opstandig te zijn, als sinds Pompeus I jullie onderwierp, tot op dit moment, nu jullie door de Romeinen veroverd zijn. Hebben jullie vertrouwd op je eigen aantal? En dat terwijl een klein aantal Romeinen al voldoende is om jullie te verslaan? Hebben jullie vertrouwd op bondgenoten? En welke volken zijn er, buiten de grenzen van het Romeinse rijk, die jullie hulp zouden kunnen bied en? Zijn jullie lichamen sterker dan de onze? Jullie weten dat zelfs de sterke Germanen ons dienen! Hebben jullie sterkere muren dan wij hebben? Ik vraag jullie, is er een sterkere muur dan de zee die de Britten omringt? Toch dienen zij Rome. Zijn jullie sterker in moed of zijn jullie bevelhebbers meer dapper? Je zult toch moeten weten dat zelfs Carthago door ons is veroverd! Het kan bijna niet anders zijn dan dat alleen de vriendelijkheid van de Romeinen jullie overmoedig heeft gemaakt. Allereerst hebben wij dit land aan jullie gegeven, en ten tweede hebben jullie zelf koningen mogen benoemen. En ten derde, hebben jullie de wetten van jullie voorvaderen mogen behouden, en hebben wij toegestaan dat jullie je eigen manier van leven hebt mogen voeren. En boven alles hebben wij het goed

gevonden dat jullie aan je God mocht offeren. We hebben jullie daarin niet gehinderd noch enige beperking opgelegd.
Ten laatste zijn jullie zelfs rijker geworden dan wij, en zijn zelfs onze vijanden geworden. Vervolgens hebben jullie een oorlog voorbereid met ons geld. Na al deze weldaden hebben jullie je tegen ons, weldoeners, gekeerd zoals giftig slangen en hebt jullie gif gegeven aan het die jullie vriendelijk hebben behandeld. Ik denk dat jullie de luiheid van Nero hebt veracht, en op het voor jullie goede moment hebt gewacht, maar met slechte bedoelingen, en nu met groter ongeduld dan ooit. Jullie hebben zelfs de hoop gehad dit alles ongestraft te kunnen doen. Toen kwam mijn vader naar dit land, niet om jullie te straffen, maar om te vermanen. Zou hij gekomen zijn om jullie te onderwerpen, dan was deze stad allang verwoest geweest. Hij verwoestte slechts Galiléa en de aangrenzende delen en gaf jullie de tijd om berouw te hebben. Deze menselijkheid hebben jullie uitgelegd als zwakheid, en jullie opstandigheid met die gedachte gevoed. Toen Nero deze wereld verliet, deze jullie zoals waanzinnigen dat doen, en hebt jullie jezelf aangemoedigd om slechte besluiten te nemen, en onze goede besluiten en vriendelijkheden misbruikt. Toen mijn vader en ik weg waren, naar Egypte, hebben jullie de oorlog voorbereid. Ook waren jullie onbeschaamd genoeg op optanden aan te wakkeren toen mijn vader tot keizer werd uitgeroepen, en hebben jullie onze mildheid misbruikt. Maar toen de regering aan mijn vader kwam, en allen andere volken zich rustig hielden en gezante stuurden om mijn vader geluk te wensen, hebben jullie je als onze vijanden late zien. Jullie hebben wel gezanten gezonden, maar naar de volken over de Eufraat o m hen te vragen jullie te helpen bij de opstand. Nieuw muren werden om jullie stad gebouwd, opstanden gebeurden, de ene tiran wedijverde met de andere, en een burgeroorlog brak uit. Een burgeroorlog zo intens, zoals die alleen maar onder slechte mensen als jullie kan plaatsvinden. Ik ben toen naar deze stad gekomen, eigen met aarzeling door mijn vader gestuurd, en hij gaf mij zijn instructies me droefheid. Toen ik hoorde dat het volk van dit land vrede wilde, verheugde ik, mij. Ik heb er bij jullie op aangedrongen de voorbereiding tot een oorlog te staken. Ik heb in het begin zelfs hen gespaard die tegen ons streden. Ik gaf mijn rechterhand als garantie aan deserteurs. Ik hield mij aan mijn beloften. Ik had medelijden met de vluchtelingen die naar mij kwamen. Ik martelde hen die niets anders dan oorlog wilden, zodat wellicht naar vrede zouden verlangen. Met onwilligheid heb ik machines tegen jullie muren opgesteld. Ik verbood mijn soldaten over te gaan tot een slachting, want zij hadden grote haat tegen jullie. Na iedere overwinning drong ik weer aan op vrede, als was ik zelf veroverd. Toen ik naar jullie Tempel kwam, heb ik alle oorlogswetten opzij gezet en weer aangedrongen op vrede, om jullie Heiligdom te kunnen sparen. Ik stond een vredige aftocht toe en veiligheid voor jullie zelf. Als jullie dat hadden gewild, had ik zelfs toestemming geven jullie oorlogszucht ergens anders uit te leven. Toch hebben jullie al mijn voorstellen verworpen en zelf jullie Heilige Huis in brand gezet. En nu, gemene schurken, willen jullie van mij een mondelinge overeenkomst? Met welk doel is het dat jullie zelf het Heilige Huis hebben verwoest? Welke redding kan nog verlangd worden na de vernietiging van de tempel? Zelfs nu staan jullie nog in wapenuitrusting! Je kunt het zelfs niet opbrengen je op te stellen als verzoekers, zelfs niet op dit moment van uitzichtloosheid. O, armzalige schepselen! Waarop kun je nog vertrouwen? Is niet een groot deel van jullie volk dood? Is jullie Heilige Huis niet verdwenen? Is jullie stad niet in mijn macht? Zijn jullie levens zelfs niet in mijn hand? Zien jullie het nog steeds als een eer en moedige daad te sterven? Echter, ik zal jullie waanzin niet tot de mijne maken. Als je de wapen neerlegt en je aan mij overgeeft, z al ik jullie leven sparen. En ik zal handelen als een mild gezinshoofd. Wie geen berouw heeft zal worden gestraft en de rest zal ik aanwenden zoals het mij goeddunkt.

3. Op dit aanbod van Titus antwoordden ze daar niet op in te kunnen gaan, omdat ze gezworen hadden dat niet te doen. Maar ze vroegen toestemming met hun vrouwen en kinderen de stad uit te mogen. Zou zouden dan naar de woestijn gaan en de stad verlaten. Hierop was Titus zeer verontwaardigd, dat ze, terwijl ze al gevangen waren, toch nog de moed hadden eisen te stellen alsof zijzelf overwinnaars waren. Dus gaf hij opdracht bekend te maken dat zij geen hoop meer hadden voor hun veiligheid. En dat hij verder niemand zou sparen, maar hen zou bestrijden met zijn gehele leger. Dat men zichzelf maar moest ziet te redden zo goed als ze konden. Want dat hij hen zou behandelen overeenkomstig de wetten van de oorlog. Dus gaf hij opdracht aan zijn soldaten, die tot op dat moment toe niets hadden gedaan, de stad te plunderen en in brand te steken. De volgende dag zetten zij de stadsarchieven in brand en ook het vergaderhuis dat Ophlas werd genoemd. Het vuur bereikte zelfs het paleis van koningin Helena, dat in het centrum van Acra lag. Ook de lanen werden verbrand en ook de huizen die gevuld weren met dode lichamen van hen die door de honger waren omgekomen.

4. Op diezelfde dag was het dat de zonen en broers van Izates de koning, samen met veel andere waardige mannen, bijeen waren en Titus verzochten aan het de garantie van zijn rechterhand te geven voor hun veiligheid. Hoewel hij erg bood was op allen die overgebleven waren, behield hij toch zijn mildheid, en ontving hij deze mannen. Hij nam hen allen in hechtenis, en bond de zonen van de koning en verdere familie, en nam hen als gijzelaars mee naar Rome, om zich van de rust in dat and te verzekeren.

HOOFDSTUK 7. WAT DAARNA GEBEURDE MET DE OPSTANDELINGEN DIE ZOVEEL SCHURKENSTREKEN HADDEN UITGEHAALD, EN ZOVEEL ELLENDE HADDEN VEROORZAAKT. EN OOK HOE TITUS DE BOVENSTAD INNAM.

1. Nu vluchtten de opstandelingen het koninklijk paleis in, waar velen hun bezittingen hadden opgeslagen, omdat het een sterk gebouw was, ver verdreven de Romeinen vandaar weg. Zij doodden hen die daar bescherming hadden gezocht, wat ongeveer 8.400 personen waren en beroofden hen van wat zij hadden. Ook namen zij twee Romeinen levend gevangen, een ruiter en een soldaat. Zij sneden de keel van de soldaat door, en sleurden hem door de stad, uit wraak op de Romeinen. Maar de ruiter deed een suggestie voor war hun redding zou kunnen betekenen. Waarop zij hem naar Simon brachten. Maar toen bleek dat hij niets te zeggen had, werd hij naar Ardalas, een bevelhebber gebracht om te worden gestraft. Zijn handen werden op de rug gebonden en hij werd geblinddoekt. En daarna werd hij weggebracht om te worden onthoofd. Maar de man voorkwam zijn executie, en rende naar de Romeinen op het moment dat de beul zijn zwaard trok. Nu hij van de vijand gevlucht was, wilde Titus hem niet ter dood laten brengen. Maar omdat hij zich een onwaardig Romein had betoond, werden hem zijn wapenen afgenomen en weggestuurd van het leger. Wat een schande was, erger dan de dood.

2. De dag nadat de Romeinen de rovers hadden verdreven uit de benedenstad werd die in brand gezet tot aan Siloam. De soldaten waren erg verheugd de stad in vlammen te zien. Maar ze misten nu wel de plundering omdat de opstandelingen al hun bezittingen inmiddels hadden overgebracht naar de bovenstad. Zij hadden geen enkel berouw van hun misdaden, zij vonden zelfs dat ze geen enkel kwaad hadden gedaan. Want toen zij

de stad in brand zagen, zetten zij vrolijke gezichten omdat, zoals zij zeiden, een einde aan hun ellende kwam en dat hun dood hun volgende stap zou zijn. Inderdaad, nu er zoveel doden waren gevallen, nu h et Heilige Huis in brand stond, en ook de stad, was er voor de Romeinen niets anders meer te doen dan ook hen te doden. Toch deed Josephus alle pogingen hen te bewegen de stad, of wat daarvan over was, te sparen. Hij sprak tot hen over hun barbaarsheden en andere misdaden en gaf hen het advies te vluchten voor hun redding. Hoewel hun daarbij zelf niets te winnen had dan door het te worden uit gelachen. Als men niet kon komen tot overgave vanwege een gezworen eed, en niet sterk genoeg waren om zich verder te verzetten, omdat zij aan alle kanten omsingeld waren, konden wel hun rechterhand geven als garantie voor het niet verder ondernemen van enige actie. Maar zij verspreidden zich over de stad en legden zichzelf in hinderlagen om hen die naar de Romeinen wilden vluchten, te grijpen. Er werden op de manier velen gevangen genomen en gedood. Anderen waren door de honger te zwak geworden om te vluchten. De dode lichamen werden voor de honden geworpen. Iedere vorm van sterven was meer te verdragen dan omkomen van de honger, waardoor veel Joden, in hun radeloosheid, naar de Romeinen wilden vluchten en ofwel door hun vlucht, ofwel door de Romeinen zouden sterven. Er was in de stad geen plek meer te vinden war geen doden lagen. Alle straten waren bedekt met hen die gedood waren door de honger of door de opstandelingen.

3. De laatste hoop was gevestigd op geheime plekken, zoals grotten en spelonken en ondergronds ruimten om de overleven. Men verwachtte niet dat daar zou worden gezocht. Men wilde, nadat de Romeinen uit de stad vertrokken waren, te voorschijn komen en vervolgens vluchten. Maar dit was niet meer dan een droom van hen. Want ze bleken niet in staat zich te verbergen niet voor de Romeinen en nog minder voor God. Ze waren afhankelijk van de onder grondzee plekken want ze hadden meer in brand gestoken dan de Romeinen zelf. Zij die uit hun huizen waren gevlucht, staken alles in brand, doodden en beroofden verder ieder die zij tegenkwamen. Als zij bij iemand nog voedsel ontdekten, zwolgen zij dat naar binnen, samen met het bloed van de lijken. Het werd zelfs zo erg dat ieder met ieder vocht om het recht te plunderen. Ik durf zelfs te zeggen dat zij zo waanzinnig barbaars geworden waren, dat zij hun eigen lijken nog gegeten hadden.

HOOFDSTUK 8. HOE TITUS DAMMEN ROND DE BOVENSTAD (ZION) BOUWDE EN DEZE KLAAR WAREN, OPDRACHT GAF DE MACHINES DAAROP IN STELLING TE BRENGEN. EN HOE HIJ DAARNA DE GEHELE STAD INNAM.

1. Toen Titus begreep dat de bovenstad te steil was om zo in te nemen, verdeelde hij het bouwen van dammen onder verschillende legeronderdelen, dit vond plaats op de 20 ste dag van de maand Lous (Ab). Het aanvoeren van materialen was een moeilijke taak, omdat alle bomen, zoals ik al verteld heb, op een afstand van vier kilometer van de stad al gekapt waren om de eerdere dammen te kunnen bouwen. Het werk dat uitgevoerd werd door het vierde legioen werd gedaan aan de westkant van de stad, tegenover het koninklijk paleis. Maar het geheel van de hulptroepen, met de rest van de menigte, bouwde n de dam bij de Xystus, vanwaar ze de brug konden bereiken en de toren die Simon had gebouwd als een fort tegen Jochanan toen ze met elkaar vochten.

2. Het was in deze tijd dat de bevelhebbers van Jochanan samenkwamen en bespraken hoe ze zich konden overgeven een de Romeinen. Daarna stuurden ze vijf man naar

Titus, en vroegen aan hem de rechterhand als garantie voor hun veiligheid. Titus veronderstelde dat, als de Idumeeërs eenmaal vertrokken waren, deze groep zich zou overgeven en na enig beraad stemde hij in met hun verzoek en liet de vijf mannen weer teruggaan. Maar toen de Idumeeërs voorbereidingen troffen om weg te marcheren, doorzag Simon het plan, en doodde onmiddellijk de betrokken vijf mannen die naar Titus waren gegaan, zette hun bevelhebbers gevangen, waarvan de meest voorname Jacob, de zoon van Sosas was. Maar menigte van de Idumeeërs, die zelf niet wisten wat ze aan het doen waren, van het nam hij de bevelhebbers gevangen en versterkte daarna de muur en plaatste daarop meer bewakers om te voorkomen dan men zou vluchten. Toch konden zij niet voorkomen dat er nog steeds mensen wegvluchten. Zij werden allen ontvangen door de Romeinen, omdat Titus zelf naliet, in tegenstelling tot zijn eerder opdracht, hen te laten doden, en ook omdat de soldaten het inmiddels zat waren hen te doden, maar niet minder omdat men hoopte op losgeld van de vluchtelingen. Dus werden de vluchtelingen niet meer gedood, maar als laven verkocht tegen erg lage prijzen, omdat het er zoveel waren en dat terwijl er weinig kopers bleken te zijn. Daarbij kwam nog dat de vluchtelingen vaak bestonden uit hele families. Inderdaad, het aantal te verkopen mensen was onvoorstelbaar groot. Maar een aantal van 40.000 werd gespaard en Titus liet hen gaan waarheen zij wilden.

3. Verder was het een van de priesters, de zoon van Thebuthus, met de naam Jesus, die de garantie had door een eed van Titus, dat hij gespaard zou worden op voorwaarde dat hij bepaalde kostbare voorwerpen uit de Tempel zou leveren, en leverde hem uit de Tempel twee kandelaren, met een tafel, en waterkruik, en een fiool, allen gemaakt van zuiver goud en zwaar van gewicht. Ook leverde hij een sluier en een kledingstuk, met kostbare stenen en een groot aantal andere voorwerpen die in de Tempel werden gebruikt. Ook de schatmeester van de tempel, zijn naam was Pinchas, werd gegrepen, en liet Titus de mantels en gordels van de priesters zien, met een grote hoeveelheid purper en scharlaken die voor het voorhangsel werden gebruikt, en ook een grote voorraad kaneel en cassie en andere postbare specerijen, die na in de juiste verhoudingen gemengd te zijn, dagelijks aan God werden geofferd. Ook werden een groot aantal andere kostbaarheden aan hem geleverd, zoals erg veel versierselen van de Tempel. Deze dingen werden aan Titus geleverd in ruil voor gratie.

4. De dam werd opgeleverd op de zevende dag van de maand Gorpieus (Elul), er was 18 dagen aan gewerkt, waarna de machines erop werden gebracht. Sommigen van de opstandelingen, die wanhoopten de stad te kunnen sparen, trokken zich terug in de citadel. Anderen gingen de onderaardse ruimten in, hoewel een groot aantal zich verdedigden tegen de machines die in stelling werden gebracht. Toch overwonnen de Romeinen hen door hun aantal en sterkte. En, wat nog m eer van invloed was, de Romeinen togen vrolijk aan het werk, terwijl de Joden wanhoopten wen steeds zwakker werden. Zodra een deel van de muur neergeslagen was, en sommige torens ook op instorten stonden, waren en velen die de vlucht namen, waardoor de tirannen erg bang waren, meet dat de situatie rechtvaardigde. Want voordat de vijand door de bressen stormde, waren er al veel gevlucht. Nu kon man deze mannen, die eerst zo vastberaden waren, en volhielden in hun goddeloze daden, verschrikkelijk bang word en, het was bijna pijnlijk om te zien hoe zij veranderden. Zij stormden met goot geweld op de bewakers af, sloegen hen opzij en vluchtten om aan de Romeinen te ontkomen. Maar toe zij zagen dat zij die voorheen betrouwbaar waren, nu wilden vluchten naar alle richtingen, en ook toen men de bewakers kwam vertellen dat de muur gevallen was, terwijl anderen zeiden dat de Romeinen al binnendrongen, en erg dichtbij waren en naar

hen zochten, of die berichten nu juist waren of ingegeven door angst, viel men op het aangezicht en uitte luide jammerklachten en het meest rare gedrag. Iedereen raakte meer dan zenuwachtig en verlamd van angst waardoor zij niet meer in staat waren te vluchten. Dit kan men toeschrijven aan de macht van God, die de mannen alleen liet in hun ellende en aan de kant van de Romeinen stond. Want deze tirannen waren nu geheel beroofd van hun veiligheid en hun mogelijkheden, en kwamen geheel vrijwillig uit de torens, die zo sterk waren dat die onneembaar werden genoemd, en het moet de honger zijn geweest die hen naar buiten dreef. Zo gebeurde het dat de Romeinen, die zo =n grote moeite hadden gehad door de andere muren te komen, een resultaat bereikten dat de machines nooit hadden kunnen bereiken. Want drie van deze torens waren te sterk voor w elke machine dan ook, zoals we al gezegd hebben.

5. Nu men deze torens vrijwillig verliet, of eigenlijk daaruit door God zelf waren verjaagd, en onmiddellijk naar de vallei vluchtte die bij Siloam was, herstelden zij zich even, en renden met geweld op de Romeinse muur af die daar was. Maar zij hadden te weinig moed over om met voldoende kracht een aanval uit te voeren, hun kracht was gebroken door angst en ellende. Ze werden teruggeslagen door de bewakers en verspreidden zich op afstanden van elkaar en vluchtten in grotten en spelonken. De Romeinen waren nu meester van de muren, en plaatsten hun standaards op de torens waarbij zij van vreugde schreeuwden om de overwinning. Het einde was minder moeilijk dan het begin van de belegering. Toen zij de laatste muur in handen kregen zonder enig bloedvergieten, konden zij het nauwelijks geloven. Toen zij niemand tegenover zich vonden, vroegen zij zich af wat die verlatenheid betekende. Maar toen zij de straten ingingen met getrokken zwaarden, overwonnen zij ieder die zij zagen zonder hun zwaarden te gebruiken en zetten de huizen van de gevluchte Joden in brand, en verwoestte de rest. Toen men de huizen wilde plunderen vond men niets ander dan gehele gezinnen die dood waren als gevolg van de honger. Het was een gruwelijk gezicht en men vertrok zonder iets te hebben aangeraakt. Hoewel men medelijden had met de doden, had men die niet voor de levenden, maar zocht men de nog levenden overal, en doodden die waardoor de straten bedekt werden met bloed en lij ken. De stroom van het bloed was zo erg, dat het in sommige huizen het vuur doofde. En hoewel het doden ophield, omdat de Romeinen in de avond vertrokken, ging het vuur door gedurende de nacht. En terwijl allen in brand stond, kwam de 8ste dag van de ma and Gorpieus (Elul) over Jeruzalem, een stad die zoveel te verduren had gehad tijdens de belegering, een stad die altijd zoveel geluk en voorspoed had gekend, waardoor het zelfs de jalousie opwekte van de gehele wereld. Het verdiende al dit onheil niet, het was slechts het gevolg van een slechte generatie en hun goddeloosheden en intense slechtheid.

HOOFDSTUK 9. WELKE BEVELEN TITUS GAF NADAT HIJ INDE STAD GEKOMEN WAS. HET AANTAL GEVANGEN EN HET AANTAL VAN DE OMGEKOMENEN IN DE OORLOG. EN OOK AANGAANDE HEN DIE KONDEN VLUCHTEN IN ONDERAARDSE GROTTEN, ONDER WIE DE TIRANNEN SIMON EN JOHANAN ZELF.

1. Toen Titus naar de bovenstad gekomen was, bewonderde hij de kracht van sommige bouwwerken, maar in het bijzonder de toren welke de tirannen in hun waanzinnig gedrag hadden verlaten. Toen hij de solide structuur, de grote stenen en de perfecte samenvoegingen zag, zei hij: "Zeker, God zelf heeft aan onze kant gestaan in deze

oorlog, en het kan niet anders zijn dat God zelf de Joden uit deze gebouwen heeft verjaagd. Zou een mensenhand deze torens hebben kunnen innemen?"
Zo sprak hij er ook over met zijn vrienden. Hij gaf bevel hen vrij te laten die door de tirannen in de gevangenis waren gezet. Ten laatste, toen hij de gehele stad had verwoest en de muren had afgebroken, liet hij deze torens staan als bewijs van zijn voorspoed.

2. En nu, omdat zijn soldaten vermoeid waren van het doden, en er nog een hele menigte in leven was, gaf Titus bevel niemand meer te doden, behouden zij die bewapend waren, en tegenstand boden, maar dat de rest mocht blijven leven. Maar, behalve diegenen die ze moesten doden, deden ze dat ook met de bejaarden en zieken. Maar zij die in de kracht van hun leven waren en nuttig konden zijn, werden in de Tempel bijeen gedreven en opgesloten in de hof van de vrouwen. Titus liet hen bewaken door een van zijn vrijen en door Fronto, een van zijn vrienden. Hij was het ook die het lot van ieder moest bepalen, overeenkomstig het gedrag van de betrokkene. Deze Fronto doodde iedereen die een opstandeling of rover was, waarbij de een de ander beschuldigde. Maar van de jonge mannen koos hij de langste en de best uitziende uit om het in te zetten voor de triomftocht. De rest van hen die ouder waren dan 17 jaar, bond hij en stuurde hen naar de mijnen in Egypte. Titus stuurde ook een groot aantal van het naar de theaters in de provincies om daar, als een geschenk van die provincies, te worden verslonden door wilde beesten. Maar zij die beneden de 17 jaar waren, werden verkocht als slaven. Tijdens de periode waarin Fronto deze mannen selecteerde stierven er nog 11.000 personen door gebrek aan voedsel. Sommigen van hen kregen geheel geen voedsel uit haar van de bewakers. Anderen wilden niet eens voedsel aannemen. Ook was de menigte, die gebrek aan gaan had, erg groot.

3. Het aantal van hen die in gevangenschap gevoerd werden, was 97.000 personen. Het aantal van hen die tijdens de gehele oorlog omkwamen was 1.100.000 personen, van wie het grootste deel wel Joden waren, maar niet afkomstig uit Jeruzalem. Zij waren uit alle landen gekomen om het feest van het ongezuurde brood, het Pesach, te vieren, en konden niet meer weg vanwege de legers. De stad werd eerst getroffen door ziekten en daarna door de honger waardoor er velen van buiten Jeruzalem de dood vonden. Dat deze stad zoveel menen kon bevatten blijk ook uit de telling van Cestius, die aan Nero wilde aantonen wat de macht van de stad was, en aan de hogepriester had gevraagd en telling uit te voeren. Deze priesters, toen het feest kwam dat Pesach heet, offerden van het 9 de tot het 11 de uur op een manier dat achter ieder offer ten minste tien personen stonden, omdat het onwettig zelfstandig te offeren, terwijl achter sommige offers meer dan 20 personen stonden. Het aantal offers was 256.500. Als we ervan uitgaan dat ieder offer door 10 personen werd gebracht, komen we op 2.700.000 personen die in de stad waren. Want melaatsen, zij de geslachtsziekten hebben en menstruerende vrouwen, en zij die op enige andere manier onrein waren, voor hen was het onwettig en offer te brengen of deel te nemen aan offers. Ook vreemdelingen die gekomen waren om te aanbidden, mochten niet deelnemen aan offers.

4. Deze grote menigte kwam inderdaad uit de meest veraf gelegen plaatsen en een geheel volk was nu gevangen als in een gevangenis en omringd door de Romeinse legers nu de stad bijna overbevolkt was met bewoners. De vernietiging die deze mensen trof, in niet te vergelijken met enige andere ramp die God ooit over de wereld deed komen. Want, om te zeggen wat iedereen weet, de Romeinen doodden sommigen van hen, anderen werden gevangen gnomen, en weer anderen werden gevonden in onderaardse ruimeten, waarop de Romeinen die openbraken en de aanwezigen doodden.

Zij die op deze manier werden gedood, waren meer dan 2.000 personen, deels werden zij gedood door anderen, maar ook waren er die zichzelf doodden, waarbij de honger het meeste slachtoffers eiste. De stank van dode lichamen was het meest bedreigend voor hen die ze moesten vervoeren. Sommigen vluchten ook weg van die taak terwijl andere het juist graag wilden doen vanwege de mogelijkheid kostbaarheden te vinden. Want er werden veel kostbaarheden gevonden in die plaatsen en de hoop op meer maakte iedere vorm van gedrag te rechtvaardigen. Veel van hen die door de tirannen gevangen waren gezet, werden nu vrijgelaten. Want de tirannen hielden hun waanzinnig gedrag vol tot het bittere einde, maar God strafte hen beiden op een manier die rechtvaardig was. Wat Jochanan aangaat, uit noodzaak voor voedsel voor de zijn die me hem in de spelonk waren, smeekte de Romeinen om veiligheidsgaranties, wat hij kort tevoren nog trots had geweigerd. Maar Simon bleef zich verzetten totdat hij gedwongen was zich over te geven, zoals we verder zullen zien. Hij werd apart gehouden voor de triomftocht om daarna te worden gedood. Jochanan werd veroordeeld tot levenslage gevangenschap. Nu zetten de Romeinen de overgebleven delen van de stad in brand en vernietigde alles wat op een muur leek.

HOOFDSTUK 10.
DAT, HOEWEL DE STAD JERUZALEM AL VIJF MAAL WAS VEROVERD, DIT DE TWEEDE MAAL WAS DAT ZIJ WERD VERWOEST. EEN KORT VERSLAG VAN HAAR GESCHIEDENIS.

1. En zo werd Jeruzalem genomen, in het 2 de jaar van de regering van Vespasiánus, op de 8 ste dag van de maand Gorpeius (Elul). Ze was al vijf maal eerder veroverd, maar dit was de tweede mal dat zij werd verwoest. Shishak, de koning van Egypte, en na hem Antiochus, en hem Pompeus, en hen Sosius en Herodes, namen de stad maar verwoestten haar niet. Maar voor dezen, veroverde d e koning van Babylon haar, en maakte haar tot een woestenij, 1.486 jaar en 6 maanden nadat zij was gebouwd. Hij die de stad het eerst bouwde was een machtig man onder de Kanaänieten, en wordt in onze taal Melchizédek, de rechtvaardige koning genoemd. En d at was hij ook! Hierom was hij ook de eerste priester van God, hij bouwde een Tempel en noemde de stad Jeruzalem, die eerder Salem heette. David, de koning van de Joden, verdreef de Kanaänieten en liet de stad door zijn eigen mensen bewonen. De stad werd geheel verwoest door de Babyloniërs, 477 jaar en 6 maanden hierna. En vanaf koning David, die de eerste was die deze stad regeerde, tot aan de verwoesting onder Titus, was het 1.197 jaar. Vanaf de eerste bouw tot aan de laatste verwoesting, is het 2.177 jaar. De grootheid van de stad, de eerbied van alle naties voor deze stad, de grootheid van haar godsdienstige betekenis, het is allemaal niet genoeg geweest om haar tegen deze verwoesting te beschermen. En zo eindigt de belegering van Jeruzalem.

DE OORLOG DER JODEN OF DE GESCHIEDENIS VAN DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

BOEK VII

BEVATTENDE DE PERIODE VAN 3 JAAR. VANAF DE INNAME VAN JERUZALEM TOT AAN DE OPSTAND IN CYRENE

HOOFDSTUK 1.
HOE DE GEHELE STAD JERUZALEM WERD AFGEBROKEN, BEHALVE DRIE TORENS. EN HOE TITUS ZIJN SOLDATEN TOESPRAK, EN BELONINGEN UITDEELDE EN EEN GROOT DEEL VAN HEN ONTSLOEG.

1. Nu, zodra het leger geen mensen meer vond om te doden, en er niets meer te plunderen viel, omdat er niets meer over was op hun woede op te richten, want hadden niets en niemand gespaard, was er voor hen niets meer te doen. Titus gaf nu het bevel de Tempel en de stad geheel af te breken, maar dat zij de drie torens moesten laten staan. Dat waren de Phasaelus, de Hippicus en de Mariamne. Verder moest een deel van de muur aan de westzijde blijven staan. Deze muur werd gespaard om te voorzien in e bescherming voor het achter te laten garnizoen. De torens werden gespaard om het nageslacht te laten zien welk een stad het geweest was. En hoe goed deze gefortificeerd was en hoe groot de vakkundigheid van de Romeinen was die hadden overwonnen. Maar de rest van de muren werd met de grond gelijk gemaakt, zelfs de funderingen werden vernield, en er bleef niets over dat aan een bewoning kon herinneren. Dit was het einde dat over Jeruzalem kwam vanwege de waanzin ven het die zo nodig veranderingen wilden. Deze stad, zo groot, zo prachtig en zo beroemd onder de mensheid, was niet meer.

2. Titus besloot, als bewaking, het 10de legioen achter te laten met een afdeling ruiters en voetvolk. Nadat de oorlog beëindigd was wilde Titus zijn troepen toespreken omdat zij grote daden hadden gedaan, en hen belonen die zich bijzonder onderscheiden hadden. Hij had een groot podium laten opstellen in het midden van w at eerder zijn kamp was geweest, en zijn belangrijkste bevelhebbers stonden daar ook. Hij sprak op een manier die iedereen kon horen en zei tot de troepen dat hij hen dankbaar was voor hun inzet die ze hadden getoond. Hij dankte hen voor de getoonde gehoorzaamheid zelfs in de grootst gevaren gedurende de gehele oorlog, waaraan ze zo moedig hadden meegewerkt. En voor wat betreft de moed die zij getoond hadden, daarmee hadden de macht van hun land vergroot, en hadden het aan ieder duidelijk gemaakt dat niemand de middelen had om Rome te weerstaan, en de Romeinse macht in staat was alles en iedereen te onderwerpen. Verder zei hij dat het redelijk was deze oorlog te beëindigen, omdat deze nu lang genoeg had geduurd en dat rust nu het verlangen van iedereen behoorde te zijn. En dat men zich dapper onderscheiden had en glorie hadden bereikt. Hij uitte verder zijn dankbaarheid aan allen. Hij zei erbij dat hij er zich van bewust was dat ieder zijn vaardigheden ten volle had ingezet en dat met gewilligheid en vrolijkheid. Toch, zei hij, wilde hij onmiddellijk beloningen geven aan hen die het dapperst hadden gevochten, en zich bijzonder hadden onderscheiden en hun wapenen uitermate nuttig hadden gemaakt door hun nobele acties. En dat niemand die de bereidheid had meer pijnen te verdragen dan een ander, zijn beloning mocht missen. Hij wilde zeer zorgvuldig zijn in deze zaak, en dat des te meer omdat dapperheid beloond moest

worden zoals lafheid werd bestraft. 3. Hierop gaf Titus aan hen die de taak hadden de lijsten van grote daden voor te lezen, dat te doen en allen bij name te noemen die zich hadden onderscheiden in de gevechten. Hijzelf was even blij als zij die genoemd werden. Hij zette een houden kroon op het hoofd van hen, een gouden sieraad om de hals en een lange gouden speer. Ook gaf hij voorwerpen van zilver en verhoogde ieder met een rang. En behalve dit, verdeelde hij vrijgevig uit de buit die het resultaat was van de plundering. Nadat hij al deze eerbewijzen had gegeven, en hen alle soorten geluk had gewenst aan het gehele leger, kwam hij van het podium af onder grote toejuichingen aan hem. Daarna offerde hij een dankoffer aan de goden dat bestond uit een groot aantal ossen die hij daarna liet verdelen onder de armen zodat zij en feestmaal hadden. En nadat het feest drie dagen had geduurd, waaraan hijzelf en zijn bevelhebbers deelnamen, zone hij het leger naar de plaatsen waar zij het best konden dienen. Het 10de legioen stuurde hij naar Jeruzalem als bewaking van de stad, en stuurde hen niet terug naar de Eufraat waar vandaan kwamen. En omdat hij zich herinnerde dat het 12de onder Cestus, hun bevelhebber, geweken was voor de Joden, verdreef hij hen uit geheel Syrië, waar ze voordien te Raphanea gelegerd waren,, en stuurde hen naar de stad Meletine, dichtbij de Eufraat, dat binnen de grenzen van Armenië en Cappadócië ligt. Hij meende ook dat het verstandig was twee van de legioenen bij hem zouden blijven totdat hij naar Egypte zou gaan. Hij ging daarna met zijn legers naar Cesaréa dat aan de kust ligt. Daar sloeg hij de rest van de oorlogsbuit op en liet daar ook de gevangenen blijven. Want de winter was een belemmering om naar Italië te zeilen.

HOOFDSTUK 2.
HOE TITUS GROTE SCHOUWSPELEN LIET OPVOEREN IN CESAREA PHILIPPI. AANGAANDE SIMON DE TIRAN, HOE HIJ GEVANGEN WERD GENOMEN, EN APART WERD GEHOUDEN VOOR DE TRIOMFTOCHT.

1. In diezelfde tijd dat Titus Jeruzalem belegerde, ging Vespasiánus aan boord van aan handelsboot en zeilde van Alexandrië naar Rhodes. Hij zeilde in schepen met schep en met drie rijen roeiers. Hij ging in verschillende steden aan land en werd overal met toejuichingen ontvangen, waarna de Ionische zee overstak en in Griekenland aankwam. Vandaar ging hij naar Corcyra lang de kaap van Iapyx, vanwaar hij over land verder reisde. Maar Titus marcheerde van Cesaréa, dat aan de kust ligt, en kwam aan in Cesaréa Philippi, hij bleef daar lange tijd en liet een veelheid van shows opvoeren. Een groot aantal gevangenen vond hier de dood, een deel omdat ze voor de wilde dieren werden gegooid, en aan ander deel dat tegen elkaar moest strijden alsof zij vijanden waren. Hier was het dat Titus het nieuws ontving over de gevangennamen van Simon, de zoon van Gioras, die als volgt plaatsvond. Deze Simon was tijdens de belegering in de bovenstad. Maar toen het Romeinse leger binnen de muren was getrokken, en de stad verwoeste, nam hij zijn meest betrouwbare vrienden met zich mee, van wie sommigen steenhouwers waren, met hen die vaardig waren met ijzeren gereedschap, en een grote hoeveelheid proviand dat voldoende was voor een lange periode. Men ging in een onderaardse spelonk die vanaf de grond niet zichtbaar was. Men kon daar een lange tijd ongestoord blijven. Toen men daar vaste grond ontdekte, groef men een nieuwe grot uit, in de ho op een grote plaats te maken die veiligheid bood als schuilplaats, en mogelijk zelfs een ontsnappingsroute kon bieden in geval van nood. Maar toen men daaraan begon veranderde hun hoop in teleurstelling. Want het werk vorderde zeer traag en het was nog erg moeilijk ook. Zodat hun plannen dreigden te mislukken. En Simon, omdat hij dacht in staat te zijn de Romeinen te misleiden, deed een witte jurk aan, en bond daar ween purperen omhulling overheen, en kwam op de plaats waar de Tempel had gestaan,

te voorschijn. In het begin bleven zij die hem zagen geschrokken staan, maar toen zij naderbij kwamen vroegen zij wie hij was. Simon wilde dat niet vertellen maar vroeg naar hun kapitein. En toen ze wegrenden om hem te roepen, kwam Terentius Rufus, die het bevel ter plekke had, naar Simon toe en hoorde van hem de gehele waarheid. Hij nam hem gevangen en liet Titus weten wat er gebeurd was. Zo strafte God deze man die zijn landgenoten had behandeld als waren het zijn ergste vijanden. En dit terwijl hij niet werd onderwerpen door geweld, maar gaf zich geheel vrijwillig over om te worden gestraft. Simon werd teruggebracht tot zijn zinnen nu hij in handen van de Romeinen gevallen was. Dit uit de grond komen van hem had tot gevolg dat er veel anderen van de opstandelingen werden ontdekt, die zich ook onder de grond hadden verborgen. Maar Simon werd in ketenen naar Titus gebracht toen deze teruggekeerd was naar Cesaréa dat aan de kust ligt. Hij gaf bevel dat hij apart moest worden gehouden voor de triomftocht in Rome.

HOOFDSTUK 3. HOE TITUS BIJ VIERING VAN DE VERJAARDAG VAN ZIJN VADER EN BROER VEEL JODEN LIET DODEN. AANGAANDE HET GEVAAR DAT DE JODEN IN ANTIOCHIË LIEPEN, DOOR DE HANDELWIJZEN VAN ENE ANTIOCHUS, EEN JOOD.

1. Terwijl Titus in Cesaréa was, vier de hij de verjaardag van zijn broer Domitianus op een grootste manier en strafte veel Joden omdat zij hem niet de gepaste eer wilden bewijzen. Het aantal van hen die gedood werden door wilde beesten of verbrand werden, bedroeg meer dan 250.000 personen. Toch leek het dat deze vorm van bestraffing waardoor vele duizenden de dood vonden, niet het verlangen van de Romeinen te bevredigen. Nadat Titus in Berytus aankwam, een stad in Phoenicie, en een Romeinse kolonie, en daar een lange tijd bleef, vierde hij een nog groter feest vanwege de verjaardag van zijn vader, zowel in grootsheid als in kostbaarheid. Ook tijdens dit feest vonden vele gevangen de dood op gelijke manier.

2. Het gebeurde in deze tijd dat de Joden in Antiochíë onder beschuldigingen kwame n te staan en groot gevaar liepen vernietigd te worden omdat er tegen hen een opstand ontstond onder leiding van de bevolking van Antiochíë. Het was laster die het gevolg was van hun voorspoed. Ik voel mij verplicht het te beschrijven, hoewel kort, opdat de hierop volgende gebeurtenissen beter begrepen kunnen worden.

3. Want zoals de Joden over de gehele wereld wonen onder de plaatselijke bewoners, zo zijn er ook goede banden met Syrië omdat het een aangrenzend land is. En wonen er veel Joden in Antiochíë omdat het een grote stad is waar de Joden, vanaf koning Antióchus vrij en in alle rust konden wonen. Want hoewel Antióchus, die Epiphanes wordt genoemd, Jeruzalem verwoestte, en de Tempel beroofde, hebben zijn opvolgers vele giften en geschenken gegeven aan de Joden en hen een eigen synagoge gegeven en hen dezelfde rechten gegeven als de Griekse bewoners. De volgende koningen behandelen het gelijkerwijze, de Joden waren voorspoedig en groeiden in aantal en stuurden kostbare geschenken naar de Tempel en dat deden ze vaak. Ze maakten ook veel bekeerlingen onder de Grieken, en die waren heel oprecht en zagen zichzelf als behorend bij de Joden. Maar in de tijd dat de oorlog begon, en Vespasiánus weer naar Syrië was gezeild, begon er een haat tegen de Joden te groeien. Toen gebeurde het dat bepaalde personen, waaronder Antióchus, een van het Joodse volk, die grote achting genoot vanwege zijn vader, die gouverneur van de Joden in Antiochíë was, naar het theater kwam toen daar veel mensen bijeen waren. Hij werd een informant tegen zijn

vader en beschuldigde hem ervan van plan te zijn de stad Antiochíë in een nacht in brand te willen steken. Hij gaf ook namen van buitenlandse Joden die medesamenzweerders zouden zijn in het uitvoeren van deze plannen. Toen het volk dit hoorde kon het de woede niet bedwingen en eiste dat de genoemden gevangen genomen moesten worden en verbrand, en wel onmiddellijk. Ze stortten zich gewelddadig op de Joden en meenden dat zij door hen te straffen hun stad zouden kunnen sparen. Wat Antióchus betreft, hij moedigde de woede tegen de Joden aan door een demonstratie van zijn bekering en haar tegen de Joodse gewoonten door te gaan offeren aan Griekse goden. Hij haalde de rest over om hetzelfde te doen, omdat men op die manier zou ontdekken wie er Joden waren en dus mogelijke vijanden. En toen het volk van Antiochíë dit uitprobeerden, bleek het dat er slechts weinig meegingen en zij die het niet deden werden gedood. Antióchus zelf kreeg soldaten mee van de Romeinse bevelhebber e n werd een wreed meester over zijn eigen volk. Hij stond hen niet toe op sabbat te rusten maar dwong te werken zoals op iedere andere dag. En hij presteerde het niet alleen in Antiochíë om de sabbat op te heffen, maar ging ook naar andere steden om hetzelfde te bereiken. Een korte periode lukte het hem.

4. Nadat deze tegenspoed de Joden in Antiochíë overkomen was, kwam er een tweede ramp. Want bij een ongeval, waarbij de vierkante markt geheel in vlammen opging, en ook het stadsarchief, en ook het koninklijk paleis door de brand werd getroffen en slechts met de grootste moeite bedwongen kon worden, vond er weer een woedeaanval plaats. Een woedeaanval die de hele stad meesleurde, en waar ook nu weer de Joden beschuldigd werden door Antióchus. Dit bracht het volk van Antiochíë ertoe, omdat zij nu overtuigd waren van dat de ramp die hen nu trof door de Joden veroorzaakt was, de Joden massaal aan te vallen. Het was niet zonder moeite dat Cneius Collegas, de legaat, hen ervan kon overtuigen de zaak voor Caesar te brengen. Want Cesennius Petus, de president van Syrië, was al door Vespasiánus gestuurd. Maar toen Collegas een nader onderzoek had gedaan, ontdekte hij de waarheid uit, en dat was da geen enkele Jood de hand had gehad in de brand. Maar dat het gedaan was door sommige personen die grote schulden hadden en hoopten dat met de brand op de markt en het vergaan van de openbare archieven, ook hun schuld verdwenen zou zijn. Maar de Joden verkeerden lange tijd in onzekerheid voor wat betreft de gevolgen van deze ramp.

HOOFDSTUK 4.
HOE VESPASIÁNUS ONTVANGEN WERD IN ROME. HOE DE GERMANEN ZICH WILDEN AFSCHEIDEN VAN ROME, MAAR WERDEN ONDERWORPEN. HOE DE SARMATIANEN MYSIE OVERROMPELDEN, MAAR GEDWONGEN WERDEN ZICH TERUG TE TREKKEN NAAR HUN EIGEN LAND.

1. Nu vernam Titus het nieuws van zijn vader dat zijn terugkomst zee gewenst was door alle Italiaanse steden, en dat Rome in het bijzonder zou ontvangen met pracht en praal. Want iedereen in Italië had groot respect voor hem en men wilde graag d at hij terugkwam, zodat ze hem eer konden bewijzen. Want het kwam de Senaat wenselijk voor dat ook al omdat zij zich de rampen herinnerden die hem waren overkomen, de legerleider te ontvangen met het respect dat hem toekwam, vanwege de wijsheid en vaardig heden die hij getoond had te bezitten. Verder dreigden er in Italië onrust te ontstaan onder de bevolking, waardoor een sterk leider in hun midden meer dan noodzakelijk was. En wat de soldaten betreft, zij hadden groot respect voor hem, in het bijzonder voor de resultaten die hij in oorlogen had bereikt. Omdat ze gebrek aan moed en vaardigheden bij andere bevelhebbers hadden ervaren, waren ze nu meer dan

gewillig bevrijd te worden van die schande en wensten van harte een leider te ontvangen die een garantie voor veiligheid was en een sieraad voor de natie. Deze houding naar Vespasiánus was universeel, ieder van enige betekenis kon niet wachten naar Rome te gaan om hem te verwelkomen, en wilde graag dat hij haast maakte om hen te ontmoeten. Inderdaad, niemand zou het kunnen verdragen als hij zou aarzelen hen te ontmoeten, zodat de stad vol stroomde omdat men niet kon wachten op zijn komst en men er de voorkeur aan gaf het tegemoet te komen boven thuis zitten wachten. Daarbij kwam nog dat dit de eerste k eer was dat de stad men grote vreugde haar leider zou ontvangen. Maar toen het nieuws de stad bereikte dat hij in aantocht was ging men al een de wegen staan, hele gezinnen met hun vrouwen en kinderen, en stond men hem daar op te wachten. Zij die daar stonden te achten schreeuwden van vreugde vanwege het feit dat ze hem met eigen ogen konden zien, en noemden hem weldoener en redder, en de enige die waardig was Rome te regeren. De stad zag er uit als een tempel, versierd met slingers en zoete geuren en h et was zo druk dat het voor hem zelfs moeilijk was het paleis te bereiken, zoveel volk stond er op de straten te offeren uit dank voor zijn behouden aankomst en veilige terugkeer naar de stad. De menigte kon bijna niet ophouden met feestvieren. Het feest vieren werd gedaan door gehele stammen, families, soms met hele wijken. Met bad tot God dat Hij Vespasiánus, zijn zoon, en hun gehele nageslacht, een lange regeerperiode over Rome zou geven en hen vrij zou houden van tegenstand. Op deze manier werd Vespasiánus ontvangen, en onder zijn regering kende men grote voorspoed.

2. Maar voor deze tijd, toen Vespasiánus in Alexandrië was en Titus doende was met de belegering van Jeruzalem, kwam er onrust onder de Germanen, en er dreigde een opstand. En toen Gallië zich bij hen aansloot in deze samenzwering, werd daardoor de kans op succes vergroot om zichzelf te bevrijden van de overheersing door Rome. De motieven die de Germanen tot deze poging brachten waren deze: in de eerste plaats het feit dat dit volk n iet in staat was redelijk te denken, en het feit dat ze zich onbezonnen in gevaar stortten, op basis van slechts geringe hoop op succes.
In de tweede plaats de haat die ze droegen ten opzicht van hun gouverneurs, terwijl dit volk zich aan iedereen onderwierp, behalve aan de Romeinen en dat slechts vanwege hun gebrek aan inzicht en het feit dat ze zich lieten leiden door impulsiviteit. Behalve deze motieven, was het de gelegenheid die zich voordeed, en dat was eigenlijk het allerbelangrijkste voor hen, ver der dachten ze niet na. Want toen ze zagen dat de Romeinen in wanorde verkeerden door de snelle veranderingen in het keizerschap, en begrepen dat de controle over de wereld op dat moment niet zo goed was, grepen zij hun kans op een opstand te veroorzaken omdat men dacht dat Rome op dat moment niet in staat zou zijn er iets aan te doen. Ook Classicus en Vitellius, twee van hun bevelhebbers, bliezen zichzelf vol met deze hoop. Deze hadden al lange tijd en openlijk verlangen vaan veranderingen en werden geleid door en opportunisme dat hen plannen deed smeden, en inspeelden op de gevoelens van het volk. Ook het volk was bereid tot een opstand. En toen deze mannen het lieten weten klaar te zijn voor het doen van en poging, werd dat nieuws met blijdschap ontvangen. Dus toen een groot deel van de Germanen hadden afgesproken in opstand te komen, en de rest van het volk er ook zo over dacht, stuurde Vespasiánus, als door een goddelijke ingeving geleid, een brief naar Petities Cerealis, die eerder het bevel over Germanië had, waarin hij bekendmaakte hem de waardigheid van consul te geven en hem belastte met de regering over Brittanica. Dus hij vertrok hij, zoals bevolen, maar toen hij geïnformeerd werd over de opstand van de Germanen, viel hij hen aan, nadat hij zijn leger in slagorde had opgesteld, en versloeg een groot aantal van hen en bedwong hij hu waanzin en dwong hen verstandig

te worden. Zou hij hen niet hebben aangevallen, had het veel langer geduurd eer ze gestraft zouden worden voor hun waanzin. Want zodra het nieuws van deze opstand Rome bereikte, en Domitianus op de hoogte werd gesteld, aarzelde hij niet, zelfs niet op zijn jonge leeftijd, en ondernam hij een grote expeditie. Hij had het moedige denken van zijn vader en had verbeteringen doorgevoerd die men van iemand van zijn leeftijd niet zou verwachten. Hij marcheerde onmiddellijk op tegen deze barbaren. Waarop hen de moed in de schoenen zonk, alleen door het bericht van het feit dat hij in aantocht was, en zij weer onder de overheersing van hem zouden komen, wat volgens hen een ramp was. Toen Domitianus de zaken in Gallië geregeld had op zo'n voortreffelijke manier, dat het niet gemakkelijk zou kunnen overgaan tot nieuwe wanordelijkheden, ging hij terug naar Rome, waar hij eer en glorie ontving. Vooral omdat hij deze daden al zo jong had verricht en een waardig zoon van zijn vader was.

3. In diezelfde tijd dat de Germanen dachten over een opstand, beginnen de Scythen dezelfde neigingen te vertonen. Deze Scythen, die ook Sarmatianen worden genoemd, slaagden erin grote aantallen volk bijeen te brengen over de Donau bij Mysie, zonder op te vallen. Waarna zij met veel geweld een onverwachte aanval deden op de Romeinse grensbewaking en veel Romeinen doodden. En toen de consulaire afgezant Fonteius Agrippa met hen de strijd aanbond werd hij door hen verslagen. Zij overspoelden het gebied dat onderworpen was en verscheurden alles wat op hun weg kwam. Maar toen Vespasiánus werd geïnformeerd over het gebeurde, en hoe Mysie er bij lag, stuurde hij Rubrius Gallus om deze Sarmatianen te straffen. Hierdoor vielen velen van hen in de strijd en een groot deel van hen vluchtte terug naar hun eigen land. Nadat deze bevelhebber een eind aan deze strijd had gemaakt, voorzag hij in de nodige veiligheden voor dat land. Hij plaatste veel garnizoenen waardoor hij het onmogelijk maakte voor deze barbaren nogmaals de rivier over te steken. Zo eindigde de strijd in Mysie.

HOOFDSTUK 5. AANGAANDE DE SABBATS-RIVIER DIE TITUS ZAG TOEN HIJ DOOR SYRIË REISDE. EN HOE HET VOLK VAN ANTIOCHIË KWAM MET EEN VERZOEK TEGEN DE JODEN AAN TITUS, MAAR DOOR HEN VERWORPEN WERD. AANGAANDE DE TRIOMFTOCHTEN VAN VESPASIÁNUS EN TITUS IN ROME.

1. Titus verbleef enige tijd in Berytus, zoals we eerder hebben verteld. Daarna vertrok hij, en liet grote shows geven in de steden van Syrië waar hij kwam en gebruikte de gevangengenomen Joden als een openbaar voorbeeld van de vernietiging van dit volk. Hij zag toen een rivier van zodanig uiterlijk dat het een beschrijving verdient. Deze liep tussen Arcea, dat behoort aan het rijk van Agrippa, en Raphanea. Er was heel veel bijzonders aan. Want als deze stroomt, is de stroom zeer krachtig en heeft een overvloed aan water. Daarna geven de bronnen gedurende zes dagen geen water en v alt ze droog, zoals door iedereen gezien kan worden. Dan, op de zevende dag is er weer de bekende hoeveelheid water, alsof het nooit anders is geweest. Het is vastgesteld dat deze orde zich altijd weer even exact voordoet. Daarom wordt het de *Shabbatsrivier* genoemd, een naam die genomen is van de heilige zevende dag van de Joden.

2. Toen het volk van Antiochíë hoorde dat Titus in aantocht was, waren ze zo blij dat ze haastig de voorbereidingen troffen voor de ontmoeting. Ze gingen hem tegemoet met hun v rouwen en kinderen. Toen ze hem zagen naderen ging men aan weerszijden van de weg staan, en zwaaiden naar hem onder luide toejuichingen. En, terwijl ze die toejuichingen maakten, vroegen ze hem hen te bevrijden van de Joden die in de stad

woonden. Toch gaf Titus in het geheel niet toe aan hun verzoek, maar hoorde hen slechts in alle rust aan. De Joden echter zaten in grote angst, omdat het onzeker was wat hij zou besluiten aangaande hen. Want Titus bleef niet in Antiochíë, maar ging verder naar Zeug ma, dat ligt aan de Eufraat, waar een boodschapper naar hem toen kwam van Vologeses, de koning Parthie, en hem een kroon of goud overhandigde als teken van de overwinning die hij over de Joden behaald had. Hij accepteerde die en feestte met de boodschapper van de koning en ging daarna terug naar Antióchië. En toen de Senaat en het volk van Antióchië er bij hem op aandrong naar hun theater te komen, waar de menigte was verzameld en op hem wachtte, gaf hij toe aan dat verzoek met de van hem bekende vriendelijkheid. Maar toen ze verzochten dat de Joden uit hun stad verdreven zouden worden, antwoordde hij: hoe zou dat kunnen, nu de Joden nergens meer na toe kunnen en hun eigen land verwoest is? Waarop het volk van Antiochië, toen dit eerste verzoek niet werd gehonoreerd, een tweede verzoek deden. Ze vroegen hem de bronzen plaat, waarop de voorrechten van de Joden gegraveerd stonden, te verwijderen. Maar ook dit verzoek werd door Titus verworpen, maar stelde dat de Joden van Antiochië de voorrechten die ze hadden zouden behouden en vertrok toen naar Egypte. Toen hij op zijn reis langs Jeruzalem kwam, en de toestand daar zag, en terugdacht aan de glorie en pracht van de stad, en dacht aan de praal die nu een ruïne was, en ook aan de oude beroemdheid van de stad, kon hij er niet meer trots op zijn deze stad verwoest te hebben. Hij vervloekte hen die de oorzaak waren van deze verwoesting en straf over de stad hadden gebracht. Want hij had deze ramp niet gewild en een zou grote straf niet willen opleggen aan h en die met moed hadden gestreden. Er werden nog steeds grote hoeveelheden kostbaarheden tussen de ruïnes gevonden, die door de Romeinen verzameld werden. Maar de grootste hoeveelheden werden door de gevangenen gevonden die het meenamen. Ik bedoel het goud en zilver, en de rest van het meest kostbare meubilair dat de Joden hadden, en dat door de bezitters onder de grond begraven was in die onzekere tijden. 3. Nu ging Titus naar zijn reisdoel, Egypte, en ging verder door de woestijn en kwam aan in Alexandrië, en nam daar het besluit naar Rome te gaan. De twee legioenen die bij hem waren stuurde hij terug naar hun oorspronkelijke standplaatsen. Het 5de legioen stuurde hij naar Mysie, en het 15 de naar Pannonia. Wat de belangrijkste gevangenen, Simon en Jochanan, aangaat, met de andere 700 mannen die hij had geselecteerd vanwege hun bijzonder goede uiterlijk, gaf hij opdracht dat ze spoedig naar Italië overgebracht moesten worden, omdat hij ze nodig had voor zijn triomftocht. Hij zag een voorspoedige reis voor zich, de stad Rome zou hem ontvangen zoals ze dat had gedaan met zijn vader. Maar het mooiste vooruitzicht voor Titus was dat hij zijn vader weer zou zien en door hem ontvangen zou worden. Maar de menigte van de stad hadden de grootste vreugde toen zij vader en zijn zonen samen zag. Korte tijd later besloot men een gezamenlijke triomftocht te houden die voor allen in gelijke mate zou gelden, hoewel de Senaat de voorkeur gaf aan een persoonlijke triomftocht voor ieder van hen. Toen de dag aanbrak van deze triomftocht, was er geen Romein meer thuis, maar stond men aan de kant van de weg maar nauwelijks ruimte overlatend voor de verschillende onderdelen van de tocht.

4. Alle soldaten marcheerden in compagnieën onder hun bevelhebbers, in de nacht en kwamen bij de poorten aan, niet bij het paleis, maar in de buurt van de tempel van Isis. Daar was het dat de keizer en zijn zonen de nacht hadden doorgebracht. Zodra het dag was kwamen Vespasiánus en Titus, gekroond met laurier en gekleed in purperen toga's zoals dat bij hu familie hoorde en gingen naar d weg van Octavianus. Daar was het dat de Senaat en belangrijke personen, samen met eliteruiterij hen opwachtte. Een tribunaal was neergezet bij de arcade's en ivoren zetels waarop men ging zitten. De soldaten

juichten hen toe met vreugde, en iedereen gaf een uiting van aanhankelijkheid. Terwijl ze zelf zonder wapenen waren en slechts in zijden kledingstukken gekleed waren. Vervolgens aanvaardde Vespasiánus de toejuichingen. Maar toen werd er een signaal tot stilte afgegeven. Toen iedere stil was, bedekte hij zijn hoofd met zijn kleding en zond in stilte een gebed op, zoals de gewoonte was. Titus deed hetzelfde. Na deze gebeden hield Vespasiánus een korte toespraak tot het volk, en stuurde de soldaten toen weg naar de maaltijd die de keizers voor hen had laten bereiden. Daarna trok hij zich terug door de Poort van Pompeus. Daar aten zij iets, en trokken de triomfkleding aan. Waarop zij aan de goden offerden die hen de overwinning hadden gegeven, en gingen naar het theater waar iedereen hen kon zien.

5. Het is niet mogelijke alle onderdelen van de schouwspelen te omschrijven, noch de pracht ervan. Er werden dingen opgevoerd waarvan men dacht dat het onmogelijk zou zijn om te doen. Ook werden er veel voorwerpen getoond, de een nog kostbaarder en specialer dan de ander. Alles wat die dag getoond werd diende als bewijs van de grootheid en de heerschappij van Rome. Er werd een enorme hoeveelheid zilver getoond, in allerlei vormen. Het leek wel een rivier van zilver, zoveel was het. Ook werden de meest kostbare purperen gordijnen getoond in de optocht. Daarnaast waren er vele Babylonische borduurstukken, die zeer kunstig waren, meegedragen. Vele van de kostbare stenen waren doorzichtig en gevat in gouden kronen en sommige in andere vattingen, zoals de kunstenaars het hadden gemaakt. Het waren er zoveel, en zo groot was de verscheidenheid, dat een beschrijving ervan een ijdele poging is. De afbeeldingen van goden die werden meegedragen hadden prachtige afmetingen en waren uitermate kunstig vervaardigd door zeer vaardige kunstenaars. Deze afbeeldingen waren uitsluitend van kostbare materialen gemaakt. En veel verschillende dieren, die allemaal versierd waren, werden vertoond. Ook de mannen die in deze stoet meeliepen, waren kostbaar gekleed in purperen kleding die met goud doorweven was. Zij de deze voorwerpen droegen werden zeer mooi en opvallend uitgedost. Behalve dezen, was er ook een groot aantal gevangenen die niet uitgedost waren, terwijl de verscheidenheid van hun kleding en het fijne weefsel daarvan, niet opviel vanwege hun mismaakte lichamen. Wat echter de grootste verrassing was de praalwagens die in de stoet meereden. Het was bijna ondenkbaar dat een wagen zo sterk kon zijn om die zware last te vervoeren. Veel van die wagens waren drie of vier verdiepingen hoog. De grootsheid en hun structuur gaf veel bewondering en verrassing. Op veel van die wagens lagen kleden van goud. Ook was er veel bewerkt ivoor en goud. Veel uitbeeldingen van de oorlog, op verschillende manieren en in grote variatie leverden een goed inzicht van de oorlog op.
Want er was een land, dat ooit gelukkig was, nu geheel verwoest en vele vijanden waren gedood. Velen waren gevlucht en nog meer waren er gevangen genomen. Grote en sterke muren waren kapot geschoten door de machines. Sterke en onneembare fortificaties waren genomen, en de muur van de dichtstbevolkte stad die op heuvels lag, was genomen en veroverd en de legers waren de stad ingedrongen. Er waren er velen afgeslacht en men was zo zwak geworden dat men de handen niet meer kon opheffen om een verzoek te doen. De Tempel was verbrand, huizen waren afgebroken, het werd allemaal uitgebeeld.
Daarna kwam de woestijn en werd Judea een verwoest land, met vuur aan alle kanten. Het vakmanschap van deze representaties was zo prachtig en levendig in constructie van de ding, dat ieder die de werkelijkheid niet zelf gezien had, een goed beeld kon vormen van de werkelijkheid. Aan de bovenkant van al deze uitbeeldingen zat de bevelhebber van die stad, en werd getoond hoe die plaats was ingenomen. Na deze

uitbeeldingen volgde een groot aantal schepen. En andere buit in grote overvloed. Maar de uitbeelding van de inname van de Tempel in Jeruzalem, was de groots te. Dat bevatte de gouden tafel, met een gewicht van veel talenten. Ook de kandelaar, die van zuiver goud gemaakt was, hoewel de structuur ervan gewijzigd was. Want de middelste schacht en de aftakkingen waren groot van lengte gemaakt waardoor het het meest op en veel-tandige vork leek, en op ieder uiteinde was een bronzen lamp aangebracht. Van deze lampen waren er zeven en vertegenwoordigd de eerbied voor het getal zeven bij de Joden. Het laatste van de buit was de Wet van de Joden. Na deze buit volgde een groot aantal mannen die de afbeelding van de overwinnaar droegen. Deze afbeelding was van puur goud en zilver gemaakt. Vervolgens volgde Vespasiánus met Titus achter zich. Daarna volgde Domitianus die op en prachtig paard reed.

6. Het laatste deel van deze show vond plaats bij de tempel van Jupiter Capitolinus, waar men stil stond. Het is een oude Romeinse gewoonte dat daar het nieuws werd gebracht aan de bevelhebber dat de vijand verslagen was. Deze bevelhebber was Simon, de zoon van Gioras, die niet was meegevoerd in de stoet van gevangenen. Hij had een touw op zijn hoofd en was neergezet op een plaats waar iedereen hem kon zien. Ook was hij door de soldaten gemarteld op weg naar deze plaats. Volgens de Romeinse wet werd hij daar veroordeeld en geëxecuteerd. Toen hij zo zijn einde vond juichte het volk enorm, en men ging offeren en hun goden en bad in stilte. Nadat dit allemaal gebeurd was ging men naar het paleis. Sommigen van de toeschouwers werden door de keizer uitgenodigd met hem de maaltijd te gebruiken. De rest van het volk ging thuis feestvieren. Want dit was een feestdag voor geheel Rome, omdat het leger een overwinning had behaald op de vijand, en er sterk werd gehoopt op rustiger en betere tijden.

7. Toen de triomftocht voorbij was, en nadat alle aangelegenheden goed gereld waren, besloot Vespasiánus tot de bouw van een Vredestempel. Deze werd in korte tijd en op een prachtige manier gebouwd, zoals van hem verwacht mocht worden. Toch was deze tempel zo prachtig dat het ieder voorstellingsvermogen te boven ging. De rijkdom waarin de voorzienigheid hem had voorzien was af te lezen uit dit bouwwerk. In deze tempel verzamelde hij de grootst mogelijke variëteit aan voorwerpen uit de gehele wereld. Hij plaatste daar ook de gouden voorwerpen uit de Joodse Tempel die vandaar als bit waren weggevoerd, als tekenen van zijn glorie. Maar hij gaf opdracht dat de Joodse Wet en het purperen gordijn van deze Heilige Plaats in het koninklijk paleis een plaats moesten krijgen.

HOOFDSTUK 6. AANGAANDE MACHERUS, EN HOE LUCILIUS BASSUS DE CITADEL EN ANDERE PLAATSEN INNAM.

1. Lucilius Bassus werd nu naar Judea gezonden als legaat. Dar kreeg hij van Cerealis Vitellianus een leger, en nam de citadel Herodion in, samen met het garnizoen dat daar lag. Daar verdeelde hij de soldaten in verschillende groepen, nam het 10de legioen mee en trok ten strijde tegen Macherus. Het werd namelijk als noodzakelijk gezien de citadel af te breken zodat het niet meer zou kunnen dienen voor nieuwe ongeregeldheden. Want het karakter van de plaats was heel goed om zich veilig in terug te trekken en heel moeilijk aan te vallen. Het was omringd door een steenharde heuvel, en zeer hoog. Deze omstandigheden maakte het heel lastig de citadel te onderwerpen. Ook was de citadel heel moeilijk te beklimmen. Verder waren er zeer diepe greppels gegraven aan alle kanten, met een diepte die niet in te schatte was. En die ook niet eenvoudig

overgestoken konden worden, terwijl het opvullen van die greppels veel te veel tijd zou innemen en ontelbare levens zou kosten. De vallei die het westen begrensd is erg breed en strekt zich uit tot een de Dode Zee. Het was aan die kant dat Macherus de hoogste heuvel in bezit had. Maar de valleien die aan de noord en zuidkant lagen, hoewel minder groot als de andere, weren even moeilijk inneembaar. De vallei in het oosten, was nog dieper en bood en goede buffer tegen aanvallen.

2. Toen Alexander Janneus, de koning van de Joden, deze omgeving zag, was hij de eerste die een citadel daar bouwde die later verwoest werd door Gabinius, toen hij oorlog voerde tegen Aristobulus. Maar toen Herodes koning werd, vond hij het een bijzondere plaats en bouwde daar en zeer sterke vesting, vooral ook omdat het zo dicht bij Arabië lag. Het was op een mooie plaats gelegen en bood toegang tot alle richtingen. Hij omringde het met een grote ruimte en muren met torens. Ook bouwde hij daar een stad en een weg die naar de citadel op de op leidde. Zelfs op de bovenkant liet hij een muur bouwen en ook daar bouwde hij hoe torens. In het midden van de plaats bouwde hij een paleis dat er prachtig uitzag en van alle comfort was voorzien. Hij liet grote cisternen maken voor water zodat er genoeg zou zijn voor alle doeleinden, en de citadel goed schoon gehouden kon worden. Hij wedijverde als het ware met de natuur rondom die plaats en wilde zo mogelijk de natuur zelf verbeteren en de plaats beschermen door middel van de door hem gebouwde verdedigingswerken. Verder sloeg hij een grote hoeveelheid pijlen en ander oorlogsmateriaal op om de veiligheid van de bewoners te waarborgen en een lange belegering te kunnen doorstaan.

3. Op die plaats groeide een plant die op geen enkele manier onderdoet voor de vijgenboom in hoogte of grootte. Het verhaal gaat dat die plant daar heeft gestaan sinds de tijd van Herodes en dar nu nog zou staan als de Joden die de plaats daarna in bezit namen, die planten niet hadden verwijderd. In die vallei die deze stad aan de noordkant omgrenst, ligt een plaats die Baaras wordt genoemd, en waar een plant gekweekt wordt met dezelfde naam, de kleur ervan is gelijk een vuurvlam, en als het donker wordt geeft deze plant een markant schijnsel. Deze plant is niet gemakkelijk te plukken vanwege de stof die het achterlaat op de handen, tenzij erover heen geürineerd word of het menstruatiebloed van een vrouw erop gesmeerd wordt. Het plukken van deze plant is dodelijk, tenzij ze aan de stam wordt gepakt en zo vervoerd. Er is nog een andere manier om deze plant te winnen, en dat is onder aan de stam een hond vastbinden, daarna een geultje om te plant graven. Als de hond wel wil rennen neemt hij de plant mee die dan gemakkelijk meegenomen kan worden, hoewel daarna de hond vrij snel sterft. Daarna kan ieder de plant zonder gevaar vastpakken. Hoewel deze plant slechts gewonnen kan worden met de grootste moeite, heeft het tot voordeel dat het goede medicijnen geeft voor zieken en ook demonen kan verdrijven.

Ook zijn er verschillende fonteinen die heet water geven, en waarvan het water bij iedere fontein anders smaakt. Van sommige is het water bitter en van andere is het water zoet. Ook zijn er veel koudwater-fonteinen maar die bevinden zich allen op laaggelegen plaatsen, en liggen ook vrij dicht bij elkaar. Maar het wonderlijke is, dat er ook veel kuil-achtige uithollingen in de grond liggen die door stenen zijn afgedekt. Boven op een rots zijn twee heuvels op kleine afstand van elkaar, waarvan de ene koud water en de ander heet water geeft. Dut water, als ze gemengd wordt, geeft het meest aangename badwater. Ze zijn medicinaal voor veel kwalen maar het meest geschikt om iemand rustig te maken. Bij deze plaats zijn ook sulfer en aluinmijnen.

4. Toen Bassus een goed overzicht over deze plaats had verkregen, besloot hij het te belegeren en de vallei op te vullen die aan oostkant ligt. Hij ging hard aan het werk en bouwde zo snel als hij kon dammen om de belegering zo kort mogelijk te laten zijn. Wat de Joden betreft die in deze plaats vast zaten, dezen verdeelden zich in groepen, en scheidden zich af van de niet -Joden die er ook waren, en dwongen deze vreemdelingen die alleen maar tot last waren, in het beneden deel te blijven en daar de eerste gevaren op te vangen, terwijl zij zelf naar de citadel gingen omdat die onneembaar geacht werd te zijn, en zo hun eigen veiligheid te verbeteren. Ook vermoeden zij een generaal pardon te krijgen als zij zich ooit zouden moeten overgeven. Ze namen echter de gok van gewapende tegenstand en hoopten er het beste van. Ze deden dagelijks uitvallen en doodden al wat ze tegenkwamen. Tijdens die gevechten vielen er aan beide zijden veel doden. Toch boekten beide partijen hun (kleine) overwinningen. De Joden vielen aan als de Romeinen hun alertheid lieten verminderen. Maar de Romeinen voorzagen al dat de in aanbouw zijnde dammen zouden worden aangevallen en lagen in hinderlagen om die aanvallen te beantwoorden. Toch hing de belegering niet af van dit soort gevechten. Maar een zeker geluk in de omstandigheden, dat in verband stond met de belegering, dwong de Joden de citadel over te geven.
Er was daar een jonge man die zeer moedig was en ook zeer actief, met de naam Eleazar. Hij onderscheidde zichzelf bijzonder bij het doen van uitvallen, en moedigde de Joden Aan in grotere aantallen uit te vallen, om de bouw van de dammen te verstoren. Zo brachten zij de Romeinen veel tegenslagen toe. Hij regelde de zaken zo dat zij die de aanvallen deden weer veilig konden terugkeren en zich weer bij de anderen konden voegen. Nu gebeurde het dat, op een bepaald moment, toen de gevechten voorbij waren, en beide partuien uit elkaar waren, ze terugkeerden, en om de vijand te provoceren en met de gedachte dat niemand van hen verder zou gaan met vechten, en buiten de poort bleven staan om te praten met hen die bui ten de muur waren, hij in dat gesprek liet merken wat hij verder van plan was te doen. Iemand die tot het Romeinse kamp behoorde, hij heette Rufus, en was in Egypte geboren, kwam, terwijl niemand zoiets verwachtte, op hem af rennen en sleepte hem met zijn wapenen naar het Romeinse kamp. Terwijl intussen degenen die vanaf de muur een en ander zagen stomverbaasd waren, en wel zo erg dat zij ween hand meer uitstaken en Rufus Eleazar naar de Romeinen kon slepen. De bevelhebber van de Romeinen gaf opdracht dat hij naakt voor de citadel zou worden opgesteld en goed afgeranseld zodat iedereen het kon zien. Na dit tragische incident met deze jongen werden de Joden verschrikkelijk verward, en de stad hief met een stem een weeklacht aan en rouwde om hem op en ongekende manier. Toen Bassus dit allemaal zag, begon hij na te denken over een nieuwe strategie tegen de citadel, en wilde hij hun ellende verergeren met de gedacht op die manier het geheel te kunnen bewaren. Zijn hoop bleef niet onbeantwoord. Hij gaf bevel een kruis neer te zetten om de gedachte te geven dat hij Eleazar onmiddellijk zou kruisigen. Deze aanblik veroorzaakte groot leed bij hen die in de citadel waren, en iedere kreunde en schreeuwden het niet te kunnen aanzien dat Eleazar zo aan zijn einde kwam. Waarop Eleazar hen vroeg niet aan hem voorbij te zien nu hij deze verschrikkelijk dood zou moeten ondergaan, en drong er bij hen op aan zichzelf te sparen door zich te onderwerpen aan de Romeinse macht, daarbij niet vergetend dat alle volken aan Rome onderworpen waren. De mannen waren zeer bewogen over wat hij zei, en er waren er velen die het voor hem wilden opnemen, omdat hij uit een voortreffelijke familie afstamde. Zij onderwierpen hun hartstocht aan hun medelijden, geheel ongebruikelijk voor h en gewoonte. Zij stuurden onmiddellijk boodschappers en vroegen de Romeinen in ruil voor overgave Eleazar met zich te mogen meenemen. De bevelhebber van de Romeinen accepteerderde deze vredesvoorstellen. Toen de

vreemdelingen hoorden van deze overeenkomst tussen de Joden en de Romeinen, besloten zij in de komende nacht te vluchten. Maar zodra ze de poort geopend hadden, kwamen zij die met Bassus tot overeenstemming gekomen waren, het hen vertellen. Of ze jaloers waren op deze redding van de anderen, of dat ze bang waren voor hun eigen lot, is onzeker. De meest moedigen gingen naar buiten en wilden de vijand hinderen. Terwijl anderen wegvluchtten. Terwijl de anderen binnen de poorten gegrepen werden.

5. Nadat Bassus deze aangelegenheden had geregeld, marcheerde hij met haast naar het woud van Jarden. Want hij had gehoord velen die uit Jeruzalem gevlucht waren, zich bij Macherus hadden gevoegd. Toen hij daar was aangekomen, en ontdekte dat het nieuws geen vergissing was, omsingelde hij allereerst de plaats met ruiterij, zodat de Joden die de moed hadden een vlucht te overwegen, geen kans meer maakten vanwege de bewaking door de ruiterij. En wat het voetvolk betreft gaf hij opdracht de bossen waarheen de Joden vluchtten te kappen. Waardoor de Joden genoodzaakt waren moedige daden te doen in een gevecht, om zo een mogelijkheid tot ontsnappen te creëren. Dus voerden ze een grote aanval uit, en onder groot geschreeuw vielen zijn de vijand aan die hen echter met grote moed weerstonden. Het gevecht duurde lang, want de ene partij vocht moedig en de andere partij wilde niet opgeven. Maar de uitkomst van dit gevecht beantwoordde niet aan de verwachtingen van de aanvallers. Zo gebeurde het dan van de Romeinen niet meer dan 12 doden vielen en een aantal gewonden. Maar niemand van de Joden ontsnapte in dit gevecht, ze werden allen gedood. Zij hadden ook niet meer dan 3.000 man, met Judas, de zoon van Jairus, hun bevelhebber over wie we het al eerder hebben gehad, hij was bevelhebber van een bende tijden s de belegering van Jeruzalem, en vluchtte in een onderaards gewelf dat hij speciaal voor zijn eventuele vlucht had laten maken.

6. In diezelfde tijd was het dat Caesar een brief schreef aan Bassus en aan Liberius Maximus, die gevolmachtigde van Judea was, en gaf opdracht dat geheel Judea te koop was omdat er geen behoorlijke stad meer te vinden was, maar de grond wilde hij voor zichzelf behouden. Echter, hij wees een plaats aan voor slechts 800 mannen die ontslagen waren uit zijn leger, en gaf hen die plaats als woonstad. Dat was Emmaüs, en lag op korte afstand van Jeruzalem. Hij legde een belasting op aan de Joden, ongeacht hun woonplaats, die bestond uit twee drachmen jaarlijks voor het Capitool, hetzelfde bedrag dat ze eerder betaalden voor de Tempel in Jeruzalem. En dit was de status van de Joodse aangelegenheden in die tijd.

HOOFDSTUK 7. AANGAANDE DE RAMP DIE ANTIOCHUS, KONING VAN COMMAGENE OVERKWAM. EN AANGAANDE DE ALANIETEN EN WELKE ELLENDE ZE DE MEDEN EN PERZEN AANDEDEN.

1. En nu, in het vierde jaar van de regering van Vespasiánus, gebeurde het dat Antióchus, de koning van Commagene, met zijn gehele gezin in een grote ramp terecht kwam. De aanleiding was deze: Cesennius Petus, die toen president van Syrië was, of hij het deed uit liefde voor de waarheid of uit haat tegen Antióchus, is nooit echt duidelijk geworden, stuurde een brief naar Caesar, en vertelde hem daarin dat Antióchus, met zijn zoon Epiphanes, had besloten over te gaan tot een opstand tegen de Romeinen. En dat hij verder een verbond had gesloten met de koning van Parthie voor dit doel. Dat het daarom gepast was maatregelen tegen hen te nemen om te voorkomen dat er onrust in het Romeinse rijk zou ontstaan. Nu was Caesar al van plan om maatregelen te treffen omdat het al ontdekt was en het een aangelegenheid was die de

aandacht verdiende. Want Samoseta, de hoofdstad van Commagene, dat aan de Eufraat lag, en daardoor eenvoudig doorgang kon verlenen aan de Parthen, en kon hen verder van het benodigde voorzien. Petus werd geheel geloofd, en kreeg toestemming datgene te doen wat noodzakelijk was. Zonder enige aarzeling viel hij Commagene aan voordat Antióchus en zijn mensen afwisten van zijn optrekken. Hij had het 10de legioen bij zich, en enige cohorten voetvolk. Deze koningen kwamen met hulp: Aristobulus, koning van Chalcidene, en Sohemus, de koning van Emesa. Er was wel enige tegenstand toen hij die rijken doortrok. Maar niemand verzette zich daadwerkelijk. Toen Antióchus dit onverwachte nieuws hoorde, begreep hij geen oorlog met de Romeinen te kunnen beginnen, maar liet zijn koninkrijk in de staat waarin het verkeerde en vluchtte met zijn gezin om zo de indruk te wekken dat hij onschuldig was aan de opstand tegen de Romeinen en aan ander beschuldigingen die tegen hem ingebracht waren. Dus verliet hij de stad en vluchtte naar een vallei waar hij zijn tenten opzette.

2. Petus stuurde een aantal mannen om Samosate in te nemen en namen de stad in bezit, terwijl hij zelf op weg ging om Antióchus met de rest van zijn leger aan te vallen. Echter, de koning was niet in staat ook maar iets tegen de Romeinen te beginnen vanwege de ellende waarin hij verkeerde, maar beweende slecht zijn lot en wachtte op de dingen die gingen komen. Maar zijn zonen, die nog jong waren, en onervaren in de oorlog, maar wel een krachtig lichaam hadden, waren niet van plan zich zonder strijd zich neer te leggen bij de ramp. Epiphanes, Callinicus, verzamelden daarom en leger om zich heen. En toen de strijd zich verhevigde, en een hele dag duurde, toonden zij hun moed op een merkwaardige manier. Zij wilden gebruik maken van de nacht zonder hun mensen in gevaar te brengen. Toch wilde Antiochus niet, na deze gevechten, nog meer middelen inzetten, maar nam zijn vrouw en dochter, en vluchtte met hen naar Cilicia, waardoor hij zijn eigen soldaten ontmoedigde. Daardoor werden zij opstandig en liepen naar de Romeinen over, vanwege de wanhoop die ze hadden over hun eigen land. Zijn situatie werd door iedereen met wanhoop bekeken. Het was daarom nood zakelijk dat Epiphanes en zijn soldaten van hun vijanden afkwamen, voordat ze geen enkele bondgenoot meer zouden hebben. Ze hadden slechts tien ruiters die met hen de Eufraat waren overgestoken waarbij ze niet gehinderd werden door Vologeses, de koning of Parthie, en ze geen enkele aandacht kregen omdat ze gezien werden als vluchtelingen die het gebruikelijke respect kregen.

3. Toen Antiochus was gekomen in Tarsus in Cilicië, beval Petus een centurion naar hem toe te gaan en hem in ketenen af te leveren in Rome. Maar Vespasiánus wilde niet dat een koning bij hem gebracht zou worden op die manier, en vond het meer gepast vanwege hun oude vriendschap dat hij ongeboeid werd gebracht en uitleg zou komen geven over deze oorlog. Hij gaf daarom bevel dat zijn boeien werden afgenomen terwijl hij nog op weg was, en dat hij niet naar Rome mocht komen, maar naar Lacedemon moest gaan. Hij gaf hem ook een royaal jaargeld zodat hij niet alleen in overvloed kon leven, maar ook als waardig aan en koning. Toen Epiphanes, die zich zorgen maakte om zijn vader, dit alles hoorde, was hij gerustgesteld, en genezen van de grote angsten die hij had. Hij hoopte ook dat Caesar zich zou verzoenen met hem, door de bemiddeling van Vologeses. Want hoewel hij in weelde leefde, wist hij niet om te gaan met de Romeinse manier van leven. Dus gaf Caesar hem toestemming, op een vriendelijke manier, naar Rome te komen. En toen zijn vader snel van Lacedemon naar hem toekwam, toonde hij het gepaste respect en bleef daar.

4. Nu was er ook nog het volk van Alanie, die we eerder Scythen hebben genoemd en die inde buurt van de zee van Meotis wonen. Dit volk had het plan op de Meden aan te vallen met het doel te plunderen. Met deze bedoeling richtten ze een verzoek aan de koning van Hyrcania. Want hij beheerste de doorgang die koning Alexander de Grote met ijzeren poorten had afgesloten. Deze koning gaf hen toestemming daar doorheen te trekken. Dus kwamen ze in grote menigten en vielen de Meden onverwacht aan, en plunderden hun land, wat dicht bevolkt was, en ook een overvloed aan vee, terwijl niemand enige weerstand durfde bieden. Want Paeorus, de koning van het land, was angstig gevlucht naar een plaats waar hij niet te vinden was, en redde zo zijn vrouw en harem, maar niet nadat hij 100 talenten als losgeld had betaald. Deze Alaniers plunderden het land zonder de minste tegenstand, en met groot gemak, waarbij ze zover gingen als Armenië, en verwoestten al het land. Nu was Tiridates koning van dat land, hij ging hen tegemoet e n bestreed hen, maar werd levend gevangen genomen in de strijd. Want een man gooide van grote afstand en net over hem, en trok hem naar zich toe, maar hij verdedigde zich met zijn zwaard, sneed het net kapot en vluchtte. Maar de Alaniers, werden geprovoceerd door dit gebeuren en verwoestte ook zijn land, verdreven een groot aantal van de bevolking en trokken toen terug naar hun eigen land.

HOOFDSTUK 8.
AANGAANDE MASADA EN SICARIERS DIE ER WOONDEN. EN HOE SILVA DIE CITADEL VEROVERDE. DE TOESPRAAK VAN ELEAZAR TOT DE BELEGERDEN.

1. Na de dood van Bassus volgde Flavius Silva hem op als gevolmachtigde in Judea. Toen deze zag dat de rest van het land na de oorlog onderworpen was zag hij ook dat er nog een vestig was waar men opstandig bleef en verzamelde zijn leger en voerde een expeditie uit tegen deze opstandelingen. Deze vesting was Massada. Het was Eleazar, een krachtig man en bevelhebber van deze Sicariers, die zich daar verschanst had. Hij was een afstammeling van die Judas die de Joden had overgehaald geen belasting te betalen toen Cyrénius werd gestuurd om die te innen. In die tijd kwamen de Sicariers bijeen tegen hen die bereid waren zich te onderwerpen aan de Romeinen, en behandelden het als waren het vijanden. Zij plunderden hen van alles wat zij bezaten, verdreven hun vee en zetten hun huizen in brand. Zij zeiden dat zij die zich wilden onderwerpen aan de Romeinen niet beter waren dan vreemdelingen, omdat zij verraad pleegden aan de Joodse zaak, en dat het lafaards waren die bereid waren slaven van Rome te worden in plaats van eervol te sterven als een Jood. Deze argumenten waren slechts een dekmantel voor de barbaarsheden waaraan zij zich schuldig maakten en een smoes voor hun hebzucht waarmee zij hun acties verdedigden. Want die deel namen aan hun opstandigheid en strijd tegen de Romeinen, gingen verder in hun wreedheden, en steunden elkaar daarin. En zij werden steeds vindingrijker in het vinden van argumenten voor hun goddeloos gedrag. En inderdaad, zij vonden steeds weer een nieuwe voedingsbodem voor hun gedrag en lieten geen mogelijkheid voorbijgaan om zich schurkachtig te gedragen. Het werd ook steeds moeilijker voor hen slecht gedrag te bedenken, zo waren zij geïnfecteerd door hun waanzin, en wedijverden met elkaar en zelfs met hele gemeenschappen in goddeloosheid en rebellie tegen God zelf, in het uitvoeren va onrechtvaardige acties tegen hun landgenoten. De mannen van macht onderdrukten de menigte, en de menigte zocht naar middelen om de mannen van macht kwijt te raken. Het ene deel was tiranniek naar het andere deel en het andere deel plunderde en werd steeds rijker. Dit waren de Sicariers die begonnen met deze opruiing en barbaars werden tegen ieder die zij als tegenstander zagen. Zo demonstreerde

Jochanan door dit handelen dat de Sicariers niet gematigde waren dan hijzelf was, want hij doodde iedereen die het waagde hem het advies te geven beter te handelen mar behandelde iedereen als was hij een vreemdeling, als die niet ten volle met hem meeging en meedeed. Hij vulde zijn land met 10.000den soorten slechtheid als een man die geheel verhard is naar God en mensen. Zelfs het voedsel dat hij at was niet alleen onwettig verkregen, maar werd ook niet wettig bereid en geheiligd, zoals de Joodse wetten dat verlangen. Maar dat zal niemand verbazen, want als een mens zich niets van God aantrekt, hoe kan hij dan gehoorzamen aan Zijn wetten? Nogmaals, welke slechtheid en zonde heeft Simon, de zoon van Gioras, niet bedreven? Of van welk misbruik van mensen heeft hij zich onthouden? Welke vriendschap of familieband kon hem weerhouden van zijn dagelijks moorden? Zij zagen hetgeen zij deden slechts als en teken van moed, en brachten een barbaarse demonstratie nar buiten tot wat een mens in staat is. De Idumeeërs streefden er ook naar meer schuldig te zijn aan goddeloosheden dan deze mannen! Want zij allen, schurken dat het zijn, sneden de kelen van priester door, zonder enig respect voor God. Ze vernietigden de laatste resten van zelfstandigheid, en introduceerden een compleet scala van zonden waar dat maar kon. Waaronder anderen moesten opgroeien en een voorbeeld aan moesten nemen. De nieuwe generatie wist niet beter dan ook zo te handelen. Als men een bepaalde zonde had gedaan, vermeed men die in de toekomst weer te doen, ui t verlangen nieuwe zonden te ontdekken. En hoewel zij zichzelf ijveraars noemden, waren zij slechts ijveraars in slechtheden. Onontkoombaar was het dat God hen uiteindelijk zou straffen voor al hun daden. Want alle dergelijke ellende werd gezonden in zoverre zij het konden dragen, en wel tot het einde van leven, en de dood over hen kwam op en verschrikkelijke manier. Toch kan men gerust zeggen dat zij zelf minder leed te verduren kregen dan zij anderen hadden opgelegd omdat het onmogelijk genoemd moet worden een straf te bedenken die in verhouding staat tot huns slechtheid. Maar ween klaagzang aanheffen voor de manier waarop zij hun einden vonden, zou niet juist zijn. Ik ga daarom nu naar de rest van mijn verslag.

2. Nu was het de Romeinse bevelhebber kwam, en een leger leidde tegen Eleazar en de Sicariers die het fort Massada in bezit hadden genomen. Het land erom heen nam hij in, en plaatste garnizoenen op de meest geschikte plaatsen. Ook bouwde hij een muur om de vesting zodat geen enkele van de belegerden gemakkelijk kon ontkomen. Hij plaatste ook bewakers op strategische punten. Hij sloeg het kamp op in een goede streek, die hij had uitgekozen voor de belegering. De voedselvoorraad moest echter van een grote afstand aangevoerd worden door het leger, en dit met veel moeite en inspanning voor Joden die deze taak hadden opgedragen gekregen. Zelfs water moest worden aangevoerd omdat er geen bronnen in de buurt waren. Toen Silva dit alles had geregeld, begon hij met de belegering van de vesting. Deze belegering zou een lange worden, zo scheen het, omdat de vesting bijna onneembaar was vooral ook door de natuur van de omgeving die ik verder zal beschrijven.

3. Er was daar een rots, niet zo groot in omtrek, maar wel erg hoog. Het werd omring d door dalen die zeer diep waren, zo diep dat het oog de diepte niet kon zien. De rotsen waren zeer steil, zodat er zelfs gen dier kon gaan, behalve op twee plaatsen die wat platter waren en die, hoewel erg moeilijk, begaanbaar waren. Er zijn twee wegen die er naar toe leiden, een aan de kant van de Dode Zee, daar waar de zon opkomt, en de ander aan het westen, die ook wel het Slangenpad wordt genoemd, omdat die erg smal is en altijd winderig. Dit pad is uitermate moeilijk begaanbaar vanwege de kronkelingen die er zijn waardoor het moeilijk vooruit te komen. Dat lukt dan ook slechts voetje -voor-

voetje. Als men uitglijdt is het resultaat een zekere dood. Want aan beide zijden ligt een steile diepte, die een groot beroep doet op de moed van diegene die het pad wil begaan. Als iemand het pad wil begaan dient hij te beseffen dat de eerste 600 meter redelijk zijn te begaan, maar dat daarna slechts een steile dipte is aan de kanten van het pad, en dat tot aan de top van de berg. Aan de top van de berg bouw de Jonathan, de hogepriester het eerst een fort en noemde het Massada, de herbouw ervan werd door Herodes gedaan. Ook bouwde hij een muur rondom het fort, op de top van de heuvel. Deze was gebouwd van witte steen. De hoogte daarvan was 3 meter en de breed te 2 meter. Op die muur werden 38 torens gebouwd van 12.5 meter hoog. Verder waren er nog andere versterkingen in de vesting aangebracht. Want de koning reserveerde de top van de heuvel, die uit vruchtbare grond bestond, die bijzonder geschikt was voor landbouw, waardoor men tijdens een belegering zichzelf van voedsel kon voorzien. Verder bouwde hij binnen de vesting een paleis een de westelijke kant. De muur van dit paleis was zeer hoog en krachtig, en had vier torens op de hoeken van 15 meter hoog. Het meubilair, en ook de gehele uitvoering waren zeer kostbaar. De pilaren waarvan het paleis was voorzien bestonden uit een stuk. De muur en de vloeren waren geplaveid met stenen van verschillende kleuren. Hij liet veel cisternen uithakken om daar water in te bewaren. Deze cisternen bevonden zich bij het paleis en andere woningen. Hij wist water in grote hoeveelheden te verzamelen voor verschillende doeleinden. Er was zoveel water dat er geen behoefte aan bronnen was. Hij liet ook een weg maken van het paleis naar de top van de heuvel die van buiten de muren niet gezien kon worden. Verder konden de vijanden slechts moeilijk gebruik maken van de wegen in de vallei. Want de wegen aan de oostkant, zoals we al vertelden, was te gevaarlijk om te gaan. En aan de westelijke weg bouwde hij torens bij de smallere delen. Deze torens waren moeilijk langs te komen en nog moeilijker in te nemen. Deze citadel was zodanig versterkt, zowel door de natuur als door menselijk werk, dat een aanval bij voorbaat gedoemd was te mislukken.

4. Aangaande het meubilair dat in deze vesting was, dat was prachtig om te zien en ook de kwaliteit ervan was hoog. Er was graan opgeslagen in grote hoeveelheden zodat men gedurende lange tijd kon overleven. Ook was er wijn en olie in overvloed, alsmede allerlei vruchten en dadels die voorradig waren. Eleazar vond daar dit alles, toen hij het fort in bezit nam door verraad. Deze vruchten waren vers en rijp, en niet minder dan een nieuwe oogst, hoewel ze daar al lange tijd lagen sinds Herodes ze had opgeslagen, totdat de plaats werd genomen door de Romeinen. Inderdaad, toen de Romeinen het bezit kregen van de daar nog aanwezige vruchten, waren die allen nog zeer goed eetbaar. Het kan zo zijn dat de droge lucht een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de houdbaarheid van deze vruchten. Dit fort, dat zo hoog lag, had gen last van modder en schimmels die door een vochtige lucht worden veroorzaakt. Er werden daar ook grote hoeveelheden wapens gevonden die daar opgeslagen waren in opdracht van de koning. Het was zoveel dat er een leger van 1.000 man mee te bewapenen was. Ook waren er grote voorraden ijzer, koper en tin, wat er op wees dat alle moeite was gedaan om op alles voorbereid te zijn. Het verslag gaat dat Herodes dit fort bouwde als middel voor zijn persoonlijke veiligheid en om er nar toe te kunnen vluchten als er gevaar dreigde. Hij schijnt altijd bang geweest te zijn voor de Joden die hem, zo dacht hij, wilden afzetten en een koning van hun eigen keuze wilden benoem en. Het andere gevaar was Cleopatra, koningin van Egypte, die haar ambities niet geheim hield, maar er bij Antonius op aandrong Herodes af te zetten en haar te benoemen tot koningin van Judea. Het is meer dan verwonderlijk dat Antonius nooit op haar voorstel is ingegaan, als men weet hoe hopeloos verliefd hij op haar was. Men zou eigenlijk niet verbaasd

mogen zijn als hij haar haar zin had gegeven. Dus de angst voor deze gevaren maakte dat Herodes Massada herbouwde en daardoor een fort naliet voor de laatste slag van de Romeinen in de Joodse oorlog.

5. De Romeinse bevelhebber Silva had nu een muur gebouwd om de gehele plaats, zoals al verteld, en had de meest nauwkeurige voorzieningen getroffen om te voorkomen dat er iemand zou kunnen ontsnappen, en dus begon hij aan de belegering, hoewel hij meer een geschikte plaats vond om de dam te bouwen. Want achter de toren die de weg naar het paleis beveiligde, een de top van de heuvel in het westen was een rots, die zeer breed en opvallend, slechts op een korte afstand van het hoogste deel van Massada. Het werd de Witte Kaap genoemd. Hij wist een deel van die rots te nemen en gaf het leger opdracht aarde te brengen. Daarna ging men hard aan het werk met veel werklieden en werd een dam gebouwd van 50 meter hoog. Toch was die hoogte niet toereikend voor het gebruik van machines die daarop opgesteld zouden worden. Daarom werden op de dam nog stenen aangebracht waardoor de hoogte van de dam toenam. Deze verhoging was nog eens 12.5 meter en had dezelfde breed te. De machines die gemaakt werden, waren van hetzelfde principe die Vespasiánus en Titus hadden toegepast bij de belegering van Jeruzalem. Er werd een toren van 15 meter hoog en geheel afgedekt met ijzeren platen, van waaruit de Romeinen pijlen en sten en afschoten, wat tot gevolg had dat zij die vanaf de muur vochten zich al spoedig moesten teugtrekken en hun hoofd niet meer boven de muur durfden uitsteken. Toen liet Silva een grote stormram maken die hij bij de muur liet brengen en die na enige moeite inderdaad een bres inde muur sloeg en een ander deel beschadigde. Maar intussen hadden de Sicariers een andere muur gebouwd die in staat moest zijn weerstand te kunnen bieden aan de stormram. Deze moest de verschrikkelijke slagen van die stormram kunnen opvangen waardoor de eerder muur het had begeven. Deze was op de volgende manier gebouwd. Er werden grote balken hout gelegd, dicht op elkaar, in twee stapels en daartussen werd aarde gestort. Om te voorkomen dat de aarde uit deze constructie zou vallen, legde men bovenop ook balken en bond die vast. Het was een slimme constructie van goede kwaliteit. Toen de machines in stelling werden gebracht en aan het werk gezet, kon deze muur inderdaad de zware klappen opvangen door de flexibiliteit. De materialen klonken in door de klappen die werden toegebracht en werd het een nog sterkere muur. Toen Silva dit zag, dacht hij dat het het beste zou zijn de muur in brand te steken. Dus gaf hij opdracht een groot aantal brandende fakkels erop te gooien waardoor d e muur, die voornamelijk uit hou bestond, in brand zou komen te staan. Toen de muur inderdaad vlam vatte verspreidde het vuur zich snel vanwege de holle ruimten die erin waren. Maar bij het begin van de brand, stak een verschrikkelijke noordenwind op die het voor naar de Romeinen terugdreef. Want de vlammen sloegen naar beneden en keerden zich tegen de Romeinen, waardoor zij aan het succes begonnen te twijfelen. En zelfs bang werden dat hun eigen machines vlam zouden vatten. Maar hierna draaide de wind naar het zuiden als door een Goddelijke voorzienigheid, en blies toen in tegengestelde richting, en joeg de vlammen weer terug naar de muur die nu geheel verbrandde. Dus de Romeinen, die nu de hulp van God hadden, keerden naar hun kamp terug met vreugde e n besloten de volgende dag de vijand aan te vallen. Ook waakte men die nacht met maar nauwkeurigheid om te voorkomen dat de Joden weg zouden kunnen komen zonder te worden ontdekt.

6. Echter, Eleazar dacht er niet over te vluchten en hield hen die dat wilden ervan tegen. Toen hij zag dat de muur in vlammen was opgegaan, en er geen manier was om te kunnen ontsnappen, overwoog hij ook wat de gevolgen konden zijn van verder strijden.

Zoals wat de Romeinen zouden doen als zij de Joden in hun macht hadden, en stelde hij voor dat men ze zelf zou doden. Hij vergaderde de meest moedige van zijn mannen en besprak wat het beste was om te doen in de huidige omstandigheden. Hij moedigde hen aan met deze toespraak: Omdat wij sinds lang, mijn vrienden, besloten hebbe n nooit de dienaren van de Romeinen te worden, en aan niemand anders dan van God zelf, die de enige en rechtvaardige heerser van de mensheid is, is nu het moment gekomen om dat besluit uit te voeren. Laten we nu geen schande over ons brengen, en tegengestelde besluiten nemen, we zouden nooit slavernij aanvaarden, en hebben dat gezworen toen er nog geen gevaar daarvoor bestond, en nu moeten we besluiten of we en dergelijke onaanvaardbare situatie wel tegemoet willen gaan. Ik bedoeld dit, stel dat de Romein en ons afslachten door de macht die zij hebben, dan zijn wij de eersten die zich tegen hen hebben verzet en de laatste die tegen hen hebben gevochten. En dat kan ik niet anders zien dan een aan ons door God verleende gunst. Het ligt nu nog binnen onze mogelijkheden dapper te sterven, en dat hebben zij die eerder aangevallen zijn niet gehad. Het is zeer duidelijk dat wij ingenomen zullen worden binnen een dag. Maar het is te verkiezen te sterven op een glorieuze manier, samen met onze dierbare vrienden. Dit is wat onze vijand ons niet kan verhinderen, omdat zij ons graag levend gevangen willen nemen. We moeten beseffen dat we hen niet kunnen verslaan. Het zou daarom een goede zaak zijn het doel van God te bespoedigen. Dat allereerst omdat we het verlangen hebben onze vrijheid te verdedigen, maar het is duidelijk dat God besloten heeft onze natie te vernietigen. Zou Hij ons gunstig gezind zijn, of minder ellende over ons hebben gebracht, dan zou Hij hebben voorkomen dat ons land verwoest werd en er zo velen omgekomen zijn. Omdat we nog hoop hadden op een toekomst hebben we onszelf bewaard, en allen wij leven nog in vrijheid, omdat we onschuldig zijn aan geen enkele zonde tegen God noch hebben deelgenomen aan de zonden van anderen. We hebben zelfs anderen geleerd hun vrijheid te beschermen. En nu heeft God ons laten zien dat onze hoop ijdel is, en heeft Hij deze ellende over ons gebracht, een ellende zo groot dat die nauwelijks voorstelbaar is. Hoewel dit fort onneembaar is, is het niet is staat gebleken ons te beschermen of ons redding te brengen. Zelfs hebben we nog grote voorraden voedsel, en een grote hoeveelheid wapenen, en andere benodigdheden. Maar we zijn door God zelf beroofd van hoop op verlossing. Want het vuur dat de vijand ontstak, is niet vanzelf over de gehele muur gegaan. Dit was het resultaat van Gods woede voor het grote aantal zonden dat we hebben begaan, zelfs tegen onze eigen mensen. De bestraffing die wij u krijgen is niet van de Romeinen, maar van God zelf, en wordt uitgevoerd door Zijn hand. Zijn hand is immers milder dan die van anderen. Laat onze vrouwen sterven voordat zij verkracht worden, en onze kinderen sterven voordat het slaven zijn. En nadat wij hen gedood hebben, laten we dan onze eigen glorie bewerken en een grafmonument voor onszelf maken. Maar laten ons eerst ons geld en dit fort vernietigen door vuur. Want ik ben er zeker van dat dit een grote tegenslag voor de Romeinen zal zijn, als ze niet in staat zijn ons gevangen te nemen en zich op onze rijkdom te storten. En laten we ook onze gehele voorraden vernietigen. Wij zullen dan na onze dood een getuigenis zijn van vrijheidsdrang en de onwil ons te laten onderwerpen, maar dood boven slavernij hebben verkozen.

7. Dit was de toespraak van Eleazar tot hen. Toch waren niet al zijn luisteraars het met hem eens. Toch waren er ook die in alle ijver al aan de uitvoering van dit voortel wilden beginnen en dat met alle enthousiasme. Zij vonden de dood de beste oplossing, maar de anderen hadden medelijden met hun gezinnen. Toen men besefte dat de dood aanstaande was, keek men elkaar aan en sprak men nauwelijks, en had men tranen in de ogen toen men met elkaar de verschillen van mening besprak. Toen Eleazar zag dat

deze mannen werkelijk angst hadden en hun ziel en protesteerden tegen dat verschrikkelijke vooruitzicht, vreesde hij dat de zwakkeren, door hun tranen en klagen, de sterkeren zouden gaan overtuigen. Dus begon hij met andere argumenten te komen, en prees hij hun eerder betoonde moed. Hij sprak nu fermer tot hen, en begon over de onsterfelijkheid van de ziel Hij uitte nu een klagend kreun terwijl hij hen die in tranen waren scherp in de gaten hield, en zei: werkelijk, ik heb mij vergist door de enken dat ik omringd was met dappere mannen in de strijd, die wilden vechten voor hun vrijheid, en die een eervolle dood zouden verkiezen boven schande. Maar nu zie ik dat jullie niet beter zijn dan de anderen, noch in deugd, noch in moed. Jullie zijn bang te sterven, hoewel je op het punt staat overgeleverd te worden aan de grootst mogelijke ellende. Terwijl je niet zou mogen aarzelen en ook niet zou mogen wachten op iemand die advies zou kunnen geven, maar zelf moet besluiten. Want de wetten van ons land, die de wetten van God zelf zijn, en die wij van Hem ontvangen hebben, hebben ons onderwezen dat onze vaderen ook zo gehandeld hebben, dat zij dapper waren en de dood niet als een ramp zagen. De dood geeft immers vrijheid aan onze zielen, en zend onze zielen naar en plaats van reinheid waar we onbereikbaar zijn voor welke ramp dan ook. Zolang onze zielen vastgehouden worden door onze sterfelijke lichamen, hebben zij deel aan alle ellende. En werkelijk, om de waarheid te zeggen, zij zijn al dood. Want eenheid van het sterfelijke met het onsterfelijke, is verwerpelijk. Het is waar, de macht van de ziel is groot, zelfs als die gevangen gehouden wordt in een sterfelijk lichaam. De ziel achternagaan of verplaatsen, is onmogelijk, maar de ziel maakt van het lichaam een bruikbaar instrument en stelt het in staat acties te ondernemen die een sterfelijk mens uit zichzelf niet zou kunnen doen. Echter, zodra zij bevrijd is van het gewicht waaronder ze gebukt gaat, en heer eigen plaats krijgt, wordt zij deelhebster van een gezegende kracht, en de bekwaamheden daarvan die op geen enkele wijze meer gehinderd kunnen worden. Voor de ogen van mensen leeft zijn onzichtbaar voort, maar wel onder het oog van God. Zij wordt zelfs niet gezien zolang zij in het lichaam verblijft. Want zij is onzichtbaar en blijft dat ook na haar bevrijding. Het is de ziel die onsterfelijk is. Maar zij is wel de bron van alle veranderingen in het lichaam. Waar ook een ziel in huist, dat leeft en floreert. En waar de ziel verdwijnt, dat vergaat en sterft. De ziel zelf is onsterfelijk. Laat mij het bewijs geven dat ik de waarheid spreek. De zielen die in lichamen huizen, hebben communicatie met God op grond van Zijn verbond. Zij gaan overal, en geven soms zelfs inzicht in de toekomstige dingen. En waarom zijn we bang voor de dood, als we blij zijn met de slaap die wij mogen genieten? En hoe absurd is het die rust na te jagen zolang wij leven, en er voor bang te zijn zodra die eeuwig wordt? We hebben daarom onszelf een discipline opgelegd, en willen een voorbeeld zijn voor anderen in onze bereidheid te sterven. Toch, als we steun van anderen nodig hebben in deze zaak, laten w dan kijken naar de Indiërs en wat hun denken is in deze zaak. Want deze goede mensen ondergaan onvrijwillig hun levensduur, en kijken ernaar als is het een noodzakelijke dienstbaarheid, en maken alle haast hun zielen vrij te maken van hun lichamen. Zij gaan de dood niet uit de weg, en houden niet aan het leven vast, maar hebben een groot verlangen naar onsterfelijkheid, en vertellen vaak aan anderen dat zij hun dood voelen aankomen. En niemand hindert hen, maar zij worden gezien als gelukkige mensen, en geven hen brieven meer voor hen die eerder zijn overleden, zo zeker zijn zij van het leven in een andere wereld na de dood. Zodra alle beschikkingen zijn getroffen en zij overleden zijn, worden hun lichamen overgegeven aan de vlammen. En, om hun ziel in de grootst mogelijke reinheid van het lichaam te scheiden, sterven zij onder het zingen van liederen. Hun meest dierbare vrienden begeleiden hen naar hun dood met meer inzet dan andere volken afscheid nemen van iemand die een lange reis gaat ondernemen, en daarbij wenen vanwege hun eigen verdriet maar de ander zien als

zeer gelukkig, omdat hij aan de onsterfelijkheid gaat deelnemen. Zijn wij niet beschaamd er lager tegenaan te kijken dan deze Indiërs? En zijn wij dan niet laf en spreken onze eigen wetten ons dan niet meer aan, die zo bewonderd worden door alle andere volken? Maar laten we eens stellen dat het leven het grootste geschenk is en de dood en ramp. Dan moeten we beseffen dat de situatie waarin wij nu verkeren een door God opgelegde ramp is en dat we allen moeten sterven. Want het lijkt wel of God dit besluit heeft genomen over het gehele Joodse volk, en dat we moeten sterven omdat ze niets of niet goed genoeg gebruik hebben gemaakt van het ons gegeven leven. Want je schrijft de huidige omstandigheden niet aan jezelf toe, en denk ook niet dat de Romeinen de aanleiding zijn voor de oorlog die wij nu voeren, en die zo vernietigend voor ons is. Deze dingen zijn niet gebeurd omdat wij dat hebben gedaan, maar er is een machtiger oorzaak, voor het feit dat zij ons hebben overwonnen. Welke Romeinse wapens waren het waarmee de Joden in Cesaréa werden verslagen? Integendeel, ze hadden geheel geen intentie tot een opstand, het enige wat ze deden was hun handen in aanbidding opheffen tijdens de sabbat, en wilden de bewoners van Cesaréa geen enkele schade doen. Toch renden die bewoners in menigten op hen af en sneden hen de kelen door, en de kelen van hun vrouwen en kinderen. Dat alles zonder dat de Romeinen er aan te pas kwamen, die ons nooit als hun vijanden zagen, totdat we zelf opstandig werden. Men zou zelfs kunnen zeggen dat het volk van Cesaréa altijd al ruzie zochten met hen die in de stad woonden en de kans grepen toen die zich voordeed om hun wraakgevoelens te uiten. Wat moeten we zeggen van hen van Scythopolis, die het waagden een oorlog met ons aan te gaan vanwege de Grieken? Zij deden dat niet uit wraakgevoelens naar de Romeinen, toen zijn een verbond aangingen met onze landgenoten. Zo kan men zien hoe klein onze goede wil en trouw voor hen betekenden, terwijl ze gedood werden op een onmenselijke manier, met hele gezinnen tegelijk. Het zou te ver gaan te spreken van iedere ramp die over ons gekomen is.
Je kunt geen Syrische stad noemen waar de Joden niet werden vermoord, en war men zich niet opstelde als bittere vijanden, erger dan de Romeinen ooit zijn geweest. Zelfs in Damascus, waar men de meest onzinnige beschuldigingen tegen ons inbracht, en de stad vulde met een barbaarse slachting, en de kelen van 18.000 Joden doorsneed, samen met hun vrouwen en kinderen. En wat betreft het aantal dat in Egypte werd gedood, en de martelingen, waarbij meer dan 60.000 man omkwamen. Zij die in het buitenland woonden en slechts vrede wilden, werden omgebracht op de hiervoor genoemde manier. En hadden zij, van ons volk, die een oorlog begonnen met de Romeinen in ons land, niet alle redenen om op en overwinning te hopen? We hadden wapenen, we hadden een sterk e muur, we hadden moeilijk neembare forten, en moed die geen enkel gevaar uit de weg ging, allen dingen waardoor we aangemoedigd werden ons tegen de Romeinen te verzetten. Al deze zaken hielpen ons een korte tijd, en versterkten onze hoop, terwijl het juist die dingen waren die de oorzaak van onze ellende bleek te zijn. Alles wat we hadden werd ons afgenomen, en verviel aan de vijand. Alsof deze dingen slechts in hun voordeel werkten, en hun overwinning des te glorierijker maakten. Zij die de dood vonden in de oorlog werden gelukkigen genoemd, want ze waren omgekomen tijdens de verdediging en niet tijdens het plegen van verraad. En wat betreft hen die nu onder de Romeinen leven, hebben we geen medelijden met hun omstandigheden? En wie zou niet snel willen sterven, voordat hij dergelijke ellende moet doorstaan? Sommigen zijn op een pijnbank gelegd en gemarteld met de zweep en vuur, en zo gestorven. Sommigen zijn zelfs verscheurd door wilde beesten om het volk te vermaken, alsof het een spektakel was. Zij die het overleefden en moesten aanschouwen verlangden naar de dood, die maar niet kwam. En waar is nu die grote stad, de hoofdstad en het centrum van het Joodse volk? Die met zo vele muren ommuurd was, veel forten had en grote

torens om haar te verdedigen? Waar nauwelijks ruimte was om de veelheid van wapenen op te slaan waarmee 10.000den moesten strijden? Waar is deze stad waarvan we geloven dat God er zelf woonde? Het is nu afgebroken tot op haar funderingen, het enige dat aan haar herinnert is het kamp van de vijand, terwijl zijzelf een ruïne geworden is. Sommige ongelukkige oude mannen lagen op de as van de Tempel, terwijl de vrouwen, tot onze schande, gevangen genomen zijn. Wie, die zich deze dingen herinnert, is in staat het zonlicht te durven zien en te hopen dat hij zonder gevaar kan leven? Wie is er dan zo'n grote vijand van zijn eigen land, en zo verlangend naar het leven, dat hij zich daarvan niet zou bekeren? Ik kan niet anders dan wensen dat we allen dood waren voordat de Heilige stad verwoest werd, en we niet hadden hoeven zien hoe die stad werd afgebroken door de vijand en haar funderingen werden opgegraven op een dergelijke ontheiligende manier. Maar omdat we hoop hadden onszelf te kunnen wreken, een hoop die ijdel gebleken is, hebben we destijds moed gevat. Laten we medelijden hebben met onze vrouwen en kinderen nu het nog kan. Want we zijn geboren om te sterven, zoals ook onze vrouwen en kinderen die we hebben verwekt. Het is niet in onze macht aan de dood te ontkomen. Maar misbruik en slavernij, en de aanblik van het wegvoeren van onze geliefde vrouwen en kinderen, dat zijn dingen die we niet hoeven te aanschouwen. Zij die niet willen meewerken aan het voorkomen hiervan, moeten zich afvragen hoe laf zij wel niet zijn. We hebben ons tegen de Romeinen verzet met grote moed en inzet. En toen men aanbood dat we ons leven konden reden, hebben we dat afgeslagen. Wie denkt dat de Romeinen niet woedend te keer zullen gaan zodra zij ons levend gevangen hebben genomen? Ellendig zullen de jonge mannen eraan toe zijn met hun sterke lichamen die martelingen moeten ondergaan! Ellendig zullen de ouderen eraan toe zijn, die niet in staat zijn dit alles te ondergaan! Men zal gedwongen worden de stem van zijn zoon te horen als die de hulp van zijn vader vraagt, maar van wie de handen gebonden zijn. Maar op dit moment hebben nog vrije handen en we hebben in die handen onze zwaarden! Laat die zwaarden dan dienstbaar zijn aan onze glorie! Laten we sterven voordat we slaven van onze vijand worden. Laten we deze wereld verlaten, samen met onze vrouwen en kinderen, in alle vrijheid. Dit het is wat onze wetten ons opdragen, en dit is wat onze vrouwen en kinderen zouden willen. Neen, het is zelfs de wil, van God om zo te handelen. Terwijl de Romeinen het tegenovergestelde willen, en bang zijn dat we al dood zijn voordat ze deze plaats innemen. Laten we daarom haast maken, en de Romeinen geen enkel genoegen gunnen. Laat ons hun hoop ons levend gevangen te kunnen nemen, ijdel maken. Laten we hen verbaasd doen staan en laat hen onze moed bewonderen!

HOOFDSTUK 9.
HOE HET VOLK OVERTUIGD WERD DOOR DE WOORDEN VAN ELEAZAR, EN HOE IEDEREEN, BEHALVE TWEE VROUWEN EN 5 KINDEREN, ZICH ONDERWIERPEN AAN DE NADERENDE DOOD.

1. Terwijl Eleazar verder ging met spreken, onderbraken zij hem en wilden aan het werk gaan, als waren zij gedreven door een demonische woede. Dus gingen zij op weg, de een nog fanatieker dan de ander, want niemand wilde zijn lafheid tonen door de laatste te zijn die tot een besluit kwam. Zo groot was hun ijver dat ze hun vrouwen en kinderen onmiddellijk doodden en daarna zichzelf. Inderdaad, toen ze begonnen aan deze taak, faalde hun moed, maar zij herinnerden zich de toespraak van Eleazar, terwijl ook de liefde voor hun gezinnen bleef bestaan, omdat de argumenten van Eleazar hen redelijk voorkwamen maar zij ook hun dierbaren wilden redden van grote rampen. De mannen omhelsden met tederheid hun vrouwen, en namen vervolgens hun kinderen in de armen, en gaven ieder een lange zoen, met tranen in de ogen. Toch deden ze wat er besloten

was, en voerden het uit alsof zij vreemdelingen waren. Er was ook geen andere reden om deze executies uit te voeren dat de sombere vooruitzichten over het lot van hun geliefden. Er was geen man die zonder moeite deed wat hij te doen had en iedereen zette de liefde voor zijn gezin van zich af. Het waren inderdaad armzalige mannen! Hun ellende dwong hen hun vrouwen en kinderen met eigen handen te doden, alsof het niets was! Nadat dit gedaan was leg den zij hun wapenen op en hoop en wachtten op hun eigen dood. Daarna koos men tien mannen die hen zouden moeten doden. Ieder van hen ging bij zijn gezin liggen en legde zijn armen over hen heen, en boden vervolgens hun nek aan voor de slag met het zwaar d die hun leven zou beëindigen. En toen deze tien mannen hen allen hadden gedood, kozen ze een van hen uit die de andere negen moest doden en daarna zichzelf. Iedereen toonde de vereiste moed om de dood tegemoet te gaan. Dus tenslotte boden die negen mannen hun nek aan. Waarna de laatste alle controleerde om zeker te zijn dat iedereen dood was, en de hele plaats in brand stak. Daarna stak hij met grote kracht het zwaard in zijn eigen lichaam en viel dood neer bij zijn eigen gezin. Deze mensen stierven met de bedoeling dat niemand levend in handen van de Romeinen zou vallen en niemand slaaf van hen zou worden. Er was echter en oude vrouw, en een ander die familie was van Eleazar, en alle ander vrouwen te boven ging in ingetogenheid en geleerdheid, met vijf kinderen, met wie zij zich verstopt had in een onderaards grot. Zij had daar ook water gebracht om te drinken toen zij zag wat er ging gebeuren en iedereen gedood zou worden.
Er werden die dag 960 mensen omgebracht, inclusief vrouwen en kinderen. Deze ramp vond plaats op de 15 de dag van de maand Xanthicus (Nisan).

2. De volgende morgen deden de Romeinen hun wapenuitrusting aan omdat zij ervan uitingen dat de gevechten zouden beginnen. Verder legden zij planken op de dam om vervolgens de vesting aan te vallen, waarmee men ook begon. Maar zij zagen geen enkele vijand, slechts een angstwekkende stilte aan alle kanten en een smeulend vuur. Ze begrepen niet wat er aan de hand was. Ten laatste gaven zij een schreeuw, alsof de stormram een slag had gegeven, om de Joden uit hun schuilplaatsen te lokken. De vrouwen hoorden dit lawaai, en kwamen uit hun schuilplaats en vertelden de Romeinen wat er gebeurd was. En de andere vrouw beschreef tot in detail wat er allemaal gedaan was. Toch konden de Romeinen maar moeilijk geloven wat de vrouwen vertelden. Ze probeerden het vuur te blussen en maakten zich een pad om het paleis te kunnen bereiken. En daar zagen ze de doden maar konden zich niet verheugen over het gebeuren, hoewel het hun vijanden waren. Ze konden slechts de moed bewonderen van hun besluit en de minachting voor de dood die zij op deze manier lieten zien door een actie als deze.

HOOFDSTUK 10.
HOE ZEER VEEL SICARIËRS NAAR ALEXANDRIË VLUCHTTEN EN WELKE GEVAREN HEN DAAR OVERKWAMEN. EN HOE DE TEMPEL DIE DOOR ONIAS DE HOGEPRIESTER EERDER GEBOUWD WAS, VERNIELD WERD.

1. Toen Massada was genomen, liet de bevelhebber daar een garnizoen achter ter bewaking en ging zelf naar Cesaréa. Er was nu geen vijand meer in het land, alles was onderworpen na deze lange oorlog. Toch veroorzaakte deze oorlog gevaarlijke opstanden in plaatsen die ver van Judea lagen. Het kwam nog steeds voor dat er in Egypte, in Alexandrië, Joden werden omgebracht. Want velen van de Sicariers waren daarheen gevlucht nadat zij zich van de opstandelingen in Judea hadden afgescheiden. Daar veroorzaakten zij nieuwe ordeverstoringen en haalden velen over voor hun

vrijheid te strijden, omdat aan de Romeinen geen onderdanigheid verschuldigd was, doch slechts aan God. Maar toen een aantal bekende Joden daarop tegenstand boden, doodden zij enigen van hen, en zetten zo de anderen onder druk zich tegen de Romeinen te verzetten. Toen de Senaat van dit alles hoorde, besloot men daar aandacht aan te geven vanwege de veiligheid voor Rome. Ze verzamelden de Joden en vernamen dat de Sicariers de bron waren van de ongeregeldheden en dat deze groep de oorzaak van de ellende was. Ze zeiden dat, deze mannen, nu ze uit Judea waren gevlucht, geen enkele kans hadden om weg te komen met hun gedrag, maar spoedig door de Romeinen vertrapt zouden worden. Dat alleen al omdat ze zoveel zonden hadden bedreven. Zij eisten van de Joden hen te helpen en dreigden met moord en doodslag. Men verontschuldigden zich bij de Romeinen voor dit gedrag en vroegen het te doen was noodzakelijk was om een einde te maken aan deze toestand. Waarop men, omdat de dreiging van het naderend gevaar terdege inzag, op de Sicariers stortte en hen greep. En inderdaad, 600 van hen werden gevangen genomen, maar wat hen betreft die naar Thebe vluchtten, het duurde niet lang voordat ook zij gevangen werden genomen, en teruggebracht. Hun moed en vastberadenheid wekte verbazing en bewondering, want zelfs na zware martelingen kregen ze hen niet zover Caesar als godheid te erkennen, maar hield men staande dat God alleen God was. Zij hielden vast aan hun overtuiging, ondanks de martelingen die zij moesten ondergaan, zij ondergingen die met een houding als was hun lichaam ongevoelig voor pijn, terwijl ze een zich verheugende ziel hadden. Maar wat iedereen het meest verbaasde was de moed van hun kinderen. Want zelfs de kinderen doorstonden de kwellingen en eerden slechts de God van Israël. Zij waren zo moedig dat hun sterke zielen het wonnen van lichamelijke zwakheid.

2. Lupus regeerde toen Alexandrië, en hij stuurde Caesar het bericht van de ongeregeldheden. Deze was nog altijd achterdochtig naar de Joden vanwege hun niet aflatende opstandigheid, en was bang dat zij weer een opstand zouden beginnen, en anderen zouden overhalen zich bij hen te voegen. Hij gaf Lupus opdracht de Joodse Tempel in Onion, af te breken, die was gebouw en naar Onias vernoemd was, de zoon van Simon, een Joodse hogepriester, die van Antiochus, de koning van Syrië weggevlucht was toen hij tegen de Joden streed. Hij vluchtte toen naar Alexandrië. En toen Ptolemeus hem vriendelijk ontving, vanwege zijn haat tegen Antiochus, verzekerde hij hem ervan, dat als hij akkoord ging met zijn voorstellen, hij alle Joden zover zou krijgen hem hulp te verlenen. En toen de koning afgesproken had dit te doen, liet hij hem een Tempel bouwen ergens in Egypte, om daar God te kunnen aanbidden overeenkomstig de Joodse wetten. De Joden zouden dan ook meer en sneller bereid zijn om tegen Antiochus ten strijde te trekken, vanwege de verwoesting van de Tempel in Jeruzalem, en zij zouden hem ook beter gezind zijn. Verder verleende hij hen vrijheid van geweten, waardoor er ook velen hem hun diensten aanboden.

3. Dus ging Ptolemeus in op deze voorstellen, en gaf hem bouwgrond in de buurt van Memphis. Dit Nomos werd het Nomos van Heliopolis genoemd en daar bouwde Onias een fort en een Tempel, niet zoals in Jeruzalem, mar iets wat op een grote toren leek. Hij bouwde het van zeer grote stenen. Hij maakte net altaar wel zoals in Jeruzalem, en versierde het met gaven, maar hij maakt een kandelaar, maar liet uit goud een lamp vervaardigen die de plaats verlichtte. Hij hing een gouden ketting om die lamp. De gehele Tempel was omringd met een muur van gebakken steen en had een poort. De koning gaf hem een groot landgoed met een groot jaargeld, zodat de priesters genoeg hadden en ook God niet te kort zou komen aan offers die Hem toekwamen. Toch deed Onias dit alles niet uit bescheidenheid, maar hij wilde met de Joden in Jeruzalem

concurreren, tegen wie hij nog altijd een wrok had omdat hij vandaar verdreven was. Verder meende hij dat hij door de bouw aan deze Tempel veel medestanders zou krijgen. Verder wilde hij een oude profetie van Jesaja in vervulling doen gaan die zei dat er ooi t een Tempel voor God in Egypte gebouwd zou worden. Dit is de geschiedenis van de bouw van deze Tempel.

4. Lupus, de gouverneur of Alexandrië, van ontvangst van de brief van Caesar, kwam naar deze Tempel, haalde en aantal geschenken daaruit, en sloot de Tempel. Nadat Lupus korte tijd hierna stierf, werd hij opgevolgd door Paulinus. Deze man liet helemaal niets achter in de Tempel en dreigde zelfs de priesters als zijn hem niet alles zouden meegeven. Ook stond hij iet toe daar er verder nog werd aan beden op die plek. Maar toen hij de poort ervan sloot, en het geheel ontoegankelijk maakte, kon men er zelfs niet meer te voet komen om God te aanbidden. De tijd tussen het bouwen van deze Tempel en de sluiting ervan, was 143 jaar.

HOOFDSTUK 11. AANGAANDE JONATHAN, EEN VAN DE SICARIERS, DIE EEN OPSTAND IN CYRENE WILDE BEGINNEN EN HOE HIJ ONSCHULDIGEN AANKLAAGDE.

1. De waanzin van de Sicariers vrat verder als een ziekte en bereikte de stad Cyrene. Want ene Jonathan, een door en door slecht persoon, een wever van beroep, kwam daarheen met een klein aantal armen die graag maar hem luisterden. Hij leidde de woestijn in, en beloofde hen dat hij tekenen en verschijningen zou laten zien. En wat de andere Joden in Cyrene aangaat, voor hen wist zij zijn bedrog door listen te verbergen. Maar enkele voornamen onder hen informeerden Catullus, de gouverneur van de Libysche Pentapolis, van zijn mars naar de woestijn, en van de voorbereidingen die hij trof. Dus stuurde hij ruiters en voetvolk op hen af, die hen gemakkelijk versloegen, want ze waren niet bewapend. Velen van hen vielen in de gevechten, maar een groot deel van het werd levend gevangen genomen en naar Catullus gebracht. Jonathan, de leider van de groep, wist te ontkomen. Maar na en grondige zoektocht naar hem, werd ook hij uiteindelijk gevangen genomen. Ook hij werd toen naar Catullus gebracht, en hij dacht heel erg na over een plan waarmee hij straf kon ontlopen. Waardoor hij Catullus een reden gaf veel onheil aan te richten. Hij beschuldigd e de rijken onder de Joden ervan dat ze zijn plannen hadden gefinancierd. Deze beschuldiging was echter een leugen.

2. Catullus echter, die wel inzag dat Jonathan loog, maakte de zaken alleen maar erger, en roep jammerlijk uit dat zij wellicht een de hand hadden gehad in de oorlog in Judea. Maar wat nog erger was, hij vertelde de Sicariers ook nog hoe de Joden te beschuldigen. Hij vroeg daarom aan Jonathan de naam van ene Alexander te noemen, en Jood, omdat hij eerder ruzie met hem had gehad en er ook openlijk voor uitkwam dat hij hem haatte. Hij kreeg hem ook zover de naam van zijn vrouw, Bernice, in dit verband te noemen. Deze twee werden in opdracht van Catullus het eerst gedood. Daarna liet hij alle rijke Joden doden, meer dan 3.000 in getal. Hij dacht dat hij dit veilig kon doen, omdat hij hun bezittingen in beslag nam en ze toevoegde aan de inkomsten van Caesar.

3. Om te voorkomen dat Joden die in andere plaatsen woonden, hem zouden beschuldigen van machtsmisbruik, ging hij verder met zijn valse beschuldigingen, en haalde Jonathan, en bepaalde anderen, over om de Joden te beschuldigen van plannen voor een opstand in Alexandrië en in Rome. Een van dezen, tegen wie deze verraderlijke beschuldigingen werden geuit, was ***Josephus, de schrijver van dit boek***.

Echter, dit plan, zoals ontworpen door Catullus, liep niet af zoals hij hoopte. Want hoewel hij persoonlijk naar Rome ging en Jonathan met zijn gezellen meevoerde, en dacht dat er verder gen onderzoek naar zijn beweringen zou worden gedaan, was hij overtuigd van een goede afloop. Maar Vespasiánus vertrouwde de zaak niet geheel, en onderzocht hoeveel waarheid er in de beschuldigingen lag. En toen hij begreep dat de beschuldigingen tegen de Joden onterecht waren, sprak hij hen vrij van de misdaden waarvan zij beschuldigd werden, en vanwege de bezorgdheid van Titus voor de Joden, liet hij Jonathan zijn verdiende bestraffing ondergaan. Hij werd gemarteld en daarna levend verbrand.

4. Maar voor Catullus was de keizer vriendelijk, hij ontving niet anders dan een zware bestraffing en werd afgezet. Toch duurde het niet lang voordat ook Catallus zijn loon ontving. Korte tijd daarna werd hij ernstig ziek en stierf als en arm man. Hij had niet alleen een ziek lichaam, maar verviel ook in het m eest merkwaardige en waanzinnig gedrag, zodat men zich kan afvragen wat het ergste was, zijn zieke lichaam of zijn zieke geest. Want hij was verschrikkelijk gestoord, en schreeuwde aanhoudend dat hij geesten zag van hen die hij had laten doden. Hij was n iet meer in staat zichzelf te beheersen, maar rende vaak uit bed en schreeuwde dan dat hij werd achtervolgd door vuur. Dit gedrag werd erger en erger totdat hij geen ander gedrag meer over had, en in die toestand stierf hij. Zo werd hij een voorbeeld van Goddelijke straf en bewees hij dat God goddelozen straft.

5. Hier moeten we een eind maken aan het beschrijven van de geschiedenis. Een beschrijving waarin we hebben getracht, zoals we hebben beloofd, een zo nauwkeurig mogelijk verslag te doen zodat ieder kan begrijpen wat de Romeinen en de Joden bewoog. Hoe goed het verslag is, en hoe goed leesbaar het is, laten we over aan de lezers. Maar het komt overeen met de feiten en wat er beschreven is, is de waarheid van alle dingen die erin beschreven zijn.

FLAVIUS JOSEFUS

UIT MIJN LEVEN

Hoofdstuk 1-73

HOOFDSTUK 1

[1] Ik ben van niet onaanzienlijke afkomst, want ik stam uit een oud priestergeslacht. Ieder volk heeft zijn eigen criterium voor een edele geboorte, bij ons is de verbondenheid met het priesterschap het zekere bewijs van een eervolle afstamming.
[2] Mijn voorouders waren geen gewone priesters. Zij voerden hun afkomst terug tot de eerste van vierentwintig priesterafdelingen) - op zichzelf al een zeer bijzondere onderscheiding - en daarin tot de meest vooraanstaande clan. Bovendien ben ik van moederszijde van koninklijken bloede, want de nakomelingen van Asamonaeus, van wie zij afstamt, waren zeer lange tijd hogepriesters en koningen van ons volk.
[3] Ik zal nu mijn stamboom beschrijven. De grootvader van mijn overgrootvader was Simon, bijgenaamd de Stotteraar. Hij was een tijdgenoot van de hogepriester Hyrcanus, de eerste van die naam die dit ambt bekleedde dat eerder ook door zijn vader Simon was vervuld.
[4] Simon Psellsu (de Stotteraar) had negen kinderen. Een van hen, Matthias, ook wel de zoon van Ephaeus genoemd, huwde de dochter van de hogepriester Jonathan, die als eerste van Asamonaeus' directe nakomelingen hogepriester werd. Hij was de broer van Simon, aan wie dezelfde waardigheid ten deel viel. In het eerste jaar van de regering van Hyrcanus werd hem een zoon geboren, Matthias, bijgenaamd Aslias (de Gebochelde).
[5] Deze kreeg in het negende jaar van de regering van Alexandra een zoon Jozef en deze op zijn beurt in het tweede jaar van de regering van Archelaüs een zoon Matthias. Als zijn zoon werd ik geboren in het jaar waarin Gaius Caesar keizer werd. Zelf heb ik drie zoons: de oudste, Hyrcanus, werd geboren in het vierde jaar van de regering van keizer Vespasianus, Justus in het zevende jaar en Agrippa in het negende jaar.'
[6] Ziehier de stamboom van mijn geslacht, die ik citeer zoals ik hem aantrof in de openbare registers. Ik lach om de opmerkingen van hen die het aanzien van mijn familie naar beneden willen halen.

HOOFDSTUK 2

[7] Mijn vader Matthias onderscheidde zich niet alleen door zijn edele afkomst, meer nog viel hij op door zijn rechtvaardig karakter. Zijn prestige onder de inwoners van Jeruzalem, de belangrijkste stad van ons land, was groot.
[8] Ik werd opgevoed samen met mijn broer Matthias - een volle broer met dezelfde vader en moeder - en verwierf op grond van mijn studieresultaten de reputatie over een uitstekend geheugen en een hoge intelligentie te beschikken.
[9] Toen ik nog een jongen was - ongeveer 14 jaar oud - complimenteerde iedereen mij met mijn voorliefde voor boeken. Voortdurend kwamen de hogepriesters en notabelen van de stad mij raadplegen over bijzondere kwesties in onze wetten.
[10] Op mijn zestiende jaar wilde ik de verschillende sekten van mijn volk uit eigen ervaring leren kennen. Dat zijn er, zoals ik al verscheidene keren heb gezegd,' drie: de

Farizeeën, de Sadduceeën en de Essenen. Ik meende door een diepgaand persoonlijk onderzoek in staat te zullen zijn de beste te kiezen.
[11] Derhalve onderwierp ik mij aan een intensieve opleiding en een harde training bij alle drie. Ik was echter niet tevreden met de daar opgedane ervaringen. Toen ik hoorde spreken over Bannus, een kluizenaar in de woestijn die zich alleen maar kleedde met boomschors en bladeren, alleen de vruchten der aarde tot zich nam en gewoon was zich overdag en 's nachts te wassen met koud water omdat dat rein was, werd ik zijn toegewijde volgeling.
[12] Drie jaar bracht ik bij hem door en deed ik wat ik wilde doen, daarna keerde ik naar de stad terug. Ik was negentien jaar oud toen ik mijn leven begon in te richten naar de regels van de Farizeeën, een sekte die op velerlei gebied gelijkenis vertoont met wat de Grieken de Stoa8 noemen.

HOOFDSTUK 3
[13] Kort nadat ik mijn zesentwintigste levensjaar had voltooid, maakte ik een reis naar Rome om redenen die ik nu uiteen zal zetten. In de tijd dat Felix procurator van Judea was, had hij enkele met mij bevriende, zeer voortreffelijke personen om ik weet niet welke reden in de boeien laten slaan. Hij zond hen naar Rome om ten overstaan van Caesar rekenschap van hun daden te geven.
[14] Omdat mij er alles aan gelegen was dat deze mensen werden gered, vooral daar ik had gemerkt dat zij zelfs onder de moeilijkste omstandigheden hun vrome plichten jegens God niet verzaakten maar zich bleven voeden met vijgen en noten,10 ging ik naar Rome, dat ik na een overtocht vol gevaren bereikte.
[15] Ons schip zonk midden op de Adriatische Zee en wij, zo'n zeshonderd passagiers, moesten de hele nacht rondzwemmen. Bij het aanbreken van de dag verscheen er door Gods voorzienigheid een schip uit Cyrene. Ik en ongeveer tachtig anderen lieten de overigen achter ons en werden aan boord genomen.
[16] Ik ging veilig aan land in Dicaearchia, dat de Italiërs Puteoli noemen, en sloot vriendschap met Aliturus, een mimespeler van Joodse afkomst en Nero zeer dierbaar. Door zijn bemiddeling werd ik geïntroduceerd bij Poppaea, de vrouw van de keizer. Ik maakte van de gelegenheid gebruik haar hulp in te roepen voor de vrijlating van de priesters. Na behalve deze gunst ook nog grote geschenken van haar te hebben ontvangen, keerde ik naar mijn eigen land terug.

HOOFDSTUK 4
[17] Bij terugkeer zag ik de eerste kiemen van een dreigend oproer en mensen die opgetogen waren bij het vooruitzicht van een opstand tegen Rome. Ik probeerde de voorstanders van een rebellie tot kalmte te manen en tot andere gedachten te brengen door hun voor te houden tegen wie zij oorlog zouden voeren en door hun duidelijk te maken dat zij niet tegen de Romeinen waren opgewassen, omdat die over een grotere militaire bekwaamheid beschikten en zich in de gunst van het lot mochten verheugen.
[18] Ik waarschuwde hen niet overijld en onbezonnen hun land, hun families en zichzelf aan de grootste gevaren bloot te stellen.
[19] Met deze argumenten drong ik er met kracht bij hen op aan hun plan te laten varen. Ik voorzag namelijk dat de afloop van de oorlog voor ons rampzalig zou zijn. Maar ik kon hen niet van gedachten doen veranderen; tegen de waanzin van deze desperado's was ik niet opgewassen.

HOOFDSTUK 5

[20] Ik was bang dat mijn herhaalde waarschuwingen mij gehaat zouden maken en dat men mij ervan zou verdenken met de vijand te heulen. Om aan een dreigende arrestatie en een zekere dood te ontkomen, zocht ik mijn toevlucht in de binnenhof van de Tempel, want de burcht Antonia was al in handen van de opstandelingen.
[21] Pas toen Menahem en de leiders van de roversbende waren gedood, durfde ik weer uit de Tempel te voorschijn te komen en sloot ik mij opnieuw aan bij de hogepriesters en de belangrijkste Farizeeën.
[22] Wij waren echter niet weinig ongerust toen wij het volk gewapend zagen rondlopen. Zelf wisten we niet goed wat te doen, omdat we niet in staat waren de opstandelingen tegen te houden. In deze zeer kritieke situatie spraken wij af ons niet tegen hun ideeën te verzetten, maar wij adviseerden hun wel geen actie te ondernemen en de vijand bij zijn komst het initiatief te laten, opdat ons nagegeven zou moeten worden dat we de wapens slechts opnamen uit gerechtvaardigde zelfverdediging.
[23] Wij gingen hierbij uit van de verwachting dat Cestius weldra met een grote legermacht zou komen en de opstand zou neerslaan.

HOOFDSTUK 6

[24] Cestius kwam inderdaad, maar in de strijd die op zijn komst volgde, werd hij verslagen en veel van zijn soldaten sneuvelden. De nederlaag van Cestius werd ons volk fataal. De oorlogszuchtigen kregen hierdoor nog meer moed. Ze verwachtten, nu zij de Romeinen één keer hadden overwonnen, tot het einde toe succesvol te blijven. Er was nog een reden om in opstand te komen.
[25] De bewoners van de naburige Syrische steden hadden hun Joodse medeburgers gevangen genomen en hen met vrouwen en kinderen geëxecuteerd, zonder dat zij hun iets voor de voeten hadden kunnen werpen; ze hadden niet deelgenomen aan enige revolutionaire activiteit tegen de Romeinen, evenmin hadden ze zich vijandig gedragen jegens de Syriërs of iets tegen hen in hun schild gevoerd.
[26] De bewoners van Scythopolis gedroegen zich van allen het meest goddeloos en begingen de grootste misdaden. Toen zij werden aangevallen door vijandige Joden van buiten de stad, dwongen zij hun eigen Joodse medeburgers de wapens tegen hun volksgenoten op te nemen, wat ons is verboden. Met hun hulp gingen zij op de aanvallers af en behaalden zij de overwinning. Maar na die overwinning vergaten zij de steun die zij van hun Joodse medeburgers en medestrijders hadden ontvangen en doodden zij hen allemaal, in totaal vele tienduizenden.
[27] De Joodse inwoners van Damascus ondergingen hetzelfde lot. Over hun lotgevallen heb ik in mijn boek over de Joodse oorlog een meer gedetailleerd verslag gegeven.15 Dat ik er hier iets over zeg, komt doordat ik mijn lezers ervan wil overtuigen dat de oorlog met de Romeinen minder het gevolg was van een weloverwogen initiatief van de Joden dan van de onontkoombaarheid van het lot.

HOOFDSTUK 7

[28] Na de nederlaag van Cestius, waarover ik al sprak, kwamen de meest vooraanstaande personen van Jeruzalem er achter dat de rovers en de opstandelingen goed waren voorzien van wapens, terwijl zij zelf ongewapend waren. Zij werden bang dat zij aan de genade van hun vijanden zouden worden overgeleverd, wat ook werkelijk gebeurde.
[29] Op het bericht dat Galiléa zich nog niet volledig had losgemaakt van Rome maar dat een deel van het land nog rustig was, zonden zij mij samen met twee andere priesters van onbesproken gedrag, Joazar en Judas, naar de opstandelingen. Wij moesten hen overhalen de wapens neer te leggen en hen ervan overtuigen dat het beter

was die bij de notabelen van het volk in bewaring te geven. Die zouden, zo luidde het voorstel, de wapens steeds gereed houden voor onvoorziene omstandigheden, maar wel een afwachtende houding aannemen en zien wat de Romeinen zouden ondernemen.

HOOFDSTUK 8

[30] Met deze instructies begaf ik mij naar Galiléa. Ik trof de inwoners van Sepphoris in diepe ongerustheid om het lot van hun stad, daar de Galileeërs hadden besloten Sepphoris te verwoesten vanwege zijn pro- Romeinse gezindheid en de blijken van loyaliteit en verbondenheid die de inwoners aan Cestius Gallus, de gouverneur van Syrië, hadden gegeven.

[31] Ik kon hun bezorgdheid volledig wegnemen, omdat ik mijn invloed bij de bevolking van Galiléa ten gunste van hen aanwendde en hun toestemming verleende om zo vaak zij maar wilden in contact te treden met hun medeburgers die als gijzelaars voor Cestius werden vastgehouden in de Phoenicische stad Dora. De inwoners van Tiberias waren echter, zo bemerkte ik, al tot vijandelijkheden overgegaan, en wel om de volgende redenen.

HOOFDSTUK 9

[32] Er waren drie partijen in de stad. De eerste bestond uit burgers uit de bovenlaag en werd geleid door Julius Capellus.

[33] Hij en zijn medestanders Herodes de zoon van Miarus, Herodes de zoon van Gamalus en Compsus de zoon van een gelijknamige vader-zijn broer Crispus, een voormalig prefect onder de grote koning, bevond zich op dat moment op zijn landgoed aan de overzijde van de Jordaan - waren eensgezind in hun aanbeveling trouw te blijven aan de Romeinen en de koning.

[34] Deze mening werd niet gedeeld door Pistus, een man met een zeer onevenwichtig karakter die onder de kwade invloed stond van zijn zoon Justus.

[35] De tweede partij, samengesteld uit zeer onbeduidende personen, was geneigd tot oorlog.

[36] Justus de zoon van Pistus en leider van de derde partij, deed alsof hij aarzelde om tot vijandelijkheden over te gaan, maar in werkelijkheid verlangde hij naar een revolutie, omdat hij van mening was dat een politieke verandering hem de kans bood de macht te grijpen.

[37] Hij trad sterk op de voorgrond en wilde de bewoners doen geloven dat hun stad altijd al de hoofdstad van Galiléa was geweest, zeker onder haar stichter Herodes de tetrarch, wiens wens het was geweest dat de stad Sepphoris zich schikte naar Tiberias. Zelfs onder koning Agrippa de Oudere was deze dominante positie onaangetast gebleven, totdat Felix procurator van Judea werd.

[38] Nu echter, zo zei Justus, hadden zij het ongeluk dat ze door Nero aan Agrippa de Jongere ten geschenke waren gegeven. Omdat Sepphoris zich aan de Romeinen had overgegeven, was het de hoofdstad van Galiléa geworden en waren daar de koninklijke bank en de archieven gevestigd.

[39] Aan deze en vele andere kritische opmerkingen over koning Agrippa, die bedoeld waren om het volk tot opstand aan te zetten, voegde hij nog toe dat nu de tijd gekomen was om de wapens op te nemen en zich als bondgenoten bij de Galileeërs aan te sluiten. Dezen zouden hun gaarne het opperbevel laten uit haat jegens de Sepphorieten, die trouw waren gebleven aan de Romeinen. Nu was de gelegenheid daar om met een grote troepenmacht wraak te nemen.

[40] Met deze woorden kreeg hij het volk aan zijn zijde. Hij was namelijk een geraffineerd demagoog, die met allerlei bedrieglijke redenaarstrucs meer succes had dan

zijn tegenstanders met betere argumenten. Hij was goed ingevoerd in de Griekse cultuur, en dat gaf hem de moed zich te wijden aan het schrijven van een geschiedenis van deze gebeurtenissen, waarbij hij ervan uitging dat zijn welsprekendheid de waarheid zou kunnen verdoezelen.
[41] In de loop van mijn verhaal" zal ik laten zien hoe slecht het leven van deze man was en hoe onze ondergang bijna uitsluitend aan hem en zijn broer te wijten was.
[42] Op dat moment echter marcheerde Justus, die zijn medeburgers had overgehaald de wapens op te nemen - velen van hen tegen hun wil onder dwang -, met al zijn volgelingen de stad uit en stak de onder het bestuur van Gadara en Hippos vallende dorpen in het grensgebied tussen Tiberias en Scythopolis in brand.

HOOFDSTUK 10
[43] Zo was de situatie in Tiberias. In Gischala was de toestand als volgt: Johannes de zoon van Levi zag dat sommige burgers door de opstand tegen Rome hun gevoel voor realiteit hadden verloren; hij probeerde hen tot andere gedachten te brengen en vroeg hun loyaal te blijven.
[44] Maar zijn goede bedoelingen hadden geen resultaat, want de bewoners van de steden in de omgeving, Gadara, Gabara, Sogane en Tyrus, brachten een grote legermacht op de been. Vervolgens bestormden ze Gischala, namen de stad in, staken haar in brand en maakten haar met de grond gelijk, waarna ze naar hun huizen terugkeerden.
[45] Johannes ontstak hierdoor in grote woede. Hij bewapende al zijn volgelingen, viel de genoemde steden aan en versloeg die. Daarop herbouwde hij Gischala, groter dan tevoren, en versterkte hij de stad met muren, als een zekerheid voor de toekomst.

HOOFDSTUK 11
[46] Gamala daarentegen bleef om de volgende reden trouw aan Rome. Philippus de zoon van Jacimus was luitenant in het leger van koning Agrippa. Als door een wonder had hij levend uit het belegerde koninklijke paleis in Jeruzalem weten te ontkomen. Hij liep nu het gevaar door Menahem en zijn roversbende gedood te worden.
[47] Enkele in Jeruzalem verblijvende Babylonische verwanten van Philippus konden de rovers er echter van weerhouden dit plan ten uitvoer te brengen. Philippus hield zich vier dagen schuil, op de vijfde dag vluchtte hij. Om niet herkend te worden droeg hij een pruik. Hij ging naar een van de dorpen in het grensgebied van de burcht Gamala die onder zijn bestuur vielen en gaf enkele ondergeschikten opdracht zich bij hem aan te sluiten.
[48] Zijn plannen werden echter gelukkig voor hemzelf door een hogere macht ongedaan gemaakt. Als dat niet was gebeurd, was hij zeker omgekomen. Getroffen door een plotselinge koortsaanval schreef hij aan de jeugdige Agrippa en Berenice' een brief, die hij door een van zijn vrijgelatenen naar Varus liet brengen.
[49] In die tijd voerde Varus namelijk het bestuur over het koninkrijk op verzoek van de koning en zijn koninklijke zuster. Die waren zelf naar Berytus gegaan om Cestius te ontmoeten.
[50] Toen Varus de brief van Philippus met daarin de mededeling dat hij was ontsnapt had ontvangen, was hij somber gestemd, want hij dacht dat de koninklijke familie geen gebruik meer zou maken van zijn diensten wanneer Philippus was aangekomen. Derhalve beschuldigde hij de man die de brief had bezorgd ten overstaan van het volk ervan dat hij de brief had vervalst. Hij voegde eraan toe dat zijn boodschap dat Philippus samen met de Joden tegen de Romeinen vocht een leugen was en hij liet de man ter dood brengen.

[51] Philippus, die niet kon begrijpen waarom zijn vrijgelatene niet terugkeerde, zond een tweede koerier met een nieuwe brief. Hij droeg hem op er achter te komen wat de eerste boodschapper was overkomen dat hij zo vertraagd was.
[52] Ook deze koerier werd door Varus direct na aankomst op een valse aanklacht gedood. Bij Varus waren namelijk grote verwachtingen gewekt door de Syriërs van Caesarea, die verzekerden dat Agrippa op aanklachten van Joden gedood zou worden en dat hij zelf dan als afstammeling van koningen op de troon zou worden geïnstalleerd. Nu werd Varus' koninklijke afkomst als afstammeling van Soaemus, die tetrarch was in het district rond de Libanon, algemeen erkend.
[53] Opgeblazen van pretenties hield Varus de brieven in zijn bezit en lette er goed op dat de koning de inhoud niet onder ogen kreeg. Alle stadsuitgangen liet hij bewaken, opdat niemand kon ontsnappen en de koning over al zijn machinaties zou inlichten. Bovendien liet hij om de Syriërs van Caesarea terwille te zijn een groot aantal Joden ter dood brengen.
[54] Ook was hij van plan om samen met het volk van Trachonitis in Batanea een gewapende aanval te ondernemen tegen de zogeheten 'Babylonische Joden' in Ecbatana.29
[55] De twaalf meest gerespecteerde Joden van Caesarea liet hij bij zich roepen. Hij droeg hun op naar Ecbatana te gaan en aan hun volksgenoten in die stad te vertellen: 'Varus heeft gehoord dat jullie tegen de koning willen optrekken. Hoewel hij het niet gelooft, heeft hij ons gestuurd om jullie te overreden de wapens neer te leggen. Dat zal voor hem het bewijs zijn dat hij er goed aan deed geen geloof te hechten aan de praatjes over jullie.'
[56] Hij droeg hun eveneens op zeventig van de meest gerespecteerde personen te sturen om zich te verdedigen tegen de aanklacht die tegen hen was ingediend. Toen de twaalf bij hun komst in Ecbatana zagen dat hun landgenoten zich in het geheel niet schuldig hadden gemaakt aan opstandige acties, wisten zij hen ertoe over te halen zeventig personen te sturen.
[57] Zonder enig vermoeden welk lot hun wachtte, gaven zij aan dat verzoek gehoor. De hoge personen reisden in het gezelschap van de twaalf afgezanten naar Caesarea. Maar Varus trok hun met het leger van de koning tegemoet en doodde allen, ook de afgezanten. Daarna stuurde hij zijn leger op de Joden van Ecbatana af.
[58] Een van de zeventig, die had weten te ontkomen, bereikte de stad echter eerder dan hij en lichtte zijn volksgenoten in. Die namen daarop hun wapens op en trokken zich met vrouwen en kinderen terug in de burcht van Gamala. Hun dorpen met overvloedige voorraden en vele tienduizenden stuks vee
gaven zij prijs.
[59] Toen Philippus hierover was geïnformeerd, ging ook hij naar de burcht van Gamala. Bij aankomst riep het volk hem toe het opperbevel in de strijd tegen Varus en de Syriërs van Caesarea op zich te nemen, want het gerucht had zich verspreid dat zij de koning hadden vermoord.
[60] Philippus poogde hun agressie in te tornen door hen te herinneren aan de weldaden die zij van de koning hadden ondervonden en te vertellen hoe groot de Romeinse legermacht was. Hij verzekerde dat een oorlog tegen deze vijand geen zin had. Uiteindelijk kon hij hen overtuigen.
[61] Toen de koning vernam dat Varus van plan was de vele tienduizenden Joden van Caesarea met vrouwen en kinderen op een en dezelfde dag te doden, riep hij hem terug en zond hij Aequus Modius als zijn vervanger, zoals ik elders heb uiteengezet. Wat Philippus betreft, hij beheerste de burcht van Gamala en het omliggende land en zorgde ervoor dat de verbondenheid met Rome bleef.

HOOFDSTUK 12

[62] Toen ik vlak na aankomst in Galiléa van dit nieuws op de hoogte werd gesteld, schreef ik hierover een brief aan het Sanhedrin van Jeruzalem en vroeg wat ik moest doen. Ik kreeg de raad met mijn medegezanten, als die daar tenminste toe bereid waren, op mijn post te blijven en voorzorgsmaatregelen voor Galiléa te treffen.

[63] Mijn collega's, die grote sommen geld hadden vergaard uit de tienden die zij als priesters gerechtigd waren te innen, waren vastbesloten naar huis terug te keren. Zij gaven echter gehoor aan mijn verzoek om te blijven totdat wij orde op zaken hadden gesteld.

[64] Samen met hen vertrok ik uit Sepphoris en bereikte ik een dorp dat Bethmaus heette, ruim zevenhonderd meter van Tiberias. Van daar zond ik een gezantschap naar de raad van Tiberias en naar de notabelen van de stad met het verzoek naar mij toe te komen.

[65] Zij kwamen met Justus in hun midden. Ik vertelde hun dat ik samen met mijn collega's door de burgerij van Jeruzalem was afgevaardigd om hun de sloop van het door Herodes de tetrarch gebouwde paleis aan te zeggen. Dat bevatte afbeeldingen van dieren, wat onze wetten uitdrukkelijk verbieden. Ik vroeg toestemming onmiddellijk met dit werk te mogen beginnen.

[66] Capella en de andere leiders weigerden lange tijd, maar gaven uiteindelijk, toen wij bleven aandringen, toe. Jesus de zoon van Sapphias, van wie ik eerder heb vertelde dat hij de leider was van de partij van het scheepsvolk en de armen, was ons echter voor en stak samen met enkele Galileeërs het hele paleis in brand, in de hoop zich met vele schatten daaruit te kunnen verrijken; hij had namelijk gezien dat de plafonds voor een deel van goud waren.

[67] Omdat wij na onze ontmoeting niet Capella en de leden van de elite van Tiberias van Bethmaus naar Opper-Galiléa vertrokken, konden zij tegen onze zin op grote schaal plunderen. Alle Griekse inwoners van Tiberias en allen die voor het uitbreken van de oorlog hun vijanden waren geweest, werden door Jesus en zijn aanhangers gedood.

HOOFDSTUK 13

[68] Toen ik dit alles hoorde, maakte ik mij zeer boos. Ik begaf mij onmiddellijk naar Tiberias, waar ik alles in het werk stelde om zoveel mogelijk voorwerpen uit handen van de plunderaars te redden. Daaronder waren Corinthische kandelaars, koninklijke tafels en een grote hoeveelheid ongemunt zilver. Alles wat ik kon bemachtigen, besloot ik voor de koning te bewaren.

[69] Ik liet daarom de tien belangrijkste raadsleden en. Capella de zoon van Antyllus bij mij komen en vertrouwde hun de voorwerpen toe, met de opdracht ze aan niemand anders dan mijzelf af te geven.

[70] Van Tiberias vertrok ik met mijn collega's naar Gischala om te vernemen welk standpunt Johannes innam. Ik ontdekte snel dat hij geneigd was tot revolutie en dat hij ambities naar de macht had.

[71] Hij vroeg mijn toestemming beslag te leggen op het keizerlijk graan dat lag opgeslagen in de dorpen van Opper-Galiléa. De opbrengst daarvan wilde hij gebruiken voor de wederopbouw van de muren van zijn geboortestad. Althans, dat zei hij.

[72] Omdat ik achter zijn werkelijke intenties en bedoelingen kwam, wees ik zijn verzoek af. Ik was namelijk van plan dit koren te reserveren voor de Romeinen of voor mijzelf, aangezien de autoriteiten van Jeruzalem het bestuur daar ter plaatse aan mij hadden opgedragen.

[73] Omdat hij bij mij niets kon bereiken, wendde hij zich tot mijn collega's. Die hadden geen oog voor de toekomst en waren maar al te zeer bereid geschenken aan te nemen. Hij kocht hen om, en zij stemden erin toe dat al het koren dat in zijn district lag opgeslagen, aan hem werd geleverd. Overstemd met twee stemmen tegen één gaf ik mijn verzet op.
[74] Aan deze schurkenstreek voegde Johannes nog een andere toe. Hij vertelde namelijk dat de Joden die in Caesarea Philippi woonden en op last van de koning door diens vertegenwoordiger Modius binnen de muren waren opgesloten, hem het verzoek hadden gedaan hen rijkelijk te voorzien van zuivere olie,ss omdat zij daar voor persoonlijk gebruik gebrek aan hadden; anders waren zij genoodzaakt zich aan overtreding van de wetten schuldig te maken door Griekse olie te gebruiken.
[75] Johannes' motieven werden niet ingegeven door een grote religiositeit maar kwamen voort uit een schandelijk winstbejag. Hij wist dat in Caesarea twee xesten werden verkocht voor één drachme, terwijl in Gischala tachtig xesten maar vier drachmen kostten. Daarom zond hij alle voorradige olie naar Caesarea, alsof ik hem daartoe gemachtigd had.
[76] Het was niet van harte dat ik toestemde, maar uit angst dat de massa mij zou stenigen als ik weigerde. Het gevolg was wel dat na mijn toestemming Johannes met deze truc grof geld verdiende.

HOOFDSTUK 14
[77] Ik liet mijn medegezanten van Gischala naar Jeruzalem terugkeren en besteedde grote aandacht aan de bewapening en versterking van de steden. Ook ontbood ik de meest stoutmoedige rovers bij mij. Toen ik zag dat ik niet in staat was hen te ontwapenen, wist ik het volk over te halen hen als huurlingen in dienst te nemen. Als argument voerde ik aan dat het beter was hun vrijwillig een kleinigheid te geven dan lijdzaam te moeten toezien hoe ieders eigendommen door hen werden vernield.
[78] De rovers liet ik onder ede verklaren dat ze niet in het district mochten komen, tenzij ze opgeroepen werden of als ze hun soldij niet ontvingen. Daarna liet ik hen gaan. Ik drukte hen op het hart geen oorlog te voeren tegen de Romeinen en evenmin tegen hun buren. Mijn eerste zorg was immers de handhaving van de vrede in Galiléa.
[79] Omdat ik de zeventig gezagdragers van Galiléa onder het mom van vriendschap wilde gebruiken als onderpand voor de loyaliteit van het district, maakte ik hen tot mijn vrienden en reisgezellen. Ik nam hen mee naar de rechtszittingen en sprak geen vonnissen uit zonder hun instemming. Ik streefde ernaar mij niet door te snelle acties schuldig te maken aan schending van het recht en probeerde mijn handen vrij te houden van iedere vorm van winstbejag.

HOOFDSTUK 15
[80] Ik was nu ongeveer dertig jaar oud, een leeftijd waarop het zeker voor iemand in een hoge positie moeilijk is te ontkomen aan uit afgunst geboren lasterpraat, ook als men zich verre houdt van alle ongeoorloofde passies. De eer van alle vrouwen had ik gerespecteerd en alle geschenken die mij waren aangeboden, had ik afgeslagen omdat ik er geen behoefte aan had. Ik had zelfs geweigerd de mij als priester toekomende tienden aan te nemen uit handen van degenen die deze belasting kwamen brengen.
[81] Wel nam ik mijn deel van de buit na de overwinning op de Syrische inwoners van de omliggende steden en stemde ik erin toe dat naar mijn verwanten in Jeruzalem werd gezonden.
[82] Hoewel ik Sepphoris twee keer stormenderhand innam, Tiberias vier keer en Gabara één keer, en hoewel ik Johannes, die het op mij gemunt had, enkele keren in

mijn macht had, strafte ik noch hem, noch een van de bovengenoemde steden, zoals uit het vervolg van mijn verhaal zal blijken.
[83] Het is, denk ik, om die reden dat God, aan wiens aandacht degenen die hun plicht doen niet ontsnappen, mij uit hun handen heeft gered en mij ook later, toen ik in grote gevaren verkeerde, heeft beschermd. Maar daarover zal ik nog spreken.

HOOFDSTUK 16
[84] De loyaliteit en genegenheid die de bewoners van Galiléa mij toedroegen, waren zeer groot. Toen hun steden waren ingenomen en hun vrouwen en kinderen in slavernij waren gebracht, zonken hun jammerklachten om hun eigen rampspoed in het niet bij hun bezorgdheid om mijn veiligheid.
[85] Dit ontging Johannes niet en het vervulde hem met afgunst. Hij vroeg mij per brief toestemming voor een verblijf in Tiberias, waar hij een bezoek wilde brengen aan de enorme baden om genezing van een ziekte te vinden.
[86] Ik had geen vermoeden van enige kwade opzet en legde hem dan ook niets in de weg, sterker nog, ik schreef alle functionarissen aan wie ik het bestuur van Tiberias had toevertrouwd, een persoonlijke brief om Johannes en zijn gevolg onderdak te verlenen en hem te voorzien van alles wat hij nodig dacht te hebben. Zelf verbleef ik in die dagen in Cana, een dorp in Galiléa.

HOOFDSTUK 17
[87] Direct na aankomst in Tiberias probeerde Johannes de bevolking over te halen de banden met mij te verbreken en zich bij hem aan te sluiten. Nu waren er nogal wat lieden die permanent uitzagen naar revolutie. Zij waren van nature geneigd tot omwentelingen en beleefden plezier aan opstanden. Enthousiast gaven zij aan zijn oproep gehoor.
[88] Vooral Justus en zijn vader Pistus legden het erop aan mij in de steek te laten en over te lopen naar Johannes. Door snel te reageren wist ik hun plannen echter te verijdelen.
[89] Een boodschapper van Silas die, zoals ik al eerder vertelde, door mij was aangesteld als commandant van Tiberias, informeerde mij over de intenties van de bewoners van Tiberias. Hij spoorde mij aan haast te maken, omdat, als ik zou aarzelen, de stad in andere handen zou overgaan.
[90] Na lezing van de brief van Silas rekruteerde ik tweehonderd man en marcheerde ik de hele nacht door; een koerier ging vooruit om de bewoners van Tiberias te berichten dat ik in aantocht was.
[91] Toen ik vroeg in de ochtend de stad naderde, kwam het volk mij tegemoet en Johannes was daarbij. Hij begroette mij in grote verwarring, want hij was bang dat zijn leven gevaar liep als zijn daden bekend werden. Vervolgens trok hij zich haastig terug in zijn tijdelijke onderkomen.
[92] Na aankomst in het stadion stuurde ik mijn lijfwachten weg, op één na, die ik samen met tien soldaten bij mij hield. Ik klom op een hoge muur en richtte het woord tot het volk van Tiberias. Ik waarschuwde hen niet te snel over te lopen.
[93] Een dergelijke lichtzinnigheid zou hun zwaar worden aangerekend en zou bij de volgende gouverneur gerechtvaardigde twijfels oproepen over hun loyaliteit jegens hem in de toekomst.

HOOFDSTUK 18
[941 Ik had mijn toespraak nog niet beëindigd of ik hoorde een van mijn mensen roepen dat ik van de verhoging af moest komen. Het was nu niet het moment om mij druk te

maken over de sympathie van het volk van Tiberias, ik moest nu serieus denken aan mijn eigen veiligheid en een manier zien te vinden om aan mijn vijanden te ontsnappen.
[95] Want zodra Johannes had gehoord dat ik alleen was achtergebleven met slechts enkele helpers, had hij uit zijn legertje van duizend man de meest loyale soldaten geselecteerd en op mij afgestuurd met de opdracht mij te doden.
[961 Ze waren op tijd ter plaatse en zouden zeker in hun opzet zijn geslaagd, als ik niet snel van de verhoging was gesprongen, geholpen door mijn lijfwacht Jacobus en door Herodes, een inwoner van Tiberias. Hij ving mij op en geleidde mij verder naar het meer, waar ik aan boord ging van een daar afgemeerd bootje. Zo ontkwam ik tegen ieders verwachting aan mijn vijanden en bereikte ik Tarichea.

HOOFDSTUK 19

[97] Toen de Taricheeërs van de trouweloosheid van het volk van Tiberias hoorden, ontstaken ze in grote woede. Ze grepen naar hun wapens en smeekten mij hen naar Tiberias te brengen. Ze zeiden dat ze een strafexpeditie wilden uitvoeren voor het onrecht dat hun aanvoerder was aangedaan.
[98] Ze verspreidden het nieuws door geheel Galiléa en deden er alles aan om de bevolking tegen Tiberias op te hitsen. Alle inwoners werden uitgenodigd zich massaal bij hen aan te sluiten en in overleg met de bevelhebber te doen wat zij zich hadden voorgenomen.
[99] Talrijke Galileeërs kwamen in volle bewapening overal vandaan opzetten en drongen er bij mij op aan Tiberias aan te vallen en in een stormaanval te veroveren. Ik moest het met de grond gelijk maken en de inwoners in slavernij wegvoeren, ook de vrouwen en kinderen. Hun mening werd gedeeld door die vrienden van mij die uit Tiberias waren ontsnapt. Ik ging echter niet op hun voorstel in, omdat ik het vreselijk vond een burgeroorlog te beginnen.
[100] Volgens mij mocht de onenigheid niet verder gaan dan een woordenstrijd. Bovendien zei ik dat de door hen voorgestelde handelwijze ook henzelf geen enkel voordeel bracht, want de Romeinen koesterden juist de hoop dat zij door hun onderlinge twisten zichzelf te gronde zouden richten. Met deze woorden wist ik de woede van de Galileeërs in te dammen.

HOOFDSTUK 20

[101] Toen Johannes zag dat zijn aanslag was mislukt, vreesde hij voor zijn leven. Hij vertrok met zijn soldaten uit Tiberias naar Gischala. Daar schreef hij mij over wat er was voorgevallen. Om zich te verontschuldigen zei hij dat het allemaal was gebeurd buiten zijn medeweten en hij smeekte mij geen verdenking tegen hem te koesteren. Hij eindigde zijn brief niet allerlei bezweringen en verschrikkelijke vervloekingen, waardoor hij geloof hoopte te vinden voor de mededelingen in zijn brief.

HOOFDSTUK 21

[102] De Galileeërs die zich opnieuw maar nu in veel groteren getale gewapend uit het hele land hadden gemeld, deden mij het verzoek hen in de strijd tegen hem aan te voeren, daar zij wisten wat een meinedige schurk hij was. Ze beloofden mij zowel hem als de stad Gischala weg te vagen.
[103] Ik betuigde hun mijn dank voor hun vertrouwen in mij en beloofde hun een minstens zo grote toewijding, maar toch deed ik een dringend beroep op hen zich in te houden. Ik smeekte hen mij te vergeven wanneer ik er de voorkeur aan gaf deze onrust zonder bloedvergieten te beëindigen. Uiteindelijk kon ik de Galileeërs overtuigen en vertrok ik naar Sepphoris.

HOOFDSTUK 22

[104] De bewoners van die stad, die hadden besloten trouw te blijven aan Rome, probeerden in paniek over mijn komst zelf buiten gevaar te blijven door mijn aandacht af te leiden.

[105] Zij namen contact op met de roverhoofdman Jesus in het grensgebied van Ptolemaïs en beloofden hem veel geld wanneer hij met zijn ongeveer achthonderd manschappen wilde komen en tegen ons wilde vechten.

[106] Hij had wel oren naar hun beloften en wilde ons onvoorbereid en zonder dat wij iets vermoedden overvallen. Hij vroeg mijn toestemming om zijn opwachting te maken. Ik was daar onmiddellijk toe bereid, omdat ik in het geheel geen hinderlaag vermoedde. Aan het hoofd van zijn bende rovers spoedde hij zich naar mij.

[107] Maar hij kreeg niet de gelegenheid zijn snode plannen ten uitvoer te brengen. Toen hij dicht in de buurt was, deserteerde een van zijn mannen. Hij liep naar ons over en vertelde ons over Jesus' ware bedoelingen. Ik nam hiervan goede nota en ging naar de marktplaats. Ik veinsde dat ik niets van het complot wist. Maar ik nam een groot aantal soldaten uit Galiléa en een paar uit Tiberias mee.

[108] Hierna gafik opdracht alle wegen streng te bewaken. De poortwachters beval ik om, wanneer Jesus zich aandiende, alleen hem en enkele bendeleiders binnen te laten maar de anderen de toegang te weigeren. Als ze zich met geweld toegang wilden verschaffen, moesten ze dat geweld beantwoorden.

[109] Mijn orders werden goed uitgevoerd en Jesus werd met slechts een paar anderen in de stad toegelaten. Toen hij zag dat hij van alle kanten door soldaten was omsingeld, gaf hij vol angst gehoor aan mijn bevel de wapens onmiddellijk neer te leggen. Zijn volgelingen, die buiten de muren waren gehouden, vluchtten toen het tot hen doordrong dat hij was gearresteerd.

[110] Daarop nam ik Jesus apart. Ik vertelde hem dat ik goed op de hoogte was van de aanslag die hij op mij had willen plegen, en dat ik zijn opdrachtgevers kende. Toch wilde ik hem zijn daden vergeven als hij berouw toonde en beloofde mij trouw te blijven.

[111] Hij beloofde alles, waarna ik hem vrijliet en hem toestond het commando over zijn troepen weer op zich te nemen. De inwoners van Sepphoris dreigde ik met harde straffen als ze niet ophielden met hun dwaze streken.

HOOFDSTUK 23

[112] Rond die tijd kwamen vanuit het district Trachonitis twee vooraanstaande onderdanen van de koning naar mij toe. Zij brachten hun paarden, wapens en al het geld dat zij uit hun land hadden kunnen smokkelen, mee.

[113] Toen de Joden hun alleen asiel wilden verlenen als zij zich lieten besnijden, maakte ik daartegen ernstig bezwaar. Ik zei dat ieder mens God moest vereren naar de maatstaven van zijn eigen geweten en niet onder dwang. Deze mensen, die bij ons een veilig toevluchtsoord hadden gezocht, hoefden daarvan geen spijt te hebben. Ik wist het volk voor mijn mening te winnen en voorzag onze gasten rijkelijk van alles wat hoorde bij hun normale manier van leven.

HOOFDSTUK 24

[114] Rond dat tijdstip zond koning Agrippa een legermacht onder aanvoering van Aequus Modius om de burcht van Gamala te verwoesten. Omdat deze troepen niet talrijk genoeg waren voor een dicht cordon rond de burcht, installeerden zij zich in open terrein en maakten zij zich op voor een belegering.

[115] Toen de decurio Aebutius - hij had het commando over de Grote Vlakte - hoorde dat ik in Simonias was, een dorp op de grens van Galiléa, elf kilometer van hem verwijderd, begaf hij zich op weg met honderd ruiters, ongeveer tweehonderd soldaten en ook nog bondgenoten uit Gaba. Na een nachtelijke mars bereikte hij het dorp waar ik mij ophield.
[116] Ik stelde mij met een grote legermacht in slaglinie tegenover hem op, waarop Aebutius, die een groot vertrouwen stelde in zijn ruiterij, ons tot een gevecht in de vlakte trachtte te verleiden. Daar gingen wij echter niet op in. Ik realiseerde mij zeer goed dat zijn ruiterij in het voordeel was als het op een confrontatie in de vlakte aankwam, omdat wij alleen maar over infanterie beschikten, en besloot daarom de strijd ter plaatse aan te gaan.
[117] Aebutius en zijn manschappen boden korte tijd dapper tegenstand. Toen hij in de gaten kreeg dat de ruiterij in dit terrein van weinig nut was, trok hij zich onverrichter zake in de stad Gaba terug. Hij liet drie doden op het slagveld achter.
[118] Ik volgde hem op de voet niet tweeduizend zwaargewapenden. Aangekomen in de buurt van de stad Besara op de grens niet Ptolemaïs, een kleine vier kilometer van Gaba waar Aebutius verbleef, posteerde ik mijn manschappen buiten het dorp. Ik gaf hun opdracht de wegen zorgvuldig te bewaken, opdat de vijanden ons niet zouden bestoken terwijl wij graan ophaalden.
[119] Er lag namelijk in Besara zeer veel graan, dat eigendom was van koningin Berenice. Het was daar vanuit de omliggende dorpen verzameld. Ik laadde het graan op de vele meegevoerde kamelen en ezels en liet het naar Galiléa brengen.
[120] Nadat het graan was afgevoerd, daagde ik Aebutius uit voor een gevecht. Hij ging hier echter niet op in, geschrokken als hij was van onze snelheid van handelen en onze moed.
[121] Vervolgens richtte ik mijn aandacht op Neopolitanus, van wie ik had horen vertellen dat hij plundertochten ondernam in het district van Tiberias. Deze Neopolitanus was commandant van een ruiterafdeling en belast met de verdediging van Scythopolis tegen vijandelijke aanvallen. Ik kon hem van verdere plunderingen in het gebied rond Tiberias afhouden en mij verder bezighouden met Galiléa.

HOOFDSTUK 25

[122] Toen evenwel Johannes de zoon van Levi, van wie ik verteld heb' dat hij in Gischala verbleef, vernam dat voor mij alles naar wens verliep, dat ik geliefd was bij mijn ondergeschikten en gevreesd bij mijn vijanden, was hij zeer verbitterd. In de overtuiging dat mijn succes zijn ondergang in de hand werkte, gaf hij zich over aan een mateloze afgunst.
[123] Hij hoopte dat mijn voorspoed in het tegendeel zou verkeren als hij gevoelens van haat onder mijn onderdanen kon oproepen. Hij deed er dus alles aan de inwoners van Tiberias, Sepphoris en Gabara - dat waren de drie grootste steden van Galiléa - over te halen mij in de steek te laten en naar hem over te lopen; hij was, zo beweerde hij, een beter generaal dan ik.
[124] Omdat de Sepphorieten gekozen hadden voor een Romeinse overheersing, wilden zij voor geen van ons beiden partij kiezen. Zij sloegen zijn aanbod dan ook af. Het volk van Tiberias ging niet in op het verzoek om van mij af te vallen, maar zegde hem wel zijn vriendschap toe. Gabara sloot zich bij Johannes aan, op aanraden van Simon, een van de belangrijkste burgers in de stad en vriend en partijganger van Johannes.
[125] De bewoners kwamen niet openlijk voor hun afvalligheid uit, uit angst voor de Galileeërs. Hun loyaliteit jegens mij hadden ze dikwijls aan den lijve ondervonden. Ze

wachtten een gunstig moment af om mij heimelijk een hinderlaag te leggen. Hoe ik daarbij in gevaar kwam te verkeren zal ik nu beschrijven.

HOOFDSTUK 26

[126] Enige jonge avonturiers uit Dabarittha lagen op de loer voor de echtgenote van Ptolemaeus, de toezichthouder van de koning. Met veel bagage en onder bescherming van een ruiterescorte reisde zij vanuit gebied dat door de koning werd beheerst door de Grote Vlakte naar Romeins territorium.

[127] Plotseling wierpen zij zich op de karavaan. Ze dwongen de vrouw te vluchten en maakten zich meester van al haar bagage. Met vier muilezels, beladen met kleren en andere kostbaarheden en bovendien nog met vele staven zilver en vijfhonderd goudstukken, kwamen zij naar mij toe.

[128] Het lag in mijn bedoeling dit alles voor Ptolemaeus te bewaren, omdat hij een volksgenoot was en omdat de wet het ons verbiedt zelfs een vijand te beroven. Aan hen die de buit kwamen brengen, zei ik dat we alles moesten bewaren om het te verkopen en de opbrengst daarvan moesten bestemmen voor de herbouw van de muren van Jeruzalem.

[129] De jongelieden waren ontevreden dat ze, anders dan ze verwacht hadden, geen deel van de buit kregen en gingen naar de dorpen rond Tiberias.

[130] Ze vertelden overal dat ik van plan was hun landstreek aan de Romeinen uit te leveren. Ze zeiden dat mijn opmerking dat ik de opbrengst van de buit wilde bestemmen voor de herbouw van de muren van Jeruzalem een leugen was, en dat ik in werkelijkheid vast besloten was de hele buit aan de eigenaar terug te geven.

[131] Hierin vergisten zij zich niet. Zodra zij waren vertrokken, liet ik twee voor-aanstaande lieden komen, Dassion en Jannaeus de zoon van Levi, allebei vrienden van de koning. Ik gaf hun opdracht de gestolen goederen mee te nemen en naar hem terug te brengen. Ik dreigde hen met de doodstraf als zij er met iemand anders over zouden praten.

HOOFDSTUK 27

[132] Intussen verspreidde zich door heel Galiléa het gerucht dat ik van plan was het land aan de Romeinen te verraden. Woedend drongen allen erop aan dat ik de straf zou krijgen die ik verdiende. Zelfs de Taricheeërs begonnen te geloven dat de jongelieden de waarheid spraken en drongen er bij mijn lijfwachten en soldaten op aan om mij, als ik was gaan slapen, te verlaten. Ze moesten onmiddellijk naar het Hippodroom komen om daar met de hele bevolking deel te nemen aan een openlijke discussie over mijn gedrag.

[133] Ze lieten zich overhalen en troffen op de afgesproken plaats reeds een grote menigte bijeen. Allen waren unaniem in hun oordeel: strafvoor hem die hen zo lafhartig had verraden.

[134] Het meest van allen hitste Jesus de zoon van Sapphias, die in die dagen de leiding had in Tiberias, de menigte op. Hij was een laaghartig individu met een aangeboren neiging om de belangrijkste zaken in de war te sturen, een ongeëvenaard agitator en opstandeling. Hij nam de Wetten van Mozes ter hand, trad naar voren in de menigte en sprak:

[135] 'Als de zorg voor jullie eigen belangen niet genoeg is om Josephus te haten, richt jullie ogen dan op de wetten van de voorvaderen, die jullie hoogste generaal wilde verraden; laat uit liefde voor de wetten jullie woede de vrije loop en geef deze vermetele misdadiger zijn verdiende loon.'

HOOFDSTUK 28

[136] Na deze woorden spoedde hij zich onder luide bijval van de menigte met enkele zwaargewapenden naar het huis waar ik mij ophield. Hij was vast van plan mij te doden. Niets vermoedend was ik door grote vermoeidheid overmand al voor het oproer in diepe slaap gevallen.

[137] Zodra mijn persoonlijke lijfwacht Simon, die als enige bij mij was gebleven, de volksoploop zag, wekte hij mij en wees hij mij op het dreigende gevaar. Hij spoorde mij aan de dood door zijn hand moedig, een generaal waardig, onder ogen te zien, voordat mijn vijanden zouden komen om mij te dwingen de hand aan mijzelf te slaan of mij eigenhandig zouden doden.

[138] Dat raadde hij mij aan, maar ik legde mijn lot in Gods handen en haastte mij om voor de menigte te verschijnen. Ik verwisselde mijn kleren voor een donker gewaad, hing mijn zwaard om mijn nek en begaf mij langs een andere weg waar ik geen vijanden verwachtte naar het Hippodroom. Mijn komst verraste iedereen. Toen ik mij voorover wierp en de aarde met mijn tranen bevloeide, was ik een toonbeeld van deernis.

[139] Ik zag hoe het volk hierdoor werd ontroerd en probeerde hun eensgezindheid te ondermijnen, voordat de soldaten van mijn huis waren teruggekeerd. Ik gaf toe dat de schijn tegen mij was, maar ik vroeg hun eerst te mogen uitleggen voor welk doel ik het van de roof afkomstige geld had bewaard, alvorens ik op hun bevel de dood zou ingaan.

[140] Het volk wilde mij juist de gelegenheid geven het woord te nemen toen de soldaten verschenen. Toen ze mij zagen, renden ze op mij af om mij te doden, maar de menigte beval hun daarmee te wachten. Dat deden ze. Ze gingen er namelijk van uit dat als ik eenmaal ten overstaan van het volk bekende dat ik het geld voor de koning had bewaard, ze mij als een verrader die schuld had bekend ter dood zouden brengen.

HOOFDSTUK 29

[141] In de diepe stilte die daarop volgde, sprak ik als volgt: 'Mannen, landgenoten, als ik het verdien te sterven, vraag ik geen genade, maar voordat ik sterf, wil ik jullie de waarheid vertellen.

[142] Omdat ik weet dat deze stad zeer gastvrij is voor vreemdelingen en talrijke mensen heeft opgenomen die eigen huis en haard hebben verlaten om vol vreugde te delen in ons geluk, wilde ik er sterke muren omheen bouwen met het geld waarover jullie nu zo tegen mij uitvaren, terwijl ik het toch bestemd had voor de bouw van die muren.

[143] Hierop begonnen de Taricheeërs en de vreemdelingen te juichen. Zij betuigden mij hun dank en spoorden mij aan de moed niet te verliezen. De Galileeërs en de inwoners van Tiberias volhardden in hun woede. Er ontstond grote onenigheid, omdat één groep dreigde mij te zullen doden en de anderen mij toeriepen dat ik niets te vrezen had.

[144] Toen ik beloofde ook Tiberias en de andere steden die daaraan behoefte hadden te ommuren, kreeg het vertrouwen in mij de overhand en gingen allen naar huis. Zo ontsnapte ik tegen ieders verwachting aan bovengenoemd gevaar. Met mijn vrienden en twintig soldaten keerde ik naar huis terug.

HOOFDSTUK 30

[145] De rovers en de aanstichters van de ongeregeldheden waren bang dat ik hen zou straffen voor het kwaad dat zij hadden aangericht. Ze keerden terug, nu met zeshonderd gewapende mannen, en wilden het huis waar ik verbleef in brand steken.

[146] Gewaarschuwd voor hun komst achtte ik een vlucht beneden mijn waardigheid en besloot ik het gevaar moedig te trotseren. Ik liet de deuren van mijn huis afgrendelen en

ging zelf naar de bovenverdieping. Daarop nodigde ik hen uit enkele mannen te sturen om het geld te komen halen. Ik meende dat dit hun woede wel zou wegnemen.
[147] Zij stuurden het meest stoutmoedige lid van de bende. Ik liet hem vreselijke geselslagen toedienen en beval hem een hand af te hakken en die om zijn nek te hangen; in die toestand gooide ik hem de deur uit, terug naar zijn opdrachtgevers.
[148] Verbijstering beving hen en een mateloze angst. Zij waren bang eenzelfde lot te ondergaan als zij bleven, want zij veronderstelden dat ik in huis over meer mensen kon beschikken dan zij. IJlings namen zij de vlucht. Dankzij deze list ontkwam ik voor de tweede keer aan een aanslag.

HOOFDSTUK 31
[149] Opnieuw echter zetten sommigen het volk tegen mij op. Zij beweerden dat de leden van het koninklijk hof die naar mij waren toegekomen, het niet waard waren te leven als zij weigerden zich te schikken naar de gebruiken van degenen bij wie zij hun toevlucht hadden gezocht. Zij beschuldigden hen van tovenarij en beschouwden hen als een hinderpaal voor een overwinning op de Romeinen. De menigte liet zich gemakkelijk overhalen, misleid door de schijn van waarachtigheid in hun praatjes die slechts was bedoeld om hun vertrouwen te winnen.
[150] Toen ik hiervan hoorde, legde ik het volk opnieuw duidelijk uit dat het niet paste mensen die een toevlucht bij hen hadden gezocht te vervolgen. Ik dreef de spot met hun beschuldiging van tovenarij door op te merken dat de Romeinen niet zoveel duizenden soldaten onder de wapenen zouden houden, wanneer ze de mogelijkheid hadden de vijanden met toverkunsten uit te schakelen.
[151] Deze woorden deden hen van gedachten veranderen, maar slechts voor korte tijd. Ze waren nog maar net uiteengegaan of ze werden door de schurken opnieuw tegen de edelen opgehitst. Op een dag kwamen ze zelfs gewapend naar hun huis in Tarichea om hen te doden.
[152] Toen dit mij ter ore kwam, was ik bang dat als de misdaad zou worden uitgevoerd, de stad geen onderdak meer zou kunnen bieden aan vluchtelingen.
[1S3] Met enkele anderen begaf ik mij daarom naar het huis van de hovelingen; ik sloot de grendels en liet vanuit het huis een gracht graven naar het meer. Vervolgens liet ik een schip komen en ging ik met hen aan boord. We staken het meer over naar de grenzen van het district van Hippos. Daar betaalde ik hun de waarde van hun paarden, omdat ik die vanwege de overhaaste vlucht niet mee aan boord had kunnen nemen. Ik nam afscheid en drukte hun op het hart het noodlot dat hen had getroffen moedig te dragen.
[154] Zelf was ik zeer bedroefd dat ik genoodzaakt was de vluchtelingen weer in vijandig gebied te moeten afzetten. Als het lot het zo wilde, achtte ik het beter dat ze de dood vonden onder Romeinse handen dan in mijn district. Uiteindelijk wisten zij zich toch te redden, omdat koning Agrippa hun vergiffenis schonk voor hun vergrijpen. Zo kwam er een einde aan deze episode.

HOOFDSTUK 32
[155] De bewoners van Tiberias vroegen aan de koningin een brief om troepenbescherming van hun gebied. Zij wilden zich namelijk bij hem aansluiten.
[156] Dat schreven zij aan hem, maar toen ik bij hen kwam, vroegen zij mij om de muren van hun stad te herbouwen, zoals ik had beloofd,46 daar hun ter ore was gekomen dat ik Tarichea reeds met muren had versterkt. Ik stemde toe en gaf na alle voorbereidingen voor de bouw te hebben getroffen de architecten opdracht met de uitvoering te beginnen.

[157] Drie dagen na mijn vertrek naar Tarichea, dat ruim vijf kilometer van Tiberias verwijderd is, werden bij toeval enige Romeinse ruiters gesignaleerd, die niet ver van de stad passeerden en de verwachting wekten dat het leger van de koning in aantocht was.
[158] Onmiddellijk werd er door iedereen geschreeuwd, toejuichingen voor de koning en verwensingen aan mijn adres. Een man kwam naar mij toe rennen en vertelde mij dat ze vastbesloten waren mij in de steek te laten.
[159] Deze mededeling bracht mij in grote verwarring, daar ik zojuist mijn soldaten uit Tarichea naar huis had gestuurd, omdat het de volgende dag sabbat was. Ik wilde namelijk niet dat de inwoners van Tarichea enige overlast van de aanwezigheid van een troepenmacht zouden ondervinden.
[160] Nu had ik mij, zo vaak als ik in de stad verbleef, nooit zorgen gemaakt over mijn persoonlijke veiligheid; daarvoor had ik te dikwijls de loyaliteit van de mensen ervaren.
[161] Maar deze keer werd ik slechts vergezeld door zeven soldaten en enkele vrienden en wist ik niet wat ik moest doen. Ik achtte het niet goed mijn troepen terug te roepen, omdat de dag al ten einde liep. Zelfs als zij kwamen, zou het hun niet mogelijk zijn de volgende dag de wapens op te nemen, daar de wetten ons dat verbieden, hoe nijpend de situatie ook is.
[162] Aan de andere kant realiseerde ik mij goed dat, als ik de inwoners van Tarichea en de vreemdelingen die daar woonden zou toestaan Tiberias te plunderen, zij daarvoor met veel te weinig waren. Ik besefte goed dat dit mij een grote vertraging zou opleveren. De legermacht van de koning zou, zo veronderstelde ik, arriveren en ik zou de stad uitgegooid worden.
[163] Ik nam daarom mijn toevlucht tot een list tegen hen. Onmiddellijk posteerde ik mijn trouwste vrienden bij de poorten van Tarichea om de personen die de stad wilden verlaten goed in de gaten te houden. Daarna liet ik de familiehoofden ontbieden. Ieder van hen beval ik een schip te water te laten, een roerganger mee aan boord te nemen en mij te volgen naar Tiberias.
[164] Zelf ging ik aan boord met mijn vrienden en soldaten - dat waren er zeven zoals ik hierboven zei - en zette koers naar Tiberias.

HOOFDSTUK 33

[165] Toen de inwoners van Tiberias zagen dat het hele meer vol schepen was, maar dat het niet het leger van de koning was dat naderde, begonnen ze voor hun stad te vrezen. Verbijsterd door de gedachte dat de schepen vol waren met soldaten, kozen ze een andere tactiek.
[166] Ze wierpen hun wapens weg en kwamen met vrouwen en kinderen in onze richting. Omdat zij er geen vermoeden van hadden dat ik van tevoren was ingelicht over hun bedoelingen, overlaadden zij mij met loftuitingen en smeekten zij mij de stad te sparen.
[167] Toen ik de stad dichter was genaderd, beval ik de roergangers op behoorlijke afstand van de oever de ankers uit te werpen. De bewoners van Tiberias mochten er niet achterkomen dat de schepen geen soldaten aan boord hadden. Zelf liet ik mij op een van de boten naar de kant brengen. Ik maakte hun verwijten over hun dwaasheid en het gemak waarmee zij zonder de geringste aanleiding hun vertrouwen in mij hadden opgezegd.
[168] Ik beloofde hun volledige vergiffenis voor hun misdrijven, als zij tien van de meest vooraanstaande burgers naar mij toe stuurden. Zij gingen onmiddellijk op dit voorstel in en zonden mij de mannen om wie ik vroeg. Ik nam hen aan boord en stuurde ze naar Tarichea, waar ze in verzekerde bewaring gesteld moesten worden.

HOOFDSTUK 34

[169] Dankzij deze list kreeg ik na verloop van tijd alle leden van de raad in handen. Ik zond hen naar Tarichea, en met hen het merendeel van de belangrijkste volksleiders, ongeveer een gelijk aantal.

[170] Het volk, dat nu zag in wat voor ellende het terechtgekomen was, smeekte mij de aanstichter van de opstand te straffen.

[171] Hij heette Cleitus en was een vermetele en onbezonnen jongeman. Ik achtte het goddeloos een volksgenoot te doden, maar achtte het wel mijn plicht hem te straffen. Ik gaf Levi, een van mijn lijfwachten, opdracht naar hem toe te gaan en hem een hand af te hakken.

[172] Maar hij durfde zich niet in zo'n grote menigte te begeven om mijn bevel uit te voeren. Ik wilde zijn lafheid voor de inwoners van Tiberias verborgen houden en richtte mij daarom persoonlijk tot Cleitus. Ik riep het volgende naar hem: 'Omdat je het vanwege je ondankbaarheid tegen mij verdient dat je je beide handen verliest, zul je je eigen scherprechter zijn; als je niet gehoorzaamt, zul je een zwaardere straf ondergaan.'

[173] Op zijn smekende verzoek hem althans één hand te laten, ging ik met tegenzin in. Opgelucht dat hij niet zijn beide handen zou verliezen, nam hij een zwaard en hakte hij zijn linkerhand af. Hiermee kwam er een einde aan de opstand.

HOOFDSTUK 35

[174] Ik was al in Tarichea aangekomen, toen de bewoners van Tiberias er achter kwamen welke list ik tegen hen had gebruikt. Zij konden niet begrijpen hoe ik zonder bloedvergieten een einde had weten te maken aan hun onredelijke optreden.

[175] Ik liet de gevangenen uit Tiberias, onder wie Justus en zijn vader Pistus, bij mij komen en nodigde hen bij mij aan tafel. Tijdens de maaltijd vertelde ik dat ik zeer goed op de hoogte was van de ongeëvenaarde kracht van het Romeinse leger, maar dat ik er niet over sprak omdat er rovers in de buurt waren.

[176] Ik gaf hun de raad hetzelfde te doen en het juiste moment af te wachten. Ze moesten zich niet ergeren aan mijn optreden als generaal, omdat ze niet gauw een ander zouden vinden die even coulant was.

[177] Justus herinnerde ik eraan dat de Galileeërs vóór mijn komst uit Jeruzalem zijn broer de handen hadden afgehakt op de verdenking dat hij voor het uitbreken van de oorlog brieven had vervalst. Ik liet hun eveneens weten dat na het vertrek van Philippus het volk van Gamala, dat tegen de Babyloniërs in opstand was gekomen, Chares, een familielid van Philippus,

[178] hadden gedood en Jesus, de echtgenoot van de zuster van Justus, op wrede wijze hadden omgebracht. Zo verliep het tafelgesprek met Justus en zijn vrienden. Tegen de ochtend gaf ik opdracht alle gevangenen vrij te laten.

HOOFDSTUK 36

[179] Enige tijd voor de opstand in Tiberias had Philippus de zoon van Jacimus de burcht van Gamala verlaten. De omstandigheden waaronder dat gebeurde, zal ik nu beschrijven.

[180] Toen Philippus hoorde dat Varus door koning Agrippa was afgezet en dat zijn oude vriend en kameraad Modius Aequus als zijn opvolger was gekomen, schreef hij hem een brief waarin hij hem zijn eigen wederwaardigheden vertelde en hem vroeg de brief die hij hem eerder had gestuurd aan de koning en de koningin ter hand te stellen.

[181] Modius las de brief met grote vreugde, omdat het hem nu duidelijk werd dat Philippus was ontsnapt. Hij stuurde de brief naar het koninklijk paar dat zich in de omgeving van Berytus ophield.

[182] Nu koning Agrippa er achter kwam dat de praatjes die over Philippus de ronde deden gelogen waren - het gerucht ging dat hij zich aan het hoofd van de Joden had gesteld om de oorlog tegen de Romeinen te voeren -, zond hij ruiters erop uit om Philippus te zoeken.
[183] De koning begroette hem bij aankomst zeer hartelijk en stelde hem aan de Romeinse officieren voor als de Philippus over wie werd verteld dat hij tegen Rome in opstand was gekomen.
[184] Hierna gaf hij hem opdracht zich met enkele ruiters onverwijld naar de burcht van Gamala te begeven, al zijn vrienden daar uit de burcht te halen en de Babylonische Joden weer in Batanea te installeren. Bovendien verzocht hij hem met alle mogelijke middelen te voorkomen dat zijn onderdanen in opstand zouden komen. Philippus voerde deze opdrachten van de koning onmiddellijk uit.

HOOFDSTUK 37
[185] Korte tijd later verzamelde Josephus, de zoon van een vroedvrouw, een aantal jonge avonturiers rond zich. Hij maakte de notabelen van Gamala ernstige verwijten en oefende druk op hen uit om van de koning af te vallen en gewapenderhand hun vrijheid te herwinnen. Sommigen dwongen zij daartoe met geweld, anderen, die niet bereid waren zich naar hun mening te voegen, brachten zij ter dood.
[186] Tot de slachtoffers behoorden Chares, Jesus, die een verwant van hem was, en een broer van Justus van Tiberias, zoals ik hierboven heb verteld. Mij zonden zij een brief met het verzoek om troepen en werklieden voor de herbouw van de muren van hun stad. Op beide verzoeken reageerde ik instemmend.

[187] Vervolgens kwam de landstreek Gaulanitis tot aan het dorp Solyma tegen de koningin opstand. Ik ommuurde Seleucia en Sogane, dorpen die van nature al goed verdedigbaar waren, en bouwde dezelfde versterkingen rond de op zeer rotsachtige bodem gelegen dorpen van Opper-Galiléa:
[188] Jamnia, Ameroth en Acharabe. In Neder-Galiléa versterkte ik de steden Tarichea, Tiberias en Sepphoris en de dorpen 'Spelonk van Arbela', Beersubae, Selame, Jotapata, Kapharath, Komus, Soganae, Papha en de berg Tabor. Deze plaatsen voorzag ik ook rijkelijk van koren en van wapens, voor hun veiligheid in de toekomst.

HOOFDSTUK 38
[189] De haat die Johannes de zoon van Levi mij toedroeg, groeide met de dag, daar hij mijn succes niet kon verdragen. Vastbesloten mij tegen elke prijs uit de weg te ruimen versterkte hij zijn geboorteplaats Gischala niet hoge muren.
[190] Vervolgens zond hij zijn broer Simon en. Jonathan de zoon van Sisenna met ongeveer honderd soldaten naar Jeruzalem met het verzoek aan Simon de zoon van Gamaliël om de volksvergadering van Jeruzalem ertoe te bewegen mij het commando over Galiléa te ontnemen en aan hem over te dragen.
[191] Deze Simon was geboren in Jeruzalem uit een zeer vooraanstaande familie en behoorde tot de sekte der Farizeeën, die de reputatie genieten de wetten van onze vaderen beter te kennen dan iemand anders.
[192] Bovendien was hij een zeer verstandig en bezonnen man, in staat om met zijn intelligentie zaken die slecht liepen ten goede te keren. Hij was een oude en intieme vriend van Johannes, mij was hij toentertijd vijandig gezind.
[193] Hij gaf gehoor aan dit verzoek en wilde de hogepriesters Ananus en Jesus de zoon van Gamalas en enkele anderen die tot dezelfde partij behoorden, overhalen mijn macht te fnuiken. Zij moesten niet lijdzaam toezien hoe mijn roem een hoogtepunt

bereikte. Hij voegde eraan toe dat zij er baat bij zouden hebben als mij het commando over Galiléa werd ontnomen. Hij vroeg Ananus en zijn volgelingen niet te talmen. Hij was namelijk bang dat ik in een vroeg stadium geïnformeerd zou worden over zijn plannen en met een groot leger de stad zou aanvallen.
[194] Dit was de raad van Simon. De hogepriester Ananus daarentegen maakte duidelijk dat uitvoering van de voorgestelde maatregelen niet eenvoudig was, omdat veel hogepriesters en leiders van het volk wilden getuigen van mijn grote capaciteiten als generaal. Bovendien, zo zei hij, was het een lage daad een man te beschuldigen tegen wie geen gerechtvaardigde aanklacht kon worden ingediend.

HOOFDSTUK 39
[195] Toen Simon deze woorden van Ananus hoorde, vroeg hij het gezantschap om geheimhouding. Ze mochten niets van het besprokene naar buiten laten komen. Hij zei dat hij er persoonlijk voor zou zorgen dat ik uit Galiléa verwijderd werd. Vervolgens liet hij Johannes' broer bij zich komen. Hij droeg hem op geschenken te sturen aan Ananus en zijn vrienden. Dat was volgens hem het geschikte middel om hen van mening te doen veranderen.
[196] Uiteindelijk kreeg Simon gedaan wat hij zich had voorgenomen. Ananus en zijn partijgenoten werden met geld omgekocht en stemden ermee in mij uit Galiléa te verwijderen zonder dat de bewoners dit zouden merken. Afgesproken werd om een gezantschap te zenden van lieden die uit verschillende lagen van de bevolking afkomstig waren, maar intellectueel van gelijk niveau.
[197] Twee van hen, Jonathan en Ananias, waren van lage komaf en sympathisanten van de Farizeeën, de derde, Jozar, eveneens een Farizeeër, stamde uit een familie van priesters, en Simon, de jongste van het gezantschap, kwam uit een geslacht van hogepriesters.
[198] Wanneer ze bij de Galileeërs waren aangekomen, moesten ze van hen te weten zien te komen waarom ze zo op mijn hand waren. Als ze het feit dat ik in Jeruzalem was geboren als reden daarvoor zouden opgeven, moesten zij daarop antwoorden dat ook zij alle vier uit Jeruzalem kwamen; als mijn grote kennis van de wetten als reden zou worden aangevoerd, moesten zij betogen dat zij eveneens zeer goed op de hoogte waren van de voorvaderlijke gebruiken; als ze zouden zeggen dat hun genegenheid voor mij zijn oorzaak vond in mijn priesterschap, moesten zij antwoorden dat twee van hen eveneens priesters waren.

HOOFDSTUK 40
[199] Behalve deze instructies gaven zij Jonathan en zijn collega's veertigduizend zilverstukken uit de staatskas mee.
[200] Vervolgens ontboden zij een Galileeër, een zekere Jesus, van wie zij hadden gehoord dat hij in Jeruzalem verbleef met een legertje van zeshonderd soldaten. Zij gaven hem soldij voor drie maanden en verzochten hem dringend in de buurt van de gezanten te blijven en hun opdrachten te gehoorzamen. Bovendien riepen zij driehonderd burgers op, aan wie zij voldoende geld voor het onderhoud van allen ter beschikking stelden. Hun taak was het om het gezantschap te begeleiden.
[201] Nadat zij zich daarmee akkoord hadden verklaard en zich goed hadden voorbereid op de expeditie, ging Jonathans gezantschap samen met hen op weg; Johannes' broer voegde zich met honderd soldaten eveneens bij hen.
[202] Van hun opdrachtgevers hadden zij instructie gekregen mij levend naar Jeruzalem te sturen als ik vrijwillig de wapens zou neerleggen; als ik mij daarentegen zou

verzetten, moesten zij mij zonder vrees voor eventuele consequenties doden, omdat het op hun bevel gebeurde.
[203] Ook aan Johannes hadden zij geschreven zich gereed te houden voor de oorlog tegen mij, en aan de bewoners van Gabara en Tiberias hadden ze gevraagd om versterkingen voor Johannes.

HOOFDSTUK 41
[204] Dit alles was ik te weten gekomen via een brief van mijn vader. Het was hem verteld door Jesus de zoon van Gamalas, een van degenen die persoonlijk bij de beraadslagingen aanwezig waren geweest. Hij was een zeer intieme vriend van mij. Ik was zeer bedroefd, zowel vanwege de ondankbaarheid van mijn medeburgers, wier jaloezie, naar ik begreep, hen ertoe had aangezet mij te willen doden, als om het verzoek van mijn vader naar hem toe te komen, daar hij zijn zoon voor zijn dood nog eenmaal wilde zien.
[205] Ik vertelde dit alles aan mijn vrienden en zei dat het mijn bedoeling was binnen vier dagen hun land te verlaten en naar huis terug te keren. Verdriet greep alle aanwezigen. aan en onder tranen smeekten zij mij hen niet in de steek te laten, omdat zij verstoken van mijn leiding zeker ten onder zouden gaan.
[206] Omdat ik geen gehoor wilde geven aan hun smeekbeden maar alleen bedacht was op mijn eigen veiligheid, zonden de Galileeërs, bang dat ze na mijn vertrek een gemakkelijke prooi voor de rovers zouden worden, boodschappers door heel Galiléa om mijn voorgenomen vertrek bekend te maken.
[207] Op dit bericht verzamelden zich uit alle windstreken grote aantallen mannen, vrouwen en kinderen, minder uit genegenheid jegens mij dan uit angst voor hun eigen toekomst. Ze waren er namelijk van overtuigd dat hun geen kwaad zou overkomen wanneer ik bleef. Daarom kwamen ze massaal naar mijn hoofdkwartier in de Grote Vlakte,- die de vlakte van Asochis wordt genoemd.

HOOFDSTUK 42
[208] Die nacht had ik een zeer wonderlijke droom. Bedroefd en verward door de brief was ik naar bed gegaan. Plotseling scheen het of iemand, dicht bij mij, sprak:
[209] 'Houd op, vriend, met het kwellen van je geest. Laat alle vrees varen, want dat watje pijn doet, zal je groot maken en geluk brengen in al je ondernemingen. De fortuin zal je niet alleen in deze zaak bijstaan, maar ook in vele andere aangelegenheden. Geef dus niet op, maar denk eraan dat je ook tegen de Romeinen zult moeten vechten.'
[210] Na dit droomgezicht stond ik op, vastbesloten om naar de vlakte af te dalen. Toen de menigte Galileeërs, mannen, vrouwen en kinderen, mij zag, wierpen zij zich ter aarde en smeekten zij mij in tranen hen niet aan de vijand prijs te geven en door mijn vertrek hun land niet bloot te stellen aan de gewelddaden van hun vijanden.
[211] Omdat ik ongevoelig bleef voor hun smeekbeden, probeerden ze mij met bezweringen te dwingen bij hen te blijven. Ze beschimpten luid het volk van Jeruzalem, omdat dat niet toeliet dat hun land in vrede leefde.

HOOFDSTUK 43
[212] Bij het horen van dit alles en met het beeld van het neerslachtige volk voor ogen werd ik door medelijden bewogen en gaf ik mijn verzet op. Ik achtte het mijn plicht voor zo'n grote menigte openlijk gevaren te trotseren. Uiteindelijk stemde ik erin toe te blijven. Ik liet bekendmaken dat vijfduizend van hen zich zwaarbewapend en voorzien van fourage bij mij moesten melden. De overigen zond ik naar huis terug.

[213] Toen de vijfduizend soldaten er waren, begaf ik mij samen met hen, met de drieduizend soldaten van mijn eigen leger en met tachtig ruiters naar Chabolo. Dat dorp ligt op de grens met Ptolemaïs. Daar verzamelde ik al mijn troepen. Ik deed alsof ik voorbereidingen trof voor een campagne tegen Placidus.
[214] Die was namelijk met twee infanteriecohorten en een ruiterregiment ter plaatse aangekomen. Hij was gestuurd door Cestius Gallus om de dorpen van Galiléa in de buurt van Ptolemaïs plat te branden. Toen hij voor de stad een versterkt legerkamp inrichtte, sloeg ook ik een kamp op, ongeveer elf kilometer van het dorp Chabolo.
[215] Enkele malen voerden wij onze troepen als voor een veldslag buiten het kamp, maar het bleef bij schermutselingen, omdat Placidus bij het zien van mijn stijgende bereidheid tot de strijd door een groeiende angst werd bevangen en een confrontatie steeds meer uit de weg ging. Hij verliet het grondgebied van Ptolemaïs echter niet.

HOOFDSTUK 44
[216] Rond die tijd arriveerden Jonathan en de overige leden van het gezantschap die, zoals ik hierboven heb verteld, door de partij van Simon en de hogepriester Ananus waren gezonden. Hij wilde mij door een hinderlaag in de val laten lopen, want hij durfde mij niet openlijk aan te vallen.
[217] Hij schreef mij een brief met de volgende inhoud: 'Jonathan en zijn medegezanten uit Jeruzalem aan Josephus, gegroet. De vooraanstaande burgers van Jeruzalem, die hebben vernomen dat Johannes van Gischala herhaalde malen complotten tegen jou heeft gesmeed, hebben ons gezonden om hem te berispen en hem de raad te geven in de toekomst jouw opdrachten op te volgen.
[218] Omdat het onze wens is met jou te beraadslagen over een gemeenschappelijke gedragslijn, vragen wij je niet spoed naar ons te komen. Je mag slechts een klein escorte meenemen, omdat dit dorp geen grote troepenmacht kan opnemen.'
[219] Met dit schrijven verwachtten zij dat er twee dingen konden gebeuren: of ik zou ongewapend naar hen toe komen en zij zouden mij in hun macht krijgen, of ik zou met vele soldaten komen en zij zouden mij beschouwen als een. vijand.
[220] De brief werd mij gebracht door een ruiter, een onbeschaamde jongeling, die vroeger had gediend in het leger van de koning. Het was reeds het tweede uur van de nacht en ik zat met mijn vrienden en de notabelen van Galiléa aan het diner.
[221] Een dienaar van mij meldde dat een Joodse ruiter, deze kerel, mij wilde zien. Op mijn bevel werd hij binnengeroepen. Hij groette mij in het geheel niet, maar reikte mij de brief aan en zei: 'Deze brief wordt jou gezonden door de gezanten uit Jeruzalem. Schrijf je antwoord onmiddellijk op, want ik moet snel naar hen terugkeren.'
[222] Mijn gasten waren verbaasd over de brutaliteit van deze soldaat, maar ik nodigde hem uit aan te schuiven en de maaltijd met ons te gebruiken. Hij sloeg de uitnodiging af, waarop ik de brief in mijn handen hield, precies zoals ik deze had ontvangen, en met mijn vrienden over andere onderwerpen praatte.
[223] Niet veel later stond ik van tafel op en wenste ik de anderen welterusten. Ik vroeg slechts vier van mijn beste vrienden bij mij te blijven en gaf mijn bediende opdracht wijn klaar te zetten. Op een moment dat niemand op mij lette, vouwde ik de brief open. Ik begreep direct de bedoelingen van de schrijvers. Vervolgens verzegelde ik de brief weer.
[224] Ik hield hem in mijn handen alsof ik de inhoud nog niet kende, en gaf opdracht de soldaat twintig drachmen als reisgeld te geven. Aan de manier waarop hij het geld aannam en mij bedankte, kon ik zien dat hij een inhalig type was en dat hier de mogelijkheid lag hem in te palmen. Ik zei: 'Als je samen met ons wilt drinken, krijg je één drachme voor iedere drinkbeker.'

[225] Hij stemde verheugd toe en begon er lustig op los te drinken om meer geld te verdienen. Eenmaal dronken geworden kon hij zijn geheimen niet langer voor zich houden. Zonder dat iemand hem ernaar vroeg, vertelde hij mij van de beoogde hinderlaag en hoe ik door zijn opdrachtgevers al ter dood veroordeeld was. Toen ik dit hoorde schreef ik het volgende antwoord:
[226] 'Josephus aan Jonathan en de andere gezanten, gegroet. Ik ben blij te horen dat jullie Galiléa in goede gezondheid hebben bereikt. Ik ben zeer blij dat ik nu in staat: zal zijn de verantwoordelijkheid voor de zaken hier aan jullie over te dragen en naar huis terug te keren, wat ik allang van plan was.
[227] Ik had niet alleen al veel eerder naar jullie in Xaloth moeten komen, maar bovendien zonder dat jullie daar uitdrukkelijk om verzochten. Ik vraag jullie echter mij niet kwalijk te nemen dat ik niet kan komen. Ik houd hier in Chabolo Placidus in de gaten, die een inval in Galiléa overweegt. Komen jullie dus na het lezen van deze brief naar mij toe. Vaarwel.'

HOOFDSTUK 45

[228] Dit was mijn antwoord. Ik overhandigde de soldaat de brief en stuurde dertig van de meest gerespecteerde Galileeërs met hem mee. Zij kregen opdracht het gezantschap te begroeten, maar verder niets te zeggen. Ieder van hen ging vergezeld van een van mijn meest vertrouwde soldaten, die erop moesten toezien dat er tussen mijn afgezanten en de vrienden van Jonathan geen gesprek zou plaatshebben. Zo begaven zij zich op weg.
[229] Toen Jonathan en de zijnen zagen dat hun eerste poging was mislukt, zonden zij mij een tweede brief:
'Jonathan en zijn metgezellen aan Josephus, gegroet. Wij verzoeken je zonder escorte binnen drie dagen naar ons te komen in het dorp Gabaroth, teneinde over de door jou tegen Johannes ingebrachte beschuldigingen te worden geïnformeerd.'
[230] Na het schrijven van deze brief namen zij afscheid van de Galileeërs die ik had gestuurd en begaven zij zich op weg naar Japha. Dat is het grootste dorp in Galiléa; het is door sterke muren beveiligd en is dicht bevolkt. Een grote menigte, waaronder vrouwen en kinderen, liep op hen af en schreeuwde dat ze moesten weggaan en hun hun goede legeraanvoerder niet moesten misgunnen.
[231] Geïrriteerd door deze uitlatingen durfden de aanhangers van Jonathan niet openlijk uiting te geven aan hun woede. Zij keurden de menigte geen antwoord waardig en trokken verder naar andere dorpen. Overal werden zij uitgejouwd door de bewoners, die riepen dat niemand hen ertoe kon brengen Josephus als generaal af te zetten.
[232] Onverrichterzake dropen de partijgangers van Johannes af en gingen naar Sepphoris, de grootste stad van Galiléa. De bewoners daar, die sympathiek stonden tegenover de Romeinen, verwelkomden hen zonder over mij iets goeds of kwaads te zeggen.
[233] Van Sepphoris daalden zij af naar Asochis, waar zij net als in Japha door de inwoners met gescheld werden ontvangen. Zij konden hun woede niet meer bedwingen en gaven aan de soldaten die met hen meegekomen waren, opdracht de schreeuwende demonstranten met houten knuppels te lijf te gaan. In Gabara werden ze door Johannes met drieduizend soldaten opgewacht.
[234] Omdat ik uit hun brief al had begrepen dat ze vastbesloten waren de vijandelijkheden tegen mij te openen, vertrok ik uit Chabolo met drieduizend soldaten. Het opperbevel over het kamp vertrouwde ik toe aan mijn meest toegewijde vriend. Daar ik dicht bij hen in de buurt wilde zijn, ging ik naar Jotapata, ruim zeven kilometer van hen verwijderd, en schreef hun de volgende brief:

[235] 'Als jullie werkelijk willen dat ik naar jullie toe kom, komen daarvoor tweehonderdvier steden en dorpen in Galiléa in aanmerking. Ik wil naar elke door jullie voorgestelde plaats komen, alleen niet naar Gabara en Gischala. De laatste stad valt af omdat die de geboorteplaats van Johannes is, de eerste omdat hij met deze plaats nauwe vriendschapsbanden onderhoudt.'

HOOFDSTUK 46

[236] Na ontvangst van de brief beëindigden Jonathan en zijn partijgenoten de correspondentie. Zij riepen hun vrienden in vergadering bijeen, waarvoor zij ook Johannes uitnodigden. De discussie ging over de vraag hoe zij mij moesten aanpakken.
[237] Johannes was van mening dat zij brieven moesten sturen naar alle steden en dorpen in Galiléa, omdat er in elke plaats toch minstens een of twee tegenstanders van mij moesten zijn. Die personen moesten ze oproepen alsof het om een echte vijand ging. Verder verzocht hij een afschrift van dit besluit naar Jeruzalem te zenden. Hij hoopte dat de mensen daar zouden lezen dat ik door de Galileeërs tot vijand was bestempeld en tot eenzelfde stap zouden besluiten. Als dat gebeurde zouden, zo zei hij, ook de mij goed gezinde Galileeërs zich in paniek van mij afkeren.
[238] Dit advies van Johannes viel ook bij de anderen in goede aarde.
[239] Rond het derde uur van de nacht werd mij dit meegedeeld door Zacchaeus, een overloper. Hij vertelde mij welk complot zij tegen mij hadden beraamd. Er was geen tijd meer te verliezen.
[24o] Jacobus, een zeer trouw lid van mijn lijfwacht, koos ik uit om niet tweeduizend soldaten de wegen die van Gabara naar Galiléa lopen te bewaken. Hij moest alle voorbijgangers aanhouden en naar mij toe sturen, niet name degenen die werden aangetroffen met brieven in hun bezit.
[241] Ook zond ik Jeremia, die ik eveneens tot mijn vrienden rekende, met zeshonderd man naar het grensgebied van Galiléa. Het was zijn taak om de wegen die van daar naar Jeruzalem leiden te controleren; voorbijgangers met brieven moest hij arresteren, in de boeien slaan en ter plaatse gevangen houden, maar de brieven moest hij naar mij sturen.

HOOFDSTUK 47

[242] Na deze instructies aan Jacobus en Jeremia liet ik onder de Galileeërs bekend maken dat zij zich de volgende dag gewapend en met een rantsoen voor drie dagen in Gabaroth bij mij moesten vervoegen. Vervolgens verdeelde ik mijn troepen in vier afdelingen. Uit mijn meest toegewijde soldaten vormde ik mijn persoonlijke lijfwacht. Ik benoemde officieren om leiding te geven en beval hun erop toe te zien dat onbekenden uit de gelederen van hun manschappen zouden worden geweerd.
[243] De volgende dag bereikte ik rond het vijfde uur Gabaroth. Ik zag dat de hele vlakte voor het dorp vol was met soldaten die vanuit Galiléa waren gekomen om mij bij te staan, zoals ik had gevraagd. Ook vele anderen uit de dorpen waren toegestroomd.
[244] Toen ik opstond en het woord tot hen wilde richten, juichten ze mij bij mijn eerste woorden al toe. Ze riepen 'weldoener' en 'redder van het land'. Ik dankte hen hartelijk en adviseerde hun niemand aan te vallen; in plaats van hun handen vuil te maken aan plunderingen konden zij beter hun tenten opslaan in de vlakte en zich tevredenstellen met hun rantsoenen. Ik zei hun dat ik zonder bloedvergieten een einde wilde maken aan de ordeloze toestand.
[245] Op diezelfde dag gebeurde het dat de koeriers van Jonathan met hun brieven in handen vielen van de wachtposten die ik langs de wegen had geposteerd. De koeriers zelf werden ter plaatse in verzekerde bewaring gehouden, zoals ik had opgedragen; in

de brieven vond ik alleen maar lasterpraatjes en leugens. Ik sprak er echter met niemand over, maar zon op een plan om mijn vijanden aan te vallen.

HOOFDSTUK 48

[246] Toen Jonathan en zijn vrienden van mijn komst hoorden, trokken ze zich met al hun volgelingen en met Johannes terug in het huis van Jesus. Dat was een groot fort, indrukwekkend als een burcht, waarin ze een groot aantal soldaten in hinderlaag hielden. Ze sloten alle poorten, op één na, die zij wijd open hielden, en wachtten af tot ik hen onmiddellijk na aankomst zou begroeten.

[247] Als ik mijn opwachting maakte, mochten de soldaten alleen mij binnenlaten, de anderen moesten ze de toegang ontzeggen. Ze meenden dat ze mij op die manier gemakkelijk in handen konden krijgen. In die verwachting werden ze echter teleurgesteld.

[248] Ik sloeg namelijk, omdat ik hun hinderlaag onmiddellijk bij aankomst had ontdekt, mijn kamp recht tegenover hen op en deed alsof ik mij te ruste begaf.

[249] De mannen van Jonathan verkeerden in de veronderstelling dat ik echt was gaan slapen en in diepe rust verzonken. Ze daalden haastig af naar de vlakte en probeerden de mensen daar van mij afkerig te maken met het verhaal dat ik een slechte generaal was.

[250] Ze bereikten echter het tegendeel. Want op het moment dat ze verschenen, begonnen de Galileeërs te schreeuwen. Ze staken hun sympathie voor mij niet onder stoelen of banken. De aanhangers van Jonathan beschimpten ze dat zij hier gekomen waren zonder dat hun iets slechts was aangedaan; zij waren alleen maar uit op de ondergang van het land. Ze verzochten hun weg te gaan en verklaarden dat ze vastbesloten waren alleen mij als aanvoerder te accepteren.

[251] Toen dit mij was meegedeeld, aarzelde ik niet langer en vertoonde ik mij in het openbaar. Ik ging onmiddellijk naar hen toe om te vernemen wat Jonathan en de zijnen te zeggen hadden. Mijn verschijning lokte direct een luid applaus van de menigte uit; zij juichten mij toe en betuigden mij enthousiast hun dank voor de wijze waarop ik mijn generaalstaak vervulde.

HOOFDSTUK 49

[252] Jonathan en zijn metgezellen hoorden dat gejuich en vreesden voor hun leven. Zij waren bang dat de Galileeërs zich uit erkentelijkheid jegens mij op hen zouden storten. Ze overwogen zelfs om te vluchten. Maar ze konden niet weg, omdat ik hun met klem verzocht te blijven, en stonden daar niet neergebogen hoofd.

[253] Nadat de menigte op een signaal van mij het applaus had beëindigd, nam ik het woord. Aan mijn meest toegewijde soldaten vertrouwde ik de bewaking van de wegen toe, opdat Johannes niet plotseling een aanval op ons zou doen. De Galileeërs gaf ik de raad de wapens op te nemen om verwarring bij een onverwachte aanval te voorkomen.

[254] Toen bracht ik Jonathan en zijn vrienden de brief in herinnering, waarin zij hadden geschreven dat zij door de algemene vergadering' in Jeruzalem waren gezonden om een einde te maken aan mijn strijd met Johannes en hoe zij mij hadden uitgenodigd naar hen toe te komen.

[255] Terwijl ik deze feiten aanhaalde, hield ik de brief voor allen zichtbaar omhoog, opdat zij niets zouden kunnen ontkennen; de tekst leverde immers het onweerlegbare bewijs. Ik sprak aldus:

[256] 'Jonathan en jullie, zijn medegezanten; stel dat ik als aangeklaagde wegens een misdrijf tegen Johannes twee of drie voortreffelijke personen als getuigen van mijn activiteiten zou opvoeren, dan lijdt het geen twijfel dat jullie na een onderzoek naar hun

integriteit niet anders zouden kunnen doen dan mij vrijspreken van de ingebrachte beschuldigingen.
[257] Om jullie goed duidelijk te maken hoe uitstekend mijn bestuur in Galiléa is geweest, vind ik twee of drie getuigen te weinig en stel ik alle mensen hier ter beschikking.
[258] Ondervraag hen over mijn gedrag, of ik alle taken hier waardig en integer heb uitgevoerd. En jullie, Galileeërs, bezweer ik niets van de waarheid verborgen te houden, maar deze mannen te beschouwen als rechters en hun te .vertellen of ik iets verkeerds heb gedaan.'

HOOFDSTUK 50
[259] Nog voordat ik mijn toespraak had beëindigd, verhieven zij hun stem in koor en riepen 'weldoener' en 'redder'. Zij haalden mijn daden in het verleden aan en vroegen mij op dezelfde weg door te gaan. Zij zwoeren onder ede dat ik de eer van hun vrouwen nooit had geschonden en niemand ook maar een haar had gekrenkt.
[260] Daarna las ik luidop aan de Galileeërs de twee brieven van Jonathan voor, die de door mij aangestelde wachters hadden onderschept en mij ter hand hadden gesteld. Deze waren vol laster en leugenachtige beschuldigingen, dat ik voor de Galileeërs meer een tiran dan een generaal was.
[261] Er stonden nog veel meer schaamteloze onwaarheden in die brieven. Ik zei tot de menigte dat de koeriers mij die brieven spontaan hadden gegeven. Ik wilde namelijk niet dat mijn tegenstanders zouden weten van de wachtposten en uit angst zouden ophouden met het schrijven van brieven.

HOOFDSTUK 51
[262] Bij het horen van dit alles werd de menigte Galileeërs zo kwaad, dat ze zich op Jonathan en zijn metgezellen wilden storten en hen vermoorden. En ze zouden dat zeker hebben gedaan, als ik hun woede niet had weten in te tornen. Ik beloofde aan Jonathan en de zijnen dat ik hun al hun daden wilde vergeven, mits zij hun leven zouden beteren, naar huis zouden terugkeren en aan hun opdrachtgevers naar waarheid verslag zouden doen van mijn beleid.
[263] Na deze woorden liet ik hen gaan, hoewel ik goed wist dat zij hun beloften niet zouden nakomen. De Galileeërs echter kookten van woede tegen hen en bleven mij toestemming vragen om degenen die .zich aan dergelijke misdaden schuldig hadden gemaakt te straffen.
[264] Op alle mogelijke manieren probeerde ik hen van dit voornemen af te brengen en het leven van deze mannen te sparen. Ik wist namelijk zeer goed dat iedere vorm van burgertwist rampzalig zou zijn voor het algemeen belang. Het volk volhardde echter in zijn woede jegens hen en stortte zich en masse op het huis waar Jonathan en de zijnen verbleven.
[265] Omdat ik begreep dat hun woede onverzoenlijk was, besteeg ik mijn paard en gaf ik aan alle soldaten opdracht mij te volgen naar het dorp Sogane, een kleine vier kilometer van Gabara verwijderd. Dankzij deze list nam ik de schijn weg enig initiatief tot een burgeroorlog te willen nemen.

HOOFDSTUK 52
[266] Aangekomen in de omgeving van Sogane liet ik de menigte halt houden. Ik waarschuwde hen zich niet door hun woede te laten meeslepen, omdat de gevolgen van hun wraak fataal konden zijn. Vervolgens beval ik honderd oudere, zeer vooraanstaande

personen uit hun midden zich reisklaar te maken voor vertrek naar Jeruzalem om daar bij het volk hun beklag te doen over degenen die het land in een burgeroorlog stortten.
[267] 'Als,' zo zei ik, 'zij door jullie woorden bewogen worden, moeten jullie aan de vergadering vragen dat mij de opdracht wordt gegeven om in Galiléa te blijven en Jonathan en zijn mannen worden gesommeerd om te vertrekken.'
[268] Na deze instructies maakten zij zich voor vertrek gereed. Op de derde dag na de bijeenkomst liet ik hen gaan met een escorte van vijfhonderd soldaten.
[269] Aan mijn vrienden in Samaria schreef ik dat zij hun een veilige doortocht door hun gebied moesten garanderen; want hoewel Samaria onder Romeins bestuur stond, was het voor een snelle reis absoluut noodzakelijk door dit gebied te reizen; dan was het mogelijk Jeruzalem vanuit Galiléa in drie dagen te bereiken.
[270] Ik begeleidde de gezanten persoonlijk tot aan de grenzen van Galiléa en plaatste patrouilles op de wegen om hun vertrek geheim te houden. Hierna verbleef ik enige tijd in Japha.

HOOFDSTUK 53
[271] Jonathan en zijn mannen lieten, nu hun hinderlaag tegen mij was mislukt, Johannes naar Gischala terugkeren. Zelf gingen zij op weg naar Tiberias. Zij hoopten die stad spoedig in handen te krijgen, want Jesus, die op dat moment de hoogste magistraat was, had hun in een brief beloofd dat hij het volk zover zou krijgen dat het hen zou verwelkomen en hun partij zou kiezen.
[272] Vol goede verwachtingen reisden zij af. Silas, van wie ik al heb verteld' dat hij in Tiberias de zaken voor mij regelde, liet mij dit in een brief weten en vroeg mij met spoed te komen. Ik gaf direct aan dit verzoek gehoor en was weldra ter plaatse, maar bijna ten koste van mijn leven, zoals ik hieronder uiteen zal zetten.
[273] Jonathan en zijn mannen deden er bij aankomst in Tiberias alles aan een groot aantal lieden die zich verongelijkt voelden over te halen mij te verlaten. Maar zodra ze van mijn komst hoorden, begonnen ze voor hun leven te vrezen en kwamen ze ter begroeting naar mij toe.
[274] Ze feliciteerden mij met mijn optreden in Galiléa en bekenden dat zij zich met mij verheugden over de eer die mij te beurt viel, want mijn roem straalde ook af op hen, omdat zij mijn medeburgers waren van wie ik veel had geleerd. Ook zeiden zij dat zij meer reden hadden voor vriendschap met mij dan met Johannes. Zij wilden weliswaar naar huis terugkeren, maar wachtten daarmee totdat zij mij Johannes in handen gespeeld hadden.
[275] Zij zetten deze woorden kracht bij met de huiveringwekkendste eden die wij kennen, waardoor ik het een daad van goddeloosheid achtte hen niet te vertrouwen. Tenslotte vroegen zij mij mijn hoofdkwartier elders op te slaan, omdat het de volgende dag sabbat was. Naar hun mening paste het niet de stad Tiberias op die dag in moeilijkheden te brengen.

HOOFDSTUK 54
[276] Niets vermoedend vertrok ik naar Tarichea. In de stad liet ik enkele medestanders achter die aan de weet moesten zien te komen wat er over mij werd verteld. Langs de hele route van Tarichea naar Tiberias posteerde ik vele verspieders, die aan elkaar en uiteindelijk aan mij moesten doorgeven wat de in de stad achtergeblevenen te weten waren gekomen.
[277] De volgende ochtend verzamelden allen zich in het gebedshuis,54 een groot gebouw dat plaats biedt aan zeer veel mensen. Jonathan kwam ook, maar hij durfde niet

openlijk over afvalligheid te spreken. Hij verklaarde alleen dat hun stad behoefte had aan een betere generaal.
[278] Jesus, de hoogste magistraat, was minder scrupuleus en zei onomwonden: 'Burgers, we kunnen beter bevelen. krijgen van vier personen dan van één, vooral daar het hier gaat om mensen van illustere afkomst en van een opvallende intelligentie.' Hij doelde daarbij op Jonathan en zijn mannen.
[279] Hierna kwam Justus naar voren. Hij zwaaide de vorige spreker lof toe en wist enkele burgers voor zijn mening te winnen. Maar de overgrote meerderheid van het volk zag niets in zijn woorden. Het zou zeker op een oproer zijn uitgelopen als niet het aanbreken van het zesde uur, het tijdstip waarop het bij ons gewoonte is de maaltijd te gebruiken, het einde had betekend van de bijeenkomst. Daarom verdaagden Jonathan en zijn mannen de vergadering naar de volgende dag en trokken zij zich terug zonder dat ze hun doel hadden bereikt.
[280] Ik werd onmiddellijk van de gebeurtenissen op de hoogte gebracht en besloot 's ochtends vroeg naar Tiberias te gaan. Bij aankomst, de volgende dag rond het eerste uur, trof ik het volk verzameld in het gebedsgebouw, zonder dat het enig idee had waarvoor het bijeengeroepen was.
[281] Jonathan en zijn mannen raakten, toen zij tot hun verrassing zagen dat ik aanwezig was, in verwarring. Zij brachten het gerucht in de wereld dat Romeinse ruiters waren gesignaleerd in het grensgebied, op ruim vijf kilometer van de stad, op een plaats die 'Homonoia' wordt genoemd.
[282] Toen dit door hen verzonnen nieuws bekend werd, smeekten Jonathan en zijn vrienden mij niet lijdzaam toe te zien hoe de vijanden hun land plunderden. Hun verzoek was bedoeld om mij onder het voorwendsel van een dringend beroep op mijn diensten de stad uit te krijgen en tijdens mijn afwezigheid in de stad stemming tegen mij te maken.

HOOFDSTUK 55
[283] Hoewel hun bedoelingen duidelijk waren, stemde ik toch toe, omdat ik bij de inwoners van Tiberias niet de schijn wilde wekken dat hun veiligheid mij niet ter harte ging. Ik begaf mij dus op weg, maar ter plaatse aangekomen zag ik niet het geringste spoor van vijanden.
[284] In geforceerd marstempo keerde ik terug. Ik trof de hele raad en het volk bijeen, samen met Jonathans mannen, die mij ervan beschuldigden dat ik zelf in luxe leefde maar niets deed om de lasten die de oorlog hun oplegde te verlichten.
[285] Om hun woorden kracht bij te zetten haalden ze vier brieven te voorschijn, die zij zouden hebben ontvangen uit het grensgebied van Galiléa. Daarin werd hun om hulp gevraagd, omdat een Romeinse legermacht van cavalerie en infanterie aanstalten maakte binnen drie dagen hun gebied te plunderen. Onmiddellijke hulp was nodig. Ze mochten niet aan hun lot worden overgelaten.
[286] Toen de inwoners van Tiberias dit hoorden, begonnen zij mij te verwijten dat ik hier bleef zitten. Ik zou er beter aan doen te vertrekken om hun landgenoten te helpen. Zij verkeerden namelijk in de veronderstelling dat Jonathans mannen de waarheid spraken.
[287] Omdat ik het plan van Jonathan en zijn mannen volledig doorzag, verklaarde ik mij bereid aan hun wensen gehoor te geven en zegde ik hun toe onmiddellijk voorbereidingen voor de oorlog te treffen. Tegelijk adviseerde ik hun, daar in de brieven sprake was van vier plaatsen waar de Romeinse aanval dreigde, hun leger in vijf divisies te splitsen en deze onder het commando van Jonathan en zijn mannen te plaatsen.

[288] Ik voegde daaraan toe dat het dappere mannen niet slechts paste adviezen te geven, maar in geval van uiterste nood ook leiding te geven. Ik kon persoonlijk over slechts één divisie het bevel voeren.
[289] Mijn voorstel viel in de smaak bij het volk, dat nu ook op Jonathan en zijn bende aandrang uitoefende om ten strijde te trekken. Zij voelden zich buitengewoon in verlegenheid gebracht nu zij hun plannetjes niet ten uitvoer hadden kunnen brengen, omdat ik die met mijn tegenzet had verijdeld.

HOOFDSTUK 56
[290] Een van hen evenwel, een zekere Ananias, een echte schurk, deed aan het volk het voorstel voor de volgende dag een algehele vasten ter ere van God af te kondigen. Hij riep iedereen op ongewapend op hetzelfde tijdstip, op dezelfde plaats, aanwezig te zijn om zo voor God te getuigen dat naar hun mening alle wapens nutteloos waren wanneer Hij zijn hulp onthield.
[291] Hij zei dat niet omdat hij zo godvruchtig was, maar om mij en mijn vrienden ongewapend te kunnen overmeesteren. Ik was gedwongen met zijn voorstel in te stemmen om niet de schijn te wekken dat ik een uit godvrucht geboren voorstel minachtte.
[292] Toen wij ons in onze huizen hadden teruggetrokken, schreven Jonathans mannen aan Johannes dat hij zich de volgende ochtend met zoveel mogelijk soldaten bij hen moest aansluiten; hij zou mij dan onmiddellijk kunnen overvallen en met mij kunnen doen wat hij wilde. Johannes gaf na ontvangst van de brief onmiddellijk aan dit verzoek gehoor.
[293] Ik van mijn kant gaf de volgende dag aan twee van mijn lijfwachten - beiden waren vermaard om hun dapperheid en zeer trouwe volgelingen van mij - instructie mij te vergezellen niet zwaarden onder hun kleren verborgen. Op die manier zouden wij ons bij een eventuele aanval van onze tegenstanders kunnen verdedigen. Zelf droeg ik een borstkuras en een kort zwaard dat ik zo onzichtbaar mogelijk om mijn middel had gebonden. Zo ging ik het gebedsgebouw binnen.

HOOFDSTUK 57
[294] In opdracht van de archont Jesus, die zelf toezicht hield bij de ingang, werd aan al mijn volgelingen de toegang geweigerd. Alleen ik en mijn vrienden werden binnengelaten.
[295] Wij hadden ons, overeenkomstig de voorschriften van onze wetten, overgegeven aan gebed, toen Jesus opstond en vroeg bij wie de na de brand in het koninklijk paleisS5 in beslag genomen voorwerpen en het ongemunte zilver zich bevonden. Hij sprak hierover omdat hij tijd wilde winnen totdat Johannes zou komen.
[296] Ik antwoordde dat Capella en de tien meest aanzienlijke mannen van Tiberias die onder hun beheer hadden. 'Vraag het hun zelf,' zei ik, 'ik lieg niet.' Zij antwoordden dat de voorwerpen zich inderdaad bij hen bevonden. 'Maar,' zo ging hij verder, 'de twintig goudstukken die je hebt ontvangen bij de verkoop van een hoeveelheid ongemunt goud, waar zijn die gebleven?'
[297] Ik antwoordde dat ik die aan hun afgevaardigden, die naar Jeruzalem waren gezonden, als reisgeld had meegegeven. Hierop zeiden Jonathans mannen dat ik fout gehandeld had door de gezanten te betalen uit de staatskas.
[298] Het volk maakte zich zeer kwaad over deze uitlatingen, want het doorzag de slechtheid van deze mensen. Toen ik begreep dat het niet lang meer zou duren of er zouden klappen vallen, wilde ik het volk nog meer tegen hen opzetten. Ik zei: 'Als ik er

niet goed aan heb gedaan jullie gezanten uit de staatskas te betalen, dan kunnen jullie je boosheid nu laten varen, want ik zal die twintig goudstukken uit eigen zak terugbetalen.'

HOOFDSTUK 58

[299] Deze woorden maakten Jonathan en zijn mannen sprakeloos, maar het volk werd nog bozer op hen, omdat zij er nu openlijk blijk van gaven dat er voor hun animositeit jegens mij geen grond was.
[300] Jesus zag de veranderde stemming onder de menigte en riep dat ze moesten weggaan. Het was, zo zei hij, onmogelijk kwesties van zo groot belang in een dergelijk tumult te bespreken.
[301] Juist toen het volk riep dat het mij niet alleen bij hen zou achterlaten, kwam er iemand naar Jonathans mannen en fluisterde hen in het oor dat Johannes niet zijn soldaten voor de deur stond. Jonathan kon zich nu niet meer inhouden, evenmin als zijn vrienden. Misschien was het de voorzienigheid van God die over mijn leven waakte, want anders zou ik zeker door Johannes' mensen zijn gedood. Hij zei:
[302] 'Bewoners van Tiberias, houdt op met dit onderzoek naar twintig goudstukken. Niet hierom verdient Josephus de dood, maar omdat hij naar de tirannie streeft; door de bevolking van Galiléa niet zijn praatjes te misleiden
heeft hij de macht aan zich getrokken.' Na deze woorden stortten zijn mannen zich op mij. Ze probeerden mij te doden.
[303] Maar mijn metgezellen, die zagen wat er gebeurde, trokken hun dolken en dreigden die te gebruiken als mij iets overkwam. Terwijl het volk stenen oppakte en die naar Jonathan wilde gooien, wisten zij mij aan het geweld van mijn vijanden te onttrekken.

HOOFDSTUK 59

[304] Ik was nog niet ver weg toen ik oog in oog dreigde te komen met Johannes en zijn soldaten. Uit angst voor een confrontatie ging ik hem uit de weg. Door een zijsteegje bereikte ik ongedeerd het meer. Daar vond ik een boot, waarop ik de oversteek naar Tarichea maakte. Zo ontsnapte ik tegen ieders verwachting in aan het gevaar.
[305] Onmiddellijk riep ik de meest vooraanstaande Galileeërs bijeen. Ik beschreef hun tot in details hoe ik, tegen alle afspraken in, bijna het slachtoffer was geworden van het verraad van Jonathans mannen en de bewoners van Tiberias.
[306] Het volk van Galiléa ontstak hierop in grote woede en drong er krachtig bij mij op aan de oorlog tegen deze mensen onverwijld te beginnen. Massaal vroegen zij mijn toestemming om onmiddellijk tegen Johannes ten strijde te trekken en hem en de bende van Jonathan uit te schakelen.
[307] Hoewel hun woede groot was, wist ik hen toch tot bedaren te brengen. Ik drukte hen op het hart pas in actie te komen wanneer wij het verslag van de naar Jeruzalem gezonden missie hadden gehoord. Ik vertelde hun dat zonder de instemming van deze gezanten geen acties mogelijk waren.
[308] Die woorden overtuigden hen. Johannes zag dat zijn coup was mislukt en keerde naar Gischala terug.

HOOFDSTUK 60

[309] Een paar dagen later keerde het door ons gezonden gezantschap terug met het bericht dat het volk van Jeruzalem zich vreselijk boos had gemaakt op de mannen van Ananus en Simon de zoon van Gamaliël, omdat zij buiten medeweten van de algemene vergadering afgevaardigden naar Galiléa hadden gezonden en voorbereidingen hadden getroffen om mij uit dat gebied te verwijderen.

[310] De gezanten zeiden eveneens dat het volk hun huizen in brand wilde steken. Bovendien brachten zij brieven mee, waarin de leiders in Jeruzalem op uitdrukkelijk verzoek van het volk mijn mandaat over Galiléa bevestigden, maar Jonathan en zijn bende sommeerden onmiddellijk naar huis terug te keren.
[311] Na van de inhoud van deze brieven kennis genomen te hebben ging ik naar het dorp Arbela. Daar riep ik de Galileeërs bijeen en vroeg ik de gezanten uitgebreid te vertellen over de woede en de haat die de acties van Jonathans bende hadden opgeroepen,
[312] over de wijze waarop mijn mandaat over hun land was bevestigd en over de schriftelijke tekst van het bevel aan Jonathan en de zijnen om het land te verlaten. Ik liet de brief onmiddellijk aan hen bezorgen en droeg de koerier op alles in het werk te stellen om achter hun plannen te komen.

HOOFDSTUK 61
[313] Hevig ontsteld door deze brief ontboden mijn tegenstanders Johannes, de raadsleden van Tiberias en de leiders van Gabara. Ze belegden een vergadering met als agendapunt hun toekomstig beleid.
[314] De mensen uit Tiberias waren van oordeel dat zij hun aanspraken op het bestuur moesten handhaven, omdat zij de stad, die in het verleden hun zijde had gekozen, nu niet aan haar lot mochten overlaten, te meer daar ik haar zeker zou straffen. Zij logen dat ik daarmee had gedreigd.
[315] Johannes was het hier niet alleen volledig mee eens, hij adviseerde ook nog dat twee van hen naar Jeruzalem zouden gaan en mij bij het volk van slecht bestuur over Galiléa zouden beschuldigen. Hij zei dat het hun vanwege hun persoonlijk aanzien en de gebruikelijke wispelturigheid van het volk niet moeilijk zou vallen de inwoners van Jeruzalem te overtuigen.
[316] Johannes' voorstel werd als het beste beoordeeld en zij besloten twee van de gezanten, Jonathan en Ananias, naar Jeruzalem te sturen en de twee anderen in Tiberias achter te laten. Om de veiligheid van de gezanten te garanderen gaven zij een escorte van honderd soldaten mee.

HOOFDSTUK 62
[317] Uit voorzorg versterkten de bewoners van Tiberias de muren. Alle ingezetenen kregen opdracht zich te bewapenen. Aan Johannes, die naar Gischala was teruggekeerd, werd een behoorlijk aantal soldaten ter assistentie gevraagd voor het geval dat nodig mocht zijn.
[318] Intussen hadden Jonathans aanhangers Tiberias verlaten en Dabarittha bereikt, een dorp gelegen aan de grens van Galiléa in de Grote Vlakte. Rond middernacht vielen zij in handen van de door mij uitgezette wachtposten, die hun onmiddellijk bevalen de wapens neer te leggen. Conform mijn instructies hielden zij hen daar ter plaatse in verzekerde bewaring.
[319] Ik werd hierover in een brief geïnformeerd door Levi, aan wie ik het commando over die buitenpost had toevertrouwd. Ik liet twee dagen voorbijgaan. Terwijl ik voorwendde van een arrestatie niets te weten, zond ik een boodschapper naar Tiberias met het advies de wapens neer te leggen en de gezanten naar huis terug te sturen.
[320] Omdat zij in de veronderstelling verkeerden dat Jonathan en zijn mannen al in Jeruzalem waren aangekomen, zonden zij mij lasterlijke antwoorden.
[321] Allerminst uit het veld geslagen overdacht ik hoe ik hen met een krijgslist kon verschalken. Een oorlog beginnen over de hoofden van mijn medeburgers56 achtte ik een goddeloze daad, wel wilde ik hen uit Tiberias wegkrijgen.

[322] Ik selecteerde duizend van mijn beste soldaten, verdeelde hen over drie divisies en droeg hen op in Adamah57 in hinderlaag te blijven. In een ander dorp in de bergen, bijna achthonderd meter van Tiberias verwijderd, plaatste ik eveneens duizend soldaten. Zij kregen de opdracht naar het dal te komen zodra zij een teken zouden krijgen. Zelf trok ik verder. Ik koos positie op een hoogte vlak boven het dorp.
[323] Zodra de bewoners van Tiberias mij zagen, renden er onophoudelijk groepjes mensen de stad uit en slingerden mij allerlei verwensingen naar het hoofd. Hun dwaasheid ging zover, dat zij een schitterende lijkbaar maakten en die de stad uitdroegen. Ze gingen daar omheen staan en voerden een bespottelijke en lachwekkende rouwvertoning op. Diep in mijn hart moest ik lachen bij het zien van hun waanzinnig gedrag.

HOOFDSTUK 63
[324] Omdat ik Simon en Jozar een val wilde leggen, nodigde ik hen uit voor een ontmoeting even buiten de stad. Ze mochten een aantal vrienden als lijfwacht meenemen. Ik liet weten dat ik naar beneden wilde komen en afspraken met hen wilde maken over een verdeling van het commando over Galiléa.
[325] Simon was overmoedig door zijn jeugd en verblind door zijn hebzucht en aarzelde niet te komen, maar Jozar, die een valstrik vermoedde, sloeg de uitnodiging af. Simon liep daarop met een stel vrienden als lijfwacht de berg op. Ik liep hem tegemoet, begroette hem hartelijk en dankte hem voor zijn komst.

[326] Maar kort daarop - ik wandelde op dat moment met hem alleen alsof ik hem iets onder vier ogen wilde vertellen - leidde ik hem een eindje uit het zicht van zijn vrienden. Plotseling greep ik hem bij zijn middel. Ik gaf hem over aan mijn vrienden, die hem naar het dorp moesten brengen. Hierna gaf ik mijn soldaten bevel hun hoge positie te verlaten en maakte ik mij met hen op voor een aanval op Tiberias.
[327] Van beide kanten was het een verbitterd gevecht. De inwoners van Tiberias waren niet ver van de overwinning af, want mijn soldaten waren al op de vlucht geslagen. Toen ik zag hoe de strijd zich ontwikkelde, vuurde ik mijn mannen nogmaals aan. Nu dreven zij de in een overwinningsroes verkerende inwoners van Tiberias terug de stad in. Een ander deel van mijn troepen had ik opgedragen via het meer de stad binnen te vallen en het eerste huis dat zij in handen kregen in brand te steken.
[328] Toen dat huis in vlammen opging, meenden de bewoners van Tiberias dat de hele stad veroverd was. Ze wierpen hun wapens weg en smeekten mij, met vrouwen en kinderen, hun stad te sparen.
[329] Vermurwd door hun smeekbeden hield ik mijn soldaten af van wraakzuchtige acties. Omdat de avond inmiddels was gevallen, staakte ik met mijn troepen de bestorming en trok ik mij terug om mij op te frissen.
[330] Ik nodigde Simon uit voor het avondmaal en troostte hem met zijn lot, waarbij ik hem en zijn metgezellen voldoende reisgeld en een veilig geleide naar Jeruzalem toezegde.

HOOFDSTUK 64
[331] De volgende dag begaf ik mij met tienduizend soldaten naar Tiberias. Daar ontbood ik de leiders van het volk naar het stadion. Ik verzocht hun mij de aanstichters van het oproer te noemen.
[332] Zij gaven mij de namen van de schuldigen, die ik daarop geboeid naar Jotapata stuurde. Jonathan, Ananias en hun aanhangers bevrijdde ik van hun boeien en zond ik

met voldoende leeftocht samen met Simon en Jozar en vijfhonderd soldaten als escorte naar Jeruzalem.
[333] De bewoners van Tiberias kwamen voor de tweede keer vergiffenis vragen voor wat ze hadden gedaan en beloofden hun vergrijpen in de toekomst te zullen goedmaken met hun loyaliteit. Zij vroegen mij wat er nog van de plundering achterhaald kon worden te bewaren voor degenen die hun eigendommen waren kwijtgeraakt.
[334] Daarop beval ik al mijn soldaten alles wat zij zich hadden toegeëigend te voorschijn te halen. Omdat zij lange tijd geen gehoor gaven aan mijn orders, vroeg ik een van mijn soldaten, die ik een buitengewoon mooi kleed zag dragen, hoe hij daaraan was gekomen.
[335] Toen hij antwoordde dat hij dat tijdens de plundering van de stad had buit gemaakt, strafte ik hem met stokslagen. Alle anderen dreigde ik met nog zwaardere straffen als zij niet snel met hun buit voor de dag kwamen. Veel voorwerpen kwamen aldus aan het licht en ik gaf aan iedere inwoner van Tiberias terug wat hij als zijn eigendom herkende.

HOOFDSTUK 65
[336] Nu ik bij dit gedeelte van mijn verhaal ben gekomen, wil ik enkele woorden richten tot Justus, die eveneens verslag van deze gebeurtenissen heeft gedaan, en tot alle anderen die voorwenden geschiedenis te schrijven maar zich weinig aan de waarheid gelegen laten liggen en uit haat of juist om iemand al te zeer terwille te zijn, niet spaarzaam zijn geweest met leugens.
[337] Zij doen precies hetzelfde als de opstellers van valse contracten, met dit verschil dat zij, omdat zij geen enkele straf te duchten hebben, het zich kunnen permitteren de waarheid te minachten.
[338] Justus nu, die de taak op zich had genomen de geschiedenis van deze oorlog te beschrijven, heeft, om de schijn te wekken dat hij zeer nauwgezet naspeuringen heeft gedaan, niet alleen mij in een kwaad daglicht gesteld, maar zelfs verzuimd over zijn geboorteplaats de waarheid te vermelden. Het is om die reden dat ik mij gedwongen voel mijzelf te verdedigen tegen de laster over mij en zal spreken over zaken waarover ik tot nu toe heb gezwegen.
[339] Laat niemand zich erover verwonderen dat ik niet eerder onthullingen heb gedaan. Voor een geschiedschrijver is het vasthouden aan de waarheid een voorwaarde, maar desalniettemin heeft hij het recht zich te onthouden van bittere getuigenissen over de schanddaden van individuele personen, niet uit respect jegens hen, maar vanuit het besef dat hij zelf maat moet houden.
[340] Hoe dan, Justus - als het mij vrij staat mij tot hem te richten alsof hij zelf aanwezig is - hoe, o schranderste der geschiedschrijvers, zoals je jezelf pochend pleegt te noemen, kunnen ik en de Galileeërs verantwoordelijk worden gehouden voor de opstand van jouw geboortestad tegen de Romeinen en tegen de koning?
[341] Immers, voordat ik door de algemene vergadering van Jeruzalem werd gekozen tot strateeg van Galiléa, hadden jij en alle inwoners van Tiberias de wapens al opgenomen en waren jullie al in oorlog met de Syrische Dekapolis. Jij was het die hun dorpen in brand stak, en het was een dienaar van jou die bij die gelegenheid de dood vond.
[342] Ik ben niet de enige die dat beweert, zo zijn de feiten ook opgetekend in de memoires van keizer Vespasianus; daarin staat ook te lezen hoe de inwoners van de Dekapolis Vespasianus smeekten jou als de schuldige te straffen.
[343] Ongetwijfeld zou jij de door Vespasianus bevolen straf hebben ondergaan, als niet koning Agrippa, die de bevoegdheid had jou te doden, gehoor had gegeven aan de

smeekbeden van zijn zuster Berenice en de doodstraf had omgezet in een langdurige hechtenis.
[344] Ook jouw latere politieke activiteiten werpen niet alleen een helder licht op de rest van je leven, maar tonen eveneens aan dat jij je geboortestad tegen Rome hebt opgezet. De bewijzen hiervan zal ik aanstonds geven.
[345] Ik wil echter ook een paar woorden over jou richten tot de andere inwoners van Tiberias, teneinde de toekomstige lezers van deze geschiedenis ervan te overtuigen dat jullie nooit loyaal geweest zijn aan de Romeinen en evenmin aan de koning.
[346] De grootste steden van Galiléa, Justus, zijn Sepphoris en jouw geboortestad Tiberias. Sepphoris, gelegen in het hart van Galiléa, omgeven door vele dorpen en in een positie om zich met succes tegen de Romeinen te weer te stellen als de bereidheid daartoe aanwezig was, nam de beslissing trouw te blijven aan zijn gebieders. Ik werd niet in de stad toegelaten en alle burgers werd het verboden dienst te nemen in het leger van de Joden.
[347] Om ook in de toekomst zichzelf tegen mij beveiligd te weten, wisten de Sepphorieten mij ertoe te verleiden de stad niet muren te versterken. Daarop accepteerden zij vrijwillig een garnizoen van Cestius Gallus, die in die dagen het commando voerde over de Romeinse legioenen in Syrië. Dat was een openlijke belediging aan mijn adres, terwijl ik toch grote macht bezat en bij allen in aanzien stond.
[348] Ook bij de belegering van onze hoofdstad Jeruzalem, toen de Tempel, het bezit van ons allen, in de macht van de vijand dreigde te komen, zonden zij geen hulp, omdat zij de schijn wilden vermijden de wapens tegen de Romeinen op te nemen.
[349] Jouw geboortestad, Justus, gelegen aan het meer van Gennesareth, ruim vijfkilometer van Hippos, meer dan tien kilometer van Gadara en ruim twintig kilometer van Scythopolis, een stad die trouw was aan de Romeinen, en niet geen enkele Joodse stad in de buurt, had, wanneer de bereidheid daartoe aanwezig was geweest, gemakkelijk trouw kunnen blijven aan de Romeinen.
[350] Want jullie waren één grote gemeenschap, goed voorzien van wapens. Volgens jouw zeggen was ik toen verantwoordelijk voor jullie beslissingen. Maar wie was het daarna, Justus? Want je weet heel goed dat ik vóór de belegering van Jeruzalem door de Romeinen gevangen werd genomen, je weet ook heel goed dat Jotapata en vele andere burchten stormenderhand werden genomen en dat een aanzienlijk aantal Galileeërs de dood vond op het slagveld.
[351] Dat was het moment waarop jullie, bevrijd van iedere vrees voor mij, de wapens hadden moeten neerleggen en de koning en de Romeinen ervan hadden moeten overtuigen dat jullie niet uit vrije wil maar onder dwang de oorlog tegen hem waren begonnen.
[352] In plaats daarvan wachtten jullie de komst van Vespasianus af. Pas toen hij niet zijn leger voor de muren verscheen, hebben jullie uit angst de vijandelijkheden gestaakt. Jullie stad zou zeker met geweld zijn ingenomen als Vespasianus geen gehoor had gegeven aan de koning, die vergeving voor jullie dwaasheid vroeg. De verantwoordelijkheid voor de vijandelijkheden ligt dus niet bij mij, maar bij jullie.
[353] Zijn jullie ook vergeten dat ik nooit iemand van jullie heb laten doden, hoe vaak mij daartoe de gelegenheid ook werd geboden, terwijl jullie zelf in jullie burgertwisten, niet uit loyaliteit jegens de Romeinen en de koning, maar om een ingewortelde slechtheid van karakter te bevredigen, honderdvijfentachtig personen doodden, juist in die dagen dat ik door de Romeinen in Jotapata werd belegerd?
[354] En waren er niet bij het beleg van Jeruzalem tweeduizend inwoners van Tiberias betrokken, van wie sommigen sneuvelden en anderen gevangen genomen werden? Jij,

Justus, zal wel beweren dat je persoonlijk geen vijand van Rome was, omdat je in die dagen je toevlucht had gezocht bij de koning. Maar ook in deze kwestie werd jouw handelwijze ingegeven door angst voor mij.
[355] Ik ben, volgens jouw zeggen, een schurk. Maar hoe komt het dan dat koning Agrippa, die jou, toen je door Vespasianus ter dood was veroordeeld, het leven had gelaten en met zoveel geld had overladen, jou later twee keer in de boeien sloeg en evenzo vaak de toegang tot je geboorteplaats weigerde? Hoe komt het dat hij je zelfs ooit ter dood veroordeelde en je leven slechts spaarde op verzoek van zijn zuster Berenice?
[356] En toen hij jou, ondanks je vele schurkenstreken, tot zijn privé-secretaris had benoemd, ontdekte hij nog eens hoe gewetenloos jij was en verbande hij jou uit zijn ogen. Maar ik zie ervan af deze zaken al te diepgaand aan de orde te stellen.
[357] Ik kan mij alleen maar verbazen over je onbeschaamdheid, dat je van alle verslagen over dit onderwerp jouw weergave de beste durft te noemen, hoewel je er geen weet van hebt wat er in Galiléa is gebeurd. Je verbleef toen immers in Berytus bij de koning. Je hebt ook niet nagegaan wat de Romeinen bij het beleg van Jotapata hebben ondergaan of ons hebben aangedaan. Evenmin ben je bij machte geweest te achterhalen welke rol ik zelf tijdens het beleg heb gespeeld, omdat allen die jou hadden kunnen informeren bij de gevechtshandelingen zijn omgekomen.
[358] Maar wellicht zal jij beweren dat jouw verslag van de gebeurtenissen in Jeruzalem nauwkeurig is. Met welk recht? Jij was immers niet in Jeruzalem toen de gevechtshandelingen gaande waren en jij kende ook niet de memoires van de keizer. Het beste bewijs hiervoor is dat deze memoires jouw verhaal tegenspreken.
[359] Als jij je erop beroemt de gebeurtenissen beter dan iemand anders te hebben opgetekend, waarom publiceerde je je geschriften dan niet toen Vespasianus en Titus, die de militaire operaties leidden, nog leefden, toen ook koning Agrippa nog in leven was en heel zijn familie, lieden die doordrongen waren van de Griekse cultuur?
[360] Jij hebt het werk al twintig jaar geleden geschreven, toen je precieze informatie van ooggetuigen had kunnen ontvangen. Maar pas nu, nu zij niet meer onder ons zijn, nu jij denkt niet meer tegengesproken te kunnen worden, heb je de moed gehad het te publiceren.
[361] Ik heb echter niet dezelfde angst gehad voor mijn werk als jij, maar schonk de verschillende delen aan de keizers toen de gebeurtenissen ons nog helder voor ogen stonden. Ik was er zeker van dat ik mijn geschiedverhaal waarheidsgetrouw had geschreven en verwachtte dat getuigen dat zouden bevestigen. In die hoop werd ik niet teleurgesteld.
[362] Ik gaf mijn weergave ook direct aan vele anderen te lezen, van wie sommigen actief aan de oorlog hadden deelgenomen, zoals koning Agrippa en sommige verwanten van hem.
[363] Keizer Titus vond het zo belangrijk dat mijn boeken de enige bron zouden worden waaruit informatie over zijn daden werd geput, dat hij ze voorzag van zijn eigen handtekening en opdracht gaf ze te publiceren.
[364] Koning Agrippa schreef tweeënzestig brieven, waarin hij getuigde dat mijn verslag overeenstemde met de waarheid. Twee van deze brieven voeg ik hierbij, opdat het jou, indien je dat wenst, mogelijk is de toonzetting van deze correspondentie te leren kennen:
[365] 'Koning Agrippa aan Josephus, zijn zeer dierbare vriend, gegroet. Met zeer veel genoegen heb ik je boek gelezen. Ik ben van oordeel dat jij veel zorgvuldiger te werk bent gegaan dan alle anderen die over dit onderwerp hebben geschreven. Zend mij ook de overige delen. Vaarwel.'

[366] 'Koning Agrippa aan zijn zeer dierbare vriend Josephus, gegroet. Uit wat je hebt geschreven blijkt dat je geen adviezen nodig hebt over hoe je ons van begin tot eind over alles kunt inlichten. Wanneer je mij zult ontmoeten, zal ik je op mijn beurt nog vele onbekende details onthullen.'
[367] En bij de voltooiing van mijn Geschiedenis heeft Agrippa, niet om mij te vleien, want dat ligt niet in zijn aard, en ook niet in ironie zoals jij zal beweren, want hij stond ver boven een dergelijke boosaardigheid, in oprechtheid getuigd van het waarheidsgehalte van mijn geschriften, net als allen die mijn historische werken lezen.
Maar laat ik hier de uitweiding over Justus, waartoe ik mij door hem gedwongen voelde, beëindigen.

HOOFDSTUK 66
[368] Na orde op zaken te hebben gesteld in Tiberias riep ik mijn vrienden bijeen om te beraadslagen over de politiek tegenover Johannes. Alle Galileeërs waren ervoor de wapens op te nemen, tegen Johannes op te trekken en hem als aanstichter van dit hele oproer te straffen.
[369] Ik kon het met hun mening niet eens zijn, omdat het mijn gedragslijn was de problemen zonder bloedvergieten tot een oplossing te brengen. Daarom raadde ik hun aan zich moeite te getroosten om achter de namen van de volgelingen van Johannes te komen. Die raad volgden zij op.
[370] Toen ik de namen kende, liet ik een schriftelijke proclamatie uitgaan, waarin ik garanties bood aan ieder van Johannes' aanhangers die van gedachten wilde veranderen. Ik ging akkoord met een termijn van twintig dagen voor degenen die nog eens goed wilden overdenken waar hun belangen het meest gewaarborgd waren. Als zij hun wapens niet neerlegden, dreigde ik hun huizen tot de grond toe af te branden en hun goederen te confisqueren.
[371] Bij het horen van die dreigementen raakten zij in geweldige paniek. Ze verlieten Johannes, wierpen hun wapens weg en sloten zich met ongeveer vierduizend man bij mij aan.
[372] Bij Johannes bleven slechts zijn medeburgers en ongeveer vijftienhonderd vreemdelingen uit de stad Tyrus. Op deze wijze werd Johannes door mij buitenspel gezet. Angstig geworden waagde hij zich van toen af niet meer buiten zijn geboortestad.

HOOFDSTUK 67
[373] Rond die tijd verstoutten de bewoners van Sepphoris zich de wapens op te nemen. Ze vertrouwden op de sterkte van hun muren en dachten dat ik door andere zaken in beslag genomen werd. Ze deden aan Cestius Gallus, de gouverneur van Syrië, het verzoek ofwel onmiddellijk zelf te komen en bezit te nemen van hun stad, of een bezettingsgarnizoen te sturen.
[374] Gallus bevestigde zijn komst zonder een exacte datum te noemen. Toen ik hierover werd geïnformeerd, viel ik met mijn soldaten Sepphoris aan en maakte ik mij van de stad meester.
[375] De Galileeërs wilden de gelegenheid te baat nemen om hun haat tegen deze door hen zo verfoeide stad in daden om te zetten. Ze ondernamen een aanval met de bedoeling de hele bevolking, inclusief de vreemdelingen, weg te vagen.
[376] Ze stormden de stad binnen en staken alle huizen die zij verlaten aantroffen, omdat de bewoners in grote paniek naar de burcht waren gevlucht, in brand. Alles werd geroofd en geplunderd. Ze spaarden hun landgenoten geen enkele vorm van verwoesting.

[377] Toen ik dit alles zag, werd ik zeer bedroefd. Ik beval hun daarmee op te houden door hun eraan te herinneren dat het misdadig is zo tegen volksgenoten op te treden.
[378] Toen zowel een vriendelijk verzoek als een bevel van mijn kant door hen genegeerd werd, omdat hun haat het won van mijn raadgevingen, gaf ik mijn meest vertrouwde vrienden opdracht het gerucht te verspreiden dat de Romeinen met een grote troepenmacht langs een andere weg de stad waren binnengevallen.
[379] Dit deed ik, in de hoop dat de Galileeërs, wanneer het gerucht hun ter ore zou komen, hun agressie zouden opgeven, waardoor de stad Sepphoris gered kon worden. Uiteindelijk slaagde mijn list.
[380] Bij het horen van dit nieuws vreesden de Galileeërs voor hun leven. Ze vluchtten met achterlating van de buit, vooral toen ze mij, hun generaal, het voorbeeld zagen geven. Om het gerucht kracht bij te zetten deed ik namelijk alsof ik hun angst deelde. Zo werden de inwoners van Sepphoris tegen hun verwachting in door mijn schranderheid gered.

HOOFDSTUK 68
[381] Tiberias ontkwam eveneens maar ternauwernood aan een plundering door de Galileeërs. De situatie was als volgt: De belangrijkste leden van de raad hadden de koningin een brief gevraagd naar hun stad
te komen en het bestuur daar over te nemen.
[382] De koning ging hiermee akkoord in een schrijven dat hij door Crispus, een Jood van geboorte en een van zijn kamerdienaren, aan de bewoners van Tiberias liet bezorgen.
[383] Maar de Galileeërs herkenden de koerier, hielden hem aan en brachten hem naar mij toe. Het nieuws veroorzaakte algehele verontwaardiging en allen wilden de wapens opnemen.
[384] De volgende dag kwamen velen uit alle windstreken bijeen in de stad Asochis, waar ik op dat moment verbleef. Luid schreeuwend beschuldigden zij de inwoners van Tiberias van verraad en van vriendschap met de koning. Ze vroegen toestemming onmiddellijk op de stad af te gaan en die met de grond gelijk te maken. Hun haat tegen Tiberias was namelijk even groot als die tegen Sepphoris.

HOOFDSTUK 69
[385] Toen ik hiervan hoorde, vroeg ik mij af hoe ik Tiberias uit de handen van de woedende Galileeërs kon houden. Ik kon namelijk niet ontkennen dat de inwoners van Tiberias een uitnodiging hadden gestuurd aan de koning, want zijn schriftelijk antwoord toonde aan dat deze beschuldiging waar was. Na lang en diep over de kwestie te hebben nagedacht antwoordde ik tenslotte:
[386] 'Ik weet heel goed dat de inwoners van Tiberias slecht hebben gehandeld en ik zal jullie niet beletten de stad te verwoesten. Toch moet men ook in dergelijke zaken bedachtzaam optreden. De inwoners van Tiberias zijn immers niet de enigen die onze onafhankelijkheid hebben verraden, velen onder de meest vooraanstaande personen in Galiléa hebben hetzelfde gedaan.
[387] Wacht daarom totdat ik precies weet wie de schuldigen zijn. Jullie zullen over hen allen mogen oordelen, evenals over degenen van wie jullie zelfde schuld hebben vastgesteld.'
[388] Met deze woorden bracht ik de menigte tot rust. Zij lieten hun woede varen en gingen uiteen. Ik gaf opdracht de bode van de koning in de boeien te slaan. Enkele dagen later wendde ik voor dat ik voor dringende persoonlijke zaken het koninkrijk moest verlaten. Ik liet Crispus heimelijk bij mij roepen. Ik adviseerde hem om de

soldaat die belast was met zijn bewaking dronken te voeren en vervolgens naar de koning te vluchten. Hij zou niet worden achtervolgd.
[389] Crispus volgde mijn advies op en maakte zich uit de voeten. Aldus ontkwam Tiberias, dat voor de tweede keer verwoest dreigde te worden, door mijn listigheid en voorzorg aan een naderend gevaar.

HOOFDSTUK 70
[390] Het was in die tijd dat Justus de zoon van Pistus zonder dat ik er erg in had naar de koning wist te ontkomen. Waarom hij dat deed, zal ik nu uiteenzetten.
[391] Toen de oorlog tussen de Joden en de Romeinen uitbrak, hadden de bewoners van Tiberias besloten trouw te blijven aan de koning en niet in opstand te komen tegen de Romeinen. Justus daarentegen wilde dat zij de wapens opnamen, want hij droomde van een opstand en hoopte zich van de heerschappij over Galiléa en zijn geboortestad meester te kunnen maken.
[392] Maar hij werd in deze verwachtingen teleurgesteld. De Galileeërs, die zeer vijandig stonden tegen de inwoners van Tiberias uit rancune over de ellende waarin hij hen vóór de oorlog had gestort, duldden niet dat hij hun aanvoerder werd.
[393] En ook ikzelf, die van de algemene vergadering van Jeruzalem het hoogste gezag in Galiléa had ontvangen, werd meer dan eens zó woedend op hem dat het weinig scheelde of ik zou Justus hebben gedood, omdat ik niet meer in staat was zijn aangeboren slechtheid te verdragen. Uit vrees nu dat op een dag mijn verontwaardiging in daden zou omslaan, zond hij Crispus met een boodschap naar de koning. Hij hoopte bij hem een veiliger woonplaats te vinden.

HOOFDSTUK 71
[394] De bewoners van Sepphoris, die onverwachts aan het eerste gevaar waren ontsnapt, stuurden nu een boodschapper naar Cestius Gallus met het verzoek om ofwel zelf te komen en het bestuur in de stad over te nemen of voldoende troepen te sturen als afweer tegen de vijand. Tenslotte kregen zij van Gallus gedaan dat hij een legermacht van cavalerie en infanterie stuurde. Onmiddellijk na aankomst werden de troepen onder dekking van de nacht in de stad binnengelaten.
[395] Omdat het omliggende land veel van het Romeinse leger te lijden had, ging ik met de soldaten die ik tot mijn beschikking had naar het dorp Garis. Daar, een kleine vier kilometer van de stad Sepphoris, verschanste ik mij. Nog tijdens de nacht naderde ik de stad en deed ik een aanval op de muren.
[396] Met behulp van ladders kon ik een groot aantal soldaten over de muren brengen en mij van het grootste deel van de stad meester maken. Maar kort daarop moesten wij ons, gedwongen door de onbekendheid met de situatie ter plaatse, terugtrekken. Wel hadden we twaalf soldaten en enkele inwoners van Sepphoris gedood, terwijl we zelf slechts één dode te betreuren hadden.
[397] In het hierop volgende gevecht in de vlakte met de ruiterij werden wij na lange en hardnekkige tegenstand verslagen. Mijn manschappen werden omsingeld door de Romeinen, raakten in paniek en sloegen op de vlucht. Bij die gelegenheid verloor ik Justus, een van mijn meest vertrouwde lijfwachten, die vroeger dezelfde functie in dienst van de koning had vervuld.
[398] Op dat moment arriveerde het leger van de koning, bestaande uit ruiters en infanteristen, onder leiding van Sulla, de bevelhebber van zijn lijfwacht. Deze sloeg zijn tenten op ruim negenhonderd meter van Julias op en plaatste wachters langs de wegen naar Seleucia en de burcht van Gamala om de hulpgoederen die de Galileeërs naar Julias stuurden te onderscheppen.

HOOFDSTUK 72

[399] Toen ik hierover werd geïnformeerd, stuurde ik tweeduizend soldaten onder aanvoering van Jeremia Zij verschansten zich op nog geen tweehonderd meter van Julias, vlak bij de rivier de Jordaan, maar beperkten hun gevechtshandelingen tot korte schermutselingen, totdat ik mij met drieduizend soldaten bij hen voegde.

[400] De volgende dag, na een contingent soldaten niet ver van hun legerkamp in hinderlaag te hebben gelegd, daagde ik de troepen van de koning uit tot een gevecht. Mijn eigen soldaten gaf ik opdracht zich terug te trekken en de vijanden ver naar voren te lokken. En zo gebeurde het ook.

[401] In de veronderstelling dat onze soldaten werkelijk vluchtten, waagde Sulla zich voorwaarts. Hij maakte zich op voor een achtervolging, toen de verdekt opgestelde soldaten hem plotseling in de rug aanvielen en zijn leger in de grootste verwarring brachten.

[402] Terstond maakte ik een zwenking. Ik voerde met mijn leger een charge uit tegen de troepen van de koning en dreef hen op de vlucht. Mijn succes op die dag zou zelfs compleet zijn geweest, als niet een boos lot zich tegen mij had gekeerd.

[403] Het paard waarop ik tijdens de charge reed, struikelde op een drassige plaats en sleepte mij mee in zijn val. Ik kneusde enkele botjes in mijn hand en werd overgebracht naar een dorp dat Cepharnocus' heette.

[404] Toen mijn soldaten van mijn ongeval hoorden, staakten ze, uit angst dat mij iets veel ergers was overkomen, de achtervolging. In grote bezorgdheid om mij keerden ze terug. Ik liet mij door snel ontboden dokters behandelen en bleef daar de rest van de dag, verzwakt door koorts, maar toen de nacht was gevallen werd ik op aanraden van de dokters overgebracht naar Tarichea.

HOOFDSTUK 73

[405] Sulla en zijn manschappen hoorden wat mij was overkomen en vatten weer moed. Omdat ze erachter waren gekomen dat de bewaking van ons kamp werd verwaarloosd, legden ze 's nachts een ruiterregiment in hinderlaag aan de overzijde van de Jordaan. Bij het aanbreken van de dag daagden ze ons uit tot de strijd.

[406] Mijn mannen namen de uitdaging aan en waagden zich tot in de vlakte, maar de ruiters kwamen uit hun hinderlaag te voorschijn en joegen hen in verwarring op de vlucht. Zij doodden zes van onze mannen, maar konden hun succes niet afronden, want op het bericht dat troepenversterkingen vanuit Tarichea de oversteek naar Julias hadden gemaakt, trokken zij zich in paniek terug.

HOOFDSTUK 74

[407] Korte tijd later arriveerde Vespasianus in Tyrus. In zijn gezelschap bevond zich koning Agrippa. De Tyriërs begonnen de koning te belasteren en noemden hem een vijand van Tyrus en van Rome. Volgens hen had de opperbevelhebber Philippus op zijn bevel het koninklijk paleis en het Romeinse garnizoen in Jeruzalem verraden.

[408] Toen Vespasianus hiervan hoorde, voer hij uit tegen de Tyriërs, die in de persoon van Agrippa een koning en vriend van de Romeinen beledigden. Hij gaf de koning wel de raad Philippus naar Rome te sturen om verantwoording voor zijn daden af te leggen bij Nero.

[409] Philippus werd inderdaad naar Rome gestuurd, maar een audiëntie bij Nero werd hem niet toegestaan. De keizer verkeerde namelijk in zeer grote moeilijkheden als gevolg van de heersende onrust en de burgeroorlog. Daarop keerde hij naar de koning terug.

[410] Bij aankomst van Vespasianus in Ptolemais klaagden de belangrijkste personen van de Dekapolis in Syrië Justus van Tiberias aan, omdat hij hun dorpen in brand had gestoken. Vespasianus leverde hem daarom over aan de koning om hem door zijn onderdanen te laten bestraffen. Maar de koning liet hem zonder dat Vespasianus dit wist gevangen zetten, zoals ik hierboven al heb verteld.
[411] De bewoners van Sepphoris liepen uit om Vespasianus te begroeten en ontvingen van hem een garnizoen onder leiding van Placidus. Met deze Romeinse legereenheid trokken zij het binnenland in. Ik volgde hen als een schaduw totdat Vespasianus in Galiléa arriveerde.
[412] De omstandigheden van zijn aankomst, zijn eerste gevecht met mij in de omgeving van het dorp Garis, mijn aftocht naar Jotapata, mijn daden tijdens het beleg van deze stad, mijn gevangenneming, mijn gevangenschap en mijn daaropvolgende vrijlating, en in het algemeen mijn gedrag tijdens de Joodse oorlog en het beleg van Jeruzalem, dit alles heb ik nauwkeurig beschreven in de boeken over de Joodse oorlog.
[413] Ik acht het noodzakelijk hier aanvullend verslag te doen van alles wat ik in mijn leven heb gedaan en dat niet is opgetekend in de *Geschiedenis van de Joodse oorlog.*

HOOFDSTUK 75
[414] Toen ik na de belegering van Jotapata in handen van de Romeinen was gevallen, werd ik onder strenge bewaking gesteld, maar met groot respect behandeld. Vespasianus liet mij op vele manieren zijn achting blijken. Op zijn bevel huwde ik een van de vrouwen die in Caesarea gevangen waren genomen, een meisje nog en afkomstig uit die streek.
[415] Zij bleef echter niet lang bij mij, want zij verliet mij toen ik mij na mijn vrijlating met Vespasianus op reis begaf naar Alexandrië. Daar huwde ik een andere vrouw, een Alexandrijnse.
[416] Vanuit Alexandrië werd ik met Titus naar Jeruzalem gezonden om aan het beleg deel te nemen. Meer dan eens was mijn leven daar in gevaar, omdat de Joden alles in het werk stelden mij in handen te krijgen om zich op mij te wreken en omdat de Romeinen meenden dat al hun nederlagen het gevolg waren van mijn verraad. Herhaaldelijk schreeuwden zij naar de opperbevelhebber dat hij mij de straf die een verrader toekwam moest geven.
[417] Maar Titus Caesar, die de wisselvalligheid van het lot in de oorlog kende, bracht door zijn stilzwijgen de kwaadheid van de soldaten tot bedaren.
Na de gewelddadige inname van de stad Jeruzalem drong Titus Caesar er herhaalde malen bij mij op aan dat ik mij uit de puinhopen van mijn vaderstad alles toeëigende wat ik maar wilde. Ik kreeg hiervoor zijn speciale toestemming.
[418] Omdat ik na de val van mijn vaderstad niets van enige waarde had dat ik als troost voor mijn persoonlijk ongeluk zou kunnen bewaren, vroeg ik aan Titus om de vrijlating van enkele gevangenen. Ook accepteerde ik zijn edelmoedige aanbod van enkele heilige boeken.
[419] Korte tijd later vroeg ik om de vrijlating van mijn broer en vijftig vrienden, en ik werd niet teleurgesteld. Met toestemming van Titus ging ik de tempel binnen, waar een groot aantal gevangen genomen vrouwen en kinderen was opgesloten. Alle vrienden en verwanten die ik herkende, ongeveer honderdnegentig, liet ik in vrijheid stellen. Ik accepteerde geen geld voor hun vrijlating en herstelde hen in hun vroegere positie.
[420] Toen ik door Titus Caesar in het gezelschap van Cerealius en duizend ruiters naar een dorp dat Tekoa heette werd gezonden om te bekijken of de plaats geschikt was voor een versterkt legerkamp, zag ik op de terugweg een groot aantal krijgsgevangenen aan

kruisen hangen. Ik herkende drie bekenden van mij. Mijn hart kromp ineen en ik ging in tranen naar Titus en vertelde het hem.
[421] Onmiddellijk gaf hij opdracht hen van het kruis te halen en de best mogelijke verzorging te geven. Voor twee van hen kwam de zorg te laat, maar de derde overleefde het.

HOOFDSTUK 76
[422] Nadat Titus de onlusten in Judea had onderdrukt, schonk hij mij een stuk land in de vlakte. Hij meende dat de akkers die ik in Jeruzalem bezat, mij geen voordeel zouden brengen omdat daar een Romeins garnizoen zijn tenten zou opslaan. Kort voordat hij zich inscheepte voor vertrek naar Rome, nam hij mij in zijn gevolg op. Hij behandelde mij met alle égards.
[423] Na aankomst in Rome mocht ik mij verheugen in de aandacht van Vespasianus. Hij bood mij onderdak aan in het huis dat hij voordat hij keizer werd zelf had bewoond, schonk mij het Romeinse burgerrecht en verzekerde mij van een financiële toelage. Tot aan zijn dood bleef hij mij met eerbewijzen overladen. Zijn goedheid jegens mij verflauwde nooit. Dat wekte jaloezie op en bracht mij in groot gevaar.
[424] Een Jood, een zekere Jonathan,' was in Cyrene in opstand gekomen en was verantwoordelijk geworden voor de ondergang van tweeduizend landgenoten die hem waren gevolgd. Zelf werd hij door de gouverneur van de provincie in de boeien geslagen en naar de keizer gezonden. Hij beweerde dat ik hem wapens en geld had gestuurd.
[425] Natuurlijk ontging het Vespasianus niet dat hij loog en hij sprak het doodvonnis over hem uit, dat ook werd voltrokken. Nog heel wat keren hebben mensen die mij mijn geluk misgunden beschuldigingen tegen mij geuit, maar door Gods voorzienigheid ging ik steeds vrijuit. Ik kreeg van Vespasianus ook een flink landgoed in Judea ten geschenke.
[426] In die tijd scheidde ik van mijn vrouw, omdat haar gedrag mij niet beviel. Zij had mij drie kinderen geschonken, van wie er twee zijn gestorven; één, die ik de naam Hyrcanus gaf, is nog in leven.
[427] Later huwde ik een Joodse vrouw uit Kreta. Haar ouders waren van hoge afkomst en in de streek zeer gerespecteerd. Te midden van andere vrouwen vielen haar kwaliteiten op, zoals later in haar leven is gebleken. Van haar kreeg ik twee zoons, Justus, de oudste, en Simonides, bijgenaamd Agrippa.
[428] Dit wat mijn familie betreft. De behandeling die ik van de keizers ontving, bleef dezelfde. Na de dood van Vespasianus volgde Titus zijn vader op de troon op, en hij bewees mij hetzelfde respect; beschuldigingen tegen mij weigerde hij te geloven.
[429] Titus' opvolger Domitianus vermeerderde de eerbewijzen aan mij zelfs en hij liet de Joden die mij hadden aangeklaagd bestraffen. Met name een slaaf, een eunuch en de opvoeder van mijn kind, kreeg voor zo'n vergrijp een zware straf. Domitianus verleende mij vrijstelling van belastingen op mijn landerijen in Judea, wat een zeer grote onderscheiding is voor een begunstigde. De echtgenote van de keizer, Domitia, betoonde zich eveneens een weldoenster voor mij.
[430] Dit nu is de geschiedenis van wat ik in mijn leven heb gedaan. Laten anderen, als zij daar prijs op stellen, op grond hiervan een oordeel uitspreken over mijn karakter.
Nu ik aan jou, voortreffelijke Epaphroditus, een volledig verslag van ons verleden heb gegeven, rest mij slechts een punt te zetten achter mijn levensgeschiedenis.

FLAVIUS JOSEPHUS

2 BOEKEN TEGEN APION

BLADWYZER der HOOFDSTUKKEN

Van het ANTWOORD van JOSEPHUS op 't gene

A P I O N

tegen zyne Hiſtori der Jooden wegens de oudheyd hunner afkomſten geſchreven had.

EERSTE BOEK.

Eerſte hoofdſt. Dat de Griekſche Hiſtoriſchryvers wegens de kennis der aaloudheyd minſt te gelooven zyn, en dat de Grieken niet dan laat in de letteren en weetenſchappen zyn onderweezen. 715

2 Dat de Egiptenaars en Babiloniërs altoos zeer zórgvuldig ontrent het beſchryven der Hiſtorië geweeſt zyn: En dat niemand zulks naaukeuriger en met meerder waarhyd gedaan heeft dan de Jooden. 716

3 Dat zy, die van den oorlóg der Jooden tegen de Romeynen hebben geſchreeven, uyt henzelven geen kennis daarvan gehad hebben: en dat Joſephus daar en tegen vólkomen bericht daaraf had, en getracht heeft niets dan 't gene waar was te verhaalen. 717

4 Antwoord op 't gene dat men, om te toonen dat de Joodſche landaard niet oud is, zegt dat de Griekſche Hiſtoriſchryvers daar niet van ſpreeken. 718

5 Getuygeniſſen der Egiptenaaren en Feniciërs wegens de oudheyd des Joodſchen vólks. 718

6 Getuygenis der Chaldeeſche Hiſtoriſchryveren, wegens de oudheyd des Joodſchen vólks. 721

7 Getuygeniſſen der Feniciſchen Schryveren wegens de oudheyd des Joodſchen vólks. 722

8 Getuygeniſſen van Griekſche Hiſtoriſchryvers, die insgelyks de oudheyd des Joodſchen vólks aanwyzen. 722

9 Oorzaak van den haat der Egiptenaaren tegen de Joodeñ. Bewys dat Manethon, een Egiptiſche Schryver, de waarheyd gezegd heeft ten opzigte van de oudheyd der Jooden; en dat al het ander dat hy tegen hen zegt verdichtſelen zyn. 724

10 wederlegging van 't gene Manethon wegens Moſes zegt. 727

11 Wederlegging van Cheremon, een ander Egiptiſche Schryver. 728

12 Wederlegging van een anderen Schryver genaamd Lyſimachus. 729

TWEEDE BOEK.

Eerſte hoofdſt. Antwoord op het gene Apion zeyde dat Moſes een Egiptenaar was, en op 't gene hy wegens den uyttógt der Jooden uyt Egipten zegt. 730

2 Antwoord op 't gene Apion tót naadeel der Jooden noopende de ſtad Alexandrië gezegd heeft, alsmede op 't gene hy zegt om te doen gelooven dat hy vandaar afkomſtig is; en op zyne verſchooning van de Koningin Kleopatre. 731

3 Antwoord op 't zeggen van Apion dat de verſcheydenheyd van Gódsdienſten oorzaak der ontſtaane oproeren te Alexandrië geweeſt was; en dat hy de Jooden beſchuldigt dat zy niet, gelyk andere vólken, beelden der Keyzeren hadden. 733

4 Antwoord op 't gene Apion uyt het verhaal van Poſſidonius en Apollonius Molon, zegt, dat de Jooden in hunne gewyde ſchatkiſt een gouden ezelskóp hadden; en jaarlyks in den Tempel eenen Griek meſteden, om geófferd te worden; nevens nóg een ander ſprookje van eenen Prieſter van Apollo. 734

5 Antwoord op 't gene Apion zegt, dat de Jooden zweeren dat zy den vreemdelingen, en inzonderheyd den Grieken, nooit goed zullen doen: dat hunne wetten niet goed zyn, omdat zy onder andere ſtaan: dat zy geene mannen gehad hebben die in konſten en weetenſchappen uytmunteden; en dat het ongerymd is dat zy geen verkensvleeſch eeten en zich laaten beſnyden. 736

6 Antwoord op 't gene Lyſimachus, Apollonius Molon, en eenige andere tegen Moſes gezegd hebben. Joſephus toont hoe verre die Wetgeever alle andere te boven gegaan heeft, en dat nooit eenige andere wetten zo gódsdienſtiglyk zyn onderhouden geweeſt dan de zyne. 737

7 Vervólg van 't voorgaande Hoofdſtuk wegens de gevoelens der Jooden van Gód grootheyd, en wat zy om het onderhouden hunner wetten geleeden hebben. 740

8 Dat niets belachlyker is dan die veelvuldigheyd van de Goden der Heydenen, welke zy zelve bekennen dat ook aan groote ondeugden onderhevig zyn. Dat de Poëeten en Redenaars voornaamelyk dat valſch geloof in de gemoederen der menſchen ingeprent hebben: dóch dat de wyſſte onder de Filoſoofen het hebben verworpen. 742

9 Dat de Jooden verpligt zyn hunne wetten boven alle andere te achten; en dat veele vólken die hebben goedgekeurd, en naagevólgd. 744

10 Beſluyt van dit vertoog, het welk beveſtigt het gene tót voordeel van Moſes, en tót lóf der Joodſche Wetten gezegd is. 745

BOEK 1

1. Ik veronderstel dat mijn boek ‘De Joodse Oudheden’ edele Epafroditus, het duidelijk heeft gemaakt aan hen die dat wensen te bestrijden, dat het Joodse volk een oud volk is dat al lange tijd bestaat. In dit boek heb ik uiteengezet hoe wij in het land kwamen dat wij nu bewonen. Deze Oudheden bevatten de geschiedenis van 5.000 jaar, en zijn uit onze heilige boeken genomen, en door mij naar het Grieks vertaald.
Echter, sinds ik heb gezien dat een behoorlijk groot aantal mensen gehoor aan de beschuldigingen die tegen ons worden ingebracht, en geen aandacht wensen te geven aan hetgeen ik geschreven heb over de leeftijd van ons volk, en staande willen houden dat ons volk iets van de laatste tijd is, omdat ze geen aanwijzingen kunnen vinden in de historici van de Grieken, heb ik de verplichting op mij genomen om in het kort over deze dingen te schrijven, om te trachten hen te overtuigen die deze dingen over ons beweren. En de onwetendheid van anderen op te heffen en informatie te geven aan hen die oprechte belangstelling hebben voor de feiten van ons volk. Wat de getuigen aangaan die ik zal opvoeren om te bewijzen wat ik stel, zij zijn van de grootste betrouwbaarheid en uitstekend op de hoogte van alle oudheden onder de Grieken. Ik zal ook aantonen dat zij die zou verkeerd en schandelijk over ons geschreven hebben, zelf wel beter weten. Ook zal ik trachten een verslag te geven waarom dat allemaal gebeurt en waarom zo weinig Grieken over onze geschiede nis hebben geschreven. Ik zal echter deze Grieken noemen die onze geschiedenis niet hebben weggelaten, en ook hen die niets weten, of dat beweren, van onze geschiedenis.

2. In de eerste plaats kan ik mij slechts verwonderen over hen die beweren dat we alleen naar Grieken moeten luisteren als we onderzoek doen naar oude feiten, als zou de waarheid slechts van hen komen en we onszelf niet mogen geloven! Ik bedoel dit, als we niet geleid willen worden door ijdele meningen, maar onderzoek willen doen naar de waarheden van feiten zelf, dan zullen we ontdekken dat bijna alles wat de Grieken aangaat niet zo oud is, het is zelfs bijna van gisteren! Ik spreek van hun stedenbouw, de ontdekking van kunsten, de samenstelling van hun wetten, het schrijven van hun historie, het is allemaal erg jong. Echter, ze erkennen zichzelf in zoverre dat de Egyptenaren, de Chaldeeën en de Phoeniciërs, ik wil mijn volk nu niet bij hen noemen, waren die de oudste herinneringen van de traditie der mensheid hebben bewaard. Want bijna al deze natie bewonen landen die het minst onderworpen waren aan de vernietiging van de wereld om hen heen, en deze hebben bijzondere zorg op zich genomen om niets weg te laten, hebben het allemaal openbaar opgeschreven door de meest wijze mannen onder hen. Maar wat de plaatsen aangaat waar de Grieken wonen, 10.000den verwoestingen hebben daar plaatsgevonden, en vaak de gebeurtenissen uit het geheugen gewist, waardoor zij steeds weer begonnen met de voortzetting van het kleven alsof er voor hen niets was geweest. Het was ook laat, en met moeilijkheden, dat ze de brief die ik nu gebruik, leerden kennen. Want degenen die hun kennis van deze brief zouden moeten gebruiken, beweren dat zij hun kennis hebben van de Phoeniciërs en van Cadmus. Toch is niemand staat aan te tonen dat zij enige geschriften uit die periode hebben, niet in hun huizen, niet in hun tempels en ook niet in enig ander openbaar gebouw. Dit blijkt heel duidelijk, omdat de tijd waarin zij leefden die betrokken waren bij de Trojaanse Oorlog, dus jaren daarna, in grote twijfel zijn, en een groot onderzoek gedaan is naar de vraag of de Grieken hun brieven uit die tijd wel kenden of hebben gebruikt. De meest overheersende, en die het dicht bij de waarheid staat, is dat zij die brieven en verslagen helemaal niet kenden. Echter, er is geen enkel

geschrift waar de Grieken overeenstemming over hebben ten aanzien van de echtheid, dat ouder is dat de werken van Homerus, die zelf erkent dat hij ze later heeft geschreven dan de belegering van Troje, maar het verhaal gaat dat hij zelfs zijn eigen gedichten niet zelf geschreven heeft, maar dat de herinnering daaraan bewaard is gebleven in liederen, en dat ze later zijn samengesteld, wat ook de reden is waarom er zo'n grote variatie in deze gedichten is! Wat betreft hen die hun geschiedenis willen opschrijven, ik bedoel dergelijke als Cadmus van Miletus, en Acusilaus van Argos, en enige anderen die genoemd worden als opvolgers van Acusilaus, zij leefden slechts kort voor de Perzische expeditie naar Griekenland. Maar dan aangaande degenen die filosofie hebben geïntroduceerd, en de overweging van hemelse en Goddelijke zaken, zoals Pherceydes de Syriër, Pythagoras en Thales, al dezen zijn het er over eens dat wat zij weten, geleerd is van de Egyptenaren en Chaldeeën, en zelf slechts weinig hebben geschreven. En dat zijn dan de oudsten van alle Grieken! Men weet dan ook nog steeds niet hoe betrouwbaar deze bronnen zijn!

3. Hoe kan het dan anders dan een absurd ding zijn, wat de Grieken zo trots maakt, en te beweren dat zij het enige volk zijn dat bekend is met oude geschiedenissen? En wat betekent hun bewering dat zij de oudheid zo nauwkeurig hebben beschreven? Wie kan niet op eenvoudige manier van de Grieken zelf leren dat zij slechts weinig weten van hetgeen waarover zij schrijven en dat zij de geschiedenis opschrijven zo hen dat uitkomt? Zo wagen zij het zelfs zonder enige schaamte de geschiedenis aan te passen aan hun eigen doeleinden! En geven zij ons de meest tegenstrijdige verslagen over dezelfde gebeurtenissen. Ik zou mijn tijd verspillen als ik zou ondernemen de Grieken iets te leren, ze weten immers alles beter. Wat een onenigheid is er tussen Hellanicus en Acusilaus over hun genealogie, en hoeveel keren wordt Acusilaus niet gecorrigeerd door Hesiod? Of op welke manier demonstreert Ephorus aan Hellanicus leugens verteld te hebben in het grootste deel van zijn geschiedschrijving? Zoals Timeus weer doet ten opzichte van Ephorus, en de daar komende schrijvers ten opzichte van Timeus, en Timeus kon het weer niet eens zijn met Herodotus, Antiochus en Philistius, of met Callias, over de geschiedenis van Sicilië, en ook de andere schrijvers volgens onbetrouwbare bronnen als het gaat om geschiedschrijving. En wat moet ik verder zeggen over bepaalde steden of kleinere plaatsen als er in de verslagen van de Perzische expeditie al zoveel verschillen zijn? Zelf Thucydides wordt door sommigen beschuldigd leugens te hebben geschreven, hoewel hij waarschijnlijk nog het meest nauwkeurig zijn tijd heeft beschreven!

4. Wat de zaken betreft waarover zoveel meningsverschillen bestaan, is het niet uit te sluiten dat een en ander terecht is, men zou onderzoek moeten doen, maar ik schrijf deze verschillen van inzicht toe aan twee oorzaken, die ik zal benoemen, en ik ben van mening dat het nuttig is de meest waarschijnlijke het eerst te noemen. Want als we herinneren dat in het begin de Grieken geen inspanningen hebben gedaan om documenten te bewaren, dan is dat een belangrijke oorzaak waardoor de latere schrijvers zoveel vergissingen hebben kunnen maken. En ook de kans hadden te liegen, want de oorspronkelijke verslagen werden niet alleen oor de andere Griekse staten genegeerd. Maar ook de Atheners zelf, die beweren de oorspronkelijke bevolking te zijn, en zichzelf hebben aangezet tot leren, beschikken niet over een deugdelijk archief, ze beweren zelfs over de wetten van Draco aangaande moord, dat deze de oudste geschreven openbare documenten zijn terwijl Draco kort voor Pisistratus leefde. Wat de Arcadianen aangaat, die zo opscheppen over hun leeftijd, wat moet ik van hen zeggen? Pas veel later zijn zij gaan schrijven, en dat niet zonder problemen.

5. Vanzelfsprekend ontstaan er problemen onder schrijvers als er geen of nauwelijks bronnen zijn om zich op te baseren, dan krijgt men situaties waarin men elkaar tegenspreekt en zelfs van leugens beschuldigt. Echter, er is nog een tweede oorzaak en die is: dat men niet voldoende ijverig was de waarheid te ontdekken, hoewel dat toch vrij eenvoudig was. Maar hun taak scheen zich te beperken tot het demonstreren dat ze goed konden schrijven. En zo indruk op mensen te maken, en de pogingen anderen te overtreffen waren kennelijk het meest belangrijk. Sommigen van hen zijn zelfs zover gegaan fabuleuze vertelling te doen, al dan niet om een koning te behagen, of om tegenstanders te veroordelen. Weer anderen produceerden vergissingen in de transacties, in des mening de toekomst daarmee een plezier te doen. En inderdaad, deze deden het tegengestelde aan wat werkelijke geschiedschrijving is, want het is het grote karakter van ware geschiedschrijving dat, alles dat betreffende daarin wordt besproken en in waarheid wordt geschreven, terwijl deze mannen, door verschillend over dezelfde dingen dachten dat ze geloofd zouden worden waarheden geschreven te hebben. Wij daarom, die Joden zijn, erkennen de Griekse schrijvers voor hun taalgebruik, welsprekendheid en taalcompositie, maar zeker niet voor hun waarheidlievendheid als het gaat op het weergeven van de oude geschiedenis, en nog minder voor hun pennenvrucht die de zaken van hun buitenland aangaat.

6. En wat de zorg betreft voor het weergeven van de oudste geschiedenis van Egypte en Babylonië, wat aan de priester was toevertrouwd, en met grote nauwkeurigheid gedaan is, dat was wel door Chaldeeuwse priesters gedaan die in Babylonië woonden. En dat de Phoeniciërs, die onder de Grieken woonden, intens gebruik hebben gemaakt van hun verslagen, zowel ten aanzien van de dagelijkse gebeurtenissen als ten aanzien van de geschiedenis, dat hoef ik niet te bewijzen, dat weten we immers allemaal maar al te goed. Maar onze voorvaderen hebben geen kleine moeite genomen om de geschiedenis te schrijven. En dat deden zo over een veelheid van onderwerpen, van hogepriester tot profeet. En deze verslagen zijn met de grootst mogelijke nauwkeurigheid geschreven, en het gaat niet te ver te stellen dat ook in de toekomst onze geschiedenis met diezelfde inzet zal worden beschreven.

7. Want onze voorvaderen hebben niet alleen de beste priesters daarvoor benoemd, zij die toezicht hielden op de aanbidding van God, al vanaf het begin, maar ook toezicht hielden op de reinheid het zuiverheid van het priesterschap. Want hij die deelhebber is aan het priesterschap moet een vrouw hebben uit dezelfde stam, zonder op geld te letten of op andere begerenswaardigheden. Hij moet integer zijn, zorgvuldig, en de afstamming van zijn toekomstige vrouw controleren onder toezicht van getuigen. En dit is onze praktijk niet slechts in Judea, maar in iedere plaats waar mensen van ons volk leven, ook daar worden de documenten van priesterhuwelijken bewaard, in Egypte, in Babylon, of in enige andere plaats, waar priesters van ons volk wonen. Zij zenden afschriften van de oude nam en van hun ouders naar Jeruzalem, ondertekend door getuigen. Maar als een oorlog uitbreekt, zoals bijvoorbeeld die gevoerd werd door Antiochus Epiphanes, of door Pompeus de Grote, of door Quintilius Varus, en in het bijzonder de recente oorlogen die in onze tijd hebben plaatsgevonden, dan maken de priesters die de oorlog hebben overleefd, nieuwe geslachtslijsten met de oude lijsten als basis, en onderzoeken de omstandigheden van de vrouwen die achterblijven, want zij willen er zeker van zijn dat deze vrouwen, die mogelijk gevangen zijn geweest, geen contact met vreemden hebben gehad. Maar wat het krachtigste argument voor onze precieze benadering is van dit onderwerp, is dat we naam van onze hoge priester van

vader op zoon bijhouden in onze archieven, al 2.000 jaar lang. En als iemand van hen deze regel heeft overtreden, dan krijgen zij een verbod om nog langer altaardienst te doen, of deel te nemen aan enige verrichting in onze Tempel. Omdat het niemand toegestaan is te schrijven wat hemzelf goeddunkt, en ook is er geen verschil van inzicht over hetgeen geschreven is, ze zijn allen profeten die hebben geschreven van het begin af, en door God geïnspireerd. En anderen hebben geschreven wat er in hun tijd heeft plaatsgevonden, op dezelfde nauwkeurige manier.

8. Want wij hebben niet ontelbare boeken die ieder weer andere dingen vertellen, zoals bijvoorbeeld de Grieken dat wel hebben, maar slechts 22 boeken, die de verslagen van het verleden bevatten, waarvan we geloven dat zij Goddelijk van herkomst zijn. Ook hebben we 5 boeken van Mozes waarin onze wetten staan en de bepalingen waaraan men zich te houden heeft tot aan de dood. Deze periode beslaat 3.000 jaar; maar vanaf de dood van Mozes tot aan de regering van Artaxerxes, koning van Perzië, die na Xerxes regeerde, hebben de profeten die na Mozes kwamen, alles aangaande hun tijd beschreven in 13 boeken. De overige 4 boeken bevatten liederen voor God, en gedragsvoorschriften voor de mens. Het is waar, onze geschiedenis is uiterst precies beschreven sinds Artaxerxes, maar heeft niet meer dat gezag zoals onze vaderen dat hadden, al was het maar omdat het geen profeten meer waren die deze taak uitvoerden. En hoe betrouwbaar we deze boeken over ons volk achten, blijkt wel uit onze houding, niemand heeft het ooit gewaagd ook maar het minste te veranderen in deze boeken, er iets uit weg te nemen of er aan toe te voegen! Het is voor de Joden niets anders dan normaal deze boeken te respecteren en ze te achten als een Goddelijk iets. Zich aan die boeken te houden tot aan de dood. Want het is geen nieuw ding voor onze gevangen, en dat zijn er veel en het gebeurde vaak, te hebben gezien en verdragen dat zij stierven in de zodat ze verplicht zouden worden enig woord tegen onze wetten te spreken of tegen de inhoud van onze andere Heilige Boeken. Terwijl onder de Grieken er niemand is die ook maar het minste letsel zou willen ondergaan voor hun geschiedschrijving! Neen, in die omstandigheden zijn er al heel wat Griekse verslagen vernietigd. Want ze hebben die boeken genomen als producten van de mensen die ze geschreven hebben. En ze hebben, terecht, dezelfde mening over de oude schrijvers, omdat ze sommigen van de huidige generatie zien die dapper genoeg zijn om te schrijven over zaken waarvan ze niets weten, en ook geen onderzoek gedaan hebben bij die personen en bronnen die het wel zouden kunnen weten. Voorbeelden hebben we zelf uit de laatste oorlog tegen ons, waarvan sommige geschiedenis hebben geschreven, en gepubliceerd zonder ook maar in die plaatsen te zijn geweest! Of ook maar iets van de acties gezien te hebben, deze mensen hebben een paar dingen van horen zeggen en bedriegen de wereld als zij hun pennenvrucht geschiedschrijving noemen.

9. Wat mijzelf betreft, ik heb een ware geschiedschrijving samengesteld van de gehele oorlog, en van alle bijzonderheden die hebben plaatsgevonden, en van iedere transactie. Want ik was zelf bevelvoerder van hen die Galileeërs genoemd worden, en heb zo lang we konden tegenstand geboden. Ik werd gevangen genomen door de Romeinen en Vespasiánus, en ook Titus, hielden mij onder bewaking en dwongen mij om voortdurend bij hen in de buurt te blijven.
Toen ik de eerste keer geketend werd, maar daarna enige vrijheden kreeg, en gezonden werd om Titus te vergezellen toen hij uit Alexandrië kwam om Jeruzalem te beleger en, was er in die periode niets dat aan mijn aandacht ontsnapte. Want wat er gebeurde in het Romeinse kamp heb ik gezien en het zorgvuldig beschreven, en aangaande de die deserteurs uit de stad brachten, daarvoor was ik de enige die hen kon verstaan.

Daarna kreeg ik vrijheden in Rome. En toen al mijn materiaal gered was om aan het werk te gaan, maakte ik gebruik van sommige personen en hun medewerking om mij verder de Griekse taal te leren, en door deze middelen was ik in staat de geschiedenis te beschrijven. En ik was dus goed verzekerd van de waarheid van de dingen die ik beschreef, allereerst bevroeg ik de bevelhebbers van deze oorlog, Vespasiánus en Titus als getuigen, want aan hen heb ik eerst mijn boek gepresenteerd, en daarna aan veel Romeinen die deel hadden aan deze oorlog.
Ik vertelde ook veel aan mannen die Grieks en filosofie kenden, onder hen Julius Archelaüs, Herodes, koning van Chalcis, personen van grote naam, en koning Agrippa zelf, personen die allen bewondering verdienen.
Al deze mannen gaven getuigenis aan mij dat ik de strengste waarheden had betracht, niets had weggelaten, niets had verdraaid, geen vals verslag had gegeven, noch iets anders tegen de waarheid had gedaan.

10. Er zijn inderdaad wat minder integere personen geweest die hebben getracht mijn geschiedschrijving ter discussie te stellen, en het hebben willen zien als de schoolse pogingen van een jonge man. Wat een markante beschuldiging is dit! Omdat iedereen die het op zich neemt de geschiedenis te schrijven, allereerst de gebeurtenissen zelf moet kennen, ofwel omdat hij daarvan zelf deel uitmaakte, ofwel omdat hij gedegen onderzoek heeft gedaan. Deze beide methode's van kennis-verwerving heb ik zorgvuldig toegepast bij de samenstelling van mijn werken, want, zoals ik al zei, ik heb de oudheden vertaald uit onze Heilige Boeken, wat voor mij niet moeilijk was omdat ik priester van geboorte ben. En ook filosofie heb gestudeerd die vervat is in deze boeken.
En wat de geschiedenis van de oorlog aangaat, ik schreef het als een deelhebber daaraan, als een ooggetuige van de meeste gebeurtenissen, en was niet onbekend met de dingen die werden gezegd. Hoe verwaand zij n zij dan die durven ingaan tegen de waarheid van de beschrijving! Die, hoewel zij beweren gebruik te hebben gemaakt van de herinneringen van de keizer zelf, volslagen ongekend zijn met het volk waartegen is gevochten.

11. Deze uitweiding te maken was noodzakelijk, al was het slechts om de ijdelheid bloot te stellen van hen die zich hebben gewijd aan geschiedvervalsing. Ik heb nu voldoende uit een gezet dat de geschiedenis van de Grieken beter geschreven is door de Barbaren, zoals de Grieken hen nomen, dan door de Grieken zelf! Ik ben bereid vervolgens een paar dingen te zeggen aan hen die trachten aan te tonen dat onze inzettingen recent ontstaan zijn, omdat, zoals zij beweren, de Griekse schrijvers niets over ons vermelden. Daarna zal ik het getuigenis geven van onze oudheid uit de geschriften van anderen. Ik zal dan aantonen dat zij die deze schandelijke dingen over ons zeggen, dat ten onrechte doen.

12. Wat onszelf aangaat, wij bewonen geen zeevarend land, ook voeren we nauwelijks handel, en ook zijn we niet betrokken in een mengeling daarvan, maar de steden waarin we wonen zijn ver van de zee, we hebben een vruchtbaar land voor bewoning en werken aan de cultivering van dat land. Onze hoofdzorg deze, het goed opvoeden van onze kinderen, en we zijn van mening dat het allerbelangrijkste in ons leven het houden van de aan ons gegeven wetten zijn en godvruchtig te leven. Omdat wij een aparte leefstijl hebben was er voor ons geen reden onszelf te vermengen met de Grieken, zoals zij die hadden om zich te vermengen met de Egyptenaren, om in- en export van verschillen de goederen te doen. Zoals ze trouwens ook hebben gedaan met de Phoeniciërs, die leefden aan de zeekust vanwege hun liefde voor winstgevende handel.

Ook hebben onze voorvaders zich, in tegenstelling tot anderen, zich niet bezig gehouden met roof, ook hebben zij zich niet gestort in oorlogen om rijkdom te vergaren. Toch wordt ons land bewoond door vele moedige mensen die dat wel hadden kunnen doen. Om deze reden kwamen de Phoeniciërs door handel en navigatie tot bekendheid bij de Grieken, en door hun middelen werden de Egyptenaren bekend bij de Grieken, net als de Phoeniciërs door middel van lange reizen over zee naar de Grieken kwamen. Ook de Meden en Perzen, toen zij Azië beheersten, goed bekend werden bij hen. En dit is in het bijzonder het geval met de Perzen, die met hun landmacht zelfs tot in Europa kwame n. De Thraciërs waren ook bekend bij hen omdat hun land zo dichtbij was, en de Scythiërs door hun zeilen naar Pontus, want het was in wezen een zeevolk, en degenen die in het oosten en westen woonden werden het meest bekend omdat zij graag schrijvers wilden zijn. Maar zij die hun woonplaats verder van de zee hadden, waren over het algemeen onbekend, zelfs niet in Rome dat toen bijna alle macht had. En hoewel zij grote daden hebben gedaan, is dat zelfs door Herodotus niet vermeld, en ook niet door Thucydides, noch door een van hun tijdgenoten. Dat gebeurde allemaal veel later en zelfs de Romeinen werd pas na veel moeite bekend bij de Grieken. Nee, degenen die erkend werden door de meest zorgvuldige geschiedschrijvers, zoals bijvoorbeeld Ephorus, waren zo intens onbekend met de Galliërs en de Spanjaarden, die een groot deel van het westen bewonen, dan men dacht dat het slechts een enkele stad betrof! Deze historici hebben het ook gewaagd gewoonten te beschrijven die helemaal niet bestonden, de reden is dat deze schrijvers de werkelijkheid van hun zaken niet kenden! Er was geen handel tussen die landen, maar zij schreven alsof zij alles wisten. Hoe kan het ons dan verwonderen dat ons volk niet meer bekend was dan de Grieken, en dus in hun geschriften niet of nauwelijks wordt genoemd?

13. Laten we nu het argument aangaande de Grieken oppakken, dat onze natie niet oud is omdat hun verslagen er niets over zeggen, men kan hen uitlachen, waarschijnlijk dezelfde reden geven die ik al gegeven heb, namelijk dat onze buren getuige zijn van de leeftijd van ons volk. Hetzelfde zal ik trachten te doen, want ik zal de Egyptenaren en de Phoeniciërs als mijn getuigen opvoeren, omdat niemand kan klagen over hun getuigenis, vanwege het feit dat zij bekend zijn om hun vijandige houding naar ons. Ik bedoel dit voornamelijk ten aanzien van Egypte. Terwijl het van de Phoeniciërs bekend is dat ook de Tyriërs minstens zo vijandig naar ons zijn. Maar van de Chaldeeën kan dat niet worden gezegd, omdat onze eerste leiders en voorouders in hun geschiedenis worden genoemd, al was het slecht s vanwege de verbondenheid tussen deze twee volken. Als ik mijn stellingen goed geformuleerd heb, zal ik aantonen dat ook enkele van de Griekse schrijvers ons noemen, en dat zij die ons zo slechts gezind zijn er meer beter het zwijgen toe doen als het om ons volk gaat.

14. Ik zal beginnen met de geschriften van de Egyptenaren, echter niet uit de Egyptische taal, want dat zou ik niet kunnen. Maar Manetho was een Egyptenaar van geboorte. Toch heeft hij Grieks geleerd, dat is bekend, hij schreef immers de geschiedenis van zijn eigen land in de Griekse taal, hij vertaalde het, zoals hij zelf zegt, uit hun heilige archieven, en ontdekte vergissingen bij Herodotus vanwege zijn onwetendheid en valse betrekkingen met Egyptische aangelegenheden. Manetho, in het 2de boek van zijn Egyptische geschiedenis, schrijft over ons op de volgende manier. Ik zal zijn eigen woorden citeren, als was hij een getuige in een proces: Er was een koning met de naam Timaus. Onder hem gebeurde het, ik weet niet hoe, dat God zich tegen ons keerde, en er kwamen op een vreemde manier, mannen van onedele geboorte, uit het oosten en hadden de moed een expeditie tegen ons land uit te voeren, en onderwierpen het met

geweld, maar zonder volledige oorlog. Toen zij de lokale heersers in hun macht hadden, hebben zij onze steden verbrand, en de tempels van onze goden verwoest, en de inwoners bejegend op de meest barbaarse manier, sommigen werden gedood en hun kinderen en vrouwen in slavernij weggevoerd. Ten laatste kroonden zij zelf een koning, zijn naam was Salatis, hij woonde in Memfis, en liet Boven- en Beneden-Egypte een schatting betalen, en liet garnizoenen achter in plaatsen die hij daarvoor het meest geschikt vond. Hij richtte er voornamelijk op de oostelijke delen te beveiligen, als voorzag hij dat de Assyriërs, toen een grote macht, het verlangen zouden krijgen het rijk binnen te vallen, zoals hij in Saite Nomos, Sethroite, ontdekte en deze stad was uiterst geschikt voor dit doel, en lag aan het kanaal van Bubasta. Maar ten aanzien van een bepaalde theologische notie werd Avaris opgeroepen, om te herbouwen. Hij maakte een zeer sterke muur met inzet van veel garnizoenen, die 250.000 gewapende mannen telde, deze liet hij bouwen en bewaken. Naar deze plaats kwam Salatis in de zomer, aan de ene kant zijn graan op te halen, en zijn soldaten te betalen en aan de andere kant om vreemdelingen af te schrikken. Toen deze man 13 jaar had geregeerd, werd hij opgevolgd door een andere, hij heette Beon, gedurende 44 jaar. Deze werd opgevolgd door Apachnas, die 36 jaar en 7 maanden regeerde, en na hem regeerde Apofis 61 jaar. Vervolgens Janins 50 jaar en 1 maand, en na deze allen regeerde Assis 49 jaar en 2 maanden. En deze 6 waren de eerste heersers over hen, die oorlog voerden tegen de Egyptenaren en maar al te graag stap voor stap hun wortels wilden vernietigen. De gehele natie leefde volgens de gewoonten van de Hyksos, dat is ‘herder-koning’, want de 1ste lettergreep ‘hyk’ is volgens het heilig dialect, ‘koning’, en ‘Sos’ in de gangbare taal ‘herder’, en zo heeft men het woord ‘Hyksos’ samengesteld, maar sommigen houden staande dat het Arabieren waren. In een ander geschrift wordt gezegd dat dit woord geen ‘koning’ betekent, maar ‘gevangen herder’, en dat vanwege het woord ‘Hyk’, want dat is in het Egyptisch ‘herder’, en dat lijkt mij waarschijnlijker en meer in overeenstemming met de geschiedenis.

Maar gaat Manetho verder: Deze mensen, van wie ik de koningen heb genoemd, worden ook herders genoemd, en eveneens hun nakomelingen, zegt hij, want zij hebben Egypte 511 bezet gehouden. En na dezen, zegt hij dat de koningen van Thebais (Thebe) en de andere delen van Egypte in opstand kwamen tegen deze herders, en dat er een verschrikkelijke en lange oorlog gevoerd werd tussen hen. Hij zegt verder dat onder een koning, wiens naam Alisphragmuthosis was, de herders werden onderworpen, en verdreven uit de andere delen van Egypte, en opgesloten werden op een terrein van 10.000 hectare, en die plaats heette Avaris. Manetho zegt dat de herder een grote en sterke muur bouwden rondom deze plaats, dat om orde te handhaven ten aanzien van hun bezit maar dat Thummos is, de zoon van Alisphragmuthosis, pogingen deed die plaats te veroveren door een beleg te slaan, met 480.000 man rondom hen. Maar dat, door twijfels en wanhoop gedreven men tot een verdrag kwam, namelijk dat zij Egypte zouden verlaten zonder dat men elkaar schade zou toebrengen, en daarna verliet men Egypte, en hun aantal was 240.000 personen. Men vertrok uit Egypte naar de woestijn, in de richting van Syrië, maar vanwege angst voor de Syriers, die toen Azië beheersten, bouwde men steden in een land dat nu Judea heet. En dat land was groot genoeg om hun aantal te bevatten, en hun stad heette Jeruzalem.

In een ander boek zegt Manetho dat deze natie ook ‘gevangen herders’ werden genoemd, en hij citeert daarbij naar hij zegt Egyptische heilige boeken. En dit verslag is waarheid, want het hoeden van schapen was het werk van onze voorvaders al in oude tijden en zij trokken rond met het weiden van kudden, het waren inderdaad herders. Het was ook niet zonder reden dat de Egyptenaren hen herders noemden, omdat een van onze voorouders, Jozef, aan de koning van Egypte zegt dat hij een gevangene was, en

later, met toestemming van de koning, zijn familie naar Egypte laat komen. Maar aangaande dit onderwerp zal ik elders een meer nauwgezet verslag geven.

15. Maar nu ik zal de Egyptenaren oproepen als getuigen voor ons volk. Ik zal nu Manetho weer opvoeren en wat hij schrijft over de loop der tijden in dit geval is dit: Toen dit volk van herders Egypte hadden verlaten en naar Jeruzalem trokken, dreef Tethtoosis de koning van Egypte, hen weg en regeerde daarna nog 25 jaar en 4 maanden, toen stierf hij. Na hem kwam zijn zoon op de troon gedurende 13 jaar, en na hem kwam Amenophis, 20 jaar en 7 maanden. Toen kwam zijn zuster Amesses, 21 jaar en 9 maanden. Na haar kwam Mephres, 12 jaar en 9 maanden en na hem Mephramuthosis, 25 jaar en 10 maanden en na hem Thmosis, 9 jaar en 8 maanden. Na hem kwam Amenophis, 25 jaar en 10 maanden, en na hem Orus, 36 jaar en 5 maanden, vervolgens zijn dochter Acenchres, 12 jaar en 1 maand, dan haar broer Rathotis, 9 jaar, en na hem Acencheres, 12 jaar en 5 maanden, vervolgens een andere Acencheres, 12 jaar en 3 maanden en na hem Armais, 4 jaar en 1 maand, na hem kwam Ramesses, 1 jaar en 4 maanden en na hem kwam Armesses Miammoun, 66 jaar en 2 maanden, en daarna Amenophis, 19 jaar en 6 maanden, dan Sethosis, en Ramesses, die een leger van paarden had en ook een zeemacht.
Deze koning benoemde zijn broer, Armais, tot zijn plaatsvervanger over Egypte. In een ander verslag staat het zo na hem kwamen Sethosis en Ramesses, 2 broers, de een had een zeemacht, en op een agressieve manier vernielde hij alles wat hij tegenkwam op zee, maar toen hij niet lang daarna Ramesses versloeg, benoemde hij een van zijn andere broer als zijn plaatsvervanger over Egypte. Hij gaf hem alle andere autoriteit van koning, maar met deze ene beperking, dat hij geen diadeem zou dragen en zich niet met de koningin, de moeder van zijn kind, zou bemoeien, en dat hij de concubines van de koning met rust zou laten, terwijl hijzelf een expeditie uitvoerde tegen Cyprus, en Phoenicië, en tegen de Assyriërs en Meden. Hij onderwierp hen allen, sommigen door zijn wapenen, sommigen zonder gevechten, en sommigen door het schrikbewind van zijn grote landmacht; en opgeblazen zijnde door zijn grote succes werd hij nog vrijmoedigere en onderwierp ook de oostelijke landen. Maar na een lange tijd, voerde Armais, die in Egypte was achtergelaten, oppositie, wat zijn broer hem uitdrukkelijk had verboden, zonder angst, want hij paste geweld toe tegen de koningin, en eigende zich de concubines toe, zonder enigen van hen te ontzien, hij ging zelfs zo ver dat hij, op aandringen van zijn vrienden, de diadeem opzette om zijn broer te ergeren. Maar toen hij hoofd over de priesters van Egypte schreef hij een brief aan Sethosis, en informeerde hem over alles dat was gebeurd, en hoe zijn broer zich tegenover hem had opgesteld. Daarom keerde hij onmiddellijk terug naar Pelusium en herwon zijn koninkrijk.
Het land werd toen Egypte genoemd, wat ook zijn eigen naam was, want zegt Manetho, Sethosis zelf werd Egyptus genoemd, en zijn broer werd Danaus genoemd.

16. Dit is het verslag van Manetho. Het is evident, gezien het aantal jaren van deze periode, als zij worden opgeteld, dat deze herder, zoals ze hier worden genoemd, niemand anders dan onze voorvaders zijn. Zij werden verlost uit Egypte, en bewoonden dit land 390 jaar voordat Danaus naar tot Argos kwam. Hoewel de archieven naar hen kijken als hun oudste koning Manetho, daarom, gehoord hebbende dit getuigenis op twee punten die en grote consequentie hebben voor ons doel, en dat van de Egyptische archieven zelf. In de eerste plaats, dat we uit een ander land naar Egypte kwamen, en dat onze verlossing daaruit een lange tijd geleden is, zelfs meer dan 1.000 jaar voor de belegering van Troje. Maar dat blijkt uit andere archieven dan de Egyptische, zoals ook

Manetho zelf toegeeft. Niet alle archiefstukken zijn van duidelijke herkomst, en ik zal een en ander ontrafelen en aantonen dat die onbekende archieven niet beter zijn dan fabels.

17. Ik zal nu verder ingaan op de stukken en aankomen bij de bronnen die de Phoeniciërs hebben aangaande ons volk, en zal trachten te bewijzen wat ik daar eerder over heb gezegd. Dan zijn er de archiefstukken van de Tyriërs die de geschiedenis van veel jaren behandelen, en deze zijn openbare geschriften, en zijn met grote precisie onderhouden, en bevatten de feiten die onder hen hebben plaatsgevonden, zoals hun transacties met andere naties en alles wat het herinneren waard is. Daarin is opgetekend dat de Tempel door Salomo in Jeruzalem is gebouwd, 143 jaar en 8 maanden voordat de Tyriërs Carthago bouwden, en in hun annalen staat vermeld dat Hiram, de koning van Tyrus een vriend van onze koning Salomo was, een vriendschap die al tussen hun voorouders bestond. Hij ambitieus om bij te dragen aan de glorie van Salomo en schonk hem 120 talenten goud. Ook rooide hij bomen ten behoeve van timmerhout dat van hoge kwaliteit was, hij deed dat op de bergen van Libanon en zond het naar Salomo om het dakwerk van te bouwen. Salomo gaf ook aan hem geschenken maar schonk hem ook een gebied in Galiléa, dat Chabulon genoemd werd. Maar er was nog een andere passie, een filosofische, die hun vriendschap verstevigde, want zij zonden elkaar hun problemen of raadsels, met het doel dat de ander een antwoord zou vinden. Hierin was Salomo beter dan Hiram, omdat hij wijzer was in veel opzichten, en hun briefwisseling is bij veel Tyriërs bewaard gebleven. Dit hoeft niet aanvaard te worden op mijn gezag, en dus roep ik een getuige op, Dius, iemand die de geschiedenis van de Phoeniciërs uitermate accuraat heeft beschreven. Deze Dius schrijft in zijn Geschiedenis van de Phoeniciërs: na de dood van Abibalus, werd zijn zoon Hiram koning. Deze koning maakte banken in het oostelijk deel van de stad, en vergrootte die later zelfs. Hij voegde die samen met de tempel van Jupiter Olympius, die voor dat eiland stond, naast de stad, en maakte een verbindingsweg en decoreerde de tempel met geschenken van goud. Verder ging hij naar de Libanon om hout te winnen voor de bouw van andere tempels. Ook wordt er gezegd dat Salomo, toen hij koning van Jeruzalem was, een vraagstuk naar Hiram zond op te worden opgelost, en dat hij die niet in staat was het vraagstuk van de ander op te lossen een bedrag aan geld zou betalen. En toen Hiram had ingestemd met dit voorstel, maar niet in staat was het vraagstuk op te lossen, moest hij een fors bedrag betalen. Ook wordt er verteld dat Abdemon Tyrus, het vraagstuk wel oploste en een vraagstuk samenstelde dat Salomo niet kon oplossen waarop ook hij een groot bedrag moest betalen aan Hiram. Deze dingen worden bevestigd door Dius, en bevestigen ook wat we hierboven hebben gezegd.

18. En nu ik zal Menander van Efeze oproepen als extra getuige. Deze Menander schreef de handelingen die door zowel Grieken als Barbaren werden gedaan, onder alle koningen van Tyrus, en heeft veel moeite gedaan met zijn onderzoek van hun archieven. Toen hij schreef over de koningen die over Tyrus geregeerd hebben, en bij Hiram aankwam, zei hij het volgende: na dood van Abibalus volgde zijn zoon Hiram hem op, hij leefde 53 jaar en regeerde 34 jaar. Hij maakte een dam en noemde die de ‘Brede Plaats’, hij wijdde de gouden pilaar die in de tempel van Jupiter staat en ging hout halen op de Libanon en haalde daar cederhout voor het dak van die tempel. Hij brak oude tempels af en bouwde nieuwe, en wijdde die tempels aan Hercules en Astarte. Eerst bouwde hij een tempel voor Hercules in de maand Peritus, en die voor Astarte toen hij zijn expeditie tegen de Tityërs uitvoerde. Deze wilden geen schatting meer betalen en

dus onderwierp hij hen en keerde weer naar huis terug. Onder deze koning was een jonge zoon van Abdemon, die de vraagstukken van Salomo beheerste.
De tijd tussen deze koning en de bouw van Carthago wordt als volgt berekend: vanaf de dood van Hiram, nam Baleazarus zijn zoon het koningschap, hij leefde 43 jaar en regeerde 7 jaar. Na hem kwam zijn zoon Abdastartus en hij leefde 29 jaar en regeerde 9 jaar. De 4 zonen van zijn voedster zweerden tegen hem samen en doodden hem, de oudste van hen regeerde 12 jaar, en na hem kwam Astartus, de zoon van Deleastartus; hij leefde 54 jaar en regeerde 12 jaar en hij werd opgevolgd door zijn broer Aserymus, hij leefde 54 jaar en regeerde 9 jaar, hij werd gedood door zijn broer Pheles, die de troon overnam en slechts 8 maanden regeerde, hoewel hij 50 jaar leefde, hij werd gedood door Ithobalus, de priester van Astarte, die 32 jaar regeerde en 68 jaar leefde, hij werd opgevolgd door zijn zoon Badezorus, die 45 jaar leefde en 6 jaar regeerde, hij werd opgevolgd door Matgenus zijn zoon, deze leefde 32 jaar en regeerde 9 jaar. Pygmalion volgde hem op, hij leefde 56 jaar en regeerde 47 jaar. In het 7 de jaar van zijn regering vluchtte zijn zuster voor hem en bouwde de stad Carthago in Libië. Dus de gehele periode van de regering van Hiram, tot aan de bouw van Carthago, bedraagt in totaal 155 jaar en 8 maanden. Omdat de Tempel in Jeruzalem gebouwd werd in het 12 de jaar van de regering van Hiram, ligt er een periode van 143 jaar en acht maanden tussen de bouw van de Tempel in Jeruzalem en de bouw van Carthago.
Welke aanleiding is er dan om te stellen nog meer materiaal van de Phoenicische archieven nodig te hebben, als wat ik gezegd heb al zo grondig bevestigd is? Om er zeker van te zijn dat onze voorouders naar dit land gekomen zijn lang voor de bouw van de Tempel, want we hebben die Tempel pas gebouwd toe we allang is het land woonden! En dit onderwerp heb ik afdoende bewezen in mijn Oudheden, met onze Heilige Boeken als bron.

19. Ik zal nu beschrijven wat over ons geschreven is in de Chaldeeuwse geschiedenis, hun archiefstukken vertonen opvallende overeenstemming met onze boeken als het gaat om oudheden. Berosus zal als getuige worden opgeroepen voor wat ik zeggen zal. Hij is Chaldeeër van geboorte, goed bekend met hun bronnen en niet minder door zijn publicaties over astronomie en filosofie onder de Grieken. Deze Berosus volgt de oudste archiefstukken over ons volk, geeft een verslag van de zondvloed en van wat er toen plaatsvond, en van de verwoesting van mensheid daardoor, en stemt in met het verslag van Mozes daarover. Hij geeft ook een verslag van de Ark, waarin Noach, de stamvader van ons volk, werd bewaard, toen deze gevoerd werd naar een hoge Armeense berg, waarna hij een overzicht geeft van het nageslacht van Noach, en voegt daar de jaaraanduidingen aan toe, en komt dat ten laatste uit bij Nabolassar, die koning van Babylon en van de Chaldeeërs was. En als hij verslag geeft van de daden van deze koning, beschrijft hij ons hoe hij zijn zoon Nabuchodonosor naar Egypte zond, en naar ons land, met een grote landmacht, nadat hij vernam dat zij tegen hem rebelleerden, hij onderwierp hen allen, en zette onze Tempel in brand. Hij deporteerde zelfs ons volk geheel uit hun eigen land, en bracht hen naar Babylon, en onze stad was woest en verlaten gedurende 70 jaar, tot de dagen van Cyrus, koning van Perzië. Hij zegt dan dat deze Babylonische koning Egypte veroverde en ook Syrië, en Phoenicië, en Arabië, en succes had in al zijn ondernemingen, meer dan zij die voor hem regeerden in Babylon en Chaldea. Even verder gaat Berosus verder met zijn ‘Geschiedenis van Oude Tijden’.
Ik zal nu de verslagen van Berosus zelf citeren, en die zijn als volgt: Toen Nabolassar, de vader van Nabuchodonosor, hoorde dat de gouverneur die hij had benoemd over Egypte, en over de delen Celesyrië en Phoenicië, tegen hem opstonden, kon hij het niet langer verdragen, maar stuurden delen van zijn landmacht naar zijn zoon

Nabuchodonosor, die toen nog zeer jong was, en stuurde hem naar de rebel. Nabuchodonosor leverde slag met hem, en versloeg hem. Hij maakte het gebied waarover hij het gezag voerde kleiner. Nu gebeurde het dat zijn vader Nabolassar ernstig ziek werd en aan die ziekte stierf in Babylon, nadat hij 29 jaar had geregeerd. Maar toen hij begreep, na korte tijd, dat zijn vader Nabolassar dood was, bracht hij de aangelegenheden in Egypte en andere landen op orde, en maakte de gevangen hij die had genomen onder de Joden, de Phoeniciërs en Syriers, en van de naties die tot Egypte behoorden, tot zijn vrienden, zodat ze bepaalde ondersteunende taken voor het leger konden uitvoeren, op weg naar Babylonië, terwijl hijzelf in alle haast, met slechts weinig mannen bij hem, door de woestijn naar Babylon trok. Daar aangekomen ontdekte hij dat de openbare zaken gedaan waren door de Chaldeeërs, en dat men het koningschap voor hem had beschermd. En zo kreeg hij alle gebieden van zijn vader in handen. Hij kwam dan een, en beval dat de gevangen in de daarvoor geschikte gebieden van Babylonië geplaatst moesten worden. Maar wat hemzelf betreft, hij versierde tempel van Belus, en de ander tempel, op prachtige manier en bekostigde het met zijn oorlogsbuit. Hij herbouwde de oude stad, en voegde er zelfs een stad aan toe, en herstelde Babylon zodat niemand de stad zou kunnen belegeren en de loop van de rivier zou kunnen veranderen. Hij bouwde drie muren om de binnenstad en eveneens drie muren om de buitenstad. Sommige van deze muren bouwde hij van verbrandde baksteen en bitumen, en sommige van alleen baksteen. Toen hij de stad versterkt had met muren, op een excellente manier, en de poorten indrukwekkend had getooid, voegde hij een nieuw paleis toe aan dat waarin zijn vader had gewoond, maar hoger en met groter pracht. Het zou teveel tijd vragen dit bouwwerk in het geheel te beschrijven. Het werd echter, zo groot en indrukwekkend als het was, gedaan in 15 dagen. Hij maakte ook lange wandelpromenade's, gesteund door stenen pilaren, en hij liet wat men noemde een 'penseel-paradijs' maken, waarop allerlei soorten bomen waren geschilderd en een goede weergave van een berglandschap. Dit deed hij om het zijn koningin naar de zin te maken, omdat zij opgegroeid was in Medië, en erg veel van de bergen hield.

20. Dit is wat Berosus vertelt aangaande de hiervoor genoemde koning, als hij het heeft over veel andere dingen over hem in het 3de boek van de Chaldeeuwse Historie, waarin hij erover klaagt dat de Griekse schrijver er zonder meer van uitgaan, en dat zonder enige basis, dat Babylon werd gebouwd. door Semiramis, koningin van Assyrie, en vanwege haar valse pretentie tot degenen die dergelijke wonderlijke bouwwerken deden in Babylon, door niemand werd tegengesproken en zij deed als was het haar eigen prestatie, inderdaad, in deze zaak is de geschiedschrijving van de Chaldeeën minder betrouwbaar. Bovendien, we ontmoeten hier een bevestiging van wat Berosus gezegd heeft in het archief van de Phoeniciërs aangaande deze dit koning Nabuchodonosor, dat hij geheel Syrië veroverde en ook Phoenicië, in welk geval Philostratus instemt met de anderen in die geschiedschrijving, waarin ook het beleg van Tyrus wordt genoemd. Dat doet ook Megasthenes, in het 4de boek van zijn geschiedenis van India, waarin hij stekt aan te tonen dat voornoemde koning van Babylon superieur was aan Hercules in sterkte en grootheid van zijn daden, want hij zegt dat hij grote delen van Libië en ook van Iberië veroverde. Wat betreft hetgeen ik eerder gezegd heb over de Tempel in Jeruzalem, dat daar werd gevochten door de Babyloniers, en door hen werd verbrand, maar weer werd opengesteld door Cyrus toen hij de troon besteeg, zal nu gedemonstreerd worden uit hetgeen Berosus toevoegt aan dit onderwerp.
Hij zegt in zijn 3de boek: " Nabuchodonosor, nadat hij was begonnen met het bouwen van de eerder genoemde muur, werd ziek en stierf, hij regeerde 34 jaar, waarna zijn zoon Evil-Merodach koning werd. Hij regeerde op een illegale en onzuivere manier, en

er werd tegen hem samengezworen door Neriglissor, zijn zwager. Hij werd vermoord nadat hij slechts 2 jaar had geregeerd. Nadat hij gedood was regeerden zij die tegen hem samengezworen hadden 4 jaar. Zijn zoon Laborosoarchod verkreeg het koningschap, hoewel hij nog maar een kind was, en behield het 9 maanden. Maar vanwege de bizarre gewoonten die hij liet zien, werd hij door zijn vrienden afgezet en gedood. Na zijn dood kwamen de samenzweerders bijeen, en met algemene instemming werd de kroon op het hoofd van Nabonnedus, een man van Babylon, gezet. Ook hij had een de staatsgreep meegedaan. Tijdens zijn regering was het dat de muren van Babylon werden gebouwd van verbrandde baksteen en bitumen, maar in het 17 de jaar van zijn regering kwam Cyrus uit Perzië, met een groot leger. Nadat hij de rest van Azië had veroverd, was nu Babylonië aan de beurt. Toen Nabonnedus begreep dat hij zou worden aangevallen, ging hij hem met zijn legers tegemoet, maar werd verslagen, en vluchtte met een paar manschappen en zat gevangen in de stad Borsippus. Hierna na Babylon in, en gaf orders dat de buitenste muur van de stad moest worden afgebroken, omdat de stad lastig in te nemen was en het anders teveel moeite zou gaan kosten. Vervolgens marcheerde hij naar Borsippus, om Nabonnedus te belegeren, maar toen Nabonnedus de belegering niet kon doorstaan, gaf hij zich over. Hij werd eerst vriendelijk bejegend door Cyrus, die hem Carmania gaf als plaats om te wonen, maar verbood hem in Babylon te komen. Nabonnedus bracht de rest van zijn leven daar door en stierf daar.

21. Deze verslagen stemmen overeen met de werkelijke geschiedenis zoals in onze boeken beschreven, want ook daarin staat is geschreven dat Nebucadnezar, in de 18 de jaar van zijn regering onze Tempel verwoestte, en zo was het land verlaten gedurende 50 jaar; maar dat in het 2de jaar van de regering van Cyrus de fundering van de Tempel werd gelegd en gereed was in het 2 de jaar van Darius. Ik wil nu de archiefstuk van de Phoeniciër s citeren, want het is niet overdadig de lezer te voorzien van voldoende informatie. In hen hebben we deze opsomming van de periode's van hun diverse koningen, Nabuchodonosor belegerde Tyrus 13 jaar lang in de dagen van Ithobal, hun koning, na hem regeerde Baäl 10 jaar, na hem werden rechters benoem d, die het volk leidden, Ecnibalus, de zoon van Baslacus, 2 maanden, Chelbes, de zoon van Abdeus, 10 maanden, Abbar, de hoge priester, 3 maan den, Mitgonus en Gerastratus, de zonen van Abdelemus, waren 6 jaar rechter. Hierna regeerde Balatorus 1 jaar; na zijn haalde men Merbalus uit Babylon, die 4 jaar regeerde, en na hem regeerde zijn broer 20 jaar. Tijdens zijn regering werd Cyrus koning van Perzië. Dus de gehele periode is 54 jaar en 3 maanden, want in het 7 de jaar van de regering van Nebucadnezar begon hij de belegering van Tyrus, en Cyrus de Pers besteeg de troon in het 14de jaar van Hiram. De archieven van de Chaldeeërs en Tyriërs stemmen overeen met ons geschriften over de Tempel, en de getuigenissen hier geproduceerd zijn onontkenbaar voor wat betreft de leeftijd van ons volk. Ik veronderstel dat wat ik nu heb gezegd voldoende zal zijn voor hen die met ons van mening verschillen.

22. Maar het is redelijk te voldoen aan de wensen van hen die de verslagen van de Barbaren niet voor waar willen nemen, en van mening zijn dat geen enkele Griek in staat achten onze geschiedenis te beschrijven, laten we daarom zien wat sommige Grieken over ons hebben geschreven. Pythagoras van Samos, leefde lang geleden, en werd een hoogstaande filosoof geacht te zijn, en een man van wijsheid en eerbied voor God. Het zal duidelijk zijn dat hij niet alleen onze onderwijzingen kende, maar ook een bewonderaar en volgeling daarvan was. Er bestaan helaas geen uitgebreide beschrijvingen van hem, maar er zijn er velen die zijn geschiedenis hebben beschreven, van wie Hermippus de meest bekende is. Hij was een persoon die uiterst onderzoekend

was ten aanzien van alle aspecten van geschiedenis. Deze Hermippus, in zijn eerste boek over Pythagoras, zegt dat Pythagoras, bij de dood van een van zijn metgezellen, Calliphon, Cretenzer van geboorte, bevestigde dat de ziel van een mens met hem dag en nacht converseert, en hem vergezelt zodat hij niet struikelt, en niet te drinken van water dat opnieuw dorstig maakt, en zich ver te houden van velerlei soorten schande. En, voegt hij er aan toe, dit zei hij als overnemen van de onderwijzing van de Joden en Thraciërs, in zijn eigen filosofie. Want het wordt van deze Pythagoras bevestigd dat hij graag veel van de Joodse onderwijzing vervatte in zijn eigen lering. Onze natie was onbekend met veel van de Griekse steden uit de oudheid, die meenden dat het een goede zaak was een en ander van de Joden over te nemen. Dit wordt verklaard door Theophrastus in zijn geschriften over wetten, want hij zegt dat de wetten van de Tyriërs het verbod hebben een vreemde eed te zweren. Hij noemt er enige, en in het bijzonder die Korban wordt genoemd, welke eed alleen bij de Joden wordt gevonden, en wat wil zeggen ‘datgene was een mens aan God gewijd heeft’.
Inderdaad was Herodotus van Halicarnassus onbekend met ons volk, en geeft deze wet naar eigen inzicht een herkomst en zegt dat deze te vinden is in het 2de boek van de Colchiërs. Zijn woorden zijn: de enige volken die oorspronkelijk de besnijdenis uitvoerden, waren de Colchiërs, de Egyptenaren en de Ethiopiërs, maar de Phoeniciërs en die Syriers die in Palestina bekennen dat ze het geleerd hebben van de Egyptenaren. En wat betreft die Syriers die leefden bij de rivieren Thermodon en Parthenius, en hun buren de Macroniërs, zij zeggen dat ze het van de Colchiërs geleerd hebben, want deze zijn, met de Egyptenaren, de enige volken die de besnijdenis uitvoeren. Maar aangaande de Egyptenaren en Ethiopiërs zelf, ik zou die durven zeggen wie van hen het eerst de besnijdenis instelde. Herodotus zegt dat de Syriers in Palestina besneden zijn, maar dat er in Palestina niet wordt besneden behalve door de Joden, hij weet kennelijk heel goed dat deze gewoonte van de Joden afkomstig is.
Ook Cherilus, een oude schrijver en dichter, maakt melding van onze natie, en informeert ons dat het tot stand kwam in de tijd van koning Xerxes, tijdens zijn expeditie tegen Griekenland. Want in zijn opsomming over alle naties, plaatst hij ons onder ‘de rest’, als hij zegt: ten laats te zagen wij een opmerkelijk volk, interessant om naar te kijken, want zij spreken de taal van de Phoeniciërs met hun mond, zij wonen in de bergen van Solymië, bij een groot meer, hun hoofden zijn donker gekleurd, en hebben een ronde tonsuur. Ik denk dat het voor ieder duidelijk zal zijn Cherilus ons bedoelt, omdat de Solymeense bergen in ons land zijn, het land waarin wij wonen, zoals het meer dat hij noemt het Asfaltmeer is. Want dit is een breed en groot meer, groter dan alle anderen die in Syrië zijn en zo noemt Cherilus ons. Maar nu we vast hebben gesteld dat geen enkele Griek, van hoog tot laag, onbekend was met de Joden, is het eenvoudig te bedenken waarom er door hen zo verschillend over ons wordt geschreven.
Want Clearchus, die de leraar van Aristoteles was, en niet onder deed voor geen enkele van de Peripatetici, zegt in zijn boek over ‘slapen’ dat Aristoteles, zijn leraar, uitlegt wat de toekomst van de Joden is en zet dat neer in een gespreksverslag met hem. Het verslag vertelt dit: een groot deel van wat de Joden zeggen, het is te lang om alles te citeren, maar wat het bevat over wonderen en filosofie mag niet worden weggelaten. Nu, opdat ik duidelijk zal zijn, Hyperochides, ik zal hierin slechts vertellen van wonderen, en wat op dromen lijkt.
Hierop antwoordt Hyperochides bescheiden, en zegt: om deze reden is het dat allen van ons zeer verlangen te horen wat u te zeggen hebt. Dan antwoordt Aristoteles: om deze reden al ik zo goed mogelijk de manier van Retorica volgen, die van ons vraagt eerst een verslag te geven van de persoon, en van het volk waarvan hij was, zodat we niet afdwalen van onze richtlijnen. Dan zegt Hyperochides: ga verder als het u behaagt.

Deze man dan, antwoordt Aristoteles, was Jood van geboorte, en kwam van Celesyrië, deze Joden zijn afkomstig van een filosofie uit India, ze worden in India Calami genoemd en door de Syriers Judeërs, naar de naam van het land waarin zij wonen, Judea. Maar de naam van hun stad in een verschrikkelijke, zij noemen haar Jeruzalem. Deze man, toen hij door velen gastvrij werd behandeld, kwam van een boven-land naar een plaats aan de zee, en werd Griek, niet slechts in zijn spraak, maar ook in zijn ziel en omdat ook wijzelf in Azië waren, dezelfde plaats waar hij was aangekomen, sprak hij met ons, en met andere filosofen, en testte onze vaardigheden in filosofie. En nadat hij gewoond en geleefd had met veel geleerde mannen, gaf hij ons meer informatie dan hij van ons gekregen had. Dit is het verslag over Aristoteles over deze zaak, zoals aan ons gegeven door Clearchus, wat Aristoteles besprak, en in het bijzonder van de grote en opmerkelijk zorg die Joden besteden aan hetgeen zij eten, en de manier waarop zij leven.

En zij die meer willen weten kunnen dit leren uit de boeken van Clearchus, want ik vermijd meer te schrijven dan nodig is voor mijn doelstelling. Clearchus zegt die als een manier van uitweiding, want zijn onderwerp was van een ander karakter. Maar wat Hecateus van Abdera aangaat, die ook een filosoof was, en zeer nuttig in het actieve leven, hij was een metgezel van koning Alexander in zijn jeugd, en later van Ptolomeus, de zoon van Lagus. Hij heeft niet geschreven over Joodse aangelegenheden alleen, maar stelde een heel boek samen over de Joden zelf.

Uit dit boek citeer ik een aantal dingen. In eerste plaats zal ik de tijd waarin Hecateus leefde uiteenzetten, want hij vermeldt de gevechten die er waren tussen Ptolomeus en Demetrius om Gaza, die werden uitgevochten in het 11de jaar na de dood van Alexander, en in 117 de Olympiade, zoals Castor zegt in zijn geschiedenis. Want toen hij deze Olympiade had bepaald, zegt hij verder dat in deze Olympiade Ptolomeus, de zoon van Lagus, Demetrius, de zoon van Antigonus, die ook Poliorcetes genoemd werd, bij Gaza versloeg. Iedereen is het erover eens dat Alexander stierf in de 114de Olympiade; het is daarom evident dat onze natie floreerde in zijn tijd, en in de tijd van Alexander. Hecateus zegt verder, met hetzelfde doel het volgende: Ptolomeus nam de plaatsen in Syrië na de slag bij Gaza in bezit. En velen, nadat zij gehoord hadden van de gematigdheid en menselijkheid van Ptolomeus, gingen met hem mee naar Egypte, en waren bereid hen bij te staan in zijn zaken. Een van hen, zegt Hecateus, was Hizkia de hogepriester van de Joden, een man van ongeveer 66 jaar en van grote waardigheid onder zijn volk. Hij was een zeer wijs man, en kan spreken op een manier die ieder raakte, hij was een uiterst vaardig bestuurder, meer dan enig ander man. Verder zegt hij dat alle priesters van de Joden tienden van landbouwgewassen namen, en de openbare zaken bestuurden en dat hun aantal niet meer was dan 1.500 personen. "Hecateus vermeldt Hizkia een 2 de keer en zegt dat hij goede contacten onderhield met ons en ons de omstandigheden van zijn volk uitlegde, want alles aangaande zijn volk was beschreven. Verder, zegt Hecateus voor wat betreft het respect dat zij hebben voor hun wetten, dat zij liever vervolging ondergaan dan hun wetten te overtreden, omdat zij geloven dat dit het goede gedrag is.

Waaraan hij toevoegt dat: hoewel zij bij hun buren een slechte reputatie hebben, en bij velen die bij hen komen, en vaak nadelig gehandeld hebben ten opzicht van de koning van Perzië, kunnen ze niet overgehaald worden te doen wat zij menen te moeten doen, zij ondergaan gewillig lijden en sterven daardoor vaak een verschrikkelijke dood. Zij gaan dat alles tegemoet op een buitengewone manier, anders dan alle andere volken, en zullen nooit de godsdienst van hun voorvaderen afzweren. Hecateus geeft ook een demonstratie van velen als het gaat om hun vastberadenheid ten aanzien van het houden van hun wetten, en zegt: Alexander was eens in Babylon, en had de bedoeling een

tempel voor Belus te herbouwen die was ingestort. Daarom gaf hij zijn soldaten bevel aarde te brengen naar die plaats. Maar de Joden, en alleen zij, wilden niet akkoord gaan met dat bevel, zij ondergingen zweepslagen en grote verliezen voor deze zaak, tot de koning hen vergaf en hen toestond in alle rust te vertrekken. Hij vertelt verder dat toen de Macedoniërs kwamen in dat land, en de oude tempels afbrak, zij in alles meewerkten, behalve met de herbouw van die tempels. Ook nu ondergingen zij grote verliezen totdat het hen vergeven werd. Deze mensen, zegt hij, verdienen grote bewondering vanwege deze houding. Hij spreekt ook van het grote bevolkingsaantal van ons volk en zegt dat de Perzen vele tienduizenden wegvoerden naar Babylon, en ook dat vele tienduizenden werden gedeporteerd na de dood van Alexander's dood naar Egypte en Phoenicië vanwege de opstand die zich voordeed in Syrië. Dezelfde personen nemen kennis van onze geschiedenis, hoe groot het land is en wie erin wonen, en ook over het karakter ervan en zeggen dat het land van de Joden 3.000.000 hectare groot is, en dat het een zeer vruchtbare bodem heeft. En ook dat Judea niet veel kleiner is.
Dezelfde man beschreef onze stad Jeruzalem als van een uitnemende structuur, en zeer groot, en bewoond sinds oude tijden. Ook bespreekt hij de veelheid van mensen die er wonen, en de constructie van onze Tempel op de volgende manier: er zijn veel sterke plaatsen en dorpen in het land van Judea, maar er is een bijzonder sterke stad, ongeveer 10 km. in omtrek en bewoond wordt door ongeveer 120.000 mensen, zij noemen die stad Jeruzalem. Er staat om het midden van de stad een muur van steen met een lengte van ongeveer 170 meter, en een breedte van ongeveer 45 meter, met dubbele uitkijkposten waarin een vierkant altaar is, niet gemaakt van gehouwen steen, maar samengesteld uit witte stenen die verzameld zijn, het heeft zijden van ongeveer 3.5 meter en een hoogte van 4.5 meter. Daarnaast staat een groot bouwsel daarop een kandelaar en een altaar, beiden van goud, en 2 talenten zwaar, in de kandelaren brandt een licht dat nooit wordt gedoofd, niet in de nacht en ook niet overdag. Er zijn geen afbeeldingen, noch enig ding, noch enige schenkingen, er is ook niets geplant, geen boom, geen plant, niets van dat alles. Een priester verblijft daar dag en nacht, en verricht bepaalde reinigingen, en drinkt geen druppel wijn terwijl hij in de Tempel is.
Verder verklaart hij dat wij, Joden, als hulptroepen meegingen met koning Alexander, en na hem met zijn opvolgers. Ik wil verder vermelden wat hij zei en leerde toen hijzelf in dat leger meegin g, over de daden van een man die een Jood was. Zijn woorden zijn deze: toen ik mij begaf naar de Rode Zee, volgde ons een man, met de naam Mosollam, hij was een van de Joods ruiters die onze gids was, hij was een man van grote moed en een krachtig lichaam, en ieder noemde hem een vaardig boogschutter, vaardiger dan veel Grieken en Barbaren die bij ons waren. Deze man, toen het volk in grote getale langs de weg trok, en een Augur een vogel bestudeerde, en allen vroeg stil te staan, vroeg waarom zij stilstonden. Hierop toonde de Augur getoond hem de vogel van wie hij zijn Augurschap had ontvangen, en vertelde hem dat als de vogel bleef waar hij was, ze allen moesten stilstaan, maar dat als hij verder zou vliegen ieder verder kon gaan, maar als de vogel terugvloog, ieder moest terugtrekken. Mosollam gaf geen antwoord, maar pakte zijn boog, en schoot op de vogel, trof hem en doodde hem. En toen de Augur en sommige anderen zeer boos werden, en hem wilden straffen, antwoordde hij: waarom zijn jullie zo dwaas om deze meest ongelukkige vogel in jullie handen te nemen? Want hoe kan deze vogel ons enige ware informatie over onze mars geven als hij zelfs niet kan voorzien hoe het hemzelf vergaat? Want had hij kunnen voorzien wat zijn eigen toekomst zou inhouden, zou hij niet naar deze plaats gekomen zijn uit angst dat Mosollam de Jood op hem zou schieten en zou doden. Maar van Hecateus's getuigenis hebben we nu genoeg gezegd, want zij die meer over hem willen weten kunnen zijn boeken zelf lezen. Echter, ik zal niet denken dat het teveel voor mij zou zijn

Agatharchides te noemen, omdat ook hij melding maakt van de Joden, zij het met de bedoeling de Joden belachelijk te maken vanwege wat hij noemt hun eenvoud. Dat is echter wat hij denkt. want als hij de zaken van Stratonice bespreekt hoe zij uit Macedonië naar Syrië ging, en haar echtgenoot Demetrius verliet, terwijl Seleueus haar niet wilde huwen, zoals zij hoopte, maar in die tijd een leger verzamelde in Babylon, ontstond er een revolte om Antiochië, en hoe, hierna, de koning terug kwam, en na de inname van Antiochië, zij vluchtte naar Seleucia, en de kans had onmiddellijk weg te zeilen, gehoorzaamde zij aan een droom die haar verbood dat te doen. Zij werd gevangen genomen en gedood.
Toen Agatharehides dit verhaal hoorde en grappen maakte over het bijgeloof van Stratonice, gaf hij een voorbeeld van wat over ons wordt geschreven, namelijk dat er een volk is die Joden worden genoemd, en wonen in een sterke stad, sterker dan andere steden die door de bewoners Jeruzalem wordt genoemd, en zij zijn gewend iedere 7de dag te rusten, en nemen op die dag geen wapenen op, werken niet op het land, en ondernemen geen enkele actie betrekking hebbend op het dagelijks leven, maar heffen hun handen op in hun heilige plaatsen en bidden de gehele dag. Nu gebeurde het toen Ptolomeus, de zoon van Lagus, met zijn landmacht in deze stad kwam, dat deze mannen, toen zij de vreemde gewoonten van dat volk zagen, dit volk, in plaats van de stad te bewaken in handen kwamen van een wreed heerser en zo de domheid van hun eigen wetten tentoonstelden. Dit ongeluk leerde alle andere mannen, behalve de Joden, geen aandacht te geven aan dromen als deze en vooral wetten die een ijdel nietsdoen voorschreven, want men zou alles kunnen verliezen wat men bezat. Deze procedure’s van ons schenen een belachelijk ding voor Agatharehides, maar zullen blijken een groot goed te zijn voor ons, en wat bovendien aanbeveling verdient. Ik bedoel, als bepaalde mensen de voorkeur geven aan het constant houden van hun wetten, en hun dienstbaarheid aan God, dat het, het behoud van henzelf en hun land is.

23. Sommige schrijvers hebben verzuimd onze natie te vermelden, niet omdat ze niets van ons wisten, maar omdat ze ons benijden, ofwel vanwege andere ongerechtvaardigde redenen. Ik denk dat ik dit kan aantonen door bijzondere voorbeelden. Want Hiëronymus, die de geschiedenis beschreef van Alexander's nakomelingen, leefde in dezelfde tijd als Hecateus, en was een vriend van koning Antigonus van Syrië. Het is duidelijk dat Hecateus een heel boek over ons geschreven heeft, terwijl Hiëronymus ons nooit vermeldt in zijn geschiedenis, hoewel hij opgegroeid is niet ver van de plaats waar wij leefden. Dus geheel verschillend van elkaar zijn de menselijke bedoelingen, terwijl de een dacht dat wij verdienden zorgvuldig te worden herinnerd, zijn anderen geheel verblind voor de waarheid en zelfs vaak niet in staat die te onderscheiden van de leugen. En zeker de voorgaande archiefstukken van de Egyptenaren, Chaldeeërs en Phoeniciërs samen met zoveel van de Griekse schrijvers, voldoende is om toereikend te zijn om onze leeftijd als volk aan te tonen. Verder, behalve de voornoemden, hebben ook Theophilus, Theodotus, Mnaseas, Aristophanes, Hermogenes, Euhemerus, Conon, Zopyrion, en wellicht vele anderen, ik ken immers niet alle Griekse boeken, een eigen mening over ons. Het is waar, veel van de voornoemde mannen hebben grote fouten gemaakt als het gaat om waarheidsgetrouwe verslagen over ons volk in oude tijden, omdat ze de moeite niet hebben genomen onze Heilige Boeken te bestuderen, toch hebben zij zich ingezet om onze geschiedenis te beschrijven op een manier die ik nu verder zal toelichten en behandelen. Echter, Demetrius Phalereus en de oude Philo, en ook Eupolemus, maken minder vergissingen, het zij hen vergeven, want zij hadden de mogelijkheden niet om nauwgezet over ons te schrijven.

24. Een bijzonder nog overgebleven onderwerp naast alles wat ik al besproken heb, en dat is aan te tonen dat beschuldigingen en schandelijkheden leugens zijn, en gebruik te maken van die schrijver en hun eigen getuigenis tegen henzelf, en dat zij in het algemeen zichzelf tegenspreken over wat er heeft plaats gevonden, en dat maar al te vaak met kwade bedoelingen. Ik stel vast dat het niet onbekend is voor hen die de moeite nemen onze geschiedschrijving te lezen. Zo heeft Theopompus de stad Athene misbruikt, Polycrates die van Lacedemon, als schreef over de Tripoliticusm want hij is niet Theopompus, zoals wordt vermoed door sommigen, en over Thebes. Timeils heeft ook grote fouten gemaakt, en vele anderen. Deze ‘mishandeling’ wordt door velen gedaan, door de een uit onwetendheid, door de ander uit nijd. En anderen door te veronderstellen dat dit dwaze geklets van hen waardig zou zijn een de herinnering aan hen, en inderdaad, zij worden herinnerd als een dom deel van de mensheid, maar zij met een redelijk inzicht zullen hun boze daden veroordelen.

25. De Egyptenaren waren de eersten die ons schandelijk behandelden, om hun eigen volk te behagen, sommige anderen hebben zelfs waarheden verdraaid, en hebben zelfs durven ontkennen dat we slaven waren in Egypte en zeker geen waarheidsgetrouw verslag gedaan over ons vertrek uit Egypte. En inderdaad, de Egyptenaren namen alle kansen te baat om afgunstig op ons te zijn, zou het kunnen omdat onze voorvaders ooit Egypte hebben geregeerd? En toen zij bevrijd waren van hen en naar hun eigen land waren gegaan, leefden zij daar in welvaart. Verder heeft het verschil in onze godsdienst vaak gezorgd voor vijandelijkheden tussen ons. Terwijl onze weg van aanbidding tot God de hunne ver overtreft, en dat geldt ook voor onze wetgeving, het karakter van God gaat immers dat van wilde beesten ver te boven! Want ieder in dat land is het er over eens dat hun goden wilde dieren zijn, en aan al die goden wordt aanbidding gegeven, aan ieder op zijn eigen manier. En bepaalde mannen hebben een volslagen dwaas en ijdel denken, vooral zij die zich geoefend hebben vanaf het begin deze dwaze gedachten over goden te hebben, en niet anders kunnen dan denken aan aanbidding aan hun goden op die zotte manier, ze zouden kunnen leren van ons, maar daar zijn ze te jaloers voor! Want sommigen van hen zijn al zover afgezonken in dwaasheden en laagheid van gedrag, dat ze er niet voor terugdeinzen hun eigen geschiedenis tegen te spreken, ja, zij spreken zelfs zichzelf tegen in hun geschriften, zij zijn verblind door hartstocht, zij zien niet meer helder.

26. En nu wil ik mijn verhandeling richten op een van hun voornaamste schrijvers, die ik al eerder heb genoemd, ik bedoel Manetho. Hij beloofde de Egyptisch geschiedenis toe te lichten uit hun eigen geschriften, en stelde dat ons volk met vele tienduizenden naar Egypte was gekomen, en de bevolking onderwierp. Hij zegt verder dat we later Egypte weer verlieten en ons vestigden in een land dat Judea heet, en daar Jeruzalem en een Tempel bouwden. Tot zover volgt hij de oude verslagen, maar daarna staat hij zichzelf toe, om toe te geven aan de geruchten die er over de Joden bestaan, en introduceert hij een ongelofelijk verhaal als gaat het over een Egyptisch menigte, dat melaatsheid en andere ziekten had om die aan ons door te geven, en dat we toen het bevel kregen Egypte te verlaten. Hij vermeldt Amenophis, een fictieve koning, hoewel dat verslag niet vermeldt wordt tijdens deze regering. Terwijl hij redelijk nauwkeurig is als het gaat om andere koningen! Dan beschrijft hij een fabuleus verhaal over deze koning, al heeft hij plotseling vergeten dat hij die al vermeldt heeft bij het vertrek van de herders naar Jeruzalem 518 jaar eerder! Want Tethmosis was koning toen zij vertrokken. Vanaf zijn dagen zijn de regeringen van de betrokken koningen volgens 319 jaar, zoals hij zelf zegt, tot de 2 broers Sethos en Hermeus, waarvan de een Egyptus

heette en de ander Danaus. Hij zegt ook dat Sethos de ander naar het oosten van Egypte verdreef en 59 jaar regeerde, en zij oudste zoon na hem 66 jaar. Als Manetho daarom erkent dat onze voorvaders dus vele jaren eerder uit Egypte vertrokken, introduceert hij zijn fictieve koning Amenophis, en zegt dat deze koning verlangend was een toeschouwer van de goden te worden, Zoals Orus, een voorganger in dat koninkrijk hetzelfde verlangen had, en vertelde van dat verlangen aan zijn naamgenoot Amenophis, die de zoon van Papis was, en iemand die kennelijk een goddelijk karakter bezat en wijsheid en kennis van de toekomstigheden. Manethe zegt verder hoe deze naamgenoot van hem aan hem vertelt dat hij de goden zou kunnen zien, als hij het land zou reinigen van melaatsen en ander onrein volk, en dat het de koning zou behagen hierin mee te gaan, om hen te verzamelen die enig lichamelijk gebrek hadden, en dat hun aantal 80.000 was, die hij zond naar de steengroeven aan de oostoever van de Nijl, om daar te werken, en zo gescheiden te zijn van de rest van de Egyptenaren. Hij zegt verder dat er sommigen van de geleerde priester waren die besmet raakten met melaatsheid, maar dat Amenophis, de wijze man en profeet, bang was dat de goden boos op hem en de koning zouden zijn, als zou blijken dat er enige vorm van geweld zou worden gepleegd, dat ook al in verband met zijn bijgeloof aangaande de toekomst, en dat een volk hulp zou kunnen gaan bieden aan de besmette stakkers en zo Egypte zou kunnen veroveren en het land gedurende 13 jaar zou bezetten. Hij durfde de koning dit alles niet te vertellen, maar schreef het wel op en pleegde daarna zelfmoord, wat de koning wanhopig maakte.
Daarna schreef hij deze woorden: na dezen, die aan het werk waren gezet in de steengroeven, verder gingen met hun ellendig bestaan gedurende lange tijd, was de koning verlangend dat zij overgeplaatst zouden worden naar de stad Avaris, die overgelaten zou worden aan de herders. Zij vroegen slechts om huisvesting en bescherming en dat gaf hij hen. Deze stad was, volgens oude theologie, Typho. Maar toen deze mannen daar waren, vonden zij de tijd en plaats rijp voor een revolte, ze benoemden over zichzelf een heerser uit de priesters van Hellopolis, met de naam Osarsiph, en ze legden een eed af dat ze dat zouden gehoorzamen in alle dingen. Hij maakte aller eerst deze wet, dat zij noch de Egyptische goden zouden aanbidden noch de voor de Egyptenaren heilige dieren zouden eren of aanbidden, maar die zouden doden en alle vernietigen, en dat zij zich niet zouden vermengen anders dan met hun eigen volk. Toen hij deze wet had uitgevaardigd, en nog meer die voornamelijk en afzetting tegen de gewoonten van Egypte inhielden, gaf hij opdracht dat zij hun handen zouden gebruiken om een muur om hun stad te bouwen, en trof voorbereidingen voor een oorlog tegen Amenophis. Inmiddels sloot hij vriendschap en goede contacten met de andere priesters en met hen die besmet waren. Hij stuurde gezanten naar die herders die verdreven waren door Tefilmosis naar de stad Jeruzalem, waarbij hij hen informeerde over zijn eigen aangelegenheden en die van anderen die op een dergelijk afschuwelijke manier waren behandeld. Hij vroeg hen te komen met toestemming om hen te helpen in zijn voorgenomen oorlog tegen Egypte. Hij beloofde dat hij, in de eerste plaats, hen zou terugbrengen naar het oude land van Avaris, en hen overvloedig zou voorzien in het levensonderhoud voor hun menigte, dat hij hen zou beschermen en voor hen zou strijden als dat noodzakelijk mocht blijken te zijn, en de Egyptische heerschappij zou verkleinen. Deze herders waren allen zeer blij met deze boodschap, en ze kwamen in blijdschap samen, in aantal 200.000 man, en binnen korte tijd kwamen zij aan in Avaris. En Amenophis, de koning van Egypte, werd geïnformeerd over hun invasie, en raakte in grote verwarring toen hij zich herinnerde wat Amenophis, de zoon van Papis, het had voorzegd. Hij begon de menigte van Egypte te verzamelen, en beraadslaagde met de leiders, en stuurde heilige dieren naar hen, in het bijzonder die

dieren die in hun tempels werden aanbeden. Hij gaf een bijzondere opdracht speciaal aan de priesters, dat zij met de uiterste zorg de beelden van hun goden zouden verbergen, en hij zond zijn zoon Sethos, die vernoemd was naar Ramesses, en naar vader Rhampses, die nog maar 5 jaar oud was, naar vrienden. Hij ging toen verder met de rest van de Egyptenaren, 300.00 krijgshaftige mannen, te vijand tegemoet en leverde slag met hen. Toch voegde hij zich niet in de strijd, maar denkende dat hij tegen de goden zou strijden, keerde hij terug naar Memphis, waar hij Apis nam en de andere heilige dieren, die hij daarheen had laten brengen, en marcheerde naar Ethiopië, samen met zijn leger en een massa Egyptenaren. Want de koning van Ethiopië stond onder een verplichting aan hem, op grond waarvan hij hulp moest geven en de menigte die bij hem was, terwijl het land alles moest leveren aan teerkost voor zijn mannen. Hij wees hen ook steden en dorpen toe als vluchtoorden. Dat alles was vanaf het begin van de 13 jaar. Verder sloeg hij een kamp op voor het Ethiopische leger, als bewaking voor koning Amenophis, aan de grenzen van Egypte. Dit zijn de dingen ten aanzien van het land Ethiopië. Maar wat het volk van Jeruzalem betreft, toen zij kwamen met het besmette volk, werden ze behandeld op een dergelijk barbaarse manier, dat degenen die zagen hoe de voornoemde landen onderwierpen, en de afschuwelijke wreedheid die begaan werd, zij dat iets verschrikkelijks vonden, want men zette niet alleen de steden en dorpen in brand, maar maakten zich ook schuldig aan heiligschennis, en vernielde de afbeeldingen van goden, en gebruikten hen om die heilige dieren te roosteren die door het volk werden aanbeden, en dwongen de priester en profeten de beulen van die dieren te zijn. Daarna verdreven zij hen naakt uit het land. Het werd ook gerapporteerd dat de priester, die hun politie en wetgeving bepaalde, in Hellopolls was geboren, hij heette Osarsiph, naar Osyris, de god van Hellopolls, maar dat toen hij was overgelopen naar dit volk, zijn naam veranderde in Mozes.

27. Dit is wat de Egyptenaren vertellen over de Joden, en nog veel meer, wat ik zal weglaten terwille van beknoptheid. Maar Manetho gaat verder en zegt dat na deze dingen dat Amenophis terugkeerde van Ethiopië met een grote landmacht, evenals zijn zoon Ahampses met een ander leger, en dat beiden zich samengevoegde met de herders en slag leverden en de vijand versloegen. Zij doodden een groot deel van hen en joegen het achterna tot aan de grenzen van Syrië. Deze en soortgelijke verslagen zijn geschreven door Manetho. Maar ik zal aantonen dat hij de zaken verdraait. en duidelijke leugens vertelt, nadat ik heb uiteengezet en een onderscheid heb gemaakt over hetgeen ik van hem wil zeggen. Want deze Manetho heeft toegegeven en bekend dat dit volk geen Egyptenaren zijn. Maar dat ze uit een ander land komen, en Egypte hebben onderworpen en daarna weer zijn vertrokken. Maar dat deze Egyptenaren zo ziek van lichaam waren dat ze niet met ons mee mochten. En dat Mozes die dat volk bracht niet een van hen was, maar vele generaties eerder leefde, ik zal trachten dit uit de verslagen van Manetho zelf aan te tonen.

28. Nu wat betreft de eerste aanleiding van deze fictie, Manetho vermoed niets anders dan een belachelijk iets, want hij zegt dat koning Amenophis verlangde de goden te zien. Welke goden, vraag ik, wilde hij zo graag zien? Als hij bedoeld de goden die volgens hun wet moesten worden aanbeden, de os, de geit, de krokodil, en de leguaan, die kon gemakkelijk gaan bekijken, maar wat de hemelse goden aangaat, hoe kan hij die zien en wat is dan de oorzaak van zijn begeerte? Om ergens zekerheid over te verkrijgen? Het was omdat een ander koning voor hem hen reeds gezien had. Hij was geïnformeerd over welk soort goden ze waren, en op welke manier zij gezien waren, dus was er geen reden om iets nieuws te aanschouwen. Echter, de profeet door wie de

koning dacht het ontwerp te kunnen zien, was een wijs man. Indien zo, hoe kon hij dan niet te weten komen dat een degelijk verlangen onmogelijk bevredigd zou kunnen worden? Want de gebeurtenis vond niet plaats. En welke pretentie kan er zijn om te denken dat de goden niet gezien kunnen worden door mismaakten of melaatsen? Want de goden zijn niet boos vanwege gebrekkigheden van het lichaam, maar vanwege zonden. En hoe is het mogelijk om 80.000 melaatsen en zieken in een enkele dag te verzamelen? Hoe is het mogelijk dat de koning de profeet op deze manier wilde gehoorzamen? Want zijn bedoeling was dat allen met een lichaamsgebrek uit Egypte zouden worden verdreven, terwijl de koning hen alleen aan het werk zond in de steengroeven, want hij had gebrek aan arbeidskrachten, meer dan aan de zuivering van zijn land. Hij zegt verder, dat deze profeet zichzelf doodde, omdat hij de woede van de goden voorzag, en die gebeurtenissen die daarna over Egypte zouden komen. En dat hij een voorzegging voor de koning achterliet. En, hoe kon het gebeuren dat deze profeet zijn eigen dood niet voorzag? Ja, hoe kon het zijn dat hij de koning niet van te voren wees op de onmogelijkheid van zijn verlangen? Hoe kwam het dat de oordelen niet in zijn eigen leven tot uiting kwamen? Of, wat is er werkelijk aan de hand geweest waardoor hij, door angst gedreven, zichzelf doodde? Maar laten we nu naar het meest domme van alles gaan, de koning, hoewel hij op de hoogte was van deze dingen, hij was immers geïnformeerd, en vol van angst voor wat er te kome stond, heeft toch niet deze gebrekkigen uit zijn land verdreven, hoewel het hem geboden was Egypte te zuiveren, zoals Manetho gezegd heeft, hij dan, op hun verzoek, gaf hen die stad om in te wonen, die eerder aan de herders behoorde, te weten Avaris, waarheen zij in drommen toe trokken, hij zegt daarover: ze kozen iemand die voorheen priester was van Hellopolls; en dat deze priester eerst bepaalde dat zij geen goden zouden aanbidden en ver moesten blijven van die dieren die aanbeden werden door de Egyptenaren, maar die allen moesten doden, en met niemand mochten omgaan die tegen hen was opgestaan. En dat hij de menigte bond door een eed om er zeker van te zijn dat de wetten zouden worden gehoorzaamd. En dat toen hij een muur om Avaris gebouwd had oorlog voerde tegen de koning. Manetho zegt verder: dat deze priester naar Jeruzalem werd gestuurd om hulp te komen verlenen, en beloofde hen Avaris te geven, want dat had behoord aan de voorvaderen van hen die van Jeruzalem kwamen, en dat toen ze waren gekomen men meteen oorlog voerde tegen de koning, en de heerschappij over Egypte herkregen. Hij zegt ook dat de Egyptenaren kwamen met een leger van 200.000 man, en dat Amenophis, de koning van Egypte, niet dacht dat hij behoorde te strijden tegen de goden, en naar Ethiopië vluchtte. Daar Apis en bepaalde andere van hun heilige dieren aan de priesters gaf en gebood voor deze dieren te zorgen en ze te bewaken. Hij zegt verder dat het volk van Jeruzalem nar de Egyptenaren kwam, hun steden verwoestte en hun tempels verbrandde. En hun ruiters doodden en kort gezegd, geen enkele wreedheid niet deden. En wat betreft die priester die hun politiek en hun wet bepaalde, zegt hij: hij was geboren in Hellopolis, en zijn naam was Osarsiph, van Osyris de god van Hellopolis, maar dat hij zijn naam veranderde en zichzelf Mozes noemde. Hij zegt vervolgens dat ‘op het 13 de jaar’ daarna, Amenophis, volgens de onafwendbare tijd en de tijdsduur van de tegenspoed, uit Ethiopië kwam met een groot leger en zich met de herders en het besmette volk in de strijd wierp, hij overwon hen en doodde velen van hem en achtervolgde hen tot aan de grenzen van Syrië.

29. Manetho kijkt niet naar de onwaarschijnlijkheid van zijn leugen, want het melaatse volk dat voorheen zij vijandig was aan hem, en hen die hen zo grof behandeld hadden, en dit volgens de voorzegging van de profeet, en toch, toen zij uit de mijnen kwamen en een stad van de koning hadden gekregen, werden ze milder naar hem. Echter, ze hadden

hem zo intens gehaat dat zij een samenzwering tegen hem beraamden, maar zouden nauwelijks oorlog met hem voeren of tegen alle Egyptenaren, ik bedoelde dit op grond van de intense en vergaande familiebanden met hen. Hadden zij echter besloten te strijden tegen hem, ze zouden niet de grofheid hebben gehad tegen hun god te strijden, noch zouden zij wetten hebben uitgevaardigd die geheel tegengesteld waren aan die van hun land, een land waarin zij waren opgegroeid. Toch zijn we aandachtig naar Manethe, omdat hij de hoofdschuld niet legt bij hen die uit Jeruzalem kwamen, maar stelt dat de Egyptenaren zelf de hoofdschuldigen waren, en dat het hun priesters waren die hen aanzetten tot deze dingen, en maakten dat de menigte deze eed aflegde. Maar ook hoe absurd het is dat niemand van de relaties onder het volk overheerst zou worden door een opstand, of de ellende van een oorlog zou zoeken, terwijl dit besmette volk werd gedwongen Jeruzalem te roepen en hulptroepen mee te nemen. Welke vriendschap, vraag ik, of welke betrekking was er voordien tussen hen dat dit hulp rechtvaardigde? Integendeel, deze mensen waren vijanden van elkaar, en kenden grote cultuurverschillen. Hij zegt, inderdaad, dat ze onmiddellijk gehoorzaamden, na geprezen te zijn voor hun aanstaande overwinning over Egypte, alsof ze zelf niet heel goed wisten dat ze uit dat land verdreven waren!
Nu hadden deze mensen gebrek of leefden in ieder geval in armoede, mogelijk hadden ze uit radeloosheid een dergelijke onderneming op touw willen zetten, maar omdat zij in een vredige stad woonden, en genoeg land hadden, een van de beste streken in Egypte, hoe kwam het dan tot gebeuren, omdat zij allang intense vijanden waren, van degenen die lichaamsgebreken hadden, en van het met wie zij zelfs geen contact wilden hebben, dat zij zo snel bereid waren hen te hulp te komen? Want zij konden niet voorzien dat de koning van hen zou vluchten, integendeel, hij zei zelf dat de zoon van Amenophis 300.000 man bij zich had, en men ontmoette hem bij Pelusium. Nu, om zeker te zijn, degenen die kwamen konden hier niet ongekend mee zijn, maar wat betreft de ommekeer en vlucht van de koning, hoe konden ze daarnaar gissen? Hij zegt vervolgens dat zij die van Jeruzalem kwamen, en de invasie uitvoerden, de voorraadschuren van Egypte in hun bezit kregen en de meest verschrikkelijke acties uitvoerden. En daarom verwijt hij hen, hoewel hij hen niet introduceert als vijanden, en hoewel hij zou kunnen stellen dat anderen dat deden, zoals de inheemse Egyptenaren deze dingen deden voor hun komst, en eden hadden afgelegd om dat te doen. Echter na enige tijd kwam Amenophis naar hen, en versloeg hen in de strijd, hij doodde zijn vijand, en verdreef hen tot in Syrië. Alsof Egypte zo eenvoudig kon worden ingenomen door een volk dat van welke plaats dan ook kwam, en alsof degenen die het hadden veroverd in de oorlog, hoorden dat Amenophis nog leefde, de wegen van en naar Ethiopië niet zouden bewaken, en hoewel dat grote voordelen zou geven, hielden zij hun troepen niet gereed voor en komende veldslag. Maar dat men hem volgde door een zanderige wildernis, en hen verjoeg tot voorbij Syrië, terwijl het toch gemakkelijker zou voor een landmacht om over land te marcheren, zelfs zonder gevechten.

30. Onze natie daarom, volgens Manetho, was niet afkomstig uit Egypte, noch waren enkelen van de Egyptenaren met ons vermengd. Want het is te veronderstellen dat veel van de melaatsen en zieken de dood hadden gevonden in de mijnen, omdat ze daar al lang tijd waren en dus alleen al daardoor ziek waren, veel anderen moeten in oorlogen gesneuveld zijn, en dan nog de meesten in de laatste oorlog en de vlucht daarna.

31. Nu rest mij nog het debat met Manetho om Mozes. De Egyptenaren erkenden hem als een bijzonder en goddelijk persoon, en zouden hem graag claimen als een van de hunnen, hoewel de stelling dat hij van Heliopolis, kwam een ongelofelijke vergissing is,

en een van de priesters van die plaats, hij werd verdreven van de rest op grond van zijn melaatsheid, hoewel het aangetoond is uit hun eigen verslagen, dat hij 518 jaar eerder leefde, en daarna onze voorvaders uit Egypte voerde naar het land waarin zij nu wonen. Maar nu hij niet het onderwerp is van een dergelijke kwaal, wat evident is uit wat hijzelf vertelt, want hij verbood hen die melaats waren in een stad of dorp te wonen, maar beval dat ze zouden weggaan met gescheurde kleding, en verklaart had dat hij die hen aanraakte of onder hetzelfde dak verbleven had, net zo onrein was geworden. En als iemand van hen genezen werd en zijn gezonde conditie herkreeg, dan waren er mensen benoemd om de zuiveringseisen uit te voeren, en werden zij gewassen met zuiver bronwater, en al hun haar weggeschoren, en moest men ook een offer brengen. Als men rein was mocht men ook weer in de Heilige Stad komen, maar moest wel de nodige reinheid betrachten. Het was alleen en uitsluitend vanwege de melaatsen en zij die een lichaamsgebrek hadden dat hij deze wetten uitvaardigde, zij waren ook uitgesloten van het priesterschap. Een man die al priester was, en getroffen werd door een en ander, moest zijn taak onmiddellijk neerleggen. Hoe kan het dan verondersteld worden dat Moes een dergelijke wet zou uitvaardigen, die tegen hemzelf was? Een wet die hemzelf uitsloot van het priesterschap en het maatschappelijk leven? Ook de andere opmerking van Manetho is niet echt mogelijk, deze vertelt de verandering van zijn naam, en stelt dat hij eerder Osarsiph heette, en dat deze naam niet aanvaardbaar was, terwijl zijn echte naam Mozes was, een bekend persoon, en wat betekend uit het water gehaald te zijn, want het Egyptische woord voor water is mose. Ik denk daarom het voldoende duidelijk gemaakt te hebben dat Manetho, toen hij de oude archieven volgde niet de fout maakte waarheid te onderscheiden, maar als hij begint legende's te citeren, zonder duidelijke herkomst, dan vergist hij zich of hecht teveel waarde aan hen die deze verhalen hebben verspreid.

32. En nu ik het over Manetho heb gehad, zal ik onderzoeken wat Cheremon heeft gezegd. Want ook hij, als hij voorgeeft de Egyptische geschiedenis te schrijven, noemt dezelfde naam van de koning als Manetho deed, Amenophis, ook als zoon van Ramesses, en vervolgt dan: de godin Isis verscheen aan Ameno phis in zijn slaap, en berispte hem vanwege het verwoesten van haar tempel tijdens de oorlog. Maar dat Phritiphantes, de heilig schrijver, tot hem had gezegd dat als hij Egypte zou zuiveren van onreine n, hij niet langer lastig gevallen zou worden met dergelijke verschijningen. Die Amenophis koos dientengevolge 250.000 van hen die ziek waren, en gooide hen het land uit.

Ook wordt gezegd dat Mozes en Jozef schrijvers waren maar ook dat Jozef een heilig schrijver was, en dat hun namen van oorsprong Egyptisch waren, die van Mozes was eerst Tisithen, en die van Jozef eerst Peteseph, en dat zij van Pelusium kwamen met de 380.000 man die door Amenophis waren achtergelaten. Hij was niet bereid hen weer teug te brengen naar Egypte, en men sloot een verdrag met elkaar, en voerde een expeditie naar Ethiopië uit, waarheen Amenophis was gevlucht. Hij liet zijn vrouw en kind achter, goed verborgen in een grot, en daar baarde zij een zoon, die de naam Messene kreeg, en die toen hij was opgegroeid en volwassen was geworden, de Joden tot in Syrië achtervolgde, zij telden ongeveer 200.000 man. Daarna ontmoette hij zijn vader Amenophis die uit Ethiopië terugkeerde.

33. Dit is het verslag dat Cheremon ons geeft. Ik ga er van uit dat hetgeen ik al gezegd heb voldoende duidelijk is ten aanzien van de onjuistheden in beide verslagen, want zouden zij de waarheid bevatten, dan zou het toch niet mogelijk zijn dat er zo veel verschillen gegeven worden als het bijzonderheden gaat. Maar wat betreft degenen die

leugens hebben uitgevonden, wat ze schrijven geeft ons geheel verschillende verslagen, die kennelijk in hun eigen fantasie zijn ontstaan. Manetho zegt dat de koning het begeren om de goden te zien voortvloeide uit de verdrijving van de onreinen, maar Cheremon zegt dat het een droom was van hemzelf, hem gezonden door, en dat dit de aanleiding was. Manetho zegt dat deze persoon die aan de koning van Egypte die zuivering voorzegde, Phritiphantes was. Wat betreft het aantal van hen die verdreven waren, zijn zij uitzonderlijk overeenstemmend, de eerste noemt 80.000 en de laat ste noemt 250.000! Nu, wat Manetho aangaat, hij beschrijft deze besmette personen eerst als dwangarbeiders in de steengroeven, en zegt dat de stad Avaris aan hen was gegeven als woonplaats. Als ook vertelt en hij dat eerder was dan nadat zou oorlog hadden gevoerd tegen de rest van de Egyptenaren, dat ze het volk van Jeruzalem uitnodigden om hen te komen helpen, terwijl Cheremon zegt dat het alleen ging om hen die uit Egypte waren vertrokken, 380.000 man bij Pelusium, die waren achtergelaten door Amenophis, en zo viel men Egypte weer binnen, waarop Amenophis naar Ethiopië vlucht te. Maar deze Cheremon begaat de meest belachelijke blunder als hij ons niet informeert wat deze landmacht van vele tienduizenden was, of waar zij vandaan kamen, uit Egypte of uit een ander land. Ook heeft deze man, die een droom van Isis over melaatsen in elkaar timmerde, de reden uitgevonden waarom de koning hen niet in Egypte wilden hebben. Bovendien, Cheremon zet Jozef neer als tegelijkertijd met Mozes verdreven, die toch vier generaties voor Mozes stierf, en wel bijna 170 jaar eerder! Naast dit alles, was Ramesses, de zoon van Amenophis, volgens het verslag van Manetho een jonge man, en deed met zijn vader mee in de oorlog, en verliet met hem het land om naar Ethiopië te vluchten. Maar Cheremon zegt dat hij in een grot geboren is nadat zijn vader was overleden en dat hij de Joden in een verslag versloeg, en hen verdreef naar Syrië, en dat hun aantal ongeveer 200.000 was.
Hoe lichtzinnig kan een mens zijn, want hij heeft niet verteld wie de 380.000 man waren, en ook niet hoe de 430.000 zijn omgekomen, of zij in de oorlog sneuvelden, of wellicht overgelopen zijn naar Ramesses. En, wat het meest vreemde van alles is, het is niet mogelijk te ontdekken wie hij Joden noemt, of tot welke van deze 2 partijen hij het heeft bij die naamgeving, ofwel over 250.000, ofwel over de 380.00 die bij Pelusium waren. Maar wellicht kan dit gezien worden als een onnozel ding in mij om de verwarring die deze schrijver veroorzaken voor henzelf maken, misschien waren zij zelf wel in de war.

34. Ik zal nu de verslagen van Manetho en Cheremon toevoegen die gaan over Lysimachus, die dezelfde onware onderwerpen opvoert, maar verder is gegaan met vervalsingen vanwege zijn haat tegen ons volk. Zijn woorden zijn deze: de Joden zijn melaats en schurftig, en onderworpen aan andere afwijkingen, in de dagen van Bocchoris, koning van Egypte, vluchtten zij naar tempels, en kregen hun teerkost door middel van bedelen, en toen hun aantal groot werd en zij allen ten prooi vielen aan zware ziekten, werden zij een reden van angst voor Egypte en ontstond er ook schaarste. Daarom zond Bocchoris, de koning van Egypte, sommigen naar het orakel van Hammon om raad te vragen over deze schaarste. Het antwoord van de goden was dit: hij moest zijn land zuiveren van onreine en onbetrouwbare lieden, door hen te verdrijven naar de woestijn, maar het melaatse en schurftige volk moest hij verdrinken, zijn tempel reinigen, want de zon was verontwaardigd over deze lieden, zij mochten niet blijven leven en daarna zou het land weer oogsten opleveren. Nadat Bocchoris het orakel had ontvangen, riep hij de priesters, en de bedienden van hun altaren, en gaf hen opdracht het onreine volk te inventariseren, en aan de soldaten over te leveren, die hen naar de woestijn moesten brengen, maar het melaatse volk, omhuld met lakens, te

verdrinken in de zee. Hierna werd het schurftige en melaatse verdronken, en de rest werd bijeen gedreven en naar de woestijn gestuurd in de hoop dat ze daar zouden omkomen. In dit geval verzamelden zij zichzelf bijeen, en beraadslaagden wat te doen. Zij besloten dat zij in de komende nacht, zij hun lampen zouden ontsteken, en de wacht zouden houden, dat ze zouden vasten in die nacht, en de goden zouden aanroepen om bevrijding te verkrijgen. De volgende dag was er een Mozes die hen opriep de reis te wagen, en voort te trekken totdat zij een stad om in te wonen zouden vinden. Hij zei hen geen enkel respect voor iemand te tonen, maar gaf hen altijd de meest verwerpelijke raad, zoals het verwoesten van tempels en altaren van de goden die ze op hun weg zouden tegenkomen. Men ging akkoord met zijn voorstellen en trok de woestijn in. Maar toen de moeilijkheden van de reis voorbij waren, kwamen ze in een bewoond land, en daar mishandelden zij de bevolking, plunderden en verbrandden hun tempels. Uiteindelijk kwamen zij in het land dat men Judea noemt, en bouwden daar een stad en gingen daar wonen. De naam van deze stad was Hierosyla, een naam die later veranderd werd in Hierosolyma, en zichzelf noemde zij Hierosolymieten.

35. Deze man ontdekte en noemde niet dezelfde koning samen met de anderen, maar geeft een geheel andere naam, en gaat voorbij aan de droom en de Egyptische profeet, hij brengt hem naar Hammon, om een orakel te verkrijgen over het melaatse volk, want hij zegt dat de menigte van de Joden in de tempels bijeen verzameld was. Nu is het onzeker of hij de namen van deze melaatsen beschrijft, en van hen die ziekten hadden, hij beschrijft hen als Joden. Welk volk bedoelt hij? Vreemdelingen of mensen van het land zelf? Waarom zou men hen Joden noemen als het Egyptenaren waren? Maar als ze vreemdelingen waren, waarom dan niet vermelden waar zij vandaan kwamen? En hoe kan het dat, nadat de koning velen van hen in zee had verdronken, en de rest naar de woestijn had verdreven, er nog altijd en groot aantal overbleef? Of, op welke manier trokken zij door de woestijn, en kregen zij het land waarin wij nu wonen? En wie bouwde onze stad en Tempel die beroemd is bij de gehele mensheid? En behalve dit, hij zou hebben moeten spreken van onze wetgever en zijn naam, en ook de naam die wij hebben, Joden. Hij zou ons hebben moeten informeren over het karakter van dit volk, en welke ouders hij zelf had, en de reden hebben moeten geven waarom hij dergelijke wetten ten aanzien van de goden uitvaardigde inzake de mannen tijdens die reis. Want ingeval het volk door geboorte Egyptisch was, zouden ze niet zo eenvoudig hun gewoonten hebben veranderd, en ingeval ze vreemdelingen waren dan hadden ze hun eigen wetgeving al sinds lange tijd. Het is waar, dat ten aanzien van hen die hen verdreven, ze mogelijk gezworen hebben nooit enige goede daad aan het te verrichten, en zou zouden daar zeer goede redenen voor hebben gehad! Maar als deze mannen besloten zouden hebben een oorlog tegen ieder van hen te voeren, ingeval ze zo door en door slecht zouden zijn als van hen wordt beweerd, en dat terwijl ze bereid waren hulp te verlenen, dan zou dit wel een zeer vreemd gedragspatroon zijn, maar niet van deze mannen zelf, maar van hem die deze dwaasheden de wereld in heeft gepompt. Hij is ook schaamteloos genoeg om te zeggen dat een naam die ‘berovers van de tempel’ betekent, was gegeven aan hun stad en dat die naam later is veranderd. De reden daarvoor is duidelijk, deze naam bracht oneer en haat aan hen in de tijd van hun nageslacht, terwijl het toch duidelijk is dat zij die deze Tempel bouwden, een eervolle naam aan hun stad gaven! Zo zien we dat deze ‘eerlijke’ man het aandurfde oneer over ons te werpen, en dat hij niet begreep dat ‘beroving van tempel’ niet hetzelfde woord is voor de Joden zoals het kennelijk is voor de Grieken. Maar waarom zou iemand meer zeggen over een persoon die dergelijke schaamteloze leugens verspreidt? Echter, omdat dit boek al

behoorlijk lang is geworden, zal ik nu aan een ander beginnen, en pogen toe te voegen in het volgende boek, wat de zaak compleet maakt.

FLAVIUS JOSEPHUS TEGEN APION.

Boek 2.

In het vorige boek, meest edele Epaphroditus, heb ik onze leeftijd aangetoond en de waarheid bevestigd van wat ik heb gezegd, uit de geschriften van de Phoeniciërs, Chaldeeën en de Egyptenaren. Ik heb bovendien veel van de Griekse schrijvers als getuigen opgeroepen. Ik heb ook Manetho en Cheremon weerlegd en een paar andere vijanden van ons. Ik zal daarom hier beginnen met een uitdaging aan de overige schrijvers die tegen ons zijn, hoewel ik beken enige twijfel te hebben ten aanzien van Apion de grammaticus, of ik de moeite wel moet nemen ook hem uit te dagen, want sommige van zijn geschriften bevatten vaak gelijke beschuldigingen tegen ons. Enkele dingen die hij heeft toegevoegd zijn zwakke argumenten van bedenkelijke inhoud. En het grootste deel van wat hij zegt is onbeschaamdheid, en om de waarheid te zeggen, hij bewijst niet enig verstand te bezitten. Wat hij beweert lijkt op het werk van een mens zonder moraal, iemand die in afzondering leeft weet meer van de geschiedenis. Toch, omdat veel grote mannen zo dwaas kunnen zijn dat ze liever gevangen gehouden worden door zotheden, en dwaze orakels, dan door hetgeen overwogen en met zorg geschreven is, en pret beleven aan buitenzinnigheden van anderen en kunnen het niet verdragen dat anderen worden aanbevolen of complimenten krijgen of zelfs maar positief worden genoemd. Ik meende het nuttig deze man niet ongenoemd te laten passeren en te kijken naar hetgeen hij beweert, hij schrijft immers beschuldigingen tegen ons met de kennelijke bedoeling ons voor de rechter te brengen. Want ik heb ook waargenomen, dat veel mensen het heerlijk vinden als ze zien dat de een de ander begint te beschuldigen en hij vervolgens met minachting wordt bekeken, en dat alles op grond van de immoraliteiten die ze zelf in zich hebben! Echter, het is niet gemakkelijk een verhandeling te zien en nog minder eenvoudig achter zijn bedoelingen te komen, toch schijnt hij een grote verwar ring en nog meer leugens te verspreiden. In de eerste plaats, dergelijke zaken hebben we al behandeld, en verteld over het vertrek van onze voorvaders uit Egypte, en in de tweede plaats, hij beschuldigt de Joden die in Alexandrië wonen, en in de derde plaats, vermengt hij dingen met dergelijke beschuldigingen als bezorgdheid over de heilige zuivering, met andere handelingen die in de Tempel worden verricht.

2. Nu, hoewel ik niet anders kan denken dan wel ik al heb aangetoond, en dat meer overvloedig dan nodig was, dat onze vaderen van oorsprong geen Egyptenaren waren, en ook niet uit Egypte werden verdreven, zij het op grond van ziekten of andere kwalen, toch wil ik in het kort kennis geven van wat Apion toevoegt aan dit onderwerp. Want in zijn derde boek, hetwelk gaat over de aangelegenheden van Egypte, zegt hij dit: Ik heb gehoord van een oud man uit Egypte, dat Mozes van Heliopolis was, en dat hij dacht zichzelf te moeten verplichten de gewoonte van zijn voorvaderen te volgen, hij bad in de openlucht in de richting van de stadsmuren, maar dat hij daardoor in de richting van de opgaande zon bad, was aangenaam was in de situatie van Heliopolis, en dat hij ook op pilaren bouwde in plaats van gnomen, waaronder een grot was in de vorm van een boot, en de schaduw die op hem viel ging rondom hem, zoals de loop van de zon. Dit is dat wonderbaarlijke verhaal wat we hebben van deze schrijver. Maar dat het een leugen is, is wel zo duidelijk, dat het een paar woorden vraagt om het toe te lichten, het is immers duidelijk, uit de boeken van Mozes, dat toen hij de eerste Tabernakel voor God oprichtte, hijzelf geen opdracht gaf voor de bouw van een dergelijke representatie, en ook niet bepaalde dat zijn nageslacht dat zou moeten doen. Deze opdracht kwam van

God. Bovendien, toen later de Tempel in Jeruzalem gebouwd werd door Salomo, vermeed hij alle nutteloze en overbodige decoraties die Apion heeft bedacht. Hij zegt verder dat hij het gehoord van een oud man dat Mozes uit Heliopolis kwam. Hij wil de indruk wekken dat hijzelf nog en jonge man was en een oude man geloofde toen zij met elkaar spraken. Deze schrijver, die hij was, kan nauwelijks iets vertellen over het land waar de dichter Homerus vandaan kwam, niet meer dan hij kan over het land waar Pythagoras van kwam, die vergeleken met de ander nog maar zeer recent heeft geleefd, toch doet hij gemakkelijk over de tijd van Mozes, die zoveel jaren eerder leefde, hij maakt zich afhankelijk van een oud man, wat wel aangeeft wat een verstokte leugenaar hij is. Maar dan deze chronologische vaststelling van de tijd waarin hij zegt dat het melaatse volk, de blinden en lammen uit Egypte kwamen, dan is hij plotseling zeer accuraat en stemt in met hen die voor hem over ons hebben geschreven. Manetho zegt dat de Joden vertrokken uit Egypte tijdens de regering van Tethmosis, 339 jaar voordat Danaus naar Argos vluchtte; Lysimachus zegt hiervan dat het onder koning Bocchoris was, dat is 1.700 jaar geleden, Molo en sommige anderen stellen het vast zoals men het graag wilde horen, maar onze Apion, alsof hij meent het te verdienen te worden geloofd, eerder dan de anderen, heeft bepaald dat het in de 7de Olympiade is geweest, en dat het 1 ste jaar van die Olympiade hetzelfde jaar was waarin Carthago door de Phoeniciërs werd gebouwd. De reden waarom hij het heeft over de bouw van Carthago was omdat hij er van uitging dat zijn beweringen daardoor meer geloofwaardig zouden zijn, al was het maar door te strooien met jaartallen. Maar hij was zich er niet van bewust dat zijn karakter te vol zat met leugens, want als we de Phoenicische archiefstukken geloven voor wat betreft de komst van de eerste kolonisten naar Carthago, die vertellen dat Hiram hun koning was 150 jaar voordat Carthago werd gebouwd, hierover heb ik al eerder gesproken bij het noemen van de archieven van Phoenicië, En ook dat Hiram een vriend van Salomo was toen hij de Tempel in Jeruzalem bouwde, en hem bijstond bij het bouwen van de Tempel, terwijl Salomo die Tempel bouwde 612 jaar nadat de Joden uit Egypte vertrokken. En wat betreft het aantal van hen die uit Egypte werden verdreven, komt hij op hetzelfde aantal als Lysimachus, en zegt dat het 110.000 man waren. Hij noemt verder een wonderbaarlijke aanleiding voor het ontstaan van de naam voor de Sabbat, want zegt hij, nadat de Joden 6 dagen hadden gereisd, kregen ze last van luizen in hun liezen, en daarom rustten zij op de 7 de dag. Om veilig aan te kunnen komen in het land dat zij nu Judea noemen, daar bleven zij Egyptisch spreken, en noemden die dag Sabbat, want de kwaal van luizen wordt in het Egyptisch Sabbatosis genoemd.

Moet men niet lachen om deze truc's? Of hem eerder minachten vanwege zijn onbeschaamdheid waardoor hij deze leugens schrijft? We moeten, zo lijkt het, er van uitgaan dat al deze 110.00 mannen onder de luizen zaten. Maar, dat is zeker volgens Apion, als deze mannen blind en lam waren, en allerlei soorten lichamelijk ongemak kenden, dan hadden ze nog geen reis van een dag kunnen volhouden door die grote woestijn, en daarbij komt nog, dat ze slag moesten leveren met tegenstanders! En dat allemaal als er zo'n grote menigte allerlei ongemakken heeft! Want geen ongemak als deze komt zomaar, ook niet tijdens een reis, en zeker niet als er vele tienduizenden voortdurend verder trekken. Ook is het niet waarschijnlijk dat een dergelijke ramp uit de lucht komt vallen, dat te vermoeden is wel erg absurd en bizar. Echter, onze bewonderenswaardige schrijver Apion heeft hiervoor verteld dat ze in Judea kwamen na een periode van 6 dagen, en ook dat Mozes zich naar de berg begaf die tussen Egypte en Arabië ligt, de Sinaï, en daar 40 dagen lang verborgen bleef, en dat hij bij zijn terugkomst de wet aan de Joden gaf. Maar, hoe was het dan mogelijk voor hen 40 dagen in een woestijnplaats te blijven waar geen water was, en tegelijkertijd de hele woestijn

over te steken naar Judea in slechts 6 dagen? En wat betreft deze vertaling van het woord Sabbat, het bevat ofwel de grootste onbeschaamdheid, ofwel de grootste demonstratie van onwetendheid. Want de woorden Sabbo en Sabbat zijn geheel verschillend van elkaar, het woord Sabbat betekent is de Joodse taal ‘rust van alle soorten werk’, maar het woord Sabbo, zoals hij bevestigt, betekent in het Egyptisch de kwaal van luizen in de liezen.

3. Dit is het verzonnen verslag dat de Egyptische Apion ons geeft over het vertrek van de Joden uit Egypte, en is niet beter dan zelfbedrog. Maar waarom zouden we ons verwonderen over de dingen die hij van onze voorvaderen vertelt, als hij beweert dat zij van oorsprong Egyptisch zijn, als hij ook over zichzelf liegt? Want hoewel hij geboren is in Oasis in Egypte, zoals hij beweert, en een hooggeplaatst man in Egypte was, toch loochent hij zijn werkelijke afkomst en voorgeslacht. Leugenachtig zegt hij in Alexandrië geboren te zijn, maar kan zijn afkeer van zijn familie niet verbergen, want zie hoe hij hen haat en alles doet om het te bevuilen. Want zou hij niet hebben getracht de Egyptenaren een slechte naam te bezorgen, hij zou niet de Egyptische naam van zichzelf gemeden te hebben. Wat de bewering van de Egyptenaren aangaat over onze afkomst, zij doen die op grond van een van de volgende redenen, ofwel om zichzelf grotere waarde toe te kennen, en zeggen dan geen enkele relatie met ons te hebben, ofwel omdat ze ons willen betrekken in hun eigen misdaden en schande. Maar deze fijne vriend Apion schijnt zijn eigen oneer over ons uit te willen braken, namelijk dat we van oorsprong Egyptenaren zijn, om die dan weer door te geven aan de Alexandrijnen, als beloning voor het voorrecht dat aan hem gegeven is door een van hen te mogen zijn. En zo brengt hij oneer over hen en over zichzelf, hoewel hij daaronder ook alle Egyptenaren rekent, in beide gevallen is hij een onverbeterlijk leugenaar.

4. Maar laat ons nu zien wat de misdaden zijn waarvan Apion de Alexandrijnse Joden beschuldigt. Zij kwamen, zegt hij, uit of Syrië, en bewoonden de ruwe zee, en in de buurt van schuimende golven. Als deze plaats van bewoning ook maar iets bevat dat oneervol genoemd kan worden, dan verwijst deze man naar zijn eigen land, Egypte. Maar wat hij beweert zijn eigen land te zijn, Alexandrië, daar is ieder het over eens, dat is een deel van Egypte dat dicht bij de zee ligt, en het beste deel om bewoond te kunnen worden. Als de Joden dit deel van de stad door geweld hebben veroverd, dan hebben zij dat goed verborgen gehouden, en het zou van hun moed getuigen, maar in werkelijkheid was het Alexander zelf die hen die plaats gaf om in de wonen, toen zij voorrechten kregen onder de Macedoniërs. Wat zou Apion hebben gezegd als de stad die aan hen gegeven was de naam Necropolis had? Had deze man de brieven van koning Alexander gelezen, of die van Ptolomeus, de zoon van Lagus, of de geschriften van de opvolgende koningen, of de pilaren die er nog altijd staan in Alexandrië, en de voorrechten beschrijven die de grote Julius Caesar aan de Joden verleende, dan had deze man, zeg ik u, de archiefstukken gekend, en toch heeft hij de schaamteloosheid geheel tegenstrijdig over hen te schrijven, waarmee hij zichzelf bewijst een onbetrouwbaar mens te zijn. Maar als hij niets weet van deze archiefstukken, dan betoont hij zich een onwetende, hij beweert zelf zich te verbazen over de aanwezigheid van Joden in Alexandrië, nog een voorbeeld van zijn onwetendheid. Want als dergelijke plaatsen worden kolonies genoemd, en hoewel ze enorm ver van elkaar af liggen, hebben zij namen gekregen als waren het nieuw-gebouwde steden. En welke aanleiding is er om te spreken van anderen, als de Joden die in Antiochië Antiochiërs worden genoemd, omdat Seleucus, de stichter van die stad, hen het voorrecht gaf die daarmee gepaard gingen? Op gelijke manier hebben Joden die in Efeze en andere steden van Ionië, ook de namen waaronder

zij geboren zijn, door de gunst van de elkaar opvolgende vorsten, en bovenal de vriendelijkheid en menselijkheid van de Romeinen die zo groot zijn bij hen, dat zij hebben vergund te leven op de eigen manier in het grote Romeinse rijk, en dat gaat op voor hele volken, want ook de Iberiërs, Tyrrheniërs en Sabijnen zijn nu Romeinen. En als Apion deze manier van het verkrijgen van voorrechten verwerpt, zoals een burger van Alexandrië te zijn, laat hem dan ver weg blijven van het zichzelf een Alexandrijn te noemen, want anders, hoe kan hij, die geboren is in het hart van Egypte, een Alexandrijn zijn, als deze manier van voorrecht-verkrijging een schande zou betekenen? Hoewel de Romeinen inderdaad, zij zijn immers heren over de gehele aarde, verboden hebben dat de Egyptenaren welk voorrecht dan ook in welke stad dan ook zouden hebben, waagt onze fijne vriend het, die het aandurft voorrechten op te eisen die hem verboden zijn, te trachten te lasteren opdat zij die deze voorrechten wel hebben, die zouden verliezen. Want Alexander heeft daarom enigen van ons volk naar Alexandrië laten gaan, omdat hij wilde dat daar inwoners zouden zijn, in de stad die hij met zoveel inspanning had gebouwd, en die een grote beloning voor het volk was. Omdat hij, na zorgvuldig testen, hen bevond mannen te zijn van grote deugd en trouw aan hem, want, zoals Hecateus over ons zegt: Alexander eerde ons volk zodanig dat hij vanwege de trouw die de Joden aan hem betoond hadden, heb toestond in Samaria vrij van belastingen te zijn. Van hetzelfde was ook Ptolomeus, de zoon van Lagus, voor de Joden die woonden in Alexandrië. Want hij vertrouwde het fort van Egypte aan hen toe, omdat zij trouw waren aan hem, en toen hij het verlangen had voor zichzelf de regering van Cyrene veilig te stellen, en van de andere steden van Libië, tot hemzelf, stuurde hij Joden daarheen om daar te wonen. En wat zijn opvolger Ptolomeus, die Philadelphus genoemd werd, hij liet niet alleen onze gevangenen vrij, maar gaf hen ook vaak geld en, wat zijn grootste daad is, hij had het verlangen onze wet te kennen en verkreeg onze Heilige Schriften en wenste dat mannen bij hem kwamen om hem uitleg daarover te geven. En, om de juiste mannen bij hem te hebben liet hij niemand minder dan Demetrius Phalereus, Andreas, Aristas I, en Demetrius, de meest geleerde man van zijn tijd, en andere mannen komen, die ook als lijfwacht werden benoemd, en zorg zouden dragen voor de uitleg. Hij zou dit alles niet hebben gewild als hij ook maar de minste minachting daarvoor zou hebben gehad, neen, in tegendeel, hij had grote bewondering voor al deze zaken.

5. Deze Apion was onbekend met bijna alle koningen van Macedonië, van wie hij beweerde dat het zijn beschermheren waren, maar die ons zeer gunstig gezind waren, want de 3de van deze Ptolomeën was Euergetes, die, toen hij geheel Syrië met geweld had verover d, geen dank bracht aan de Egyptische goden voor zijn overwinning, maar naar Jeruzalem kwam, en volgens onze wetten offers bracht aan God. En wijdde aan Hem gaven die bij een dergelijke overwinning behoorden, en wat Ptolomeus Philometer en zijn echtgenote Cleopatra betreft, zij lieten bijna al hun regeringszaken over aan Joden, zoals Onias en Dositheus, beide Joden, die door Apion belachelijk worden gemaakt, die de bevelhebbers van zijn gehele leger waren. Maar zeker, in plaats van hen te belasteren, zou hij hen moeten bewonderen, en hen dank moeten geven voor het sparen van Alexandrië, waarvan hij zegt een burger te zijn, want toen deze Alexandrijnen oorlog voerden tegen Cleopatra, de koningin, en in groot gevaar van totale ruïnering te geraken, bemiddelden deze Joden voor een vereenkomst, en bevrijdden hen van de ellende van een burgeroorlog. Maar toen, zegt Apion, bracht Onias een kleine landmacht naar de stad in de tijd dat Thorruns, de Romeinse gezant daar was. Ja, ik durf te zeggen dat hij dat terecht deed, want omdat Ptolemeus, die Physco genoemd werd, na de dood van zijn broer Philometer, van Cyrene kwam, en

Cleopatra met haar zonen wilde verdrijven uit het koninkrijk, zodat hijzelf een ongerechtvaardigde overwinning zou kunnen behalen. Want deze oorzaak was het waardoor Onias een oorlog ondernam tegen hem namens Cleopatra, en ook omdat hij het koninklijke vertrouwen niet wilde beschamen in een tijd van haar beproeving. Zo heeft God ook een opmerkelijk getuigenis gegeven aan deze rechtvaardige procedure, want toen Ptolomeus Physco het voornemen had om tegen het leger van Onias te strijden, landmacht, en alle Joden die in de stad Alexandrië gevangen had genomen, met hun vrouwen en kinderen, en hen naakt en in ketenen voor zijn olifanten gooide opdat zij vertrapt zouden worden, en toen hij voor dat doel de olifanten dronken had gevoerd, liepen de gebeurtenissen tegengesteld aan was hij wilde bereiken, want de olifanten lieten de Joden voor wat zij waren, en stortten zich op de vrienden van Physco, en doodden een groot aantal van hen. Hierna zag deze Ptolomeus een verschrikkelijke geest, die hem verbood deze mensen enige schade te doen, en zijn concubine, voor wie hij veel liefde had, sommigen noemen haar Ithaca, en anderen Irene, smeekte hem dat hij een dergelijke wreedheid niet zou begaan. Hij gehoorzaamde aan haar verzoek, en had berouw van wat hij ofwel al had gedaan, ofwel nog wilde doen. Daarom is het ook bekend van deze dag door de Alexandrijnse Joden nog steeds wordt herdacht, vanwege het feit dat zij op die dag beschermd werden en ook door God verlost. Echter, Apion, die slimme verslaggever aan de mensheid, had de idee de Joden te beschuldigen van oorlogsplannen tegen Physco, terwijl hij hen aan de andere kan juist lof geeft voor deze eventuele plannen. Deze man maakt ook melding van Cleopatra, de laatste koningin van Alexandrië, en misbruikt ons, omdat zij ons ondankbaar zou zijn, terwijl hij haar zou hebben moeten berispen, omdat zij allerlei soort onrechtvaardigheden en slechte praktijken bedreef, zowel naar haar omgeving als naar haar echtgenoot die haar liefhad. En inderdaad, in het algemeen naar alle Romeinen, en die keizers die haar weldoeners waren, en haar zuster Arsinoe in de tempel doodden, die haar geen enkele schade had gedaan. Verder liet zij haar broer ombrengen door middel van verraad, en zij vernielde de goden van haar land en de graftomben van haar voorgangers, en terwijl zij haar koninkrijk van de eerste Caesar had ontvangen, had zij de schaamteloosheid te rebelleren tegen zijn zoon, en zijn nakomelingen. Zij betoverde Antonius met haar ‘liefdesspel, en gaf hem over aan een vijand van zijn land, en maakte hem een verrader van zijn vrienden, en door middel van hem beïnvloedde zij het koninklijk gezag negatief, en dwong anderen haar te volgen in har dwaze daden. Maar wat moest ik nog zeggen, toen zij Antonius verliet tijdens een zeeslag, hoewel hij haar echtgenoot was, en de vader van haar kinderen, dwong zij hem zich uit zijn regering terug te trekken en haar te volgen naar Egypte. Nadat Caesar ten laatste Alexandrië had ingenomen, kwam zij aan bij het diepte punt van haar wreedheden, door te verklaren dat zij altijd nog goede hoop had ten aanzien van de omstandigheden. Zij kon immers altijd nog de Joden doden, al was het met haar eigen handen. Ja, zij was aangekomen bij deze graad van wreedheid en perversiteit. En zou iemand denken dat wij ons nergens op kunnen beroepen, zoals onze vriend Apion stelt, wat te zeggen van het feit dat de koningin, toen zij ons nog gunstig gezind was, ons graan stuurde in een tijd van voedselgebrek?

Echter, ten laatste ontmoette zij de staf die ze verdiende. Wat ons Joden aangaat, we beroepen ons op de grote Caesar voor de hulp die wij hem brachten, en welke trouw we hem hebben bewezen tegen de Egyptenaren, en ook op de Senaat en haar decreten, en de brieven van Augustus Caesar, waarin onze verdiensten worden bevestigd. Apion zou hebben moeten kijken naar deze brieven, en in het bijzonder de getuigenissen aangaande ons hebben moeten lezen, die gegeven zijn door Alexander en alle Ptolomeën, en kennis hebben moeten nemen van de decreten van de Senaat en de grootst Romeinse keizer. En toen Germanicus niet in staat was en behoorlijke verdeling

van graan voor het volk van Alexandrië te organiseren, wat slechts aantoont wat voor moeilijke tijd het was, en hoe groot het gebrek aan graan toen was, heeft hij geen kwaad woord over de Joden gezegd, want alles wat de keizers dachten over de Alexandrijnse Joden is maar al te goed bekend, want de verdeling van graan was gelijk voor ieder, ook voor de Joden in Alexandrië. Maar ze waren verlangend datgene wat de koningen aan hun zorg hadden toevertrouwd, zorgvuldig te bewaren. zoals de bewaking van de rivier, noch dachten zij onwaardig over deze taak, wat zij trouwens over geen enkele taak hebben gedaan.

6. Maar behalve dit, Apion maakt zijn bezwaar tegen ons als volgt kenbaar: als de Joden, zegt hij, burgers van Alexandrië zijn, waarom aanbidden zij de goden van de Alexandrijnen niet? Ik geeft op die vraag dit antwoord: hoe komt het dan, dat jullie Egyptenaren, oorlogen tegen elkaar voeren vanwege godsdienst? Op dit punt zijn jullie geen Egyptenaren, maar gewone mensen, omdat jullie opgegroeid zijn met grote liefde voor dieren die vak een geheel tegengestelde natuur hebben ten opzichte van elkaar, hoewel de natuur van mensen altijd dezelfde schijnt te zijn. Als er dan een dergelijke verscheidenheid van mening onder jullie Egyptenaren bestaat, waarom zou men dan verbaasd zijn dat zij die uit een ander land naar Alexandrië komen, en zelf uit hun land van herkomst komende wetten hebben, moeite doen om de godsdienst-gewoonten van Alexandrië over te nemen? Maar hij beschuldigt ons ervan de oorsprong van opruiing te zijn, maar deze beschuldiging, als die al terecht is, waarom is die niet tegen ons allen geuit, want het is toch bekend dat we een van denken zijn? Bovendien, degenen die onderzoek in deze aangelegenheid doen, zullen spoedig ontdekken dat de oorzaak van opstand afkomstig is van burgers van Alexandrië zoals Apion er een is, want toen het de Grieken en Macedoniërs waren die bezit namen van deze stad, was er geen opruiing tegen ons, en we hadden toestemming onze eigen plechtigheden uit te voeren. Maar toen het aantal van de Egyptenaren daar groeide, groeide ook de verwarring onder hen, en brak er een opruiing uit, maar ons volk bleef rustig. Deze Egyptenaren waren daarom de stichters van deze moeilijkheden, omdat zij niet de stabiliteit van de Macedoniërs hebben noch de omzichtigheid van de Grieken. Vol van de slechtheid van Egypte, en met vasthouding aan hun ingewortelde haat tegen ons, zijn zij zelf schuldig aan de verschillen en tegenstrijdigheden die onder hen bestaan. Terwijl velen van hen het burgerschap nooit hebben verkregen, maar wel zij die nog steeds bekend staan om hun voorrechten die eigenlijk slechts aan buitenlanders werden verleend. Er is geen enkel verslag waaruit blijkt dat deze voorrechten aan Egyptenaren in het algemeen zijn verleend. En dat hebben ook de latere keizers niet gedaan, terwijl het Alexander was die ons in deze stad heeft geïntroduceerd, de koning vermeerderde onze voorrecht daar en de Romeinen hebben het goed gedacht deze voorrechten als onschendbaar te zien. Bovendien, Apion zou ons graag willen bekladden, omdat we nergens beelden voor keizers hebben opgericht, alsof de keizers dat niet allang wisten, noch voordat zij Apion als hun verdediger nodig zouden hebben. deze Apion zou er goed aan doen een bewonderaar van de Romeinse moed en bescheidenheid te zijn. Zij dwingen niemand de wetten van hun eigen land te overtreden, maar zijn bereid eer te ontvangen op een manier die in overeenstemming is met de eisen van hun eigen wetgeving. Want zij hebben geen behoefte aan eer die onder dwang wordt gegeven. Daarom, omdat de Grieken en sommige andere naties denken dat het een goede zaak is beelden te maken, hebben zij ook veel vreugde als zij een schildering hebben gemaakt van hun ouders, vrouwen en kinderen. En er zijn sommigen die ook afbeeldingen van zichzelf maken al hadden zij geen band met hen, en er worden zelfs afbeeldingen gemaakt van personeel waarop zij gesteld zijn. Is het dan verwonderlijk dat zij hetzelfde doen ten aanzien van

hun heersers? Maar onze wetgever heeft ons verboden afbeeldingen te maken, niet met de reden dat we de Romeinen niet zouden eren, maar omdat het verachtelijke dingen zijn die geen nut hebben, niet voor God en niet voor mensen. En Hij verbood hen, zoals we hierna zullen aantonen, enige afbeelding te maken van de geschapen dieren, en nog veel minder van Hemzelf, die geen deel uitmaakt van de geschapen dieren. Toch heeft onze wetgever nergens verboden eer te geven aan waardige mensen, echter anders dan de eer die we aan God geven. En deze eer geven we maar al te graag aan de keizers. En ook aan het volk van Rome, en brengen ook offers die we zelf betalen uit de algemene middelen, hoewel we geen andere offers bekostigd uit de algemene middelen brengen voor onze kinderen, we brengen die offer uit eerbetoon aan de keizer terwijl we dat enkel ander persoon doen. Laat dit voldoende zijn als algemeen antwoord aan Apion, en op wat hij zegt met betrekking tot de Alexandrijnse Joden.

7. Echter, ik kan slechts bewondering hebben voor hen die deze man voorzien hebben van zijn materiaal, ik bedoel Possidonius en Apollonius de zoon van Molo, die, terwijl ze ons beschuldigen van het niet aanbidden van dezelfde goden, die wel door anderen worden aanbeden, zichzelf onschuldig achten een goddeloosheid, als ze leugens over ons vertellen, en de meest verbazingwekkende verhalen construeren inzake onze Tempel, terwijl het een uiterst schandelijk iets is dat vrije mensen leugens uiten over welk onderwerp dan ook, en nog veel schandelijker dat zij dat doen over onze Tempel, die over de hele wereld beroemd is, en door ons als heilig wordt gezien, want Apion heeft de schaamteloosheid te stellen dat de Joden ezels in hun Tempel zouden hebben, en hij zegt dat dit was ontdekt door Antiochus Epiphanes toen deze onze Tempel ontwijdde, en daar ezelskoppen van goud vond die en grote waarde zouden vertegenwoordigen.
Hierop is mijn eerste antwoord dit, dat er nooit zoiets bij ons is geweest, een Egyptenaar mag dat onder geen beding ons in de mond leggen, een ezel niet meer verachtelijk is als een godheid zoals een geit dat zou zijn. Maar behalve dit antwoord, zeg ik verder, hoe komt het dan dat Apion niet begrijpt dat dit een evidente leugen is? En het wordt zelfs verworpen door de koning die het zelf een ongeloofwaardig verhaal vindt! Want wij Joden zijn altijd geregeerd geweest door dezelfde wetten, waaraan wij vasthouden, en hoewel veel tegenspoed over onze stad gekomen is, en ook aan andere, en hoewel Theos Epiphanes en Pompeus de Grote en Licinius Crassus, en ten laatste Titus Caesar ons heeft veroverd in een oorlog, en onze Tempel in bezit kreeg, toch heeft geen van hen een dergelijk iets daar gezien, noch iets wat in strijd was met onze godsdienst, hoewel wat zij gevonden hebben openbaar is gemaakt. Maar wat Antiochus Epiphanes aangaat, hij had geen enkel recht de schade toe te brengen zoals hij heeft gedaan. Hij kwam alleen maar omdat hij rijkdom wilde vinden, zonder zichzelf tot onze vijand te verklaren, en overviel ons terwijl wij zijn bondgenoten en vrienden waren, hij heeft in onze Tempel niets kunnen vinden dat belachelijk was. Dit wordt bevestigd door veel waardige schrijvers, zoals Polybius van Megalopolis, Strabo van Cappadócië, Nicolaus van Damascus, Timagenes, Castor de chronoloog, en Apollodorus, die allen zeggen dat het vanwege het verlangen naar geld was dat Antiochus zijn verbond met de Joden schond, en hun Tempel bevuilde met zijn aanwezigheid, omdat die vol zou zijn met goud en zilver. Apion zou respect voor deze feiten moeten hebben, tenzij hij zelf een ezelshart of een hondenkop, anders dan van hemzelf, in onze Tempel had waargenomen. Maar dat is wel wat hij van ons beweert! Wat ons Joden aangaat, we geven geen eer aan ezels, en kennen hen geen ratelslangen, van wie zij veronderstellen dat de een de ander eet of tenminste bijt, en dat het personen zijn waardig een godheid te zijn. Ezels zijn hetzelfde voor ons als voor andere verstandige mensen, namelijk

lastdieren die dragen wat wij op hen binden, maar als ze bij onze dorsvloeren komen, en ons graan eten of niet doen wat ze verondersteld worden te doen, dan slaan we met de zweep, omdat het hun taak is ons te dienen in onze huishoudelijke aangelegenheden. Maar onze Apion was ofwel geheel onvaardig in het samenstellen van een degelijk verzinsel, of kon niet afmaken waaraan hij begon, omdat hij geen enkel succes heeft met het gooien van verwijten naar ons. 8. Hij voegt er nog een andere Griekse fabel aan toe om ons te belasteren. In antwoord daarop zal het voldoende zijn te zeggen dat zij, die willen spreken over de aanbidding aan God, niet onkundig mogen zijn over hetgeen zij willen spreken, en dat het minder erg is door Tempels te gaan dan lasterlijkheden te produceren over priesters. Sommige mannen als hij zijn meer ijverig een heiligschennend koning te verdedigen, dan over ons de waarheid te schrijven, of over onze Tempel, want als ze zo ijverig zijn om dank te geven aan Antiochus, en zijn verderfelijk karakter willen verdoezelen, en de heiligschennis waaraan schuldig was met betrekking tot ons volk. Toen hij geld wilde, en het ondernam om ons te onteren, en leugens vertelde zelfs aangaande onze toekomstverwachting, dan is dat hun zaak. Apion wordt de profeet van een ander in deze zaak, en zegt dat Antiochus in onze Tempel een bed aantrof met daarop een man, en een kleine tafel vol met lekkernijen, zoals vis uit de zeeën landvogels, en dat hij verbaasd was over die lekkernijen die voor deze man stonden, dat hij onmiddellijk de koning die bij hem gekomen was, aanbad. En hoopte dat hij zou hem in alles zou helpen, dat hij neerviel op zijn knieën, en zijn rechterhand naar hem uitstrekte, en smeekte dat hij zou worden bevrijd en dat de koning hem toestemming gaf weer te zitten. En hij vertelde hem wie hij was, en waarom hij daar woonde, en wat de bedoeling van de verschillende soorten voedsel dat voor hem stond was, en de man maakte klaagzangen, met zuchten en tranen in de ogen, gaf hij hem dit verslag van de ellende waarin hij verkeerde, en zei dat hij een Griek was en dat toen hij naar deze streek kwam, om in zijn levensonderhoud te voorzien, gegrepen was door vreemdelingen op een onverwacht moment, en naar deze tempel werd gebracht en daarin opgesloten werd, en door niemand werd gezien, maar werd vetgemest onder deze merkwaardige omstandigheden met voedsel dat hem werd gebracht. En deze onverwachte ervaring bracht hem eerst grote vreugde, maar na enige tijd werd het bedenkelijk en kreeg hij verdenkingen ten aanzien van hun bedoelingen.

Ten laatste deed hij navraag bij een bediende die bij hem kwam en die vertelde hem dat het was om gehoorzaam te zijn aan de wet van de Joden, die hij hem niet mocht vertellen, daarom werd hij zo gevoed werd, maar dat men dit jaarlijks deed. Dat men gewoon was een Griek te grijpen, en hem een jaar lang vet te mesten, en hem dan aan een hout te binden, en te doden, als offer tijdens een plechtigheid, en te proeven van zijn smaak van zijn ingewanden, zij hadden een eed afgelegd om hiervoor altijd een Griek te nemen, zodat er altijd vijandschap met de Grieken zou bestaan, en dat de overgebleven delen in en put zouden worden gegooid. Apion voegt er verder aan toe, dat deze man vertelde dat dit voor hem al vaker was gedaan, en smeekte Antiochus dat hij uit eerbied voor de Griekse goden, deze valstrik voor zijn bloed, van de Joden bekend zou maken, en hen zou in gelijke ellende zou onderdompelen.

Dit is een tragisch verhaal en vol van niet anders dan onbeschaamdheid en wreedheid. Toch is het geen excuus voor de heiligschennis van Antiochus, zoals de schrijvers van dit verhaal willen doen geloven. Want men kan niet veronderstellen dat hij hem vooraf ontmoet zou hebben en zijn daden dus een gevolg waren. Hij is derhalve een uitermate oneerbiedig iemand, die zich overgaf aan schandelijke activiteiten, en geen respect voor God had bij wat hij deed. Maar wat Apion betreft, hij heeft gehandeld uit een onverzadigbare liefde voor de leugen, en het is uiterst eenvoudig dat te ontdekken als we zijn schrijfproduct nader bezien, want de verschillen van onze wetten zijn niet

slechts aan de Grieken bekend, maar ook aan de Egyptenaren, en aan sommige andere volken, daar komt nog bij dat vele ons land bezoeken, en enige tijd daar verblijven. Hoe kan het dan dat een dergelijke eed slechts van kracht zou zijn voor Grieken? En dat alleen om hun bloed te laten stromen? Of, hoe is het mogelijk dat alle Joden samen zouden komen voor een dergelijk offer? Zouden de ingewanden van een mens toereikend zijn voor duidenden, zoals Apion beweert? Of, waarom heeft de koning deze man niet met zich meegenomen, ongeacht zijn naam, die overigens in het verhaal van Apion niet wordt vermeld, en met pracht en praal naar zijn eigen land gevoerd? Hij zou daardoor als een godsdienstig persoon zijn gezien, en iemand die welwillend stond tegenover de Grieken, en zich daardoor hebben kunnen verzekeren van steun tegen alles wat hij haatte, in het bijzonder de Joden. Maar ik laat deze zaak voor wat het is, want de behoorlijke manier om dwazen tentoon te stellen is niet met woorden, maar door een beroep te doen op de dwaasheden die zij zelf zeggen.

Nu dan, allen die de constructie van onze Tempel hebben gezien, en weten hoe die eruitzag, weten goed genoeg dat de reinheid daarvan hooggehouden werd, want het had 4 verschillende hoven, en ieder hof had een eigen bestemming. In de eerste hof mocht iedereen komen, ook vreemdelingen, hoewel geen vrouwen, die menstrueerden, zij mochten er in de periode niet komen, en alle Joden mochten ook in de 2de hof komen, ook vrouwen die niet menstrueerden. In de 3 de hof mochten mannen komen nadat zij een reiniging hadden ondergaan. In de 4 de hof gingen de priesters in hun heilige kleding, maar wat de meest heilige plaats aangaat, daar mocht niemand komen, behalve de hoge priester, gekleed in bijzondere kleding. Er wordt grote omzichtigheid betracht ten aanzien van alle taken in de Tempel, bijvoorbeeld dat de priester die benoemd zijn, slechts op bepaalde tijden in de tempel mogen komen. Want in de ochtend, bij de opening van het binnenste deel van de Tempel, ontvangen de betreffende priesters de offers, totdat de deuren weer gesloten worden.

Ten laatste is het onwettig vaatwerk in de Tempel te brengen dat daar niet behoort, er staat ook niets, behalve het wierookaltaar, de tafel van het toonbrood, het reukofferaltaar en de kandelaar, zoals omschreven in de wet, verder is er niets. En ook zijn er geen geheime zaken die verricht worden, en er is dat waar niet over gesproken kan worden, en worden er geen feesten gehouden. Want wat ik nu heb gezegd is openlijk bekend, en wordt gesteund door het getuigenis van het gehele volk, en hun verrichtingen zijn openbaar. Want hoewel er 4 groepen priesters zijn, en ieder van hen bestaat uit meer dan 5.000 personen, toch hebben zij slechts op bepaalde dagen dienst, en zij die over zijn, volgen de andere priesters op bij de uitvoering van het offeren. en komen op het midden van de dag samen, ontvangen de benodigde sleutels en het vaatwerk, zonder enig ding dat met voedsel in verband staat dat in de Tempel komt. Het is ons niet toegestaan dergelijke dingen op het altaar te brengen, behalve de offers zelf.

9. Wat kunnen we dan zeggen over Apion? Dat hij niets onderzocht heeft over deze dingen, terwijl hij toch de meest opmerkelijke dingen zegt over hen! Het is een grote schande voor een schrijver niet bij machte te zijn met de waarheid te komen. Als hij bekend zou zijn met de reinheidsvoorschriften van onze Tempel, had hij dit verhaal geheel weggelaten en er zelfs geen kennis van willen nemen, maar hij smeedt een verhaal over het ‘gevangen houden’ van een Griek, over markant voedsel en een belachelijke bereiding van lekkernijen, en stelt dat vreemdelingen delen van de Tempel kunnen binnengaan waarin zelfs de meest edelen van ons volk geen voet mogen zetten, tenzij zij een priester zijn. Daarom is dit een bizar voorbeeld van een verdorven geest, die vrijwillig liegt, met de enige bedoeling een verkeerde voorstelling van zaken te geven, terwijl dergelijke verhalen over onuitsprekelijke misdaden zoals boven omschreven, leiden tot een verkeerd begrijpen van ons volk.

10. Dit wonder van vroomheid gaat verder en hij voegt de volgende gestelde feiten bij aan zijn eerdere fabel, want het moet vermeld worden hij deze man verder vertelt. Terwijl de Joden ooit in een lange oorlog met de Idumeeërs waren verwikkeld, zegt hij dat er een man kwam uit een van de steden van Iduméa, die daar Apollo had aanbeden. Deze man, waarvan gezegd wordt dat hij Zabidus heette, kwam naar de Joden, en beloofde dat hij Apollo, de god van Dora, in hun handen zou geven en dat hij naar onze Tempel zou komen, als ze allen met hem zouden gaan, en een grote menigte Joden zouden meenemen. Zabidus zou dan een groot houten instrument maken en het in hun midden zetten en er 3 rijen lampen in aanbrengen, en op een manier lopen dat het zou lijken als was er een grote weg voor hem en hij eruit zou zien als een ster, die over aarde liep. Maar dat de Joden zo verschrikkelijk bang waren dat zij in stilte op een afstand blijven staan. En dat Zabidus, terwijl ze zo in stilte bleven staan, zich naar het heilige huis zou begeven, en die gouden ezelskop met zich mee zou dragen, (want zo grappig meende hij te schrijven) en dan weer zou gaan naar Dora in grote haast. En indien u zegt: mijnheer, Als ik mag antwoorden, dat laadt Apion de ezel, die hij zelf is, en legt hem op een stapel dwaasheden en leugens, want hij schrijft over plaatsen die niet bestaan, en omdat hij niet bekend is met de stad waarvan hij spreekt, wijzigt hij hun situatie, want Iduméa grenst aan ons land, en ligt naast Gaza, waar een stad als Dora niet is, hoewel er in Fenicië wel een stad is met de naam Dora in Phoenicie, dichtbij de berg Karmel, maar dat is 4 dagreizen ver van Iduméa.
Nu dan, waarom beschuldigt deze man ons, omdat we geen goden hebben zoals andere volken, als onze vaders zo eenvoudig Apollo konden overwinnen, en dachten dat ze hem hadden zien wandelen op aarde en ook de sterren met hem? Want zeker zij die zoveel feesten hebben, waarop zij lichten ontsteken, zouden zij nooit een kandelaar hebben gezien? Maar het schijnt dat terwijl Zabidus zijn reis over het land uitvoerde, er tienduizenden op de been waren, en niemand heeft hem gezien! Hij zou ook de muren van Jeruzalem in een tijd van oorlog, onbewaakt hebben aanschouwd! De rest van dit verhaal laat ik weg.
Nu, de deuren van het heilige huis waren 31 meter hoog en 9 meter breed, ze waren geheel met goud belegd, en bijna van massief goud, en er waren niet minder dan 20 man nodig om hen te sluiten, want het was niet wettig hen open te laten staan, hoewel het schijnt dat deze lampendrager van ons die deuren in zijn eentje open deed, of alleen maar dacht dat hij ze opende, zoals hij ook dacht een gouden ezelskop mee te dragen. Of hij het nu teruggaf aan ons, of dat Apion het meenam, en het terugbracht naar zijn eigen tempel, waar Antiochus het kan hebben gevonden, is onzeker.

11. Apion vertelt ook nog een ander leugenverhaal, als hij melding maakt van een eed door ons, die we bij God, de Schepper van hemel en aarde en van de zee, gezworen zouden hebben om niet goedgunstig te staan ten opzichte van vreemdelingen en zeker niet wat betreft de Grieken. Deze leugenaar zou toch hebben moeten zeggen dat een en ander in het bijzonder van kracht was voor Egypte naren! Want dan zou zijn verhaal over de eed overeenstemmen met de rest van zijn vervalsingen. Want onze voorvaders zouden verdreven zijn door hen! Niet vanwege enige misdaad waaraan we schuldig zouden zijn geweest, maar vanwege de rampen die toen plaatsvonden, en wat de Grieken aangaat, wij bevonden ons op grote afstand van hen, en hadden een geheel andere cultuur, we hadden geen vijandschap met hen, en ook niet jaloers op elkaar. Integendeel, het gebeurde dat velen van hen overgingen naar onze wetten, en sommigen van hen hielden dat ook vol! Hoewel anderen niet de kracht hadden het vol te houden, en er weer vanaf zagen, maar nooit hoefde iemand een eed af te leggen. Apion, schijnt

het, was de enige persoon die daarvan heeft gehoord, en inderdaad, hij is de eerste die een dergelijk verhaal heeft gecomponeerd!

12. Echter, Apion verdient het, bewonderd te worden vanwege zijn grote zorgvuldigheid, en waar die uit bestaat ga ik nu uitleggen. Hij stelt dat er een duidelijke markering onder ons zou bestaan, dat we noch rechtvaardige wetten zouden hebben, noch God aanbidden zoals we behoren te doen, omdat ze geen heersers zijn, maar onderworpen zouden zijn aan niet-Joden, en soms zelfs aan een enkel volk, en soms aan een ander volk, en dat onze stad verschillende calamiteiten heeft ondergaan, terwijl hun stad, Alexandrië, oudsher een keizerlijke stad is, en onderworpen is aan de Romeinen. Maar deze man zou zijn tong dit braken moeten besparen, want iedereen behalve hijzelf zou denken dat hij het over zichzelf heeft, want we zijn zeer weinig naties die het geluk hebben gehad om vele generaties lang een onafhankelijk rijk te zijn, maar de veranderingen in menselijke aangelegenheden hebben hen aan elkaar onderworpen, en de meeste naties zijn vaak onderworpen geweest of hebben zelf onderworpen. Nu wat de Egyptenaren aangaat, wellicht zijn zij de enige natie die het buitengewone voorrecht kennen nooit een heerser uit Azië of Europa te hebben gediend, en dit vanwege het feit, zoals gesteld wordt, dat de goden naar hun land gevlucht zijn en hen hebben gered door te veranderen in wilde beesten! Terwijl deze Egyptenaren juist het volk zijn dat nooit enige vorm van vrijheid gekend heeft in alle voorbije eeuwen, en zelfs geen eigen heersers hebben gekend. Want ik wil hen niets verwijten in verband met de manier waarop de Perzen hen hebben uitgebuit, en dat niet slechts eenmaal, maar vele keren, en zij hun steden hebben verwoest, hun tempels hebben afgebroken en de keel van die dieren die zij als goden erkennen, hebben doorgesneden. want het is niet redelijk de grappige onwetendheid van Apion na te doen, die geen respect heeft voor de ellende van de Grieken, of die van de Lacedemoniërs, terwijl die toch bekend staan als de meest moedigen en de meest godsdienstige van alle Grieken. Ik zeg niets van koningen die beroemd zijn geweest voor hun mededogen, en zeker niet van Cresus, en ook niet van de ellende die hij in zijn leven heeft ervaren, ik zeg ook niets van de citadel van Athene, of van de tempel van Efeze, of die van Delphi, of van de 10.000 anderen die verbrand zijn, terwijl niemand verwijten heeft aan hen die dat ondergingen, mar wel aan hen die het veroorzaakten. Maar nu we Apion hebben ontmoet, een aanklager van onze natie, hoewel iemand die maar blijft vergeten wat zijn eigen volk aan ellende heeft ondergaan, en het is dat Sesostris die ooit zo gevierd was dat hij daardoor verblind werd. Ook willen niet pochen over onze koningen David en Salomo, hoewel ze veel landen hebben veroverd, en dus zullen we verder over hen zwijgen. Echter, Apion is onbekend met wat iedereen kan weten, namelijk dat Egypte de Perzen heeft gediend, en vervolgens de Macedoniërs, toen die de heersers van Azië waren, en niet meer dan slaven waren, terwijl wij hebben genoten van onze vrijheid in die tijd en zelfs meer land beheersten dan wie ook, en dat bijna 120 jaar lang totdat Pompeus de Grote kwam. En toen alle koningen, waar dan ook, werden veroverd door Rome, waren onze voorouders het enige volk die van hen eer bleven ontvangen als bondgenoten en vrienden, vanwege onze trouw aan hen.

13. Maar, zegt Apion, de Joden hebben geen opvallende mannen, geen uitvinders en geen artsen, en ook geen mannen van wijsheid. Hij somt Socrates, Zeno, en Cleanthes, en sommige anderen op en na dit alles noemt hij ook zichzelf, wat nog het meest opmerkelijk is, en hij verklaart Alexandrijnen gelukkig omdat zij dergelijke burger als hij hebben, want hij was de meest geschikte man om in zijn eigen woestijn te getuig en, hoewel hij in verhouding tot veel anderen niets anders dan een fata morgana in de

woestijn is, Met een corrupt leven waardoor hij veel medelijden verdient van de Alexandrijnen, alsof het zo'n grote eer zou zijn een burger als Apion te hebben! Maar wat onze mannen aangaat, we hebben mannen die meer aanbeveling verdienen dan wie ook, en degene die de moeite onderneemt onze geschiedenis te bestuderen zal al snel ontdekken waarom!

14. En van de andere dingen die hij als laakbaar noemt, die kunnen we maar beter zonder commentaar laten rusten, zodat hij zijn eigen beschuldiger blijft en die van de rest van de Egyptenaren. Echter, hij beschuldigt ons van het offeren van dieren, van het niet gebruiken van zwijnenvlees, en lacht ons uit vanwege het besnijden van ons mannelijk lid. Wat betreft het slachten van dieren als offer, dat is een algemene praktijk die niet alleen bij ons voorkomt, maar deze Apion maakt het offeren tot een misdaad, en toont daarmee slechts aan een Egyptenaar te zijn, want zou hij een Griek of Macedoniër zijn geweest, zoals hij voorgeeft te zijn, dan had hij niet zo veel tegenzin daartegen gehad, want ook die volken brenge n offers aan hun goden, en maken ook gebruik van offers voor feesten, en toch sterft het vee op de wereld daardoor niet uit, waarvoor Apion bang zegt te zijn. Maar, als ieder de gewoonte van Egypte zou volgen, zou de wereld een woeste plaats voor mensen worden en geheel gevuld met wilde dieren, die zij, omdat zij denken dat het goden zijn, zo dienstbaar verzorgen. Echter, als iemand aan Apion zou vragen wie van de Egyptenaren hij als de meest wijzen ziet, zou hij ongetwijfeld de pressers noemen, want de geschiedenis zegt dat twee dingen oorspronkelijk aan hun zorgen waren toevertrouwd, de aanbidding van de goden en de ondersteuning van wijsheid en filosofie. Dientengevolge zijn al hun priesters besneden en eten geen zwijnen vlees, en de andere Egyptenaren mogen geen deel hebben aan het uitvoeren van de offers die zij aan hun goden brengen.
Apion was daarom helemaal verblind in zijn denken, als, vanwege de Egyptenaren, ons belastert en oneer over ons wil brengen, en beschuldigen uit aan ons vanwege een gewoonte die hij zo zegt te vinden, maar wel anderen toestaat zich te besnijden, zoals Herodotus zegt, wat mij doet denken dat Apion hierdoor terecht bestraft vanwege zijn laster naar de wetten van zijn eigen land, want hijzelf moet ook besneden zijn geweest, want hij had zweren aan zijn mannelijk lid waaraan hij zelfs gestorven is onder grote pijnen. Deze man poogde een nauwkeurig onderzoek te doen naar onze godsdienstige wetten, en daarin vol te houden, maar vergat het rechtsmisbruik van andere volken te onderzoeken, terwijl hij zijn eigen wetten verwierp en leugens over onze wetgeving rondstrooide.
Zo eindigde het leven van Apion en hier eindigt ook mijn verhandeling over hem.

15. Maar nu, omdat Apollonius Molo en Lysima chus, en sommige andere, hebben geschreven over onze wetgever Mozes en onze wetten, op een manier die onjuist en onrechtvaardig is, deels uit onwetendheid, maar hoofd zakelijk met kwade bedoelingen naar ons, en Mozes een misleider en bedrieger noemen, en voorgeven dat onze wet slechtheid onderwijst, en geen enkel deugdzaam ding, ben ik van plan daar in het kort op in te gaan met mijn vaardigheden, om onze gehele constitutie van regering uiteen te zetten en enkele bijzonderheden daarvan. Want ik veronderstel dat het dan duidelijk zal worden dat onze wetten de beste manier zijn om een godsdienstig leven te bevorderen, En onderlinge gemeenschap met elkaar, liefde voor de naaste en voor gerechtigdheid, en voor de levensonderhoudende arbeid en zelfs minachting voor de dood. En ik vraag aan hen dit schrijven van mij te lezen, zonder vooroordeel, want het is niet mijn doel een lofzang op onszelf te schrijven, maar slechts een uitleg over onszelf, en enkele wetten toelichten op grond waarvan wij ons leven leiden, dat alles om een antwoord te

geven op de vele leugen die over ons bestaan. Verder, omdat deze Apollonius niet doet zoals Apion, en slechts begint met beschuldigingen naar ons en zegt dat wij atheïsten zijn, en mensenhaters, en soms beledigt hij ons door te zeggen dat het ons aan moed ontbreekt, maar toch zegt hij ook dat wij vrijmoedig zijn in ons gedrag en dapper, en gaat dan verder met de bewering dat we de zwakste zijn van alle barbaren, en dat zou de reden waarom wij het enige volk zijn dat geen vooruitgang kennen in het leven, maar ik denk dat ik al deze dingen kan weerleggen. En het zal duidelijk worden dat het juist andersom is, en dat we onze wetten zorgvuldig houden.

16. Om te beginnen zou ik dit willen doen voor hen die een goede orde bewonderen, en ook het leven onder algemene wetten, en wie begonnen zijn deze wetten in te voeren, het zal een getuigenis zijn van de juistheid van deze wetten want ook gematigdheid en deugdzaamheid zouden het eigendom van de mens moeten zijn. Inderdaad, hun inzet was nieuwe wetten te brengen, zodat we niet anderen zouden imiteren. Omdat dit het geval is, kan de uitnemendheid van een wetgever worden gezien in het voorzien van regels om zo goed mogelijk te leven, en daarin vol te houden, En positief te staan ten opzichte van een en ander, ook de naaste aan te moedigen vol te houden, de wetten niet te veranderen, niet in welvaart en niet in armoede. Nu waag ik het te zeggen dat onze wetgever de oudste is van alle wetgevers waar we ooit van gehoord hebben, want wat Lycurgus, Solon en Zaleucus Locrensis, en alle wetgevers die zijn bewonderd door de Grieken aan, die lijken van gisteren te zijn als ze vergeleken worden met onze wetgever, omdat zelfs het woord wet in die tijd bij hen onbekend was. Homerus is getuige van de waarheid van deze waarneming, hij gebruikt in geen enkel gedicht het woord wet, want het begrip wet was ook hem onbekend, het volk werd geregeerd door wijze mannen en door de bevelen van de koning. Het was lange tijd maal dat zij deze ongeschreven gewoonten vasthielden, hoewel deze nogal een veranderden. Maar onze wetgever, die bovendien zoveel ouder is dan de anderen, hij betoonde zich een groot leider en regeerder. Hij vervatte in zijn wetgeving het gehele gedrag van de mens, en gaf die aan hen door, en bereikte dat deze wetten werden gehoorzaamd.

17. Maar laten we aandacht geven aan zijn eerste en grootste werk, want toen het vaststond dat onze voorvaderen Egypte zouden verlaten, en terug zouden keren naar hun eigen land, heeft Mozes vele duizenden van het gezegd dat zijn een bijzonder volk waren en veilig naar hun land gebracht zouden worden. En het was zeker te reizen door een land zonder water, vol van zand, om hun vijanden te overwinnen, en tijdens deze gevechten hun kinderen, vrouwen en bezit te beschermen, in alle omstandigheden bleek hij een volwaardig strateeg en legerleider, en zorgvuldig raadsman en iemand die het verzorgde met de grootste zorg en liefde, want de gehele menigte was van hem afhankelijk. En terwijl hij altijd gehoorzaamde aan wat hij geloofde, heeft op geen enkele manier gebruikt gemaakt van zijn autoriteit tot eigen voordeel, terwijl het toch gebruikelijk is dat heersers grote macht voor zichzelf bereiken, en de weg plaveien voor tirannie, en de menigte vaak losbandig laten leven, terwijl onze wetgever een dermate grote autoriteit had, dat hij, geheel tegenovergesteld, dacht dat hij respect moest hebben voor godvrezendheid, en betoonde hij aan het volk een voorbeeld van goede wil. En hierdoor bereikte hij groot respect bij velen, vanwege de deugden in die hem waren, en was hij in staat een regeerder te zijn tot voordeel van het volk. Toen hij tot deze houding gekomen was en wonderbaarlijke daden had verricht, hadden we alle redenen naar hem op te zien als een leider en raadsman die door God gegeven was. En nadat hij eerst had onderzocht of zijn daden in overeenstemming waren met de wil van God, legde hij zijn boodschap neer voor het volk, want degenen die geloofd en dat God de inspecteur is

van hun leven, zullen niet toestaan dat zij zouden zondigen. En dit is het karakter van onze wetgever, hij was geen bedrieger, geen misleider, zoals zijn tegenstanders onterecht beweren. hoewel onrechtvaardig, en hij iemand geweest zijn als Minos voor de Grieken en andere wetgevers na deze. Want sommigen van denken dat zij hun wetten van Jupiter hebben, terwijl Minos zegt dat de openbaring van zijn wetten verwijst naar Apollo, en zij n orakel bij Delphi, of ze nu werkelijk dachten dat het zo was daargelaten, het volk was eenvoudig te overtuigen. Maar wie van dezen het was die de beste wetten heeft gemaakt, en wie het meest geloofwaardig was ten aanzien van de vraag of God hem gezonden had, is een nuttig onderwerp waar we nu aangekomen zijn. Nu zijn er vele verschillen in gewoonten en wetten onder de mensen, zoals sommigen het volk toestaan te leven onder een monarchie, anderen geven de voorkeur aan een oligarchie, en weer anderen aan een republikeinse vorm, maar onze wetgever heeft geen respect voor de regeringsvormen, maar hij verordende onze regering een Theocratie te zijn. Hij kende alle macht aan God toe, en verwachtte van het volk Hem te respecteren, als de Schepper van alles wat hen ter beschikking stond, en van alles dat ze zelf behaalden door gebed tot Hem, ook in hun grootste moeilijkheden. Hij informeerde hen dat het onmogelijk was de waarneming van God te ontvluchten, zelfs ten aanzien van onze meeste persoonlijke gedachten. Verder vertegenwoordigde hij God, de ongeborene, de niet-zwijgende, door alle eeuwigheden, superieur aan alle menselijke concepties, aan menselijke schoonheid, en, hoewel bij ons bekend door Zijn macht, toch onbekend als het om Zijn Wezen gaat. Ik wil nu niet uiteenzetten hoe het concept van de Grieken is ten aanzien van goden, en hoe ze onderwezen zijn door hen die bepaalde principe's aan hen hebben doorgegeven. Echter, ze getuigen met grote stelligheid, dat deze concepties terecht zijn, en overeenstemmend met het karakter van God en Zijn majesteit, want Pythagoras, Anaxagoras, Plato en de Stoïcijnse filosofen die na het kwamen, en bijna alle anderen, zij zijn van hetzelfde gevoelen, en hebben hetzelfde concept over het karakter van God. Maar onze wetgever, die zijn eigen handelen toetste aan deze wetten, heeft ons het geloof in God zo intens doorgegeven, dat het onuitwisbaar in ons denken is gegrift en niet te verwijderen is. De reden waarom de constitutie van deze wetgeving was veel beter ingesteld werd dan de wetgeving van anderen is deze: Mozes maakte godsdienst niet een deel van de deugd, maar hij zag en bepaalde de deugden een deel van de godsdienst te zijn, in algemene overeenstemming met de leden van de gemeenschap onderling. Want al onze actie en studie en al onze woorden, hebben een referentie van respect naar God, zo stelt Mozes, voor Hem is niets onzeker of onbepaald. Want er zijn twee wegen van opslaan van al wat we leren en gedragsmoraal, de een is door instructie in woorden, de ander bij praktische oefening. Andere wetgevers hebben deze twee manieren naar eigen inzicht gescheiden, en gekozen voor een van deze twee, naar wat hen het beste beviel, en de andere verwaarloosd. Zo hebben de Lacedemoniërs en de Kretenzen gedaan, en kozen voor praktische oefening, maar niet voor woorden; terwijl de Atheners en bijna alle Grieken, voor woorden hebben gekozen en niet voor het leren in de praktijk.

18. Maar onze wetgever, hij was zeer zorgvuldig in het samen doen gaan van deze twee, want hij liet deze praktische oefening samengaan met mondelinge instructie, en stond niet toe dat men niet zou beoefenen wat men hoorde. Maar beginnen onmiddellijk, al vanaf de kindertijd, het dieet vast te stellen, en liet niets over aan menselijk welgevallen of aan de persoon zelf. Zo heeft hij wetten gegeven ten aanzien van voedsel, wat we wel en wat we niet mogen eten, welke vormen van contact we mogen hebben en welke niet, en hoe we ons moeten inzetten in onze beroepsuitoefening. En welke rusttijden we in acht moeten nemen, en dat we niet mogen zondigen, niet vrijwillig en ook niet

onwetend, want ook schuld uit onwetendheid bleef niet ongestraft. Maar hij toonde aan dat de wetten het beste zijn en alle nodige instructie bevatten voor iedereen, en het volk alle kans gaven contact met elkaar te hebben en bijeen te komen om de wetten steeds beter te leren. En dat niet een of twee maal, en dit niet eenmaal of tweemaal, of ietwat vaker, maar wekelijks, en dat is iets wat andere wetgevers nooit hebben ingesteld.

19. En inderdaad, het grootste deel van de mensheid zijn zo ver weg van te leven volgen hun eigen wetten, dat ze die nauwelijks kennen, en als ze gezondigd hebben, moeten van anderen horen wat er gebeurd is. Ook zij die hoge overheidsposten bekleden, geven toe dat zij hun eigen wetten niet kennen, en verplicht zijn zich te laten onderwijzen om die wetten te leren. Maar ons volk, als iemand hem zou vragen naar hun wetten, zal hij al snel en goed uitleg kunnen geven, maar over de wetten dan over zijn eigen naam. En dit als gevolg van het feit dat wij hebben geleerd vanaf ons kinderjaren, het is in onze ziel gegrift. Onze overtreders zijn er slechts weinig, en het is onmogelijk, als iemand gezondigd heeft, aan de straf te ontkomen.

20. En dit is het dat zo'n grote saamhorigheid onder ons allen bewerkstelligt, want onze overeenkomt ligt het aanbidden van God, en hebben we verschillen van inzicht manier van leven, dan bereiken we overeenstemming door onze wetten te raadplegen, en dat kunnen weinig volken ons nazeggen, want als het om de wet van God gaat, buigen alle Joden daarvoor. En ook kan niemand staande houden dat een van ons anders leeft, maar we doen alles in het algemeen belang. We hebben een concept van God dat gebaseerd is op onze Thora, en die bevestigt dat God alles ziet, en dat er slechts een manier is om te leven en dat is naar Zijn wil en in liefde naar elkaar.

21. En, inderdaad, vandaar dat er door sommigen tegen ons beschuldiging worden ingebracht dat we geen uitvinders van nieuwe dingen hebben voorgebracht. of van een nieuw soort welsprekendheid, want anderen denken dat het goed is in niets vast te houden aan wat voorvaderen hebben doorgegeven, en dezen getuigen er zelfs van dat het verdienstelijk is de inzettingen van het voorgeslacht te overtreden, terwijl we, integendeel, veronderstellen dat het slechts onze eigenwijsheid is om ons ver te houden van die inzettingen, en dus oude wetten gaan veranderen. Het is onze gewoonte onze wet hoog te houden die op zo'n bijzondere manier tot stand is gekomen en hebben er niet de minste behoefte aan daarin wijzigingen in aan te brengen.

22. Maar terwijl we onszelf overtuigen dat onze wet overeenkomstig de wil van God is, zou het arrogant zijn die niet te houden, want wat is er in die wet dat veranderd zou moeten worden? En wat kan er voor in de plaats gegeven worden dat beter is? Of wat kunnen we van wetten van anderen nemen dat beter zou zijn? Misschien willen sommigen wel dat we onze totale constitutie zouden wijzigen! En waar zullen we een betere of meer rechtvaardige constitutie vinden dan de onze, terwijl deze wetten ons juist de God van het heelal doen respecteren, en regelen dat de priesters in het algemeen de beheerders van de belangrijkste aangelegenheden zijn, en de nationale zaken aan de priesters en Hogepriester is overgelaten? Terwijl onze priesters daarvoor geen bijzondere beloning ontvangen of overdreven waardigheid wordt toegekend, anders dan dienaren van God te zijn. Ook krijgen zij geen grote rijkdom, maar aan hen is de verzorging van de dienst aan God toevertrouwd, en dat in eerbiedigheid en zorgvuldigheid. Deze mannen dragen de zorg voor de wet en andere bepalingen die het gedrag van mensen regelen, want ze zijn priesters en opzichters. En rechters in gevallen van twijfel en bestraffers van hen die straf verdienen.

23. Welke vorm van regering kan meer heilig zijn dan deze? En welke vorm van aanbidding aan God, als het gehele volk gereed staat om te doen wat de wil van God is? Waar een buitengewone mate van zorg vereist wordt van de priesters, en waar alles zo geregeld is dat het beantwoordt aan de eisen van godsdienstige eerbied en plechtigheid? Want wat is er dat buitenlanders, die deze plechtige gebeurtenissen kunnen waarnemen, niet kunnen zien als we uitvoering geven aan onze ceremoniën, wat we overigens met grote blijdschap doen en ook aan vasthouden tijdens ons gehele leven. Wat zijn de dingen die we bevelen of verbieden? Ze zijn eenvoudig en gemakkelijk te kennen. Het eerste gebod heeft het over God, en bevestigt dat alles in God is, en dat Hij een wezen is dat in alle opzichten volmaakt is, zelf-onderhoudend, en alle andere wezens voorziet in het nodige, Hij is het begin, het midden en het einde van alle dingen. Hij is manifest in Zijn daden en in Zijn goedheden, en meer overduidelijk in Zijn bestaan dan enige ander wezen, maar ten aanzien van Zijn uiterlijk, weten we niets. Alle materialen, hoe kostbaar ook, zijn onwaardig een beeld van Hem te vormen, en welke kunstvorm dan ook kan geen uitdrukkingen geven aan Zijn uiterlijk. We kunnen niet zien of denken zoals Hij, en er is niets in de wereld dat met Hem vergeleken kan worden. We zien Zijn werken, de lichten, de hemel, de aarde, de zon en de maan, het water, de dieren, het groeien van vruchten. Deze dingen heeft God gemaakt, niet met handen en ook niet door arbeid, noch met hulp van anderen, maar het was Zijn wil dat dit alles er kwam en het moest goed zijn en dat was het ook. Alle mens en behoren Hem te dienen, en Hem te aanbidden in oprechtheid. Want deze manier van aanbidding is heiliger dan alle anderen.

24. Er behoort ook slechts één Tempel voor God te zijn, want er is slechts één God, Hij is de basis en fundering van alles. Deze Tempel is er voor iedereen, want Hij is God voor iedereen. Hogepriesters aanhoudend diende met Zijn aanbidding, en zij hebben die taak door geboorte. Zijn taak is het te offeren aan God, samen met de priesters die toegevoegd zijn aan hem, er op toe te zien dat de wetten worden gehoorzaamd, om verschillen van inzicht op te sporen, en hen te straffen die onrechtvaardigheden begaan. Terwijl hij die zich daaraan niet onderwerpt gestraft wordt met de daarvoor bepaalde straf. Als we offeren aan Hem, dan doen we dat niet om onszelf te buiten te gaan, of dronken te worden, want dergelijke uitwassen zijn tegen de wil van God, en brengen ons slechts schade toe, maar door nuchter te blijven, ordelijk te zijn en gereed voor andere handelingen, hebben we meer zelfbeheersing dan anderen. En wat onze plicht ten aanzien van offers zelf, we behoren in de eerste plaats te bidden voor het algemeen welzijn, en vervolgens voor ons eigen welzijn, want we zijn gemaakt om gemeenschap met elkaar te hebben, en hij die het algemeen belang laat prevaleren boven zijn eigen belang, is aanvaardbaar voor God. En laat onze gebeden en smekingen in nederigheid voor God gedaan worden, niet opdat Hij ons het goede zal geven, want dat heeft Hij allang gedaan op grond van Zijn wil, maar opdat Hij geeft vanuit Zijn goedheid, en wij ontvangen op grond daarvan overvloedig. De wet heeft verscheiden reinigingen van offers vastgesteld, waardoor we gereinigd worden na een begrafenis bijvoorbeeld, of na geslachtsgemeenschap, en bij veel andere aangelegenheden, die te veel zouden zijn om hier op te noemen. En dit is onze lering aangaande God en de aanbidding voor Hem, en het is dezelfde wet die we volgen.

25. Maar wat zijn onze wetten aangaande het huwelijk dan? Deze wet staat geen andere seksuele contacten tussen de geslachten toe dan bepaald in de schepping en heeft tot doel het voortbrengen van kinderen.

Maar het is afschuwelijk contacten te hebben tussen mannen, en hij die dat wel doet, is waardig aan de doodstraf.
Het is ons ook bevolen dat, indien we huwen, we niet mogen letten op de bruidsschat, en ook niet met geweld een vrouw nemen, of haar bedrieglijk verleiden maar haar te verkrijgen van hem onder wiens gezag zij valt. En het gepast haar te ontvangen uit haar familie, want, zegt de schrift, de vrouw valt onder het gezag van haar man. Laat haar daarom volgzaam zijn aan hem, en laat hij haar niet misbruiken. Een echtgenoot mag alleen met zijn eigen vrouw seksueel contact hebben, maar het is een gruwel als hij dat heeft met de vrouw van een ander, en dient gestraft te worden met de dood. Hetzelfde is van kracht als hij een maagd die in ondertrouw is met een ander dwingt of verleidt. De wet zegt verder onze kinderen groot te brengen en verbiedt een vrouw abortus te plegen op wat zij heeft ontvangen, of op welke andere manier dat ook te vernietigen, als een vrouw een dergelijke daad doet, is zij een moordenares van haar kind, ze heeft leven vernietigd en de mens groei onthouden, en hij die meedoet aan een dergelijke moord, is ook die onrein, en moet met de dood worden bestraft. Bovendien, zo bepaalt de wet, dat nadat de man en zijn vrouw gemeenschap hebben gehad, zij zich zullen baden, want er heeft ook een verontreiniging naar ziel en lichaam plaatsgevonden, als waren zij naar het buitenland geweest. Want ook de zielen, door de vereniging van de lichamen, zijn betrokken bij geslachtsgemeenschap, en hebben eveneens behoefte aan reiniging.

26. Inderdaad, de wet staat niet toe een feest te vieren bij de geboorte van een kind tijdens welk wij ons dronken zouden drinken, maar bepaalt dat de opvoeding van ons kind zo snel mogelijk in soberheid en nuchterheid dient te beginnen. De wet bepaalt ook dat we onze kinderen onderwijs geven, en hen oefenen in de wet, en hen bekend maken met de daden van ons voorgeslacht, tot hun voorbeeld, en dat ze opgevoed moeten worden in de wetten vanaf hun begin, zodat ze de wet niet zullen overtreden en er zeker niet onbekend mee zijn.

27. Onze wet heeft ook een waardige begrafenis na de dood geregeld, maar zonder buitensporigheden en zonder het oprichten van een enorm monument, maar heeft beschikt dat hun naasten de verplichtingen uitvoeren, en heeft bepaald dat ieder die de begrafenis ontmoet, deel heeft aan de rouw. De wet heeft ook bepaald dat de woning en de bewoners daarvan gereinigd moeten worden na de begrafenis, en dat ieder die deze reiniging niet ondergaat, even onrein is als een moordenaar.

28. De wet zegt ook dat ouders gerespecteerd moeten worden en op God volgen in hun rechten op respect, en dat zij hun eerstgeboren zoon moeten lossen, en dat hij die zich daaraan niet houdt, gestenigd moet worden. De wet zegt ook dat een jongeling een oudere dient te respecteren, omdat God de oudste van allen is. De wet staat ook niet toe ook maar iets voor onze vrienden te verbergen, want het verbergen en verzwijgen past niet in een vriendschapsrelatie. En ook mogen we het ons door vrienden toevertrouwde geheim niet aan anderen bekend maken, dat staat gelijk met verraad en ontrouw, en veroorzaakt onmin of zelfs vijandschap. Als een rechter smeergeld aanneemt, dan is zijn bestraffing de dood, hij die er aan voorbijgaat dat hem smeergeld is aangeboden is schuldig. Wat niet door iemand is toevertrouwd aan een ander, mag niet worden terugverlangd. Niemand mag zich het eigendom van een ander toe-eigenen. Hij die geld leent, mag geen woeker eisen, het is immers een lening. Deze, en veel meer van deze soort, zijn de regels die onze banden in de maatschappij versterken.

29. Het is ook de moeite waard te kijken naar de wetten van onze wetgever ten aanzien van onze contacten met buitenlanders, want het zal blijken dat hij de beste voorzieningen heeft getroffen. Enerzijds dat we onze eigen constitutie geen schade toebrengen, en anderzijds niet jaloers te zijn op welke vriendschap dan ook. Zo heeft onze wetgever vastgesteld, dat allen die deze wetten willen houden, en dat op de goede manier, uit respect voor werkelijke eenheid die niet slechts ons eigen volk betreft, maar met ieder die op dezelfde manier leeft, uit eigen vrije wil en zo God wil dienen, aan onze eenheid kan deelhebben.

30. Echter, er zijn een aantal andere dingen die onze wetgever bepaald heeft, die noodzakelijk zijn voor allen, zoals de voorziening van water en vuur, voedsel voor hen die dat nodig hebben, en geen doden langs de weg te laten liggen maar hen behoorlijk te begraven. Hij stelt ook dat we onze vijanden redelijk moeten behandelen, want hij staat niet toe hun land in vuur en vlam te zetten, en ook niet hun vruchtbomen te kappen, hij verbiedt zelfs hen te doden die verslagen zijn in de oorlog. Hij heeft ook voorzien in de tijdens de oorlog gevangen genomenen. Ze mogen niet mishandeld worden, en in het bijzonder de vrouw en van hen zijn beschermd, zo mogen niet gemolesteerd of onteerd worden. Inderdaad, hij heeft onderwezen zachtmoedig en bovenal menselijk te zijn, ons niet te gedragen als brute beesten, en hen te behandelen zoals we zelf zouden willen worden behandeld. Al wat daar strijdig aan is, is ons verboden. We mogen hen niet doden, noch hun dochters schade toebrengen, maar we zijn verplicht, zelfs in een vijandelijk land, menselijk te zijn en mogen niemand zomaar doden. Zo heeft onze wetgever ons onderwezen ten aanzien van ons gedrag, en zo worden ook onze kinderen onderwezen. Terwijl tegelijkertijd is bepaald dat hij die zich niet aan deze wetten houdt, gestraft zal worden en het recht op verdediging heeft verloren.

31. Het grootste deel van de overtredingen wordt met de dood bestraft, en als iemand schuldig is aan overspel, of het onteren van een maagd, of verboden seksueel contact met iemand van hetzelfde geslacht, dus het bedrijven van sodomie, of een poging daartoe, dan wordt de doodstraf uitgevoerd. Er is ook een wet voor slaven, waar niemand omheen kan. Verder, als iemand met de weegschaal bedriegt, of bedrieglijk koopt en verkoopt, als iemand steelt van een ander, of zich toe-eigent wat niet van hem is, dan wordt ook deze straf uitgevoerd. En wat betreft pogingen van onrechtvaardig gedrag naar de ouders, of oneerbiedigheid naar God, hoewel ze niet volbracht zijn, dan wordt de overtreder onmiddellijk gestraft. Echter, de beloning voor het leven volgen onze wetten bestaat niet uit zilver of goed. Men ontvangt geen lauwerkrans, het volbrengen van onze wetten is een beloning in zichzelf. En door de deugd van de profetische geest van onze wetgever, en van de krachtige waarborgen van God zelf, ontvangt hij de genade van God omdat hij Zijn wetten eerbiedigt. En zij die bereid zijn voor Hem te sterven, zullen worden opgewekt tot een beter leven dan zij op de aarde hebben gekend.

32. Inderdaad, zou het zo zijn dat het onbekend is dat ons volk zich vrijwillig aan deze wetten houdt, en onze bereidwilligheid niet manifest is, maar dat bijvoorbeeld iemand zou beweren deze wetten zelf geschreven te hebben, en deze aan de Grieken had voorgelezen, of zou hebben beweerd dat hij waar dan ook mensen heeft ontmoet met een gelijk concept van God, en lange tijd onze wetten zou hebben onderhouden, dan kan ik deze man slechts bewonderen, want hij heeft een voor mensen onmogelijke taak uitgevoerd. En hier wil ik niets zeggen van andere filosofen die welke taak dan ook hebben ondernomen enig iets over deze dingen te schrijven. Maar zelfs Plato, die zo

bewonderd wordt door de Grieken op grond van de diepgang van zijn daden en de kracht van zijn woorden, en die vaardigheden die hij had, meer dan andere filosofen, zegt dat het niet veilig is de ware concepten over God bekend te maken aan de onwetende massa. Toch kijken sommigen naar de verhandelingen van Plato als zouden het slechts ijdele woorden zijn, die niets met waarheid van doen hebben, en bewonderen zij Lycurgus als de hoofd-wetgever, en prijzen zij Sparta voor het zo lange tijd in standhouden van hun wetten. Hierdoor is wel komen vast te staan dat het een deugdzaam iets is zich aan wetten te houden. Maar laten zij dan ook de Lacedemoniërs bewonderen die gedurende 2.000 jaar hun wetten in stand hebben gehouden. en laat hen verder beseffen dat hoewel de Lacedemoniërs deze wetten exact schenen te houden, en van hun vrijheid genoten, ze toch grote veranderingen hebben meegemaakt en zij hun wetten bijna vergeten zijn, terwijl wij, Ook toen we onder vreemde overheersing leefden, onze wetten nooit hebben vergeten en altijd gehouden. We hebben onze wetten nooit verwaarloos d uit vadsigheid of luiheid. Als iemand erover wil nadenken, onze moeilijkheden zijn vele malen groter geweest dan die van de Lacedemoniërs, terwijl ze noch hun gronden ploegden noch handel dreven. Maar leefden in hun eigen steden, vrij van al dergelijke inspanningen, in het genot van overvloed, en slechts die activiteiten uitvoerden de bevorderlijk waren voor de verbetering van hun lichaam, en gebruik maakten van dienaren voor de noodzakelijkheden van hun leven, zelfs hun maaltijden werden door anderen bereid. En hun handelen had geen ander doel dan in staat zijn hen te overwinnen die oorlog tegen hen voerden.
Ik hoef niet toe te voegen, dat ze volledig in staat waren hun wetten te houden, want niet weinigen van hen, maar menigten, hebben al hun wetten genegeerd, en hebben zich daarmee overgeleverd aan hun vijanden.

33. Wat onszelf aangaat, ik waag aan ieder te zeggen dat niemand kan stellen dat meer dan een enkeling ooit onze wetten heeft verraden, en dan nog niet uit angst voor de dood zelf, maar onder druk van martelingen die men onderging. Ik denk dat zij die sommigen van ons overwonnen hebben met het uitvoeren van een dergelijke marteldood, en niet van wege hun haat nadat zij ons hadden onderworpen, maar eerder vanwege het verlangen iets verrassends te zien, namelijk te weten te komen of er iemand in staat zou zijn onder mantelingen van zware aard staande te kunnen blijven ten aanzien van zijn eigen wetten. Men hoeft zich niet te verwonderen over ons, als we met meer moed sterven voor onze wetten dan anderen, want anderen onderwerpen zich met meer moeite aan eenvoudiger zaken dan wij. Ik bedoel onder meer het werken met de handen, en we eten gematigd, we zijn tevreden met onze dagelijkse voedselbehoeften, en eten ook niet zomaar, of voor ons genoegen, of zien gemeenschap met onze vrouwen als het belangrijkste, of prachtig meubilair, of dagen zonder arbeid. Terwijl zij die zo graag het zwaard hanteren in de oorlog er niet aan moeten denken zich te onderwerpen aan gezonde leefregels. Maar wij, die gewend zijn aan wetten aangaande deze dingen onderworpen te zijn, ons ook kunnen onderwerpen aan de eisen van andere omstandigheden en onderwerpen.

34. Toch willen Lysimachiërs en de Molonen, en sommige andere schrijvers, onvaardige wijsgeren en misleiders van de jeugd als ze zijn, oneer over ons gooien als zouden we de gemeenste van alle mensen zijn. Nu heb ik er geen behoefte aan een volledig onderzoek te presenteren inzake de wetten van een ander volk, want de gewoonte van ons land is ons aan onze eigen wetten te houden, en niet beschuldigingen in te brengen tegen de wet van een ander. Onze wetgever heeft ons uitdrukkelijk verboden te lachen om de goden die worden aanbeden door andere volken. En dat

omdat zij de Naam van hun God dragen. Maar omdat onze antagonisten denken over ons heen te kunnen lopen met een vergelijking tussen hun godsdienst en de onze, is het niet mogelijk hierover stil te blijven. maar het is reeds gezegd door velen, die ook nog een grote reputatie genieten en zo zeer de Griekse wijsgeren na huppelen, en zo graag andere beroemde schrijvers beschuldigen, en ook de meeste wetgevers, vanwege hun concepten van godheden, dergelijken als dezen, dat het niet mag worden toegestaan aan hen te denken met zoveel gedachten, dat ze zijn verwekt door elkaar en dat in alle denkbare soorten. Ze onderscheidde hen ook in hun plaats en manier van leven, zoals ze verschillende diersoorten onderscheiden. Sommigen leven onder de aarde en sommigen in de zee, en de oudsten van hen allen zijn gebonden in de hel. En wat degenen aangaat die van hen de hemel als woonplaats gekregen hebben, ze hebben hen zelf een heerser gegeven, die omschreven wordt als een tiran.

35. En terecht hebben de meest wijze mannen gemeend dergelijke concepties verworpen dienen te worden, ze hebben ook gelachen om de verdeling tussen baardloze jonge goden en anderen die juist oud zijn, en wel baarden hebben, en dat sommigen handel drijven, dat de ene god een smid is, en een ander een wever, de ene god een oorlogsheld die tegen mensen vecht, en de ander een boogschutter en weer een ander een harpspeler, en behalve dat, dat er onderlinge twisten onder hen zijn, en dat ze soms tegen elkaar strijden, waarbij zij elkaar niet alleen slaan maar ook verwonden, waarover die goden dan klagen en ook pijnen lijden. Maar wat de grofste van al de belachelijkheden is, is dat men hen toedicht losbandig tot in het uiterste te zijn, en hun bewapening die niet anders dan een product van fantasie kan zijn, zeker als het gaat om mannelijke en vrouwelijke goden. Bovendien, de overste van al hun goden, en de eerste vader zelf, overziet de godinnen die hij heeft verleidt en bij wie hun kinderen verwekt heeft, en houdt het in zijn greep of verdrinkt ze in de zee. Hij is dus zo gebonden door het lot, dat hij zijn eigen nageslacht niet kan beschermen, noch hun dood kan verdragen onder tranen te vergieten. Wat een fijne omstandigheden zijn dat! En dat geldt ook voor de zaken die volgen. De ontucht is dus werkelijk zo overduidelijk in de hemel van die goden, dat sommigen van hen hebben bekend dat ze jaloers zijn op hen die dergelijke ontucht bedrijven en daarbij worden betrapt. En waarom zouden ze ook niet, als de oudste van hen. die hun koning is, en niet in staat is zich te beheersen in het beantwoorden van zijn lusten, en zijn echtgenote alleen in zijn slaapkamer wil ontmoeten? Voorts zouden sommige van de goden dienaren van mensen zijn, en zijn bouwers voor een beloning, of zij zijn herders, terwijl weer anderen niet anders dan misdadigers worden genoemd en in bronzen kettingen liggen. En welk nuchter persoon zou zich niet ergeren aan dergelijke verhalen en hen die dat hebben verzonnen bestraffen en de domheden veroordelen die zij voor waar aannemen? Zelfs hebben zij van andere goden schrikgoden gemaakt, en weer anderen kennen zij de grootste gemeenheden toe, zoals wreedheid en bedrog, en aan sommige anderen vuile hartstocht, in de natuur en vorm van een god, en hebben hele steden overgehaald aan de, wat zij noemen ‘betere goden’ offers te brengen. Op grond waarvan aan ze gedwongen werden deze goden als goed te zien en anderen slecht te noemen. En ze pogen die slechte goden mild te stemmen door geschenken en offers, omdat ze anders teveel ellende zouden beleven, tenzij men die goden afkoopt.

36. Daarom is een onderzoek naar het slechte gedrag van die goden gepast, maar niet minder naar de beschuldigingen die men uit tegen onze God. En werkelijk, ik veronderstel dat hun concept over God afkomstig is van goddeloze wetgevers en de gebrekkige kennis die zij van God en Zijn karakter hadden, zij konden het volk niet

meer uitleggen dan zij zelf begrepen, noch konden zij een politieke ordening samenstellen, maar hebben het weggelaten als een onbelangrijk gegeven, en gaf toestemming aan dichters om te introduceren zoals zij goed dachten, en die elementen van allerlei hartstocht in te voegen, en aan de redenaars politieke beschikkingen aan het volk op te leggen waarvan zij meenden dat die aanvaardbaar waren. Ook de schilders en beeldhouwers van Griekenland, hadden hierin grote macht en invloed, ieder van hen kon een vorm van een godheid maken, de een uit klei, de ander door een afbeelding daarvan. Maar die werklieden die zo vaak werden bewonderd, hadden ivoor en goud tot hun beschikking, als het materiaal voor hun nieuwe standbeelden, waarbij we niet mogen vergeten dat sommige tempels geheel verlaten zijn en andere tempel rijk versierd zijn met gouden reinigingsafbeeldingen. Naast dit, de goden die zo welvarend zijn geweest door de eer die aan hen gegeven werd, zijn nu zelf oud, terwijl ik over hen die na hen kwamen als een tweede generatie zo eervol mogelijk zal spreken al ik maar kan. Ook zijn er nieuwe goden geïntroduceerd, en nieuwe vormen van aanbidding, zoals we al hebben vastgesteld, die hun aanbidding hebben verloren, want hun tempels zijn vaak verlaten, en ook zijn er nieuwe gebouwd, geheel naar de menselijke genoegens, terwijl ze toch hun concept van een godheid onveranderlijk zouden moeten houden!

37. Maar deze Apollonius Molo was een dwaas en trots man. Echter, niets van wat ik heb gezegd is onbekend aan hen die een filosoof onder de Grieken zijn, noch waren ze onbekend met de inhoudsloze pretenties van hun voorbeelden over dergelijke onderwerpen, op grond waarvan ze hen, terecht, hebben veracht, maar nog steeds overeenstemming hadden met betrekking tot de concepties over God, want het was Plato die niet genegen was het aan dichters over te laten om te bepalen hoe en wat een god zou zijn, zelfs niet aan Homerus! Plato verzette zich tegen een god met een lauwerkrans op het hoofd en het uitgieten van olie, en dat zodat men met fabels niet het ware concept van God zij beïnvloeden. Neen, Plato heeft op dit punt onze wetgever gevolgd, en bepaald dat burgers wetten nodig hebben en die dan ook nauwgezet moeten volgen. Hij verordende ook dat men niet open mocht staan voor vreemde inmenging als dat uit kwam, en dat de gemeenschap zichzelf rein moest houden, en slechts eigen wetten diende te gehoorzamen. Apollonius Molo heeft met deze verordening op geen enkele manier rekening gehouden, hij produceerde slechts beschuldigingen tegen ons, omdat we niet wilden toegeven aan zijn concept over God, en geen gemeenschap willen hebben met hen die deze goden dienen.
Toch is deze methode niet nieuw voor ons, maar bij alle andere mensen, niet alleen onder de Grieken van lage afkomst, maar ook en niet minder onder de hooggeplaatsten. Bovendien, de Lacedemoniërs gingen verder op hun weg van het verdrijven van vreemdelingen, en stonden zelfs hun eigen volk niet toe naar het buitenland te reizen als die ervan verdacht werden het niet zou nauw te nemen met hun eigen wetten, en wellicht ooit, op welke manier dan ook, en oneer en schande zouden kunnen worden voor de Lacedemoniërs. Want ze gaven ook het voorrecht van burgerschap van hun stad niet aan vreemdelingen, noch gaven zij toestemming tot immigratie aan vreemdelingen, terwijl sommigen er van uitgaan dat hun instituties geen navolging verdienen.

38. Maar ik zal verder niets meer zeggen over de Lacedemoniërs. Wat de Atheners aangaat, die er trots op zijn dat hun stad toegankelijk is voor alle mensen, hun gedrag was bij Apollonius immers onbekend, terwijl ze hen die ook maar een enkel woord tegen de goden sprak straften, zonder enige genade, waarom hebben zij dat Socrates ter dood veroordeeld? Want hij heeft zijn stad niet aan de vijand verraden en ook was hij niet schuldig aan enige heiligschennis met betrekking tot hun tempels, maar het was

vanwege zijn stelling die hij ofwel in alle ernst of als gevolg van humor, dat een demon hem seinde wat hij niet mocht doen. Om deze reden werd hij veroordeeld tot het drinken van de gifbeker en doodde hij zichzelf. Zijn aanklagers klaag den erover dat hij de jeugd corrumpeerde, door het verachting voor de politieke instellingen bij te brengen, en zo werd Socrates, de burger van Athene, gestraft. Dan was er Anaxagoras, die, hoewel hij van Clazomente was, niet ver van veroordeling af was, omdat hij zei dat de zon, waarvan de Atheners dachten dat het ene god was, een bal van vuur noemde. Ze maakten ook een openbare afkondiging dat ze een talent zouden geven aan degene die Diagoras van Melos zou doden, omdat er gezegd werd dat hij hun geheimenissen belachelijk maakte. Ook Protagoras, van wie werd gedacht dat hij onwaarheden had geschreven over de goden van Athene, werd gegrepen en zou gedood zijn als hij niet op tijd had weten te vluchten. We hoeven ons niet te verbazen over de behandeling die deze beroemde mannen moesten ondergaan, als men zelfs geen vrouwen spaarde, want onlangs heeft men nog een priesteres gedood, omdat ze ervan werd beschuldigd het volk aan te zetten tot het aanbidden van vreemde goden, wat op grond van hun wetten verboden is, en waarop de doodstraf staat. En dit was de gelukkige regering en regeling van zaken in Athene!
Nu wat de Scythen aangaat, zij vonden er een genoegen in een mens te doden, en het is lastig het verschil te vinden tussen hen en brute beesten, maar toch meenden zij dat hun inzettingen voldoende redelijk waren om die te gehoorzamen. Ze doodden Anacharsis, de man die zeer bewonderd werd onder de Grieken om zijn wijsheid, toen hij na een reis terugkeerde scheen het hen dat hij de Griekse gewoonten had afgezworen, en ook onder de Perzen werd op deze manier veel gestraft voor vergelijkbare redenen. En om er zeker van te zijn dat Apollonius instemde met de wetgeving van de Perzen en die zelfs bewonderde, omdat de Grieken voordeel hadden van hun moed, hadden zij ongeveer dezelfde opvattingen over godheden. Echter, Apollonius heeft bijna alle Perzische instellingen overgenomen, zelfs de toestemming vrouwen van andere mannen te onteren, en het castreren van eigen zonen. Nu is dat bij ons een zwaar misdrijf, zo behandelen wij zelfs geen dieren, we zijn ook niet bang voor onze heersers en hebben eer geen behoefte aan hetgeen andere volken eerzaam achten, na te hollen, als dat ons kan wegtrekken van onze eigen wet, en ook gebruiken we onze moed niet om een oorlog te beginnen vanwege geldelijk gewin, of stijging van materiële welvaart, maar alleen voor het houden van onze wetten, met geduld dragen we onze verliezen als je dat ook ons wil dwingen onze wetten te breken, pas dan is het dat we oorlog voeren, hoewel het buiten onze bekwaamheden ligt naar oorlog te streven, maar dragen grootste rampen met vasthoudendheid als dat nodig is. En inderdaad, welke reden kan er zijn waardoor we de wetten van een ander land zouden willen overnemen, als die niet eens gehoorzaamd worden door hun eigen wetgevers? En waarom overwegen de Lacedemoniërs zelf niet van instelling te veranderen, een andere regering te wensen, al was het maar vanwege de minachting voor de eerbaarheid van het huwelijk? En waarom hebben de Eleanen en Thebanen die onnatuurlijk en brute lust afgeschaft die maakt dat mannen met mannen lusten uitvoeren? Want ze zijn niet bereid ook maar het kleinste teken van inkeer te tonen, en houden vast aan hun verderfelijke praktijken. Neen, men is zelfs zo ver gegaan dergelijke zaken bij wet te regelen, en deze wetgeving heeft een zo grote kracht ontvangen dat men sodomie tot godheid heeft verheven. Nog even en men zou, net als de goden, met een eigen zuster kunnen huwen! Dit is wat de Grieken aanvoeren als verklaring voor hun absurde en onnatuurlijke gedrag.

39. Ik laat na te spreken over straffen en hoeveel manieren de wetgevers hebben verzonnen om straf te ontkomen door toestemming te geven voor het opleggen van een

geldboete in geval van ontucht, en het onteren van een maagd, wordt al helemaal niet bestraft als men haar huwt en vervolgens de feiten ontkent. Verder wordt er veel moeite gedaan voor de studie van hoe de wetten te overtreden onder kans op straf te lopen. Maar geen van deze dingen is bij ons toegestaan, want hoewel we beroofd zijn van onze welvaart, van onze stad, en van andere andere zaken die we hadden, onze wet is onsterfelijk, en geen Jood zal naar een ander land reizen en het respect voor de wet verliezen. Als, daarom, dit de basis houding van ons is ten aanzien van onze wetten, laten onze vijanden dan tenminste toegeven dat wij onze wetten de meest uitnemende achten, en als men nog steeds denkt dat, hoewel we zo sterk aan onze wetten vasthouden, het slechte wetten zijn, welke straf verdienen dan zij die zich niet aan hun wetten houden als die beter zijn dan de onze? Ik zou daarom willen zeggen dat onze wetten iedere toets kunnen doorstaan, zij zijn de beste, want zij komen van de enige en waarachtige God, de God van Israël. Bovendien, welke wet heeft zo de tijd doorstaan als de onze?

40. We hebben al aangetoond dat onze wetten altijd al de bewondering hadden en aandacht trokken van velen, ook van Griekse wijsgeren, die hoewel in schijn de wetten van hun eigen land hielden, in hun handelen en denken onze wetgever volgden, en daardoor de men adviseerden sober te leven en vooral in liefde met elkaar. Verder, de massa van de mensheid zelf heeft lang tijd de neiging gehad onze godsdienst te volgen, want er is geen enkele Griekse stad, en ook geen Barbaarse, of van welk volk dan ook, of nu onze gewoonte de 7de dag te rusten er wel of niet was gekomen, en of we nu wel of geen lampen zouden ontsteken, dat niet heeft overwogen onze voedselwetgeving over te nemen, en met elkaar in vrede te leven, en de menslievende verdeling van onze goederen, en ons geduld in het handelen, en onze vastberadenheid ook in tijden van tegenspoed, ook vanwege onze wetten, en, wat het meest opvallend is, onze wet heeft geen schuld aan de ellende die wij nu beleven, maar wordt onze wet door God in stand gehouden, en zo heeft onze wet de eeuwen doorstaan. Zodat als men even naar het eigen land kijkt, en naar zijn eigen gezin, zal hij niet anders dan kunnen instemmen met mijn woorden. Het is daarom niet meer dan terecht, ofwel de gehele mensheid te veroordelen vanwege de neiging naar kwaad en wellust, en als ze zo verlangend zijn naar wetten die hen toestaan te doen wat zij willen, eerder dan wetten te volgen die hen leren hun gedrag te verbeteren, ofwel onze beschuldigers niet-ontvankelijk te verklaren. Wij zijn niet schuldig aan enig kwaad jegens hen, als we onze wetgever eren, en geloven dat hij, door zijn profetisch gezag, over God heeft onderwezen. Want hoewel we zelf de uitnemendheid van onze wetten wellicht niet geheel kunnen bevatten, toch zijn er velen die ze willen onderhouden, en ons daarmee rechtvaardigen in ons respect voor onze wetten.

41. Maar wat betreft de diverse politieke wetten waardoor wij geregeerd worden, die heb ik nauwkeurig besproken in mijn boek Oudheden, en zal ze slechts indien nodig of wenselijk, noemen, zonder ook maar een poging te willen doen de wet van een ander volk te berispen, of onze eigen wet overdreven te complimenteren, maar om hen te overtuigen dat alle tegen ons ingebrachte beschuldigingen onjuist zijn en alle grond missen. En ik denk dat ik nu mijn doel bereikt heb en gezegd heb wat ik wilde zeggen in dit boek. Want terwijl onze aanklagers hebben voorgegeven dat ons volk pas laat ontstaan is, heb ik aangetoond dat wij een zeer oud volk zijn, en heb zelfs getuigen opgevoerd, zoals oude schrijvers die ons in hun boeken hebben genoemd, terwijl anderen beweerden dat er geen documentatie over ons te vinden is in oude boeken. Bovendien hebben velen beweerd dat we van de Egyptenaren afkomstig zouden zijn,

terwijl ik heb bewezen dat we slechts in een deel van Egypte hebben gewoond, terwijl met leugens van ons vertelt, als zouden we vandaar verdreven zijn vanwege lichaamsgebreken, terwijl de waarheid is dat we uit eigen wil vertrokken zijn naar ons eigen land met sterke, gezonde lichamen. Deze aanklagers stellen dat onze wetgever een mislegde en bedrieger was, terwijl God al in oude tijden getuigenis heeft gegeven van zijn deugdzaam gedrag en karakter.

42. En wat de wet zelf aangaat, meer woorden zijn overbodig, want ze zijn zichtbaar in hun eigen karakter, en het is meer dan duidelijk dat zij Godvrezendheid onderwijzen en zeker geen losbandigheid. Zij onderwijzen de naaste niet te haten, maar moedigen het volk aan vrijwillig te delen wat men heeft, onze wetten zijn een vijand van onrechtvaardigheid, ze zorgen voor rechtschapenheid, zij verzetten zich tegen ijdelheid en luiheid, tegen een overdreven leefstijl, tegen verkwisting, en instrueren een mens te werken, en verbieden hem roof om zijn bezit te vermeerderen, maar zijn moed te gebruiken om zich aan de wet te houden. Wetten die een onontkoombare straf bepalen voor overtreders, die niet letten op welsprekendheid, maar op actie. Op grond waarvan ik het waag te zeggen dat wij onderwijzers der mensheid zijn geworden in een groot aantal onderwerpen. Bovendien, wat is er verkeerd aan edelmoedigheid en Godvrezendheid? Wat is meer terecht dan zich te onderwerping een wetten? En wat is meer ten voordele van het algemeen welzijn dan liefde? Terwijl we in alle dingen meer dan tevreden en gelukkig zijn met de heerschappij van God!
Moge dit boek en wat daarin staat u verheldering brengen, Epaphroditus, u die zoveel liefde voor de waarheid hebt, en met zoveel verlangen wilden weten van ons volk en onze God.

DE VERHANDELING AAN DE GRIEKEN AANGAANDE HADES.

1. Nu wat betreft Hades, waar de zielen van de goeden gezien worden, en de rechtvaardig en zich verheugen en de onrechtvaardigen gevangen zitten, moet er een en ander over worden gezegd. Hades is plaats in de wereld die niet regelmatig is, een onderaards gebied, waar het licht van deze wereld niet schijnt, vandaar dat er een voortdurende duisternis is. Dit gebied is toegewezen om zielen gevangen te houden, waar engelen zijn benoemd als bewaarders over hen, en die straffen toepassen in verhouding tot de zonde die ieder begaan heeft.

2. In dit is een bepaalde plaats die apart wordt gehouden, een meer van ondoofbaar vuur, waarin -naar wij geloven- totnogtoe niemand gegooid is, maar die bereid is voor een bepaalde dag door God, Waarop een rechtvaardig oordeel zal worden uitgesproken over alle mensen, over de zondaren, over hen die God ongehoorzaam zijn geweest, eer hebben gegeven aan afgoden die niet anders zijn dan ijdele producten van mensenhanden, en daarvan goden hebben gemaakt. Zij zullen worden veroordeeld tot een eeuwige straf, maar de rechtvaardigen zullen een onvergankelijk en nooit voorbijgaand koninkrijk verkrijgen. Deze zijn ook beperkt tot Hades, maar niet in de dezelfde plaats waar de onrechtvaardigen zijn vastgehouden.

3. Want daar is een lager deel in dit gebied, en aan de poort daarvan staat een aartsengel met een leger, en door deze poort gaan de zielen over wie deze engelen benoemd zijn. Zij gaan niet allen dezelfde weg, maar de rechtvaardigen gaan naar de rechterkant, onder begeleiding van gezangen die gezongen worden door engelen die benoemd zijn

over die plaats, naar een gebied van licht dat er is vanaf het begin van de wereld. Zij hebben geen beperkingen. Maar genieten eeuwig van de goede dingen die zij zien, en verheugen zich in de verwachting van nieuwe vreugden die over hen zullen komen en voorbij het voorstellingsvermogen van de mens zijn. Die plaats kent geen ellende, geen brandende hitte, geen stekende kou, en ook zijn er geen doornen daar, maar de gezichten van rechtvaardigen die altijd naar elkaar lachten terwijl zij wachten op de rust van de eeuwige hemelen die na deze tijd zal komen. Deze plaats noemen we de boezem van Abraham.

4. Maar wat de onrechtvaardigen betreft, ze worden met geweld gesleept naar de linkerkant door die engelen die straffen uitdelen, en worden niet met goede wil bejegend, maar als gevangenen voortgedreven door engelen die hen grimmig aankijken en hen steeds verder naar onder drijven. Nu, die engelen die zijn benoemd over de naar de hel weggesleepte zielen, die horen het voortdurende gekreun en trachten de stank van de hel vermijden Als zij dit gebeuren zien, wat een verschrikkelijk groot vuur is, dan worden zij verschrikt van de verwachting van het toekomst oordeel, en van de daaraan verbonden straffen. Maar niet slechts dit, want als zij de plaats zien van de Vaders en van de rechtvaardigen, is dat op zich al een straf want tussen hen is en grote en diepe chaos, en de rechtvaardigen hebben medelijden met hen, en de onrechtvaardigen kunnen deze kloof van chaos niet oversteken.

5. Dit is de verhandeling aangaande Hades, waarin de zielen van alle mensen worden vastgehouden, tot op de dag die door God bepaald is, waarop alle doden zullen opstaan, niet een ‘zielsverhuizing’ van het ene lichaam naar het andere, maar het doen opstaan van hun lichamen waarin de Grieken niet willen geloven. Maar leer te geloven, want als u gelooft dat de ziel geschapen is, en door God onsterfelijk is gemaakt, zoals de stelling van Plato is, weest dan niet ongelovig, maar geloof dat God in staat is de doden op te wekken, en lichamen tot leven te wekken die Hijzelf heeft geschapen. Want het kan nooit van God gezegd worden dat Hij het ene wel kan en het andere niet. We geloven daarom dat het lichaam al worden opgewekt, want al zou het vergaan zijn, het is niet vernietigd, de aarde heeft het overblijfsel ontvangen om het te bewaren, en het is als zaad vermengd met vruchtbare grond, maar op een krachtig geluid van de Schepper zullen zij opspringen en opgewekt worden, bekleed in een grote glorie.
We geloven dan ook niet ‘zo maar’ in de opstanding van de doden, want hoewel de lichamen enige tijd ontbonden zijn als gevolg van de zonde, bestaan zij wel en liggen in de aarde als in een pottenbakkersoven, Om opnieuw te worden gevormd, en op te staan, niet in een staat waarin zij voorheen waren, maar in een nieuw gevormd lichaam dat nooit meer zal vergaan. En aan ieder lichaam zal de eigen ziel worden hersteld. En als het bekleed is met dat lichaam, zal het geen onderwerping meer hebben aan ellende, maar rein in zichzelf zijn, het zal zich in een rein lichaam verheugen waarin het in deze wereld rechtvaardig gewandeld heeft, en zal in dat reine lichaam verder leven, in grote blijdschap. Maar wat de onrechtvaardigen betreft, zij zullen geen rein lichaam ontvangen, zij zullen niet bevrijd zijn van ziekten of ellende, en ook niet glorieus worden gemaakt, maar met dezelfde ziekten waarin ze zijn gestorven, en in het lichaam waarin zij in ongeloof hebben gewandeld, zullen zij worden geoordeeld.

6. Want alle mensen, de rechtvaardigen zowel als de onrechtvaardigen, zullen worden gebracht voor het Woord van God, want aan Hem heeft de Vader het oordeel in handen gegeven, en Hij, om de wil van Zijn Vader te vervullen, zal komen als Rechter, Hem noemen wij de Messias. Want Minos en Rhadamanthus zijn niet de rechters, zoals de

Grieken veronderstellen, maar Hij die God en de Vader heeft verheerlijkt. Van Hem zullen wij verder spreken voor hen die naar de waarheid zoeken. Deze persoon, die het rechtvaardig oordeel van de Vader over alle mensen uitvoert, heeft een oordeel bereid voor ieder overeenkomstig zijn handelen, en voor wiens rechterstoel ieder zal staan, mensen, engelen, demonen, allen. En zij zullen een stem laten horen en zeggen: Rechtvaardig is Uw oordeel, want U bent rechtvaardig voor alle partijen, en geeft rechtvaardig overeenkomstig ieder heeft gedaan, en geeft aan het die ongerechtigheid liefhebben een eeuwige straf. Tot dit behoort het niet uitdoofbaar vuur, en dat zonder einde, en vlammende wormen, die nooit zullen sterven, die het lichaam niet vernietigen, maar voor een nooit eindigen ellende en beproeving zorgen, en geen slaap geven aan hen, en niet toestaan dat zij rusten, de dood zal hen niet bevrijden van hun bestraffing, noch zullen gebeden van hun familie hen enig nu geven, want rechtvaardigen zullen zij niet langer zien, er zal aan de gestraften niet meer worden gedacht. Maar de rechtvaardigen zullen herinnerd worden door rechtvaardig handelen, waardoor zij het hemels Koninkrijk hebben verkregen. Een koninkrijk waarin geen slaap, geen ellende, geen vergankelijkheid, geen nacht of dag gemeten wordt in tijd. Geen zon een baan gaat door de hemel uit noodzaak, om de jaargetijden aan te geven, want de beste verlichting is het leven van de mens, geen maan zal afnemen of toenemen, of een variatie van seizoen aanduiden. Ook zal zij de aarde niet meer bevochtigen, er zal geen brandende zon meer zijn, geen ronddraaien meer om de polen, geen Orion opgaan, geen omzwervingen meer van ontelbare sterren. De aarde zal niet meer moeilijk begaanbaar zijn, en ook zal de poort van het paradijs niet meer onvindbaar zijn, noch zal er het brullen van de zee zijn, die de passagier in nood brengt, de zee zal makkelijk begaanbaar zijn en niet vervaagt worden door mist. De hemel zal niet meer onbewoonbaar zijn voor mensen, en het zal niet onmogelijk de wegen in de hemel te ontdekken. De aarde zal niet meer bewerkt worden, en de arbeid van mensen niet meer nodig hebben, maar zal zelf vruchten voortbrengen, en rijkelijk versierd zijn met haar vruchten. Er zullen geen wilde beesten zijn, en dierengebrul zal niet meer voorkomen, maar het aantal van de rechtvaardigen zal zich voortzetten, en nooit mislukken, samen met de rechtvaardige engelen, en geesten van God en met Zijn Woord. Als een koor van rechtvaardige mannen en vrouwen die nooit zullen verouderen, en voortleven in een onvergankelijke status, liederen zingend voor God, die hen dit geluk gegeven heeft, door middel van de instelling van een regelmatig leven. De gehele schepping zal een eeuwig lied zingen en Hem verheerlijken met een reine geest. Men zal niet meer beperkt zijn maar leven in vrijheid en vrijwillig gezang. Men zal lof zingen aan Hem, samen met engelen en allen die bevrijd zijn van banden.

7. En nu, als jullie niet-Joden overtuigd willen worden door deze argumenten, en afzien van jullie ijdele verbeelding van jullie stambomen, het verkrijgen van rijkdommen, en de tijd niet meer verdoen aan lege woorden en filosofie, waardoor denken zoveel vergissingen maakt, en als jullie het oor geven aan de geïnspireerde profeten, de woordvoerders van God, en brengers van Zijn Woord, en zullen geloven in God, dan zullen jullie deelhebbers zijn van deze dingen, en de goede dingen verkrijgen die zullen komen. Je zult opstijgen naar de hemel en naar het Koninkrijk dat daar is. Want wat God verborgen heeft in stilte zal dan worden geopenbaard. *Wat geen oog heeft gezien, geen oor heeft gehoord, noch opgekomen is in de harten van mensen, dat heeft God bereid voor hen die Hem liefhebben.*

8. *In de weg waarin Ik je zal vinden, zo zal Ik je oordelen*, wordt ons toegeroepen. En hij die eerst een deugdzaam leven heeft geleefd, maar aan het einde zich in ondeugd

heeft gestort, zijn daden zullen voortdurend voor hem staan, als ijdel en onnut. Het zal rampen over hem brengen. Wie dan ook goddeloos zal hebben geleefd en zich bekeert, die zal de gelegenheid hebben zijn slechte gewoonten van zich weg te doen, en na zijn berouw zijn gehele leven bewaken met grote zorg en geduld, om de ketting van onregelmatigheid te breken, want onze verandering kan niet zonde de genade van God bereikt worden, en ook niet zonder gebeden, of zonder de hulp van broeders en ons eigen oprecht berouw en constante waakzaamheid. Het is een goed ding om geheel niet te zondigen, en het is ook goed, nadat men heeft gezondigd, berouw te hebben, het is het beste om altijd gezond te leven, en nooit toe te geven aan opvliegendheid.
Aan God zij de glorie en heerschappij voor eeuwig en eeuwig, Amen.

De marteldood van Eleazar de priester en van een weduwvrouw met haar 7 zonen ten tijde van de Makkabeeën.

Inleiding.

Een vertoog om aan te wijzen dat de Reden over de driften heerst.

Nademaal ik ondernomen heb te tonen dat de Reden met de deugd en Godsvrucht vergezeld over de driften heerst, verzoek ik de aandacht van degenen die dit lezen. Want de stof verdient het, omdat het van groot belang voor ons is te weten dat de Reden ons wapenen verschaft om de gulzigheid en onkuisheid door matigheid, de ongerechtigheid en boosheid door gerechtigheid, en de lafhartigheid en de vrees door edelmoedigheid te overwinnen.
Maar mocht iemand te zeggen, indien de Reden over de hartstochten heerst, waarom maakt ze zich ook niet meesteres van de onkunde en de vergetelheid?
Dit is een onnozele vraag. Want het verstand kan de gebreken die het in zichzelf ontmoet niet te boven komen, hoewel het door de Reden de driften die tegen de matigheid, gerechtigheid en edelmoedigheid strijden, overwint. De Reden krijgt er de heerschappij niet over door ze te vernietigen maar door zich daarmee niet gelijkvormig te stellen.
Het zou mij licht vallen door verscheiden voorbeelden te tonen, dat het waarachtig is dat zij over de hartstochten heerst. Maar niets zal zoiets duidelijker kunnen aanwijzen dan de onoverwinnelijke standvastigheid waarmee Eleazar en de 7 broeders met hun vrome moeder, door een heldhaftige deugd hun leven tot verdediging van hun geloof overgaven; en door verachting der verschrikkelijkste pijnen tot de laatste snik toe getoond hebben, dat de *Reden van deugd en Godsvrucht vergezeld* over de hartstochten heerst.
Het zal mij dan genoeg zijn dat ik deze geschiedenis verhaal omdat de moed en het geduld van deze martelaren niet alleen de toeschouwers van hun straf maar zelfs de beulen tot verwondering hebben gestrekt; en zij door hun standvastigheid over de wreedheid van een verwoede vorst zegenpralende, door hun lijden de rust van hun Vaderland verworven hebben.

Maar ik moet mijn eerste rede hervatten, om aan Gods oneindige Wijsheid de behoorlijke eer te geven. Ons staat dan te onderzoeken:

- Of de Reden meesteres der hartstochten is;
- Wat die reden is;
- Wat de hartstochten zijn;
- Welk onderscheid er is tussen deze;
- En of de reden over haar samen heerst.

De Reden is niets anders dan een rechtmatig verstand, samengaande met een wijsheid die ons in ons gedrag en bedrijf tot een leidsvrouw dient. De wijsheid bestaat in een kennis van Goddelijke en menselijke zaken. Deze kennis geeft ons het verstand van onze Wet, leerde ons God te vrezen en onderwijst ons omtrent hetgeen nuttig is voor het algemene bestwil van de mensen.
De matigheid, gerechtigheid, voorzichtigheid en edelmoedigheid zijn de uitwerksels van deze wijsheid. Maar de voorzichtigheid gaat alle andere te boven en het is door haar dat de Reden over de hartstochten heerst.

Onder de hartstochten zijn er 2 die al de overigen in zich bevatten, namelijk vermaak en pijn. Hoewel zij tot het lichaam behoren echter zou dat geen gevoel daarvan hebben indien het niet was door zijn nauwe verbinding met de ziel, die eveneens haar vermaak en haar pijn heeft.
De andere hartstochten vergezellen deze twee: de begeerte gaat voor het vermaak en de blijdschap volgt erna. De vrees gaat voor de pijn en de droefheid komt achteraan. De gramschap is een drift die op vermaak en pijn beide zijn opzicht heeft, want ze sporen ons aan om hetgeen dat ons van enig vermaak berooft te vernietigen; en zij hitst ons op tegen hetgeen dat ons pijn veroorzaakt.
Wanneer de wellust tot een kwade aandrift overgaat dan veroorzaakt die aandrift verscheiden geestelijke en lichamelijke driften. De geest laat zich tot ijdelheid, gierigheid, nijd en hardnekkigheid vervoeren en het lichaam tot de overdaad van de mond.
Uit deze kwade planten komen vele afzetsels die de Reden als een verstandige hovenier verbeterd en besnoeid, zijnde de leidsvrouw van de deugden en de meesteres van de hartstochten.
Eerst beteugelt ze die welke tegen de matigheid aanlopen, daarna bestrijdt ze de kwade begeerlijkheden, zowel geestelijk als lichamelijk. En ze overwint de een zowel als de ander. Het is door haar dat we ons onthouden van iets te eten dat de Wet verbiedt en dat wij ons matigen in die dingen waarvan ze ons het gebruik toelaat, hoezeer het lichaam daartegen ook strijd. Want het is zeker dat haar ongeregelde bewegingen door de matigheid, die door de Reden ons behaaglijk wordt gemaakt, beteugeld worden.
Is het niet bewonderenswaardig dat deze Reden ook de macht heeft om de heftigste driften van het gemoed te boven te komen en de gloed door de liefde tot een schoonheid bevangen, te blussen? En nochtans kan men aan haar heerschappij niet twijfelen anders zou men Jozefs kuisheid niet zo prijzen, indien ze hem in de vurigste hitte van zijn jeugd de bekoorlijkheden van de wellust niet had doen overwinnen.
Doch de Reden overwint niet alleen de aangename driften maar ze zegepraalt ook over alle anderen. Hierom zegt de Wet: *gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch iets dat uws naasten's is.* Want omdat de Wet ons verbiedt te begeren, blijkt het dan niet dat ze machtig is om onze begeerlijkheden en driften die tegen de gerechtigheid strijden, te overwinnen? Anders, indien de Reden over de hartstochten niet zou heersen, hoe zouden zulke die tot gulzigheid genegen zijn, zich omtrent die ondeugd kunnen verbeteren? Hoe zouden zodanige die van nature gierig zijn kunnen besluiten om zonder woeker uit te lenen? Maar wanneer ze nadenken dat de Wet de woeker en alle andere ongeoorloofde winsten verbiedt, dan beteugelen ze door de Reden die geween zucht.
Zo mag men ook oordelen dat de Reden in andere zaken, welke de Wet beveelt over de driften heerst. Hoedanige eerbied wij ook onze ouderen toedragen, echter worden we door onze plicht om te gehoorzamen weerhouden dat wij iets wat hun zouden doen als het tegen de deugd strijd. Hoezeer wij onze vrouwen ook beminnen, wij laten niet na haar over haar fouten te berispten. Hoe lief wij onze kinderen ook hebben, wij worden daardoor niet verhinderd en over hun misdaden te straffen. Hoe groot onze genegenheid ook jegens onze vrienden is, wij zullen daar niet laten hen te bestraffen als ze kwaad doen. En wat nog veel zwaarder is, wij wreken ons niet op onze vijanden en wij houwen hun vruchtbomen niet af. En indien wij iets vinden dat ze verloren hebben, geven we het hen terug. En wij weigeren hen onze bijstand niet in de nood als bijvoorbeeld enige beesten die hen toebehoren weer op te helpen als ze ergens in gevallen zijn.
De Reden overwint zelfs nog geweldiger driften, zoals staatsrecht, verwaandheid, afgunst en haat. Vandaar was het dat onze vader Jakob die in goeddadigheid en wijsheid zo uitmuntte zijn zonen Simeon en Levi scherp bestrafte over de moord die ze onder de

volken in hun midden hadden aangericht. Hij zei: *vervloekt zij uw toorn en verbolgenheid waardoor gij u hebt laten vervoeren.* Want hoe zou hij zo kunnen spreken indien de reden in zijn gemoed te overhand niet had op het verdriet hem door de schande die zijn dochter was aangedaan?
Toen God in het scheppen van de mens hem een vrije wil gaf en hem met verscheiden hartstochten omringde, indien de Reden meesteres van de hartstochten is waarom is ze het ook niet van de onkunde en vergeetachtigheid?
Immers is dit een spoorloze vraag omdat het duidelijk blijkt dat het verstand waardoor onze reden gevormd wordt geen overwinnaar kan zijn gelijk ik gezegd heb van zichzelf maar alleen van de driften. Wij kunnen kwade neigingen hebben maar de Reden geeft ons kracht om die te boven te komen. Het kan niet anders wezen of wij moeten begeerten hebben, maar de Reden kan ons beletten die op te volgen. Het kan ook wel de zijnen dat wij door gramschap bewogen worden maar de Reden kan ons weerhouden dat wij er ons niet door laten vervoeren. Wij kunnen ons van onze hartstochten niet ontdoen. Maar de Reden kan ze weerstaan.
David geeft ons daarvan een voortreffelijk voorbeeld. Nadat hij zijn vijanden de ganse dag nagejaagd en een grote menigte gedood had, kwam hij 's avonds vermoeid en met een geweldige dorst bevangen weer in zijn tent. Al de zijnen haastten zich aan het eten. Maar hoe dorstig hij ook was echter wilde hij niet drinken, hoewel het aan geen bronnen ontbrak; omdat hij besloten had zijn dorst niet te lessen dan met water uit een zekere put, waarvan de vijanden nog meester waren. Drie van de dapperste mannen die hem altoos vergezeld hadden, ziende zijn ongemak en zijn lust, namen hun geweer en een vat en gingen dwars door de verschansingen en het leger der vijanden heen zonder dat de wacht het gewaar werd. Ze kwamen bij de put waar ze water schepten en het tot de koning brachten. Hoewel deze vorst van dorst bijna versmachtte, echter oordeelde hij dat hij zonder ongodvruchtigheid zodanig water niet kon drinken, omdat hij het aanmerkte als van bloed. Omdat dezen die het hem aanboden hun leven daarvoor in gevaar hadden gesteld. Hij weerstond dan zijn begeerte door de Reden en goot het water uit en offerde het Gode op.
Dus ziet men dat er geen driften zijn die de Reden niet kan beteugelen, geen drank die ze niet kan blussen, geen pijn die ze niet machtig is te overwinnen en eindelijk geen strijd van hartstochten welke ze niet weet te boven te komen.

1e hoofdstuk.

Simon, hoewel een Jood was de oorzaak dat Seleukus Nicanor, koning van Azië, Apolonius landvoogd van Syrië en Fenicië erheen zond om de schatten uit de tempel van Jeruzalem te halen. Enige engelen verschijnen Apolonius waardoor hij halfdood neervalt maar wordt op het gebed der priesters hersteld. Antióchus volgt zijn vader Seleukus in het rijk op en stelt Jason een goddeloos mens, tot hogepriester aan en gebruikt hem om de Joden tot het verlaten van hun godsdienst te dwingen.

Ik zal nu bewijzende gaan bijbrengen om te tonen welke macht de Reden over de zinnen heeft.
Onze voorouders genoten een geruste vrede en hun wijze van bestuur en Godsvrucht brachten hem in zulk een achting bij Seleukus Nicanor, koning van Azië, dat hij hen toestond net zoveel geld als ze zelf wilden te verzamelen om dit voor de dienst Gods te gebruiken. Om daar enige kwaadaardige mensen die in beroeringen hun vermaak vonden, veroorzaakten hen veel onheil.

Zeker Simon een verrader van zijn vaderland, nadat hij Ozias de hogepriester veel leed had aangedaan, hoewel tevergeefs omdat deze een vroom man was op diens gedrag niets te zeggen viel, ging naar Apolonius, landvoogd van Syrië en Fenicië en zij tot hem: dat hij uit een ever voor 's Konings dienst zich verplicht achtte om hem bekend te maken dat er in de schatkist van de tempel te Jeruzalem een grote menigte geld bevond. Hetwelk de koning met recht naar zich toe mocht nemen.
Apolonius deze Simon daarover geprezen hebbend, gaf er aan Seleukus bericht van en ontving opdracht van hem om met Simon heen te gaan en die schatten daaruit weg te nemen. Hij ging tegelijk met een grote machten laat Jeruzalem. En de Joden om hem van zijn onbillijkheid en voornemen af te wenden hielden hem voor dat men zonder goddeloosheid te begaan, de tempel niet kon beroven van hetgeen Gode was toegewijd. Maar Apolonius is zonder naar hun redenen te luisteren trad met dreigementen en met zijn krijgsvolk vergezeld in de tempel om die te plunderen. De priesters met hun vrouwen en kinderen namen toen hun toevlucht tot God om met vurige gebeden van Hem te verzoeken dat Hij die heilige plaats waarin Hij aangebeden werd, tegen deze ontheiligers die Zijn macht durfden verachten, beschermen wilde.
Terstond zag Apolonius Engelen in de gedaante van ruiters uit den hemel neerdalen met zulke blinkende wapenen dat hij van schrik halfdood neerviel. Hij bad daarna de priesters met tranen dat ze God voor hem wilden bidden teneinde deze vreselijke uitvoerders van Zijn wil van hem weggeweken. Onias door zijn smekingen bewogen en beducht dat indien hij stierf Seleukus denken mocht dat er de Joden de oorzaak van waren, bad voor hem. God verhoorde zijn bede en Apolonius deed aan de koning zijn meester, een verslag van hetgeen hem overkomen was.
Seleukus gestorven zijnde werd van zijn zoon Antiochus in 't rijk opgevolgd. Deze was een trots en wreed vorst, die Onias het hogepriesterlijk ambt ontnamen en het aan zijn broeder Jason gaf mits dat die jaarlijks 3660 talenten aan hem betalen zou.
Maar Jason een goddeloos mens was niet zodra tot deze waardigheid verheven of hij wendde het volk van de dienst van God af en bewoog het door zijn voorbeeld om allerlei gruwelen en misdaden te begaan. Het was hem niet genoeg dat hij te Jeruzalem plaatsen voor onheilige oefeningen aanlegde, maar hij stootte de gehele orde van de tempel omver.
Doch God, zulke goddeloosheden niet ongestraft laten, bediende zich van Antiochus zelf om deze booswicht de uitwerkingen van Zijn gramschap te doen voelen. Deze vorst verstaan hebbend dat, toen hij Ptolomeús koning van Egypte beoorloogde, die van Jeruzalem op het gerucht van zijn dood zich verblijd getoond had, kwam met zijn heerleger aantrekken, plunderde de stat en beval dat allen die in hun vaderlijke godsdienst bleven volharden met de dood zouden gestraft worden. Zijn woede ging nog verder. Want ziende dat zijn bevelen noch dreigementen de Joden tot het verlaten van hun Wetten niet konden bewegen, ja dat er ook vrouwen waren die nadat zij hun kinderen hadden doen besnijden zich met hen van bovenaf neer wierpen, willende liever het leven dan de ziel verliezen, besloot hij hen door zware pijnigingen tot het verloochenen van hun Godsdienst te dwingen.

2. Hoofdstuk

De marteldood van de priester Eleazar.

Om dit tirannisch besluit uit te voeren begaf deze wrede vorst zich op een hoogte, vergezeld van zijn voornaamste hovelingen en al zijn krijgsvolk. Hij deed de Joden samenkomen en beval hem het vlees van de zwijnen welke hij aan zijn afgoden geofferd had te eten op straffe van het martelrad te sterven indien ze weigerden om hem te gehoorzamen.
Eleazar was een van deze die voor hem gebracht waren, zijnde van priesterlijk geslacht goed onderwezen in onze Wetten en plechtigheden, eerwaardige door zijn ouderdom en bij iedereen bekend door zijn uitmuntende deugd.
Antiochus hem ziende zeide tot hem:
Wacht niet totdat de pijnigingen u dwingen te doen hetgeen ik u beveel, maar behoud uw leven door mij te gehoorzamen. Het medelijden dat ik met uw ouderdom heb, ziende dat gij nog niet van de dwaling van uw valse godsdienst afgekomen bent, doet mij u deze raad geven. Want is het niet buitensporig van een spijze die goed is een afgrijzen te hebben, niet alleen door bijgeloof de gunst die de natuur u bewijst te versmaden maar mij ook te verachten en zo moedwillig in de straf te lopen? Laat u niet langer door zo'n ijdele wijsheid bedriegen. Gehoorzaam mijn bevel en geef mijn gelegenheid om u mijn goedheid te betonen. Indien gij daardoor tegen uw Wet zou overtreden zal dat u vergeven worden, indien ze zo billik is als gij geloofd; omdat het niet vrijwillig is, maar door geweld dat u zo doet.

Antiochus dit gesproken hebbende en aan Eleazar verlof om te antwoorden gegeven hebbend, ving alzo aan:
Nademaal ik o koning van de waarheid van mijn godsdienst verzekerd ben, zijn geen geweld of pijnigingen machtig mij die te doen overtreden. Gij acht dat ze vol dwalingen is; ik daarentegen geloof vast dat ze heilig en Goddelijk is. Hoe zou ik haar dan kunnen verlaten? Gij moet u niet inbeelden dat het een geringe zonde is spijze te eten die bij ons voor onrein wordt gehouden. Men moet geen onderscheid maken tussen grote en kleine zaken wanneer ze beide verboden zijn. Omdat de Wet zowel veracht wordt in het niet onderhouden van de enige, alsook van de andere. Gij merkt die wijsheid die wij zo hoog achten, als een dwaasheid aan. Nochtans is zij het die ons aanleiding geeft om de matigheid te omhelzen, de gerechtigheid te beminnen, de wellust te versmaden en door een edelmoedig voornemen om God te behagen onze driften zo te overwinnen dat wij met vreugde alle pijnen doorstaan om Hem die getrouwheid te betonen welken wij Hem als de Enige, eeuwige en almachtige God verschuldigd zijn. Hoe kunnen wij dan zulke spijze eten waarvan wij geloven dat ze onrein zijn omdat Hij die verboden heeft? En omdat ook Zijn wil onze opperste Wet is, wij de neigingen van de natuur, als ze tegen Het strijden, niet behoren na te volgen? Hij laat ons toe te eten hetgeen Hij weet dat geschikt voor ons is. En Hij verbiedt ons hetgeen Hij schadelijk voor ons kent. Men kan zonder een onbillijk geweld ons niet dwingen Hem ongehoorzaam te zijn.
Laak dan o koning mijn gedrag zoveel als u weet, ik zal daarom niet laten de Wetten die God aan onze voorouders heeft gegeven waar te nemen en mijn eed onverbrekelijk te houden. Al was 't dat ge mij de ogen uitrukte of mijn ingewand uitscheurde echter zal mijn bejaardheid mij niet hinderlijk zijn in de plicht die ik Gode schuldig ben. Maar ik zal er mij zowel van kwijten als iemand die nog jong en sterk is, zou kunnen doen. Vervaardig dan vrij uw raderen en steek uw vuren aan en u zult zien of mijn hoge ouderdom mij iets kan doen begaan tegen hetgeen onze vaders altijd zo heiliglijk

hebben onderhouden. Nooit zal ik die heilige Wetten in welke ik onderwezen ben ongehoorzaam zijn. Nooit zal ik die onthouding welke mijn gemoed rein en mijn lichaam kruis maakt, verlaten. Nooit zal ik mij schamen dit besluit waardoor mijn hart versterkt wordt, genomen te hebben. Nooit zal ik laten het eerwaardige priesterdom dat de kennis en het verstand der Wet geeft, te eren. Zo zal ik bij onze vaderen in de hemel komen omdat ik de pijn waardoor men mij poogt te verschrikken tot de dood toe verachten zal.

Nadat Eleazar aldus geantwoord had, werd hij door de krijgslieden van Antiochus ontkleed, vastgebonden en met gesels geslagen. Een heraut riep hem ondertussen toe dat hij het bevel van de koning moest gehoorzamen. Maar hoewel het bloed overal langs zijn lichaam droop en dat zijn beenderen zich bloot vertoonden, echter bleef zijn standvastigheid onwankelbaar en hij hield zich zo stil alsof hij in een diepe slaap lag. Hij sloeg alleen zijn ogen naar de hemel op. En zijn lichaam niet langer het geweld der pijnen kunnen we uitstaan, viel hij op de grond neer zonder dat zijn gemoed bezweek. Een van de wrede soldaten trapte hem op zijn buik om hem te doen opstaan. Maar deze vrome grijsaard verachte al het lijden dat men hem aandeed. Hij bleef door zijn standvastigheid overwinnaar van de wreedheid van deze boze mensen. En dwong hen zich over zijn onbezweken moed te verwonderen.
Zijn hoge ouderdom verwekte medelijden in degenen die bij de koning stonden. Sommigen riepen: welke onbedachtzaamheid vervoert u om zoveel pijn te lijden die u wel zou kunnen ontgaan? Je behoeft om u daarvan te bevrijden niet anders te doen dan van het vlees te proeven dat men u aanbiedt.

Deze dienstknecht van God die onder al deze terreinen stilgezwegen had begon toen te spreken: Ik zou onwaardig zijn van Abrahams afkomst te wezen, indien ik die kwade raad welke gij mij geeft zou opvolgen. Want, zou het geen dwaasheid zijn tot zolang toe in de liefde der waarheid geleefd en al mijn roem in het onderhouden van onze wetten gesteld te hebben, om nu in mijn ouderdom daarvan af te wijken door het eten van een spijs die ik zonder een gruwel te begaan niet proeven kan? God verhoede dat ik de verlenging van die korte tijd die mij nog overschiet te leven, met het bedrijven van zo grote misdaad zou kopen en door zo'n lafhartigheid mij ten spot van al de wereld stellen zal.
Wanneer men, na alles gedaan te hebben wat men kon om deze oude man te doen wankelen, gewaar werd dat zijn standvastigheid onwrikbaar was, wierp men hem in het vuur. Men neep hem met tangen en men stak hem iets dat een onverdraaglijke stank houdt, in zijn neusgaten. Toen het vuur hem tot op het been toe verteerd had en hij op punt stond de geest te geven, sprak hij dit gebed uit tot God: *Heere, op Wie ik al de hoop van mijn heil stel en Die aanschouwt wat ik lijd, Gij weet dat ik deze pijnen nergens andersom uitsta opdat ik niet tegen Uw Wet zondige. Ontferm U over Uw volk. Laat het U genoeg zijn dat Gij Uw gerechtigheid op mij oefent. Reinig het volk door mijn bloed en behoudt alle anderen in het leven door het mijne weg te nemen.*

Na het uitboezemen van deze woorden gaf deze vrome man de geest. Hij toonde zo, dat het waar is hetgeen wij gezegd hebben, dat de Reden over de hartstochten heerst. Want indien ze daardoor overwonnen zou zijn, hoe zou deze moedige grijsaard zoveel pijn hebben kunnen uitstaan? Men moet dan bekennen dat het de Reden is, die ons bekwaam maakt om de pijn te verachten en over de wellust te zegepralen.
In het midden van de storm die door de dreigementen van deze tiran en de wreedheid van zoveel pijnigingen in de zinnen van deze uitmuntende martelaar verwekt werd heeft

zijn Reden als een braaf stuurman het roer steeds zo vast dat de woedende zeeën en golven haar niet uit haar streek (kompas) konden drijven. Zodat ze het schip behouden in de haven der heerlijke Onsterfelijkheid bestuurde.
Deze onbezweken kracht der Reden kan ook vergeleken worden bij een vesting die door haar weerstand overwinnaar blijft van al de aanvallen en stormtuigen welke een groot koning tevergeefs gebruikt om er zich meester van te maken.
O gelukkige grijsaard, die waarlijk de eer van het priesterdom waardig is! Uw lippen hebt gij niet bezoedeld door deze verfoeilijke spijs die men zonder ongodvruchtigheid niet kan eten. O ware onderhouden van de Wet! O gemoed vervuld met deze hemelse wijsheid die niet verkregen wordt dan door een gedurige overdenking van Gods Woord. Zo is het, dat die tot de werken ten dienste van het altaar geroepen zijn, een getuigenis van hun geloof door het vergieten van hun bloed behoren te geven. En zo is het, dat zij tot de dood toe voorstander daarvan behoren te strijden!
Gij leert ons door uw standvastigheid alles te leiden om diezelfde glorie te verdienen. Niets is machtig om uw heiligheid te doen wankelen. Gij bekrachtigd door uw daden de waarheid van de woorden welke de Goddelijke wijsheid u heeft ingeblazen. Doorluchtige grijsaard, gij zijt boven de vreselijkste pijnen gestegen; en het vuur hoe machtig het ook is, heeft voor u moeten zwichten.
Evenals Aäron lopend met het wierookvat in de hand, de engel stuitte die gereed stond om al het volk te verdelgen, zo heeft ook deze nazaat van die hogepriester hoewel in het midden der vlammen zijn gevoelens niet veranderd. Zijn ouderdom heeft zijn wakkerheid niet verminderd. Toen al zijn vlees verteerd was en al zijn zenuwen bloot lagen hief hij zich op door zijn gedachten aan zijn hemels Vaderland.
En o doorluchtige ouderdom! O eerwaarde grijze haren! O leven geheel doorgebracht in een getrouwe onderhouding van de Wet des Heeren, wat zijt ge gelukkig dat u tot de laatste snik toe al de aardse rampen zo edelmoedig heeft veracht en door uw dood de zuiverheid van uw geloof betoond hebt!

3. Hoofdstuk.

De moeder met haar 7 zonen wordt voor Antióchus gebracht. Hij wordt bewogen door het zien van deze 7 broers, allen zo wél gemaakt van lijf en leden. Hij doet al wat hij kan om hen tot het eten van varkensvlees te overreden. Tot welk doel hij al het pijnigingswerktuig laat aanbrengen om hen beangst te maken. Hun bijzondere moedigheid.

Maar om nog beter te tonen dat het waar is dat een redenering vol van Godsvrucht over de hartstochten heerst, zal ik hier het voorbeeld van enige jongelingen vertellen die door de Reden overwinnaars werden van de grootste pijnen welke de aller-wreedste woede kan uitvinden.
Antióchus vervoert van toorn op het zien dat een oud man over zijn wreedheid zegevierde beval dat men hem enkele andere Joden zou brengen met voornemen om hen in vrijheid te stellen indien ze zwijnenvlees aten en hen te doen sterven indien ze het weigerden.
Men bracht dan voor hem een vrouw, eerwaardig door haar geslacht en door haar ouderdom, met haar 7 zonen; allen zó schoon en fraai van lichaam dat hij erover versteld stond. Hij beval hen te naderen en sprak tot hen:
Ik zie niet alleen met vermaak maar ik verwonder mij daarover dat gij zo groot getal van broeders zijt en allen zo wel gemaakt. Daarom raad ik ulieden, ja ik bid u, dat ge de dwaasheid dergenen niet navolgt die door onvoorzichtigheid in hun verderf lopen. Treedt tot mijn gevoelens over en maakt u mijn genegenheid waardig. Ik ben niet

minder geneigd om goed te doen aan die welke mij gehoorzamen dan streng te straffen zodanige die mij durven tegenspreken. Verlaat u op mijn woord en ge zult er de uitwerking van zien. Verloochend het bijgeloof van uw vaderen; eet zulke spijs als de Grieken eten en behoudt zo uw leven en jeugd door wijs overleg. Aan de andere kant, indien gij deze Wet welker vijand ik mij verklaard hebt, niet verlaat, dan zal ik u allen doen sterven hoewel uw jonge jaren en uw schoonheid mij tot medelijden bewegen. Maar bedenk er goed op: gij moet óf mij gehoorzamen óf door pijnigingen het leven verliezen.

Nadat hij zo gesproken had, beval hij al het pijnigingswerktuig te halen om daardoor deze 7 broeders met schrik te bevangen en hen zo tot zijn wil te bewegen. Daarop werden er raderen, ketels, roosters, ijzeren krabbers, tangen, blaasbalgen en alle andere werktuigen van wreedheid daar men voor ijzen moet, tevoorschijn gebracht.
Nu liet de vorst zich alzo horen: siddert en beeft vrij jongelingen. Indien gij bang zijt iets te doen wat tegen uw godsdienst strijd, wie zal u kunnen beschuldigen als gij ertoe *gedwongen* wordt?
Maar deze getrouwe dienaars van God, in plaats van door deze woorden zich te laten bepraten en door de schrik van pijnigingen flauwmoedig te worden, bleven niet alleen buiten vrees maar werden te meer in hun voornemen van niet te buigen, versterkt. Zo zegepraalden ze over de wreedheid van deze vorst.
Indien er nu iemand was geweest die het aan moed ontbrak zou hij tot de anderen niet gesproken hebben: Ach hoe ellendig zijn wij; hebben we dan ons verstand verloren? De koning bidt ons en belooft ons vergeldingen indien we doen hetgeen hij beveelt. Maar in plaats van hem te gehoorzamen maken wij ons door halsstarrigheid en door ijdele gedachten van edelmoedig te zijn, tot een tegenstand die ons het leven zou kosten als een straf van onze euvelmoed. Is het mogelijk mijn broeders, dat zulke pijnigingen ons niet zouden verschrikken en van die dwaasheid genezen? Behoren wij geen medelijden met onszelf te hebben daar wij in onze jonkheid en de zoetheid van het leven eerst beginnen te smaken? En behoort de ouderdom van onze moeder geen medelijden in ons te verwekken? God is te goed, dan dat Hij ons zal overgeven aan hetgeen de vrees voor de dreigementen van de koning ons doet begaan. Laat ons dan geen doodslagers van onszelf wezen. Laat ons door een dwaze roem zucht niet trachten over de vrees van zulke verschrikkelijke pijnigingen uitkomen. Laat ons voor zo'n onvermijdelijke nood wijken. En daar de Wet niet toelaat dat wij onszelf doden om ons van de grootste pijnen te bevrijden, wat schijnbare reden is er dan dat wij onszelf daaraan zouden blootstellen wanneer niets er ons toe verplicht; en dat de koning ons vermaant ons leven te behouden?

Hoewel deze jongelingen zagen dat men gereed stond hem te pijnigen echter heerste de Reden zodanig over hun zinnen en boezemde hen zulk een verachting der pijnen in, dat, in plaats van iets dergelijks te denken of te zeggen wanneer Antióchus hen vermaand had van die spijzen te eten, welke zij niet proeven konden zonder hun zielen te verontreinigen, zij gezamenlijk met één stem, gelijk ze ook met één geest bezield waren, tot hem zeiden: Tevergeefs tracht u ons te overreden u te gehoorzamen. Wij hebben een vaste besluit genomen eerder te sterven dan de Wetten door Mozes aan onze vaderen gegeven, te overtreden. We zouden ons schamen van hen afkomstig te zijn, indien zij ze ook niet onderhouden hadden. Hou dan op van ons aan te raden dat we zo'n grote misdaad begaan zullen. Hou ook van ons op onder een schijn van goedheid bewijzen van uw haat te geven. De dood zal voor ons veel zoeter zijn dan zo'n wreed medelijden dat ons leven wil behouden ten koste van onze zaligheid. Meent u ons door

uw dreigementen te verbazen alsof er nog zwaarder pijnen konden wezen dan die welke uw wreedheid aan Eleazar heeft doen lijden? En alsof wij niet reeds daartoe bereid waren? Indien er dan geen pijnen zijn welke de Godsvrucht van die grijsaard hem niet standvastig heeft doen uitstaan, zo zal onze jonkheid ons nog bekwamer maken om die te verachten en te leiden. Opdat wij hem nastrevende ook een onverwelkelijke kroon gelijk hij mogen behalen. Beproef eens of u onze zielen ook kunt doden omdat ze Gode getrouw willen blijven. Verbeeld u niet dat u door hetgeen onze lichamen moeten lijden onze moed zou doen verflauwen. Want ons geduld gevoegd bij het lijden zal ons overwinnaars maken in die strijd.
Maar Gods gerechtigheid zal u met eeuwige pijnen straffen omdat gij uw handen zo onrechtvaardig met ons bloed bezoedeld hebt.

4. Hoofdstuk.
De marteldood van de eerste van de 7 broeders.

Een zo'n dapper en grootmoedig antwoord maakten deze barbarische vorst geheel woedend omdat hij deze 7 broeders aanmerkte, niet alleen als ongehoorzamen maar als ondankbaren die de gunsten welke hij hen wilde bewijzen, verachten.
De beulen dan om hem te gehoorzamen, rukten de oudste van deze broeders de kleren van het lichaam, bonden hem de handen op zijn rug en scheurde zijn lichaam open met geselslagen. Daarna spanden ze hem op een rad en als al de delen van zijn lichaam gekneusd en verplet waren sprak hij Antióchus aan: o wrede tiran, wat heb ik gedaan dat u beweegt om mij tot deze toestand te brengen? Ben ik een doodslager? Of heb ik enige andere misdaad tegen Gods Wet begaan? Of is het niet integendeel, omdat ik poog die te onderhouden, waarom gij mij zo mishandeld?
En wanneer de trawanten van de vorst daarop tot hem zeiden: beloof dan van dit vlees te eten en bevrijdt uzelf van al deze pijnen; antwoordde hij: o dienaars van boosheid; hoe vreselijk dit rat ook is, het is echter niet machtig genoeg mij van de voornemens te doen veranderen. Hak al mijn leden aan stukken, verteer al mijn vlees door het vuur, verbrijzel al mijn beenderen; en ik zal u doen zien dat er geen pijnen zijn waarover de kinderen der rechtschapen Joden door hun standvastigheid en geloof niet zegepralen.
Terwijl hij dit zei staken de beulen een vuur aan onder het rad wat gekleurd was van het bloed dat uit zijn ingewand droop. Men zag zijn vlees met brokken aan de punten hangen en zijn beenderen werden geheel gebroken en verbrijzeld.
Maar in het midden van al die verschrikkelijke pijnigingen hoorde men deze edelmoedige Israëliet en waardige navolger van Abraham niet eens één zucht slaken. En even alsof het vuur niet op zijn lichaam had gewerkt dan om het onverderfelijk en onvatbaar voor pijn te maken.
Zo bleef zijn ziel steeds in zulke verheven toestand boven al zijn lijden dat hij tot zijn broeders zei: nu is de tijd dat wij niet meer aan de tegenwoordige wereld behoren te denken. De ure is nu gekomen dat men die grootmoedigheid betonen moet welke de ziel overwinnaar maakt van al de natuurlijke gevoelens. Wij moeten door onze moed laten blijken dat wij bekwaam zijn tot deze strijd die ons verplicht ons leven met blijdschap tot de verheerlijking van God af te leggen. Hij is ten enen male goed en almachtig. Ons volk is al haar geluk aan Hem verschuldigd. Deze tiran heeft niet dan zware straffen van Zijn gerechtigheid te verwachten.
Dit gezegd hebbend gaf hij den geest en zijn onoverwinnelijke moed vervulde met verbaasdheid allen die van zijn marteldood getuigen waren.

5. Hoofdstuk.
De marteldood van de tweede van de 7 broeders.

Nu haalden de trawanten van Antióchus de tweede van deze 7 broeders. Nadat men hem de handen in ijzeren wanten met scherpe naalden had gestoken en hem aan een zekere wip vastgemaakt, vroeg men hem of hij om de pijnigingen die voor hem bereid waren te ontgaan, de bevelen van de koning wilde gehoorzamen?
Maar de beulen ziende dat hij standvastig in het weigeren bleef trokken hem de huid van het hoofd en scheurde zijn vlees tot onder aan de buik met ijzeren krauwels open. Maar hij, in plaats van kermen, leed deze pijnen met zo'n geduld dat hij tot Antióchus zei: kan er wel een soort dood wezen die niet zoet is als men die lijdt om de godsdienst van zijn voorouders niet te verloochenen? En zijt gij niet meer gepijnigd dan ik door toe te zien dat mijn eerbiedigheid en liefde jegens Gods Wet mij kracht geeft om door mijn standvastigheid over uw verschrikkelijke wreedheid te triomferen? Het vermaak van mijn plicht te voldoen verzacht al mijn pijnen.
Maar de verschrikkelijkste straffen waarmee God uw goddeloosheid dreigt, zullen uw ziel pijnigen. En niets zal u voor Zijn gramschap kunnen bevrijden.

6. Hoofdstuk.
De marteldood van de derde van deze 7 broeders.

Nadat deze martelaar zijn leven geëindigd had bracht men de derde van de 7 broeders tevoorschijn.
Men vermaande hem dat hij zich van de dood verlossen zou door de bevelen van de koning te gehoorzamen. Maar hij antwoordde daarop: weet u niet dat dezen die reeds gestorven zijn en ik van één zelf de vader en moeder zijn voortgekomen? En dat wij allen dezelfde onderwijzingen hebben ontvangen? Meent u dat ik van één en hetzelfde bloed zijnde, ook dezelfde moed niet heb?
Deze vrijmoedige woorden waren onverdraaglijk voor Antióchus en maakte hem zo verwoed dat hij hem met zijn handen en voeten deed vastbinden aan zeker pijnigings werktuig dat als een hoepel was gemaakt. Hierdoor werden al zijn leden verbrijzeld of verminkt.
Maar niets was machtig hem te doen wankelen. Daarop scheurde men hem zijn huid af en legde hem op het rad. Als deze martelaar zijn lichaam zo deerlijk opengereten zag en dat hij, omdat zijn bloed van alle kanten uit hem vloeide, op het punt was de geest te geven, zei hij tot deze wrede vorst: Onmeedogende tiran. Het is om het onderhouden van Gods Wet en om aan Zijn oppermacht de verschuldigde eer te geven dat ik al deze pijnen verdraag. Doch ze zijn maar voorbijgaande. Maar deze die u tot straf van uw goddeloosheden en moorden lijden moet, zullen eeuwigdurende wezen.

7 hoofdstuk.
De marteldood van de vierde van de 7 broeders.

De woorden van deze martelaar door zijn dood gevolgd, haalde men de vierde van de 7 broeders voor de dag.
Wanneer men hem vermaande dat hij toch die dwaasheid welke zijn broeders met het leven hadden moeten ontgelden niet navolgen wilde, antwoordde hij: Hoe heet het vuur dat gij aansteekt om mij te verbranden ook mag zijn, het zal mij echter niet beangst maken. Ik weet dat de gelukzaligheid welke mijn broers tegenwoordig genieten, niet minder groot is dan de rampzalige staat van deze wrede vorst eens zijn zal. Ik verlang nergens meer naar dan te sterven gelijk zij, om met hen een leven dat nooit eindigend zal te genieten. Bedenken dan vrij, zei hij, - en kerende zich tot Antiochus, - nieuwe

pijnigingen om te zien of ik niet een rechte broeder ben van deze welke gij zo gruwelijk hebt mishandeld.
De koning nu ten uiterste verwoed dat hij hem zo hoorde spreken beval dat men hem de tong zou uitsnijden.
Hierop zei hij: al is het dat u mij van het werktuig der spraak beroofd, God zal daarom niet laten mijn stem doen verstaan. U mag mijn tong vrij afsnijden maar op mijn gemoed het gij geen macht. Ik zal met vermaak al de andere delen van mijn lichaam ook zien afhouwen. Om door die offerande aan Gode te betuigen hoedanig mijn liefde is voor Hem.
Maar Hij zal u haast straffen over het afsnijden van mijn tong die ik niet anders wilde gebruiken dan om Zijn lof te verkondigen.
Hierop sneed men hem de tong af en hij blies de laatste adem onder de pijnigingen uit.

8. Hoofdstuk.
De marteldood van de vijfde van de 7 broeders.

De vijfde van de 7 broeders kwamen toen vanzelf tevoorschijn. Hij sprak tot Antióchus: Zonder te wachten totdat men mij haalt, kom ik mezelf aanbieden om wegens mijn godsdienst hetzelfde te lijden dat mijn broeders doorstaan hebben. Teneinde Gods hand door de vermenigvuldiging van uw misdaden u te zwaarder zal drukken om u de verschrikkelijke uitwerking welke gij van Zijn gerechtigheid te verwachten hebt te doen gevoelen. Gij vijand van de mensen, ja vijand der deugd, wat hebben wij misdaan dat ge ons zo mishandeld? Het is waar, wij aanbidden God en de Schepper van alles en trachten Zijn heilige Wetten te onderhouden. Maar is dat een zaak om ons door zulke pijnigingen het leven te benemen? Is het niet eerder iets dat ons prijzenswaard maakt?
Terwijl hij zo sprak bonden de beulen hem en maakten hem met ijzeren kettingen om zijn knieën aan een pijnigingtuig vast. Ze verbrijzelden al zijn lendenbeenderen door wiggen welke ze met geweld ook onder de kettingen dreven en draaiden hem om de rand van dat werktuig wat vol ijzeren pennen was in de vorm van een schorpioenangel. Maar hoewel het lichaam van die martelaar zo door pijnen bekneld werd, bleef zijn geest vrij en onbelemmerd. Zodat hij tot Antióchus zei: Hoe wreder deze pijnigingen zijn, hoe gij mij meer tegen uw opzet aandrijft; omdat mij daardoor een middel wordt gegeven om te betuigen dat niets machtig is om mij onze Wetten te doen overtreden.

9. Hoofdstuk
De marteldood van de zesde van de 7 broeders.

Na de dood van de vijfde van de 7 broeders haalde men de 6e, die nog heel jong was. Antióchus vraagde hem of hij zijn leven niet willen redden door zwijnenvlees te eten?
Hij antwoordde: Het is waar dat ik ten aanzien van de leeftijd minder jaren tel dan mijn broeders, maar daarom heb ik niet minder moed. Omdat wij samen opgevoed en in één en dezelfde gevoelens grootgebracht zijn, zal ik die tot de dood toe behouden. Indien u derhalve vast besloten bent mij te doen pijnigen omdat ik van die spijze welke onze Wet verbiedt niet eten wil, nu dan haast u vrij zonder enige tijd te verliezen.
Daarop spande men hem op het rad om hem op een langzaam vuur te roosteren. Men stak hem met groeiende ijzeren priemen overal in het lichaam tot in het ingewand. Doch hij bleef onverschrokken in die strijd.
Hij zei tot Antióchus: o gelukkige en heerlijke pijnigingen die op zoveel broeders gepleegd zijnde, hun standvastigheid niet hebben kunnen doen wankelen omdat ze die om hun godsdienst geleden hebben en dat met een zuiver geweten, van goede werken

vergezeld, die onoverwinnelijk is. O vijand van Gods dienaren, ziehier ik ben gereed om met mijn broeders te sterven en evenals zij een voorwerp van schrik voor uw misdaden te worden om het onophoudelijk te pijnigen. Hoe jong wij ook zijn, wij zegepralen over uw tirannie. Het is niet in uw macht ons deze spijs die ons verboden is te doen proeven. Wij hebben verkoeling in het vuur en blijdschap in de pijnen gevonden omdat ons voornemen, - wat niet strekt om de bevelen van een tiran, maar om die van onze God na te komen, - onwankelbaar is.
Nauwelijks had hij deze woorden gesproken of men wierp hem in een pan waar hij uit dit sterfelijk tot een onsterfelijk leven overging.

10. Hoofdstuk.
De marteldood van de laatste 7 broeders.

Men bracht daarna de jongste en laatste van de 7 broeders tevoorschijn. Antióchus tot medelijden bewogen deed de knaap toen men hem stond te binden, tot zich komen. Hij sprak hem met deze woorden aan:
Ge ziet hoe uw broeders onder de pijnigingen hun leven hebben beëindigd. Volg hun voorbeeld niet na. Maar maak u mijn genegenheid en de gunsten die ik u wil bewijzen, waardig.
Nadat hij zal tot hem gesproken had liet hij de moeder halen en zeide tot haar, dat het hem moeite kostte dat zijn op deze wijze van zoveel kinderen beroofd werd. En dat hij haar daarom aan te rade dat ze met al haar vermogen deze enige die nog overbleef zou trachten te behouden door hem te vermanen datgene te doen wat men van hem begeerde.
Maar deze waardige vrouw in plaats van dat bevel na te komen sprak haar zoon aan in het Hebreeuws; en zij sterkte hem nog meer in zijn voornemen.

Hierop zei hij tot zijn bewakers: Ontbind mij opdat ik de koning in het bijzijn van zijn vertrouwde vrienden voordraag wat ik hem te zeggen heb.
Terstond ontbonden ze hem met blijdschap. Vlug liep hij naar de plaats waar het vuur aangestoken was om hem te verbranden. Hij riep: O goddeloze en snode tiran. Is het Gode niet die u de kroon op het hoofd gezet heeft? En nochtans neemt gij uw vermaak met u dienaars, door de ijselijkste pijnen mij te doen sterven omdat we Hem getrouw willen blijven. Maar Zijn gerechtigheid zal hun bloed van uw handen eisen. Gij zult branden in een vuur dat niet alleen veel heter dan dit vuur van uw wreedheid is, maar ook eeuwig blijven zal. Kan de woede van de wreedste beesten wel bij de uwe vergeleken worden? Zij verschonen tenminste huns gelijken en gij die een mens zijt vermaakt u met de mensen datgene te doen lijden waaraan men niet zonder schrik kan denken. Maar voor zover zij met een onbeweeglijke standvastigheid sterven voldoen ze geheel aan hetgeen zij Gode schuldig zijn. Daartegen gij door de aller-zwaarste straffen die gij in het andere leven zult moeten lijden, voor die misdaad niet schuld kunnen boeten welke gij nu begaat door onschuldigen en rechtvaardige personen te doen sterven. Zie hier sta ik, bereid om hen te volgen en te doen zien dat ik een broeder zijnde, van hun deugd ook niet ontaard ben.
Dit gezegd hebbende sprong hij in het vuur en eindigde alzo zijn leven.

11. hoofdstuk.
Hoe deze 7 broeders elkaar in hun marteldood vermaanden

Is er wel iets dat ons beter overtuigen kan dat de Reden die zulke deugdzame en edelmoedige gevoelens inboezemt over de hartstochten heerst, dan dat men ziet met welke standvastigheid deze 7 broeders de schrikkelijkste pijnen tot de dood toe geleden hebben en overwinnaars bleven? Terwijl andere uit zwakheid bezwijken de het vlees van die onreine dieren hebben gegeten, welke in verfoeilijke offeranden opgeofferd werden? Behoren wij dan God niet allerhoogste te danken dat Hij ons deze Reden die ons over de hartstochten en pijnen doet triomferen gegeven heeft? Want door haar kracht was het dat deze 7 broeders de macht van het vuur weerstaan hebben en geweest zijn als vaste torens aan de oever der zee gebouwd die het geweld van de wind en de woeste golven uittarten.
Om elkander tot een standvastige volharding in hun heilig voornemen te vermanen zeide de een: omdat de geboorte ons verenigd heeft, laat dan de dood geen scheiding onder ons maken. Laten wij gezamenlijk ons leven tot voorstand van onze godsdienst overgeven. Laat ons die de jongelingen die onbevreesd in de gloeiende oven van de Babyloniërs wandelden, navolgen. En laten we niet minder ijver tot onderhouding van Gods Wet betonen dan zij.
Een ander zei: wakker zijn! Houdmoed mijn broeders!
Een derde: wij moeten standvastig blijven tot de laatste adem toe.
Een vierde zei: laat ons gedachtig zijn dat wij afkomstig zijn van Abraham die om Gode zijn gehoorzaamheid te vertonen, aan Hem Izak zijn enige zoon opofferde.

Zo moedigde de een de andere met een gadeloze edelmoedigheid aan tot deze heerlijke strijd. Zich onderling meer en meer versterkende zeiden ze: Wij bieden van ganser harte Gode dat leven aan, wat wij van Hem hebben ontvangen om het tot voorstand van Zijn heilige Wetten te gebruiken. Wij vrezen die niet, welke maar het lichaam kunnen doden, omdat wij weten dat deze die Zijn geboden niet onderhouden eeuwige pijnen in de andere wereld te verwachten hebben. Wij behoren ons te wapenen met een vast voornemen om Zijn wil te gehoorzamen, teneinde Abraham, Izak en Jakob en onze andere heilige voorgangers, ons na onze dood met blijdschap ontvangen om hun glorie deelachtig te zijn.
Terwijl een van deze broeders gepijnigd werd, zeiden die genen die nog in het leven waren tot hem: Doe ons nóch dezen die de geest reeds gegeven hebben geen schande aan. Weet gij niet dat niets Gode aangenamer is of sterker behoord te zijn dan deze band van liefde waarmee Zijn oneindige Wijsheid de broeders samen verknocht heeft? Zij heeft gewild dat ze een gedeelte van hun wezen aan hun vader verschuldigd zijn; dat hun moeders hen in haar schoot ontvangen hadden; dat ze daar werden geformeerd; dat ze daar een gelijke tijd zouden blijven; dat ze met hetzelfde bloed gevoed en de ziel ontvangen eveneens voltooid zouden worden; dat ze ter wereld gekomen zijnde hun voedsel op dezelfde wijze door het zuigen van een en dezelfde melk ontvangen zouden; dat ze op dezelfde armen gedragen en eveneens opgevoed, geoefend en in Gods Wet en de heilige oefeningen onzer godsdienst onderwezen zouden worden.

Zo vermaanden deze 7 broeders elkaar in hem nauwer vereniging zodat de wijze van hun gezamenlijke opvoeding nog godvruchtigheid bij hun broederlijke toegenegenheid voegde. En dat de natuur zich door de deugd versterkt voelde, zonder dat de grootheid van de pijnen degenen die de dood eerst leden, machtig was de anderen te verbazen.

12 Hoofdstuk.
De lof van deze 7 broeders.

Deze voortreffelijke broeders elkaar zo tot het uitstellen van die pijnigingen vermaanden, betoonden dat ze die niet alleen verachten, maar dat hun geloof hen over de broederlijke genegenheid deed zegepralen. Ze waren verheven door hun moed meer dan de koningen door hun macht; ze waren vrijer in de ijzeren banden dan die vorsten op de troon. Zodat niemand van hen de minste vreze betoonde nog enigszins schroomde zich voor de dood bloot te stellen. Maar de marteldood zagen ze aan als een weg die tot de onsterfelijkheid leidt. Zo liepen ze er met blijdschap naar toe. Evenals de ziel de handen en voeten doet bewegen, zo werden ook deze 7 broeders, die alle door één gemoed bezield waren, aangedreven om in de dood te lopen die hen door hun Godvruchtigheid waardig kon maken om altijd in de hemel te leven.
Gelukzalig zevental broeders! Kan men u niet vergelijken bij de 7 dagen die de week uitmaakten welke God besteedde tot de schepping der wereld om te rusten nadat dit grote werk voltooid was? Wij kunnen zonder sidderen van uw lijden niet horen spreken.
En gij gelukzalige martelaren, gij hebt niet alleen zonder schrik de dreigementen van een verwoed vorst aangehoord, gij hebt niet alleen het vuur, de raderen, de ijzeren haken en al het andere pijnigingswerktuig dat voor u bereid was zonder vrees aangezien, maar gij hebt het alles doorstaan zonder eens daardoor ontsteld te worden. Gij hebt getoond dat de macht die ze op uw lichamen had voor uw zonderlinge standvastigheid moest wijken:

13 Hoofdstuk
Lof van de moeder van deze martelaren.
Hoe zij hen in hun voornemen om het leven voor de bescherming van Gods Wet op te zetten, versterkte.

Maar, moet men zich verwonderen dat een vast besluit in de mannelijke sekse over de pijnigingen getriomfeerd heeft, wanneer men ziet dat die uitmuntende moeder van dezen 7 broeders zoveel alléén heeft uitgestaan als zij samen? Want zou haar moederlijke liefde in haar niet al hun pijlen hebben doen gevoelen? Daar ook de dieren met dergelijk gevoel begaafd zijn? En dat zelfs de bijen, hoewel van nature zoet, zich met hun angel als met een zwaard wapenen om de horzels die in hun korven willen komen daaruit te houden, en hen vervolgen tot de dood toe om hun jongen te beschermen?
Hoewel deze uitmuntende moeder 7 zonen had, nochtans beminde ze ieder van hen niet minder dan Abraham zijn enige zoon Izak. En in die engte waarin zij zich bevonden om zich aan de dood over te geven om de Wet Gods te onderhouden, of die te overtreden, alzo hun leven te redden, was zij blij te zien dat ze een eeuwige gelukzaligheid boven het voorbijgaande lijden waardeerden. Wie weet niet dat welke liefde vaders hun kinderen ook toedragen omdat het beeld van hun gemoed en hun eigen gelijkenis enigszins in hen geprent is, de liefde van de moeders echter die liefde nóg overtreft omdat ze meer teerheid hebben?
En nooit heeft enige moeder meer daarvan gehad dan die van deze 7 broeders. Want zij had hen niet alleen als anderen in haar lichaam gedragen en grote vlijt en moeite voor ieder van hen aangewend, maar ze had hen alle in de vreze Gods grootgebracht. En omdat zij hun behoud behartigde, beminde zij hen des te meer omdat ze zag dat ze haar trouw bleven. Want ze waren allen zo wijs, vroom, kloekmoedig en eendrachtig en droegen haar zo'n eerbiedigheid toe, dat ze haar onderwijs tot hun dood toe in het werk stelden.
Maar hoe groot haar liefde tot haar zonen ook was, en hoezeer zij in haar binnenste doorgriefd werd, ziende hen zoveel pijnen uitstaan, echter was niets machtig haar

standvastigheid te bewegen. Omdat **de Godsvrucht** in haar hart over de natuurlijke neigingen zegevierde, vergezelde zij hen allen tot in de dood. En zonder de minste weekhartigheid te betonen zag ze dat hun vlees door het vuur verteerd werd, de grond met hun vingers en tongen bezaaid en hun huid van het hoofd en het grootste gedeelte van hun lichaam werd afgerukt.
O heilige vrouw! Welke andere moeder zou evenals gij kunnen zeggen dat ze in haar kinderen de aller-wreedste pijnen die er bestaan gevoeld had? En dat er onder dat groot getal zonen niet één was die de Godsvrucht niet vast aankleefde?

Gij hebt de 1e zien sterven zonder dat uw standvastigheid wankelde. De 2e hebt gij de geest zien geven zonder flauwmoedig te worden. Gij hebt met droge ogen aanschouwd wat al de anderen geleden hebben. Hoe hun vlees gebraden, hun hoofden en handen afgehouwen en het overschot van hun lichamen op elkaar gestapeld werd. Gij hebt al hun pijnigingen aangezien als bewijs van hun deugd. Geen muziek is aangenamer voor de liefhebbers van de zangkunst dan hun stem onder de uwe vermengd; voor u was het toen zij al die pijnen uitstonden.
Deze verheven ziel zag van de ene kant dat de dood haar kinderen onvermijdelijk was indien ze in hun besluit volharden en van de andere kant dat hun leven in zekerheid was indien ze het bevel van de koning gehoorzaamden. Zij voelde jegens hen de grootste teerhartigheid die een moeder kan hebben. Maar hoe meer ze hen beminde des te minder wenste ze naar een korte verlenging van hun leven. Hetwelk hem de dood voor altijd zou aangedaan hebben. En zij toonde dat ze een oprechte dochter van Abraham was omdat zij met een onverwinnelijk moed God boven alles verkoor.
O moeder die de eer van onze Wetten en de heiligheid van onze godsdienst voorgestaan hebt en deze dappere voorvechters daarvan in uw buik hebt gedragen; kan men u niet bij de ark vergelijken? Want gelijk die in de algemene zondvloed het overschot van het mensdom voor de woede der golven bewaarde zo hebt gij deze die in een vloed van pijnigingen de wreedheid van de beulen overwonnen hebben, gedragen; en hen door uw bijzondere standvastigheid en heldhaftigheid Godvruchtig versterkt.
Moet men dan wel twijfelen of zulk een heilig voornemen ook over de zinnen zou heersen? Daar men ziet dat een bejaarde moeder onbeweeglijk blijft in het midden van de zwaarste stormen waardoor een hart kan ontroerd worden? En ziende haar 7 zonen op de aller-wreedste wijze voor haar ogen sterven? Welke mannen hebben ooit meer moet vertoond? De woede van de leeuwen waarvoor Daniel werd geworpen en de gloed van de oven waarin men Misaël en zijn metgezellen wierp, waren die verschrikkelijker dan het vuur van liefde wat het ingewand van deze moeder verteerde, door het hartzeer dat ze al haar kinderen zich zag ontrukken door zoveel verscheiden straffen?
Maar in deze strijd was het dat de Reden haar deugd over de levendige neigingen van de natuur deed zegevieren. Want hoe kan het anders geweest zijn, dat een vrouw en moeder niet bij zichzelf zou gezegd hebben: Rampzalige moeder, ja onuitsprekelijke rampzalige! Heb ik daarom 7 zonen ter wereld gebracht dat ik tot deze staat zou komen dat er mij niet één meer overblijft? Niet alleen zal ik u niet meer zien, mijne waardige zonen, maar ik zal ook geen kinderen van u zien en zal zo de zoete naam van moeder verliezen nadat ik die door de troost welke ik uit uw goeddadigheid en deugd schepte, met zulk een blijdschap gevoerd hebt dat niemand ooit gelukkiger geweest is. En nu in mijn ouderdom bevind ik mij alleen en van droefheid overstelpt, zonder dat ervan al de kinderen die ik heb gehad tenminste nog één is overgebleven van wie ik m'n begrafenis zou kunnen ontvangen.
Maar het was er ver vandaan dat deze heilige vrouw zulke menselijke en vleselijke gedachten had. Het was haar niet genoeg dat ze haar kinderen niet heeft afgewend van

hun voornemen om in de dood te gaan en hen niet beklaagde nadat zij dezelve geleden hadden, maar evenals haar hart van metaal was geweest, zij dreef er hen naartoe. En zij vermaande hen om zonder vrees een sterfelijk leven tegen een onsterfelijk leven te verruilen.
O, edelmoedige moeder die in een broze natuur, zoals een oud krijgsman in de wapenen, zo'n standvastigheid heeft betoond dat gij door die standvastigheid overwinnares zijt van de woede van een tiran. In uw woorden en daden hebt u meer moed laten blijken dat de dapperste mannen. Kan men zich wel genoeg verwonderen over de manier waarop gij tot uw kinderen sprak toen gij met hen gevangen genomen was en gij die waardige grijsaard Eleazar zag gepijnigd worden?

Mijn kinderen, zei gij tot hen in het Hebreeuws, nooit is er enige strijd heerlijker geweest en die waarin gij u ook staat te begeven. Want het komt ook voor de verdediging van onze heilige Godsdienst aan. En wat een schande zou het voor u wezen dat ge in de bloei van uw leeftijd zou schromen die pijnen voor haar te lijden welke een grijsaard zo standvastig uitstaat? Gedenkt dat gij van God de Schepper van 't heelal het leven hebt ontvangen dat gij dat nu aan Hem zult opofferen. Verbeeld u eens met welke vaardigheid onze vader Abraham Izak aan Hem opofferde, hoewel hij hem aanmerkte als de persoon waaruit een menigte van zijn nakomelingen stond voor te komen? Denk eens met welke moed Izak in plaats van voor de gewapende hand van zijn vader te verschrikken, zich tot een offerande aanbood. Stel uzelf voor ogen de standvastigheid van Daniel toen men hem aan de leeuwen ten prooi gaf. En aan die van Hananjah, Azarjah en Misael, toen ze in de gloeiende oven te Babel werden geworpen. Nu dan mijn kinderen, gij hebt hetzelfde geloof betoond en ook dezelfde moed. Want als gij zodanige voordelen voor ogen had, hoe zou het anders kunnen of uw Godsvrucht moet overwinnares zijn van de pijnigingen die men voor u bereid?

Zo waren de woorden van deze moedige vrouw die men niet genoeg prijzen kan. En die maakten zo'n indruk op het gemoed van deze 7 broeders, die zodanig een moeder waardig waren, dat ze allen gestorven zijnde om in hun plicht jegens God niet te kort te komen. En nu tegenwoordig zijn ze met haar in het gezelschap van Abraham, Izak, Jakob en waar andere aardsvaders leven.

14. Hoofdstuk.
De marteldood van de moeder van de 7 zonen.
Haar lof en die van haar 7 zonen en van Eleazar.

Nadat de 7 broers hun leven aldus geëindigd hadden zoals ik verhaald heb, greep men hun moeder ook en wierp haar in het vuur. Maar deze heilige vrouw triomfeerde zowel als haar kinderen over de tiran. Ze was als een prachtig gebouw die werd ondersteund als van zoveel zuilen. Zij kon door geen pijnigingen verzet worden; waarom zij tegenwoordig in de hemel de beloning voor haar lijden en geloof geniet en daar met haar kinderen met helderder glans uitblinkt dan de maan en de sterren.
Alles wat wij kunnen toebrengen tot de ere die men schuldig is, omdat zij een strijd hebben doorstaan die zelfs de uitvoerder van die vreselijke wreedheid tot een schrik gesteld heeft, dat wij hem aan de ogen van de nakomelingen voor altijd vertegenwoordigen door deze historie. Ze dient wel om op koper van een prachtige tombe gesneden te worden teneinde ons volk het geheugen daarvan nooit verliezen mocht.

Doorluchtige grijsaard en gij doorluchtige broeders, hebt gij al het geweld van die wrede vorst die onze heilige Wetten vernietigen wilde, weerstaan? En hebt gij op God alleen gezien in het midden van de aller-zwaarste pijnigingen tot den dood toe; en die doorstaan? Nooit heeft een strijd godzaliger geweest omdat die ter ere Gods ondernomen werd en omdat nooit enige deugd door geduld zo beproefd en met meer luister gezegepraald heeft.
Eleazar trad eerst in het strijdperk. De 7 broeders volgden hem. Hun moeder trad in hun voetstappen. De tiran liet niets achterwege van alles wat de aller vinnigste woede hem kon inblazen. De wereld was aanschouwer van de strijd. De Godsvrucht bleef overwinnaar. Haar dappere verdedigers werden gekroond. Immers moet men zich over hen verwonderen en door hun lijden bewogen worden. Want Antiochus zelf en al de zijnen werden met verbaasdheid geslagen.
Het bloed van deze uitmuntende martelaar een verzoende Gods gramschap, redde Zijn volk en verwierf er de vrede voor toen het minst oorzaak had om dat te vermoeden. Want die vorst kreeg zo'n achting voor hun moed en standvastigheid dat hij hen tot een voorbeeld van zijn soldaten stelde. En dat hij zijn leger versterkte met een groot aantal Joden die zodanig voor hem streden dat ze hem veel overwinningen gaven. Verlaat dan ook Israëlieten, Abraham's afkomst, nooit uw heilige Wetten. Maar onderhoudt ze godsdienstig. Weet dat de ***Reden met Godsvrucht gepaard*** over de hartstochten heerst.

Wat betreft Antiochus de vorst, hij werd in deze wereld gestraft en lijdt tegenwoordig straf in de andere wereld. Nadat hij gezien had dat het hem onmogelijk was de Joden tot het verloochenen van hun godsdienst te dwingen, vertrok hij van Jeruzalem om in Perea de oorlog te voeren waar hij jammerlijk stierf. [Hij stierf in het gebied van de Parten, 164 jaar voor Christus]

Ik moet nu eindigen. Ik acht dat ik het niet beter kan doen dan met de woorden van deze waardige moeder tot haar kinderen te herhalen.
"Mijn kinderen, ik heb mijn maagdelijke staat met al de schaamte die men van de deugd van een dochter zou kunnen eisen; en mijn jeugdige tijd in het huwelijk met alle eerbaarheid die een huismoeder betaamt, doorgebracht. Toen gij in jaren begon toe te nemen verloor gij uw vader. Hij had een heilig leven geleid en met geduld enige jaren ingeschikt dat hij de troost van kinderen zou moeten missen. Hij onderwees u in de Wet en de profeten. Hij gaf u onderricht van de moord van Abel door zijn broeder Kaïn begaan; van Izaks offerande, en van Jozefs gevangenis, van Pinehas ijver, van de leeuwenkuil waarin men Daniel wierp, van de vurige oven van Babel waarin Hananjah, Azarjah en Misaël geworpen werden. En van deze woorden van Jesaja: *wanneer gij door het vuur zult gaan zult ge niet verbranden en de vlam zal u niet aansteken.* En van deze Psalm van David: *vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen.* En van dit gezegde van Salomo: *de Heere is een boom des levens degenen die Zijn wil doen.* En van deze woorden van Ezechiël: *Hij zou deze dode beenderen weder levend maken.* En van het lied van Mozes: *Ik ben de Heere, Ik doodt en maak levend.*
En de deze almachtige en eeuwige God is het, mijn kinderen, Die uw Leven is en Hij alleen kan uw dagen in der eeuwigheid verlengen.
Wat al de bitterheden ontmoet men niet in dit leven! Integendeel wat een troost en zoetheid genoten deze 7 broeders, toen men hem in de ketels van ziedende olie wierp; toen men hen de ogen uitrukte; de tong afsneed; en hen onder de aller-wreedste pijnen die men kan bedenken, deed sterven.

De gerechtigheid Gods doet nu die goddeloze vorst straf lijden. En die zuivere zielen van deze ware kinderen Abrahams en deze welgelukzalig moeder, ontvangen tot beloning van hun wederwaardigheden en lijden, met de heilige vaderen in de hemel, de onsterfelijke kronen van de hand van God. *U die de eer en heerlijkheid zij in alle eeuwigheid.*

p.s.
Het werk is in de diaspora (mogelijk in Klein-Azië, vgl. Van Henten 1997, pp. 78-81) geschreven. Aangezien het afhankelijk is van 2 Makkabeeën zal het niet eerder dan in de tweede helft van de eerste eeuw v. Chr. ontstaan zijn. Waarschijnlijk stamt het uit omstreeks 100 n. Chr. (Van Henten 1997, pp. 73-78).
4 Makkabeeën werd door **een groot aantal kerkvaders** (onder wie Johannes Chrysostomus, Ambrosius en Augustinus) hooggeschat, als ware het een christelijk geschrift, waarbij de standvastigen uit de Makkabeese tijd als «eerste christelijke martelaren» beschouwd werden.

Bijlage CHRONOLOGIE

V.Chr		JUDA KOMT ONDER GEZAG VAN DE SYRIËRS
195		Antiochus de Grote sluit vrede met Egypte
193		Antiochus de Grote geeft zijn dochter aan Ptolemeüs V van Egypte, Dan. 11:17
191		Antiochus stuurt een vloot naar Griekenland en omliggende landen, Dan. 11:18. "maar een Romeins overste verslaat hem", vers 18a. Antiochus de Grote wordt bestreden door Publius Cornelius Scipio Africanus.
188		"Een overste", uit Rome dwingt Antiochus de Grote tot vredesonderhandelingen, Dan 11 vers 18b.
187		Antiochus de Grote wordt 3 juli 187 vermoord. Seleucus IV Filipator volgt hem op. Een wreedaard en belasting afperser, Dan. 11:19, 20
180		Ptolemeüs VI Filometor, 6 j. oud volgt zijn vader op in Egypte
	Antiochus IV Epifanus	
175	1	Seleucus IV Filipator sterft 2 sept. Antiochus IV Epifanus wordt koning In Syrië, Dan. 11:21. *"Daarna zal er een verachte in zijn staat opstaan."* Antiochus IV Epifanus beschouwde zich als een zoon van Zeus, een Goddelijk koning, Dan. 11:36. (Hij was in zijn zelfverheffing en in zijn tempelontheiliging een type van de Antichrist. Ook betreffende de duur van zijn tempelontheiliging, 1260/1290 dagen/jaren.)
172	4	Menelaös koopt het Hogepriesterambt van Antiochus hij blijft 10 jaar een afvallig bewind voeren, vanuit Jeruzalem.
171	5	Op de 6e dag van de 6e maand wordt een (godvruchtig) hogepriester Onias III gedood.
170	6	Antiochus IV richt te Jeruzalem verwoestingen aan
169	7	Antiochus IV trekt voor de 3e keer naar Egypte om afspraken te maken, Dan. 11:23
168	8	Antiochus IV gaat voor de 4e keer naar Egypte, wordt door de Romein Attilius verslagen, vers 29, 30. Hij stuurt Apollonius naar Jeruzalem die de stad verwoest. Hij bouwt op 15 Chisleu een afgodsaltaar, in de tempel, 'de gruwel der verwoesting', Dan. 11:31. Het heidens altaar wordt ingewijd op de 25e van 9e maand Vervolgingen breken overal los, Dan 11:31-39
167	9	De dappere Matthias en zijn 7 zonen vatten de wapens op, Dan 11:34
166	10	Judas de Makkabeeër overwint Lysias de Syrische legeroverste. Antiochus IV houdt een veldtocht naar het oosten, Dan 11:40-45

DE HEROPENING VAN DE TEMPEL TOT DE VERWOESTING VAN JERUZALEM

V. Chr.

165 **Judas** Judas de Makkabeeër herovert Jeruzalem; herstelt de tempeldienst op de 25e van 9e maand, kort na het Loofhuttenfeest

Antióchus IV strijdt tegen Phrates, koning van de Parten, die op de oostgrens van Syrië aanviel, vers 44. De Romeinen vallen hem vanuit het Noorden aan, Dan. 11:44 'geruchten vanuit het Noorden'.
Antióchus IV sterft in de strijd tegen de Parten, aan 't eind van 't jaar: en hij zal tot zijn einde komen', Dan 11:45.
Joséfus schrijft in het 149e jaar (van de Seleudische jaarrekening), J. Hist. XII. 14.

De dagen van de tempelverontreiniging worden in Daniël 12:11, 12 genoemd: 1260, 1290, 1335 dagen. Het zou als volgt berekend kunnen worden, hoewel nog geen eenstemmigheid onder wetenschappers is bereikt:

Vanaf verovering Jeruzalem door Apollonius		
Tot het oprichten van de afgod	dagen:	180
De tempel precies 3 jaar gesloten		1080
		1260
Tempelreiniging duurde 30 dagen		30
		1290
Verdere verovering door Judas tot dood Antiochus		45
Totaal dagen		1335

De jonge Antiochus V Eupator wordt koning over Syrië;
Filippus wordt aangesteld als zijn Rijksbestuurder, Lysias wordt zijn legeroverste.

163 Judas de Makkabeeër voert oorlog met Lysias, een regent van Antiochus V te Antiochië. Antiochus V komt te hulp en belegert de Tempel.
Van okt. 163-okt 162 Sabbatjaar, Joséfus J. Hist.XII. 14 en 1 Makk 6:49

Judas

162 Filippus laat zich tot koning uitroepen over Syrië, Antiochus V moet het beleg opbreken.
Lysias raadt de koning aan om vrede te sluiten met de Joden, omdat ze hun wetten toch niet zullen prijsgeven. Antiochus V laat door een oorlogsgezant aan Judas de Makkabeeër weten dat hij hen **vrede wil geven om volgens hun wetten te leven.**

161 Alkimos niet uit de Hogepriesterlijke stam maar wel uit de stam van Aäron, wordt hogepriester. Antiochus V Eupator wordt vermoord

Jonathan

160 1 Bachides doodt Judas Makkabeeër, mei.
Jonathan de Makkabeeër volgt hem op; hij was 17/18 jaar oud

152 9 Jonathan de Makkabeeër wordt hogepriester, okt. 152; zoon van Mathias. uit de priesterklasse van Jójarib, uit het geslacht van Ithamar, de zoon van Aäron, 1 Kron. 24:6,7. 1 Makkabeeën. 10 van zijn nakomelingen zijn hogepriester geweest.

Simon de Makkabeeër

142 1 Jonathan de Makkabeeër door Tryfon vermoord, zijn broer Simon Maccabeüs volgt hem op die benoemd wordt tot HOGEPRIESTER en vorst, (overheidspersoon, Jer. 36:12, géén koning).

141 2 Simon Maccabeüs bevrijdt Jeruzalem, juni. **Juda wordt ONAFHANKELIJK,**
zie 1 Makk. 13:41; de Joden dragen geen schatting meer af aan Syrië.

135 8,1 Simon Maccabeüs door zijn schoonzoon vermoord, maart. 135/134
Sabbatjaar, Jos. Joodse Oorl. H. 2. Nr. 9
Zijn zoon Johannes Hyrkánus I volgt hem op, hogepriester en koning

Johannes Hyrkanus I

2

104 1 Johannes Hyrkánus sterft; 31 j. geregeerd, (Jos. J. Hist. 13e B)
zijn zoon Aristobúlus vermoordt zijn moeder en broer en regeert 1 jaar, okt./nov. Hij neemt als 1ste van de Hasmoneeën (dynastie der Makkabeeën) de titel KONING aan

103 1 Alexander Janneüs volgt zijn broer Johannes Hyrkánus I op, hij regeert 27 j. (Jos. J. Hist. 13B. 23h. nr. 563)

Alexander Janneüs

102 2 Onder Alexander Janneüs wordt Juda uitgebreid, zo groot als ten tijde van
David.

77 27 Alexander Janneüs sterft, zijn weduwe Alexandra volgt hem op,
ze maakt haar oudste zoon Johannes Hyrkánus II hogepriester

Alexandra

76 1

68 9 Alexandra sterft, 68/67 reg. 9 j.; haar zoon Johannes Hyrkánus II volgt haar op, slechts 3 maanden, in het 3e j. van de 177e Olympiade. (Griekse datering) Haar zoon Aristobúlus II verdrijft Johannes Hyrkánus en wordt *hogepriester en koning,* 4,5 j. Een priester-koning is uniek.

Aristobúlus II

67 1

66 2
Pompéjus, een Romeins legeroverste neemt de plaats in van een Romein Lukullus en begint de veldtochten tegen Parthië, Armenië, Syrië en maakt dat gebied tot een Romeinse provincie.

64 4 Burgeroorlog in Juda.

63 5 Pompéjus verovert Juda en belegert Jeruzalem, ruim 3 maanden,
(Joséfus Joodse Oudh 14e boek, 8e hfd, nr 577)

Pompéjus neemt Jeruzalem in op de vastendag, in de 3e maand, [waarsch gerekend naar de Olympiade] Joséfus, Joodse Hist. 14e boek 28e hfd nr 625.) De grote Verzoendag, okt. Hij richt grote verwoestingen aan in stad en tempel.
Johannes Hyrkánus II wordt hogepriester met goedkeuring van Pompéjus en bestuurt 14 jaar.
Op 23 sept. 63 wordt de latere keizer Augustus geboren.

Hyrkanus II

62 1 Johannes Hyrkánus II, hogepriester wordt aangesteld als vorst, geen koning. (Jos. 20e boek, hfd. 8.
Staat onder invloed van Antipater, vader van Herodus, procurator van Juda, 46-43

44 19 Julius Caesar de 1ste keizer van Rome wordt vermoordt, 15 mrt 44 v. Chr. Gajus Octavianus later keizer Augustus, is erfgenaam. Burgeroorlog in Rome. Octavianus regeert nog 14 jaar samen met Antónius. (tot 1 aug. sept. 30 v. Chr.)

39 24 De Parten trekken naar Jeruzalem. Strijden tegen Fasaël en zijn broer Herodus, rond het Pinksterfeest; (Joséfus, Joodse Hist. 14e boek 24 hfd nr 607).
Parters nemen Johannes Hyrkánus II gevangen en maken Antígonus zijn neef en de laatste van de Makkabeeën dynastie, koning.
Herodus vlucht naar Rome. (Herodus was gehuwd met Mariamne, kleindochter van Johannes Hyrkánus II.)
De Romeinse Senaat verklaart Herodes tot koning van Juda in de 184e Olympiade (Fl. Jos. J. Hist. 14e boek 26e hfd nr 612).

Antígonus

38 1,2 Herodus legert zich in de winter te Jericho;
Hij verdrijft de rovers en begint de oorlog tegen Antígonus; 2 jaar wordt fel gevochten.

37 2,3 **Vanaf okt 37 tot okt 36 een Sabbatjaar**, (Jos. Joodse.Hist.15e boek 1e hf.
Nr. 629).
Dit jaar ligt vast in de reeks sabbatjaren en is derhalve een vast punt voor de Chronologie

36 3,4 Herodus belegert Jeruzalem, 3 jaar nadat hij te Rome tot koning verklaard
was, (Joséfus, Joodse Hist. 14e b, 27e h, nr 622)
Na 3 mnd. belegering neemt Herodus Jeruzalem in, in de 3e maand van de 185e Olympiade; op de vastendag, juist toen Pompéjus de stad **27 jaar tevoren ook innam**, (Jos. J. Hist. 28e h. nr 625). Echter, Joséfus schrijft in J.H. 20e boek, nr. 862: 107 jaar vóór de verwoesting van de tempel.

Antígonus wordt enkele maanden later onthoofd. De dynastie van de Hasmoneeën (Makkabeeën) **verloor de heerschappij na 126 jaar** geregeerd te hebben, Jos. 14e boek, 28e hfd, nr 627, zie bij jaar 162 v.Chr.

Herodus

35 1 Herodus regeerde 34 jaar **na** de onthoofding van Antígonus, J.Oorl. I b.21h.

31 5 In het 7e jaar van Herodus gedurende de oorlog tussen Octavianus (later Augustus en Antígonus was er een grote aardbeving in Juda, in de lente, (Jos. Joodse Oorlog, 14e hfd. Nr. 780.

Octavianus wint de zeeslag bij Actium, 2 sept. 31 v. Chr. en wordt later keizer van Rome 'In het 7e jaar van Herodus', J.Hist. 15e boek, 7e hfd. Nr 644.
Herodus bedoelt wellicht 7 jaar nadat Herodus in Juda kwam en de oorlog begon.

27 9 Octavianus ontvangt de Titel: Imperator Caesar Augustus, 13/15 jan.
24 12 Omstreeks deze tijd herbouw van stad en tempel te Samaria.
De Tempel wordt voltooid in begin 13e j. van Herodus, (Jos. J. Hist. 15e b. 12e hfd.)
23 13 Grote droogte en hongersnood in Juda.
19 17 Herodus breekt de oude tempel af in het 17e jaar
18 18 In **het 18e jaar** van zijn regering (sept. 19 – sept 20 v.C.) begint Herodus De tempel te herbouwen, (Jos. Joodse Hist. 15e boek, 14e hfd. 676).
De bouw van het Heilige duurde 18 maanden, aan het overige werd 8 jaar besteed, 14e hfd. Nr. 678. Na de inwijding ging men verder met uitbouw e.d.
10 28 De nieuwe Tempel wordt ingewijd

5 31 Herodus heeft grote gezinsproblemen

4 32 Herodus krijgt grote problemen met zijn vrouwen en kinderen. Alexander en Aristobulus 2 zonen van Herodus worden gevangen gezet. Zij worden beschuldigd dat ze het op het leven van hun vader toeleggen. Herodus onderhandelt met Saturninus (de landvoogd door Keizer Augustus aangesteld over Syrië). Saturninus erkent dat ze strafwaardig zijn, maar niet de doodstraf. Herodus zet het doodsvonnis door, eind 4 v. Chr. jaartelling. (Joséfus Joodse Hist. 16e B hfd 17)
Herodus wijst zijn zoon Antipater –die achter de schermen de dood van zijn broers bewerkt had- aan tot kroonprins. "Langzamerhand had Antipater de regering grotendeels in handen", (Jos. J. Hist. 17e B 3e hfd nr 726)
Er komt oproer onder zijn officieren in Cesaréa. Herodus laat er 300 doden, in begin 3 v. Chr.

3 33 Augustus geeft opdracht tot een verklaring van trouw aan de Keizer en aan

De Koninklijke belangen in verband met zijn 25 jarig Jubileum, jan./febr. 2 v. Chr. Hij neemt de Titel aan *Pater Patria.* Vader des Vaderlands.
4000 Farizeeën weigeren de eed van trouw aan de Keizer. (J. Hist. 17e b. 3e h. nr.726).
De eed van trouw die het hele Joodse volk, samen met heel de Romeinse wereld deed, vond plaats in het najaar van 3 v.Chr. Keizer Augustus had ze bevolen in verband met zijn zilveren jubileum dat 5 febr. 2 v. chr. plaats zou vinden.

Augustus zelf schrijft erover in zijn Res Gestae: ‘Terwijl ik mijn dertiende consultschap uitvoerde gaf de Senaat en de Orde der Ruiters en het hele Romeinse volk, mij de titel van Pater Patriae, (=Vader des Vaderlands).’

Grote beweging aan het Hof van Herodes inzake geruchten van de komende Messias. Herodus laat enkele Rabbi's en hovelingen die hij schuldig acht aan het verspreiden van geruchten omtrent de nieuwe koning, doden.

2 34 Ong. mei/ juni vertrekt Antipater naar keizer Augustus te Rome en blijft daar ong. zeven maanden. Na zijn vertrek sterft Pheroras, broer van Herodus.
Herodus onderhandelt met Saturninus over de Nabatener Syllaios. Quintilius Varus wordt Legaat van Syrië, ong. sept/okt.
Herodus ontdekt dat Antipater een aanslag op zijn leven had beraamd. Hij overlegt met Varus, (legaat van Syrië) om Antipater te doden.

Antipater komt in dec. terug uit Rome en wordt wegens moordplannen tegen zijn vader berecht. Varus leidt de berechting. Terwijl gezanten naar Augustus gaan om hem te raadplegen wordt Herodus ernstig ziek. Hij wijzigt zijn testament.
Enkele Farizeese leraars hitsen hun leerlingen op om de gouden arend – symbool van de Romeinen - boven de tempelingang er af te breken. Menende dat Herodus haast zou sterven doen ze het, op 7 Kisleu, = 5 dec.

SABBATJAAR 2/1 vóór Chr. jaart.

Herodus laat hen geboeid naar Jericho brengen en laat zich wegens zwakheid op een draagbed ook daarheen voeren, om verlichting te krijgen door het gunstig klimaat daar. Herodus zet Mathias een hogepriester af, laat de aanvoerder -hij heette ook Mathias- met nog een priester levend verbranden. EN IN DIE NACHT WAS ER EEN VERDUISTERING VAN DE MAAN". (J. Hist. 17^{e} B, 6^{e} h. nr 5)

Volgens astronomische berekeningen moet dit geweest zijn in de nacht van 10 januari om 1.00 uur, 12,5 weken voor Pascha, jaar 1 v. Chr.
Er is ook een maansverduistering geweest op 23 maart, 1 maand voor Pascha 5 v. C. en op 13 maart 4 v. C. Geen van deze maansverduisteringen kunnen kort voor Herodus dood hebben plaats gevonden want de gebeurtenissen die Joséfus beschrijft tussen de dood van Herodus en het Pascha toen Archelaüs reeds koning was, moeten minstens 2 maanden in beslag genomen hebben.

De ziekte van Herodus was een vreselijk lijden. Hij gaat naar de warme baden Callirrhoe, aan de overkant van de Jordaan. Kort daarop keert hij terug naar Jericho. Hij laat alle voornaamste Joden naar hem toe komen en laat hen gevangen nemen om hen te laten doden zodra hij stierf.

Hierdoor zou er tenminste rouw zijn bij zijn overlijden. (Dit is niet uitgevoerd). (J. Hist. 17e B, 6e h. nr 5)
Herodus krijgt bericht van Augustus dat hij met zijn zoon Antipater mag doen naar zijn welgevallen. Herodus doet een poging tot zelfmoord en laat daarna Antipater doden.
Hij sterft 5 dagen later, 2 Schebat, (= 28 januari).
Dood van Herodes, 28 januari. 34 j. na de dood van Antígonus en 37 j. nadat de Romeinen hem tot koning hadden aangesteld, (Jos. J. Oorl. I. b. 21e h.)

Joséfus geeft een uitvoerige beschrijving van Herodus' begrafenis. Zijn lichaam werd gebalsemd en begraven in Herodium. Volgens Nicolas van Damaskus vond de nationale en persoonlijke rouw plaats tussen zijn overlijden en de week van Pasen. Wetenschappers berekenen deze periode van minstens 2 maanden. (26)

Archelaüs

Archelaüs wordt als koning erkend door de Overheid. Hij rouwt 7 dagen over zijn vader, gaat naar de tempel. Er komt oproer onder het volk, wat op Pascha erger wordt. Hij laat 3000 man doden. Een vreselijk bloedbad in Jeruzalem! (J. Hist. 17e B, 8e h.)
Archelaüs gaat na Pinksteren naar Rome. Augustus belooft hem een aanstelling tot koning als hij het waardig maakt, (Jos. Joodse Oorl. 2e boek hfd. 9) Terwijl hij in Rome is sterft zijn moeder Malthace.

Vanwege de hoge belasting door Herodus opgelegd en door de slachting van 3000 Joden op het Pascha breekt in Juda, Galiléa en Iduméa opstand uit, nadat Archelaüs vertrokken was naar Rome, (J. Oorl. II B V hfd nr. 143 en hfd 6-8.)
Na 5 jaar vrede in heel de Romeinse wereld was dit de eerste omvangrijke oorlog tegen Juda, de zgn. 'Oorlog van Varus'. Varus, geholpen door Gajus Caesar, (klein)zoon van Augustus sloeg de opstand neer, midden zomer, en bereikte Jeruzalem in de herfst.

Augustus regelt de regering over Herodus' koningrijk. Hij stelt 4 tetrarchs (grieks: viertal) aan, eind 1 v. Chr. (viervorst, Statenvert.)
Archelaüs over Juda.
Herodus Antipas over Galiléa en Peréa
Lysánias over Abiléne
Philippus over Ituréa en Tranchonitus, Lukas 3:1,19.
Philippus stierf in het *20e* j. van Tibérius, [Joséfus berekent vanaf de kroning van Tibérius, 14 na Chr. nadat hij 37 jaar geregeerd had, (J. Hist. 18B hfd. 6 nr. 779.)] Dr. Martin schrijft dat van de 30 geraadpleegde versies er 27 zijn waar de Griekse versie heeft: het *22* jaar van Tibérius. Ook Jacob Basagne schrijft in het 22e jaar van Tibérius, Vervolg op Flav. Jos. Blz 7.

Juda verliest zijn zelfbeschikking en komt onder Romeins gezag te staan.

Ná Chr jaartelling

1 2 ***753 á 754 jaar vanaf de Stichting van Rome.***

Deze jaartelling werd gebruikt in combinatie met de Christelijke jaartelling

Archelaüs wordt door Joséfus één keer etnarch genoemd, waarschijnlijk omdat hij onder gezag van de keizer stond, (10). Augustus verleent hem niet de koningstitel. Hij regeert 8 jaar en onbekend aantal maanden. In zijn 9e j. werd hij aangeklaagd bij Augustus, J. Oorl. 2e B 11 hfd nr.150.]

7 8 Archelaüs wordt door Augustus naar Rome geroepen en naar Gallië verbannen, in het 9e jaar van zijn regering, Jos. Joodse Oorlog, 2e boek hfd. 11.
Na 10 jaar wordt Archelaüs aangeklaagd (Joséfus J. Hist. 17e B 15 hfd nr. 757.) Joséfus bedoelt waarschijnlijk in het 9e jaar na zijn aanstelling door Augustus en 10 jaar na zijn vaders dood.
Elders schrijft Joséfus dat dit gebeurde 37 jaar na de slag bij Aktum (Actum), 18e B 3h. nr 761. Dat maakt het duidelijk. 31,3 j. voor de jaart. en 6, 7 j. er na.

Juda wordt bij de provincie Syrië ingelijfd; komt onder een procurator (stadhouder), residentie houdend in Cesaréa. Omstreeks 70 jaar nadat Pompéjus Jeruzalem had ingenomen heerst Rome regelrecht over het hart van Israël, W. Keller blz. 54.
Het Sanhedrin met de Hogepriester als voorzitter behielden hun functie maar hadden geen rechterlijke bevoegdheid meer over burgerzaken van belang.

Markus Coponius door Augustus aangesteld tot procurator
Jos. J. Hist. 18B 1e h. nr. 759: "Cyrénius was door Augustus tot legaat aangesteld over Syrië en Koponius om over Juda te regeren. Maar omdat dit landschap met Syrië verenigd werd, was het Cyrénius die de opschrijving liet doen en al het geld dat Archelaüs toebehoorde in beslag nam. .. Enige tijd daarna stond zekere Juda een Gaulaniter op om het volk tot een opstand aan te porren…"

Markus
Coponius

8 1
12 5 Tibérius, Romeins generaal komt terug van Germanie, eind jaar 11 of begin 12
Hij wordt aangesteld *consors tribuniciae potestatis,* latijn: *delend in het tribunaal gezag*
Augustus stelt Tibérius aan met dezelfde autoriteit om met hem het Keizerrijk te besturen. [Velleius II, 121; Suetonius 20; Tacitus, Annales I,3. **2 jaar** colleagi imperii, collega in de regering] Lukas berekent vanaf dit jaar de regeringsjaren van Tibérius.)

Annius, Tibérius

13 1 1 Annius Rufus wordt door Tibérius aangesteld tot procurator (landvoogd) over Juda.
14 2 2 Augustus sterft op 19 augustus. Hij regeerde 57 j. 6 mnd. 2 dagen,

daaronder begrepen 14 jaar die hij met Antónius geregeerd had. Tibérius zijn schoonzoon wordt tot keizer gekroond op 30 september.

Valerius, Tibérius

15 1 3.1 Tibérius stelt Valérius Gratus aan als procurator (stadhouder) over Juda.

18 4 6.4 Kájafas, mede door de stadhouder aangesteld tot hogepriester

25 11 13.11 Valerius Gratus door de keizer naar Rome geroepen.
Tibérius stelt Pontius Pilatus in zijn plaats.

Pilatus

26 1 14.12 Pilatus had een onbuigzaam en meedogenloos harde natuur, volgens Philo
Ong. sept. begint het Burger nieuwjaar. Chr. Perrot (in een boek over de Jubeljaren e.d.) schrijft dat het jaar 26-27 een Jubeljaar zou zijn indien het nog gehouden was. **Vanaf de Wetgeving tot dit jaar is 1500 jaar.**

Het SABBATJAAR BEGINT sept. 27 tot sept. 28

33 8 19,21 [Ter info: Zonsverduistering in het 19e jaar van keizer Tibérius zie W. Perkins, Chron. 3e deel; Al de Werken.]
Cl. Ptolemeüs beroemd Grieks astronoom uit de 2e eeuw, schreef een chronologie vanaf 746 voor Chr. Hij rekent 477 j. vanaf het 20e j. van Arthahsasta tot aan het 19e j. van Tibérius, zie J. Basnage, blz. 685.
Hij rekent het 19e j. van Tibérius vanaf zijn regentjaren, samen met Augustus.
(Dr. E. W. Bullinger, M. Astey en dr. E. L. Martin hebben echter op andere jaren fouten ontdekt bij Ptolemeüs).

36 10 22,24 Omtrent de jaarwisseling 35/36 wordt Pilatus door keizer Tibérius Afgezet en verbannen. Marcellus neemt tijdelijk waar.
Vitellius, stadhouder van Syrië, ontneemt Kájafas het hogepriester ambt.

37 23,25 Keizer Tibérius wordt vermoord op 16 maart. Hij heeft geregeerd 22 j. 5
maanden, 3 dagen, (Jos. J. Hist. Boek 18, hfd. 8.
Caligula Caligula volgt hem op, 18 maart, (
Philippus, zoon van Herodus en Kleopatra sterft na 37 jarige regering. Zijn regering (viervorst) begon 1 v. Chr. jaart. (zie aldaar) Jos. (J. Hist. Boek 18, hfd. 6,

Herodus Agrippa Herodus Agrippa I (kleinzoon van Herodes de Groote) wordt etnarch over Ituréa en Trachonitus –van zijn oom Philippus- en over Abiléne van Lysánias en in 41 ook over Juda en Samaria; hij krijgt in 41 de Koningstitel. Nog éénmaal wordt Juda voor enkele jaren bevrijd van het harde regiem van de Romeinse procurators.
Agrippa II was de zoon van koning Herodus Agrippa I.
Claudius

41	1	1	Claudius wordt op 25 januari keizer
44		4	Herodes gaat van Jeruzalem naar zijn residentie Cesaréa. Hij houdt daar een klinkende rede en sterft kort daarna hij was 54 j. toen hij stierf.
	Kuspius Fades		Claudius maakt Kuspius Fades procurator van Juda; hij wordt na 1 Jaar opgevolgd door Tibérius Alexander. (in het 45e j. vanaf Tibérius)
45	Tibérius Alexander		
48	1	8	Claudius stelt Cumanus aan tot Landvoogd in Juda,
50	3	10	De Romeinse historieschrijver Orosius zegt dat de Joden uit Rome verdreven werden in het 9e j. van Claudius. Hij beschuldigde hen als oorzaak van de hongersnood. Gemeen!
54		14	Claudius sterft na een regering van 13 jaar, 8 mnd. en 20 dagen. Nero volgt hem op, 13 oktober
		Nero	
55	9	1	
	Antonius Felix		**SABBATJAAR 55/56**
56	1	2	Antonius Felix wordt procurator, ong. juli 56 tot juli 58.
	Porcius Festus		
58		4	Felix wordt afgezet in het 4e / 5e jaar van Nero en Porcius Festus komt in zijn plaats.
62	Lucceius Albinus	8	Procurator Festus sterft en wordt vervangen door Luceius Albinus; 'Er bestaat geen misdaad die hij niet pleegde'.
64	2	10 de	Te Rome breekt een grote brand uit op 19 juli. Nero beschuldigt Christenen en Joden als de oorzaak. Ze worden in groten getale omgebracht.
	Gessius Florus		Gessius Florus wordt in mei procurator te Jeruzalem. Het geduld van de Joden, onder het getreiter van de procurators is ten einde.
66	2	12	Joodse opstand breekt uit in mei
67	3	13	In de zomer komt Vespasiánus en Titus zijn zoon met hun legioenen in Israël.
.			
68	4	14	Nero sterft op 9 juni. Vespasiánus volgt hem op.
		Vespa	

sianus

69 1,2 Vespasiánus wordt keizer over het hele Keizerrijk
70 Dit is het laatste SABBATJAAR, 69/70.

Een vreselijk jaar. Een ontzaggelijke gebeurtenis!
Nu begint het langste sabbatjaar aller tijden, Leviticus 26:43 die voorafgaat aan de grootste belofte aller eeuwen: Lev. 26: 40-46.

70 2,3 Vespasiánus stuurt zijn zoon Titus naar Jeruzalem
Rond Pasen begint het beleg.
Op 9 Ab, (aug) wordt de stad ingenomen. De Tempel verbrand op dezelfde dag als de 1e Tempel verbrand werd!

Vespasianus brengt de winter van 69-70 in Egypte door terugkeer van Vespasianus naar Rome triomf van Vespasianus en Titus in Rome
Caesennius Paetus gouverneur van Syrië; Titus bezoekt Antiochië en Alexandrië; onlusten in Cyrene (71-72)
Vespasianus sterft, Titus volgt hem op (79-81)
Titus sterft; Domitianus volgt hem op (81-96)
Flavius Josephus sterft in Rome, jaar onbekend